

DAVID RICARDO

KANSANTALouden JA
VEROTUKSEN
PERIAATTEET

PROFESSORI SIR E. C. K. GONNERIN
JULKAISEMASTA SEKÄ ESIPUHEELLA, JOHDANNOLLA JA SELITYKSILLÄ
VARUSTAMASTA LAITOKSESTA
SUOMENTANUT

B. TUUNANEN

PORVOO / HELSINKI
WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ

*Suomennos on saanut avustusta Suomalaisen kirjallisuuden
edistämisvaroista.*

**WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖN
KIRJAPAINOSSA PORVOOSSA
1937**

JULKAISIJAN ESIPUHE.

Pyydän aloittaa tämän lyhyen esipuheeni heti esittelemällä Ricardon »Periaatteiden» esilläolevan laitoksen ja ilmoittamalla, etten ole liittänyt siihen tekijän elämäkertaa.

J. S. Millin ylistelevät lausunnot saattoivat minut taloustieteellisten opintojeni alkaessa ensimmäisen kerran tutustumaan Ricardon teoksiin. Tutkin niitä innokkaasti, mutta kiinnostukseni lisääntyi vielä suuresti, kun sittemmin tutustuin Ricardon saksalaisten ja englantilaisten arvostelijain kirjoituksiin. Siihen asti olin kuullut innokasta ylistelyä, mutta silloin jouduin lukemaan yhtä voimallista moitetta. Se lisäsi haluani tutustua lähemmin sen teoreetikon persoonallisuuteen, joka kykeni päästämään valloilleen sellaisen intohimojen myrskyn.

Minun on tunnustettava, että tarkemmat tutkimukseni pyrkivät vahvistamaan aikaisempia käsityksiäni. Olin näet pitänyt Ricardoa harvinaisen abstraktisena kirjailijana, ja sellaisena pidän häntä edelleenkin. Sen sijaan sain toisen käsityksen hänen persoonallisesta ja älyllisestä luonteestaan. Hän oli näet ollut minun niinkuin monien muidenkin mielestä kylmä, hieman ahdasmielinen, ajatustoiminnaltaan epäjoustava *doktrinääri*. Joskus tosiaan, kun olin ajatellut Ricardoa ihmisenä ja kirjailijana, hänen hahmonsa oli sulautunut mielessäni yhteen kylmän, elottoman ja kovan, voisi sanoa tunteettomuudessaan epäinhimillisen lain kanssa. Nyt kuitenkin huomaan, miten väärin olin häntä tuominut, miten väärin muut olivat häntä tuominneet samastamalla hänen kehittämänsä tieteelliset kaavat ja hänet itsensä. Hän oli epäilemättä abstraktinen, mutta ei *doktrinäärinen*, tarkka, mutta ei dogmaattinen, vaan aina valmis

keskustelemaan mielipiteistään ja niitä tarvittaessa uudestaan muotoilemaan. Terävä huomioitsija, neiti Edgeworth välähdyttää eteemme muutamia pikakuvia hänen yksityiselämästään. Kuvitelkaamme mielessämme, millaisena hän esiintyi neiti Edgeworthin ja eräiden muiden läheisten tuttujensa seurassa. Näemme pienehkön, mutta kauniskasvoisen ja tavoiltaan miellyttävän miehen; hänen olemuksessaan on hitunen arvokkuutta, mutta samalla niin paljon vilkkautta ja elinvoimaa, että hän »kykenee aina virittämään uuden keskusteluleikin». Saamme tutustua häneen sekä kaupungissa, jossa hän henkevänsä isäntänä pitää ystävilleen seuraa aamiaispöydässä, että Gatcomb Park-nimisellä maatilalla, missä neiti Edgeworth näyttää havainneen hänet miellyttäväksi joka suhteessa, paitsi milloin hän ajoi hevosillaan jyrkkää mäkeä alas. Hänen esiintymisessään täytyi olla jotakin lumoavaa voimaa, koska itse James Mill, tuo järkähtämättömän tyyni mies, tunsikin häntä kohtaan suurta persoonallista kiintymystä. Mitään ihmeellistä ei siis ole siinä, että myöskin Mill-nuorempaa miellyttivät »hänen suopeat neuvonsa ja ystävälliset tapansa».

Mutta ehkäpä vieraisiin vaikutti eniten hänen keskustelutaitonsa. Hän oli teräväpäinen, asioista hyvin perillä, silmiinpistävän suoraluontoinen ja avomielinen. »Hän on kerta kaikkiaan», neiti Edgeworth sanoo, »miellyttävimpiä ja samalla tiedokkaimpia ja älykkäimpiä miehiä, mitä olen koskaan tuntenut. En ole koskaan pohtinut mitään kysymystä kenenkään kanssa, joka olisi oikeamielisempi keskustelukumppani ja pitäisi silmällä vähemmän viimeisen sanan sanomista kuin totuuden selvittämistä. Hän antaa täyden arvon joka todisteelle, mikä esitetään hänen mielipidettään vastaan, eikä puolusta mitään asiaa hetkeäkään kauemmin, kuin hänen vakaumuksensa on todella sen puolella. Hänestä näyttää olevan aivan yhdentekevää, löytääkö totuuden joku muu vaiko hän itse, kunhan se vain löydetään.» Hänen tässä hahmoiteltu rauhallinen, elinvoimaa uhkuva luonteensa ilmeni selvästi koko hänen elämässään. Se tuki häntä hänen uransa huolekkaina varhaisvuosina, jolloin hän isänsä avustuksen lakattua alkoi itsenäisesti toimia arvopaperipörs-

sissä; se oli hänelle hyvänä apuna, kun hän käänsi harrastuksensa tieteellisiin ja yhteiskunnallisiin tutkimuksiin; se auttoi häntä tyynesti kestämaan ne vääristelyt, joiden alaisiksi hänen raha- ja maatalousasioista lausumansa mielipiteet alituisesti joutuivat. Hänen ajattelutapansa oli perusteellinen, pirteä ja varma. Silmäilkäämme häntä vielä kerta. Pörssin kiihoittavasta ilmapiiristä juuri syrjään vetäytyneessä, rahanansainnan hälinän ja melun vielä soidessa hänen korvissaan, hän jo ryhtyy selvittelemään niitä syitä, jotka määräävät arvon tai säännöstelevät työpalkan ja pääomanvoiton osuudet. Tämä totuudenmukainen kuva osoittaa, miten altis ja innokas työntekijä- ja tutkijahenki hän oli. Loppu tuli aivan liian varhain. Hän kuoli 11 p:nä syyskuuta 1823, vain 51 vuoden ikäisenä. Erotkaamme hänestä samassa hengessä, jossa hänen viimeinen Malthukselle lähettämänsä kirje päättyi. »Ja nyt, kunnan Malthukseni, minä lopetan. Muiden väittelijäin tavoin mekin pitkällisen pohdinnan jälkeen pidämme edelleen kiinni kumpikin omasta mielipiteestämme. Nämä väittelymme eivät kuitenkaan häiritse ystävyystämme. Minä en pitäisi Sinusta enemmän, kuin nyt pidän, vaikka yhtyisitkin minun käsityksiini.»

Olen näin parilla sivulla koettanut esittää osan siitä, mitä olin saanut tietää David Ricardosta ihmisenä. Tietenkin olisi ollut suotavaa, että olisin voinut käyttää riittävän sivumäärän hänen elämänsä yleispiirteiseen kuvaamiseen, mutta kriittillisen selityksen tarve on ollut niin tuntuva, että en ole pitänyt itseäni oikeutettuna supistamaan edes tässäkään tarkoituksessa sitä, mitä minulla on sanottavana johdannossa ja tekstiin liittyvissä huomautuksissa.

Lopuksi käytän tilaisuutta kiittäkseni kaikkia niitä, jotka ovat neuvoin tai bibliograafisin tiedonannoin avustaneet minua tämän laitoksen valmistelussa. Osakseni on tullut niin runsaasti ystävällisyyttä, että en voi ryhtyä sitä erittelemään. Olen varma, että kaikki ne, jotka ovat minua suosiollisesti avustaneet, ovat kanssani yhtä mieltä siitä, että vaikka me ehkä eri tavoin arvostelemmekin *Kansantalouden ja verotuksen periaatteita*, niin voimme kuitenkin yhdessä kunnioittaa tekijää

maineikkaana uurastajana taloudellisen tutkimuksen vai-
niolla.

Esillä oleva laitos on Ricardon eläessä ilmestyneen viimeisen eli kolmannen painoksen uusinta. Samaa painosta on ilmeisesti myös MacCulloch käyttänyt *Works*-julkaisussaan. Muutamat pääasiallisesti painovirheistä johtuneet eroavaisuudet on merkitty huomioonotettaviksi, vaikka ne ovatkin itsessään vähäpätöisiä. Eräs toisessa painoksessa esiintynyt, mutta kolman-
nesta puuttuva kappale on tekstiin lisätty. Helpottaakseni viit-
tausten tekemistä ja teoksen vastaista käyttöä olen »pykälöinyt»
koko tekstin ja lisännyt erittelevän sisällysluettelon. Omat hu-
omautukseni olen erotukseksi Ricardon tekemistä sijoittanut
hakasulkuihin [].

E. C. K. Gonner.

Liverpoolin yliopistossa,
1 p:nä tammikuuta 1891.

Huomautus.

Adam Smithin pääteosta *An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of the Nations* koskevat viittaukset tarkoittavat prof. Nicholsonin vuonna 1884 julkaisemaa laitosta.

JOHDANTO.

Alustavat huomautukset. — 1. Ricardon teoksen ja metodin arvostelussa esiintyneet erehdykset. 2. Hänen monet puutoksensa ja vajavuutensa. 3. Järjestelmällisyyttä tavoitteleva lukujärjestysehdotus. 4. Hänen tutkimuksensa kaksi pääkohdetta: korvaus- ja hintateoria sekä verojen kohtaavaisuus. 5. Määrätietoinen pyrkimys näennäisestä hajanaisuudesta huolimatta. 6. Hän erottaa väliaikaiset olosuhteet pysyväisistä.

Korvaus- ja hinta-arvoteorian pääpiirteet. — 7. Arvo ja tuotantokustannukset. Jälkimmäisen termin merkitys. 8. Arvo on olennaisesti suhteen luontoinen. 9. *Todellinen* arvo. 10. Objektiivista arvon mittaa ei voi olla. 11. Arvoteorian tärkeys, koska siitä muodostuu jakaantumis- eli korvausteoria. 12. Maankoron suoritus ei vaikuta siihen *todelliseen* arvoon, joka jakaantuu työpalkkaan ja pääomanvoittoon. 13. Pääomanvoiton ja työpalkan keskinäinen riippuvaisuus. *Ensimmäinen väittämä.* 14. Hintä. 15. Työn ja pääoman välisten suhteiden lisätarkastelua. 16. Luonnollinen työpalkkataso. Elinkanta. Pääomanvoiton ja työpalkan keskinäinen riippuvaisuus. *Toinen väittämä.* 17. Ulkomaankauppa ja sen suhde arvoteoriaan ym. 18. Korvauskysymyksen yleinen käsittely Ricardon teoksessa.

Verojen kohtaavaisuus. — 19. Verotuksen yleiset periaatteet. 20. Maankorkoa kohtaavat verot. 21. Hintaan vaikuttavat verot. 22. Pääomanvoittoa kohtaavat verot. 23. Verotuskysymyksen yleinen käsittely Ricardon teoksessa.

Muut tarkastelun kohteet. — 24. Arvo, hyödyllisyys ja tuotantokustannukset. 25. Maankorko. 26. Ulkomaankauppa. 27. Johtopäätös. Ricardon suorittaman työn merkitys. 28. Sosialistinen teoria ja sen suhde Ricardon teoriaan. 29. Työ, jonka Ricardo on jättänyt muiden jatkettavaksi.

1.

Ricardon kriittinen tutkimus on mielestäni omiaan saamaan lukijan vakuuttuneeksi siitä, että oikean arvostuksen antaminen hänen teoksestaan ja tarkoituksensa on äärettömän vaikea

tehtävä. Tämä onkin vallan luonnollista. On vähän kirjailijoita, jotka ovat yhtä suuressa määrin alttiina väärinkäsityksille, ja harvassa ovat tosiaan ne kirjailijat, joiden todelliset ansiot on niin täydellisesti syrjäytetty oletettujen ansioiden tieltä. Niinpä *Kansantalouden ja veroluksen periaatteet* on hyvin juhlallisesti julistettu täydelliseksi tieteelliseksi käsikirjaksi, ja sen tekijä on saanut niin ystäviltään kuin vastustajiltaan ylistystä jyrkän loogillisesta, huolellisesta metodistaan ja miltei matemaattisen täsmällisistä määritelmistään. Tällaisesta katsantotavasta on pidetty kiinni niin sitkeästi, että vielä joitakin vuosia sitten ankarinkin arvostelija oli yleensä valmis hyväksymään sen väitteen, että Ricardon johtopäätökset, mikäli hänen premissinsä myönnettiin oikeiksi, olivat kumoamattomat. Ja kuitenkin on tuskin mahdollista epäillä, että nämä runsaat, joskin harkitsemattomat ylistelyt eivät ole niitä, jotka Ricardo on parhaiten ansainnut. Onpa ehkä syytä siihenkin arveluun, että eräissä suhteissa ylistely on ollut aivan aiheeton. Hänen puheenaoleva teoksensa on sikäli kaukana täydellisyydestä, että sitä turmelevat hyvin monenlaiset viat ja puutokset. Ei ainoastaan tyyli kohtalokkaine liioittelun ja epäselvyyden seurauksineen ole epäonnistunut¹, vaan itse kielioppikin ontuu, ja tarkkuus on useinkin vain näennäinen, pettävän näennäinen pikemmin kuin todellinen. Näitä vajavuuksia esiintyy kautta koko teoksen niin runsaasti, että niihin voi tässä vain ohimennen viitata. Kieliopillisten virheiden suhteen, jotka voi vielä antaa anteeksi ensimmäisessä painoksessa, mutta jotka käyvät puolustamattomiksi toisessa ja kolmannessa, riittääköön niin ikään tämä viittaus. Niiden maininta on paikallaan vain huomion kohdistamiseksi siihen ilmeiseen huolimattomuuteen, joka luonnehtii suurta osaa tästä teoksesta. Pitänee vielä osoittaa kaksi muuta vajavuutta. Ricardo tiesi itse hyvin, että häneltä puuttui kirjallisen esityskyvyn helppous, kuten hänen Malthukselle ilmaisemistaan välitteluista käy selville. Hänen kunniakseen on

¹ Suuri osa siitä hämäryydestä, josta Ricardon tyyliä moititaan, aiheutuu kuitenkin, kuten De Quincey huomauttaa, »tiheistä ellipseistä eli pitkien ajatusketjujen joidenkin välirenkaiden poisjätöstä». — *Templar's Dialogues; Works* (1886), IV nide, s. 189.

kuitenkin sanottava, että niin vakavanlaatuinen kuin tämä puutos onkin, hän oli taipuvainen pikemminkin yliarvioimaan kuin aliarvioimaan sen merkitystä. Joskin siis hänen pelkonsa oli osaksi aiheeton, niin tämä puutos ilmeni kuitenkin pahana haittana, kuten selviää jokaiselle, joka tutustuu esim. *kullan, viljan ja työn suhteellista arvoa* käsittelevään (XXVIII:een) lukuun. Hän hairahtuu myös käyttämään sellaisia termejä kuin »korkea työpalkka» ja »voittotaso» mitä epäselvimmällä tavalla ja jättää välistä lisäämättä sellaiset pelastavat selitykset ja oikaisut, jotka olisivat hyvin tarpeellisia, mainitaksemme tyypillisen tapauksen, voiton ja työpalkan välisiä suhteita käsittelevässä esityksessä. Tosinhan useissa tapauksissa tällaisia selityksiä siellä täällä esiintyy, mutta mainitsemani Ricardolle erikoisesti ominainen selkeän ilmaisutavan puute näyttää pakottaneen hänet panemaan paperille pikemminkin jonkinlaisia lukujen ja jaksosten alkeisluonnoksia kuin itse lukuja ja jaksoja. Tämä riittääköön niistä virheistä, jotka voi lukea sanotun vajavuuden syyksi. Mutta sen yhteydessä mainittu epätarkkuus ilmenee muissakin suhteissa. Niinpä hän eräässä tapauksessa tekee väärän viittauksen toisen kirjailijan teokseen (s. 63) ja voittoa käsittelevän luvun pitkässä laskentatoimituksessa koko sarjan vähäisiä, joskaan ei aivan merkityksettömiä virheitä (s. 143).

2. Mutta teoksessa on muitakin erheitä. Ricardo on erittäin epämiellyttävä arvostelija. Vaikka paljon siitä, mitä hän sanoo asioista, joista hän on toista mieltä kuin Adam Smith, onkin totta ja vaikka ei ole vähäisintäkään syytä luulla hänen koskaan pyrkineen saamaan mainetta suuren edeltäjänsä kustannuksella, on kuitenkin huomautettava, että useissa tapauksissa ajatusyhteyden huolellisempi tutkinta tai sanonnan suurpiirteisempi tulkinta olisi tehnyt hänen muistutuksensa tarpeettomiksi.

Hänen metodinpuutteensa on kuitenkin sellainen vajavuus, jonka seuraukset ovat paljon kohtalokkaampia kuin edellämainittujen virheiden. Se tekee käsittämättömäksi suuren osan siitä, mitä hän tarkoittaa ja tahtoo sanoa, ja silloinkin, kun ajatus on selvä, lukijaa rasittavat alituiset vertailut ja toistumiset. On vaikea, milteipä mahdotonta seurata sitä yhteyttä, joka

liittää tai jonka pitäisi liittää toisiinsa joidenkin lukujen eri jak-
sot, esim. ne kaksi, jotka sisältyvät *kokonais- ja puhdasta tuloa*
käsittelevään (XXVI:een) lukuun. Mutta eri jaksojen virheelli-
sessä järjestyksessä ilmenevä metodittomuus ei ole vielä mitään
sen yleisen järjestelmättömyyden rinnalla, josta koko teos on
todisteena. Sen ovat epäilemättä aiheuttaneet erikoiset syyt.
Ricardo näyttää lähettäneen teoksensa painoon, ennen kuin se
oli loppuun kirjoitettukaan, ja valmistelleen lisäaineistoa sitä
mukaa, kuin kirjanpainaja sitä vaati. Tällainen järjestelmä tai
oikeammin järjestelmättömyys on aina vahingoksi, mutta sen
seuraukset ovat suorastaan kohtalokkaat, kun kysymyksessä
on Ricardon kaltainen, tuskallisen epämetodinen kirjailija. Toi-
seen ja kolmanteen painokseen hän tekee lisäyksiä, mutta ei
yritäkään järjestää koko teosta uudestaan. Tällaisen menette-
lyn tulokset näemme selvinä. Jotakin järjestyksen tapaista on
vielä havaittavissa ensimmäisten kahdeksantoista luvun suh-
teen, mutta seuraavat luvut tarjoavat aiheittensa puolesta yllä-
tyksen toisensa jälkeen. On vaikea käsittää, miksi verotusta
koskevat lisäluvut on erotettu saman asian pääesityksestä ja
sijoitettu teoksen loppupäähän; syynä on ehkä ollut se, että
Ricardo havahtui huomaamaan niiden tarpeellisuuden vasta
sitten, kun väliin oli jo tullut muita lukuja. Mikään loogillinen
syy ei myöskään selitä, miksi *koneita* käsittelevä luku esiintyy
vasta aivan lopussa, vaikka sen oikea paikka olisi *kaupankäynnin*
äkillisiä muutoksia koskevan luvun jäljessä. Useat myöhem-
mistä luvuista eivät itse asiassa sisällä paljon muuta kuin niiden
erikoistapausten tutkimista, jotka selventävät aikaisemmissa
luvuissa todettuja yleisiä periaatteita. Kun ne siis vain täy-
dentävät tai tarkemmin selittävät asiain varsinaisia esityksiä,
olisi ne hyvin voitu sisällyttää niihin huomautuksina tai liit-
teinä.

3. Tuntuu näin ollen hyvin houkuttelevalta yrittää eräin
oikaisuun antaa koko teokselle järjestelmällisempi muoto. Mutta
kun niin suurta vapautta ei voi myöntää julkaisijalle, joka ha-
luaa mieluummin tuoda esille Ricardon johtavat periaatteet
kuin salata hänen virheensä, tyydyttäköön tässä vain oikaise-

maan se järjestys, jossa hänen teoksensa eri luvut esiintyvät.¹
Ne olisi luettava seuraavassa järjestyksessä:

I. Arvosta.

XX. *Arvo ja varallisuus, niiden tunnusmerkit.*

XXVIII. *Kullan, viljan ja työn suhteellisesta arvosta rikkaissa ja köyhissä maissa.*

XXVII. Rahasta ja pankeista.

IV. Luonnollisesta hinnasta ja markkinahinnasta.

XXX. *Kysynnän ja tarjonnan vaikutuksesta hintoihin.*

II. Maankorosta.

III. Kaivosmaankorosta.

XXIV. *Adam Smithin maankorko-oppi.*

XXXII. *Herra Malthuksen käsitykset maankorosta.*

V. Työpalkasta.

VI. Pääomanvoitosta.

XXI. *Pääoman karttumisen vaikutus voittoon ja korkoon.*

VII. Ulkomaankaupasta.

XXV. *Siirtomaankaupasta.*

XIX. Kaupankäynnin äkillisistä muutoksista.

XXXI. *Koneista.*

VIII. Veroista.

IX. Raakatuoteverot.

X. Maankorkoverot.

XI. Kymmenykset.

XII. Maavero.

XIII. Kultaverot.

XIV. Taloverot.

XV. Pääomanvoittoverot.

XVI. Työpalkkaverot.

XVII. Muista hyödykkeistä kuin raakatuotteista kannettavat verot.

XVIII. Köyhäinhoitoverot.

¹ On kiintoisaa verrata seuraavaa lukujärjestystä siihen, joka esitetään De Quinceyn teoksissa (1886), IV nide, s. 189.

XXIX. *Tuottajan maksettavat verot.*

XXVI. *Kokonaistulosta ja puhtaasta tulosta.*

XXII. Vientipalkkiot ja tuontikiellot.

XXIII. Tuotantopalkkioista.

4. Koko teos jakaantuu siten luontevasti kahteen osaan, joista toinen käsittelee työpalkan ja pääomanvoiton määräytymisen tapaa ja toinen eri verotusmenetelmien vaikutuksia. Korvauksen (remuneration) määräytymisen tapa ja verotuksen vaikutukset ovatkin, kuten Ricardo nimenomaan huomauttaa, hänen tutkimuksensa varsinaiset kohteet. Nämä kaksi asiaa muodostavat eräässä suhteessa kokonaisuuden, sillä jälkimmäistä tutkiessaan Ricardo etsii johtoa edellisestä selvittääkseen sen tavan, jolla verot voidaan panna maksettaviksi ja kantaa aiheuttamatta suurta häiriötä yhteiskunnan hyvinvoinnille. Tämän hyvinvoinnin pysyvyyden hän käsittää ehdottomasti riippuvan niiden lakien vaikutuksesta, jotka säännöstelevät varallisuuden jakaantumista. Ricardon suuri päämäärä on siis näiden lakien selvittäminen, joten on luonnollista, että hän omistaa niiden tutkimukselle teoksensa pääosan, miltei sen kaksi kolmannesta. Niiden selvittämiseksi hän panee liikkeelle kaikki voimansa, yhdistelee vastakkaisia mielipiteitä ja pohtii monia sellaisiakin kiintoisia asioita, joita olisi voitu käsitellä erillisinä kysymyksinä. Juuri tämä sitkeä päämäärään pyrkiminen erottaa hänen teoksensa monista sellaisista tutkimuksista, jotka metodin ja esitystavan puolesta ovat sitä etevämpiä. Ja vaikka tätä määrätietoista pyrkimystä hämähäköttävätkin edellämainitut vajavuudet, se on sittenkin se punainen lanka, joka käy alusta loppuun läpi koko teoksen.

5. Ricardo tahtoo vastata kysymykseen, mitkä ovat ne lait, joiden mukaan korvaus asianomaisten kesken ajan pitkään jakaantuu; ja niin hajanaisilta kuin monet hänen tutkimuksistaan voivatkin näyttää, ne ovat kuitenkin kaikki suunnatut hänen pääväitteensä puolustamiseen ja kehittämiseen. Siirrymme kohta tarkastelemaan, mikä oli tämän pääväitteen ydin ja miten hän pyrki sitä selvittämään; mutta tässä on syytä toistaa vielä kerta, että Ricardo, niin hajanainen kuin hän olikin kirjoitel-

missaan, oli kaikkea muuta kuin häilyvä tarkoituksissaan. Hänen järjestelmänpuutteensa tosin estää meitä käsittämästä eri lukujen tai jaksojen yhteyttä, mutta niitä yhdistävänä siiteenä on kuitenkin se tosiasia, että kukin hänen kehittämänsä todiste on erillinen yritys tukea niitä periaatteita, jotka hän asetti varallisuuden jakaantumisen suhteen.

6. Lisäksi olisi harhauttavaa jättää huomioonottamatta se ero, joka Ricardon mukaan on olemassa väliaikaisilla ja pysyväisillä vaikutuksilla ja olosuhteilla. Kaksi lukua, IV ja XXX, on kokonaan omistettu tämän eron ja sen syiden pohdinnalle. Näissä luvuissa hän ilmaisee niin selvästi kuin suinkin voi toivoa, että koko hänen teoksensa rakentuu sille edellytykselle, että siinä käsiteltyjen lakien voima ja vaikutus tuntuisi tehokkaana kaikkialla, jos väliaikaiset ja satunnaiset syyt eivät olisi esteenä (34 §). Nämä syyt hän sanoo panevansa syrjään. On kylläkin hyvin mahdollista, että hän aliarvioi näiden väliaikaisiksi ja satunnaisiksi sanomiensa syiden vaikutuksen ja ilmenemistiheyden; mutta näin selvän myönnytyksen jälkeen on epäilemättä väärin ja lapsellista syyttää Ricardoa siitä, että hän muka uskoi näiden häiriönalaisten lakien vaikuttavan pysyvästi. Onhan tosiasia, että hän nimenomaan kielsi niiden pysyvaisen vaikutuksen.

7. Tämän varauksen jälkeen voimme ryhtyä hahmottelemaan Ricardon todistelun tärkeimpiä ääriiivoja. Jotta kokonaiskuva tulisi niin ehjä kuin suinkin ja eri syiden vaikutukset ja vastavaikutukset kävisivät ilmi niin selvästi kuin mahdollista, on paikallaan tuonnempana palata muutamiin tärkeimpiin kohtiin, joiden varaan koko hänen teoriansa suurelta osalta rakentuu.

Hän aloittaa esityksensä, kuten tunnettu, pohtimalla arvon olemusta ja täydellisen arvon mitan löytämisen mahdollisuutta. Hyödykkeet pyrkivät vaihtumaan toisiinsa sen työmäärän mukaisessa suhteessa, mikä on aineistunut kuhunkin asianomaiseen hyödykkeeseen. Mitään hyödykettä ei tietenkään vaihdeta eikä voidakaan vaihtaa toiseen, jollei se kykene tyydyttämään mi-

tään halua tai tarvetta; mutta jos hyödyllisyys on edellytetty (2 ja 3 §, ss. 61—62), niin hyödykkeiden määräsuhde (quantitative ratio) eli vaihtoarvo määräytyy, paitsi milloin kysymys on monopolihyödykkeistä (4 §, s. 62), niiden tuotantokustannusten mukaan; toisin sanoen: se suhde, jonka mukaan hyödykkeitä toisiinsa vaihdetaan, on niihin aineistuneen työmäärän funktio (6 §, s. 63). Tämän saa aikaan kilpailuperiaate, joka murtaa ponnistelun eniten voittoa tuottaville aloille (33 §, s. 117). Sanalla »työ» tarkoitetaan kuitenkin taidon tai voimaperäisyyden puolesta eriasteista työtä, joten puhuessamme työstä arvon määrääjänä emme saa unohtaa, että yksi tunti tietynlaista työtä voi arvoltaan vastata useita tunteja toisenlaista työtä (13 §, s. 70). Tuotantoon käytetty työ on taasen joko välittömästi tai välillisesti tuottavaa, jolloin jälkimmäisellä tarkoitetaan sitä työtä, joka on tarpeen ennakolta valmistamaan lopulliseen tuotantotoimeen käytettäviä työvälineitä tai muuta pääomaa (14 §, s. 72). Mutta tässä on jo huomautettava, viitaten asian vastaiseen käsittelyyn, että on mahdotonta *tarkasti vertailla* menneisyydessä suoritettun työn tuloksia nykyisyydessä suoritettavaan työhön. »Erilaisen työn arvostus määräytyy pian markkinoilla» (13 §, s. 70), mutta tämä ei koske sitä työtä, joka on käytetty pääoman tuotantoon tai suoritettu yhteistoiminnassa pääoman kanssa. Pääomaa ei siis voi aina pitää tiettyinä määränä tiivistynyttä (compressed) työtä (18 §). Tämä vaikeus pantakoon toistaiseksi syrjään.

Alkuperäinen väite, että hyödykkeitä vaihdetaan niiden tuotantoon käytettyjen työmäärien mukaisessa suhteessa, kaipaa näin ollen eräitä selittelyjä. Sanalla »työ» on ensiksikin ymmärrettävä sekä taidon puolesta eriasteista työtä että myös pääomaa eli sitä työtä, joka on käytetty pääoman samoin kuin työvoiman tuottamiseen. Tässä mielessä Ricardo itse tulkitsee termiä »tuotantokustannukset» (21 §, s. 93, huom.). Toiseksi on huomattava, että markkinoilla vallitsevan vaihtoarvon voivat määrätä satunnaiset tai väliaikaiset seikat, jotka saattavat sen poikkeamaan normaalisesta vaihtoarvosta (34 §); niinpä kysynnän ja tarjonnan välinen suhde määrää joksikin aikaa

kaikkien hyödykkeiden markkinahinnan, vaikka kaikkien niiden hyödykkeiden vaihtoarvo, jotka ovat kilpailun alaisia ja joiden paljoutta voi lisätä mihin kohtuulliseen määrään tahansa, ei lopulta riipu kysynnän ja tarjonnan tilasta, vaan niiden tuotantokustannusten lisääntymisestä tai vähenemisestä.

Tällainen on pääpiirteiltään Ricardon käsitys arvon ja tuotantokustannusten välisestä suhteesta. Siihtä voidaan tehdä tärkeitä johtopäätöksiä.

8. Maan koko taloustoiminta näyttää Ricardosta ikään kuin aineistuneen tuotettujen hyödykkeiden muotoon. Mutta kun niiden paljouden lisääntyminen ei välttämättä edellytä niitä tuottavan ponnistelun eli, käyttääksemme tavallisempaa sanaa, työn lisääntymistä, niin niiden arvon nousu ei ole suinkaan ehdoton seuraus. Arvohan, kuten Ricardo selvästi käsitti, vaikka häntä onkin tässä suhteessa usein aiheettomasti moitittu, on olemukseltaan suhde, joten hyödykkeiden kokonaismäärän lisääntyminen ei välttämättä merkitse arvon nousua.

9. Ricardo syventyi kuitenkin tarkastelemaan tämän arvon käsitteen alkutekijöitä. Kukin hyödyke edustaa, kuten sanottu, tiettyä voimamäärää, joten maan kokonaistuotto edustaa maan kokonaisvoimaa. Jos jokin keksintö helpottaisi tuotantoa, jäisi tämä suhde kuitenkin ennalleen, niin että kukin hyödyke, jonka tuotantoon keksintöä on sovellettu, välttämättä lakkaisi edustamasta entisensuuruista voimamäärää. Toisin sanoen: sen *todellinen* arvo laskisi. Näin ollen eri hyödykkeiden osuus *todellisesta* arvosta voi lisääntyä tai vähetä, samoin kuin koko yhteiskunnan omistama *todellinen* kokonaisarvo voi lisääntyä tai vähetä. Hyödykemäärä voi vaihdella arvon pysyessä samana, aivan samoin kuin virran vesimäärä voi vaihdella vedenjuoksun nopeuden muuttumatta. Ja toisaalta todellinen kokonaisarvo voi muuttua, aivan samoin kuin vedenjuoksun nopeus voi vaihdella, vaikka virran uoma jääkin entiseksi. Tämä vertaus on, kuten myönnän, hyvin epätäydellinen, mutta se voi kuitenkin selvittää Ricardon käsitystä arvosta ja *todellisesta* arvosta. Varallisuus ja arvo ovat siis aivan eri asioita (12 §). Varallisuuden ei tosiaan tarvitse olla missään välttämättömässä yhteydessä

arvon kanssa, sillä arvo ei riipu runsaudesta, vaan tuotannon vaikeudesta tai helppoudesta. Tämä on selvää, ja luulen, ettei yksikään huolellinen Ricardon tutkija ole myöntämättä, että kautta koko teoksensa Ricardo pitää erittäin sitkeästi kiinni tästä käsityksestä. Vaihtoarvon ja ns. *todellisen* arvon välinen yhteys on yksinkertainen. Hyödykkeen asema vaihtosuhteessa riippuu siitä todellisen arvon määrästä, joka hyödykkeellä on muihin hyödykkeihin verraten. Käyttämällä tällaista mittaa on teoriassa helppo havaita, johtuuko jonkin hyödykkeen vaihtoarvon muutos hyödykkeessä itsessään vaiko niissä hyödykkeissä tapahtuneesta muutoksesta, joihin edellinen hyödyke vaihdetaan (12 §, s. 67). Välistä Ricardo näyttää tosin olevan tekemäisillään suuren virheen. Hän miltei sano tuotantokustannuksia arvon syyksi; hän todella sanoo niitä arvon perustaksi (63 §). Kun hän puhuu tuotantokustannuksista vaihtoarvoa säännöstelevänä tekijänä, hän varmasti käyttää paljon täsmällisempää sanontaa. Huomioonottaen edellämainitun varallisuuden ja arvon välisen eron havaitsemme, että se, mitä voisi käyttää varallisuuden mittana, ei olisi välttämättä sama kuin arvon mitta (93 §).

10. Sellaista mittaa on vaikea, jopa mahdotontakin löytää (21, 53 §). Mitaksi ei varmastikaan kelpaa vilja enempää kuin työkään, joka ostetaan tai vuokrataan markkinoilta, kuten Adam Smith näyttää ajattelevan (7—12 §). Viljan arvo vaihtelee samoin kuin muidenkin hyödykkeiden, ja niin on myös työn laita, sillä se työmäärä, jonka voi saada jonkin hyödykkeen vastikkeeksi, ei aina vastaa sen tuottamiseen käytettyä työmäärää (7 §). Jos näet työllä käsitetään tämän sanan tarkan merkityksen mukaisesti vain palkattua ponnistusta, ts. sitä ainoata työn laatua, jota markkinoilta ostetaan, niin on aivan ilmeistä, ettei se välttämättä tarkoin vastaa sitä yleisemmässä mielessä käytettyä työtä eli ponnistusta, joka käytetään tuotantoon. Hyödykkeet pyrkivät vaihtumaan tuotantokustannustensa mukaisessa suhteessa, mutta nämä sisältävät työnkäytön lisäksi myös pääomankäytön. Kulloisenkin työn korvaus ei sitä paitsi ole välttämättä työn tuottavuuden mukainen. Valitetta-

vasti Ricardo ei selvästi tähdentänyt sitä eroa, joka on tuotantoon käytetyllä ponnistuksella ja sillä työllä, joka Adam Smithin mukaan on korvattava tuotteen saannilla. Tämä ero on kuitenkin sangen tärkeä, sillä vaikka työn korvaus elinkannasta riippuen olisikin pieni, niin pääoman korvaus voi olla suuri. Työ ei siis ole oikea arvon mitta; vilja, kuten jo näimme, ei myöskään kelpaa sen mitaksi paremmin kuin jalometallitkaan (8 §).

On tärkeä ero Ricardon väitteellä, että hyödykkeet pyrkivät vaihtumaan tuotantokustannustensa mukaisessa suhteessa, ja yrityksillä määrätä hyödykkeiden arvo käyttämällä mittana jotakin muuta hyödykettä. Tällaiset mitat ovat kaikki muuttuvaisia yksilöllisten ja erillisten syiden vaikutuksesta. Viljaan samoin kuin työhönkin voivat vaikuttaa niille itselleen ominaiset syyt, mutta sanoessaan, että hyödykkeet vaihtuvat tuotantokustannustensa mukaisessa suhteessa, Ricardo tarkoittaa sitä, että hyödykkeiden vaihtomäärät muuttuvat sen mukaan, kuin hyödykkeisiin sisältyvän, niille kaikille yhteisen aineksen määrä muuttuu. Näin ollen siinä tapahtunut muutos ei vaikuta ainoastaan yhteen hyödykkeeseen, vaan kaikkiin. Lisäksi on huomattava, että Ricardo, joka tässä teoksensa osassa tarkastelee pääasiallisesti työpalkan ja voiton suhdetta hintaan eli hintana ilmenevään arvoon, käyttää arvon mittana sitä ainoata hyödykettä, jonka arvo muuttuu hintojen eli vaihtosuhteiden muuttuessa. Tähän kysymykseen palaamme pian.

11. Mikä on edelläolevan erittelyn tarkoitus? Se on yksinomaan valmistuksena niiden lakien tarkastelulle, jotka säännöstelevät arvon jakaantumista; ja edelläkäyvän todistelun hyödyllisyys ilmenee heti, kun ryhdymme käsittelemään tätä kysymystä. Sen kannalta on täysin yhdentekevää, onko kansan ponnistelun tuottavuus suuri vaiko vähäinen, sillä asia koskee vain arvoa; kysymys on siitä, mikä osa kokonaisarvosta joutuu mil- lekin luokalle. »Me emme voi oikein arvioida pääomanvoitto-, maankorko- ja työpalkkatasoa kunkin luokan saaman absoluuttisen tuotemäärän mukaan, vaan se on arvioitava sen työmäärän mukaan, joka on tarpeen tämän tuotemäärän saamiseksi» (23 §, s. 95). Kysymyksessä on siis arvon probleema, ja

juuri sellaisena Ricardo sitä käsitteleekin. Hän ei näet tutki, miten koko tuotettu varallisuus jakaantuu, vaan miten kokonaisarvo jakaantuu. Kun ottaa huomioon, mitä hän itse on edellyttänyt kilpailun vaikutuksista ja mitä asiasta yleensä tiedetään, voisi tähän kysymykseen vastata, että kokonaisarvo jakaantuu niiden kesken, joiden ponnistukset sen määräävät. Ricardo itse voisi sanoa, että nämä ponnistukset luovat puheenaolevan vaihtoarvon, minkä vuoksi — jos käsitämme maan koko tuoton arvon kokonaisarvoksi — tämä kokonaisarvo jakaantuu niiden kesken, jotka ovat ponnistukset suorittaneet. Jos työtä pidetään kvantitatiivisena suurena, kuten Ricardo on käsitellyt sitä teoksensa alkuosassa (13—16 §:ssä) antamissaan selityksissä, ja kaikenlaatuinen ponnistelu arvioidaan työyksikköjen mukaan, niin vastaus on niin yksinkertainen kuin mahdollista. Jokainen korvauksen epätasaisuus houkuttelisi kilpailun välityksellä käyttämään enemmän työtä tietyillä tuotannonaloilla, kunnes tasapaino lopulta saavutettaisiin. Korvaukset, sekä työpalkka että voitto, eivät siis ole hinnan syynä; niiden nousu ei korota eikä niiden lasku alenna hintaa; sillä muutenhan, koska hinta on tässä pelkkä arvon ilmaus, ne aiheuttaisivat yleisen muutoksen hyödykkeiden vaihtosuhteisiin. Mutta tämä on ilmeinen mahdottomuus, koska vaihtoarvo ei voi yleisesti nousta eikä yleisesti laskea.

12. Joku voi kuitenkin huomauttaa, että maankoron maksaminen kumoaa koko tämän väitteen. Arvo on suhde, mutta miten käy, jos joidenkin hyödykkeiden asema tässä suhteessa ei riipukaan yksinomaan niiden tuottamiseen tarpeellisesta ponnistuksesta, vaan myös siitä seikasta, että niiden tuottajien on pakko suorittaa tietty maksu, jota sanotaan maankoroksi? Eikö silloin kumoudu se laki, että hyödykkeet vaihtuvat tuotantokustannustensa mukaisessa suhteessa — laki, johon nojaten, kuten on muistettava, Ricardo käsittelee ponnistuksen korvaamista koskevaa problemaa (24 §)? Vastatakseen tällaisiin mahdollisiin kysymyksiin Ricardo ryhtyy selvittelemään maankoron olemusta (24—33 §). Maankorko on hänen mielestään täysin poikkeuksellinen maksu, joka ei lainkaan vaikuta

vaihtoarvoon, sillä tämä on riippuvainen niistä suhteellisista työmääristä, jotka on käytetty kaikkein epäedullisimmissa oloissa. Kunkin erillisen hyödykkeen arvo riippuu tosin sen ponnistuksen eli, kuten Ricardo sanoo, sen työn määrästä, joka on käytetty hyödykkeen tuottamiseen. Yhtäläisiä hyödykkeitä ei kuitenkaan aina tuoteta samalla työmäärällä. Joinakin aikoina ja tietyissä oloissa työtä on käytettävä enemmän kuin muulloin. Mutta määrän ja laadun puolesta ehdottomasti yhtäläisiä hyödykkeitä täytyy aina voida vaihtaa toisiinsa. Siitä syystä niiden vastikkeeksi saadaan myös aina samanlaiset määrät mitä muita hyödykkeitä tahansa. Tämä on indifferenssin laki, jonka Ricardo pikemmin omaksuu kuin toteaa. Mutta jos vaihdanta tapahtuu tuotantokustannusten mukaisessa suhteessa, niin voi kysyä, mitkä tuotantokustannukset määräävät mainitunlaisten hyödykkeiden arvon. Aivan vastoin Adam Smithin mielipidettä (111 §) Ricardo toteaa mitä selvimmin sen periaatteen, että määrääviä ovat tällöin sen erityisen tuotannon kustannukset, joka tapahtuu kaikkein epäedullisimmissa oloissa. »Hyödykkeiden vaihtoarvo — olivatpa kysymyksessä teollisuus-, kaivos- tai maantuotteet — ei koskaan riipu siitä vähimmästä työmäärästä, joka riittää niiden tuotantoon erittäin suotuisissa, yksinomaan sellaisten tuottajien osaksi tulevissa oloissa, jotka nauttivat erikoisia tuotannon helpotuksia, vaan se riippuu aina siitä suuremmasta työmäärästä, minkä välttämättä käyttävät niiden tuotantoon ne, jotka eivät nauti sellaisia helpotuksia, siis ne, jotka jatkuvasti tuottavat niitä kaikkein epäedullisimmissa oloissa, ts. sellaisissa, joissa tuotantoa on vielä pakko jatkaa, jotta tarpeellinen hyödykemäärä saataisiin tuotetuksi» (27 §, ss. 102—103). Maankoron kokonaismäärä tietyssä maassa on siis sama kuin edullisemmissa oloissa suoritettulla työllä saadun tuoton kokonaisylijäämä, joka ylittää sen tuoton, joka on saatu kaikkein epäedullisimmissa oloissa suoritettulla työllä. Näin ollen ja kun kuhunkin hyödykkeeseen aineistunut todellinen arvo riippuu sen työn (ponnistuksen) määrästä, mikä on tarpeen hyödykkeen tuottamiseksi, niin maankorko lisääntyy samalla kertaa kuin todellinen kokonaisarvo lisääntyy, sillä kummankin mää-

räävät maassa vallitsevat tuotanto-olot (119 §). Määrän puolesta kumpikin todella peittää toisensa, koska juuri arvon lisääntyminen niin sanoaksemme muodostaa maankoron. Maankorko on siis sellainen maksu, joka on kokonaan arvon ulkopuolella, sillä samat seikat, jotka tekevät maankoron suorituksen välttämättömäksi, saattavat arvon vastaavasti lisääntymään. Jäännöksen eli tuotantoponnistusten korvaukseksi jaettavan määrän todellinen arvo on sama kuin aiemmin samaksi maksuksi jaetun määrän todellinen arvo (42 §). Tällainen on siis maankoron uuden käsittelyn tärkeä tulos Ricardon jakaantumisteorian mukaan. — Hänen maankorkoperiaatteittensa alkuperäisyyttä koskevan kysymyksen sivuutamme toistaiseksi.

13. Päädymme näin ollen tarkastelemaan sitä suurta ongelmaa, jonka Ricardo tahtoi ratkaista teoksensa ensimmäisessä osassa. Selostettakoon vielä lyhyesti edelläkäyvän pohdinnan tulokset. Yhteiskunnan kaikki ponnistukset aineistuvat hyödykkeiden muotoon, ja kullakin hyödykkeellä on vaihtosuhteessa tietty asema, joka vastaa hyödykkeen tuottamiseen käytetyn ponnistuksen määrää. Ponnistusten täten luoma kokonaisarvo on jaettava tai oikeammin oletetaan jaettavaksi eri tuottajien kesken, sillä juuri tämä jako säännöstelee vaihdannan tuotantokustannusten mukaan. Maankoron maksaminen ei muuta näin jaettavaa arvoa, koska maankoron aiheuttavat seikat saavat samalla aikaan myös arvon nousun. Näin jaettavien hyödykkeiden kokonaismäärä eli varallisuus ei meitä liikuta. Sehän vaihtelee maan tuottavuusedellytysten mukaan. Kysymys on *arvon* jakaantumisen selvittämisestä; kun se on selvitetty ja tuotanto-olot tunnetaan, käy helpoksi todeta eri luokkien elinkanta.

Ensimmäinen Ricardon väittäjä on seuraava. Näin jäljellejäävä kokonaisarvo jakaantuu tuotantoon osallistuvien voimien kesken. Nämä eri voimat, laskettuina tietyksi luvuksi työyksiköjä, saavat osuutensa kunkin työyksikkömäärien mukaisessa suhteessa. Tästä näkyy selvästi, että korvauksella ja hinnalla ei ole mitään sellaista yhteyttä, että edellisen nousu aiheuttaisi jälkimmäisen nousun tai päinvastoin. Tällaisesta yhtey-

destä puhuminen on suorastaan tarkoituksetonta, sillä sanonta »korvauksen yleinen nousu» on Ricardon mielestä vailla kaikkea merkitystä. Jokapäiväisessä puheessa korvauksen yleinen nousu tarkoittaa sitä, että kunkin tuotannontekijän joka ponnistus palkitaan suuremmalla määrällä mukavuuksia, tarvikkeita tai ylellisyytesineitä; mutta sehän merkitsee *varallisuuden* eikä *arvon* lisääntymistä. Jos siis edellytämme, että kokonaisarvo jää ennalleen ja siitä ei mielivaltaisesti vähennetä mitään osaa, niin korvaustaso on arvomääräisesti vakiosuure. Ponnistus saa näin ollen palkakseen saman arvomäärän, olipa sen saama hyödykemäärä mikä tahansa. Todistus on selvä eikä kaipaa lisäselityksiä; ei ole mitään syytä epäillä tämän johtopäätöksen sitovuutta, johtopäätöksen, jonka suuri teoretikko on tällä tavoin muotoillut mielessään, vaikka se onkin hänen teoksessaan saanut valitettavasti osakseen vain epäsuoran ja hämärän, joskin ilmeiseen välttämättömyyteen perustuvan kehittelyn. Ponnistuksen yleisen tuottavuuden muuttuminen ei aiheuta eikä voikaan aiheuttaa mitään muutosta arvomääräiseen korvaustasoon. Tästä johtuu, ettei se myöskään aiheuta eikä voikaan aiheuttaa mitään muutosta hyödykkeiden vaihtosuhteisiin. Ricardo tahtoo siis asettaa sen periaatteen, että hyödykkeiden vaihtoarvo ei riipu sen korvauksen määrästä, jonka niiden tuottajat saavat. Väittäjä on yhtä selvä, jos sitä tarkastelee toiselta kannalta. Kun näet näiden hyödykkeiden vaihtosuhte on tietty — nehän ovat itse tuottajiensa samaa korvaus — niin mikään niiden määrän muutos, joka on johtunut ponnistuksen tuottavuuden muuttumisesta, ei voi horjuttaa itse vaihtosuhdetta. Korvaustason yleinen nousu on siis mahdottomuus. Mutta voidaan huomauttaa, että muutos saattaa tapahtua siinä arvomäärässä, joka kuuluu joillekin tietyille yksiköille. On kuitenkin muistettava meidän toistaiseksi edellyttävän, että kaikenlainen työ, pääomankin ponnistus siihen luettuna, voidaan arvioida yksinkertaisina työyksikköinä; lisäksi on muistettava, että Ricardo puhuu pysyväisistä eikä väliaikaisista oloista (34 §). Mainittua huomautusta, mikäli se koskee nyt puheena-olevaa kysymystä, ei siis tarvitse ottaa lukuun.

14. Toistaiseksi olemme puhuneet vaihtoarvosta, emmekä hinnasta. Nyt meidän on pantava jälkimmäinen termi edellisen sijaan, seuraten Ricardon antamaa hinnan määritelmää, jonka mukaan hinta on jalometallimääräisenä ilmaistu arvo (esim. 22, 23 §). Kulta ja hopea ovat tietenkin arvoltaan muuttuvaisia, kuten kaikki muutkin hyödykkeet, mutta vaikeuksien välttämiseksi ne edellytetään vakioarvoisiksi (21 §, s. 92), joten rahahinta edustaa eri hyödykkeiden todellista arvoa. Näin ollen kaikki, mitä on sanottu arvosta, voidaan ulottaa koskemaan hintaa. Huomattakoon kuitenkin, että mitkään kullan ja hopean vaihtoarvon muutokset, mikäli ne samassa määrin muuttavat kaikkien muiden hyödykkeiden rahallisia arvoja, eivät voi ainakaan nyt edellytetyissä häiriöttömissä oloissa vaikuttaa edelläselvitettyihin lakeihin. Kuten Ricardo sanoo, ainoa vaikutus on kohdistuva hintaan, ts. kaikkien hyödykkeiden arviointiin yhden hyödykkeen määräisinä. Muutos tapahtuu siis vain yhden suhteen, ei monien.

15. Palatessamme tarkastelemaan korvausta ja arvoa me havaitsemme, että jos suurempi osa arvosta joskus luovutetaan jollekin tietylle työyksikölle, niin se vähennetään muiden työyksikköjen arvo-osuudesta. Tällä seikalla olisi itsessään varsin vähän merkitystä, koska kilpailun vaikutus pyrki nopeasti palauttamaan tasapainon, jollei olisi otettava lukuun sitä tärkeätä tosiasiaa, johon meidän on nyt palattava, että *kaikista olettamuksista huolimatta kaikkea ponnistusta ei voi ilmaista yksinkertaisina työyksikköinä*. Joitakin suhteellisia oikaisuja ja tasoituksia tapahtunee työn eri taitoasteiden välillä, mutta kun työ on kerran aineistunut pääoman muotoon, niin vapaa liikkuvaisuus, sellainen kuin tämän erittelyn alussa on edellytetty, tulee olemaan mahdoton asianomaisten työvoimantajien ja pääomanomistajien suhteen. Pääoma ja työ ovat eri asioita.

Mutta voidaan kysyä, miten arvo on jakaantuva näiden kahden suuren tuotannon tekijän kesken. Ricardo vastaa, että toisen osuus on riippuvainen toisen osuudesta. »Ei voi liian usein toistaa, että voitto riippuu työpalkasta; ei nimellisestä, vaan todellisesta työpalkasta; ei niiden puntien määrästä, jotka työ-

läiselle ehkä vuotuisesti maksetaan, vaan niiden päivien määrästä, jotka on käytettävä työhön noiden punttien saamiseksi» (52 §, s. 170; vrt. 45 §:ää). Huomattakoon tarkoin, ettei hän koskaan väitä eikä kuvittele, että työpalkka ja voitto eivät voisi lisääntyä yhdessäkin, *mitä tulee niihin hyödykemääriin, joilla ne mitataan*.¹ Tällaisen väitteen paneminen hänen suuhunsa merkitsee hänen sanojensa täysin mielivaltaista ja väärää tulkintaa. Hänhän kieltää vain sen, että joku voisi saada kokonaisarvosta suuremman osuuden toisen kokematta osuutensa pienenemistä. Jos tietty määrä työpäiviä on yhteiskunnassa käytetty hyödykkeiden tuotantoon ja jos voitto tulee käsittämään hyödykkeitä, jotka ovat entistä suuremman työpäivämäärän tulos, niin työpalkan täytyy tyytyä siihen tulokseen, joka on saatu entistä pienemmällä työpäivämäärällä. »Jos vilja on jaettava maanvuokraajan ja työläisen kesken, niin mitä suurempi on jälkimmäisen saama osuus, sitä vähemmän jää edelliselle» (18 §, ss. 82—83).

Tämä on siis se johtopäätös, johon Ricardo päätyy asian ensimmäisessä käsittelyssä, jos niin voi sanoa. Ponnistuksen kvantitatiivinen korvaus ei vaikuta hyödykkeiden vaihtosuhteeseen eli hintaan. Mutta voittotaso riippuu olennaisesti palkkatasosta. Eräs selitys on kuitenkin annettava, ottaen huomioon edelläesitetyn ensimmäisen väittämän. Hyödykkeet vaihtuvat tuotantokustannustensa mukaisessa suhteessa, ts. sen mukaan, mikä määrä pääomaa ja työtä on käytetty niiden tuotantoon. Mutta pääomanomistajien ja työvoimanomistajien kesken ei vallitse mitään kilpailua — nim. tehokasta kilpailua. Jos esim. työnteon aineellinen kannustin voimistuu, jos joka ponnistuksen korvaukseksi tarjotaan suurempi määrä hyvitystä, ei pääoma kuitenkaan kykene suorittamaan työn tehtäviä, niin kauan kuin tasapaino on palauttamatta. Mutta jos tietynlaisesta työstä toiseen verrattuna maksetaan suhteettoman suuri korvaus, niin jälkimmäiseen työhön osallistuneet siirtävät voimansa edelliseen. Koska tällaista kilpailua ei siis

¹ »Määrän suhteen ei voida todeta mitään lakia, mutta suhteita koskeva kohtuullisen tarkka laki on todettavissa.» Ricardo, »Letters to Malthus», s. 175.

vallitse työn ja pääoman kesken, on vaihtoarvojen käsittelyssä otettava huomioon eräs tärkeä ehto. Arvon perusta, kuten Ricardo jonkin verran epämääräisesti sanoo, on se seikka, että hyödykkeet vaihtuvat tuotantokustannustensa mukaisessa suhteessa, ja tämä seikka vuorostaan perustuu varmasti siihen, että niin kauan kuin asianlaita on toisin, ponnistus suuntautuu niihin tuotannonhaaroihin, missä maksetaan suurempi korvaus. Mutta tällöin me päädymme siihen tosiasiaan, että pääoman ja työn kesken ei voi vallita tällaista vapaata kilpailua. Tämä on se johtopäätös, johon ainakin Ricardon käyttämä sanamuoto viittaa (17, 18 §). Joka tapauksessa hän pitää varmana, että kulloisenkin työpalkan muutos ei heti aiheuta voiman siirtymistä pääoman muodosta työn muotoon. Tästä syystä on välttämätöntä »huomattavasti lieventää sitä sääntöä, että hyödykkeiden arvo ei koskaan muutu, jollei niiden tuotantoon käytettävä työmäärä lisäännä eikä vähene; sillä tässä jaksossa on osoitettu, että työmäärän pysyessä muuttumatta työn arvon nousu aiheuttaa vain niiden tavarain vaihtoarvon laskun, joiden tuotantoon käytetään kiinteätä pääomaa; mitä suurempi on kiinteän pääoman osuus, sitä suurempi on oleva lasku» (18 §, s. 85). On tarpeetonta lisätä, että todellinen arvon kokonaisuus ei sen johdosta maassa kuitenkaan muutu, sillä jonkin hyödykkeen todellisen arvon nousu merkitsee vain toisen hyödykkeen todellisen arvon vastaavaa laskua. — Tämä selitys saattaa kuitenkin nostamaan tuon hyvin tärkeän kysymyksen, mitkä ovat *todellisen arvon* ja *vaihtoarvon* suhteelliset merkitykset, sillä se osoittaa, että hyödykkeen vaihtoarvo voi muuttua, vaikka itse hyödyke tuotetaankin entisellä työ- ja pääomamäärällä; muutos johtuu tällöin siitä, että työn ja pääoman asianomaiset osuudet kokonaisarvosta ovat muuttuneet. Tätä kysymystä Ricardo ei valitettavasti ole käsitellyt.

Edelläolevasta todistelusta käy selville kaksi periaatetta. Korvaustaso, mitattiinpa se arvon tai rikkauden määräisenä, ei ole syynä hinnan muutoksiin; varallisuuden määräisenä vielä vähemmän kuin arvon määräisenä. Ja toiseksi molemmat suuret tuotannontekijät, työ ja pääoma, jakavat kokonaisarvon

keskenään siten, että toisen saama arvon lisä aina merkitsee toiselle tulevan arvo-osuuden vastaavaa vähennystä.

16. Sen jälkeen Ricardo ryhtyy yksityiskohtaisemmin tutkimaan niitä lakeja, jotka säännöstelevät viimeksimainittua arvon jakaantumista. Hän tahtoo ottaa lähtökohdakseen edellisen väittämänsä perusteet. Niinpä hän lähtien väliaikaisista jakaantumistavoista etsii niitä suuria vaikuttavia voimia, jotka lopulta määräävät maassa tuotetun kokonaisarvon jakaantumisen näiden kahden päätuotantontekijän kesken. Ensiksi tutkittava ilmiö on työpalkkakysymys. Sen yhteydessä esitetään väestölaki, jonka ytimen voimme sanoa olevan siinä, että väestöllä on *taipumus* lisääntyä työpalkan noustessa (35, 36 §); työpalkan nousu ei tässä tapauksessa tarkoita työn korvauksena saadun arvo-osuuden lisääntymistä, vaan työläisten saamien ravinnon ja muiden tarvikkeiden sekä mukavuuksien määrän kasvua. Tietyissä oloissa tällainen lisääntyminen voi kuitenkin tapahtua aiheuttamatta vastaavaa väestön lukumäärän lisääntymistä. Ricardo sanoo: »Työn luonnollinen hinta on se, joka on välttämätön, jotta työläiset yleensä voisivat elää ja sukuaan jatkaa, lisääntymättä ja vähenemättä» (35 §), mutta jäljempänä hän huomauttaa, että »asiaa ei ole käsitettävä niin, että työn luonnollinen hinta, vaikka se arvioitaisiin ravinnon ja muiden tarvikkeiden määräisenä, on ehdottomasti kiinteä ja muuttumaton suure. Se vaihtelee eri aikoina samassa maassa ja on hyvin olennaisesti erilainen eri maissa»¹ (37 §). Jollei työn osalle siis tule elinkannan mukaista välttämätöntä hyödykemäärää, niin työvoima ei ainoastaan menetä lisääntymiskykyään, vaan vieläpä pyrkii vähenemäänkin. Jos taasen työläiset saavat suuremman hyödykemäärän, lisääntyy heidän lukumääränsä, kunnes kunkin työläisen osalle tulee enää vain välttämätön hyödykemäärä, jolloin jatkuva lisääntyminen taas pysähtyy (38 §). Maassa olevan *todellisen arvon* kokonaismäärä, laskettuna sillä edellytyksellä, että maan kokonaisponnistus käytetään kaikkein

¹ Elinkannan muuttuvaisuudella on erinomaisen suuri merkitys. Hyvin usein on jätetty huomioonottamatta, että Ricardo on korostanut sen tärkeyttä. Ks. prof. Cohnin teosta »Studien».

epäedullisimmissa oloissa ja maankorko vähennetään kaikissa muissa tapauksissa, jakaantuu vakaan tasapainotilan vallitessa joka hetki yhteiskunnan työvoiman ja pääomavoiman kesken siten, että työvoiman osuus on riittävä sen ylläpitoon. Kokonaisarvon jäännös kuuluu pääomanomistajille voittona. Jälkimmäisten osuus suhteessa kokonaisarvoon voi siis vaihdella sen mukaan kuin työläisten osuus kvantitatiivisesti vaihtelee, sillä voihan sattua, että elinkannan mukainen hyödykemäärä vastaa eri aikoina eri suurta osaa jaettavasta kokonaisarvosta. Toisaalta voi tietenkin käydä niin ja välistä epäilemättä tapahtuukin, että tarpeellisen hyödykemäärän muutokset tarkalleen vastaavat maan tuottavuusoloissa sattuneita muutoksia, jolloin työn osalle tuleva arvomäärä pysyy eri aikoina muuttumatta. Mutta tällainen vastaavaisuus ei ole suinkaan välttämätön. Arvomääräinen voittotaso voi muuttua; eikä ainoastaan se, vaan myös hyödykemääräinen voittotaso, ts. voiton prosenttiosuus kokonaishyödykemäärästä voi muuttua. Tämän johdosta on eräs toinenkin seikka otettava huomioon. Sellaiset muutokset voivat näet vaikuttaa itse pääoman olemassaoloonkin, sillä kun koko pääoma ajan pitkään lisääntyy ja vaatii uutta sijoitusta, niin on käsitettävissä, että säästämisen kannustimen äkillisestä heikkenemisestä voi seurata maan pääomamäärän väheneminen. Tämä kysymys kaipaa tutkimista. Ricardo ei siihen valitettavasti ryhdy, vaan tyytyy jonkin verran ylimalkaisesti väitteisiin, mitä tulee rahankoron laskun vaikutuksiin. Maanvuokraajasta ja teollisuudenharjoittajasta puhuessaan hän sanoo: »Vaikutin, joka saattaa heidät kartuttamaan pääomaansa, heikkenee sitä mukaa, kuin voitto vähenee» (44 §, s. 150 ja 45 §, huom.).

Sen pelkän tosiasian nojalla, että pääoma vaatii uudestisijoitusta, voimme tietenkin väittää, että ajan pitkään on havaittavissa pyrkimys jonkinlaiseen tasoitukseen välillisen (ts. pääoman muotoon aineistuneen) työn korvauksen ja välittömän työn korvauksen välillä. Me voimme täten jotenkin abstraktisella ja yleislaatuisella tavalla uudistaa äskeisen toteamuksemme, että hyödykkeet vaihtuvat tuotantokustannustensa mukaisessa suhteessa.

17. On kuitenkin eräitä tapauksia, joissa vaihtoarvon määräytymistä koskeva ensimmäinen väittäjä ei pidä paikkaansa. Tällöin ovat kysymyksessä ulkomaankauppa ja siirtomaankauppa, joita Ricardo tarkastelee VII ja XXV luvussa. Ne on luettava sen käsittelyn jatkoksi, jolle *Periaatteiden* ensimmäinen osa on omistettu. Ne eivät ole suinkaan teoksen vähimmän arvokkaita lukuja. Erityisen selvästi Ricardo toteaa ne lait, jotka ulkomaankaupassa säännöstelevät vaihdantaa. Hän osoittaa (47 §:ssä), että vaihdanta, vaikka sitä eivät enää määrääkään tuotantokustannukset, tapahtuu suhteellisten kustannusten lakien mukaan. Kokonaisarvo ei näin ollen muutu, ja tuottavuusoloissa ehkä tapahtuvat muutokset eivät voi vaikuttaa hyödykkeiden vaihtosuhteisiin (80 §, s. 251, huom.). Siirtomaankaupan suhteen hän väittää samaa (117 §). Tässäkin havaitsemme, että hyödykemääräisen korvaustason muutokset eivät vaikuta eivätkä voikaan vaikuttaa hyödykkeiden vaihtosuhteisiin.

18. Tällainen on mielestäni pääpiirteiltään se käsittely, joka Ricardon teoksessa tuli puheenaolevan kysymyksen osaksi. Hän ryhtyi tutkimaan hinnan ja korvaustason välisiä suhteita. Hänen metodinsa hajanaisuudesta, ilmaisutapansa epäselvyydestä ja terminologiansa epätarkkuudesta huolimatta me voimme kuitenkin, tutkimalla tämän kysymyksen käsittelylle omistettuja sivuja, seurata niitä johtavia periaatteita, jotka liikkuvat hänen mielessään. On suuresti valitettavaa, ettei hänen ilmaisukykynsä ollut hänen selkeän ajattelunsa tasalla. Niin ikään on valitettavaa, että hänen järjestelmänpuutteensa oli niin suuri, että se saattoi hänet tuon tuostakin poikkeamaan pääasiasta ja pohtimaan toisia kysymyksiä. Tällaiset itsessään arvokkaat pohdinnat ovat sijoitetut väärään paikkaan, sillä ne, vaikka helpottavatkin erikoistapausten käsittämistä, vähän väliä keskeyttävät päätodistelun kehittelyn. Mutta vaikka syystä valitammekin näitä vajavuuksia, niin olisi kuitenkin varmasti väärin antaa niille niin huomattava merkitys, että Ricardon todella suuret ansiot jäisivät niiden rinnalla varjoon. Ja kuitenkin juuri niin usein menetellään. On tutkijoita, jotka

kieltävät »Ricardon taloustieteen» hyödyllisyyden. Jos tällä kieltämisellä on mieli olla jokin tarkoitus, niin se on se, että he pitävät arvottomana juuri hinnan ja korvaustason välisten suhteiden selvittämistä; sillä mikäli he katsovat sellaisella selvityksellä olevan arvoa, he ovat itse tietämättään Ricardolle suuressa kiitollisuudenvelassa. Toiset taasen valittavat sitä usein väitettyä seikkaa, että Ricardon teoriat eivät ole alkuperäisiä. He pitävät häntä muiden keksimien kummallisuuksien kokoojana, joka saa mainetta omaksumiensa oppien määrän perusteella.

Minun täytyy pitää tällaista kantaa kestävämmänä. Kuten Ricardo itse yhä uudestaan huomauttaa, monet hänen opeistaan ovat muiden esittämiä ja todistamia. Hän ei väitä keksineensä maankorkoteoriaa. Senhän esitti täydellisenä Malthus ja ehkä vielä selkeämmin Sir Edward West. Yhtä seikkaperäisesti sen oli esittänyt Anderson, vaikka tätä tosiasiaa mainitut kolme kirjailijaa eivät näytä tunteneen. Mutta Ricardon ansioksi on jäävä, että hän selitti monet tämän teorian vaikeat kohdat ja lisäksi osoitti, miten tärkeätä on asettaa maankorkoteoria yleisen korvausteorian yhteyteen. Hänen arvoteoriansa perusta on taasen löydettävissä Adam Smithin ja aikaisempien kirjailijain teoksista, mutta heidän esittämänään arvoteoria jäi niin raskaan erhekerrostuman peittoon, että se pysyi hedelmättömänä, kunnes Ricardo tuli vapauttamaan sen tuosta onnettomasta kätteestä. Hän on kieltämättä usein taipuvainen puhumaan työstä vaihtoarvon perustana, käyttäen siten epämääräistä ja peräti moitittavaa sanontaa, mutta tutkiessani uudestaan hänen teoksiaan vakuutun yhä enemmän siitä, että omassa mielessään hän ei liittänyt siihen sellaista tarkoitusta. Hän tahoi vain väittää, että pysyväinen suhde vallitsee hyödykkeiden tuotantoon käytetyn ponnistusmäärän ja niiden vaihtoarvon välillä, ts. että molemmat muuttuvat yhdessä. Nämä huomaukset riittäkööt tätä selvitystä varten. Sen opin, että väestö pyrkii lisääntymään elinkannan noustessa, hän on omien sanojensa mukaan omaksunut Malthukselta, joka vuorostaan oli lainannut sen fysiokraateilta.¹ Mikä on siis näiden muistutusten

¹ Fysiokraattien 19. sääntö.

summa? Sekö, että Ricardo ei esittänyt ensimmäisenä kaikkia niitä oppeja, jotka tapaamme hänen teoksestaan? Se on kyllä totta. Mutta eihän kenenkään tarvitse luulla, että hän olisi ne keksinyt. Kaikkein vähimmin hän itse ajatteli niin. Sen sijaan hän oli ensimmäinen, joka asetti nämä opit toistensa yhteyteen ja osoitti niiden tärkeyden sille kysymykselle, jonka hän otti tutkittavakseen. Tämä uusi kysymys oli, se muistettakoon, hänen oma valitsemansa, ja hänen suorittamansa tutkimus merkitsi mitä tärkeintä edistysaskelta kysymyksen lopullista ratkaisua kohti; sillä hänen yleisestä korvauskysymyksen käsitte-lystään me löydämme oikean ja kauaskantoisen teorian idun.

19. Meidän on nyt kohdistettava huomiomme *Kansantalouden ja verotuksen periaatteiden* toiseen osaan, joka, kuten nimi-kin jo osoittaa, on omistettu verotuksen käsittelylle. Mutta aivan samoin kuin käsitellessään korvausta säännösteleviä talou-
dellisia periaatteita Ricardo rajoitti tutkimuksensa erääseen tämän aiheen erikoisosaan, niin hän tässäkin tapauksessa tarkastelee vain tiettyjen verojen kohtävaisuutta (incidence) ja niiden vaikutusta tuoton jakaantumiseen. Tällainen käsittely-tapa liittää teoksen toisen osan niihin lukuihin, joita olemme edellä kosketelleet. Ricardo aloittaa käsittelynsä esittämällä kaksi perusväitettä.

Ensimmäinen periaate on se, että verot maksetaan puhtaasta tulosta, eikä kokonaistulosta (118 §), sillä juuri edellisen suuruudesta riippuu, minkä verran veronalaisia hyödykkeitä on olemassa yli sen määrän, joka on välttämättä tarpeen toimeen-tuloon, tai käyttääksemme hänen omaa selitystään: verot voi-
daan maksaa vain pääomanvoitosta ja maankorosta, koska työpalkasta ei yleensä ole varaa tehdä mitään vähennystä. Työpalkka edustaa näet sitä hyödykemäärää, jonka tottumus ja ruokahalu tekevät ehdottomasti välttämättömäksi, jotta turvattaisiin työpalkan varassa elävien luokkien jatkuva olemassa-
olo. Kuten olemme nähneet, tämä määrä voi kuitenkin muuttua ja itse asiassa vaihtelee (37 §), mutta missä tapa tai jokin muu voima on sen kerran vahvistanut, siellä se sellaisena pysyykin;

vaikka toisaalta on huomautettava, että Ricardo oli valmis myöntämään melkoisten aste-erojen olemassaolon. Puolustautensa tätä teoriaa, jota hän kannatti yhdessä Adam Smithin kanssa, Buchananin jälkimmäiseen kohdistamaa moitetta vastaan, Ricardo ei väitä, että työpalkassa ei olisi alentamisen vaaraa, vaan sanoo, että koska valtion on pakko kuluttaa osa kantamistaan varoista työnkäyttöön, niin syntyy uutta kilpailua työvoimasta, joten työpalkka nousee (78 §). Jos nämä varat viettäisiin ulkomaille, työpalkka voisi nousta; verovarain tuhlaavampi käyttö aiheuttaisi taasen todennäköisesti tappioita, joten »vaikka työpalkka nousisi, se ei nousisi veroa tarkalleen vastavalla summalla». Jos Ricardo olisi johdonmukaisesti pysynyt tällä kannalla, niin koko hänen teoriansa voiton ja työpalkan välisistä suhteista olisi elinkanta-tekijän vaikutuksesta epäilemättä huomattavasti muuttunut, ja tällä muutoksella olisi ollut arvaamattoman suuri merkitys.

Toinen periaate on se, että verotus olisi säädettävä sellaiseksi, että se kohtaisi tuloa, eikä pääomaa. Edellinen periaate yksin ei näet estäisi verotusta rasittamasta pääomaa ja siinä määrin supistamasta tätä rikkauden runkoa, että lopullisena seurauksena olisi maan olojen kurjistuminen ja taantuminen. Koska jokaisen hyvän rahatoimenjohtajan tarkoitus on koota varat niin, että vahingonvaara on mahdollisimman vähäinen, pitäisi tarkasti välttää sellaisia verotusmenetelmiä, jotka vaarantavat valtion hyvinvoinnin. On kuitenkin eräitä veroja, jotka kieltämättä ansaitsevat moitetta, koska ne on pakko maksaa pääomasta. Ne ovat perintö- ja leimaverot (55 §), jotka ovat samanluontoisia varainsiirtoveroja: Ne maksaa varainsaaja, ja ne todellakin vähennetään kysymyksessäolevista varoista. Tutki-kaamme nyt tarkemmin eri verojen kohtaavaisuutta.

Verot voivat kohdata maankorkoa, hintaa ja voittoa. Jälkimmäisen tapauksen suhteen on huomattava, että vaikka verot kallistavatkin hyödykkeitä kaikille kuluttajille, niin on kuitenkin eräs kuluttajaluokka, nim. työpalkan varassa elävä, joka vaatii ja saa korvauksen hyödykkeittensä hintojen noususta.

20. (1) *Maankorkoa* kohtaavat ne verot, jotka kannetaan

varsinaisesta taloudellisesta maankorosta. Tavallisesti maankorkoverot ovat kuitenkin osaksi voittoveroja, sillä niitä ei kanneta ainoastaan maaperän luonnollisten voimien tuotosta, vaan myös niistä eduista, jotka saadaan maaperään sijoitetusta pääomasta (63 §). Mikäli ne kannetaan varsinaisesta maankorosta, ne kohtaavat maanomistajaa, jonka on aivan mahdotonta siirtää niitä kenenkään muun rasitukseksi, koska niitä ei makseta maan tuotosta yleensä, vaan nimenomaan niiden palstojen lisätuotosta, jotka ovat viljelyssuhteessa edullisemmassa asemassa kuin sellainen maa, joka korvaa vain viljelyskustannukset tuottamatta niiden lisäksi mitään ylijäämää. Jos edellytämme maata viljeltävän sellaisissa oloissa, niin ilmeisesti viljelys tuottaa ainakin vähäisen voiton. Jonkin verran voittoa täytyy näet aina jäädä jäljelle, olipa maankorkovero miten suuri tahansa, sillä se esiintyy prosenttimääräisenä osana koko tuotosta.

21. (2) *Hintaa* kohtaavat verot. Edelläkäyvän käsittelyn jatkona on tarkasteltava eräiden samankaltaisten maaverojen kohtaavaisuutta. Niitä on kolme lajia, nim. tavallinen maavero (66—68 §), kymmenykset (64—65 §) ja köyhäinhuutoverot (87—88 §). Kaikkien niiden yhteinen piirre on se, että ne rasittavat maanomaisuutta. Välttämätön, joskin vaikea tehtävä on selvittää kunkin lopullinen kohtaavaisuus. Ne on käsiteltävä kukin erikseen.

Ensinmainittu näistä veroista eli maavero voidaan kantaa eri tavoin. Jos se kannetaan »tietyissä suhteessa maankorkoon, muuttuen sen vaihtelujen mukaan», niin se on »todellisuudessa maankorkovero» ja sellaisena »kohtaa koko painollaan maanomistajia» (66 §, s. 205). Jos se taasen kannetaan maan pinta-alan mukaan, ottamatta huomioon hedelmällisyyden erilaisuutta, niin se välttämättä aiheuttaa tuotteiden hinnan nousun ja kohtaa kuluttajia. Mutta se saa samalla aikaan muitakin seurauksia. Se ei ainoastaan ole rasittamatta lainkaan maanomistajia, vaan on nimenomaan hyödyttävä niitä, joiden maat ovat hedelmällisempiä, sillä heidän tuotteittensa myyntihinnan määräävät niiden henkilöiden välttämättömät tarpeet, jotka omistavat tai viljelevät huonompia maita, joten sama vilja-

määräinen maankorko tuottaa heille suuremman rahamääräisen maankoron. Toisin sanoen: erilaisten maiden välinen ero suurenee (67 §). Näin Ricardo. Ennen maaveron tuomitsemista hänen olisi pitänyt kehittää erittelyään vähän pitemmälle ja tarkastella, eikö viljelysoloissa tapahdu mitään muutoksia. Niitä epäilemättä tapahtuu, sillä viljan uusi, korkeampi hinta tekee edulliseksi sijoittaa enemmän pääomaa hedelmällisempien maiden viljelykseen. Tällainen uusi sijoitus aiheuttaa pääoman poistumisen huonoimmista maista, ja seurauksena on oleva, että kuluttajaa verotetaan lopulta vain valtion tarpeiden tyydyttämiseksi, eikä, kuten Ricardo oletti, myös maanomistajan maankorkotulon lisäämiseksi (ss. 206—207). Maaveron välittömän tuloksen suhteen Ricardo oli aivan oikeassa, mutta lopullisena tuloksena olisi pääoman jakaantumisen muuttuminen ja siitä johtuva viljelysmarginaalin suureneminen, mitä seuraisi tai pikemminkin edeltäisi hinnan lasku — ei tietenkään sen hinnan lasku, joka vallitsi ennen veron säätämistä, vaan sen uuden hinnan, jonka tämä vero oli välittömästi aiheuttanut.

Kymmenysten vaikutus on aivan erilainen kuin maaveron. Ne kohtaavat kuluttajaa, sillä niiden suoritus saa aikaan hinnan nousun. »Maankorkoverosta kymmenykset eroavat sikäli, että ne rasittavat sellaistakin maata, johon maankorkovero ei ulottuisi, ja korottavat raakatuotteiden hintaa, jota mainittu vero ei muuttaisi» (64 §). Mikäli kymmenysten vaikutus lainkaan kohdistuu maanomistajaan, hänelle on niistä vahinkoa, koska kymmenykset, ne kun kannetaan vain kotimaisista tuotteista, vaikuttavat erotustullin tavoin ulkomaisten tuotteiden maahan-tuojan eduksi. Niitä onkin todellisuudessa pidettävä, kuten on mainittu, ulkomaisen viljan tuontipalkkiona. On kyllä mahdollista, että käytännössä ja vuonna 1836 annetun kymmenysten muuntamista koskevan lain vaikutuksesta kymmenykset ovat pyrkineet kohtaamaan enemmän maanomistajaa ja vähemmän kuluttajaa hinnan välityksellä, mutta tällainen oikaisu, niin suotava ja jo varhain ilmenneiden pyrkimysten mukainen kuin se onkin, on täysin toteutettavissa vain verottamalla tuoton sijasta maankorkoa.

Köyhäinhoitoverojen kohtaavaisuutta selvitettäessä esiintyy eräs lisävaikeus, joka johtuu maksuunpanon tavasta. Jos nämä verot kannetaan, kuten Ricardo olettaa ne teoriassa kannettaviksi, tietyssä suhteessa maankorkoon, niin ne kohtaavat maanomistajaa. Mutta todellisuudessa ne kannetaan kysymyksessäolevan omaisuuden vuotuisesta arvosta, ts. maa- tai talo-omaisuuden vuotuisesta arvosta. Tämä muuttaa asian, sillä tässä tapauksessa köyhäinhoitoverot kohtaavat tuottajien voittoja, koska näet nekään, jotka epäsuotuisain tuotanto-olojen vuoksi eivät maksa maankorkoa, eivät silti vapaudu näiden verojen taakasta. Heidänkin on ne maksettava, joten heidän täytyy joko kärsiä vastaava tappio tai siirtää nämä lisäkustannukset jonkun toisen suoritettaviksi. Toisin sanoen: köyhäinhoitoverot maksavat joko tuottajat voitoistaan tai kuluttajat lisähinnan muodossa. Sellainen hinnan nousu on varma seuraus, jos nämä verot kannetaan niin, että ne rasittavat joitakuitta tuottajia enemmän kuin muita. Mutta juuri niin ne todellisuudessa kannetaankin, sillä ne kohtaavat maanviljelijäluokkaa raskaammin kuin teollisuudenharjoittajaluokkaa (88 §). Edellisen on ne maksettava maan vuotuisesta arvosta, »saipa maa tämän vuotuisen arvonsa maanomistajan tai -vuokraajan pääoman avulla», kun taas teollisuudenharjoittajien verotusperustana on vain heidän hallussaan olevien rakennusten arvo. Heidän koneensa ja kalustonsa jäävät verottamatta.

22. (3) *Voittoa kohtaavat verot.* Tarkastelumme ulkopuolelle on toistaiseksi jäänyt kysymys, joka koskee voittoverojen olemusta. Tämä on erittäin kiintoisa kysymys, sillä se liittyy läheisesti Ricardon kehittämään teoriaan, jonka mukaan elinkanta ei ole alennettavissa. Tämän teorian suuri merkitys Ricardon veronkäsittelylle selviää tarkastelumme jatkuessa. Nyt käsiteltävät verot ovat kolmenlaiset, nim. hyödykeverot, työpalkkatuloverot ja voittoverot. Hyödykeverot voi jakaa ylellisyysveroihin ja tarvikeveroihin; jälkimmäisiä käsitellään IX ja XVII luvussa. Molempien viimeksimainittujen hyödykeverojen välitön seuraus on hinnan nousu. Jollei hinta nouse, niin pääoma ja työ poistuvat veronalaisten hyödykkeiden jatkuvasta tuotannosta.

Mutta hinnan nousun lopulliset vaikutukset ovat kysymyksen ollessa tarvikkeista erilaiset kuin ne, jotka ilmenevät ylellisyysesineiden kallistuessa. Jälkimmäisessä tapauksessa näet lisähinnan eli veron suorittavat kuluttajat, kun taas edellisessä tapauksessa ne kuluttajat, joiden tarpeet määräävät elinkannan heidän työpalkkansa rajoissa, kykenevät siirtämään osuutensa verotaakasta työpalkan maksajille. Tällainen siirto tapahtuu niin ikään silloin, kun kysymyksessä on työpalkkaveron, vaikka tämä onkin vaikutuksiltaan yksinkertaisempi kuin tarvikevero. »Työpalkkaveron on kokonaan voittoveroa, tarvikevero on osaksi voittoveroa ja osaksi rikkaiden maksettavaa kulutusveroa. Näiden verojen lopulliset vaikutukset ovat siis tarkalleen samat kuin ne, jotka johtuvat välittömästi voittoverosta» (79 §). Tämä johtopäätös on luonnollinen seuraus siitä todistelusta, joka koskee työn ja pääoman tuoton jakaantumista työpalkan ja voiton kesken. »Tämä periaate, jonka olen koettanut asettaa ja jonka mukaan työn ja pääoman tuotto jakaantuu työpalkan ja voiton kesken, näyttää minusta niin varmalta, että mielestäni — jos välittömät vaikutukset jätetään huomioonottamatta — on miltei yhdentekevää, verotetaanko pääomanvoittoa vai työpalkkaa» (82 §). Yhtä suurta luottamusta edelläkäyviin tutkimuksiinsa hän osoittaa päätyessään (78 §:ssä) tarkastelemaan, voiko yleinen voittovero vaikuttaa hintaan. Koska hinta edustaa vain vaihtosuhdetta, niin hän päättelee, että sellainen vero ei voi sitä muuttaa, mutta jos kaivosten voitot vapautetaan verosta ja meille rahametallia hankkivat kaivokset ovat omassa maassamme, niin sellainen muutos on mahdollinen. Mutta mikäli kysymyksessä ei ole tällainen tapaus, yleinen voittovero ei saa aikaan mitään hintojen muutoksia.

On vielä kaksi verotustapausta, joilla on yleistä merkitystä. Ne koskevat veron vaikutusta silloin, kun se kannetaan sellaisista hyödykkeistä, joiden määrää ei voida helposti supistaa. Näitä tapauksia tarkastellessaan Ricardo ilmaisee mitä selkeimmin käsityksensä kysynnän ja tarjonnan suhteesta hintaan. Koska maan kultavarastoa ja talojen määrää ei voida äkkiä vähentää, niin vero, joka on pantu maksettavaksi kullasta tai

taloista, on haltijain tai omistajain suoritettava, sillä kun tarjonta pysyy muuttumatta ja kysynnän oletetaan jäävän ennalleen, niin hinta ei voi nousta, kuten päinvastoin tapahtuu kysymyksen ollessa pysyväisen kulutuksen alaisista ja siirtelykelpoisista hyödykkeistä, joiden määrää voidaan nopeasti lisätä ja vähentää (69, 72 §).

23. Ricardon verotuksen käsittelyä voidaan tarkastella kahdelta näkökannalta. Sen arvo on ensiksikin siinä, että se valaisee sitä merkitystä, joka on annettava aiemmin esitetyille, hinnan ja korvauksen välisiä suhteita koskeville opeille. Toiseksi Ricardo arvostelee käytännön kannalta sattuvasti aikansa verotusteorioita. Hän ottaa erikoistehtäväkseen osoittaa ne virheet, jotka sisältyvät Adam Smithin »Kansojen varallisuus»-teoksen viidenteen kirjaan ja johtuivat fysiokraattien *puhtaan tuoton* opista. Tällaisen selvittelyn merkitystä eivät voi aliarvioida ne, jotka Ricardon tavoin pitivät veronpanossa ensisijaisen tärkeänä tietää, mitä yhteiskuntaluokkaa verotaakka joutuu lopulta rasittamaan. Hän ei katso verotuksen kohtaavan aina maanomistajia, vaan osoittaa, kuten edellä jo huomautettiin, että verot voidaan maksaa kolmesta varojen ryhmästä, nim. maankorosta, kuluttajien elinkannan ylittävistä tuloista ja pääomanvoitosta. Jos me tosiaan hyväksyisimme hänen työpalkkatheoriansa sen jäykimmässä muodossa, niin voisimme sanoa, että verot maksetaan vain maankorosta tai voitosta, mutta työpalkasta vain mikäli se ylittää elinkannan. Tosinhan työpalkkin, kuten kai Ricardo olisi mielellään myöntänyt, voi usein laskea, mutta, kuten hän olisi tähdentänyt, vain siitä syystä, että se ei ole vielä asettunut vakiotasolle. Tässä kohden Buchananin todistelu on tärkeä. Ricardo, joka pitää silmällä pysyväisiä oloja, eikä väliaikaisia, vastustaa kuitenkin Buchananin väitteitä.

24. Edelläsanoitu riittänee antamaan käsityksen Ricardon teoksen pääpiirteistä. Vielä on kuitenkin syytä tutkia, mitä mieltä hän on arvosta, maankorosta ja ulkomaankaupasta. Seuraavassa yritämme selvittää hänen näistä kysymyksistä esittämiensä käsitysten merkitystä ja sitä eroa, joka on olemassa hänen kantansa ja hänen edeltäjiensä kannan välillä.

Mitä ensiksikin arvoon tulee, kuulostaisi vanhalta jutulta, jos ryhtyisimme lyhyestikin uudestaan selittämään, miten merkittävällä tavalla sosialistisen ajattelun eri kehitysjaksot kietoutuivat eräiden taloustieteilijäin epätarkkuuksiin ja lopulta yhdessä synnyttivät sen käsityksen, että Ricardo piti työtä arvon todellisena perustana. Kuten edellä huomautettiin, häntä on suuresti moitittu sanontatavan epämääräisyydestä. Tällainen moite onkin täysin ansaittu, sillä hänen kielenkäyttönsä on todella epätarkka. Meidän on siis koetettava selvittää hänen todellinen »ajatuksellinen» kantansa, joka hänen olisi pitänyt ilmaista sanoilla ja jonka hän ilmaisikin, mutta vain hyvin hämärästi. Varmaa on kuitenkin, että Ricardo oli täysin selvillä siitä, että hyödykkeiden markkina-arvo riippuu tarjonnan ja kysynnän välisistä suhteista. Selvimmin hän esittää käsityksensä tästä kysymyksestä sen luvun alussa, joka käsittelee kultaveron vaikutuksia (69 §). Siinä hän huomauttaa, että hinnan muutokset, milloin verotus on korottanut tuotantokustannuksia, riippuvat siitä, onko veronalaisten hyödykkeiden määrä vähennettävissä. Jollei niiden määrä vähene eikä kysyntä lisäännä, täytyy vaihtoarvona ilmenevän hinnan jäädä muuttumatta. Kun useimmat hyödykkeet ovat kuitenkin uudesti tuotannon kohteita, niin niiden määrät voivat muuttua ja, kuten hän huomauttaa, todella muuttuvatkin sen kilpailun hengen vaikutuksesta, joka muussa tapauksessa muuttaisi pääoman ja työn määrää kaikissa niissä tuotannonhaaroissa, missä korvaustaso on keskinkertaista korkeampi. Täten määräytyy hyödykkeiden kulloinenkin vaihtosuhte. Mutta — joku voi kysyä — eikö Ricardo itse julistá tätä oppia vääräksi sanoessaan, että markkinoilla vallitseva vaihtosuhte eli markkina-arvo pyrkii mukautumaan todelliseen vaihtosuhteeseen eli todelliseen arvoon, joka taas riippuu kysymyksessäolevaan tuotantoon käytetystä työmäärästä? Ei voida kieltää, että hän todellakin sanoo tällaisen mukautumistaipumuksen olevan havaittavissa, sillä, kuten hän huomauttaa, jokainen tavallisuudesta poikkeava voiton lisääntyminen houkuttelee uutta pääomaa jne., kun taas sen väheneminen pyrkii karkoittamaan entisenkin pääoman jne.

Mutta tällöin on huomattava, että hän ei väitä, että hyödykkeiden arvo riippuisi siitä pääoma- ja työmäärästä, joka on hyödykkeisiin aineistunut jonkin *muun* voiman kuin kilpailun vaikutuksesta. Hän ei siis ajatellut, että työ itsessään, työ sinänsä, ts. tiettyinä määränä välitöntä tai välillistä ruumiillista tahi henkistä ponnistusta, olisi arvon perusta. Eräässä kirjeessään hän sanoo J. B. Saylle: »Hyödykkeiden hyödyllisyys on epäilemättä niiden arvon perusta, mutta niiden hyödyllisyyden aste ei ole niiden arvon mitta.»¹ Kaikki riippuu siis siitä merkityksestä, jonka hän liittää sanaan »hyödyllisyys». Se on onneksi helposti selvitettävissä. Hänen ja Sayn välisen kirjeenvaihdon nojalla voidaan näet todeta, että aivan ilmeisesti, ilman epäilyksen mahdollisuuttakaan, hän tarkoittaa »hyödyllisyydellä» koko hyödykkeen — eikä vain sen erityisen osan — kykyä tyydyttää ihmisten tähdellisiä tarpeita. Mitä tähdellisempiä nämä tarpeet ovat, sitä suurempi on hyödykkeen hyödyllisyys. Niinpä hänen mielestään kullakin hyödyllisyys on vähäinen verrattuna ilman tai veden hyödyllisyyteen (1 §). Näin ollen on turha etsiä Ricardon teoksesta »lopullisen hyödyllisyyden» opin tunnustamista tai edes viittaustakaan siihen. Koko termi »lopullinen hyödyllisyys» puuttuu hänen teoksensa sivuilta, ja sen käyttö siellä olisikin aivan merkityksetöntä, kun ottaa huomioon, minkä tarkoituksen hän sisällyttää »hyödyllisyyteen».

Mutta sen sijaan hänen teoksessaan esiintyy mainittua oppia vastaamassa »lopullisten kustannusten» oppi. Ricardo näet väittää päinvastoin kuin Adam Smith, että hintaa eivät määrää sen hyödykkeenosan tuotantokustannukset, joka tuotetaan kaikkein edullisimmissa oloissa, vaan hinnan määräävät sen hyödykkeenosan tuotantokustannukset, joka tuotetaan kaikkein epäedullisimmissa oloissa. Juuri viimeksimainitut kustannukset osoittavat Ricardon mielestä hyödykkeen arvon. Nämä väittämät saavat erittäin selvän muodon Ricardon ja Sayn välisessä kirjeenvaihdossa; jälkimmäinen näet puoltaa, joskaan ei aina erittäin onnistuneella tavalla, sitä teoriaa, että hyödykkeet vaihtuvat hyödyllisyytensä mukaisessa suhteessa. Tämä

¹ J. B. Say, »Mélanges d'économie politique», s. 93, kirje 18. 8. 1815.

on se todistelutapa, jota nykyaikaisen matemaattisen ja abstraktisen koulukunnan edustajat muodostavat; mutta jos pysytellään yksinomaan tällä tiellä, modifikaatioita sallimatta, niin tullaan yhtä erheellisiin johtopäätöksiin kuin ne, jotka on pantu Ricardon viaksi. Hän antaa tarjonnalle liian yksinomaisen merkityksen arvon määrääjänä, kun taas mainitun koulukunnan edustajat yliarvioivat kysynnän merkityksen saman asian suhteen. Hänen mielestään myyjät, mutta heidän mielestään ostajat hallitsevat markkinoita. Itse asiassa he näyttävät pitävän silmällä arvon eri puolia. Joko lopullinen hyödyllisyys tai lopullisten kustannusten määrä voi olla arvon mittana eli osoittimena, mutta kumpaakaan ei voi sanoa arvon *syyksi*. Arvo määräytyy näet molempien yhteisvaikutuksen perusteella. Ricardo oivalsi tämän, sillä välistä hän korostaa kysynnänkin osuuden merkitystä. Niinpä hän huomauttaa, että viljan tarjonnan lisääntyminen, jollei sitä seuraa kysynnän kasvu, johtaa välttämättä hinnan laskuun (142 §). Lisäksi on huomattava, että vaikka hän ei voimakkaasti korostakaan kysytyn määrän ja tuotantokustannusten välistä yhteyttä, niin se suuri merkitys, joka tällä yhteydellä on maankoron määräytymiselle, osoittaa epäamättömän selvästi, että se kuului osana siihen arvon käsitteeseen, minkä hän oli mielessään muotoillut.

Ricardon näin esittämä arvoteoria ansaitsee monessa suhteessa ihailua. Se osoittaa selkeästi sen tosiasian, että arvo kuuluu, kuten Jevons on sanonut, suhteiden piiriin. Juuri tällaista selitystä Ricardo tietenkin todisteluillaan tarkoitti, sillä vain sen avulla hän saattoi todella, kuten hän halusi, saada häviämään sen käsityksen, että hyödykkeiden arvon määrää sen työn arvo, joka on käytetty niiden tuotantoon. Nykyaikainen kvantitatiivisen hyödyllisyyden käsite ei näytä liikkuneen hänen mielestään. Hän tosin hyväksyy Sayn väitteen, että hyödykkeet pyrkivät vaihtumaan *sosiaalisen* hyödyllisyytensä mukaisessa suhteessa, koska, kuten kumpikin heistä myöntää, tämä hyödyllisyys on työnkäytön tulos ¹, mutta en luule, että voisi sanoa hänen menneen pitemmälle. Hänen hyödyllisyyteen liittämänsä

¹ J. B. Say, »Mélanges», s. 124.

merkitys esti häntä pääsemästä nykyaikaiseen käsitykseen. Hän kirjoittaa Malthukselle: »Se väite, että hyödyke on arvokas mikäli se on hyödyllinen, olisi oikea, jos hyödykkeiden arvon määräisivät vain ostajat; silloin me todellakin voisimme odottaa, että kaikki maksaisivat hyödykkeistä sellaisen hinnan, joka olisi heidän oman arvostuksensa mukainen; mutta tosiasia näyttää minusta olevan se, ettei ostajilla ole mitään tekemistä hinnan määräämisen kanssa: myyjien kilpailu hoitaa koko sen asian. Vaikka ostajat olisivat miten halukkaita maksamaan raudasta enemmän kuin kullasta, niin he eivät voi niin tehdä, sillä tarjonta riippuu tuotantokustannuksista, joten kullan hinnan nykyinen suhde raudan hintaan tulee välttämättä säilymään, vaikka luultavasti koko ihmiskunta pitää kultaa vähemmän hyödyllisenä metallina.»¹

25. Tämän jälkeen meidän on tarkastettava Ricardon maankorkoteoriaa. Tällöin on otettava huomioon kolme seikkaa, nim.

- 1) maankoron historiallinen synty;
- 2) teorian ja käytännön sopusointu sekä
- 3) maankoron teoreettinen merkitys.

Ensinmainitun kysymyksen suhteen riittäkööt seuraavat huomautukset. On tuskin syytä olettaa, että Ricardo, kirjoittaessaan maankoron alkuperästä, olisi luullut tekevänsä enemmän kuin vain kertovansa, miten maankorko on jossakin maassa voinut syntyä kilpailun vaikutuksesta. Varmastikaan hänen ei voi väittää pitäneen silmällä mitään muuta tarkoitusta, paitsi jos oletetaan, että maankorosta puhuessaan hän puhui pikemminkin maaperän luonnollisten erilaisuuksien välttämättömistä seurauksista kuin sen omistajalle todella suoritettavista maksuista. Jos hänen esityksensä tulkitaan edellisessä mielessä, niin se ei ole ristiriidassa historiallisen todellisuuden kanssa; se on vain jäänyt vaille »historiallista edustusta». Tuoton vähenemisen laki ja muut sitä täydentävät lait ovat kylläkin voineet saada aikaan viljelyksen laajenemisen, mutta kuitenkin ei voida sanoa, että tuoton väheneminen enempää kuin viljelyksen laajenemisenkaan olisivat määränneet ne maksut, jotka alusta-

¹ »Letters to Malthus», ss. 173, 174.

laisten tai alamaisten oli suoritettava feodaaliherralle tai heimonpäällikölle. Tämän verran voidaan sanoa varmasti. Ricardon kertomuksella ei ole mitään tekemistä maankorkomaksujen historian kanssa.

Vaikka toinen kysymys oikeastaan edellyttäisi varsin tarkkaa tutkimista, voimme tässä kuitenkin selviytyä siitä vain muutamain sanoin, koska Ricardo ei itsekään pyrkinyt selvittämään oman aikansa maanviljelysolojen ja maankorkoteorian keskinäistä vastaavaisuutta. Niin kiintoisa kuin tämä kysymys onkin, hän sulkee sen pois tutkimuksensa aihepiiristä ilmoittaessaan, että hän aikoo olla huomioonottamatta väliaikaisia oloiloja voidakseen sitä täydellisemmin syventyä lopullisten vaikutusten ja ilmiöiden erittelyyn.

Tarkasteltavaksemme jää lopuksi kolmas kysymys eli Ricardon osuus maankorkoteorian kehittämisessä. Juuri asian teoreettiseen puoleen hän todellisuudessa kohdistikin koko huomionsa, jättäen käytännölliset seikat syrjään. Niinpä hän ei juuri lainkaan käsitellyt kulloisissakin oloissa suoritettavia todellisia maksuja, sillä jos hän olisi kajonnut tähän kysymykseen, niin hänen olisi täytynyt ottaa lukuun se lieventävä vaikutus, joka tavalla on kilpailuun. Ei myöskään pidä luulla, että hän maankoron synnystä kirjoittaessaan käsitteli tätä aihetta historiallisten tosiasiain kannalta. Selittelyt ovatkin oikeastaan vallan tarpeettomat, mitä tulee nyt puheenaolevaan kysymykseen, sillä on aivan ilmeistä, että hän pyrki erittelemään nimenomaan maankoron teoreettista merkitystä. Hänen tutkimuksensa alkuperäisyydestä ja tuloksista on lausuttu hyvin erilaisia mielipiteitä. Yhteen aikaan hänen ansiokseen luettiin suorastaan uuden periaatteen keksiminen, kun taas viime aikoina on esiintynyt kiihkeä pyrkimys alentaa hänen työnsä arvoa väittämällä, ettei hän tehnyt paljon muuta kuin toisti muiden esittämiä teorioja. Onpa eräs arvostelija mennyt niin pitkälle, että on väittänyt Ricardon lainanneen koko »alkuperäisyytensä» ystävältään ja vastaväittäjältään Malthukselta. Jotta totuus saataisiin selville, on pantava syrjään nämä molemmat äärimäisyydet ja vastakkaiset ennakkoluulot, joista toisen on sanel-

lut orjamielinen kunnioitus ja toisen kiihkeä vihamielisyys. Mutta on tehtävä muutakin. On osoitettava Ricardon maankorkoteoriaan sisältyvät periaatteet ja yritettävä löytää samantaisia käsityksiä Ricardon varhaisempien tai hänen aikalaistensa kirjailijain teoksista. Teorian johtavat periaatteet ovat seuraavat:

1) maankorko ei sisälly hintaan sen osana, ts. se ei ole sellainen maksu, joka suoritetaan luonnon tavallisista tuotantovoimista; näitä voimia voidaan todella käyttää suorittamatta mitään korvausta niille, jotka ovat ne omikseen hankkineet;

2) maankorko johtuu eri maaperäin hedelmällisyyden erilaisuudesta;

3) vaikka kaikkien maiden hedelmällisyys olisi yhtäläinen, niin niihin peräkkäin käytetyt pääoma- ja työerät antaisivat tulokseksi eri suuret tuotot; maankorkoa syntyisi tästäkin erilaisuudesta.

Nämä periaatteet voidaan tosin ilmaista paljon suppeamminkin. Berens on tehnyt niistä onnistuneen yhdistelmän sanoessaan, että maankorko on maksu, joka suoritetaan silloin, kun jokin maaperä suorittaa sellaisen tuotannollisen tehtävän, jonka samaan aikaan, mutta erilaisissa oloissa, suorittaa ihmisten toiminta.¹ Mutta kuka on nämä periaatteet todennut ja milloin?

Englantilaisten taloustieteilijäin vanha koulukunta, joka on kauppataseteoriassaan ilmaissut erheellisen käsityksen vaihdannan oikeasta merkityksestä, on pikemminkin aliarvioinut kuin yliarvioinut maan merkityksen valtiossa, missä harjoitetaan taloustoimintaa. Myöhemmin tosin jotkut taloustieteilijät näyttivät olevan läpäisemäisillään sen usvan, joka peitti erheen luoman keinotekoisen näköpiirin. Heille alkoi selvitä maaperän merkitys ja maankoron eli maankäytön hinnan sekä lisääntyvän väestön vaatimusten välinen yhteys, mutta pitemmälle he eivät kyenneet pääsemään: heidän erheensä kahleet olivat esteenä. Ei edes Steuartkaan, niin kyvykäs ja uuttera tutkija kuin hän onkin, jätä mitään sellaisia jälkiä, joiden nojalla lukija olisi

¹ E. Berens, »Versuch einer kritischen Dogmengeschichte der Grundrente«, s. 104.

oikeutettu tekemään sen johtopäätöksen, että hän tunsi edellämaitut kolme periaatetta. Maankorko ei ollut hänelle, kuten se nyt on meille, maksu *sui generis*.

Eräs kirjailija pääsi sentään pitemmälle. Boisguillebert näet totesi, että maaperän hedelmällisyyden erilaisuus oli tärkeä tekijä määrättäessä maankäytöstä suoritettavan maksun suuruutta; hän tiesi myös, että hinnan nousu johtui välittömästi tästä maksusta, mutta näistä tosiasioista seuraavat tärkeät johtopäätökset jäivät häneltä tekemättä.

Quesnayn oppilaat, jotka rakentelivat maanviljelyksen perustavalle merkitykselle nojaavaa järjestelmää, eivät myöskään huomattavammin edistäneet kysymyksen selviämistä. Juuri tuo heidän järjestelmänsä esti selvästi havaitsemasta maankorkoilmiön pohjalla olevia periaatteita. Maankorkoa käsiteltiin tosin täysin poikkeusluontoisena maksuna, mutta ne perusteet, jotka takasivat sille tämän aseman fysiokraattien teoriassa, olivat sitä laatua, ettei niiden nojalla voitu hyväksyä mitään sellaisia väitteitä kuin ne, mitkä Ricardo myöhemmin esitti. Maankorko oli poikkeuksellinen maksu, koska se johtui maaperän erikoisesta tuottavuudesta, joka ylitti kaikkien teollisuudessa toimivien voimien tuottavuuden. Teollisuudessa ja kaupassa saattoi taloudellisen ponnistuksen tuloksena fysiokraattien väitteen mukaan olla vain sen arvon uudestituoianto, joka sisältyi välineisiin itseensä. Vain silloin, kun niitä käytettiin maanviljelykseen, kansan varallisuus lisääntyi. Toisin sanoen: maanviljelys tuotti ylijäämän sen tuoton lisäksi, joka tarvittiin tuotantoon käytettyjen työn ja pääoman taloudellisten voimien uusimiseen eli ylläpitämiseen. Tämä ylijäämä oli tuo kuuluisa *produit net*, ja se juuri muodosti maankoron. Tässä voidaan kohdistaa huomio vain yhteen niistä pääperiaatteista, joiden varassa puheenaoleva teoria lepäsi. Fysiokraattien omaksumasta kannasta voitiin näet pitää lujasti kiinni vain edellyttäen selviöksi, että sellainen ylijäämä, siis ravinnon ym. ylijäämä, loisi aina oman kysyntänsä, sillä muutenhan saattaisi tietenkin esiintyä tapauksia, jolloin työ ja pääoma eivät maahan käytettyinä tuottaisi enempää kuin teollisuuteen käytettyinä. Nämä

molemmat dogmat muodostivat yhdessä sellaisen kahleen, josta minkään fysiokraattisen kirjailijan ei onnistunut vapautua. Ei edes Turgot, joka kuitenkin oli koko koulukunnan vähimmin *doktrinäärinen* ja ehdottomasti teräväjärkisin ja ymmärtäväisin jäsen, päässyt paljon pitemmälle älyllisen emansipation tiellä. Asian laita oli kuitenkin toisin, mitä tuli yksityiskohtiin. Maan hedelmällisyyden erilaisuutta ei kukaan kieltänyt, mutta Turgot tunnusti lisäksi, vieläpä erittäin selkeällä tavalla, tuoton vähenemisen lain. Nämä periaatteet ovat tärkeitä, mutta Dairen innoista puoltamisesta huolimatta ne eivät ole sellaisia, että nykyaikaisen maankorkoteorian keksiminen voitaisiin niiden nojalla lukea fysiokraattien ansioksi. He tunsivat tosin eräitä tämän teorian piirteitä. Niinpä he pitivät maankorkoa ylijäämänä, joka jäi jäljelle, kun viljelyskustannukset oli maksettu; vieläpä he tunnustivat maaperän hedelmällisyyden erilaisuuden tärkeäksi tekijäksi, joka olennaisesti vaikutti tämän ylijäämän suuruuteen. Mutta he eivät osanneet tehdä sitä johtopäätöstä, joka näistä toteamuksista välttämättä seurasi. He eivät voineet tai eivät tahtoneet huomata, että jos kerta nämä havainnot myönnettiin oikeiksi, niin heidän tehtävänsä oli mm. määrätä se, mitä voisi sanoa rajaylijäämäksi. Sillä jos maanviljelys tuottaa aina ylijäämän, jonka määrä vaihtelee, niin täytyy edellyttää olevan jokin alempi raja, jonka alapuolelle kannattavan maanviljelyksen tuotto ei voi laskea.

Adam Smithin oppi kuvastaa niitä vaikeuksia, jotka fysiokraattinen teoria oli saanut taloustieteessä aikaan. Maankorkoa tutkiessaan hänen täytyy esim. erottaa huolellisesti toisistaan ne maa-alueet, jotka aina tuottavat korkoa, ja ne, jotka toisinaan sitä tuottavat ja joskus ovat tuottamatta. Vaikeuden syy ei tietenkään piile syvällä. Se kätkeytyy siihen edellä jo mainittuun erikoiseen ominaisuuteen, jonka katsottiin olevan viljalla ja muilla ravintoaineilla, ne kun muka aina kykenivät luomaan oman kysyntänsä. Että fysiokraattisen teorian omaksunta tässä suhteessa suuresti ehkäisi saamasta selkeätä ja monipuolista käsitystä taloudellisista ilmiöistä, näkyy parhaiten, jos vertaa Smithin viljelysmaankoron käsittelyä kaivos- ym. maan-

koron käsittelyyn, sillä jälkimmäisessä tapauksessa hän todella pääsee hyvin lähelle nykyaikaisia teorioita. Eräässä suhteessa tosin — hän kun ei tunnusta tuoton vähenemisen lakia — hän ei pääse niin pitkälle kuin Turgot.

Pysähtymättä tutkimaan niiden kantaa, jotka Buchananin tavoin panevat maankoron kulloisenkin ilmenemisen monopolin syyksi, käymme nyt tarkastelemaan niiden kirjailijain teoksia, joiden nimet useimmin mainitaan maankorkoteorian yhteydessä. Hume, joka niin taloustieteen kuin filosofiankin alalla osoitti kykenevänsä paljon enempään, kuin mitä hän sai toteutetuksi, on eräässä kirjeessään esittänyt loistavaa arvostelua sisältävän lauseen, joka on jäänyt huomaamatta. Hän näet ilmaisi epäilevänsä, tokko maankorko voi sisältyä viljan hintaan. Seuraavana vuonna ilmestyi toht. James Andersonin viljalakeja käsittelevä kirjanen ¹, jonka eräs alihuomautus osoitti, ettei Hume ollut yksin epäilemässä mainittua seikkaa. Tässä huomautuksessaan Anderson ilmaisee maankoron olennaisen periaatteen niin täsmällisin ja selkein sanoin, ettei sitä ole myöhemminkään paremmin esitetty. Mikään lopullinen ja täydellinen toteamus ei Andersonin huomautus kuitenkaan ole, sillä se johtaa maankoron maaperän hedelmällisyyden erilaisuudesta, ottamatta huomioon sitä täydentävää tosiasiaa, että maankorko voi syntyä myös tuoton vähenemisen lain vaikutuksesta. Tämän vaillinaisuuden ei kuitenkaan voi katsoa todistavan huomioimiskyvyn puutetta, joka jäisi tämän uuden opin esityksen viaksi, vaan vaillinaisuuden syy on pikemminkin löydettävissä siitä seikasta, ettei siihen aikaan tunnettu kiinnostusta tätä kysymystä kohtaan: pidettiin asiaa luonnostaan vähäpätöisenä, koskapa se saatiin mainita vain tutkimuksen alihuomautuksessa, tutkimuksen, jonka pääosa oli omistettu teknillisten yksityiskohtien selvittelylle. Mutta olipa syy mikä tahansa, varmaa on, että Andersonin toteamuksen osaksi tuli unohdus ja että se jäi huomaamatta niiltä kahdelta kirjailijalta, Sir Edward Westiltä ja Malthukselta, joille Ricardo itse tunnustaa olevansa kiitollisuuden velassa.

¹ Anderson, »An Enquiry into the Nature of the Corn Laws», 1777.

Jos olisi epätietoisuutta sen suhteen, kuka nimenomaan oli se kirjailija, jota kohtaan Ricardo tunsikin eniten kiitollisuutta, niin kaiken epäilyksen poistaa vakuuttavasti eräs *The Essay on the influence of a Low Price of Corn*-nimiseen julkaisuun sisältyvä viittaus, jossa on puhe yksinomaan Malthuksesta. Niin täydellinen ja harras on se tunnustus, jonka Ricardo on hänelle antanut niin sanotussa julkaisussa kuin pääteoksessaankin, että eräs arvostelija on pitänyt sitä merkinä Ricardon auliudesta kirjailijana; sillä hän väittää, eikä aivan aiheettomasti, että ne tapaukset, jolloin näiden kahden kirjailijan teoriat eroavat toisistaan, ovat enemmän silmiinpistävät kuin ne, jolloin he ovat samaa mieltä. Heidän teoriainsa eroavaisuudet ovat todellakin niin huomattavat, että tutkija on oikeutettu sanomaan Ricardon opin muisuttavan paljon suuremmassa määrin Westin oppia; olihan Ricardo lukenut Westin teoksen ennen *Periaatteiden* ilmestymistä. West esittää hyvin selvästi sekä hedelmällisyyden erilaisuuden että tuoton vähenemisen lain vaikutukset, ja vaikka hänen esitystapansa ei olekaan aivan yhtä yksityiskohtainen mitä tulee ensinmainittuun suureen periaatteeseen, niin erikoisen tähdentämisen puute johtuu vain siitä tosiasiasta, että tämä periaate sellaisenaan muodosti hänen teoriansa perusosan eikä siis näyttänyt kaipaavan tarkempia erikoisselityksiä. Tällainen johtopäätös näyttää täysin oikeutetulta, kun ottaa huomioon sen esitystavan, jota hän käytti vuonna 1826 julkaisemassaan kirjassaan.¹

Malthuksen kanta vaatii tarkemman selityksen. Hän horjui kahden mielipiteen välillä, kannattaen milloin toista, milloin toista. Niinpä niistä kolmesta syystä, jotka hän mainitsee maankoron aiheuttajina, kaksi on niitä, jotka me olemme jo kohdanneet fysiokraattien ja Adam Smithin teoksissa. Mutta sitten hän yrittää, ainakin muutamissa kohdissa, lieventää niiden vaikutusta. Niinpä vaikka hän pitääkin maaperän hedelmällisyyttä, se kun tuottaa enemmän kuin on tarpeen viljelysvoiman ja -pääoman ylläpitoon ja uudistamiseen, maankoron ensisijaisena syynä, hän kuitenkin myöntää, että eräissä tapauk-

¹ West, »Price of Corn and Wages of Labour», ss. 97, 98.

sissa maata voi viljellä silloinkin, kun se ei kykene tuottamaan korkoa. Ja vaikka hänen mielestään maankoron synnyn toisena syynä on viljan ym. kyky luoda oma kysyntänsä, niin hän sanoo olevan tapauksia, jolloin viljelysmaasta ei makseta korkoa, siis päinvastoin kuin Adam Smith väitti. Kolmas maankoron aiheuttaja on maaperän laatujen erilaisuus ja niiden tuottojen erilaisuus, jotka saadaan pääomankäyttöä asteittain lisättäessä. Mutta tämänkin syyn merkitystä Malthus huomattavasti heikontaa eräässä myöhemmässä teoksessaan¹, jossa hän maankorkoa käsitellessään nimenomaan väittää, että sellaisen erilaisuuden olemassaolo ei ole suinkaan maankoron synnyn välttämätön edellytys.

Mitä tulee kumpaankin ensinmainittuun Malthuksen esittämään syyhyn ja niiden paikkansapitävyyteen, niin Ricardo ja eräät muut kirjailijat ovat pohtineet niitä siksi perusteellisesti ja riittävästi, että meidän ei enää tarvitse ryhtyä niitä tässä tarkastelemaan. Sitä vastoin on syytä muutamain sanoin kosketella viimeksiesitettyä väitettä.

Maankoron synnystä puhuessaan Malthus sanoo, että tämän ilmiön tuottamiseksi ovat tarpeen molemmat ensinmainitut syyt ynnä maa-alan rajallisuus, ts. hedelmällisen maan niukkuus. Jotta hänen kantansa kävisi täysin selville, on kohdistettava huomio niihin kahteen esimerkkiin, jotka hän esittää. Edellisessä hän edellyttää olevan runsaasti hyvin hedelmällistä ja laadultaan yhtäläistä maata, joka tuottaa samanlaiset tulokset kaikkia pääomankäytön asteittäisiä lisäyksiä kohden. Jo nämä edellytykset ovat merkillisiä, ja yhtä merkillisiä ovat niille perustuvat johtopäätöksetkin. Maa tuottaa aina ylijäämän. Tuoton määrästä riippumatta ravinnolla, se kun luo oman kysyntänsä, on aina oleva arvoa, josta syystä voitto ja työpalkka laskevat ja maankorko säilyy, eikä ainoastaan säily, vaan vieläpä jatkuvasti nouseekin. Jälkimmäinen esimerkki on päinvastainen. Pääomamäärä, joka voidaan käyttää maahan, on rajallinen ja kunkin pääomanosan tuotto muuttumatta yhtä suuri. Kun kysyntä aina ylittää tarjonnan, niin tuoton arvo on

¹ Malthus, »Principles of Political Economy», V jakso, ss. 97, 98.

silloin aina tuotantokustannuksia suurempi, josta syystä maankorko on pysyväinen ilmiö. — Kun tämä ei ole oikea paikka Malthuksen teoriain pohtimiseen, rajoitumme tekemään vain kaksi huomautusta. Ensimmäinen on se, että nämä yhtäläisen hedelmällisyyden ja muuttumattoman tuoton edellytykset tuovat kysymykseen toivottomasti epätodellisen aineksen. Toinen on se, että tällaisten väitteiden jälkeen on mahdotonta samastaa Malthuksen ja Ricardon oppeja. Ricardo oli epäilemättä jossakin määrin kiitollisuudenvelassa Malthukselle, mutta tämä velka on henkilön, joka on osannut seuloa oikean väärästä. Ricardolle täytyy antaa vähintään se tunnustus, että hänellä oli kykyä ja kärsivällisyyttä selvittää se sotkuisa vyyhti, jossa oikean teorian ja erheen langat olivat niin kiinteästi toisiinsa sekoittuneet. Tämän tehtävän hän suoritti johdonmukaisesti soveltamalla sitä käsitystä, jonka hän oli arvosta esittänyt, selittäessään sen olevan suhteen. Mutta tämä käsitys oli sellainen, jota Malthus ei koskaan täysin oivaltanut. Ja kuitenkin se on äärettömän tärkeä. Siitähän riippuu koko jakaantumisleeman ratkaisu, ja vain sen avulla voi päästä selville hintojen ja korvauksen välisistä suhteista. Siis toisin kuin Malthus, toisin kuin kukaan hänen edeltäjistään, Ricardo kävi käsiksi suoraan siihen kysymykseen, joka koski maankoron ja arvon välistä suhdetta. Juuri tämä erilainen asenne ja suhtautuminen, johon luonnostaan sisältyi synteettinen tarkastelutapa, pikemmin kuin mikään yksityiskohdissa ilmenevä omaperäisyys tuotti Ricardolle sen aseman ja merkityksen, joka hänelle kuuluu maankorkoteorian suurena esittäjänä.

26. Kolmanneksi on syytä osoittaa Ricardon kanta ulkomaankaupan suhteen. Tätä kysymystä käsitellessään hän päätyi tuloksiin, jotka on merkittävä suureksi edistykseksi. Oikeastaan on tarpeen vain tähdentää sitä arvostelua, jonka eräät kirjailijat ovat aiemmin esittäneet. Kysymyksessä on mitä ilmeisin ja tärkein edistysaskel: todellisuudessa aivan uusi lähtökohta, mitä tulee puheenaolevan asian tieteelliseen tarkasteluun. Tällöin Ricardo joutui niin sanoaksemme sekä suorittamaan työn että keksimään itse työkalutkin. Tämän on todennut prof.

Bastable, joka hyvin sattuvasti huomauttaa Ricardon kehitel-
leen kolmea lyhyttä väitöstä, jotka hänen oman sanontansa
mukaan kuuluvat seuraavasti:

1) »Mikään ulkomaankaupan laajeneminen ei voi heti lisätä
maassa olevaa arvomäärää, vaikka se hyvin voimakkaasti edis-
tääkin hyödykemäärän ja siis nautinnonvälineiden summan
kasvua.»¹

2) »Sama sääntö, joka määrää hyödykkeiden suhteellisen
arvon jossakin maassa, ei määrää niiden hyödykkeiden suh-
teellista arvoa, jotka vaihdetaan kahden tai useamman maan
kesken.»²

3) »Koska kulta ja hopea on valittu yleiseksi vaihdonväli-
neeksi, niin kaupallinen kilpailu jakaa ne maailman eri maiden
kesken sellaisissa suhteissa, että ne mukautuvat sen luonnollisen
vaihdannan tarpeisiin, jota harjoitettaisiin siinä tapauksessa,
että . . . kansainvälinen kauppa olisi pelkkää vaihtokauppaa.»³

Meidän aikamme tutkijan mielestä nämä väitteet sisältävät
tuskin muuta kuin niiden periaatteiden köyhän ja epätäydellisen
esityksen, joita hän pitää ulkomaankauppateorian perustana;
mutta Ricardon ansioiden oikean arvostuksen vuoksi meidän
on katsottava tällainen jälkimaailman yleinen hyväksyntä to-
disteeksi sen miehen tieteellisestä asemasta, joka oli nämä väit-
teet ensiksi esittänyt. Talousteoreetikon kannalta on miltei
mahdotonta yliarvioida tämän edistysaskelen merkitystä.
Ennen Ricardoa vallitsi täydellinen käsitteiden sekaannus;
hänen jälkeensä kävi mahdolliseksi tarkastella kansainvälistä
arvoa koskevaa kysymystä yleisen arvo-probleeman erikois-
tapauksena. Tällainen tarkastelu kävi mahdolliseksi sen joh-
dosta, että oli selvitetty ne syyt, jotka erottivat toisistaan koti-
maista ja kansainvälistä vaihdantaa säännöstelevät lait. Suh-
teellisten kustannusten laki oli Ricardon suuri, jollei ainoa suuri
löytö.

27. Edellä olen koettanut niin suppeasti kuin mahdollista

¹ 46 §, s. 156.

² 47 §, s. 161.

³ 48 §, s. 164.

kuvata sen tehtävän eri puolia, jonka Ricardo oli ottanut suorittaakseen, ja osoittaa, missä määrin hän oli kehittänyt edeltäjiensä teorioja. Kansantaloustieteessä hänen asemansa on ainutlaatuinen. Huolimatta ilmeisistä virheistään, joiden selittelyyn on uhrattu runsaasti vaivaa, hän sai aikaan enemmän kuin kukaan muu, ainoana poikkeuksena Adam Smith, tehdäkseen mahdolliseksi kansantaloustieteen järjestelmällisen tutkimisen. Näillä kahdella kirjailijalla on suuri ero. Smith keräili itse aineistoa ja teki voitavansa tulkitakseen sitä aikaisempien kirjailijain teoriain avulla. Puhtaasti teoreettista tiedettä hän ei suurestikaan edistänyt, kuten helposti näkee, jos tutkii hänen vuosisatansa muita kirjailijoita. Sen sijaan hän hyödytti suuresti oikeata teoriaa ahkerasti vertailemalla toisiinsa aikalaisensa ja edeltäjiensä erilaisia näkökantoja ja kriittisesti tutkimalla niitä tosiasiajn valossa. Aivan erilainen on sen työn merkitys, jonka Ricardo suoritti. Hän käytti muiden keräämiä tietoja, mutta kehitti ja uudisti teoriaa, nojaten tarkasteluissaan tiettyihin olettamuksiin. Hänen voi sanoa täten saattaneen päätökseen sen työn, jonka Adam Smith oli aloittanut. Päinvastoin kuin Smith, Ricardo ei koskaan eksynyt suunnastaan käsitellessään aineistoaan, vaan kulki vakaasti ja taitavasti eteenpäin. Voidaan olla eri mieltä siitä, oliko hänen suorittamansa työ suuriarvoinen. Teorian kehittämisen kannalta hänen saavutuksensa on kaikkein korkeinta luokkaa. Hänen teoksistaan me löydämme ensimmäisen kerran sen kysymyksen lopullisen ratkaisun, joka koskee hinnan ja korvauksen välisiä suhteita; ulkomaankauppa, tuo entisten aikojen suuri mysteeri, selitetään rinnan kotimaankaupan kanssa; maankorkolakia kehitetään ja se esitetään uudessa muodossa; osoitetaan työpalkan ja voiton välinen yhteys, mitä tulee arvon jakaantumiseen niiden kesken. Lisäksi hän pyrki hahmottelemaan talouselämän tulevan kehityksen ääri viivoja sillä edellytyksellä, että hänen premissinsä ovat pysyväistä ja yleispätevää laatua. Tällainen on hänen suorittamansa työ.

28. Mutta väitetään, että hänen deduktionsa, jotka perustuvat vaillinaisiin premisseihin, ovat vieneet arvaamattomiin ja

turmiollisiin johtopäätöksiin. Niinpä nykyajan sosialististen oppien sanotaan nojaavan Ricardon teorioihin. Tämä onkin aivan totta. Ne todellakin nojaavat niihin, ja vakuuttavatpa eräät kirjailijat, joiden pitäisi tuntea asia paremmin, että sosialisteilla on oikeuskin vedota Ricardoon. Tosiasia on kuitenkin se, että tällainen vetoaminen perustuu kokonaiselle väärinkäsitysten sarjalle. Kun Ricardo puhuu siitä, että työ ajan pitkään määrää arvon kilpailun välityksellä, niin he tulkitsevat hänen myöntävän, että työ voi luoda arvoa. Kun hän puhuu työstä, ikään kuin merkiten tämän sanan isolla alkukirjaimella ja sisällyttäen siihen pääomankäytön, niin he puhuvat työstä, merkiten tämän sanan pienellä alkukirjaimella ja tarkoittaen yksinkertaisesti raadantaa, usein tavallista ruumiillista ponnistusta. Kun hän tekee työpalkkalakiin tärkeän lievennyksen, joka johtuu elinkannan muutoksista, niin he eivät ota sitä huomioon, vaan useinkin vetoavat hänen arvovaltaansa todistaakseen juuri sen, minkä hän kielsi. Nämä tärkeät oikaisut on tehtävä, ennen kuin he voivat saattaa oman oppinsa sopusointuun teorian suuren mestarin opin kanssa. Olettakaamme, että nämä oikaisut on tehty ja että olemukseltaan kollektiivinen ja nimeltään sosialistinen teoria on loogillisesti perustettu Ricardon muotoileman talousteorian varaan. Mitä siitä seuraa? Jos sen on mieli olla itsessään pätevä, niin se ei voi tehdä hänen johtopäätöksiään pätemättömiksi. Jos se todennäköisesti voi edistää kansan yleistä hyvinvointia, niin kuka pohtisi sitä halukkaammin, kuin hän olisi tehnyt, hän, joka parlamentin alahuoneessa vain 16 edustajaa käsittäneen vähemmistön joukossa äänesti sen puolesta, että valiokunta olisi saanut tehtäväkseen tutkia Robert Owenin suunnitelmaa, vaikka hän ei itse uskonutkaan sen toteuttamisen mahdollisuuteen, hän, jonka apuun Hume luotti, kun valiokunnassa oli käsiteltävänä kysymys työläisten liittoutumista estävien, jyrkkien kieltolakien kumoamisesta, kysymys, joka saikin valiokunnan ehdotuksen mukaisen, myönteisen ratkaisun. Jos tällainen teoria olisi oikea, niin kuka tunnustaisi sen päteväksi vilpittömämmin kuin hän, josta, kuten eräs tarkka huomioitsija on sanonut, »on aivan yhdentekevää, löytääkö

totuuden joku muu vaiko hän itse, kunhan se vain löydetään.»

Näihin huomautuksiin yhtyneen jokainen, joka on huolellisesti tutkinut Ricardon luonnetta, sellaisena kuin se ilmenee hänen julkaisuistaan ja kirjeistään. Niissä oli epäilemättä paljon puutoksia ja vajavuuksia, mutta sittenkin kaikesta, mitä hän kirjoitti, pistää silmiin suuri vilpittömyys ja älyllinen pelottomuus.

Ricardosta voi todellakin sanoa, että hän saattoi kiittää paljosta itseään, mutta vain vähästä ympäristöään. Hänet otettiin varhain pois koulusta, ja jouduttuaan isänsä kanssa uskonnollisiin erimielisyyksiin hänen oli pakko pyrkiä taloudellisesti riippumattomaan asemaan siinä iässä, jolloin hänen olisi pitänyt saada akateeminen sivistys, mikä olisi koitunut hänelle myöhemmin suureksi hyödyksi. Hänen liiketoimiaan seurasi harvinaisen menestys, ja omaisuuden koottuaan hän ryhtyi opiskelemaan. Lopulta, kuten näyttää, onnellisen sattuman kautta hän päätyi tutkimaan sitä tieteenhaaraa, jolle hän sitten pääasiallisesti omistikin loppuikänsä uurastuksen. Adam Smithin lukeminen merkitsi Ricardolle henkisen elämän käännettä. Hän oli löytänyt oman työsarkansa. Siitä lähtien hänen kiinnostuksensa keskittyi taloudellisiin tutkimuksiin. Hänen valmennuksensa oli ollut erikoislaatuinen. Luonnolta hän oli saanut lahjaksi älyllisen sitkeyden, ja hänen ennestään lujaa otettaan oli vieläkin lujittanut se kokemus, jonka hän oli saanut pörssin epävakaaassa ilmapiirissä ja joka oli opettanut hänet olemaan välittämättä tilapäisistä häiriöistä ja olojen näennäisistä muutoksista sekä horjumatta noudattamaan tiettyjä periaatteita. Osaksi tästä seikasta, mutta osaksi myös hänen erikoislaatuisesta, riippumattomasta luonteestaan johtui, että hän käsitteli taloudellisia kysymyksiä epäpersoonallisemmin ja tieteellisemmässä muodossa kuin kukaan hänen aikalaisistaan. Hän kehitti periaatteita ja selvitteli taloudellisia voimia niin ulkokohtaisella, »ankaralla» tavalla, että ne, jotka ovat tottuneet pitämään kansantaloustiedettä puoleksi tosiseikkoihin, puoleksi tunteisiin nojaavana oppina, ovat sanoneet häntä tunnottomaksi kyy-

nikoksi. Ricardon kirjeet riittävät osoittamaan perättömäksi tällaisen väärintulkinnan, joka tieteelliseen teokseen kohdistuvana on muutoin itsessäänkin puolustamatonta. Siitä puhutaan toisen asian yhteydessä.

Mutta voidaan ehkä väittää, että hänen erikoinen mielenlaatunsa saattoi hänetkin yhtymään siihen sokeaan kilpailun palvontaan, jota harjoittivat muutamat harvat Benthamin ympärille ryhmittyneet ajattelijat. Tämäkin on mielestäni erehdys. Ricardon tieteellinen ajattelutapa salli hänen vain harvoin siirtyä selittävästä sävystä kehoittavaan. Ja tarkastellessaan eri yhteiskuntaluokkien tilaa hän tavallisesti yrittää vain määrittellä niitä seurauksia, joiden hän katsoo johtuvan erikoisista syistä. Hän ei siis ole ainakaan mikään intoileva *laissez faire*-politiikan ajaja. Hän käsittää, että kilpailun vallitessa ja sen vaikutuksesta työläisten lisäponnistusten tulokset voivat eräissä tapauksissa koitua pikemminkin heidän työnantajiansa eduksi kuin heidän omaksi hyödykseen ¹, ja hänen kirjeissään (ss. 188—191) esiintyvät, pysähdystilassa olevaa yhteiskuntaa koskevat huomautukset osoittavat, miten altis hän oli ennakkoluulottomasti tarkastelemaan sellaista asiaintilaa, jolloin pääomankäytöstä ei enää maksettaisi korkoa. Sanoessaan, että työpalkan säännöstely on jätettävä markkinain tehtäväksi, hän tarkoittaa, että valtiovallan on hyödytöntä ² pyrkiä säätämään tiettyjä palkanormeja, kuten menneisyydessä oli yritetty; mutta sikäli kuin minä voin käsittää, hän ei nimenomaan vastusta taloustoiminnan säännöstelyä valtiovallan toimesta. Sitä suurta eroa, joka on Ricardolla ja Rodbertuksen kaltaisilla tieteellisillä sosialisteilla, ei ole haettava tällaisista yksityiskohdista, vaan niistä mielipiteistä, joita he kukin kohdaltaan esittävät väestön, tuotannon ja työpalkan välisistä suhteista sekä koron merkityksestä pääoman kartuttamisen ja käytön kannustimena.

¹ »Letters», s. 139; vrt. »Periaatteiden» työpalkkaa ja pääomanvoittoa käsitteleviä lukuja.

² Hänen alahuomautuksensa s. 133 melkein pä osoittaa, ettei hän ollut samaa mieltä kuin Buchanan, mitä tulee valtiovallan kykyyn poistaa *pysyvän* hätätilan syyt.

Nämä molemmat kysymykset ovat hyvin tärkeitä. Ne kai-
paavat tutkimista, ei niin paljon kriitillistä kuin induktiivista
ja historiallista. Siitä olisi hyötyä, sillä Ricardon premissien pä-
tevyyden selvittely on meille tärkeämpi kuin hänen todiste-
lunsa sitovuuden toteaminen. Jälkimmäistä seikkaa on tutkittu
hyvinkin kriitillisesti, ja tulokset ovat epäilemättä olleet hyö-
dyllisiä, koska lisäselvittelyä kaivanneet kohdat on voitu esittää
selkeässä muodossa. Ne ovat yleensä jotenkin helposti selvin-
neet Ricardon omien sanojen huolellisesta tutkimisesta.

Kuten jo mainittiin, Ricardo kosketteli pääoman karttumisen ja koron vähistä suhdetta vain ohimennen. Hän ei sanonut juuri muuta kuin ilmaisi yleensä uskovansa, että koron maksaminen on pääoman karttumisen, ts. sen käytön välttämätön edellytys. Muita kysymyksiä pohtiessaan hän syventyi yksityiskohtiin paljon suuremmassa määrin.

Edellyttäkäämme tuoton lisääntyneen ja tarkastelkaamme, mitä silloin tapahtuu. Ricardon mukaan on olemassa kolme mahdollisuutta.

Ensiksi: tuoton yleistä lisääntymistä voi seurata työläisten tarvikkeiden kallistuminen. Jos niiden hinta huomattavasti nousee, niin työläisten on saatava tuotosta entistä suurempi osuus. Tällöin tuoton vähenemisen lain vaikutus saa suuren merkityksen.

Toiseksi: tuoton lisääntymistä voi seurata työväenluokan elinkannan nousu, joka puolestaan pyrkii lisäämään työpalkan osuutta. Toisin sanoen: elinkannan nousu vastustaa sitä vaikutusta, joka voisi supistaa työpalkan osuutta. Ricardo tähdentää juuri tällaisen muutoksen mahdollisuutta työpalkkateoriansa olennaisena osana. Useimmat hänen sosialistisista arvostelijoistaan ovat jättäneet tämän seikan huomioonottamatta.

Kolmanneksi: tuoton lisääntyminen voi olla hyödyttämättä työväenluokkaa, joka jatkuvasti saa kokonaistuotosta kylläkin entisen absoluuttisen määrän, mutta ei enää entistä suhteellista osuutta. Näin ollen ilmenee kaksi vastakkaisiin suuntiin vaikuttavaa pyrkimystä. Työpalkan nousu voi johtaa väestön lisääntymiseen, heikontaa siten työvoiman asemaa pääoman

kanssa käytävässä kilpailussa; toisaalta pääomalla on tavallisesti paremmat mahdollisuudet pitää puolensa tässä kilpailussa. Tätä kohtaa Ricardo ei tarkemmin käsittele; hänen sanoistaan käy kuitenkin selville, että hän luulee olojen voivan vaikuttaa niin, että työ estyy saamasta mitään tai ainakaan huomattavaa etua tuoton yleisestä lisääntymisestä.

29. Olemme nyt selvillä Ricardon opin pääpiirteistä. Selostusta olisi vielä täydennettävä selvittämällä hänen eri premisiensä paikkansapitävyys ja myös määrittelemällä edellämainittujen pyrkimysten vaikutusrajat, sillä useissa tapauksissa pyrkimykset voivat ilmetä samanaikaisesti. Mikä niistä osoittautuu silloin voimakkaimmaksi?

Riittääköön kuitenkin, mitä edellä on sanottu. Ricardo muotoili teorian, joka kaipasi huolellista, tosiasiain valossa suoritettavaa tutkimista. Mutta juuri se on jäänyt toimittamatta. Hänen teoriaansa on vääristelty, arvosteltu ja ylistelty, mutta sen vakava selvittely on toistaiseksi jäänyt vain harvojen yritysten varaan.¹ Ricardon väitetään olleen deduktiivisen järkeilijän. Se merkitsee, että hän suoritti oman työnsä kajoamatta meidän tehtäviimme. Mutta juuri suorittamalla välttämättömän alustavan työn hän on ansainnut sen korkean aseman, mikä kuuluu sille, joka osoittaa myöhemmille sukupolville, mihin suuntaan näiden on tutkimuksia jatkettava. Jos ne eivät ole käyttäneet lähtökohtanaan hänen työnsä tuloksia, niin sitä ei todellakaan voi lukea hänen viakseen.

E. C. K. Gonner.

¹ (Nämä sanat on kirjoitettu v. 1891. Sen jälkeen on nimenomaan Saksassa ilmestynyt eräitä Ricardon oppia käsitteleviä monografioita, joista laajin ja perusteellisin on prof. *Karl Diehlin* v. 1905 toisena, tarkistettuna painoksena julkaisema neliosainen selitysteos »Sozialwissenschaftliche Erläuterungen zu David Ricardo's Grundgesetzen der Volkswirtschaft und Besteuerung». — Suom. huom.)

ENSIMMÄISEN PAINOKSEN ESIPUHE.

Maan tuotto — kaikki, mikä maanpinnalta työn, koneiden ja pääoman yhteiskäytöllä saadaan — jakaantuu kolmen yhteiskuntaluokan, nim. maaperän omistajien, sen viljelemiseen tarpeellisen kantavarallisuuden eli pääoman omistajien sekä niiden työläisten kesken, joiden uutteruudella sitä viljellään.

Mutta yhteiskunnan eri kehitysasteilla maan koko tuoton osuudet, jotka maankorkona, pääomanvoittona ja työpalkkana joutuvat vastaavasti kullekin näistä luokista, ovat olennaisesti erilaisia; tämä erilaisuus riippuu pääasiallisesti maaperän kulloisestakin hedelmällisyydestä, pääoman ja väestön lisääntymisestä sekä maanviljelykseen käytetystä taidosta, kekseliäisyydestä ja välineistä.

Kansantaloustieteen pääprobleema on löytää ne lait, jotka määräävät tämän jakaantumisen. Niin paljon kuin tätä tiedettä ovatkin kehittäneet Turgot'n, Stuartin, Smithin, Sayn, Sismondin ja muiden tutkimukset, ne tarjoavat kuitenkin varsin vähän tyydyttävän selityksen, mitä tulee maankoron, pääomanvoiton ja työpalkan luonnolliseen kulkuun.

Vuonna 1815 ilmestyivät herra Malthuksen »Inquiry into the Nature and Progress of Rent» ja erään Oxfordin yliopiston opettajakunnan jäsenen ¹ »Essay on the Application of Capital to Land» nimiset tutkimukset, joissa miltei samanaikaisesti esitettiin oikea maankorko-oppi. Sitä tuntematta on mahdotonta käsittää varallisuuden kasvun vaikutusta voittoon ja työpalkkaan tai tyydyttävästi selittää verotuksen vaikutusta eri yhteiskuntaluokkiin, varsinkin milloin veronalaiset hyödykkeet ovat tuotteita, jotka saadaan välittömästi maanpinnalta. Adam

¹ (Sir Edward Westin. — Suom. huom.)

Smithiltä ja muilta edellämainituilta eteviltä kirjailijoilta, heillä kun ei ole ollut oikeata käsitystä maankoron periaatteista, on nähdäkseni jäänyt huomaamatta monta tärkeätä totuutta, jotka voi löytää vasta sitten, kun maankoron olemus on selvästi oivallettu.

Tämän puutteen poistamiseen tarvitaan paljon enemmän kykyä, kuin mitä seuraavien sivujen kirjoittajalla on. Kun hän on kuitenkin edellämainittujen eteväin kirjailijain teosten avulla ja sen arvokkaan kokemuksen perusteella, jonka muuttamat viime vuodet ovat tosiasiaain paljouden muodossa nykyiselle sukupolvelle tarjonneet, mitä huolellisimmin tutkinut tätä kysymystä, niin hän tahtoo uskoa, ettei häntä pidetä ylettömän rohkeana, kun hän ilmaisee käsityksensä voittoa ja työpalkkaa määräävistä laeista sekä verotuksen vaikutuksista. Jos ne periaatteet, joita hän pitää oikeina, todella havaitaan paikkansa-pitäviksi, jää muiden, etevämpiä kirjailijain asiaksi selvittää kaikki niistä tehtävät tärkeät johtopäätökset.

Vakiintuneita mielipiteitä vastaan taistellessaan tekijä on pitänyt välttämättömänä kohdistaa erityistä huomiota niihin Adam Smithin kirjoitusten kohtiin, joihin hän ei ole voinut yhtyä. Hän toivoo kuitenkin, ettei siitä syystä ruveta epäilemään, että hän ei ottaisi osaa siihen ihailuun, jota tämän kuuluisan kirjailijan syvälinen teos ansaitusti herättää kaikissa niissä, jotka tunnustavat kansantaloustieteen suuren merkityksen.

Sama huomautus koskee myös herra Sayn erinomaisia teoksia. Hän ei ainoastaan ollut ensimmäinen tai ensimmäisiä mannermaan kirjailijoita, jotka osasivat oikein arvostaa ja soveltaa Smithin periaatteita; hän ei ainoastaan tehnyt yksin enemmän kuin kaikki muut mannermaan kirjailijat yhteensä suositellakseen Euroopan kansoille tuon valistuneen ja hyödyllisen järjestelmän periaatteita, vaan hän osasi myös pukea tämän tieteen loogilisempaan ja opettavaisempaan muotoon ja rikastutti sitä useilla omaperäisillä, tarkoilla ja syvällisillä tutkimuksilla.¹ Kunnioitus, jota tekijä tuntee tämän kirjailijan teoksia

¹ Varsinkin Sayn »Economie politique»-teoksen 15. luvun I osa, »Des débouchés», sisältää eräitä sangen tärkeitä periaatteita, jotka tämä etevä kirjailija on luullakseni ensimmäisenä selvittänyt.

kohtaan, ei ole kuitenkaan estänyt häntä arvostelemasta niin vapaasti, kuin hänen mielestään tieteen etu vaatii, niitä »Economie politique»-teoksen kohtia, jotka näyttävät eroavan hänen omista käsityksistään.

KOLMANNEN PAINOKSEN ESIPUHE.

Tässä painoksessa olen koettanut täydellisemmin kuin edellisessä selittää käsityksiäni vaikeasta *arvo*-kysymyksestä ja sitä varten tehnyt eräitä lisäyksiä ensimmäiseen lukuun. Olen myös lisännyt uuden luvun, joka käsittelee *koneita* ja niiden parannusten vaikutuksia eri yhteiskuntaluokkien etuihin. *Arvon ja varallisuuden tunnusmerkkejä* käsittelevässä luvussa olen tarkastellut Sayn oppeja tästä tärkeästä kysymyksestä, sellaisina kuin ne korjatussa muodossa esiintyvät hänen teoksensa viimeksi ilmestyneessä neljännessä painoksessa. Viimeisessä luvussa olen koettanut entistä vakuuttavammin perustella sitä oppia, että maa kykenee maksamaan suurempia rahaveroja, vaikka sen kaikkien hyödykkeiden rahallinen kokonaisarvo laskisi joko siitä syystä, että viljelysparannukset ovat vähentäneet sitä työmäärää, joka on tarpeen viljan tuottamiseen kotimaassa, tai sen takia, että maa viemällä teollisuustuotteitaan ulkomaille saa sieltä halvemmalla osan tarvitsemastaan viljasta. Tällä tarkastelulla on suuri merkitys, sillä sen tarkoitus on selvittää sellaisen politiikan tarkoituksenmukaisuutta, joka sallii rajoituksetta tuoda maahan ulkomaista viljaa, varsinkin milloin on kysymyksessä maa, jota hyvin suuren valtionvelan johdosta rasittavat raskaat rahaverot. Olen yrittänyt osoittaa, ettei veronmaksukyky riipu maan hyödykemäärän rahallisesta kokonaisarvosta eikä pääoman- ja maanomistajien tulojen puhtaasta rahallisesta arvosta, vaan se on riippuvainen kunkin yksilön tulon rahallisesta arvosta, verrattuna niiden hyödykkeiden rahalliseen arvoon, joita hän tavallisesti kuluttaa.

26 p:nä maaliskuuta 1821.

I l u k u.

ARVOSTA.

I jakso.

Hyödykkeen arvo eli jonkin muun hyödykkeen määrä, johon hyödyke voidaan vaihtaa, riippuu sen tuottamiseen tarpeellisen työn suhteellisesta määrästä, eikä siitä suuremmasta tai pienemmästä korvauksesta, joka tästä työstä maksetaan.

1 §.

Adam Smith on huomauttanut, että »sanalla *arvo* on kaksi eri merkitystä, se kun toisinaan ilmaisee jonkin erikoisen esineen hyödyllisyyttä ja toisinaan muiden tavarain ostamisen kykyä, jonka tämän esineen omistus tuottaa. Edellistä voi sanoa *käyttöarvoksi* ja jälkimmäistä *vaihtoarvoksi*. Esineillä — hän jatkaa — joilla on mitä suurin käyttöarvo, on usein vähäinen vaihtoarvo tai ei ole sitä lainkaan; ja päinvastoin, niillä, joilla on mitä suurin vaihtoarvo, on vähäinen tai aivan olematon käyttöarvo.»¹ Vesi ja ilma ovat erinomaisen hyödyllisiä; ne ovat suorastaan välttämättömiä elämän ylläpitämiseksi, mutta tavallisissa oloissa niiden vastikkeeksi ei vaihdannassa voi saada mitään. Kullan vastikkeeksi sen sijaan, vaikka kullan hyödyllisyys ilman ja veden rinnalla onkin vähäinen, voi saada suuren määrän muita tavaroita.

2 §. Hyödyllisyys ei siis ole vaihtoarvon mitta, vaikka se onkin vaihtoarvon ehdoton edellytys. Jos esine ei olisi millään

¹ [Smith »Wealth of Nations», prof. Nicholsonin julkaisema laitos, I kirja, IV luku, s. 12 a.]

tavoin hyödyllinen, ts. jollei se voisi millään tavoin edistää hyvinvointiamme, niin se olisi vailla vaihtoarvoa, olipa se miten harvinainen tai tarvittiinpa sen hankkimiseen miten suuri työmäärä tahansa.

3 §. Hyödylliset esineet johtavat vaihtoarvonsa kahdesta lähteestä, nim. niukkuudesta ja siitä työmäärästä, joka on tarpeen niiden hankkimiseen.

4 §. On joitakin hyödykkeitä, joiden arvon määrää yksinomaan niiden niukkuus. Mikään työ ei voi lisätä sellaisten tavarain määrää, joten niiden arvoa ei voi alentaa lisäämällä tarjontaa. Eräät harvinaiset kuvapatsaat ja taulut, harvinaiset kirjat ja rahat, tietynlaatuiset viinit, jotka voi saada vain erikoisessa, hyvin pienialaisessa maaperässä kasvavista rypäleistä, ovat kaikki tällaisia hyödykkeitä. Niiden arvo on täysin riippumaton niiden tuottamiseen alun perin käytetystä työmäärästä ja vaihtelee niiden henkilöiden varallisuuden ja mielihalujen mukaan, jotka haluavat hankkia tällaisia hyödykkeitä.

Nämä hyödykkeet ovat kuitenkin vain hyvin pieni osa markkinoilla joka päivä vaihdetuista hyödykemääristä. Verrattomasti suurin osa halutuista tavaroista hankitaan työllä, ja niiden määrää voi lisätä miltei rajattomasti, eikä ainoastaan yhdessä, vaan monessa maassa, jos olemme valmiit käyttämään niiden tuottamiseen tarpeellisen työmäärän.¹

5 §. Puhuessamme siis hyödykkeistä, niiden vaihtoarvosta ja niiden suhteellisia hintoja määräävistä laeista, me tarkoitamme aina vain sellaisia hyödykkeitä, joiden määrää voi lisätä ihmistyöllä ja joiden tuotantoon kilpailu rajoituksitta vaikuttaa.

6 §. Alkukantaisissa yhteiskuntaoloissa näiden hyödykkeiden vaihtoarvo eli se sääntö, joka määrää, minkä verran toista

¹ [Tämä Ricardon tekemä ensimmäinen rajoitus on tärkeä, sillä se osoittaa hänen olleen tietoinen siitä tavasta, jolla arvo määräytyy niukkuuden vallitessa. Puheenaoleva hyödykeryhmä on kuitenkin paljon suurempi kuin Ricardo oletti. Siihen kuuluvat:

a) hyödykkeet, jotka ovat luonnostaan harvinaisia, kuten tietyt kuvapatsaat ym.;

b) hyödykkeet, jotka on tuotettu erikoista taitoa vaativalla eli monopoli-työllä, ja

c) hyödykkeet, jotka on tuotettu erittäin huonoissa oloissa suoritetulla työllä, ks. Böhm-Bawerk, »Capital and Interest» (engl. käännös), ss. 385—386.]

hyödykettä on annettava toisen vastikkeeksi, riippuu miltei yksinomaan siitä suhteellisesta työmäärästä, joka on käytetty kumpaankin.

»Joka esineen todellinen hinta», Adam Smith sanoo, »nim. se, mitä joka esine todella maksaa ihmiselle, joka haluaa sen hankkia, on sen hankkimisen vaatima työ ja vaiva. Joka esineen todellinen arvo ihmiselle, joka on sen jo hankkinut ja haluaa sen myydä tai vaihtaa johonkin toiseen, on taasen se työ ja vaiva, jonka esine voi häneltä säästää ja siirtää muiden ihmisten rasi-tukseksi.»¹ »Työ oli ensimmäinen hinta — alkuperäinen osto-raha, jolla kaikki esineet maksettiin.»² Ja edelleen, »siinä yhteis-kunnan varhaisessa ja alkeellisessa tilassa, joka käy pääoman kartuttamisen ja maanomistuksen edellä, eri esineiden hankki-miseen tarpeellisten työmäärien välinen suhde näyttää olevan se ainoa seikka, joka voi antaa jotakin johtoa näitä esineitä toi-siinsa vaihdettaessa. Jos esim. jonkin metsästäjäheimon kes-kuudessa majavanpyynti tavallisesti vaatii kaksi kertaa niin paljon työtä kuin hirvenpyynti, niin yksi majava tietenkin vaih-detaan kahteen hirveen; se on siis kahden hirven arvoinen. On luonnollista, että sillä, mikä tavallisesti on kahden päivän tai kahden tunnin työn tuote, on kaksinkertainen arvo verrattuna siihen, mikä tavallisesti on yhden päivän tai yhden tunnin työn tuote.»³

Tällä opilla, jonka mukaan työ on todella kaikkien esineiden vaihtoarvon perusta, paitsi niiden, joita ihmisten uutteruus ei voi lisätä, on kansantaloustieteelle mitä suurin merkitys⁴, sillä mikään ei aiheuta tässä tieteessä niin runsaasti erehdyksiä ja

¹ [Smith, m.t., I kirja, V luku, s. 12 b.]

² [Sama, I kirja, V luku, s. 13 a.]

³ Sama, I kirja, V luku. [Erehdys: pitää olla I kirja. VI luku, s. 20 a.]

⁴ [Ricardo ei mielestäni tehnyt sitä virhettä, joka joskus pannaan hänen syykseen (ks. esim. Sidgwick, »Principles of Political Economy», I painos, s. 10), nim. että hän olisi sekoittanut arvon mitan ja syyn, joskin hänen sanonta-tapansa voi välistä antaa aiheutta luulla hänen todella sekoittaneen nämä asiat. Tälainen sekaannus koskisi kuitenkin enintään vaihtoarvoa. Mutta tässäkin suhteessa hän sanoo nimenomaan, että hyödyllisyys on vaihtoarvon välttä-mätön edellytys, vaikka ei olekaan sen mitta. Tätä kysymystä käsitellään tarkemmin johdannossa.]

niin paljon erimielisyyttä kuin juuri sanaan *arvo* liittyvien käsitteiden epämääräisyys.

Jos hyödykkeiden vaihtoarvo määräytyy niihin aineistuneen työmäärän mukaan, täytyy tämän määrän joka lisääntymisen korottaa asianomaisen hyödykkeen arvoa ja joka vähenemisen sitä alentaa.

7 §. Adam Smith, joka niin tarkasti osoitti vaihtoarvon alkuperäisen lähteen ja jonka olisi siis pitänyt johdonmukaisesti väittää, että kaikkien esineiden arvo nousee tai laskee sitä mukaa, kuin niiden tuotantoon käytetään enemmän tai vähemmän työtä, on kuitenkin itse esittänyt vielä toisen arvon perusmitan, sanoen esineillä olevan enemmän tai vähemmän arvoa sen mukaan, vaihdetaanko niitä suurempaan tai pienempään määrään tätä perusmittahyödykettä. Joskus hän puhuu viljasta, toisiinsa taasen työstä tällaisena perusmittana; ei siitä työmäärästä, joka on käytetty jonkin esineen tuottamiseen, vaan siitä, jonka tämä esine voi ostaa markkinoilta — ikään kuin nämä molemmat olisivat yhtäläisiä suureita, ikään kuin työläinen, koska hänen työnsä on tullut kaksi kertaa tehokkaammaksi ja hän siitä syystä kykenee tuottamaan kaksinkertaisen määrän jotakin hyödykettä, välttämättä saisi myös työnsä vastikkeeksi entiseen verraten kaksinkertaisen määrän hyödykkeitä.¹

Jos asian laita olisi todellakin niin, jos työläisen saama korvaus olisi aina suhteellinen siihen, mitä hän on tuottanut, niin johonkin hyödykkeeseen käytetty työ määrä ja se työ määrä, jonka tämä hyödyke voi ostaa, olisivat todella yhtäläisiä suureita, ja kummallakin voisi yhtä tarkasti mitata muiden hyödykkeiden arvon muutokset. Mutta ne eivät ole yhtä suuria: edellinen on kylläkin monissa olosuhteissa muuttumaton mitta, joka oikein osoittaa muiden hyödykkeiden arvossa tapahtuneet muutokset, mutta jälkimmäinen on alttiina yhtä monille vaihteluille kuin ne hyödykkeetkin, jotka siihen verrataan. Adam Smith, osoitettuaan erittäin taitavasti, että arvoltaan muuttuvainen mittahyödyke, sellainen kuin kulta ja hopea, ei riitä mää-

¹ [Vrt. Buchananin huomautusta: Smith, m.t., Buchananin julkaisema, 1814, I nide, s. 50; Nicholsonin julkaisema, I kirja, V luku, s. 12 b, 15 a.]

räämään muiden esineiden vaihtelevaa arvoa, on kuitenkin itse, kohdistessaan huomionsa viljaan tai työhön, valinnut yhtä muuttuvaisen mittahyödykkeen.

8 §. Kulta ja hopea ovat uusien ja rikkaampien kaivosten löytämisen johdosta epäilemättä alttiina arvon vaihteluille; mutta sellaiset löydöt ovat harvinaisia, ja niiden valtavakin vaikutus rajoittuu verraten lyhyihin ajanjaksoihin. Mainittujen metallien arvo voi vaihdella myöskin kaivostyömenetelmien ja -koneiden parannusten johdosta, sillä nämä tekevät mahdolliseksi saada samalla työllä enemmän kultaa ja hopeaa. Lisäksi niiden arvo voi vaihdella siitäkin syystä, että kaivosten tuotto vähenee sen jälkeen, kun kaivokset ovat monien sukupolvien ajan luovuttaneet maailmalle näitä metalleja. Mutta eivätkö nämä samat vaihtelujen syyt vaikuta viljankin arvoon? Eikö sekin muutu toisaalta sen johdosta, että maataloudessa on pantu toimeen parannuksia, että on parannettu viljelykseen käytettäviä koneita ja muita välineitä ja että muissa maissa on löydetty uusia hedelmällisiä alueita, joita voi ryhtyä viljelemään ja jotka tulevat vaikuttamaan viljan arvoon kaikilla niillä markkinoilla, jonne viljaa saa vapaasti tuoda? Ja eikö viljan arvo toisaalta voi nousta tuontikieltojen johdosta, siitä syystä, että väestö ja varallisuus lisääntyvät tai että käy vaikeammaksi lisätä tarjontaa, koska huonompien maiden viljeleminen vaatii enemmän työtä?

9 §. Eikö työnkin arvo ole yhtä muuttuvainen, koska siihen, kuten kaikkiin muihinkin tavaroihin, ei vaikuta ainoastaan tarjonnan ja kysynnän välinen suhde, joka alituisesti vaihtelee sitä mukaa, kuin yhteiskuntaoloissa tapahtuu muutoksia, vaan myös niiden ravinnon ja muiden tarvikkeiden ¹ vaihteleva hinta, joiden hankkimiseen työpalkka käytetään?

Samassa maassa voi tietyn ravinnon ja muiden tarvikkeiden määrän tuotanto jonakin aikana vaatia kaksi kertaa niin paljon työtä kuin toisena, varhaisempana ajankohtana, mutta työläisen saama korvaus voi pienetä vain hyvin vähän. Jos työpalkka

¹ (Sanaa *tarvike* käytetään tässä suomennoksessa toimeentulohyödykkeen eli välttämättömyysesineen (necessary) merkityksessä, ylellisyshyödykkeen (luxury) vastakohtana. — Suom. huom.)

varhaisempaan aikana oli tietty määrä ravintoa ja muita tarvikkeita, niin työläinen ei luultavasti voisi tulla toimeen, jos tätä määrää vähennettäisiin. Ravinto ja muut tarvikkeet ovat tässä tapauksessa kallistuneet 100 %, jos niiden arvo lasketaan niiden tuottamiseen tarpeellisen työmäärän mukaan, kun taas niiden arvo on tuskin lainkaan noussut, jos se mitataan sillä työmäärällä, johon ne vaihdetaan.

Saman huomion voi tehdä kahden tai useamman maan suhteen. Tietyn työläismäärän vuotuinen työ tuottaa Amerikassa ja Puolassa viljelykseen viimeksi otetulla maalla enemmän viljaa kuin samanlaisella maalla Englannissa. Jos edellytetään kaikkien muiden tarvikkeiden olevan yhtä halpoja näissä kolmessa maassa, niin eikö olisi suuri erehdys päätellä, että työläisen osaksi tuleva viljamäärä on kussakin maassa suhteellinen tuotannon helppouteen?

Jos koneiden parannusten johdosta työläisen kengät ja vaatteet voitaisiin valmistaa neljänneksellä siitä työstä, mikä on nyt tarpeen niiden tuottamiseen, laskisi niiden arvo luultavasti 75%; mutta siitä ei vielä lainkaan seuraa, että työläinen sen johdosta saisi jatkuvasti mahdollisuuden kuluttaa neljä takkia tai neljä paria kenkiä yhden sijasta. Pikemminkin on todennäköistä, että hänen palkkansa kilpailun vaikutuksesta ja väestön saaman lisääntymiskiihoittimen johdosta lyhyessä ajassa mukautuisi niiden tarvikkeiden uuteen arvoon, joiden hankkimiseen se käytetään. Jos nämä parannukset kohdistuisivat kaikkiin esineisiin, joita työläinen kuluttaa, niin me luultavasti havaitsisimme, että muutaman vuoden kuluttua hänen elinkantansa on noussut vain vähän, jos ollenkaan, vaikka puheenaolevien esineiden vaihtoarvo, verrattuna niiden muiden hyödykkeiden arvoon, joiden tuotannossa mitään sellaisia parannuksia ei ole toteutettu, onkin sangen huomattavasti laskenut ja vaikka nämä esineet ovat paljon pienemmän työmäärän tuotteita.

10 §. Ei siis voi olla oikein sanoa Adam Smithin tavoin, että »koska työ voi *ostaa* milloin suuremman, milloin pienemmän määrän tavaroita, niin niiden arvo vaihtelee, mutta ei sen työn

arvo, joka ne ostaa»¹, ja että siis »yksin työ, koska vain sen oma arvo ei koskaan muutu, on se viimeinen ja todellinen mitta, jolla kaikkien hyödykkeiden arvo on määrättävissä ja verrattavissa aina ja kaikkialla.»² Sitä vastoin on oikein sanoa, kuten Adam Smith on edellä lausunut, että »eri esineiden hankkimiseen tarpeellisten työmäärien välinen suhde näyttää olevan se ainoa seikka, joka voi antaa jotakin johtoa esineitä toisiinsa vaihdettaessa»³, eli toisin sanoen, että hyödykkeiden nykyinen tai entinen suhteellinen arvo riippuu siitä suhteellisesta hyödykemäärästä, jonka työ tuottaa, eikä niistä suhteellisista hyödykemäärästä, jotka työläinen saa työnsä vastikkeeksi.

11 §.³ Jos voisi löytää jonkin sellaisen hyödykkeen, jonka tuottaminen nyt ja aina vaatii tarkalleen saman määrän työtä, niin sen arvo ei muuttuisi, ja se olisi erinomaisen hyödyllinen mittana, jolla voisi määritellä muiden esineiden arvojen vaihtelut. Sellaista hyödykettä emme kuitenkaan tunne, joten emme voi myöskään määrätä mitään kiinteätä arvon mittaa. Oikean teorian muodostamiseksi on kuitenkin varsin hyödyllistä selvittää tällaisen mitan olennaiset ominaisuudet, jotta voisimme tuntea hyödykkeiden suhteellisen arvon vaihtelujen syyt ja arvioida, missä määrin ne ovat omiaan arvoon vaikuttamaan.⁴

12 §. Olettakaamme, että kahden hyödykkeen keskinäinen arvo on muuttunut ja että haluamme tietää, kumman suhteen muutos on todellisuudessa tapahtunut. Verratessamme toisen hyödykkeen nykyistä arvoa kenkien, sukkiin, hattujen, raudan, sokerin ja kaikkien muiden esineiden arvoon havaitsemme, että puheenaolevan hyödykkeen voi vaihtaa tarkalleen samaan määrään kaikkia näitä tavaroita kuin ennenkin. Mutta verratessamme toista hyödykettä samoihin tavaroihin havaitsemme, että sen arvo on muuttunut kaikkien niiden suhteen; silloin

¹ [Smith, m.t., I kirja, V luku, s. 14 a. Sitaatti oikein vain asiallisesti, ei sanallisesti.]

² [Smith, m.t., I kirja, VI luku, s. 20 a.]

³ [Tämä kappale, joka sisältyi ensimmäiseen ja toiseen painokseen, on jätetty pois kolmannesta. Tässä se palautetaan.]

⁴ [Vrt. 64 §:ää. Siinäkin tapauksessa, että hyödykkeiden tarve olisi kasvanut.]

voimme tehdä sen hyvin todennäköisen johtopäätöksen, että muutos on tapahtunut juuri tuon hyödykkeen suhteen, eikä niiden, joihin olemme sitä verranneet. Jos tutkittuamme vielä tarkemmin kaikkia näiden eri hyödykkeiden tuotantoon liittyviä seikkoja havaitsemme, että kenkien, sukkiin, hattujen, raudan, sokerin ym. tuottamiseen on tarpeen tarkalleen sama määrä työtä ja pääomaa kuin ennenkin, mutta että sen ainoan hyödykkeen tuottamiseen, jonka suhteellinen arvo on muuttunut, työtä ja pääomaa tarvitaan entiseen verrattuna erilainen määrä, niin todennäköisyys muuttuu varmuudeksi, ja me olemme vakuuttuneet siitä, että muutos on tapahtunut yksinomaan tuon hyödykkeen suhteen; silloin me löydämme myös muutoksen syyn.

Jos havaitsisin, että unssi kultaa vaihdetaan entistä pienempään määrään kaikkia edellälueteltuja ja monia muita hyödykkeitä, jos lisäksi havaitsisin, että uuden ja tuottavamman kirkon löydön tai erittäin edullisen koneiden käytön johdosta tietty kultamäärä voidaan tuottaa entistä pienemmällä työmäärällä, niin voisin oikeutetusti sanoa, että kullon arvon muutos muiden hyödykkeiden suhteen on aiheutunut siitä, että kullantuotanto on käynyt helpommaksi eli että kullansaantiin tarvitaan pienempi työmäärä. Samoin, jos työn arvo on sangen huomattavasti laskenut kaikkien muiden esineiden suhteen, ja jos havaitsisin tämän laskun johtuneen runsaasta tarjonnasta, jota viljan ja muiden työläisen tarvikkeiden tuotannon suuri helpous edistää, niin luullakseni olisin oikeassa sanoessani, että viljan ja muiden hyödykkeiden arvo on laskenut niiden tuotantoon tarvittavan työmäärän vähenemisen johdosta ja että tästä aiheutunutta työläisten elatuksen helpoutta on seurannut työn arvon lasku. Ei, — Adam Smith ja Malthus väittävät — kullasta puhuessanne te olitte kyllä oikeassa, kun sanoitte sen (vaihtosuhteen) muutoksen merkitsevän sen arvon laskua, sillä viljan ja työn arvo ei silloin ollut muuttunut; ja koska kulta voisi siis ostaa entistä pienemmän määrän viljaa ja työtä samoin kuin kaikkia muitakin esineitä, niin oli kyllä oikein sanoa, että kullon arvo yksin on muuttunut, mutta kaikkien muiden esineiden arvo

jäänyt ennalleen. Mutta jos vilja ja työ halpenevat, siis ne hyödykkeet, jotka me, vaikka myönnämmekin niiden olevan alttiina arvon vaihteluille, olemme siitä huolimatta valinneet arvon perusmitaksi, niin olisi aivan väärin tehdä sama johtopäätös. Oikea sanontatapa on silloin se, että työn ja viljan arvo on jäänyt ennalleen, mutta kaikkien muiden hyödykkeiden arvo nousut.

Mutta tällaista sanontatapaa minä vastustan. Olen näet sitä mieltä, että viljan halpeneminen muiden esineiden suhteen johdetaan, aivan samoin kuin kultaa koskevassa esimerkissä, sen tuotantoon tarvittavan työmäärän vähenemisestä. Tästä syystä ja kaiken johdonmukaisuuden nimessä minun on pakko pitää viljan ja työn halpenemista niiden arvon laskuna, eikä niiden muiden esineiden arvon nousuna, joihin niitä verrataan. Jos minun on palkattava työläinen viikoksi ja maksan hänelle 10 shillingin sijasta vain 8, eikä rahan arvo ole lainkaan muuttunut, niin työläinen voi luultavasti saada 8 shillingillä ravintoa ja muita tarvikkeita enemmän kuin ennen 10:llä. Mutta tämä ei aiheudu, kuten Adam Smith ja äsken vielä Malthus ovat väittäneet, hänen työpalkkansa todellisen arvon noususta, vaan niiden esineiden arvon laskusta, joiden hankkimiseen työpalkka käytetään. Kysymyksessä on siis aivan eri ilmiö. Ja kuitenkin, kun minä sanon sitä työpalkan todellisen arvon laskuksi, minun väitetään käyttävän uutta, epätavallista sanontatapaa, joka ei muka ole tieteen oikeiden periaatteiden mukainen.¹ Minusta taasen näyttää, että epätavallinen ja todella soveltumaton sanontatapa on juuri se, jota vastustajani käyttävät.

Olettakaamme, että työläiselle maksetaan viikon työstä 1 busheli viljaa, sen hinnan ollessa 80 shillinkiä quarterilta², ja 1 1/4 bushelia, kun viljan hinta laskee 40 shillinkiin.³ Olettakaamme lisäksi hänen perheineen kuluttavan viikossa 1/2 bushelia ja vaihtavan jäännöksen muihin tavaroihin, kuten poltto-

¹ [Ks. s. 93, huom.]

² (Engl. viljanmitat: 1 imperial quarter = 8 bushelia = 290.8 litraa; 1 bushel siis = 36.3 litraa. — Suom. huom.)

³ (Engl. raha: 1 punta [pound sterling — £] = 20 shillinkiä = 240 pennyä [pence]; 1 £ oli v. 1914 25: 22 mk, v. 1934 n. 227: — mk. — Suom. huom.)

aineeseen, saippuaan, kynttilöihin, teehen, sokeriin, suolaan jne. Jos $\frac{3}{4}$ bushelia, mikä hänelle jää toisessa tapauksessa, ei voi hankkia hänelle yhtä paljon mainittuja hyödykkeitä kuin $\frac{1}{2}$ bushelia toisessa tapauksessa, mikä olisikin mahdotonta, onko silloin työn arvo noussut vai laskenut? Se on noussut, täytyisi Adam Smithin sanoa, koska hänen mittansa on vilja, ja työläinenhän saa viikon työstä enemmän viljaa. Se on laskenut, olisi saman Adam Smithin pakko sanoa, »koska esineen arvo riippuu siitä muiden tavarain ostamisen kyvystä, jonka esineen omistus tuottaa»¹, ja työllä voi oletetussa tapauksessa ostaa vain pienemmän määrän mainittuja muita hyödykkeitä.

II jakso.

Erilaisesta työstä maksetaan erilainen korvaus. Tämä seikka ei kuitenkaan aiheuta muutosta hyödykkeiden suhteelliseen arvoon.

13 §.

Vaikka minä puhunkin työstä kaiken arvon perustana ja suhteellisesta työmäärästä sinä tekijänä, josta hyödykkeiden suhteellinen arvo miltei yksinomaan riippuu, niin älköön kuitenkaan oletettako minun jättävän huomioonottamatta työn erilaisuutta ja sitä vaikeutta, mikä syntyy verrattaessa jossakin toimessa suoritettua tunnin tai päivän työtä yhtä kauan kestäneeseen, mutta toisessa toimessa suoritettuun työhön. Erilaisen työn arvostus määräytyy pian markkinoilla riittävän tarkasti kaikkiin käytännöllisiin tarkoituksiin ja riippuu paljon työläisen suhteellisesta ammattitaidosta sekä suorituksen vaatimasta ponnistuksesta. Kerran muodostunut asteikko on vain vähäisessä määrin muuttuvainen. Jos työtätekevän jalokivisepän päivätyö on tavallisen työläisen päivätyötä arvokkaampi, niin tämä suhde on jo aikoja sitten sellaiseksi vakiintunut ja otettu työn arvoasteikossa asianmukaisesti huomioon.²

¹ [Sitaatti asiallisesti oikein, Smith, m. t., I kirja, V luku, s. 13 a.]

² »Mutta vaikka työ onkin kaikkien hyödykkeiden vaihtoarvon todelli-

Kun siis verrataan toisiinsa niitä arvoja, jotka samalla hyödykkeellä on ollut eri aikoina, tarvitsee tuskin ottaa huomioon hyödykkeen tuottamisen vaatimaa suhteellista ammattitaitoa ja työn voimaperäisyyttä, sillä ne vaikuttavat samalla tavoin jokaisena kysymyksessäolevana ajankohtana. Vertailu toimitetaan vain yhdellä työponnistuksen lajilla, joka esiintyy eri aikoina; jos kymmenennes, viidennes tai neljännes on tullut lisää tai vähennyt, niin se vaikuttaa vastaavasti hyödykkeen suhteelliseen arvoon.

Jos verkapakka on nyt kahden pellavakangaspakan arvoinen, mutta kymmenen vuoden kuluttua verkapakan tavallinen arvo on neljä pellavakangaspakkaa, voimme varmasti päättää, että tarvitaan joko enemmän työtä veran tai vähemmän pellavakangaan valmistamiseen tahi että kumpikin syy on vaikuttamassa.

Kun tutkimus, johon haluan kohdistaa lukijan huomion, koskee hyödykkeiden suhteellisen, mutta ei niiden absoluuttisen arvon vaihtelujen vaikutuksia, ei ole tärkeätä tutkia ihmistyön eri lajien suhteellista arvostusastetta. Voimme oikeutetusti päättää, että olipa niiden alkuperäinen erivertaisuus millainen tahansa, vaatipa jonkin tietyn käsityön oppiminen verrattuna toisen oppimiseen miten paljon tahansa enemmän lahjakkuutta, taitoa tai aikaa — sama suhde jatkuu miltei muuttumatta sukupolvesta toiseen tai ainakin muuttuu sangen vähän vuodesta toiseen, joten tällä muutoksella, jos otetaan huomioon lyhyet

nen mitta, ei niitä yleensä arvioida sen mukaan. Usein on vaikea selvittää kahden erilaisen työmäärän välistä suhdetta. Sitä ei aina määrää yksin se aika joka on käytetty kahteen erilaiseen työhön. Vaivannäön ja älyllisen ponnistelun erilaiset asteet on myös otettava huomioon. Niinpä tunti kovassa raadannassa voi sisältää enemmän työtä kuin kaksi tuntia helppossa toimessa ja tunnin kestävä toiminta ammatissa, jonka oppiminen vaatii 10 vuoden työn, enemmän työtä kuin kuukauden uurastaminen tavallisessa, yksinkertaisessa tehtävässä. Mutta helppoa ei ole löytää tarkkaa mitta, olipa kysymyksessä ruumiillisen raadannan tai älyllisen ponnistelun arviointi. Erilaisen työn eri tuotteita toisiinsa vaihdettaessa otetaankin tavallisesti molemmat seikat jossakin määrin huomioon. Vaihtosuhdetta ei kuitenkaan määrää mikään tarkka mitta, vaan markkinoilla tavallinen kaupanhieronta ja tinkiminen eräänlaisen ylimalkaisen tasoituksen mukaan, joka olematta tarkka on kuitenkin riittävä jokapäiväisen elämän tarpeisiin.» — Smith, m.t., I kirja, X luku. [Erehdys: pitää olla I kirja, V luku, s. 13 a.]

ajanjaksot, on vain vähän vaikutusta hyödykkeiden suhteelliseen arvoon.

»Yhteiskunnan varallisuus tai köyhyys, sen edistyminen, pysähdystila tai taantuminen eivät näytä, kuten jo huomautettiin, paljonkaan vaikuttavan eri työpalkka- ja voittotasojen väliseen suhteeseen työn- ja pääomankäytön eri aloilla. Vaikka tällaiset väestön hyvinvoinnin valtavat muutokset vaikuttavatkin yleisiin työpalkka- ja voittotaseihin, täytyy tämän vaikutuksen kuitenkin lopulta kohdistua niihin samalla tavoin kaikissa eri tuotannonhaaroissa. Tästä syystä niiden välisen suhteen on pakko jäädä ennalleen, eivätkä mitkään sellaiset mullistukset voi sitä hevin muuttaa, ainakaan huomattavan pitkäksi aikaa.»¹

III jakso.

Hyödykkeiden arvoon ei vaikuta ainoastaan niihin välittömästi käytetty työ, vaan myös se työ, joka sisältyy niitä tuottaessa käytettyihin välineisiin, työkaluihin ja rakennuksiin.

14 §.

Siinäkin alkukantaisessa yhteiskuntatilassa, johon Adam Smith viittaa, metsästäjä tarvitsi riistanpyyntiin jonkin määrän pääomaa, vaikka hän ehkä joutuikin itse sitä hankkimaan ja kartuttamaan. Asetta ei voitu pyytää majavia eikä hirviä, minkä vuoksi näiden eläinten arvoa ei määrännyt ainoastaan niiden pyyntiin tarpeellinen aika ja työ, vaan myös se aika ja työ, mikä oli tarpeen metsästäjän pääoman eli pyyntiaseen hankkimiseen.

Olettakaamme, että majavanpyyntiase tehtiin käyttämällä paljon enemmän työtä, kuin oli tarpeen hirvenpyyntiaseen valmistukseen, koska edellistä eläintä oli vaikeampi lähestyä, joten aseinkin osumistarkkuuden täytyi olla parempi; silloin yhden majavan täytyi tietenkin olla arvokkaampi kuin kaksi hirveä juuri siitä syystä, että sen pyynti vaati yhteensä enemmän työtä.

¹ Smith, m. t., I kirja, X luku [s. 60 b.]

Tai olettakaamme, että kummankin pyyntiaseen valmistukseen oli käytettävä sama määrä työtä, mutta että aseiden kestävyys oli hyvin erilainen; silloin kestävämmän aseiden arvosta siirtyi asianomaiseen hyödykkeeseen vain vähäinen osa, kun taas lyhytikäisen aseiden arvosta paljon suurempi osa aineistui siihen hyödykkeeseen, jonka hankkimiseen se oli myötävaikuttanut.

Kaikki majavan- ja hirvenpyyntiin tarpeelliset välineet voisivat kuulua tietylle ihmisluokalle, toisen luokan toimittaessa pyyntiin tarvittavan työvoiman; ja kuitenkin riistan suhteelliset hinnat olisivat verrannolliset siihen työhön, joka kulloinkin oli käytetty sekä pääoman muodostamiseen että itse riistanpyyntiin. Sen mukaan, oliko pääomaa runsaasti vai niukasti verrattuna työvoimaan ja oliko työläisten elatukseen välttämättömiä ravintoaineita ja muita tarvikkeita runsaasti vai niukasti, ne, jotka sijoittivat samanarvoisen pääoman toiseen tai toiseen käyttöön, saisivat tuotosta toisen puolen, neljänneksen tai kahdeksanneksen, jäännöksen joutuessa maksettavaksi työpalkkana niille, jotka olivat suorittaneet työn. Tämä jako ei voisi kuitenkaan muuttaa näiden hyödykkeiden suhteellista arvoa, sillä olipa pääomanvoitto suurempi tai pienempi, olipa se 50, 20 tai 10 %, tahi olipa työpalkka korkea tai alhainen — kaikki tämä vaikuttaisi samalla tavoin kumpaankin yritykseen.

15 §. Jos oletamme yhteiskunnan eri toimialojen lisääntyneen sikäli, että toiset hankkivat veneitä ja kalastusvälineitä, toiset siemeniä ja alkeellisia maanviljelyskaluja, niin silloinkin sama periaate pitäisi yhä paikkansa, nim. että tuotettujen hyödykkeiden vaihtoarvo on suhteellinen siihen työhön, joka on käytetty niiden tuotantoon, ei ainoastaan välittömään tuotantoon, vaan myös kaikkiin niihin välineisiin tai koneisiin, jotka ovat tarpeen tehostamaan sitä erikoistyötä, mihin niitä käytetään.

Jos tarkastelemme edistyneempää yhteiskuntatilaa, jossa taiteet ja kauppa kukoistavat, havaitsemme niissä hyödykkeiden arvon vaihtelevan yhä edelleen tämän saman periaatteen mukaan. Määritellessämme esim. sukkiin vaihtoarvoa huomaamme niiden arvon muiden esineiden suhteen riippuvan sen

työn kokonaismäärästä, mikä on tarpeen niiden valmistamiseen ja markkinoille toimittamiseen. Tähän kuuluu ensiksi sen maaperän raivaus, jossa puuvillaa viljellään; toiseksi kuljetustyö, kun puuvilla toimitetaan maahan, missä sukkiä valmistetaan (tähän sisältyy myös osaksi kuljetuslaivan rakennukseen käytetty työ, joka korvataan rahtimaksuilla); kolmanneksi kehrääjän ja neulojan työ; neljänneksi osa niiden koneenrakentajien, seppien ja kirvesmiesten työstä, jotka pystyttivät tehtaan ja rakensivat ne koneet, joilla sukkiä valmistetaan; viidenneksi työ, jonka suorittavat vähittäiskauppiat ja ne monet muut henkilöt, joita on tarpeetonta tässä luetella. Näiden erilaisten töiden yhteissumma osoittaa niiden muiden esineiden määrän, joihin sukat vaihdetaan; ja jotta kävisi selville, mikä määrä kutakin noista muista esineistä annetaan sukkien vastikkeeksi, on niin ikään laskettava yhteen kuhunkin käytetyt eri työmäärät.

Vakuuttuaksemme siitä, että juuri tämä on vaihtoarvon todellinen perusta, olettakaamme tehdyksi jokin työtäsäästävä parannus johonkin niistä eri prosesseista, jotka raakapuuvillan on läpäistävä, ennen kuin valmiit sukat joutuvat markkinoille vaihdettaviksi muihin esineisiin, ja huomioikaamme tämän parannuksen seurauksia. Jos puuvillanviljelykseen tarvitaan vähemmän työväkeä tai vähemmän merimiehiä on puuvillaa kuljettamassa tahi vähemmän rakentajia valmistamassa sitä laivaa, jossa se meille tuodaan; jos edelleen vähemmän työvoimaa on tarpeen rakennusten ja koneiden valmistamiseen tai jo asennetut koneet tehdään tehokkaammiksi, niin sukkien arvo välttämättä laskee, ja niiden vastikkeeksi saadaan siis vähemmän muita esineitä. Niiden arvo laskee, koska niiden tuotantoon tarvittiin pienempi määrä työtä. Tämän johdosta ne myös vaihdetaan pienempään määrään niitä esineitä, joiden tuotannon vaatima työmäärä ei ole sillä tavoin vähennyt.

Työnkäytön säästymisestä seuraa aina hyödykkeen suhteellisen arvon lasku, koskipa säästö sitä työtä, joka on tarpeen hyödykkeen välittömään valmistukseen, tai sitä, joka tarvitaan sen valmistuksen apuvälineenä olevan pääoman muodostamiseen. Niinpä sukkien hinta laskee joka tapauksessa, käytettiinpä vä-

hemmän valkaisijoita, kehrääjiä tai neulojia, siis henkilöitä, joiden työ on välittömästi tarpeen sukkiin valmistukseen, tai vähemmän merimiehiä, kuljetustyöläisiä, koneenrakentajia ja seppiä, siis henkilöitä, jotka vain välillisesti ottavat osaa niiden tuotantoon. Edellisessä tapauksessa työn koko säästö tulee sukkiin hyväksi, koska tämäkin työnosa käytettiin ennen kokonaan niiden valmistukseen; jälkimmäisessä tapauksessa vain osa säästöstä tulee sukkiin hyväksi, jäännöksen jakaantuessa kaikkien niiden muiden hyödykkeiden kesken, joiden tuotantoa rakennukset, koneet ja kuljetusvälineet palvelevat.

Olettakaamme, että yhteiskunnan kehityksen varhaisilla asteilla metsästäjän jouset ja nuolet olivat samanarvoiset ja yhtä kestävätkin kuin kalastajien vene ja pyydykset, koska molemmat olivat saman työmäärän tuotteita. Silloin hirven, ts. metsästäjän päivätyön tuoton arvo oli tarkalleen sama kuin sen kalamäärän arvo, jonka kalastaja sai päivätyönsä tuottona. Kalan ja riistan suhteellisen arvon määräsi kokonaan kumpaankin aineistunut työmäärä, olipa tuoton määrä miten suuri tai pieni tai tavallinen työpalkka taikka voitto miten korkea tai alhainen tahansa. Jos esim. kalastajan veneiden ja pyydysten arvo olisi 100 puntaa ja niiden olisi laskettu kestävänsä 10 vuotta, ja jos hänen palveluksessaan olisi 10 miestä, joiden vuotuinen työ maksaisi 100 puntaa ja jotka pyytäisivät päivässä 20 lohta; jos toisaalta metsästäjän aseiden arvo olisi niin ikään 100 puntaa ja niiden olisi laskettu kestävänsä 10 vuotta, ja jos hänen palveluksessaan olisi myös 10 miestä, joiden vuotuinen työ maksaisi 100 puntaa ja jotka hankkisivat isännälleen päivässä 10 hirveä; silloin yhden hirven luonnollinen hinta olisi kaksi lohta, olipa kokonaistuotosta pyyntimiehille tuleva osuus suuri tai pieni. Työpalkkana maksettavalla tuotonosuudella on voittokysymykselle mitä suurin merkitys, sillä on aivan ilmeistä, että voitto on korkea tai alhainen tarkalleen sen mukaan, miten alhainen tai korkea on työpalkka. Mutta tämä seikka ei voi pienimmässäkään määrin vaikuttaa kalan tai riistan suhteelliseen arvoon, koska palkka on samaan aikaan kummassakin elinkeinossa yhtä korkea tai alhainen. Jos metsästäjä vaatisi kalastajalta riistansa vas-

tikkeeksi enemmän kalaa sen perusteella, että hän maksaa työläisilleen palkaksi suuren osan riistasta tai sen arvosta, niin kalastaja vastaisi olevansa aivan samassa asemassa. Siitä syystä, niin kauan kuin he yhdellä päivätyöllä jatkuvasti saavat kumpikin entisen määränsä kalaa ja riistaa, luonnollinen vaihtosuhte — yksi hirvi kahdesta lohesta — pysyy samana, olivatpa työpalkan ja voiton vaihtelut sekä pääoman karttumisen vaikutukset millaiset tahansa.

Mutta jos sama työmäärä tuottaisi vähemmän kalaa tai enemmän riistaa riistan arvoon verrattuna, niin kalan arvo nousisi. Jos päinvastoin samalla työmäärällä saataisiin vähemmän riistaa tai enemmän kalaa, niin kalaan verrattuna riista kallistuisi.

16 §. Jos olisi olemassa jokin muu arvoltaan muuttumaton hyödyke, niin me voisimme vertaamalla kalan ja riistan arvoa sen arvoon saada selville, missä määrin muutos on johtunut syystä, joka on vaikuttanut kalan arvoon, ja missä määrin syystä, joka on vaikuttanut riistan arvoon.

Olettakaamme, että tällainen hyödyke on raha. Jos lohen arvo olisi 1 punta ja hirven 2 puntaa, niin yksi hirvi olisi kahden lohen arvoinen. Mutta yksi hirvi voisi tulla kolmen lohen arvoiseksi, jos hirvenpyynti vaatisi enemmän tai lohenpyynti vähemmän työtä tai jos nämä molemmat syyt vaikuttaisivat samanaikaisesti. Jos meillä olisi tällainen muuttumaton mitta, voisimme helposti todeta, missä määrin kumpikin näistä syistä on muutokseen vaikuttanut. Jos lohi myytäisiin edelleen 1 punnasta, mutta hirven hinta olisi noussut 3 puntaan, niin voisimme päätellä, että hirvenpyynti vaatii enemmän työtä. Jos taas hirvi myytäisiin edelleen 2 punnasta, mutta lohen hinta olisi laskenut 13 shillinkiin 4 penceen, niin voisimme olla varmoja, että lohenpyyntiin tarvitaan silloin vähemmän työtä. Ja jos hirven hinta nousisi 2 puntaan 10 shillinkiin, samalla kun lohen hinta laskisi 16 shillinkiin 8 penceen, niin olisimme vakuuttuneet, että kumpikin syy on ollut vaikuttamassa näiden hyödykkeiden suhteellisen arvon muutokseen.

Mikään työpalkan muutos ei voisi saada aikaan näiden hyö-

dykkeiden suhteellisen arvon muutosta. Sillä jos oletamme työpalkan nousseen, niin näissä elinkeinoissa ei silti tarvittaisi suurempaa työmäärää; työstä maksettaisiin vain korkeampi hinta. Samat syyt, jotka saattaisivat metsästäjän ja kalastajan yrittämään korottaa riistansa ja kalansa arvoa, pakottaisivat myös kaivoksenomistajan korottamaan kultansa arvoa. Koska tämä vaikutin tehoaisi siis yhtä voimakkaasti kaikkiin näihin kolmeen elinkeinoon ja niissä toimivien henkilöiden suhteellinen asema olisi ennen työpalkan nousua sama kuin sen jälkeenkin, niin riistan, kalan ja kullan suhteellinen arvo jäisi muuttumatta. Työpalkka voisi nousta 20 % ja voitto sen johdosta laskea suuremmassa tai pienemmässä suhteessa, aiheuttamatta vähäisintäkään muutosta näiden hyödykkeiden suhteelliseen arvoon.

Olettakaamme nyt, että samalla työllä ja samalla kiinteällä pääomalla voisi tuottaa kylläkin enemmän kalaa, mutta ei enemmän kultaa eikä riistaa; silloin kalan suhteellinen arvo laskisi verrattuna kullan tai riistan arvoon. Jos yhden päivätyön tuotto olisi 20 lohen sijasta 25 lohta, niin kunkin hinta olisi 1 punnan sijasta 16 shillinkiä, ja yhden hirven vastikkeeksi annettaisiin 2 lohen sijasta $2\frac{1}{2}$, mutta hirven hinta olisi edelleen 2 puntaa. Samoin, jos samalla pääomalla ja työllä saataisiin pienempi määrä kalaa, niin sen suhteellinen arvo nousisi. Kalan vaihtoarvo nousisi tai laskisi siis vain siitä syystä, että tietyn määrän saanti vaatisi enemmän tai vähemmän työtä, eikä tämä nousu tai lasku voisi koskaan ylittää tai alittaa tarpeellisen työmäärän lisääntymis- tai vähenemissuhdetta.

Jos meillä siis olisi muuttumaton mitta, jolla voisimme mitata muiden hyödykkeiden arvon muutokset, niin havaitsisimme, että äärimmäinen raja, johon edellyttämässämme oloissa tuotettujen hyödykkeiden arvo voi pysyvästi nousta, olisi suhteellinen niiden tuotannon vaatimaan lisätyömäärään ja että niiden arvo ei voisi lainkaan nousta, jollei niiden tuotantoon tarvittaisi enemmän työtä. Työpalkan nousu ei korottaisi niiden arvoa rahan enempää kuin muidenkaan sellaisten hyödykkeiden suhteen, joiden tuotanto ei ole vaatinut mitään lisätyömäärää ja on tarvinnut entisen suhteellisen määrän kiinteätä ja liikku-

vaa pääomaa, kiinteän pääoman kestävyuden ollessa niin ikään entinen. Jos taasen jonkin muun hyödykkeen tuotanto vaatisi entistä suuremman tai pienemmän työmäärän, niin tämä seikka, kuten olemme jo huomauttaneet, aiheuttaisi heti sen suhteellisen arvon muutoksen, mutta se johtuisi silloin juuri tästä välttämättömän työmäärän muutoksesta, eikä työpalkan noususta.

IV jakso.

Koneiden sekä muun kiinteän ja kestävän pääoman käyttö lieventää melkoisesti sitä periaatetta, että hyödykkeiden suhteellinen arvo riippuu niiden tuotantoon käytetystä työmäärästä.¹

17 §. Edellisessä jaksossa me edellytimme hirven- ja lohennyntiin tarpeelliset välineet ja aseet yhtä kestäviksi ja yhtä suuren työmäärän tuotteiksi sekä havaitsimme hirven ja lohensuhteellisen arvon muutosten riippuneen yksinomaan niiden pyyntiin tarpeellisten työmäärien vaihteluista. Mutta jokaisella yhteiskunnan kehityksen asteella voivat eri elinkeinoissa käytettävät työkalut, välineet, rakennukset ja koneet olla kestävyytensä puolesta erilaisia, ja niiden valmistus voi vaatia eri suuria työmääriä. Sitä paitsi työvoiman ylläpitoon määrätyn pääoman sekä työkaluihin, koneisiin ja rakennuksiin sijoitetun pääoman yhdistämissuhteet voivat olla erilaisia. Juuri tämä kiinteän pääoman kestävyysasteiden ja molempien pääomalajien yhdistämissuhteiden erilaisuus synnyttää toisen tekijän, joka aiheuttaa hyödykkeiden suhteellisen arvon muutoksia siitä riippumattakin, vaatiiko hyödykkeiden tuotanto työmäärän lisäämistä vai vähentämistä. Tämä uusi tekijä on työn oman arvon nousu tai lasku.

¹ [Tämä on toinen Ricardon tekemä rajoitus (ensimmäinen: ks. 4 §:ää). Jos hän olisi seurannut tässä ja seuraavassa jaksossa esittämiensä ajatusten suuntaviivoja loppuun asti, niin hän olisi voinut päätyä johdonmukaiseen pääoma- ja rahankorkoteoriaan. Toisin sanoen: hän olisi silloin käsitellyt rahankorkoa itsenäisten seikkain määräämänä itsenäisenä tulona, eikä vain ylijäämän luontoisena.]

Ravinto ja vaatteet, jotka työläinen kuluttaa, rakennukset, joissa hän työskentelee, välineet, jotka helpottavat hänen työtään, ovat kaikki olemukseltaan kuluvaisia. On kuitenkin suuri ero ajalla, minkä nämä eri pääomat kestävät: höyrykone kestää tavallisesti kauemmin kuin laiva, laiva kauemmin kuin työläisen vaatteet ja työläisen vaatteet kauemmin kuin hänen ravintonsa.

Sen mukaan, kuluuko pääoma nopeasti, vaatien siis tiheätä uusimista, vai kuluuko se hitaasti, se luetaan joko liikkuvaan tai kiinteään pääomaan.¹ Oluenpanijasta, jonka rakennukset ja koneet ovat arvokkaita ja kestäviä, sanotaan, että hänen käyttöpääomastaan suuri osa on kiinteätä pääomaa; sitä vastoin suutarimestarin pääoma menee pääasiallisesti työpalkkaan, jolla ostetaan ravintoa ja vaatteita, siis hyödykkeitä, mitkä ovat vähemmän kestäviä kuin rakennukset ja koneet, josta syystä hänen sanotaan käyttävän suuren osan pääomastaan liikkuvana pääomana.

On myös huomattava, että liikkuva pääoma voi suorittaa kiertokulkunsa eli palata käyttäjänsä luo hyvin erilaisten väliainojen kuluttua. Maanvuokraajan² kylvötarkoitukseen ostama vehnä on kiinteätä pääomaa verrattuna vehnään, jonka leipuri ostaa leipien valmistukseen. Edellinen kylvää vehnän maahan eikä voi saada siitä korvausta, ennen kuin vuoden kuluttua; jäl-

¹ Epäolennainen jako, jossa rajaviivaa ei voida vetää tarkasti. [Tunnusmerkki, jonka mukaan Ricardo erottaa kiinteän pääoman liikkuvasta, ei ole suinkaan sama, mitä moni muu kirjailija, esim. Adam Smith, käyttää.]

»Liikkuvaa pääomaa on Adam Smithin mukaan se pääoma, joka tuottaa voittoa siirtyessään kädestä käteen, kuten vehnä, lihotuskarja, raha.

Kiinteätä pääomaa on Adam Smithin mukaan se pääoma, joka tuottaa voittoa jäädessään omistajansa haltuun.» Sargent, »Recent Political Economy», s. 26.

Vrt. 54 §:n lausetta »On vaikea tarkasti määritellä, mistä liikkuvan ja kiinteän pääoman välinen raja alkaa, sillä pääoman kestävyysasteita on miltei lukemattomia.»]

² (Koska sana *farmer* tarkoitti vielä Ricardon aikaisessa Isossa-Britanniassa miltei yksinomaan maanvuokraajaa (= tenant) ja se asetetaan tässä teoksessa, kuten tuonnempana näemme, pitkin matkaa maanomistajaa merkitsevän sanan *landlord* vastakohtaksi, käytetään tässä suomennoksessa edellisen käsitteen vastineena yksinomaan sanaa *maanvuokraaja*, vaikka »farmer» nykyään merkitseekin *maanviljelijää* yleensä. Ricardolla maanviljelijää vastaa sana *cultivator*. — Suom. huom.)

kimmäinen voi sen jauhattaa, myydä leipänä ostajilleen ja saada siten pääomansa viikon kuluttua takaisin vapaasti käytettäväksi joko jälleen samaan tai toiseen sijoitukseen.

Kaksi eri elinkeinoa voi siis käyttää saman määrän pääomaa, mutta sen jakaantuminen kiinteään ja liikkuvaan osuuteen voi olla hyvin erilainen.

Jossakin elinkeinossa voidaan käyttää hyvin vähän pääomaa liikkuvana pääomana, ts. työvoiman ylläpitoon; pääoma voi silloin olla sijoitettuna pääasiallisesti koneisiin, työkaluihin, rakennuksiin jne. ja on siis olemukseltaan verraten kiinteätä ja kestäväää pääomaa. Toisessa elinkeinossa taasen voidaan käyttää kylläkin sama pääomamäärä, mutta etupäässä työvoiman ylläpitoon, jolloin siitä on vain hyvin vähäinen osa sijoitettuna työkaluihin, koneisiin ja rakennuksiin. Työpalkan nousu ei siis voi olla vaikuttamatta epätasaisesti hyödykkeisiin, jotka on tuotettu niin erilaisissa oloissa.

Toisaalta kaksi tehtailijaa voi käyttää saman määrän kiinteätä ja liikkuvaa pääomaa, mutta heidän kiinteäin pääomiensa kestävyys voi olla hyvin erilainen. Toisella voi olla höyrykoneita 10 000 punnan arvosta, toisella laivoja, joiden arvo on sama.

Jos ihmiset eivät käyttäisi tuotantoon koneita, vaan yksinomaan työtä, ja jos kaikki tarvitsisivat saman verran aikaa toimittaakseen hyödykkeensä markkinoille, niin heidän tavarainsa vaihtoarvo olisi tarkasti suhteellinen käytettyyn työmäärään.

Jos he käyttäisivät samanarvoista ja yhtä kestäväää kiinteätä pääomaa, niin silloinkin tuotettujen hyödykkeiden arvo olisi sama, vaihdellen sen mukaan, onko niiden tuotantoon käytetty suurempi vai pienempi työmäärä.

18 §. Mutta joskaan tällaisissa oloissa tuotettujen hyödykkeiden keskinäinen arvosuhde ei muuttuisi mistään muusta syystä kuin sen työmäärän lisääntymisen tai vähenemisen johdosta, joka on tarpeen toisen tai toisen hyödykkeen tuottamiseen, niin sen sijaan näiden hyödykkeiden arvo, verrattuna muihin hyödykkeisiin, joita ei ole tuotettu samalla suhteellisella kiinteän pääoman määrällä, muuttuisi myös toisesta, edellä jo mainitsemastani syystä, nim. työn oman arvon nousun johdosta,

vaikka kaikkien näiden hyödykkeiden tuotantoon olisikin käytetty entinen työmäärä. Ohran ja kauran keskinäinen suhde jäisi samaksi, vaihtelipa työpalkka minkä verran tahansa. Samoin säilyisi ennallaan puuvillakankaan ja veran keskinäinen suhde, jos niitäkin tuotettaisiin täysin samanlaisissa oloissa. Mutta työpalkan noustessa tai laskiessa ohra voisi kallistua tai halveta verrattuna puuvillakankaaseen ja kaura samoin kallistua tai halveta verrattuna verkaan.

Olettakaamme, että kaksi henkilöä käyttää kumpikin 100 työläistä vuoden ajan kahden koneen rakentamiseen ja kolmas henkilö yhtä monta työläistä viljanviljelykseen; silloin kumpikin kone on vuoden lopussa samanarvoinen kuin vilja, koska kukin hyödyke on tuotettu samalla työmäärällä. Olettakaamme, että toisen koneen omistaja käyttää konettaan seuraavana vuonna 100 työläisen avulla verantuotantoon ja toisen koneen omistaja omaansa niin ikään 100 työläisen avulla puuvillakankaiden valmistukseen, mutta että maanvuokraaja käyttää edelleen 100 miehen työtä viljanviljelykseen. Toisenkin vuoden aikana he ovat siis kaikki käyttäneet saman työmäärän, mutta sekä verkatehtailijan että puuvillatehtailijan tuotteet ja koneet yhteensä ovat kummankin tehtailijan osalta 200 miehen vuotuisen eli paremmin sanoen 100 miehen kaksivuotisen työn tulos, mutta vilja on edelleenkin 100 miehen vuotuisen työn tulos. Jos siis viljan arvo on 500 puntaa, niin verkatehtailijan veran ja koneen pitäisi olla yhteensä 1 000 punnan arvoisia sekä puuvillatehtailijan tuotteiden ja koneen niin ikään yhteensä vastata viljan arvon kaksinkertaista määrää. Mutta niiden arvo onkin suurempi kuin viljan arvo kaksinkertaisena, sillä sekä verkatehtailijan että puuvillatehtailijan ensimmäiseltä vuodelta saama pääomanvoitto on lisätty heidän pääomiinsa, kun taas maanvuokraaja on kuluttanut voittonsa tarpeittensa tyydyttämiseen. Koska siis heidän pääomiensa kestävyysasteet ovat erilaiset eli, mikä on samaa, ne ajanjaksot ovat eri pitkät, joiden päätyttyä valmiit hyödyke-erät voidaan toimittaa markkinoille, niin näiden hyödykkeiden arvo ei ole tarkasti suhteellinen niihin käytettyyn työmäärään, ts. ei ole sama kuin 2: 1, vaan jonkin

verran suurempi, jotta se pitempi ajanjakso saisi hyvityksen, jonka kuluttua arvokkaampi tavara vasta voi saapua markkinoille.

Olettakaamme, että kukin työläinen saisi suorituksestaan 50 puntaa vuodessa, ts. että pääomaa käytettäisiin 5 000 puntaa, voiton ollessa 10 %. Silloin kummankin koneen samoin kuin viljankin arvo olisi ensimmäisen vuoden lopussa 5 500 puntaa. Toisena vuonna tehtailijat ja maanvuokraaja käyttävät jälleen kukin 5 000 puntaa työvoiman ylläpitoon ja myyvät siis jälleen tavaransa 5 500 punnasta. Mutta jotta koneita käyttävät henkilöt pysyisivät maanvuokraajan tasalla, heidän täytyy saada, paitsi 5 500 puntaa työhön käyttämistään yhtä suurista 5 000 punnan pääomasta, lisäksi 550 puntaa voittoa siitä 5 500 punnan pääomasta, jonka kumpikin oli sijoittanut koneisiin. Heidän on siis saatava tavaroistaan 6 050 puntaa. Tässä näemme siis pääomanomistajat, jotka vuotuisesti käyttävät hyödykkeidensä tuotantoon tarkalleen saman työmäärän, mutta joiden tuotteiden arvo on kuitenkin erilainen siitä syystä, että he ovat käyttäneet erilaisia määriä kiinteätä pääomaa eli karttunutta työtä. Verka ja puuvillakangas ovat samanarvoisia, koska ne ovat yhtä suurien työmäärien ja yhtä suurien kiinteän pääoman määrien tuotteita; mutta vilja ei ole samanarvoinen kuin nämä hyödykkeet, sillä se on tuotettu erilaisissa oloissa, mitä tulee kiinteään pääomaan.

Entä miten työn arvon nousu vaikuttaa kaikkien näiden hyödykkeiden suhteelliseen arvoon? Ilmeistä on, että veran ja puuvillakankaan suhteelliset arvot jäävät muuttumatta, sillä sen, mikä edellyttämässämme oloissa vaikuttaa toiseen, täytyy vaikuttaa samalla tavoin toiseenkin. Niin ikään vehnän ja kauran suhteelliset arvot jäävät muuttumatta, koska kumpikin tuotetaan sekä kiinteän että liikkuvan pääoman puolesta samanlaisissa oloissa. Mutta viljan arvo veran tai puuvillakankaan suhteen on sitä vastoin välttämättä muuttuva työn arvon nousun johdosta.

Työn arvo ei voi nousta voiton laskematta. Jos vilja on jaettava maanvuokraajan ja työläisen kesken, niin mitä suurempi

on jälkimmäisen saama osuus, sitä vähemmän jää edelliselle. Samoin, jos verka tai puuvillakangas jaetaan työläisen ja hänen työnantajansa kesken, niin mitä suurempi osuus joutuu edelliselle, sitä pienempi jää jälkimmäiselle. Olettakaamme siis, että työpalkan nousun johdosta voitto laskee 10 %:sta 9 %:iin; silloin tehtailijat lisäävät tavarainsa tavalliseen hintaan eli 5 500 puntaan kiinteän pääomansa voittona 550 punnan sijasta vain 9 % tästä summasta eli 495 puntaa, joten niiden hinnaksi tulee 6 050 punnan sijasta vain 5 995 puntaa. Koska viljan myyntihinta on edelleen 5 500 puntaa, niin enemmän kiinteätä pääomaa vaatineet teollisuustuotteet halpenevat verrattuina viljaan tai muuhun sellaiseen tavarahan, jonka tuotantoon sisältyy pienempi määrä kiinteätä pääomaa. Sen muutoksen aste, joka tapahtuu tavarain suhteellisessa arvossa työn arvon nousun tai laskun johdosta, riippuu näin ollen siitä, minkä osan kiinteä pääoma muodostaa käytetystä kokonaispääomasta. Kaikkien niiden hyödykkeiden suhteellinen arvo laskee, jotka tuotetaan hyvin arvokkailla koneilla tai hyvin arvokkaissa rakennuksissa tahi jotka vaativat runsaasti aikaa, ennen kuin ne voidaan toimittaa markkinoille, kun taas kaikkien niiden hyödykkeiden suhteellinen arvo nousee, jotka tuotetaan pääasiallisesti työllä tai voidaan toimittaa markkinoille lyhyessä ajassa.

Lukijan tulisi kuitenkin huomata, että tämä hyödykkeiden arvon muuttumisen syy vaikuttaa verraten heikosti. Työpalkan noustessa niin paljon, että voitto laskee 1 %:n, laskee edellyttämässäni oloissa tuotettujen tavarain suhteellinen arvo vain 1 %:n; näin suuri voiton lasku alentaa siis tavarain hinnan 6 050 punnasta 5 995 puntaan. Suurin vaikutus, mikä työpalkan nousulla voisi olla näiden tavarain suhteellisiin hintoihin, olisi enintään 6—7 %; sillä voitto ei todennäköisesti voisi missään oloissa kestää tätä määrää suurempaa yleistä ja pysyväistä laskua.

Toisin on asian laita kysymyksen ollessa hyödykkeiden arvon muuttumisen toisesta suuresta syystä, joka on niiden tuottamiseen tarpeellisen työmäärän lisääntyminen tai väheneminen. Jos viljantuotantoon tarvittaisiin 100 työläisen sijasta vain 80, laskisi viljan arvo 20 % eli 5 500 punnasta 4 400 puntaan. Jos

verantuotantoon riittäisi 100 miehen työn sijasta 80 miehen työ, laskisi veran arvo 6 050 punnasta 4 950 puntaan. Jokainen pysyväsien voittotason huomattava muutos johtuu syistä, jotka ilmetäkseen vaativat vuosikausia, jota vastoin hyödykkeiden tuotantoon tarpeellisen työmäärän muuttuminen on jokapäiväinen ilmiö. Jokainen koneisiin, työkaluihin, rakennuksiin ja raaka-aineen hankintaan tehty parannus säästää työtä ja helpottaa asianomaisen hyödykkeen tuottamista, minkä johdosta sen arvokin muuttuu. Vaikka siis hyödykkeiden arvon muutosten syitä tutkittaessa olisikin väärin jättää täysin huomioonottamatta työn kallistumisen tai halpenemisen vaikutus, niin yhtä erheellistä olisi toisaalta myöntää sille liian suurta merkitystä. Tästä syystä tulen tämän teoksen seuraavissa luvuissa, joskin niissä on välistä viitattava tähänkin muutosten syyhyn, pitämään kaikkia hyödykkeiden suhteellisen arvon suuria muutoksia sen työmäärän lisääntymisen tai vähenemisen aiheuttamina, joka on kulloinkin tarpeen hyödykkeiden tuottamiseksi.

Tuskin tarvitsee huomauttaa, että vaikka hyödykkeiden tuotantoon onkin käytetty sama työmäärä, niin niiden vaihtoarvo on erilainen, jollei niitä voi toimittaa markkinoille saman ajan kuluessa.

Olettakaamme, että minä 1 000 punnan kustannuksien käytän vuoden ajan 20 miehen työtä jonkin hyödykkeen tuottamiseen ja vuoden kuluttua otan 1 000 punnan lisäkustannuksien jälleen vuodeksi 20 miestä viimeistelemään tai täydellistämään samaa hyödykettä, jonka minä siis toimitan markkinoille kahden vuoden kuluttua. Jos voittotaso on 10 %, on hyödykkeeni myytävä 2 310 punnasta, sillä olenhan käyttänyt pääomaa ensimmäisenä vuonna 1 000 puntaa ja toisena 2 100 puntaa. Toinen henkilö käyttää tarkalleen saman kokonaistyömäärän, mutta vain ensimmäisenä vuonna. Hän käyttää siis 2 000 punnan kustannuksien 40 miehen työtä ja myy hyödykkeensä ensimmäisen vuoden lopussa 10 %:n voitolla, ts. 2 200 punnasta. — Tässä meillä on siis kaksi hyödykettä, joihin on käytetty tarkalleen sama työmäärä, mutta joista toinen myydään 2 310 punnasta ja toinen 2 200 punnasta.

Tämä tapaus näyttää eroavan edellisestä, mutta on todellisuudessa sama. Kummassakin tapauksessa näet hyödykkeen korkeampi hinta johtuu siitä pitemmästä ajanjaksosta, jonka kuluttua hyödyke vasta voidaan toimittaa markkinoille. Edellisessä tapauksessa koneiden ja veran arvo ylitti viljan kaksinkertaisen arvon, vaikka niihin oli käytetty vain kaksinkertainen työmäärä. Jälkimmäisessä tapauksessa toinen hyödyke on arvokkaampi kuin toinen, vaikka sen tuottamiseen ei ole käytetty suurempaa työmäärää. Arvon korkeammuus aiheutuu kummassakin tapauksessa voiton lisäämisestä pääomaan ja on vain oikeudenmukainen korvaus siltä ajalta, jonka kuluessa voiton käytöstä on pidätytty.

Näin ollen osoittautuu, että pääoman jakaantuminen eri elinkeinoissa eri suuriin kiinteän ja liikkuvan pääoman osuuksiin huomattavasti lieventää sitä sääntöä, joka on yleispätevä silloin, kun tuotantoon käytetään miltei yksinomaan työtä, nim. että hyödykkeiden arvo ei koskaan muutu, jollei niiden tuotantoon käytettävä työmäärä lisääny eikä vähene; sillä tässä jaksossa on osoitettu, että työmäärän pysyessä muuttumatta työn arvon nousu aiheuttaa vain niiden tavarain vaihtoarvon laskun, joiden tuotantoon käytetään kiinteätä pääomaa; mitä suurempi on kiinteän pääoman osuus, sitä suurempi on oleva lasku.

V jakso.

Pääoman kestävyiden erilaisuus ja se seikka, että pääoma palaa käyttäjänsä luo eri pitkien ajanjaksojen kuluttua, lieventävät myös sitä periaatetta, että arvo ei muutu työpalkan noustessa tai laskiessa.

19 §. Edellisessä jaksossa edellytimme, että kahdessa eri elinkeinossa käytetyt kaksi yhtä suurta pääomaa jakaantuivat eri suuriin kiinteän ja liikkuvan pääoman osuuksiin. Oletta-
kaamme nyt, että nämä osuudet ovat yhtä suuret, mutta niiden kestävyys on erilainen. Mitä vähemmän kestävä kiinteä pääoma on, sitä enemmän se olemukseltaan lähenee liikkuvaa pää-

omaa. Se kulutetaan ja sen arvo tuotetaan uudestaan lyhyemmässä ajassa, jotta teollisuudenharjoittajan ¹ pääoma säilyisi. Näimme juuri, että sikäli kuin jossakin teollisuuslaitoksessa ¹ käytetään etupäässä kiinteätä pääomaa, sen laitoksen tuotteiden arvo on työpalkan noustessa suhteellisesti alempi kuin niiden hyödykkeiden arvo, jotka on tuotettu etupäässä liikkuvaa pääomaa käyttävässä laitoksessa. Tulos on oleva sama ja saman syyn aiheuttama, sitä mukaa kuin kiinteä pääoma tulee vähemmän kestäväksi ja siis olemukseltaan lähenee liikkuvaa pääomaa.

Jos kiinteä pääoma ei ole kestävää laatua, vaatii sen alkuperäisen tehon säilyttäminen suuren vuotuisen työmäärän; mutta siten suoritettu työ voidaan katsoa todellisuudessa käytetyksi valmistettuun hyödykkeeseen, jonka silloin täytyy saada tätäkin työtä vastaava arvo. Jos minulla on 20 000 punnan arvoinen kone, joka mahdollistaa hyödykkeiden tuotannon sangen vähäisin työvoimin, ja jos tämän koneen kuluminen on aivan mitätön ja yleinen voittotaso 10 %, niin minun tarvitsee koneeni käyttämisen johdosta lisätä tavarain hintaan vain hie-man enemmän kuin 2 000 punttaa. Mutta jos koneeni kuluminen on suuri, jos sen kunnossapitoon tarvitaan vuotuisesti 50 miehen työ, täytyy minun vaatia tavaroistani lisähinta, joka vastaa sitä hintaa, minkä jokainen muu tehtailija saisi, jos hänellä olisi 50 miestä tuottamassa toisia tavaroita ja hän ei käyttäisi koneita lainkaan.

¹ (Ricardo käyttää termiä *manufactures*, kuten tuonnempana käy selville, tarkoittamaan teollista (jalostus-)toimintaa yleensä, siis sangen *laajassa* merkityksessä, tavallisesti maanviljelyksen vastakohtana. Niinpä se käsittää hänen käyttämäänään 1) osaksi vielä silloin miltei yksinomaan käsiteollisuuden eli käsityön piiriin luettavat tuotannonalat, kuten kenkien ja hattujen valmistuksen; 2) varsinaisen historiallisen manufaktuuriteollisuuden ja 3) osaksi silloin jo alkaneen varsinaisen tehdasteollisuuden nykyaikaisessa merkityksessä. Tästä syystä suomennoksessa on tämän termin yleisinä vastineina asianhaaran mukaan käytetty sanoja *teollisuus*, *teollisuuslaitos*, tai *tehdas*, ja *manufacturer* on vastaavasti suomennettu *teollisuudenharjoittajaksi* tai *tehtailijaksi*, mikäli nimenomaan käsiteollisuudenharjoittajista ei ole käytetty tavanomaisia ammattinimityksiä. Lukijan on siis hyvä olla selvillä siitä, että Ricardon »tehtailija» saattoi olla meidän aikamme mittapuun mukaan varsin vaatimaton teollinen yrittäjä, jonka »tehdas» ehkä rajoittui pieneen käsityölaitokseen. — Suom. huom.)

Mutta työpalkan nousu ei vaikuta niihin hyödykkeisiin, jotka tuotetaan nopeasti kuluvilla koneilla, samalla tavoin kuin niihin, joiden valmistukseen käytetään hitaasti kuluvia koneita. Edellisessä tuotannossa hyödykkeisiin jatkuvasti siirtyy suuri, jälkimmäisessä tuotannossa hyvin pieni työmäärä. Tästä syystä jokainen työpalkan nousu eli, mikä on sama asia, jokainen voiton lasku alentaa niiden hyödykkeiden suhteellista arvoa, jotka tuotetaan kestäväen pääoman avulla, ja vastaavasti korottaa niiden hyödykkeiden suhteellista arvoa, joiden tuotantoon käytetään nopeammin kuluva pääomaa. Työpalkan laskulla on taasen aivan päinvastainen vaikutus.

Olen jo huomauttanut, että kiinteän pääoman kestävyys on erilainen. Olettakaamme, että tietyssä elinkeinossa voidaan käyttää konetta suorittamaan vuodessa 100 miehen työ ja että tämä kone kestää vain vuoden. Edellyttäkäämme lisäksi koneen maksavan 5 000 puntaa ja 100 miehen vuotuisen työpalkan olevan niin ikään 5 000 puntaa. Silloin tehtailijasta on ilmeisesti yhdentekevää, ostaako hän koneen vai käyttäkö työläisiä. Mutta olettakaamme työn kallistuvan ja 100 miehen vuotuisen työpalkan sen johdosta nousevan 5 500 puntaan. Ilmeistä on, että tehtailija ei enää epäröi, sillä onhan hänen etujensa mukaista ostaa kone ja saada työ tehdyksi 5 000 punnasta. Mutta eikö koneenkin hinta silloin nouse, eikö sekin tule työn kallistuttua olemaan 5 500 punnan arvoinen? Sen hinta nousisi, jos sen rakentamiseen ei käytettäisi lainkaan pääomaa eikä rakentaja saisi mitään voittoa. Jos esim. kone olisi 100 miehen työn tuote, miesten, jotka työskentelisivät sen valmistamiseksi yhden vuoden, saaden palkakseen 50 puntaa kukin, sen hinta olisi siis 5 000 puntaa, niin työpalkan noustessa 55 puntaan sen hinta nousisi 5 500 puntaan. Mutta tämä on mahdotonta, sillä joko käytetään työväkeä vähemmän kuin 100 miestä tai konetta ei voida myydä 5 000 punnasta, koska tästä hinnasta on maksettava työväkeä käyttäneen pääoman voitto. Olettakaamme siis, että työssä oli vain 85 miestä, kustannusten ollessa 50 puntaa miestä kohden eli yhteensä 4 250 puntaa vuodessa, ja että ne 750 puntaa, jotka koneen myynnistä saatiin

työvälle maksetun palkan lisäksi, olivat koneenrakentajan pääomanvoitto. Työpalkan noustessa 10 % hänen on pakko sijoittaa lisöpääomaa 425 punttaa eli siis käyttää 4 250 punnan sijasta 4 675 punttaa, josta pääomasta hän saa voittoa enää vain 325 punttaa, jos myy koneensa yhä vielä 5 000 punnasta. Mutta juuri tässä asemassa ovatkin kaikki teollisuudenharjoittajat ja pääomanomistajat: työpalkan nousu kohtaa heitä kaikkia. Jos koneenrakentaja näin ollen korottaisi koneen hintaa työpalkan nousun johdosta, niin tavaton määrä pääomaa sijoitettaisiin sellaisten koneiden rakentamiseen, kunnes niiden hinta tuottaisi jälleen vain tavallisen voiton.¹ Näemme siis, että koneiden hinnat eivät nouse työpalkan nousun johdosta.

Jos kuitenkin teollisuudenharjoittajalla on työpalkan yleisen nousun aikana käytettävissään kone, joka ei lisää hänen tavarainsa tuotantokustannuksia, niin hän pääsisi nauttimaan erityistä etua, mikäli voisi saada tavaransa edelleen kaupaksi entisestä hinnasta; mutta, kuten olemme nähneet, hänen onkin pakko alentaa tuotteidensa hintaa, sillä muuten hänen elinkeinoonsa virtaa uutta pääomaa, kunnes hänen voittonsa on laskenut yleiselle tasolle. Koneet tuottavat siis hyötyä yhteiskunnalle: nämä mykät voimatekijät ovat aina paljon pienemmän työmäärän tuotteita kuin se työmäärä, minkä ne korvaavat, vaikka niillä olisikin sama rahallinen arvo. Niiden vaikutuksesta elintarvikkeiden hinnan nousu, joka korottaa työpalkkaa, kohtaa pienempää ihmismäärää. Edellisessä esimerkissä se ulottuu 85 mieheen 100:n sijasta; sen johdosta syntyvä säästö ilmenee tuotetun hyödykkeen hinnan laskuna. Koneiden enempää kuin niillä valmistettujen hyödykkeidenkään todellinen arvo ei nouse, vaan päinvastoin kaikki koneilla tuotetut hyödykkeet

¹ Nyt käsitämme, miksi vanhat maat alituisesti pyrkivät käyttämään koneita, mutta uudet maat työtä. Sitä mukaa kuin työväen elintarvikkeiden hankinta vaikeutuu, työn hinta välttämättä nousee, ja jokainen työn hinnan nousu synnyttää uuden houkutuksen käyttää koneita. Tämä työväen elättämisen vaikeus ilmenee alituisesti vanhoissa maissa, kun taas uusissa väestö voi lisääntyä hyvinkin suuressa määrin, aiheuttamatta vähäisintäkään työpalkan nousua. Uusissa maissa voi olla yhtä helppo hankkia elatusvarat väestön seitsemännelle, kahdeksannelle tai yhdeksännelle miljoonalle kuin toiselle, kolmannelle ja neljännelle.

halpenevat, ja tämä hinnan lasku on suhteellinen koneiden kestävyYTEEN.

20 §. Näemme siis, että yhteiskunnan kehityksen varhaisilla asteilla, ennen kuin koneita eli kestäväää pääomaa suurissa määrin käytettiin, yhtä suurin pääomin tuotetuilla hyödykkeillä on tavallisesti suunnilleen sama suhteellinen arvo, joka nousee ja laskee vain sen johdosta, että hyödykkeiden tuotantoon kulloinkin tarvittava työmäärä lisääntyy tai vähenee. Mutta sen jälkeen kun nämä kalliit ja kestävät välineet otettiin käyttöön, yhtä suurin pääomin tuotetuilla hyödykkeillä on hyvin erilainen arvo. Ja vaikka niiden arvo toistensa suhteen onkin yhä alttiina nousulle tai laskulle sen mukaan, tarvitaanko niiden tuotantoon enemmän tai vähemmän työtä, niin se voi muuttua, joskin pienemmässä määrin, myös työpalkan ja voiton nousun tai laskun johdosta. Koska tavarat, jotka myydään 5 000 punnasta, voidaan tuottaa yhtä suurella pääomalla, kuin millä tuotetaan toisia tavaroita, jotka myydään 10 000 punnasta, niin niiden tuotannosta saadut voitot ovat yhtä suuret. Mutta ne olisivat eri suuret, jos tavarain hinnat eivät muuttuisi voittotason noustessa tai laskiessa.

Niin ikään osoittautuu, että sen mukaan, miten kestäväää pääomaa jollakin tuotannonalalla käytetään, niiden hyödykkeiden suhteelliset hinnat, jotka valmistetaan tällaisen kestävään pääoman avulla, muuttuvat kääntäen verrannollisesti työpalkkaan: ne laskevat työpalkan noustessa ja nousevat sen laskiessa; ja päinvastoin, sellaisten hyödykkeiden suhteelliset hinnat, jotka tuotetaan pääasiallisesti työllä ja siis pienemmällä kiinteän pääoman määrällä tai sellaisella kiinteällä pääomalla, jonka kestävyys on vähäisempi kuin sen mittahyödykkeen, minkä mukaan hinta määrätään, nousevat työpalkan noustessa ja laskevat sen laskiessa.

*VI jakso.**Muuttumattomasta arvon mitasta.¹*

21 §. Kun hyödykkeiden suhteellinen arvo vaihtelee, olisi suotavaa voida jonkin välineen avulla todeta, minkä hyödykkeen todellinen arvo on noussut ja minkä laskenut. Tämän seikan voisi selvittää vain vertaamalla hyödykettä toisensa jälkeen johonkin muuttumattomaan arvon perusmittaan, joka ei itse olisi alttiina millekään niistä vaihteluista, joiden alaisia muut hyödykkeet ovat. Mutta tällaista mittaa on mahdotonta saada, sillä ei ole mitään sellaista hyödykettä, joka ei itsekään olisi alttiina samoille muutoksille kuin ne esineet, joiden arvo on määrättävänä. Toisin sanoen: ei ole sellaista hyödykettä, jonka tuottaminen ei vaatisi milloin suurempaa, milloin pienempää määrää työtä. Mutta vaikka tämäkin mittahyödykkeen arvon muuttumisen syy olisi poistettavissa, jos siis olisi mahdollista, että esim. rahamme tuotantoon tarvittaisiin aina sama työmäärä, niin raha ei sittenkään olisi vielä mikään täydellinen arvon kanta eli muuttumaton perusmitta, koska sen suhteellinen arvo, kuten olen jo koettanut selittää, voisi muuttua myös työpalkan noustessa tai laskiessa sen johdosta, että ne kiinteän pääoman osuudet saattavat olla erilaiset, mitkä tarvitaan tuottamaan rahaa ja niitä muita hyödykkeitä, joiden arvon muuttumisen me haluamme selvittää. Lisäksi rahan arvo voisi olla alttiina vaihteluille senkin takia, että rahan ja siihen verrattavien hyödykkeiden tuotantoon saatetaan käyttää kestävyytensä puolesta erilaista kiinteätä pääomaa tai että aika, joka on tarpeen rahan markkinoille toimittamiseen, voi olla pitempi tahi lyhyempi sitä aikaa, mikä tarvitaan niiden hyödykkeiden markkinoille toimittamiseen, joiden arvon muuttuminen on selvitettävä. Kaikki nämä seikat tekevät joka hyödykkeen, jota voisi pitää täysin tarkkana arvon mittana, siihen tehtävään kelpaamattomaksi.

¹ [Tämä jakso liittyy läheisesti 96 §:ään ja oikeastaan koko XX luvun loppuosaan.]

Jos valitsemme arvon perusmitaksi esim. kullan, niin se on ilmeisesti vain sellainen hyödyke, jonka saanti on samojen satunnaisuuksien alainen kuin kaikkien muidenkin hyödykkeiden saanti ja jonka tuotanto vaatii työtä ja kiinteätä pääomaa. Koska kullan, kuten kaikkien muidenkin hyödykkeiden tuotantoon voidaan tehdä työtäsäästäviä parannuksia, niin sen suhteellinen arvo voi laskea pelkästään tuotannon helppomisenkin johdosta.

Vaikka olettaisimme tämän muutosten syyn poistetuksikin, niin että sama työmäärä on aina tarpeen saman kultamäärän saamiseksi, ei kulta olisi sittenkään täydellinen arvon mitta, jonka avulla voisimme tarkasti selvittää kaikkien muidenkin tavarain arvojen muutokset, koska kullan ja muiden hyödykkeiden tuotannossa kiinteän ja liikkuvan pääoman osuuksien suhde ei ole tarkalleen sama, kiinteän pääoman kestävyys ei ole sama ja aika, joka on tarpeen kullan ja muiden hyödykkeiden markkinoille toimittamiseen, ei ole sekään tarkalleen sama. Kulta olisi kyllä täydellinen arvon mitta kaikkien niiden esineiden suhteen, jotka on tuotettu tarkalleen samoissa oloissa kuin se itsekin, mutta ei muiden suhteen. Jos kulta tuotettaisiin esim. samoissa oloissa, missä olemme edellyttäneet valmistettavan verkaa ja pellavakangasta, niin se olisi tosin näiden tavarain arvon täydellinen mitta, mutta ei kelpaisi mitaksi kysymyksen ollessa viljasta, hiilestä ja muista hyödykkeistä, joiden tuotannossa kiinteän pääoman osuus on joko pienempi tai suurempi. Olemme näet jo osoittaneet, että jokaisella pysyväisen voittotason muutoksella on jokin vaikutus kaikkien näiden tavarain suhteelliseen arvoon, riippumatta niiden tuotantoon käytetyn työmäärän muuttamisesta. Jos kulta tuotettaisiin samoissa oloissa kuin viljaa, ja vaikka nämä olot eivät koskaan muuttuisikaan, niin veran ja puuvillakankaan suhteen kulta ei kuitenkaan, edellämainituista syistä, voisi olla kaikkina aikoina täydellisen arvon mitta. Näin ollen kulta enempää kuin mikään muukaan hyödyke ei voi koskaan olla kaikkien esineiden arvon täydellinen mitta. Mutta olen jo huomauttanut, että voittotason muutoksella on verraten vähäinen vaikutus esineiden suh-

teellisiin hintoihin ja että niihin kaikkein eniten vaikuttaa tuotantoon käytettävän työmäärän muuttuminen. Jos niin edellyttämme tämän tärkeän muutoksen syyn poistetuksi kullaan tuotannon kohdalta, niin pääsemme todennäköisesti niin lähelle arvon perusmittaa, kuin teoreettisesti on ajateltavissa. Eikö kultaa voi pitää hyödykkeenä, jonka tuotannossa kummankin pääomalajin osuudet eniten lähenevät sitä keskimääräistä suhdetta, joka esiintyy useimpien hyödykkeiden tuotannossa? Eivätkö nämä osuudet voi olla suunnilleen yhtä kaukana kummastakin äärimmäisyydestä, nim. siitä, jolloin käytetään vähän kiinteätä pääomaa, ja siitä, jolloin käytetään vähän työtä, niin että ne ovat juuri niiden keskivälissä?

Jos siis voin olettaa omistavani sellaisen perusmitan, joka tässä määrin lähenee muuttumatonta, niin minulle on siitä sikäli etua, että voin puhua muiden esineiden arvon muutoksista, eikä minun tarvitse joka kerta vaivautua tutkimaan, onko hinnan ja arvon mittana käytettävän välineen omakin arvo ehkä muuttunut.

Vaikka siis täysin myönnänkin, että kultarahan arvo on altiina useimmille niistä muutoksista, joiden alaiseksi muiden esineiden arvo voi joutua, niin tämän tutkimuksen kohteen yksinkertaistamiseksi minä kuitenkin edellytän, että kultarahan arvo ei muutu ja että siis kaikki hintain vaihtelut johtuvat jostakin sellaisesta muutoksesta, joka on tapahtunut kulloinkin puheena-olevien hyödykkeiden omassa arvossa.

Ennen kuin jätän tämän aiheen, lienee paikallaan huomauttaa, että Adam Smith ja kaikki häntä seuranneet kirjailijat ovat tietääkseni poikkeuksetta väittäneet, että työn hinnan noususta muka pitkin linjaa johtuisi kaikkien hyödykkeiden hintain nousu. Toivon, että minun on onnistunut osoittaa tällaisen käsityksen perusteettomuus. Vain ne hyödykkeet kallistuvat, joihin käytetään kiinteätä pääomaa vähemmän kuin siihen mittavälineeseen, minkä määräisenä hinta ilmaistaan; sen sijaan kaikki ne hyödykkeet, joihin sitä käytetään enemmän, työpalkan noustessa tosiasiallisesti halpenevat. Ja päinvastoin, työpalkan laskiessa halpenevat vain ne hyödykkeet, joihin käy-

tetään kiinteätä pääomaa vähemmän kuin siihen mittavälineeseen, minkä määräisenä hinta ilmaistaan, mutta kaikki ne, joihin sitä käytetään enemmän, todellisuudessa kallistuvat.

Vielä on tehtävä eräs huomautus. Minä en ole sanonut, että koska johonkin hyödykkeeseen on käytetty työkustannuksia 1 000 puntaa ja toiseen hyödykkeeseen 2 000 puntaa, niin edellisen arvo on oleva 1 000 puntaa ja jälkimmäisen 2 000 puntaa, vaan olen sanonut, että niiden arvot tulevat suhtautumaan toisiinsa kuten 1 : 2, mikä on oleva myös niiden vaihtosuhte. Tämä oppi pitää paikkansa, myytiinpä toinen hyödyke 1 100:sta ja toinen 2 200 punnasta tai toinen 1 500:sta ja toinen 3 000 punnasta. Tähän kysymykseen en nyt syvenny; korostan vain, että hyödykkeiden suhteelliset arvot ovat riippuvaiset hyödykkeiden tuotantoon käytetyistä suhteellisista työmääristä.¹

VII jakso.

Erilaiset vaikutukset, mitkä johtuvat rahan eli sen mittavälineen arvon muuttumisesta, jonka määräisenä h i n t a aina ilmaistaan, tai niiden hyödykkeiden arvon muuttumisesta, jotka rahalla voi ostaa.

22 §. Kuten edellä olen jo maininnut, tulen pitämään rahan arvoa muuttumattomana, jotta voisin tarkemmin selvittää ne syyt, jotka aiheuttavat muiden hyödykkeiden suhteellisen arvon muutokset. Kuitenkin voi olla hyödyllistä osoittaa ne erilaiset

¹ Malthus huomauttaa tämän opin suhteen: »Me voimme tosin mielivaltaisesti sanoa sitä työtä, joka on käytetty johonkin hyödykkeeseen, sen todelliseksi arvoksi, mutta silloin käytämme sanoja toisessa merkityksessä, kuin missä niitä tavallisesti käytetään: unohdamme näet tällöin, että *kustannuksilla* ja *arvolla* on hyvin suuri ero, ja meidän käy miltei mahdottomaksi tarkasti selittää varallisuuden tuotannon pääkannustinta, joka todellisuudessa riippuu juuri tästä erosta.» [Malthus, »Principles of Political Economy», (1820), II luku, I jakso, s. 61.]

Malthus näyttää luulevan, että minun oppini mukaan esineen kustannukset ja arvo ovat sama asia. Niin ovatkin, jos hän tarkoittaa *kustannuksilla* »tuotantokustannuksia», niihin luettuna voitto. Ylläolevassa huomautuksessaan hän ei kuitenkaan tarkoita tätä; hän ei siis ole minua selvästi ymmärtänyt.

vaikutukset, mitkä johtuvat siitä, että tavarain hinnat muuttuvat jo mainitsemistani syistä, nim. tavarain tuottamiseen tarpeellisten työmäärän erilaisuudesta ja rahan oman arvon vaihteluista.

Koska rahakin on arvoltaan muuttuvainen hyödyke, niin rahamääräisen työpalkan nousu johtuu usein rahan arvon laskusta. Tästä syystä aiheutuvaa työpalkan nousua seuraa aina hyödykkeiden hintain nousu. Sellaisissa tapauksissa havaitaan kuitenkin, että työn ja kaikkien hyödykkeiden keskinäinen arvo ei ole muuttunut, vaan että muutos on rajoittunut yksinomaan rahan arvoon.

Rahan arvo vaihtelee lakkaamatta siitä syystä, että se on ulkomailta tuotava hyödyke, että se on kaikkien sivistysmaiden keskeisen vaihdannan yleinen väline ja että se jakaantuu niiden kesken suhteissa, joita alituisesti muuttaa jokainen kaupan ja koneiden parannus samoin kuin jokainen uusi vaikeus, mikä liittyy ravinnon ja muiden tarvikkeiden hankkimiseen lisääntyvälle väestölle. Osoittaessamme vaihtoarvoa ja hintaa määräävät periaatteet meidän on siis tarkoin erotettava toisistaan ne muutokset, joiden syyt sisältyvät hyödykkeeseen itseensä, ja ne, mitkä aiheutuvat sen välineen oman arvon vaihteluista, jonka määräisenä arvo lasketaan eli hinta ilmaistaan.

23 §. Rahan arvon muutoksesta johtuva työpalkan nousu vaikuttaa kaikkiin hintoihin, minkä vuoksi sillä ei ole mitään todellista vaikutusta voittoon. Sitä vastoin työpalkan nousu sen johdosta, että työläinen saa runsaamman korvauksen tai että käy vaikeaksi hankkia niitä tarvikkeita, joihin työpalkka kulutetaan, ei — eräitä poikkeustapauksia lukuunottamatta — aiheuta hintain nousua, vaan alentaa tuntuvasti voittoa. Edellisessä tapauksessa työvoiman ylläpitoon ei käytetä entistä suurempaa osaa maan vuotuisesta työstä; jälkimmäisessä tapauksessa siihen käytetään entistä suurempi osa.

Meidän on arvioitava maankoron, pääomanvoiton ja työpalkan nousu tai lasku sen mukaan, miten jonkin vuokratilan maan kokonaistuotto jakaantuu kolmen luokan — maanomistajain, pääomanomistajain ja työläisten — kesken, eikä sen mu-

kaan, minkä arvoiseksi tämä tuotto on määriteltävissä käyttämällä mittavälinettä, jonka oma arvo on tietävästi muuttuvainen.

Me emme voi oikein arvioida pääomanvoitto-, maankorko- ja työpalkkatasoa kunkin luokan saaman absoluuttisen tuotemäärän mukaan, vaan se on arvioitava sen työmäärän mukaan, joka on tarpeen tämän tuotemäärän saamiseksi. Koneiden ja viljelysmenetelmien parannusten johdosta kokonaistuotto voi kaksinkertaistua; mutta jos työpalkka, maankorko ja pääomanvoitto myös kaksinkertaistuvat, niin niiden välinen suhde jää ennalleen, joten ei voi sanoa, että mikään niistä olisi muuttunut toisten suhteen. Mutta jos työpalkka ei pääsisi täydessä määrin osalliseksi tästä lisästä, jos se kaksinkertaistumisen sijasta nousisi vain toisen puolen, jos maankorko kaksinkertaistumisen sijasta nousisi vain kolme neljänestä ja lisän jäännös tulisi voiton osalle, niin olisin luullakseni oikeassa sanoessani, että maankorko ja työpalkka ovat laskeneet, mutta voitto nousut; sillä jos meillä olisi muuttumaton perusmitta, jolla voisimme mitata tämän tuoton arvon, niin havaitsisimme, että työväen ja maanomistajien luokan osalle on tullut entistä pienempi arvo, mutta pääomanomistajien luokan osalle entistä suurempi. Voisimme esim. havaita, että vaikka absoluuttinen hyödykemäärä onkin kaksinkertaistunut, niin kysymyksessä on kuitenkin tarkalleen entisen työmäärän tuotto. Jos kustakin sadasta tuotetusta hatusta, takista ja viljaquarterista

työläiset olivat ennen saaneet	25
maanomistajat	25
ja pääomanomistajat	50
	100;

ja jos, sen jälkeen kun näiden hyödykkeiden määrä oli kaksinkertaistunut, kustakin sadasta hyödykkeestä

työläiset saisivat vain	22
maanomistajat	22
ja pääomanomistajat	56
	100,

niin siinä tapauksessa minä sanoisin, että työpalkka ja maankorko ovat laskeneet, mutta voitto noussut, vaikka hyödykkeiden runsauden johdosta työläisille ja maanomistajille maksettu määrä onkin lisääntynyt suhteessa 25 : 44. Työpalkka on arvioitava todellisen arvonsa, ts. sen työ- ja pääomamäärän mukaan, joka on käytetty sen tuottamiseen, eikä nimellisarvonsa mukaan, sellaisena kuin sitä osoittaa tietty määrä takkeja, hatuja, rahaa tai viljaa. Äsken edellyttämässäni tapauksessa hyödykkeiden entinen arvo olisi laskenut puoleen, ja jos raha oli säilyttänyt arvonsa, niin niiden entinen hintakin olisi laskenut puoleen. Jos siis tämän arvonsa säilyttäneen mittavälineen mukaan arvioiden työpalkan havaittaisiin laskeneen, niin se ei kuitenkaan merkitse todellista laskua, koska työläinen voi nykyisellä palkallaan ostaa halpoja hyödykkeitä enemmän kuin entisellä.

Rahan arvon muutos, olipa se miten suuri tahansa, ei vaikuta lainkaan voittotasoon. Olettakaamme tehtailijan tavarain hinnan nousseen 1 000 punnasta 2 000 puntaan eli 100 %; jos hänen pääomansa arvo, johon rahan arvon muutokset vaikuttavat samassa määrin kuin tuotteidenkin arvoon, eli siis hänen koneidensa, rakennustensa ja varastonsa arvo on myös noussut 100 %, niin hänen voittotasonsa jää ennalleen, ja hän saa käytettäväkseen entisen osan kotimaansa työn tuotosta, eikä enempää.

Jos hän tietynarvoisen pääoman avulla voi työtä säästämällä lisätä tuotemäärän kaksinkertaiseksi, ja sen hinta laskee puoleen entisestä, niin tämän määrän ja sen tuottaneen pääoman välinen suhde jää ennalleen, joten voittotaso ei muutu.

Jos samaan aikaan, jolloin hän saman pääoman avulla saa tuotemäärän kaksinkertaistumaan, rahan arvo jostakin syystä laskee puoleen, niin tuotto myydään entiseen verrattuna kaksinkertaisesta rahallisesta arvosta. Mutta sen tuotantoon käytetyn pääomankin rahallinen arvo on silloin entiseen verrattuna kaksinkertaistunut. Siitä syystä tuoton arvon suhde pääoman arvoon jää tässäkin tapauksessa ennalleen; ja vaikka tuotto onkin kaksinkertaistunut, muuttuvat maankorko, työpalkka ja pääomanvoitto vain sikäli kuin ne suhteet muuttuvat, joiden mukaan tämä kaksinkertaistunut tuotto jakaantuu siihen osallistuvien kolmen luokan kesken.

II l u k u.

MAANKOROSTA.

24 §.

On kuitenkin vielä tutkittava, eivätkö maan valtaus ja siitä johtuva maankoron synty aiheuta hyödykkeiden suhteelliseen arvoon mitään sellaista muutosta, joka on riippumaton niiden tuotantoon tarpeellisesta työmäärästä. Jotta tämä kysymyksen puoli selviäisi, meidän on tutkittava maankoron olemusta ja niitä lakeja, jotka määräävät sen nousun ja laskun.

Maankorko on se osa maan tuotosta, joka maanomistajalle maksetaan maaperän alkuperäisten ja häviämättömien voimien käytöstä.¹

Usein kuitenkin maankorko sekoitetaan rahankorkoon (interest) ja pääomanvoittoon, ja kansanomaisessa kielenkäytössä tällä sanalla (rent) tarkoitetaan kaikkea, mitä maanvuokraaja vuotuisesti maanomistajalle yleensä maksaa.² Olettakaamme, että kahdesta toisiinsa rajoittuvasta vuokratilasta, jotka pinta-alansa ja luonnollisen hedelmällisyytensä puolesta ovat samantyyppiset, toisella on kaikki talousrakennusten tarjoamat mukavuudet, minkä lisäksi se on asianmukaisesti ojitettu ja lannoitettu sekä edullisesti jaettu osiin pensas- ja säleaidoilla sekä muureilla, mutta toiselta kaikki nämä edut puuttuvat. Silloin

¹ [Tämä määritelmä on hyvin hatarasti muotoiltu ja epätarkka. Ensimmäisen maankorkoa maksetaan vain mikäli jonkin maan voimat ylittävät sen maan voimat, minkä viljelys *juuri ja juuri* kannattaa. Toiseksi nämä voimat eivät ole lainkaan *häviämättömiä*.]

² (*Rent* merkitsee englanninkielessä sekä maankorkoa että maan- tai talonvuokramaksua. — Suom. huom.)

on luonnollista, että edellisen käytöstä maksetaan suurempi korvaus kuin jälkimmäisen; mutta kummassakin tapauksessa tätä korvausta sanotaan maankoroksi. On kuitenkin ilmeistä, että vain osa siitä rahamaksusta, joka vuotuisesti suoritetaan paremmasta vuokratilasta, annetaan korvaukseksi maaperän alkuperäisten ja häviämättömien voimien käytöstä; toinen osa suoritetaan sen pääoman käytöstä, joka on sijoitettu maan laadun parantamiseen ja niiden rakennusten pystyttämiseen, jotka ovat tarpeen tuoton säilyttämiseksi ja suojaamiseksi. Adam Smith puhuu maankorosta joskus siinä tarkoin rajoitetussa merkityksessä, jonka minä haluan sille antaa, mutta useammin kuitenkin siinä kansanomaisessa mielessä, jossa tätä sanaa tavallisesti käytetään. Hän kertoo meille, että puutavaran kysyntä ja siitä johtunut korkea hinta Etelä-Euroopan maissa saivat aikaan, että Norjassa oli ryhdyttävä maksamaan metsämaankorkoa, jota sikäläiset metsät eivät ennen olleet kyenneet tuottamaan.¹ Eikö ole kuitenkin ilmeistä, että henkilö, joka maksoi sen korvauksen, mitä Adam Smith siten sanoo maankoroksi, suoritti sen metsämaalla silloin olleesta arvokkaasta hyödykkeestä ja että hän myytyään puut sai todellisuudessa rahansa takaisin voiton keralla? Jos sitä vastoin puiden poisviennin jälkeen maanomistajalle olisi todella maksettu jokin korvaus siitä, että maata oli tulevaa kysyntää silmälläpitäen käytetty metsänistutukseen tai muuhun viljelystoimeen, niin sellaista korvausta olisi voitu täydellä syyllä sanoa maankoroksi, koska se olisi maksettu maan tuotantovoimista. Mutta Adam Smithin mainitsemassa tapauksessa korvaus maksettiin metsänhakkuu- ja -myyntioikeudesta, eikä metsänviljelysoikeudesta. Hän puhuu myös hiilikaivos- ja kivilouhosmaankorosta², mutta siihenkin soveltuu sama huomautus, sillä kaivoksesta tai louhoksesta suoritettava korvaus maksetaan sen hiili- tai kivimäärän arvosta, joka voidaan niistä ottaa, joten tämä korvaus ei ole missään yhteydessä maaperän alkuperäisten ja häviämättömien voimien kanssa. Tällä erolla on erittäin suuri merkitys maan-

¹ Smith, m.t., I kirja, XI luku, s. 61 b, 62 a.]

² Smith, m.t., I kirja, XI luku, s. 70 a.]

korkoa ja pääomanvoittoa koskevalle tutkimukselle, sillä on havaittu, että maankoron liikkeitä määräävät lait eroavat suuresti niistä laeista, jotka säännöstelevät pääomanvoiton liikkeitä, ja vain harvoin vaikuttavat samaan suuntaan. Kaikissa edistyneissä maissa maanomistajalle suoritettava vuotuismaksu, johon sisältyy sekä maankoron että pääomanvoiton aineksia, pysyy välistä vastakkaisten syiden vaikutuksesta muuttumattomana; joskus se taasen nousee tai laskee sen mukaan, kumpi näistä syistä on kulloinkin painavampi. Kun minä siis tämän teoksen seuraavilla sivuilla puhun maankorosta, tarkoitan sillä aina vain sitä korvausta, joka maanomistajalle maksetaan maaperän alkuperäisten ja häviämättömien voimien käytöstä.

25 §. Kun ensimmäiset asukkaat asettuvat maahan, missä on runsaasti viljavia ja hedelmällisiä alueita, joista vain hyvin pientä osaa on tarpeen viljellä silloisen väestön elättämiseksi tai voidaan viljellä väestön käytettävissä olevalla pääomalla, niin mitään maankorkoa ei ole. Sillä eihän kukaan suostu maksamaan maankäytöstä, kun kerran on runsaasti sellaista maata, joka ei ole vielä kenenkään omaa ja on siis jokaisen viljelyshaluisen käytettävissä.

Tarjonnan ja kysynnän yleisten periaatteiden mukaan tällaisesta maasta ei makseta mitään korkoa siitä jo todetusta syystä, ettei kukaan maksa mitään myöskään ilman ja veden tai muun sellaisen luonnonantimen käytöstä, jota on olemassa rajattomat määrät. Tietyn tarvikemäärän sekä ilmakehän- ja höyrynpaineen avulla koneet voivat työskennellä ja vähentää sangen suurella määrällä ihmistyötä; mutta mitään maksua ei vaadita näiden luonnon apuneuvojen käytöstä, sillä ne ovat ehtymättömät ja tarjona jokaiselle. Samalla tavoin oluenpanija, viinanpolttaja ja värjäri käyttävät alituisesti ilmaa ja vettä hyödykkeidensä tuotantoon; mutta kun niiden varastot ovat rajattomat, ei niistä makseta mitään hintaa.¹ Jos maalla olisi kaikkialla

¹ »Kuten olemme jo nähneet, maa ei ole ainoa tuotantokykyinen luonnonvoima, mutta se on ainoa tai miltei ainoa, jonka eräs ihmisluokka valtaa omakseen syrjäyttäen kaikki muut ja jonka hyödyn se siis voi hyväkseen käyttää. Jokien ja merien vesillä on myös tuotantovoimaa, ne kun kykenevät pitämään

samat ominaisuudet, jos se olisi määrältään rajaton ja laadultaan yhtäläinen, ei senkään käytöstä voisi vaatia maksua, paitsi milloin sen asemapaikka olisi erikoisen edullinen. Maankorkoa maksetaan siis maankäytöstä vain sen takia, että maan määrä ei ole rajaton eikä sen laatu yhtäläinen ja että väestön lisääntyessä viljelykseen otetaan laadultaan huonompaa tai vähemmän edullisesti sijaitsevaa maata.¹ Kun yhteiskunnan kehityksessä ryhdytään viljelemään hedelmällisyytensä puolesta toisluokkaista maata, alkaa ensiluokkainen maa heti tuottaa korkoa, jonka määrä riippuu molempien maanlaatuisten välisestä erosta.

Kun laatunsa puolesta kolmasluokkaista maata otetaan viljelykseen, alkaa toisluokkainen maa heti tuottaa korkoa, jonka määrä on jälleen riippuvainen näiden maiden tuotantovoimien välisestä erosta. Samalla ensiluokkaisen maan tuottama korko nousee, sillä sen pitää aina olla sikäli korkeampi toisluokkaisen maan korkoa, kuin näistä maista samalla pääoma- ja työmäärällä saatu tuotto on eri suuri. Jokainen väestön uusi lisääntymisaste, joka pakottaa turvautumaan yhä huonomman maan viljelykseen, jotta väestön ravinnontarve voitaisiin tyydyttää, korottaa kaikkien hedelmällisempien maiden korkoa.

Olettakaamme, että erilaatuiset palstat n:ot 1, 2 ja 3 antavat samalla pääoman- ja työnkäytöllä puhtaaksi tuotoksi vastavasti 100, 90 ja 80 quarteria viljaa. Uudessa maassa, missä on väestön määrään katsoen runsaasti hedelmällisiä viljelysalueita ja missä on siis tarpeen viljellä vain palstaa n:o 1, koko puhdas tuotto jää viljelijän omaksi hänen sijoittamansa pääoman voittona. Mutta heti, kun väestö on lisääntynyt niin paljon, että on ryhdyttävä viljelemään myös palstaa n:o 2, josta

käynnissä koneitamme, kuljettamaan laivamme ja ruokkimaan kalamme; tuuli, joka pyörittää myllyjämme, vieläpä auringonlämpökin työskentelee hyväksemme. Mutta onneksi kukaan ei ole vielä voinut sanoa: »tuuli ja aurinko ovat minun, ja niiden suorittamista palveluksista on maksettava.» — J. B. Say, »Economie Politique», II osa, s. 124.

¹ (Ricardo, joka varsin perusteellisesti käsittelee erotusmaankoron kahta lajia, nim. erilaisesta luonnollisesta *hedelmällisyydestä* ja erilaisesta *pääoman- (ja työn-)käytöstä* aiheutuvaa maankorkoa, supistaa erotusmaankoron kolmannen tärkeän lajin eli erilaisesta *asemapaikasta* aiheutuvan maankoron kosketteluun oikeastaan vain näihin kahteen ja lisäksi 27 §:n ensimmäiseen lauseeseen, joissa hän ohimennen *toteaa* tällaisenkin maankoron olemassaolon, ryhtymättä sitä lainkaan erittelemään. — Suom. huom.)

työläisten ylläpitokustannukset vähennettyinä voidaan saada vain 90 quarteria, niin n:o 1 alkaa tuottaa maankorkoa; sillä joko täytyy olla olemassa kaksi erilaista viljelyspääoman voittotasoa tai 10 quarteria (tahi niiden arvo) on vähennettävä palstan n:o 1 tuotosta, käytettäväksi johonkin muuhun tarkoitukseen. Viljelipä palstaa n:o 1 sen omistaja itse tai joku muu henkilö, nämä 10 quarteria muodostavat joka tapauksessa maankoron; sillä palstan n:o 2 viljelijä saa pääomallaan saman tuloksen, viljelipä hän palstaa n:o 1 maksaen 10 quarteria maankorkoa tai jatkoipa palstan n:o 2 viljelystä mitään maankorkoa maksamatta. Samalla tavoin voidaan osoittaa, että kun palsta n:o 3 on otettu viljelykseen, niin palstan n:o 2 maankoron täytyy olla 10 quarteria tai 10 quarterin arvo, kun taas palstan n:o 1 maankorko nousee 20 quarteriin; sillä palstan n:o 3 viljelijä saa saman pääomanvoiton, maksoipa hän maankorkoa 20 quarteria palstasta n:o 1, 10 quarteria palstasta n:o 2 tai viljelipä palstaa n:o 3 mitään maankorkoa maksamatta.

26 §. Usein tapahtuu ja todellisuudessa onkin tavallinen ilmiö, että ennen kuin siirrytään viljelemään palstoja n:o 2, 3, 4 tai 5 tahi vieläkin huonompia maita, pääomaa voi tuottavammin käyttää niihin maihin, jotka jo on viljelykseen otettu. Voi ehkä osoittautua, että jos palstaan n:o 1 käytetty alkuperäinen pääoma kaksinkertaistetaan, niin tuotto, vaikka se ei tulisikaan kaksinkertaiseksi eikä siis lisääntyisi 100 quarterilla, kuitenkin lisääntyisi 85 quarteria, mikä määrä ylittää sen tuoton, joka olisi voitu saada käyttämällä sama pääoma palstaan n:o 3.

Tällaisessa tapauksessa pääoma käytetään mieluummin vanhaan viljelysmaahan, jolloin pääoma niin ikään tuottaa maankorkoa; sillä maankorko on aina niiden tuottomäärien välinen ero, jotka saadaan käyttämällä kahta yhtä suurta pääoma- ja työmäärää. Jos maanvuokraaja saa viljelmistään 1 000 punnan pääomalla 100 quarteria vehnää ja, käytettyään vielä toisen 1 000 punnan pääoman, lisää 85 quarteria, niin maanomistaja voi vuokrakauden päättyessä velvoittaa hänet lisämaankoroksi maksamaan 15 quarteria tai vastaavan arvon; sillä kahta erilaista voittotasoa ei voi olla. Jos vuokraaja tyytyy 15 quarterin

vähennykseen toisen 1 000 punnan pääomansa tuotosta, niin syynä on se, ettei tälle pääomalle voi löytää tuottavampaa sijoitusta. Yleinen voittotaso vastaisi näet juuri tällaista suhdetta, ja jos ensimmäinen vuokraaja kieltäytyisi, niin ilmaantuisi joku toinen, joka olisi halukas luovuttamaan tämän tason ylittävän voiton sen maan omistajalle, josta hän on sen saanut.

Tässä tapauksessa enempää kuin edellisessäkään ei viimeksi käytetty pääoma tuota mitään maankorkoa. Ensimmäisten 1 000 punnan suuremmista tuotantovoimista maksetaan maankorkoa 15 quarteria, mutta toisten 1 000 punnan käytöstä ei makseta maankorkoa lainkaan. Jos samaan maahan käytetään vielä kolmas 1 000 punnan pääoma, joka tuottaa 75 quarteria, niin silloin toisestakin 1 000 punnan pääomasta maksetaan maankorkoa, jonka määrä on sama kuin näiden pääomien tuottojen välinen ero eli 10 quarteria; ja samalla ensimmäisestä 1 000 punnan pääomasta maksettava maankorko nousee 15 quarterista 25:een; mutta viimeiset 1 000 puntaa eivät tuota mitään maankorkoa.

Jos siis hyvää maata olisi paljon runsaammin kuin ravinnontuotanto lisääntyvälle väestölle vaatii, tai jos pääomaa voisi rajattomasti käyttää vanhaan maahan sen tuoton vähenemättä, niin maankorko ei voisi nousta ¹; sillä maankorko syntyy aina siitä, että lisätyömäärän käyttö antaa suhteellisesti pienemmän tuoton.

27 §. Hedelmällisin ja edullisimmin sijaitseva maa otetaan ensin viljelykseen, ja sen tuoton vaihtoarvo määräytyy samalla tavoin kuin kaikkien muidenkin hyödykkeiden, eli siis sen kokonaismäärän mukaan, joka eri muodoissa alusta loppuun on ollut tarpeen tuoton valmistukseen ja markkinoiden toimittamiseen. Kun siirrytään viljelemään huonompaa maata, nousee raakatuotteen vaihtoarvo, koska sen valmistukseen tarvitaan enemmän työtä.

Hyödykkeiden vaihtoarvo — olivatpa kysymyksessä teollisuus-, kaivos- tai maantuotteet — ei koskaan riipu siitä vähimmästä työmäärästä, joka riittää niiden tuotantoon erittäin suo-

¹ (Lue: maankorkoa ei voisi syntyä. — Suom. huom.)

tuisissa, yksinomaan sellaisten tuottajien osaksi tulevissa oloissa, jotka nauttivat erikoisia tuotannon helpotuksia, vaan se riippuu aina siitä suuremmasta työmäärästä, minkä välttämättä käyttävät niiden tuotantoon ne, jotka eivät nauti sellaisia helpotuksia, siis ne, jotka jatkuvasti tuottavat niitä kaikkein epäedullisimissa oloissa, ts. sellaisissa, joissa tuotantoa on vielä pakko jatkaa, jotta tarpeellinen hyödykemäärä saataisiin tuotetuksi.

Niinpä hyväntekeväisyyslaitoksessa, jossa köyhät työskentelevät lahjoitusvaroilla, tällaisen työn tuottamien hyödykkeiden yleiset hinnat eivät määräydy näille työläisille suotujen erikoishelpotusten mukaan, vaan niiden tavallisten keskimääräisten ja luonnollisten vaikeuksien mukaan, jotka kohtaavat jokaista muuta tuottajaa. Teollisuudenharjoittaja, joka ei nauti mitään tällaisia etuja, voidaan jopa kokonaan tunkea pois markkinoilta, jos näiden edullisessa asemassa olevien työläisten tuottama hyödykemäärä tyydyttää koko yhteiskunnan tarpeen. Mutta jos hän jatkaa elinkeinonsa harjoittamista, niin sen välttämätön edellytys on, että elinkeino tuottaa hänelle tavallisen ja yleisen tason mukaisen pääomanvoiton; niin taasen voi käydä vain siinä tapauksessa, että hän saa hyödykkeensä kau-paksi hinnasta, joka on sen tuotantoon käytetyn työmäärän mukainen.¹

¹ Eiköhän herra Say ole seuraavassa kohdassa unohtanut, että hinnan määräävät viime sijassa tuotantokustannukset? »Maahan käytetyn työn tuotteella on se erikoinen ominaisuus, ettei se kallistu niukkuuden lisääntyessä, koska väestö aina vähenee samalla kun ravinto vähenee, joten näiden tuotteiden *kysyntä* vähenee samalla kun tarjontakin. Sitä paitsi ei ole havaittu, että siellä, missä on runsaasti viljelemätöntä maata, vilja olisi kalliimpaa kuin siellä, missä koko maa-ala on otettu viljelykseen. Englannissa ja Ranskassa maata viljeltiin keskiajalla paljon huonommin kuin nyt, ja raakatuotteita saatiin paljon vähemmän; siitä huolimatta viljan myyntihinta ei silloin ollut korkeampi, mikäli voimme päättää vertailemalla sitä muiden tavarain arvoon. Jos tuotto oli pienempi, niin väestökin oli vähäisempi; kysynnän heikkouden tasoitti tarjonnan heikkous.» Say, m.t., II nide, s. 338 [s. 337, 2) huom.]. Pitäen kiinni siitä käsityksestä, että hyödykkeiden hinnan määrää työn hinta, ja oikein olettaen, että kaikenlaiset hyväntekeväisyyslaitokset ovat omiaan lisäämään väestöä yli sen määrän, jonka suuruinen se muuten olisi, ja siten alentamaan työpalkkaa, herra Say sanoo: »Epäilen, että Englannista tulevien tavarain halpuus aiheutuu osaksi siitä, että siinä maassa on paljon hyväntekeväisyyslaitoksia.» II nide, s. 277 [1) huom.]. Sen kannalta, joka väittää työpalkan määräävän hinnan, tämä on johdonmukainen käsitys.

Tosin parhaasta maasta saadaan edelleen sama tuotto entisellä työmäärällä, mutta tuoton arvo nousee sen johdosta, että ne, jotka käyttävät uutta työtä ja pääomaa vähemmän hedelmälliseen maahan, saavat pienemmän tuoton. Vaikka siis paremman maan edut huonomman rinnalla eivät missään tapauksessa mene hukkaan, vaan ainoastaan siirtyvät maanvuokraajalta tai kuluttajalta maanomistajalle, niin kuitenkin, koska huonompi maa vaatii enemmän työtä ja kun me toisaalta vain sellaisesta maasta voimme saada tarvitsemamme lisämäärän raakatuotteita, jälkimmäisten suhteellinen arvo nousee pysyvästi entisen tasonsa yläpuolelle, mistä seuraa, että näitä tuotteita tullaan vaihtamaan suurempaan määrään hattuja, verkaa, kenkiä ym. hyödykkeitä, joiden tuotantoon ei tarvita sellaista lisätyömäärää.

Raakatuotteiden suhteellinen arvo nousee siis siitä syystä, että niiden viimeksi saadun osan tuottamiseen on käytetty enemmän työtä, eikä sen johdosta, että maanomistajalle maksetaan maankorkoa. Viljan arvo riippuu siitä työmäärästä, joka on käytetty viljantuotantoon sellaisella maalla tai sen pääomanosan avulla, joka ei tuota maankorkoa. Viljan hinta ei ole korkea siitä syystä, että maankorkoa maksetaan, vaan maankorkoa maksetaan juuri siitä syystä, että viljan hinta on korkea. On aivan oikein huomautettu, että viljan hinta ei laskisi vähääkään, vaikka maanomistajat luopuisivat koko maankorkotulostaan. Siitä olisi vain se seuraus, että eräät maanvuokraajat voisivat elää herroiksi, mutta se työmäärä ei silti vähenisi, joka on käytettävä raakatuotteiden saamiseksi vähimmin tuottavasta viljelysmaasta.

28 §. Hyvin usein kuulee puhuttavan, että maalla, verrattuna kaikkiin muihin hyödyllisten tuotteiden lähteisiin, on se suuri etu, että se tuottaa maankoroksi ylijäämää. Ja kuitenkin maa, milloin sitä on erittäin runsaasti ja se on laadultaan mitä tuottavinta ja hedelmällisintä, ei tuota mitään maankorkoa. Vasta sitten, kun sen voimat ehtyvät ja se antaa työstä pienemmän korvauksen, osa hedelmällisempien palstojen alkuperäisestä tuotosta erottautuu maankoroksi. On merkillistä,

että maan erikoisetuna mainitaan juuri sellainen maan ominaisuus, jota olisi pidettävä sen puutteellisuutena, jos vertauskohdaksi otetaan teollisuudenharjoittajia avustavat luonnonvoimat. Jos ilma, vesi, höyryn- ja ilmakehänpaine olisivat laatusa puolesta erilaisia, jos niihin voisi ulottaa omistusoikeuden ja kutakin laatua olisi vain rajallinen määrä, niin nekin maan tavoin tuottaisivat korkoa sitä mukaa, kuin yhä huonompia laatuja otettaisiin käyttöön.¹ Jokaisen huonomman laadun käyttö korottaisi näet niiden hyödykkeiden arvoa, joiden valmistukseen se vaikuttaisi, koska silloin saman työmäärän tuottavuus olisi pienempi. Ihminen tekisi otsansa hiessä työtä enemmän ja luonto suorittaisi vähemmän, eikä maata pidettäisi enää poikkeuksellisen edullisena tuotannontekijänä sen perusteella, että sen voimat ovat rajalliset.

Jos se lisätuotto, minkä maa korkona antaa, on etu, niin olisi toivottavaa, että vastarakennetut koneet olisivat vuosi vuodelta vähemmän tehokkaita kuin vanhat, koska silloin kaikki ne hyödykkeet, jotka kuningaskunnassa tuotetaan sekä vastarakennetuilla että kaikilla muilla koneilla, saisivat epäilemättä suuremman vaihtoarvon, ja korkoa maksettaisiin kaikille tuottavampien koneiden omistajille.²

¹ [Jossakin määrin nämä luonnonvoimat ovatkin joutuneet omistusoikeuden kohteeksi, esim. erinäiset ilmakehät, joita voivat käyttää hyväkseen vain tietyn maan omistajat; samoin väliaikaisesti eräät muut luonnonvoimat patenttioikeuksien nojalla.]

² »Maanviljelyksessä», Adam Smith sanoo, »luonto lisäksi työskentelee rinnan ihmisen kanssa, ja vaikka sen työ ei vaadikaan kustannuksia, on sen tuotolla arvonsa yhtä hyvin kuin kalleimman työläisen tuotolla.» Luonnon työstä ei makseta sen tähden, että se saa aikaan paljon, vaan siitä syystä, että se saa aikaan vähän. Mitä itarammaksi luonto käy lahjojensa suhteen, sitä suuremman hinnan se työstään vaatii. Missä se on hyvin antelias, siellä se aina työskentelee ilmaiseksi. »Silloin kun teollisuustyöläiset tuottavat uudestaan vain sellaisen arvon, joka on yhtä suuri kuin heidän oma kulutuksensa eli heitä käyttävä pääoma ynnä sen omistajan voitto, tuottavat maatalouteen käytetyt (työläiset ja)*työjuhdat uudestaan paljon suuremman arvon. Maanvuokraajan pääoman ja sen koko voiton lisäksi he näet säännöllisesti tuottavat uudestaan maanomistajalle tulevan maankoron. Tätä maankorkoa voi pitää niiden luonnonvoimien tuotteena, joiden käytön maanomistaja maanvuokraajalle lainaa. Se on suurempi tai pienempi näiden voimien oletetun määrän, ts. maaperän oletetun luonnollisen tai parannetun hedelmällisyyden mukaan. Se on luonnon työtä, joka jää jäljelle, kun on vähennetty eli korvattu kaikki, mitä voi pitää ihmisen suorituksena. Se on harvoin pienempi kokonaistuoton nel-

29 §. Maankoron nousu johtuu aina maan varallisuuden karttumisesta ja siitä, että käy vaikeaksi hankkia ravintoa lisääntyneelle väestölle. Se on kyllä varallisuuden merkki, mutta ei koskaan sen syy, sillä varallisuus lisääntyy usein nopeimmin silloin, kun maankorko pysyy muuttumatta tai vieläpä laskeekin. Maankorko nousee nopeimmin, milloin käytettävissä olevan maaperän tuotantovoimat vähenevät. Varallisuus lisääntyy nopeimmin niissä maissa, missä käytettävissä oleva maaperä on hedelmällisintä, missä tuonti on vähimmin rajoitettu ja missä viljelysparannusten avulla tuotantoa voi lisätä työ-

jännestä ja usein suurempi sen kolmannesta. Sama määrä tuottavaa työtä ei teollisuuteen käytettynä voi koskaan tuottaa uudestaan niin suurta arvoa. *Teollisuudessa luonto ei näet suorita mitään, vaan kaiken tekee ihminen; ja uudestituoannon täytyy aina olla suhteellinen tekijänsä voimaan. Maanviljelykseen käytetty pääoma ei siis ainoastaan pane liikkeelle suurempaa määrää tuottavaa työtä kuin mikään yhtä suuri, teollisuuteen käytetty pääoma, vaan myös lisää, käyttämänsä työn määrään katsoen, suhteellisesti paljon suuremman arvon maaperän ja työn vuotaiseen tuottoon, siis maan asukkaiden todelliseen varallisuuteen ja tuloon. Kaikista pääomankäytön mahdollisista tavoista tämä tapa on yhteiskunnalle verrattomasti edullisin.* — Smith, m.t., II kirja, V luku, s. 15 [149].

* (Suluissa olevat, sitaatista puuttuvat sanat lisännyt Smithin teoksesta suomentaja.)

Eikö sitten luonto tee mitään ihmisen hyväksi teollisuudessa? Eivätkö tuulen ja veden voimat, jotka käyttävät koneitamme ja kuljettavat laivojamme, ole mitään? Entä ilmakehänpaine ja höyryvoima, jotka mahdollistavat mitä ihmeellisimpien koneiden käytön, eivätkö ne ole luonnon lahjoja, puhumattakaan lämmön vaikutuksesta metalleja pehmenettäessä ja sulatettaessa sekä ilman hajoittavasta voimasta värjäyksessä ja käymistiloissa? Ei voi mainita sellaista teollisuudenhaaraa, jossa luonto ei soisi ihmiselle apuaan, vieläpä runsaasti ja ilmaiseksi.

Viitaten Adam Smithin teoksesta edellä lainaamaani kappaleeseen Buchanan huomauttaa: »Neljännessä niteessä olevissa huomautuksissani, jotka koskevat tuottavaa ja tuottamatonta työtä, olen yrittänyt osoittaa, että maanviljelys ei lisää kansallisvarallisuutta enemmän kuin mikä muu tuotannonhaara tahansa. Puhuessaan siitä, että maankoron uudestituoanto on suureksi eduksi yhteiskunnalle, toht. Smith ei ota huomioon, että maankorko on korkean hinnan seuraus ja että sen, minkä maanomistaja siten voittaa, hän voittaa koko yhteiskunnan kustannuksella. Maankoron uudestituoanto ei merkitse mitään ehdotonta voittoa yhteiskunnalle; siitä hyötyy vain tietty luokka toisen kustannuksella. Käsitys, että maanviljelys antaa tuoton ja sen johdosta maankoron siitä syystä, että viljelystoimessa luonto työskentelee yhdessä ihmisten uutteruuden kanssa, on pelkkää kuvittelua. Eihän maankorko johdu tuotosta, vaan sen myyntihinnasta; ja tätä hintaa ei saada siksi, että luonto avustaa tuotantoa, vaan siksi, että se on juuri se hinta, joka sovitaa kulutuksen tarjonnan mukaiseksi.» [Smith, m.t., Buchananin julkaisema, II side, s. 55; vrt. XXVI luvun 1. huom.]

määrää vastaavasti lisäämättä, ts. missä siis maankorko nousee hitaasti.

Jos korkea viljan hinta olisi maankoron seuraus eikä syy, niin hinta muuttuisi samassa suhteessa kuin maankorko nousee tai laskee, ja maankorko olisi silloin hinnan osatekijä. Mutta koska viljan hinnan määrää se vilja, joka tuotetaan suurimmalla työmäärällä, niin maankorko ei sisälly eikä voi vähimmässäkään määrin sisältyä osatekijänä sen hintaan.¹ Siitä syystä Adam Smith ei voi olla oikeassa olettaessaan, että alkuperäinen sääntö, joka määräsi hyödykkeiden vaihtoarvon, nim. niiden tuottamiseen käytetty suhteellinen työmäärä, voi yleensä muuttua maanomaisuuden synnyn ja maankoron maksamisen johdosta. Raaka-aineita sisältyy useimpain hyödykkeiden kokoomukseen, mutta niiden samoin kuin viljankin arvon määrää sen pääoman osan tuottavuus, joka on viimeksi käytetty maahan ja joka ei tuota maankorkoa. Siitä syystä maankorko ei ole hyödykkeiden hinnan osatekijä.

30 §. Olemme tähän asti tarkastelleet varallisuuden ja väestön luonnollisen kasvun vaikutuksia maankorkoon maassa, jossa maaperän tuotantovoimat ovat erilaiset, ja olemme havainneet, että joka kerran, kun maahan on käytettävä yhä vähemmän tuottavaa lisäpääomaa, maankorko nousee. Samoista periaatteista johtuu, että jos jonkin yhteiskunnallisen ilmiön johdosta kävisi tarpeettomaksi käyttää maahan entistä määrää pääomaa, joten sen viimeksi käytetty osa muodostuisi tuottavamaksi, niin maankorko laskisi. Tällainen vaikutus olisi luonnollisesti jokaisella maan pääoman huomattavalla vähenemisellä, joka olennaisesti supistaisi työvoiman ylläpitoon määrättyjä varoja. Väestö määräytyy niiden varojen mukaan, jotka ovat käytettävissä sen työssä pitämiseen, ja siis aina lisääntyy tai vähenee pääoman lisääntymisen tai vähenemisen mukaan. Jokaista pääoman vähenemistä seuraa siitä syystä välttämättä viljan kysynnän väheneminen, hinnan lasku ja viljelyksen su-

¹ Tämän periaatteen selvällä käsittämisellä on vakaumukseni mukaan kansantaloustieteelle mitä suurin merkitys.

¹ [Vrt. 117 §:ää.]

pistuminen. Pääoman vähetessä maankorko laskee päinvastaisessa järjestyksessä, kuin se nousee pääoman lisääntyessä. Vähemmän tuottavista maista vähitellen luovutaan, tuoton vaihtoarvo laskee, ja lopuksi jää viljelykseen vain hedelmällisin maa, joka ei silloin enää tuota korkoa.

31 §. Samat vaikutukset voivat kuitenkin ilmetä myös maan varallisuuden ja väestön lisääntyessä, jos tätä lisääntymistä seuraa niin huomattavia viljelysparannuksia, että niiden tulos on sama: huonompien maiden viljelemisen välttämättömyys vähenee tai sama pääomamäärä käytetään hedelmällisempien alueiden viljelemiseen.¹

Jos tietynsuuruisen väestön ylläpitoon on tarpeen yksi miljoona quarteria viljaa, joka saadaan erilaatuisista palstoista n:o 1, 2 ja 3, ja jos myöhemmin keksitään viljelysparannus, joka mahdollistaa tämän määrän saannin palstoista n:o 1 ja 2, viljelemättä lainkaan palstaa n:o 3, niin on ilmeistä, että välittömänä seurauksena täytyy olla maankoron lasku. Silloinhan näet maankorkoa maksamatta viljellään palstan n:o 3 sijasta palstaa n:o 2, ja palstan n:o 1 maankorko, joka oli ennen sama kuin palstojen n:o 1 ja 3 tuottojen välinen ero, vastaa nyttemmin vain palstojen n:o 1 ja 2 tuottojen välistä eroa. Kun väestö ei lisäännä, ei voi myöskään syntyä minkään lisäviljamäärän kysyntää. Pääoma ja työ, jotka ennen käytettiin palstan n:o 3 viljelemiseen, siirretään muiden yhteiskunnalle tarpeellisten hyödykkeiden tuotantoon; tällainen siirto voi aiheuttaa maankoron nousun vain siinä tapauksessa, että näiden hyödykkeiden valmistukseen tarvittavaa raaka-ainetta ei voi saada käyttämättä pääomaa vähemmän tuottavaan maahan; tällöin on pakko ryhtyä uudelleen viljelemään palstaa n:o 3.

On epäilemättä totta, että raakatuotteiden suhteellisen hinnan lasku, joka on johtunut viljelysparannuksista tai paremminkin siitä, että näiden hyödykkeiden tuotantoon käytetään vähemmän työtä, tietenkin edistää pääoman karttumista, koska pääomanvoitto silloin suuresti lisääntyy. Pääoman karttuminen johtaa taasen työn kysynnän lisääntymiseen, työpalkkain nousuun, väestön kasvamiseen, raakatuotteiden lisäkysyntään

ja viljelyksen laajenemiseen. Maankorko saavuttaa tällöin entisen tasonsa kuitenkin vasta väestön lisääntyttyä, ts. sen jälkeen, kun palsta n:o 3 on jälleen otettu viljelykseen. Mutta siihen mennessä kuluu melko pitkä ajanjakso, jonka kestäessä maankorko on tosiasiallisesti alhainen.

Mutta viljelysparannukset ovat kahdenlaisia: toiset lisäävät maan tuotantovoimia, toiset mahdollistavat parannettujen korneiden avulla tuoton saannin pienemmällä työmäärällä. Molemmat aiheuttavat raakatuotteiden hinnan laskun ja vaikuttavat maankorkoon, mutta eivät samassa määrin. Jos ne eivät johtaisi raakatuotteiden hinnan laskuun, niin ne eivät olisi mitään parannuksia, sillä parannukselle on olennaista, että se vähentää sitä työmäärää, joka oli ennen tarpeen hyödykkeen tuottamiseen; mutta tämä vähennys ei voi tapahtua aiheuttamatta hyödykkeen hinnan eli suhteellisen arvon laskua.

Maan tuotantovoimia lisääviä parannuksia ovat esim. sopivampi vuoroviljely ja parempi lannoitteiden valinta. Nämä parannukset sallivat meidän varmasti saada saman tuoton pienempialaisesta maasta. Jos minä ottamalla vuoroviljelykseen mukaan nauriin voin viljan lisäksi saada ravinnon lampaileni, niin niiden entinen laidunmaa käy tarpeettomaksi, joten saan saman määrän raakatuotteita, vaikka käytänkin pienempää maa-alaa. Jos keksin lannoitteen, jonka avulla voin joltakin maa-alalta saada 20 % enemmän viljaa, niin pääomastani vapautuu toiseen tarkoitukseen käytettäväksi ainakin se osa, jota käytin vuokratilani vähimmin tuottavan osan viljelemiseen. Mutta, kuten olen jo huomauttanut, maankoron alentamiseksi ei ole välttämätöntä jättää maata kesannoksi. Sitä varten riittää, että peräkkäisistä pääomanosista, jotka käytetään samaan maahan ja jotka tuottavat erilaiset tulokset, jätetään sijoittamatta se, joka antaa pienimmän tuoton. Jos minä viljelemällä naurista tai käyttämällä väkevämpää lannoitetta voin saada saman tuoton pienemmällä pääomalla ja muuttamatta peräkkäisten pääomanosien tuotantovoimien välistä eroa, niin minä alennan maankorkoa; sillä tällöin on toinen, tuottavampi pääomanosa oleva se perusmitta, jonka mukaan kaikki muut osat

tuottoineen arvioidaan. Jos esim. peräkkäin sijoittamani pääomanosat tuottavat 100, 90, 80 ja 70 quarteria, niin käyttäessäni näitä neljää osaa maankorkoni on 60 quarteria eli sama kuin seuraavien lukujen välinen ero:

$$\begin{array}{r} 70:n \text{ ja } 100:n = 30 \\ 70:n \text{ ja } 90:n = 20 \\ 70:n \text{ ja } 80:n = 10 \\ \hline 60 \end{array} \left. \begin{array}{l} \\ \\ \\ \end{array} \right\} \begin{array}{l} \text{tuoton ollessa } 340 \text{ quarteria,} \\ \text{sillä} \end{array} \left. \begin{array}{l} \\ \\ \\ \end{array} \right\} \begin{array}{l} 100 \\ 90 \\ 80 \\ 70 \\ \hline 340 \end{array}$$

Niin kauan kuin minä käytän näitä pääomanosia, maankorko pysyy entisen suuruisena, vaikka kunkin osan tuotto lisääntyisi saman verran. Jos tuotto nousee 100, 90, 80 ja 70 quarterista 125, 115, 105 ja 95 quarteriin, niin maankorko jää kuitenkin entisen määräiseksi; se on edelleen 60 quarteria eli sama kuin seuraavien lukujen välinen ero:

$$\begin{array}{r} 95:n \text{ ja } 125:n = 30 \\ 95:n \text{ ja } 115:n = 20 \\ 95:n \text{ ja } 105:n = 10 \\ \hline 60 \end{array} \left. \begin{array}{l} \\ \\ \\ \end{array} \right\} \begin{array}{l} \text{tuoton lisääntyessä} \\ 440 \text{ quarteriin, sillä} \end{array} \left. \begin{array}{l} \\ \\ \\ \end{array} \right\} \begin{array}{l} 125 \\ 115 \\ 105 \\ 95 \\ \hline 440 \end{array}$$

Mutta tuoton näin lisääntyessä ja kysynnän jäädessä ennalleen¹ ei ole mitään syytä käyttää maahan niin paljon pääomaa; yksi pääomanosa jätetään siis sijoittamatta, joten viimeksi käytetty tuottaa 95 quarterin sijasta 105; silloin maankorko laskee 30 quarteriin, ts. on sama kuin seuraavien lukujen välinen ero:

$$\begin{array}{r} 105:n \text{ ja } 125:n = 20 \\ 105:n \text{ ja } 115:n = 10 \\ \hline 30 \end{array} \left. \begin{array}{l} \\ \\ \\ \end{array} \right\} \begin{array}{l} \text{tuotannon ollessa yhä vielä} \\ \text{riittävä tyydyttämään väes-} \\ \text{tön tarpeet, sillä sen määrä} \\ \text{on } 345 \text{ quarteria eli} \end{array} \left. \begin{array}{l} \\ \\ \\ \end{array} \right\} \begin{array}{l} 125 \\ 115 \\ 105 \\ \hline 345, \end{array}$$

kysynnän ollessa vain 340 quarteria.

¹ Toivon, ettei minua käsitetä siten, että minä aliarvioin sen merkityksen, joka kaikenlaisilla viljelysparannuksilla on maanomistajille. Niiden välitön vaikutus ilmenee tosin maankoron laskuna. Mutta kun ne ovat voimakkaana kannustimena väestön lisääntymiselle ja samalla sallivat meidän viljellä huonompia maita pienemmällä työmäärällä, niin ne koituvat lopulta maanomistajille tavattomaksi eduksi. Sitä ennen täytyy kuitenkin kulua tietty ajanjakso, jonka kestäessä ne tuottavat heille suoranaista vahinkoa.

Mutta on sellaisiakin parannuksia, jotka voivat alentaa tuoton suhteellista arvoa alentamatta viljamääräistä, vaikka alentavatkin rahamääräistä maankorkoa. Sellaiset parannukset eivät lisää maan tuotantovoimia, vaan mahdollistavat sen tuoton saannin pienemmällä työmäärällä. Ne kohdistuvat pikemminkin maahan käytettävän pääoman kehittämiseen kuin itse maan viljelemiseen. Tämänluontoisia ovat viljelysvälineisiin tehdyt parannukset, esim. aura ja puimakone, säästeliäs työhevosten käyttö ja parempi eläinlääkintätaito. Maahan käytetään siis vähemmän pääomaa, eli, mikä on sama asia, vähemmän työtä, mutta saman tuoton saamiseksi on kuitenkin pakko viljellä yhtä suurta alaa kuin ennenkin. Vaikuttavatko tällaiset parannukset viljamääräiseen maankorkoon, riippuu siitä, suureneeko niiden tuottomäärien välinen ero, jotka saadaan käyttämällä eri pääomanosia, vai pysyykö se ennallaan tai pieneneekö. Jos maahan käytetään neljä pääomanosaa: 50, 60, 70 ja 80, joista kukin tuottaa saman tuloksen, ja jokin sellaisen pääoman olemukseen tehty parannus sallii minun vähentää kustakin 5, niin että nämä osat ovat nyttemmin vain 45, 55, 65 ja 75, jää viljamääräinen maankorko muuttumatta. Mutta jos parannukset ovat sellaisia, että minä voin säästää vain sen pääomanosan, joka on käytetty vähimmin tuottavasti, niin viljamääräinen maankorko heti laskee, koska silloin tuottavimman ja vähimmin tuottavan pääoman välinen ero pienenee; ja tämä erohan juuri muodostaakin maankoron.¹

Lisäesimerkkejä esittämättä toivon riittävästi todistaneeni, että kaikki, mikä vähentää sen tuoton epätasaisuutta, joka saadaan samaan tai uuteen maahan peräkkäin käytetyistä pääomanosista, vaikuttaa maankorkoa alentavasti ja että kaikki, mikä tätä epätasaisuutta lisää, saa välttämättä aikaan päinvastaisen vaikutuksen, pyrkien siis maankorkoa korottamaan.

Puhuessamme maanomistajalle tulevasta maankorosta olemme tarkastelleet sitä etupäässä sen tuoton osana, joka tietyn pääoman avulla saadaan tietyltä vuokratilalta, ottamatta lainkaan huomioon sen vaihtoarvoa. Mutta koska sama syy — tuotannon

¹ [Vrt. 56 §:ää.]

vaikeutumisen — korottaa raakatuotteiden vaihtoarvoa ja myös suurentaa sitä raakatuotteiden osaa, joka maanomistajalle maksetaan maankoroksi, niin on ilmeistä, että tuotannon vaikeutuminen tuottaa maanomistajalle kaksinkertaisen edun. Ensiksi hän saa suuremman osuuden, ja toiseksi hyödykkeellä, joka maksuksi annetaan, on suurempi arvo.¹

¹ Tehdäksemme tämän selväksi ja osoittaaksemme, missä määrin vilja- ja rahamääräinen maankorko muuttuu, olettakaamme, että 10 miehen työ tietynlaatuisella maalla tuottaa 180 quarteria vehnää, jonka arvo on 4 puntaa quarterilta eli 720 puntaa, ja että 10 lisämiehen työ samalla tai muulla maalla tuottaa vain 170 quarteria lisää. Silloin vehnän hinta nousee 4 punnasta 4 puntaan 4 shillinkiin 8 penceen, koska $170 : 180 = 4 \text{ puntaa} : 4 \text{ puntaa} 4 \text{ shillinkiä} 8 \text{ penceä}$; toisin sanoen: koska 170 quarterin tuotantoon tarvitaan edellisessä tapauksessa 10 miehen, mutta jälkimmäisessä vain 9.44 miehen työ, niin hinnan nousu on sama kuin $9.44 : 10$ eli 4 punnan suhde 4 puntaan 4 shillinkiin 8 penceen. Jos käytetään vielä 100 uuden miehen työ ja tuotto on

160 quarteria, niin hinta nousee 4 puntaan 10 shillinkiin

150 » » » » 4 » 16 »

140 » » » » 5 » 2 » 10 penceen.

Jos mitään korkoa ei maksettu maasta, joka tuotti 180 quarteria, hinnan ollessa 4 puntaa quarterilta, niin tuoton vähennyttyä 170 quarteriin on maankorkoa maksettava 10 quarterin arvo eli 4 punnan 4 shillingin 8 penceen mukaan yhteensä 42 puntaa 7 shillinkiä 6 penceä. Maankorko on:
 20 quarteria, tuoton ollessa 160 quarteria, eli 4 punnan 10 shillingin mukaan 90 puntaa,
 30 quarteria, tuoton ollessa 150 quarteria, eli 4 punnan 16 shillingin mukaan 144 puntaa,
 40 quarteria, tuoton ollessa 140 quarteria, eli 5 punnan 2 shillingin 10 penceen mukaan 205 puntaa 13 shillinkiä 4 penceä.

Siis viljamääräinen maan-	}	100	mutta rahamääräinen	}	100
korko nousee suhteessa		200			212
		300			340
		400			485

III l u k u.

KAIVOSMAANKOROSTA.

32 §.

Metallit, kuten muutkin hyödykkeet, saadaan työllä. Ne tuottaa tosin luonto, mutta ihmistyö tuo ne esiin maan uumeista ja valmistaa tarpeidemme mukaisiksi.

Kaivokset tuottavat yleensä omistajalleen kaivosmaankorkoa, kuten maa tuottaa maankorkoa, ja tämä kaivosmaankorko on maankoron tavoin kaivosten tuoton suuren arvon seuraus, mutta ei koskaan syy.¹

Jos olisi runsaasti yhtä rikkaita kaivoksia, jotka jokainen voisi omikseen vallata, niin ne eivät voisi tuottaa mitään korkoa, ja niiden tuoton arvo riippuisi siitä työmäärästä, joka on tarpeen metallin kaivoksesta nostamiseen ja markkinoille toimitamiseen.

Mutta kaivokset ovat erilaatuisia, ja ne tuottavat yhtä suurin työmäärin hyvin erilaisia tuloksia. Metallilla, joka saadaan köyhimmästä käynnissä olevasta kaivoksesta, pitää kuitenkin olla vähintään sellainen vaihtoarvo, joka ei ainoastaan riitä hankkimaan vaatteita, ravintoa ja muita tarvikkeita kaikille niille, jotka työskentelevät kaivoksessa ja toimittavat sen tuoton markkinoille, vaan myös antamaan tavallisen keskimääräisen voiton sille, joka on ennakolta asettanut käytettäväksi yri-

¹ [Näin kirjoittaessaan Ricardo tarkoittaa maankorkoa sen varsinaisessa, tarkoin rajoitetussa merkityksessä, eikä siis sitä »kaivosmaankorkoa», mihin sisältyy se maksu, joka kaivoksesta tai louhoksesta annettavaksi korvaukseksi »maksetaan sen hiili- tai kivimäärän arvosta, joka voidaan niistä ottaa, joten tämä korvaus ei ole missään yhteydessä maaperän alkuperäisten ja häviämättömien voimien kanssa» (24 §).]

tykseen tarpeellisen pääoman.² Se pääomanhyvitys, jonka köyhin, mitään korkoa tuottamaton kaivos antaa, määrää kaikkien muiden, tuottavampien kaivosten koron. Tämän kaivoksen edellytetään näet antavan tavallisen pääomanvoiton. Kaikki, minkä muut kaivokset tuottavat sen lisäksi, maksetaan välttämättä niiden omistajille kaivosmaankorkona. Koska tämä periaate on tarkalleen sama kuin se, jonka me olemme jo todenneet maaperän suhteen, niin ei ole tarpeen puhua siitä laajemmalti.

Riittää, kun huomautamme, että sama yleinen sääntö, joka määrää raaka- ja teollisuustuotteiden arvon, soveltuu metalleihin. Niidenkään arvo ei näet riipu voittotasosta eikä palkkatasosta eikä myöskään kaivosmaankorosta, vaan sen työn kokonaisuudesta, joka on tarpeen metallin esille saamiseen ja markkinoille toimittamiseen.

Metallien, kuten jokaisen muunkin hyödykkeen, arvo on alttiina muutoksille. Kaivostyössä käytettäviin välineisiin ja koneisiin voidaan tehdä parannuksia, jotka huomattavasti vähentävät työtä; voidaan löytää uusia, tuottavampia kaivoksia, joista samalla työllä saadaan enemmän metallia; tuotto voidaan toimittaa markkinoille helpommin. Kussakin tällaisessa tapauksessa metallien arvo laskee, joten ne vaihdetaan entistä pienempään määrään muita hyödykkeitä. Toisaalta metallien arvo voi muiden esineiden arvon suhteen huomattavasti nousta sen johdosta, että niiden saanti yhä enemmän vaikeutuu kaivoksen välttämättömän syventämisen tai veden ilmaantumisen takia tahi jostakin muusta syystä.

Tämän vuoksi on oikein huomautettu, että olipa jonkin maan metalliraha miten tarkalleen hyvänsä säädetyn normin mukainen, kulta- ja hopearahan arvo on sittenkin alttiina muutoksille, eikä vain satunnaisille ja väliaikaisille, vaan myös luonnollisille ja pysyväisille, aivan samoin kuin muidenkin hyödykkeiden arvo.

Amerikan ja sen lukuisain rikkaiden kaivosten löytö vaikutti sangen suuresti jalometallien luonnolliseen hintaan. Monet ovat

² [Todellisuudessa hinnan pitää korvata myös se vahinko, joka varallisuudelle koituu hiilen tai muiden kivennäisten ottamisesta.]

sitä mieltä, että tämä vaikutus ei ole vielääkään lopussa. On kuitenkin todennäköistä, että Amerikan löydön vaikutus metallien arvoon on jo aikoja sitten lakannut; ja jos niiden arvo on viime vuosina laskenut, niin tämän ilmiön on katsottava johtuneen siitä, että kaivosten käytössä noudatetaan parempia menetelmiä.

Mutta johtuipa tämä ilmiö mistä syystä tahansa, sen vaikutus on ollut niin hidas ja asteittainen, että siitä on ollut varsin vähän haittaa käytännölliselle elämälle, jossa kulta ja hopea ovat se yleinen mittaväline, minkä määräisenä kaikkien muiden esineiden arvo ilmaistaan. Vaikka jalometallit näet ovatkin kieltämättä muuttuvainen arvon mitta, niin toisaalta on tuskin olemassa muuta sellaista hyödykettä, jonka oma arvo vaihtelisi vähemmän. Tämä seikka ja muut näiden metallien edut, kuten niiden kovuus, muovailtavuus, jaettavuus ja monet muut, ovat niille oikeutetusti kaikkialla turvanneet ensisijaisen käytön sivistysmaiden rahan kantana.

Jos kaivoksesta, joka ei tuota maankorkoa, voisi yhtä suurilla työmäärillä ja yhtä suurilla kiinteän pääoman määrillä saada aina yhtä suuret määrät kultaa, niin kulta olisi arvon mittana siinä määrin muuttumaton, kuin esineiden olemuksen huomioonottaen suinkin voisi toivoa. Sen määrä tosin lisäntyisi kysynnän kasvaessa, mutta sen arvo ei muuttuisi, ja sillä sopisi erinomaisen hyvin mitata kaikkien muiden esineiden vaihtelevaa arvoa. Olen jo tämän teoksen edellisessä osassa edellyttänyt, että kullalla on tällainen pysyväinen arvo, ja seuraavassa luvussa olen yhä pitävä kiinni tästä edellytyksestä. Kun siis puhun hintojen muuttumisesta, on muutoksen aina katsottava tapahtuneen asianomaisissa hyödykkeissä itsessään, eikä koskaan siinä mittavälineessä, jonka määräisenä hinnat ilmaistaan.

IV l u k u.

LUONNOLLISESTA HINNASTA JA MARKKINA- HINNASTA.

33 §.

Vaikka pidämmekin työtä hyödykkeiden arvon perustana ja niiden tuotantoon tarpeellista suhteellista työmäärää sinä normina, joka määrää niiden keskinäiset vaihtosuhteet, niin ei kuitenkaan pidä luulla meidän kieltävän, että hyödykkeiden kulloinenkin hinta eli niiden markkinahinta voi satunnaisesti ja väliaikaisesti poiketa tästä niiden alkuperäisestä ja luonnollisesta hinnasta.

Tavallisissa oloissa ei ole tavattavissa yhtään sellaista hyödykettä, jota jatkuvasti pitkähkön ajan kuluessa tarjottaisiin juuri niin paljon, kuin ihmiskunnan tarpeet ja halut vaativat. Siitä syystä ei ole myöskään yhtään hyödykettä, jonka hinta ei olisi alttiina satunnaisille ja väliaikaisille muutoksille.

Vain tällaisten muutosten johdosta pääomaa käytetään juuri tarpeellinen määrä, eikä enempää, niiden eri hyödykkeiden tuotantoon, joita kulloinkin kysytään. Hintojen noustessa tai las-
kiessa voitto kohoaa yleisen tasonsa yläpuolelle tai painuu sen alapuolelle, ja pääoma saa aiheen joko virrata siihen erityiseen tuotannonhaaraan, jossa muutos on tapahtunut, tai pyrkiä siitä pois.¹

¹ [Kuten toht. Schäffle osoittaa teoksessaan »The Quintessence of Socialism» (engl. painos, VII luku), jokainen sosialistinen järjestelmä, joka ei ota huomioon tätä näkökohtaa, on ennakolta tuomittu epäonnistumaan.]

Niin kauan kuin jokainen saa käyttää pääomaansa niinkuin haluaa, hän tietenkin hakee sille edullisinta sijoitusta; hän ei tietenkään tyydy 10 %:n voittoon, jos voi, sijoittamalla pääomansa toiseen yritykseen, saada voittoa 15 %. Tällä kaikkien pääomankäyttäjien väsymättömällä pyrkimyksellä vaihtaa vähemmän voittoa tuottava liiketoimi edullisempaan on voimakas taipumus tasoittaa kaikkien voitot tai vakaannuttaa ne sellaiseen suhteeseen, joka asianosaisten arvioinnin mukaan vastaa sitä todellista tai näennäistä etua, mitä toinen nauttii ennen toista. On ehkä hyvin vaikea osoittaa niitä toimia, jotka saavat aikaan tällaisen muutoksen. Sitä varten ei todennäköisesti ole lainkaan välttämätöntä, että teollisuudenharjoittaja täydellisesti vaihtaa yritystä, vaan riittää, että hän vähentää siihen sijoittamaansa pääomaa. Kaikissa rikkaissa maissa on tietty joukko ihmisiä, jotka muodostavat ns. rahamiesluokan. Nämä ihmiset eivät harjoita mitään elinkeinoa, vaan elävät rahansa koroilla, rahansa, jota he käyttävät vekselin diskonttaukseen tai lainain myöntämiseen yhteiskunnan toimeliaammalle osalle. Pankkiirit käyttävät myös suuria pääomia samoihin tarkoituksiin. Näin sijoitetut rahamäärät muodostavat valtavan suuren liikkuvan pääoman, jota suuremmassa tai pienemmässä määrin käyttävät hyväkseen maan kaikki eri elinkeinot. Ei liene sellaista teollisuudenharjoittajaa, joka, olipa miten rikas tahansa, rajoittaisi liiketoimiensa laajuuden vain siihen määrään, minkä hänen omat varansa yksin sallivat. Hänen käytettävissään on aina jokin osa tästä liikkuvasta pääomasta, ja tämä osa suurenee tai pienenee hänen tuotteidensa kysynnän vilkkauten mukaan. Silkin kysynnän lisääntyessä ja veran kysynnän vähetessä verktehtailija ei pääomineen siirry valmistamaan silkkiä, vaan erottaa osan työväkeään ja lakkaa ottamasta lainoja pankkiireilta ja rahamiehiltä. Silkkitehtailijan laita on silloin päinvastoin: hän haluaa käyttää enemmän työväkeä, joten hänen lainaamishalunsa kasvaa; hän ottaa lisää lainoja, ja siten pääoma siirtyy toisesta yrityksestä toiseen, eikä tehtailijan tarvitse luopua tavallisesta toiminnastaan. Kun tarkastellessamme suuren kaupungin markkinoita huomaamme, miten säännöllisesti ne kai-

kissa oloissa varustetaan tarpeellisilla määrillä koti- ja ulkomaisia hyödykkeitä, vaikka kysyntä vaihtelee oikullisten makusuuntien tai asukasmäärän muuttumisen johdosta, ja kuinka harvoin ilmenee tavararuuhkaa liian runsaan tarjonnan takia tai yletöntä hintojen nousua sen vuoksi, ettei tarjonta ole kysynnän tasalla, niin meidän on myönnettävä, että se periaate, jonka mukaan pääoma jakaantuu kaikkien elinkeinojen kesken juuri tarpeellisin määrin, ilmenee tehokkaampana kuin yleensä oletetaan.¹

34 §. Hakiessaan varoilleen voittoatuottavaa käyttöä pääomanomistaja ottaa tietenkin huomioon kaikki ne edut, jotka jollakin sijoituksella on muiden suhteen. Siitä syystä hän voi myös luopua osasta rahavoittoaan sen varmuuden, siisteyden, mukavuuden tai jonkin muun todellisen tai kuvitellun edun vuoksi, jonka puolesta jokin sijoitus voi erota muista.

Jos näiden seikkojen huomioonottamisen johdosta pääomanvoitot muodostuisivat sellaisiksi, että ne olisivat jossakin tuotannonhaarassa 20, toisessa 25 ja kolmannessa 30 %, niin ne todennäköisesti säilyttäisivät jatkuvasti tämän suhteellisen eron, joka ei voisi suureta; sillä jos jossakin näistä elinkeinoista voitto jostakin syystä nousisi 10 %, niin joko tällainen voitto olisi vain väliaikainen ja pian laskisi jälleen tavalliselle tasolle tai muidenkin elinkeinojen voitot nousisivat samassa suhteessa.

Nykyinen aika näyttää muodostavan erään poikkeuksen tästä säännöstä. Sodan päättymisen² on siinä määrin järkyttänyt pääomien aikaisempaa jakaantumista Euroopassa, että kaikki pääomanomistajat eivät ole vielä löytäneet paikkaansa siinä uudessa jaossa, mikä on nyt käynyt välttämättömäksi.

Olettakaamme, että kaikki hyödykkeet myydään luonnollisesta hinnasta ja että pääomanvoitot ovat siis kaikissa yrityk-

¹ [Tätä aihetta on jossakin määrin käsitellyt Bagehot teoksessaan »Postulates of Political Economy», s. 71 ss. Pääoman liikkuvaisuuden turvaavat pääkeinot voi ryhmitellä seuraaviin neljään luokkaan:

- I. Pääoman asteittainen poistaminen ja uudestaan käyttäminen.
- II. Varakkaiden nuorten miesten ryhtyminen liiketoimiin.
- III. Lainamarkkinain säännöllinen toiminta.
- IV. Keinotteluvarain olemassaolo.]

² (Tarkoitetaan Napoleonin sotien päättymistä. — Suom. huom.)

sissä tarkoin yhtä suuret tai eroavat toisistaan vain sen verran, että ero asianosaisten arvioinnin mukaan vastaa jotakin todellista tai kuviteltua etua, jonka he omistavat tai jota vailla he ovat. Jos nyt oletamme, että muodin muuttuminen lisää silkkikankaiden ja vähentää villakankaiden kysyntää, niin niiden luonnollinen hinta, ts. niiden tuotantoon tarpeellinen työ määrä, jää kylläkin muuttumatta, mutta silkkikankaiden markkinahinta nousee ja villakankaiden laskee. Tämän johdosta silkkitehtailijan voitto on yläpuolella, mutta villatehtailijan voitto alapuolella yleisen ja vakaantuneen voittotason. Eikä näissä yrityksissä muutu ainoastaan voitto, vaan vieläpä työpalkkakin. Silkkikankaiden kasvanut kysyntä tyydytetään kuitenkin pian riittävällä tarjonnalla, kun pääomaa ja työvoimaa on siirretty villakankaiden tuotannosta silkkikankaiden valmistukseen; silloin silkki- ja villakankaiden markkinahinnat lähenevät taas niiden luonnollisia hintoja, ja näiden hyödykkeiden tuottajat saavat jälleen tavallisen voittonsa.

Näin ollen jokaisen pääomanomistajan pyrkimys siirtää varansa vähemmän tuottavasta yrityksestä edullisempaan estää hyödykkeiden markkinahintoja jäämästä pitkäksi aikaa paljon ylä- tai alapuolelle niiden luonnollisten hintojen. Juuri tämä kilpailu tasoittaa hyödykkeiden vaihtelevan arvon sellaiseksi, että kun on maksettu korvaus niiden tuotantoon tarpeellisesta työstä ja suoritettu kaikki muut kustannukset käytetyn pääoman palauttamisesta sen alkuperäiseen tilaan, jäljelle jäävä arvo eli ylijäämä tulee jokaisessa tuotannonhaarassa olemaan suhteellinen käytetyn pääoman arvoon.

Tämä kysymys on saanut osakseen täydellisen ja erittäin taitavan käsittelyn »Kansojen varallisuus»-teoksen VII luvussa.¹ Me täysin tunnustamme ne väliaikaiset vaikutukset, jotka satunnaisilla syillä voi olla hyödykkeiden hintoihin sekä myös työpalkkoihin ja pääomanvoittoihin yksityisissä tuotannonhaaroissa. Mutta koska nämä vaikutukset, jotka ilmenevät samalla tavoin kaikilla yhteiskunnan kehitysasteilla, eivät muuta hyödykkeiden yleisiä hintoja, työpalkkoja eivätkä voittoja, niin

¹ [Smith, m.t., I kirja.]

me jätämme ne täysin huomioonottamatta ¹ käsitellessämme niitä lakeja, jotka säännöstelevät luonnollisia hintoja, luonnollisia työpalkkoja ja luonnollisia voittoja eli näistä satunnaisista syistä kokonaan riippumattomia ilmiöitä. Kun minä siis puhun jonkin hyödykkeen vaihtoarvosta eli ostokyvystä, tarkoitan aina sitä kykyä, joka sillä olisi, jos mitkään väliaikaiset tai satunnaiset syyt eivät pääsisi siihen häiritsevästi vaikuttamaan, ja joka on tuon hyödykkeen luonnollinen hinta.

¹ [»Teillä on aina mielessänne yksityisten muutosten välittömät, ohimenevät vaikutukset, mutta minä panen ne päättävästi syrjään ja kohdistan koko huomioni näistä muutoksista johtuviin pysyväisiin ilmiöihin. Te ehkä yliarvioitte näitä väliaikaisia vaikutuksia; minä taasen olen liiankin taipuvainen aliarvioimaan niitä.» Ricardon Malthukselle osoittama kirje, päivätty 24:ntenä tammikuuta 1817. »Letters», s. 127.]

V l u k u.

TYÖPALKASTA.

35 §.

Työllä, kuten kaikilla muillakin tavaroilla, joita ostetaan ja myydään ja joiden määrää voi lisätä ja vähentää, on luonnollinen hintansa ja markkinahintansa. Työn luonnollinen hinta on se, joka on välttämätön, jotta työläiset yleensä voisivat elää ja sukuaan jatkaa lisääntymättä ja vähenemättä.¹

Työläisen kyky elättää itsensä ja perheensä niin, että työväen lukumäärä säilyisi, ei riipu siitä rahamäärästä, minkä hän saa palkakseen, vaan niiden ravinnon, muiden tarvikkeiden ja mukavuuksien määrästä, jotka tottumuksen voimasta ovat käyneet hänelle välttämättömiksi ja jotka tällä rahalla voi ostaa. Työn luonnollinen hinta riippuu siis niiden ravinnon, muiden tarvikkeiden ja mukavuuksien hinnasta, jotka ovat tarpeen työläisen ja hänen perheensä ylläpitoon. Työn luonnollinen hinta nousee ravinnon ja muiden tarvikkeiden hinnan noustessa ja laskee niiden hinnan laskiessa.

Yhteiskunnan kehittyessä työn luonnollinen hinta pyrkii aina nousemaan, koska eräs tärkeimmistä hyödykkeistä, jotka määräävät työn luonnollisen hinnan, pyrkii kallistumaan, tuotannon vaikeutumisen johdosta. Kun kuitenkin viljelysparannukset ja sellaisten uusien markkinain löytö, mistä elintarvikkeita voi tuoda maahan, voivat joksikin aikaa heikontaa tarvikkeiden hinnan nousutaipumusta, vieläpä saada niiden luonnollisen hinnan laskemaankin, niin samat syyt vaikuttavat vastavalla tavalla myös työn luonnolliseen hintaan.

¹ [ja elinkannan pysyessä ennallaan.]

Kaikkien hyödykkeiden, paitsi raakatuotteiden ja työn, luonnollinen hinta pyrkii laskemaan varallisuuden ja vaiston kasvaessa; sillä vaikka niiden todellinen arvo toisaalta nouseekin sen johdosta, että niihin sisältyvän raaka-aineen luonnollinen hinta kohoaa, niin tämän nousun tasoittavat enemmän kuin riittävästi koneiden parannukset, parempi työnjako ja -osittelu sekä tuottajien lisääntyvä tietopuolinen ja käytännöllinen ammattitaito.

36 §. Työn markkinahinta on se, joka työstä todella maksetaan tarjonnan ja kysynnän välisen suhteen luonnollisen vaikutuksen johdosta. Työ on kallista, milloin työvoimaa on niukalti, ja halpaa, kun sitä on runsaasti. Mutta poikkesipa työn markkinahinta sen luonnollisesta hinnasta miten paljon tahansa, se pyrkii sittenkin, kuten hyödykkeiden hinnat yleensä, määräytymään luonnollisen hinnan mukaan.

Vasta kun työn markkinahinta ylittää sen luonnollisen hinnan, työläinen pääsee kukoistavaan ja onnelliseen asemaan, sillä hänen käytettävissään on silloin suurempi osuus tarvikkeista ja elämän mukavuuksista, joten hän kykenee elättämään terveen ja lukuisan perheen. Mutta korkea palkka¹ edistää väestönkasvua, ja kun työväen lukumäärä on sen johdosta lisääntynyt, laskee työpalkka jälleen työn luonnollisen hinnan tasalle, vieläpä joskus vastavaikutuksen takia sen alapuolellekin.

37 §. Kun työn markkinahinta on laskenut sen luonnollisen hinnan alapuolelle, on työläisten asema mitä kurjin: silloin köyhyys riistää heiltä ne elämän mukavuudet, jotka tottumus on tehnyt ehdottomasti välttämättömiksi. Vasta sitten, kun puute on vähentänyt heidän lukumääräänsä tai työvoiman kysyntä lisääntynyt, työn markkinahinta nousee sen luonnollisen hinnan tasalle, ja työläinen pääsee nauttimaan niitä vaatimattomia mukavuuksia, joiden hankkimisen luonnollinen työpalkkataso mahdollistaa.

Vaikka työpalkka pyrkiikin määräytymään luonnollisen

¹ [Ricardon tässä käyttämät sanat »korkea palkka» eivät tarkoita, kuten useimmissa muissa tapauksissa, suurta osuutta kokonaistuotosta, vaan tarvikkeiden, mukavuuksien ym. suurta absoluuttista määrää. Vrt. Seniorin teosta »Pol. Econ.», s. 143.]

tasonsä mukaan, voi työn markkinahinta edistyvässä yhteiskunnassa pysytellä epämääräisen ajan luonnollisen tason yläpuolella. Sillä se kannustin, minkä pääoman lisääntyminen antaa uuden työvoiman kysynnälle, on tuskin ehtinyt vaikuttaa, kun jo uusi pääoman lisääntyminen voi tuottaa saman tuloksen. Tällä tavoin, jos pääoma vähitellen ja jatkuvasti lisääntyy, työvoiman kysyntä voi pysyvästi edistää väestönkasvua.

Pääoma on se osa maan varallisuutta, joka käytetään tuotantoon ja jota ovat ravinto, vaatteet, työkalut, raaka-aineet, koneet jne., lyhyesti kaikki, mikä on tarpeen antamaan työlle tehoa.¹

Pääoman määrä voi lisääntyä, samalla kun sen arvo nousee. Ravinnon ja vaatteiden määrä voi näet maassa lisääntyä samaan aikaan, kun niiden lisämäärän tuotantoon voidaan tarvita entistä enemmän työtä; tässä tapauksessa siis pääoman määrän lisääntymistä seuraa sen arvon nousu.

Toisaalta pääoma voi lisääntyä sen arvon nousematta; saatapa sen arvo samaan aikaan todellisuudessa laskeakin. Ravinnon ja vaatteiden määrä voi näet maassa lisääntyä myös koneiden avulla, jolloin niiden tuotantoon tarvittava suhteellinen työmäärä ei lisääny, vaan saattaapa vielä absoluuttisesti vähetäkin. Pääoman määrä voi siis lisääntyä, vaikk'ei sen kokonaisarvo enempää kuin minkään osankaan arvo nouse, vaan ehkä todellisuudessa laskeekin.

Edellisessä tapauksessa työn luonnollinen hinta nousee, se kun aina riippuu ravinnon, vaatteiden ja muiden tarvikkeiden hinnoista; jälkimmäisessä tapauksessa se jää muuttumatta tai laskee.² Mutta kummassakin tapauksessa työn markkinahinta nousee, sillä samassa suhteessa kuin pääoma lisääntyy, kasvaa työvoimienkin kysyntä, joka on aina suhteellinen kulloinkin suoritettavaan työhön.

Sitä paitsi kummassakin tapauksessa työn markkinahinta nousee sen luonnollisen hinnan yläpuolelle, ja kummassakin ta-

¹ [Schönberg selostaa teoksessaan ss. 171—173 pääoman eri määritelmiä.]

² [On pidettävä mielessä se merkitys, jonka Ricardo antaa käsitteelle »työn hinta». Hän ei lainkaan tarkoita, että työn luonnollisen hinnan lasku välttämättä aiheuttaa työläisten mukavuuksien ym. määrän vähenemisen.]

pauksessa se pyrkii määräytymään sen luonnollisen hinnan mukaan. Mutta edellisessä tapauksessa tämä mukautuminen tapahtuu nopeammin. Tällöin tosin työläisen tila paranee, mutta ei paljon, sillä ravinnon ja muiden tarvikkeiden kohonnut hinta nielee suuren osan hänen korkeammasta työpalkastaan. Tästä syystä jo vähäinenkin työvoiman lisätarjonta, ts. väestön pienikin lisääntyminen pian palauttaa työn markkinahinnan sen nyttemmin nousseen luonnollisen hinnan tasalle.

Jälkimmäisessä tapauksessa työläisen tila paranee sangen huomattavasti. Hän saa suuremman rahapalkan, eikä hänen tarvitse maksaa korkeampaa hintaa hyödykkeistä, jotka hän perheineen kuluttaa; ehkä hän saa ne entistä halvemmallakin. Ja vasta sen jälkeen, kun väestö on suuresti lisääntynyt, työn markkinahinta painuu jälleen sen nyttemmin laskeneen luonnollisen hinnan tasalle.

Näin ollen, sitä mukaa kuin yhteiskunta edistyy, sitä mukaa kuin sen pääoma lisääntyy, työn markkinahinta nousee. Mutta tämän nousun pysyväisyys riippuu siitä, onko työn luonnollisenkin hinta noussut, mikä taasen riippuu niiden tarvikkeiden luonnollisen hinnan noususta, joihin työpalkka kulutetaan.

Asiaa ei ole käsitettävä niin, että työn luonnollinen hinta, vaikka se arvioitaisiinkin ravinnon ja muiden tarvikkeiden määräisenä, on ehdottomasti kiinteä ja muuttumaton suure. Se vaihtelee eri aikoina samassa maassa ja on hyvin olennaisesti erilainen eri maissa.¹ Se riippuu olennaisesti kansan tavoista ja tottumuksista. Englantilainen työläinen pitäisi palkkaansa sen luonnollisen tason alapuolella olevana ja liian niukkana perheen elättämiseksi, jos se ei sallisi hänen ostaa muuta ravintoa kuin perunoita eikä asua paremmassa rakennuksessa kuin savi-

¹ »Asuinsuoja ja vaatetus, jotka ovat välttämättömiä jossakin maassa, voivat olla toisessa aivan tarpeettomia. Hindostanissa työläinen voi jatkaa työskentelyään täysin voimin, vaikka saakin luonnolliseksi palkaksi vain sellaisen asunnon ja vaatetuksen, jotka Venäjällä eivät riittäisi suojelemaan työläistä perikadolta. Vieläpä samankin ilmanalan maissa erilaiset elintavat aiheuttavat usein sellaisia työn luonnollisen hinnan eroavaisuuksia, jotka ovat yhtä huomattavia kuin nekin, mitkä johtuvat luonnollisista syistä.» — R. Torrens, »An Essay on the External Corn Trade», s. 68. — Eversti Torrens on selittänyt koko tämän asian erittäin taitavasti.

majassa; ja kuitenkin näitä vaatimattomia mukavuuksia pidetään usein riittävinä maissa, missä »ihmisen elämä on halpaa» ja hänen tarpeensa helppo tyydyttää. Monia niistä mukavuuksista, jotka nyt tavataan englantilaisessa asumuksessa, olisi jollakin historiamme varhaisemmalla aikakaudella pidetty ylellisyytenä.¹

Koska yhteiskunnan edistyessä teollisuustuotteiden hinta aina laskee ja raakatuotteiden hinta aina nousee, niin ajan pitkään niiden suhteellisen arvon välille syntyy sellainen epäsuhde, että rikkaissa maissa työläinen, luopumalla vain hyvin vähäisestä ravintonsa osasta, kykenee runsain määrin tyydyttämään kaikki muut tarpeensa.

Riippumatta rahan arvon muutoksista, jotka välttämättä vaikuttavat rahapalkkaan, mutta jotka me olemme tässä jättäneet huomioonottamatta, koska olemme edellyttäneet rahan arvon pysyvän vakavana, työpalkka näyttää siis olevan alttiina nousulle tai laskulle kahdesta syystä, jotka ovat:

- 1) työvoiman tarjonta ja kysyntä sekä
- 2) niiden hyödykkeiden hinta, joihin työpalkka kulutetaan.²

38 §. Yhteiskunnan eri kehitysasteilla pääoman eli työnkäyttövarain karttuminen tapahtuu enemmän tai vähemmän nopeasti, ja sen täytyy olla kaikissa tapauksissa riippuvainen työn tuotantovoimista. Työn tuotantovoimat ovat yleensä suurimmillaan, milloin on käytettävissä runsaasti hedelmällistä maata: sellaisina ajanjaksoina pääoman karttumisen käy usein niin nopeasti, että työvoiman tarjonta ei ehdi kasvaa rinnan pääoman tarjonnan kasvun kanssa.

On laskettu, että suotuisissa oloissa väestö voi kaksinkertaistua 25 vuodessa; mutta yhtä suotuisissa oloissa maan koko pääoma voi kaksinkertaistua ehkä lyhyemmänkin ajanjakson kuluessa. Siinä tapauksessa työpalkka pyrkii koko ajan nouse-

¹ [Tämän kohdan ja muut samanlaiset lausumat unohtavat aina tai miltei aina ne, jotka paheksuvasti puhuvat Ricardon nimiin panemastaan *rautaisesta palkkalaista*. Tässä tehty nimenomainen varaus on kuitenkin mitä tärkein.]

² [Tässä on syytä palauttaa mieleen, miten suuren merkityksen Ricardo antaa elinkannan muutoksille. Elinkantahan muuttuu alituisesti, joten olisi ollut paikallaan sijoittaa vastaava maininta tämän *toisen syyn* yhteyteen.]

maan, koska työvoiman kysyntä lisääntyy vielä nopeammin kuin sen tarjonta.

Uusissa siirtomaissa, missä ryhdytään soveltamaan hyvin edistyneiden kulttuurimaiden taitoa ja tietoa, pääomalla on todennäköisesti taipumus lisääntyä nopeammin kuin väestö kasvaa, ja jos työvoiman puutetta eivät poistaisi väkirikkaamista maista saapuvat uudet siirtolaiset, niin tämä taipumus korottaisi työn hintaa hyvin tuntuvasti. Sitä mukaa kuin tällaisten maiden väkiluku kasvaa ja viljelykseen otetaan huonompaa maata, pääoman lisääntymistaipumus heikkenee; sillä tuoton ylijäämän, joka jää jäljelle sen jälkeen, kun kulloisenkin väestön tarpeet on tyydytetty, täytyy välttämättä olla suhteellinen tuotannon helppouteen, ts. tuotannossa toimivien ihmisten pienempään lukumäärään. Vaikka siis onkin todennäköistä, että kaikkein suotuisimmissa oloissa (maan) tuotantovoimat vielä ylittävät väestön lisääntymiskyvyn, niin tällainen tila ei voi jatkua kauan. Sillä kun maan määrä on rajallinen ja laatu erilainen, niin sen tuottotaso laskee sitä mukaa, kuin siihen käytetään yhä uusia pääomanosia ¹, mutta väestön lisääntymiskyky jää aina entiseksi.

Maissa, missä on runsaasti hedelmällisiä viljelysalueita, mutta asukkaat ovat tietämättömyytensä, velttoutensa ja barbaarisuutensa takia alttiina kaikelle puutteesta ja nälänhädästä johtuvalle kurjuudelle, missä, kuten sanotaan, väestö »painaa» elintarvikkeita, on käytettävä aivan toisenlaisia parannuskeinoja kuin jo vanhastaan asutuissa maissa, joissa raakatuotteiden tarjonnan vähetessä joudutaan kokemaan kaikki se paha, minkä kovin runsas väestö aiheuttaa. Edellisessä tapauksessa paha johdetaan huonosta hallinnosta, omaisuuden turvattomuudesta ja kansan kaikkien kerrosten sivistymättömyydestä. Jotta kansa tulisi onnellisemmaksi, tarvitsee vain parantaa sen hallitusjärjestelmää ja opetustointia, sillä silloin pääoma alkaa välttämättä lisääntyä nopeammin kuin väestö kasvaa. Mikään väestönkasvu ei voi olla liian suuri, koska tuotantovoimat ovat vielä suurem-

¹ [Milloin tiettyä viljelysrajaa ei ole vielä saavutettu, ei viljelyksen lisääminen suinkaan merkitse tuottotason laskua. Tämä liian jyrkkä väite kaipaa siis rajoittamista.]

mat. Jälkimmäisessä tapauksessa taasen väestö kasvaa nopeammin, kuin sen ylläpitoon tarpeelliset varat lisääntyvät. Jokainen taloudellinen ponnistus, jollei sitä seuraa väestön lisääntymisprosentin lasku, on omiansa tilaa vain pahentamaan, sillä tuotanto ei voi kehittyä rinnan väestönkasvun kanssa.

Missä väestö »painaa» elintarvikkeita, ainoa parannuskeino on joko väestön lukumäärän väheneminen tai pääoman nopeampi karttuminen. Rikkaissa maissa, missä kaikki hedelmälliset alueet on jo viljelykseen otettu, jälkimmäinen keino ei ole kuitenkaan erikoisen käytännöllinen eikä hyvin suotavakaan, sillä jos sen soveltamisessa mentäisiin hyvin pitkälle, niin tuloksena olisi kaikkien luokkien yhtäläinen köyhtyminen. Mutta köyhissä maissa, missä tuotannonvälineitä on vielä runsaasti käyttämättä, koska kaikkia hedelmällisiä alueita ei vielä ole viljelykseen otettu, se on pahan poistamiseksi ainoa varma ja tehokas keino, varsinkin kun sen käytön tuloksena olisi kaikkien kansanluokkien tilan paraneminen.

Ihmiskunnan ystävät eivät voi muuta toivoa, kuin että kaikkien maiden työtätekevät luokat tuntisivat mukavuuksien ja nautinnonvälineiden tarvetta ja että näitä luokkia kaikin laillisin keinoin kannustettaisiin ponnisteluihin niiden hankkimiseksi. Parempia takeita liikakansoitusta vastaan ei voi olla. Niissä maissa, missä työtätekevillä luokilla on vähimmin tarpeita ja ne tyytyvät halvimpaan ravintoon, kansa on alttiina mitä suurimmalle epävakaisuuksille ja hädälle. Sillä ei ole mitään suoja paikkaa, minne paeta onnettomuutta; se ei voi turvautua alempaan elinkantaan, sillä sen tila on jo ennestään niin huono, ettei se voi enää syvemmälle vajota. Milloin siltä puuttuu tärkein elintarvike, se voi käyttää vain harvoja korvikkeita, ja kalleus ja niukkuus merkitsee sille miltei kaikkea sitä kurjuutta, minkä nälänhätä tuo mukanaan.

39 §. Yhteiskunnan edistyessä luonnollisella tavalla työpalkka pyrkii laskemaan, mikäli se riippuu tarjonnasta ja kysynnästä; sillä työvoiman tarjonta tulee edelleen tasaisesti lisääntymään, mutta sen kysyntä on kasvava hitaammin. Jos esim. työpalkan määrää pääoman vuotuinen 2 %:nen lisääntyminen,

niin se laskee, milloin pääoma lisääntyy vuodessa vain $1\frac{1}{2}$ %. Se laskee vieläkin enemmän, jos pääoma kasvaa vuodessa vain 1 %:n tai $\frac{1}{2}$ %. Laskusuunta jatkuu täten edelleen, kunnes pääomankasvu pysähtyy; silloin työpalkkakin jää pysyväiseksi, riittäen vain silloisen väestömäärän ylläpitoon. Minä sanon, että tällaisissa oloissa työpalkka laskee, mikäli se riippuisi vain työvoiman tarjonnasta ja kysynnästä; mutta me emme saa unohtaa, että työpalkka määräytyy myös niiden hyödykkeiden hintojen mukaan, joiden ostoon se kulutetaan.

Väestön lisääntyessä näiden tarvikkeiden hinnat jatkuvasti nousevat, koska niiden tuotanto vaatii yhä enemmän työtä. Jos siis rahamääräinen työpalkka laskisi, samalla kun joka hyödyke, mihin se kulutetaan, kallistuisi, niin työläinen joutuisi kärsimään kaksin verroin ja jäisi pian vaille kaikkia elämisen mahdollisuuksia. Siitä syystä rahamääräinen työpalkka ei laske, vaan nousee; mutta se ei kuitenkaan nouse niin paljon, että työläinen kykenisi ostamaan saman verran mukavuuksia ja tarvikkeita, kuin hän osti ennen näiden hyödykkeiden kallistumista. Jos hänen vuotuinen palkkansa oli ennen 24 puntaa eli arvoltaan 6 quarteria viljaa, sen hinnan ollessa 4 puntaa quarterilta, niin hän saa luultavasti vain 5 quarterin arvon silloin, kun viljaquarterin hinta on noussut 5 puntaan. Kun 5 quarteria näin ollen maksaa 25 puntaa, niin hän saa rahapalkkaansa lisän, mutta senkään avulla hän ei kykene hankkimaan samaa määrää viljaa ja muita hyödykkeitä, minkä hän perheineen ennen kulutti.

Siitä huolimatta, että työläinen saa siis todellisuudessa huomman korvauksen, vähentää tuo hänen palkkansa lisä kuitenkin välttämättä teollisuudenharjoittajan voittoa, koska tämä ei voi saada tavaroistaan korkeampaa hintaa, vaikka niiden tuotantokustannukset ovatkin lisääntyneet. Tätä ilmiötä tulemme kuitenkin käsittelemään tuonnempana, kun ryhdymme tutkimaan niitä periaatteita, jotka säännöstelevät voittoa.

Näin ollen osoittautuu, että sama syy, joka korottaa maan korkoa — nim. se seikka, että käy yhä vaikeammaksi hankkia lisää ravintoa samalla suhteellisella työmäärällä — korottaa myös työpalkkaa. Jos siis rahan arvo ei muutu, niin varallisuus-

den ja väestön lisääntyessä sekä maankorko että työpalkka pyrkivät nousemaan.

Mutta maankoron nousulla ja työpalkan nousulla on kuitenkin olennainen ero. Maankoron rahallisen arvon nousua seuraa suurempi osuus tuotosta; maanomistajan rahamääräisen maankoron noustessa nousee näet myös hänen viljamääräinen maankorkonsa; hän saa enemmän viljaa, ja kukin tämän viljan mittayksikkö vaihdetaan entistä suurempaan määrään kaikkia muita tavaroita, joiden arvo ei ole noussut. Mutta työläisen osa ei ole yhtä onnellinen. Hän saa tosin enemmän rahapalkkaa, mutta hänen viljamääräinen palkkansa laskee. Hänen käytettävissään on siis entistä vähemmän viljaa, ja sitä paitsi hänen yleinenkin tilansa on huonompi, sillä hänen käy vaikeammaksi pysyttää työpalkan markkinatasoa sen luonnollisen tason yläpuolella. Viljan hinnan noustessa 10 % työpalkka nousee aina vähemmän kuin 10 %, mutta maankorko nousee aina enemmän. Näin ollen työläisen tila yleisesti huononee, mutta maanomistajan yhä paranee.

Olettakaamme, että työläisen palkka, vehnäquarterin maksaessa 4 puntaa, on vuodessa 24 puntaa eli 6 vehnäquarterin arvo ja että hän kuluttaa palkastaan toisen puolen vehnään ja toisen puolen eli 12 puntaa muihin hyödykkeisiin. Silloin hän saa

vehnäquarterin maksaessa			rahapalkkaa			arvoltaan
£	s.	d. ¹	£	s.	d.	quarteria
4	4	8	24	14	—	5.83
4	10	—	25	10	—	5.66
4	16	—	26	8	—	5.50
5	2	10	27	8	6	5.33

Saadessaan tällaisen työpalkan hän kykenee elämään aivan yhtä hyvin kuin ennenkin, mutta ei paremmin, sillä vehnän hinnan ollessa £4 quarterilta hän

¹ (£ s. d. = puntaa, shillinkiä, penceä. — Suom. huom.)

kuluttaa 3 quarteriin à £4	£12 ⁰
ja muihin hyödykkeisiin	£12
	<hr/> £24
Vehnän hinnan ollessa £4 4s. 8d. quarterilta	
3 quarteria, jotka hän perheineen kuluttaa, maksavat	£12 14s.
ja muut hyödykkeet, joiden hinta ei ole muuttunut	£12 —s.
	<hr/> £24 14s.
Vehnän hinnan ollessa £4 10s. quarterilta	
3 quarteria maksaa	£13 10s.
ja muut hyödykkeet	£12 —s.
	<hr/> £25 10s.
Vehnän hinnan ollessa £4 16s. quarterilta	
3 quarteria maksaa	£14 8s.
ja muut hyödykkeet	£12 —s.
	<hr/> £26 8s.
Vehnän hinnan ollessa £5 2s. 10d. quarterilta	
3 quarteria maksaa	£15 8s. 6d.
ja muut hyödykkeet	£12 —s. —d.
	<hr/> £27 8s. 6d.

Sitä mukaa kuin vilja kallistuu, hän saa siis viljamääräisesti arvioiden pienemmän korvauksen, mutta hänen rahapalkkansa nousee jatkuvasti, ja, sen mukaan kuin olemme edellyttäneet, hän saa nauttia muita hyödykkeitä tarkalleen entisen määrän. Mutta kun muidenkin hyödykkeiden hinta nousee samassa suhteessa, kuin niiden kokoomukseen sisältyy raakatuotteita, täytyy hänen maksaa enemmän muutamista hyödykkeistä. Vaikka tee, sokeri, saippua, kynttilät ja asunnonvuokra eivät todennäköisesti kallistukaan, niin sen sijaan hänen on maksettava enemmän pekonista, juustosta, voista, pellavakankaasta, kengistä ja verasta. Tästä syystä, edellämainitusta työpalkan noususta huolimatta, hänen tilansa suhteellisesti huononee.

40 §. Voi kuitenkin huomauttaa, että minä olen tässä tarkastellut työpalkan vaikutusta hintaan¹ vain sillä edellytyksellä,

¹ [Olisi parempi sanoa »työpalkan ja hinnan keskinäistä yhteyttä», koska

että kulta eli se metalli, josta raha valmistetaan, on saman maan tuote, missä työpalkka on muuttunut, ja että tekemäni johtopäätökset ovat siis huonossa sopusoinnussa asiain todellisen tilan kanssa, koska kulta on ulkomailta tuotettu metalli. Se seikka, että kulta on ulkomainen tuote, ei kuitenkaan kumoa todisteluni pätevyyttä, sillä on osoitettavissa, että tuotettiinpa kulta kotimaassa tai tuotiinpa se ulkoa, seuraukset ovat loppujen lopuksi, vieläpä välittömästäkin, tarkalleen samat.

Työpalkan nousu johtuu yleensä siitä, että varallisuuden ja pääoman karttuminen aiheuttaa uutta työvoiman kysyntää, mistä välttämättä seuraa hyödykkeiden tuotannon lisääntyminen. Näiden lisähyödykkeiden kiertokulun turvaamiseen, vaikka niiden hinnat pysyisivätkin ennallaan, tarvitaan enemmän rahaa, siis enemmän sitä ulkomaista hyödykettä, josta raha valmistetaan ja joka voidaan saada vain maahantuonnilla. Aina, milloin jotakin hyödykettä tarvitaan runsaammin kuin ennen, sen suhteellinen arvo nousee verrattuna niihin hyödykkeisiin, joilla se ostetaan. Jos tarvittaisiin enemmän hattuja, nousisi niiden hinta ja niistä annettaisiin enemmän kultaa. Jos olisi tarpeen enemmän kultaa, niin sen hinta nousisi, mutta hattujen hinta laskisi, koska silloin saman kultamäärän ostamiseen tarvittaisiin suurempi määrä hattuja ja kaikkia muita esineitä. Mutta jos me edellyttämässämme tapauksessa sanoisimme hyödykkeiden kallistuvan siitä syystä, että työpalkka nousee, niin väitteemme sisältäisi ilmeisen ristiriidan; sillä tällöin me ensiksi sanomme, että kullan suhteellinen arvo nousee kysynnän johdosta, ja toiseksi, että sen suhteellinen arvo laskee hintojen nousun johdosta — kaksi seurausta, jotka ovat keskenään sovittamattomassa ristiriidassa. Jos sanotaan hyödykkeiden hintojen nousevan, niin se on samaa, kuin jos sanottaisiin rahan suhteellisen arvon laskevan, sillä kullan suhteellinen arvo lasketaan hyödykkeiden määräisenä. Jos siis kaikkien hyödykkeiden hinnat ovat nousseet, ei kulta voisi tulla maahan ostamaan näitä

Ricarden erikoisväite on juuri se, että työpalkka ei vaikuta hintaan. Tämän asian suhteen ks. De Guinceyn teosta »Dialogues of Three Templars», I kaksinpuhelu.]

kalliita hyödykkeitä, vaan päinvastoin poistuisi maasta ja käytettäisiin edullisemmin suhteellisesti halvempien ulkomaisten hyödykkeiden ostoon. Näin ollen osoittautuu, että työpalkan nousu ei korota hyödykkeiden hintoja, olipa metalli, josta raha valmistetaan, tuotettu kotimaassa tai ulkomailla. Kaikkien hyödykkeiden hinnat eivät voi nousta samalla kertaa rahamäärän lisääntymättä. Tämä lisä ei ole saatavissa kotimaassa, kuten olemme jo osoittaneet, eikä sitä voi tuoda ulkomailta. Jotta jokin lisämäärä kultaa voitaisiin ostaa ulkomailta, täytyy kotimaisten hyödykkeiden olla halpoja, eikä kalliita. Kullan maahantuonti ja kaikkien niiden kotimaisten hyödykkeiden kallistuminen, joilla kulta ostetaan eli maksetaan, ovat toisensa ehdottomasti poissulkevia ilmiöitä. Paperirahan laaja käyttö ei muuta tätä asiaintilaa, sillä paperirahan arvo on tai sen ainakin pitäisi olla kullan arvon mukainen, joten paperirahan arvoon vaikuttavat vain ne syyt, jotka vaikuttavat tämän metallin arvoon.

Tällaiset ovat siis ne lait, jotka säännöstelevät työpalkkaa ja määräävät jokaisen yhteiskunnan valtavan enemmistön kohtalon. Työpalkka olisi, kuten kaikki muutkin sopimukset, jätettävä normaalian ja vapaan markkinakilpailun varaan, eikä lainsäädännön pitäisi koskaan puuttua säännöstelevästi sen määräytymiseen.

41 §. Köyhäinhuitolakien selvä ja suora pyrkimys on jyrkässä ristiriidassa näiden periaatteiden kanssa¹: nämä lait eivät

¹ [Sen ajan köyhäinhuitolait ja köyhäinhoito ansaitsivat todella sen ankaran arvostelun, jonka Ricardo niistä langetti. Kuningatar Elisabetin köyhäinhuitolaki (vuodelta 1601), siitä huolimatta, että se ilmeisesti pyrki hankkimaan työtä työkykyisille ja antamaan vastikkeetonta avustusta vain niille, jotka eivät itse kyenneet elatustaan ansaitsemaan, joutui olemaan perustana sellaiselle lainsäädännölle, joka tähtäsi aivan toisenlaisiin päämääriin. Niinpä vuonna 1691 annettu laki laajensi huomattavasti mahdollisuutta saada avustusta ilman asianomaisten tapausten tutkimista, ja ne lait, jotka olivat säättäneet työlaitoskokeen ja siten joksikin aikaa hillinneet tällaista kehitystä, kumottiin vuonna 1796, jolloin laillistettiin se turmiollinen käytäntö, jonka mukaan työkykyisille henkilöille myönnettiin kotona nautittavaksi avustusta heidän työpalkkansa lisäksi. Tällainen köyhäinhuotovarojen käyttötapa oli alkuna avustustoimessa sittemmin räikeänä ilmenneelle harkitsemattomuudelle. Asian tähän puoleen kohdistivat huomiota Malthus, köyhäinhoitokomitean mietintö vuodelta 1817 ym.

edistä, kuten hyväntahtoiset lainsäätäjät ovat tarkoittaneet, köyhien tilan paranemista, vaan johtavat sekä rikkaiden että köyhien tilan huononemiseen; sen sijaan, että ne tekisivät köyhistä rikkaita, ne ovat ikään kuin lasketut tekemään rikkaista köyhiä. Niin kauan kuin nykyiset lait ovat voimassa, on aivan asiain luonnollisen menon mukaista, että köyhien elatukseen on käytettävä yhä enemmän ja enemmän varoja, kunnes ne lopulta nielevät maan koko puhtaan tulon tai ainakin kaiken sen, minkä valtio meille jättää, sitten kun se on ensin tyydyttänyt omat loputtomat, julkisina menoina esiintyvät tarpeensa.¹

Näiden lakien turmiollinen vaikutus ei ole enää mikään salaisuus, sen jälkeen kun Malthuksen taitava kynä on sen selvittänyt²; ja jokaisen köyhien ystävän täytyy hartaasti toivoa niiden kumoamista. Valitettavasti nämä lait ovat kuitenkin olleet niin kauan voimassa ja köyhien tavat siinä määrin mukautuneet niiden vaikutukseen, että niiden täydellinen poista-

Uusi köyhäinhoitolaki vuodelta 1834 ei kuitenkaan ollut aivan sellainen, jollaiseksi Ricardo sen määrittelee kirjoittaessaan: »Mikään suunnitelma köyhäinhoitolakien uudistamiseksi ei ansaitse vähintäkään huomiota, jolle se viime sijassa tähtää koko tämän lainsäädännön poistamiseen.» Paheksuessaan niitä surkeita seurauksia, jotka avustusten erotukseton jakelu tuotti, Malthus ja Ricardo jättivät kuitenkin huomioonottamatta sen välttämättömyyden, joka pakotti, pakottaa ja, mikäli voimme arvostella, on jatkuvasti pakottava antamaan apua ja tukea niille, jotka sairauden tai elinkeinoelämän häiriöiden johdosta ovat pysyvästi tai tilapäisesti kykenemättömiä itseään elättämään. Ricardo, joka edellytyksensä mukaan otti todistelunsa lähtökohdaksi miltei, joskaan ei täysin, häiriöttömän yhteiskuntatilan, olisi epäilemättä myöntänyt, että joihinkin sellaisiin avustustoimiin on pakko ryhtyä sellaisessa yhteiskunnassa, jonka todellinen elämä ei vastaa hänen edellyttämäänsä. Ks. s. 120, huom.]

¹ Jos Buchanan tarkoittaa seuraavassa kohdassa vain ohimenevää hätätilaa, niin olen hänen kanssaan samaa mieltä siitä, että »työläisen tilaa vaikeuttava suuri paha on köyhyys, joka johtuu ravinnon tai työn vähyydestä, ja kaikissa maissa on säädetty lukemattomia lakeja hänen avustamiseksi. Mutta yhteiskuntatilassa on sellaistaakin hätää, jota lainsäädäntö ei voi lieventää; siitä syystä on hyödyllistä tuntea lainsäädännön tehon rajat, jotta me pyrkiessämme toteuttamattomaan emme jättäisi tavoittamatta sitä hyvää, joka on todella meidän vallassamme.» — Buchanan [Smith, Buchananin julkaisema laitos, IV osa. Huomautukset.], s. 61. [On syytä panna merkille, että Ricardo käyttää tässä sanaa »ohimenevä», joka näyttää rajoittavan hänen yhtymistään Buchananin käsityksiin. Tämän seikan tulkinnan suhteen ks. johdanto.]

² [Malthus, »Essay on Population», III kirja, V, VI ja VII luku; IV kirja, VIII luku.]

minen poliittisesta järjestelmästäamme vaatii mitä suurinta varovaisuutta ja taitoa. Kaikki näiden lakien kumoamisen innokkaimmatkin puoltajat ovat siinä suhteessa samaa mieltä, että jos halutaan suojella mitä suurimmalta hädältä niitä, joiden hyväksi nämä lait on erheellisesti säädetty, niin niiden kumoaminen on toteutettava noudattaen mitä varovaisinta asteittaisuutta.¹

On kiistaton totuus, että köyhien mukavuutta ja hyvinvointia ei voi pysyvästi turvata, jollei heidän omien pyrkimystensä tai joidenkin lainsäädäntötoimien avulla saada säännöstelyksi heidän lukumääränsä lisääntymistä ja vähennetyksi heidän keskuudessaan varhaisten ja harkitsemattomien avioliittojen lukua. Köyhäinhoitolainsäädännön luoman järjestelmän vaikutus on kuitenkin ollut aivan päinvastainen. Nämä lait ovat näet tehneet pidättymisen tarpeettomaksi, vieläpä kannustaneetkin typeryyttä, tarjoamalla sille osan järkevyyden ja ahkeruuden palkasta.²

Tämän pahan oma olemus neuvoa lääkkeen. Asteittain supistamalla köyhäinhoitolakien soveltamispiiriä, teroittamalla köyhille itsenäisyyden arvoa, opettamalla heille, että heidän tulee elatusasioissa turvautua omiin ponnistuksiinsa, eikä järjes-

¹ [Vuonna 1834 annetun köyhäinhoitolain aiheuttaman äkillisen muutoksen vaikutukset käyvät ilmi varhaischartistien puheista. »Engl. Hist. Rev.», lokakuu 1889.]

² Tämän kysymyksen osaksi tullut ymmärtämys on alahuoneessa vuodesta 1796 lähtien onneksi varsin huomattavasti lisääntynyt, kuten voi havaita vertaamalla köyhäinhoitolakeja käsitelleen valiokunnan viime mietintöä seuraavaan Pittin lausuntoon, jonka hän antoi mainittuna vuonna.

»Tehkäämme avunsaanti», hän sanoi, »niissä tapauksissa, jolloin asianomaisella on elätettävänä suuri lapsilauma, oikeuden ja kunnian asiaksi, eikä häpeän ja ylenkatseen aiheeksi. Silloin ei lukuisa perhe ole kiroukseksi, vaan siunaukseksi, ja silloin vedetään asianmukainen erotusviiva niiden välille, jotka kykenevät elättämään itsensä omalla työllään, ja niiden, jotka rikastutettuaan isänmaata suurella lapsimäärällä ovat oikeutetut saamaan siltä apua lastensa elättämiseksi.» Hansard, »Parliamentary History», XXXII nide, s. 710.

[Saman keskustelun lopussa alahuoneenjäsen Whitbeard sanoi: »Mitä tulee niihin erikoistapauksiin, jolloin työläisillä on elätettävänä suuri lapsilauma, olisi hallituksen viisainta — sen sijaan, että heillekin suotava avustus leimataan hyväntekeväisyydeksi, myönnetään ehkä jostakin epävarmasta rahastosta sekä annetaan ja vastaanotetaan haluttomin käsin — heti ryhtyä jakamaan runsaita palkintoja, jotka kannustaisivat muodostamaan suuria perheitä.»]

telmälliseen tai tilapäiseen armeliaisuuteen, ja että järkevyyden ja harkinta eivät ole suinkaan tarpeettomia eivätkä hyödyttömiä hyveitä, me lähenemme vähitellen normaalisempaa ja terveellisempää asiaintilaa.

Mikään suunnitelma köyhäinhoitolakien uudistamiseksi ei ansaitse vähäistäkään huomiota, jollei se viime sijassa tähtää koko tämän lainsäädännön poistamiseen. Ja köyhien sekä ihmisyiden asian paras ystävä on se, joka voi osoittaa varmimmat ja samalla vähimmin pakonomaiset keinot tämän päämäärän saavuttamiseksi. Paha ei ole lievennettävissä sillä, että köyhien elatukseen käytettävät varat kootaan jollakin uudella, nykyisestä eroavalla tavalla. Päinvastoin, jos näiden varain määrää lisättäisiin tai, kuten jotkut ovat äsken ehdottaneet, ne koottaisiin kautta koko maan yleiseen rahastoon, me emme suinkaan parantaisi asiaintilaa, vaan pahentaisimme sitä kurjuutta, minkä haluamme poistaa. Köyhäinhuutoverojen nykyinen kannantaja käyttötapa on ollut omiaan lieventämään avustustoimen turmiollisia vaikutuksia. Kukin seurakunta kokoaa erikseen rahaston omien köyhiensä elättämiseksi. Tämän johdosta veromäärien alhaisina pitäminen on suuremman kiinnostuksen kohteena ja käytännössä helpommin toteutettavissa, kuin jos koottaisiin yleinen rahasto koko kuningaskunnan köyhien avustamiseksi. Seurakuntaa kiinnostaa paljon enemmän taloudellisesti järjestetty veronkannanta ja avustusten säästeliäs jako, milloin koko säästö jää sen omaksi hyväksi, kuin jos siihen osallistuisi satoja muita seurakuntia.

Vain tämä seikka selittää sen tosiasian, että lainmukainen köyhäinhoito ei ole vielä niellyt maan koko puhdasta tuloa; lakien soveltamisessa noudatettua tarkkuutta meidän on kiittäminen siitä, että niiden tuottama rasitus ei ole käynyt ylivoimaiseksi. Jos jokainen avustusta tarvitseva voisi olla varma siitä, että lain mukaan hän sitä saa, vieläpä siinä määrin, että hänen elämänsä tulee siedettävän mukava, niin teoreettisesti katsoen voisi odottaa, että kaikki muut verot yhteensä olisivat keveä taakka verrattuna yhteen ainoaan köyhäinhuutoveroon. — Painolain vaikutus ei ole varmempi kuin köyhäinhuutoverojen

taipumus muuttaa varallisuus ja valta kurjuudeksi ja voimattomuudeksi, johtaa työn ponnistukset pois joka toiminnasta, mikä ei tarkoita pelkän elatuksen hankkimista, hävittää kaikki älylliset eroavaisuudet, askarruttaa mieltä alituisesti ruumiin tarpeiden tyydyttämisen ajatuksella, kunnes yleisen köyhyyden rutto on lopulta saastuttanut kaikki luokat. Onneksi nämä lait ovat olleet voimassa kasvavan hyvinvoinnin aikakaudella, jolloin työvoiman ylläpitoon tarpeelliset varat ovat säännöllisesti lisääntyneet ja väestönkasvun ovat saaneet aikaan luonnolliset syyt. Mutta jos edistyksemme hidastuu, jos yhteiskuntamme joutuisi pysähdystilaan, josta me, kuten uskon, olemme vielä hyvin kaukana, silloin näiden lakien turmiollisuus ilmenisi selvempänä ja hälyttävämpänä, ja silloin myös niiden kumoaminen kohtaisi monia uusia vaikeuksia.

VI l u k u.

PÄÄOMANVOITOSTA.

42 §.

Olemme jo osoittaneet, että eri yritysten tuottamat pääomanvoitot ovat toisiinsa tietyssä suhteessa, pyrkien muuttamaan kaikki samassa määrin ja samaan suuntaan.¹ Nyt meidän on vielä selvitettävä, mikä on syynä voittotason jatkuviin muutoksiin ja niistä johtuviin rahankorkotason alituisiin vaihteluihin.

Olemme nähneet, että viljan hinta² riippuu siitä työmäärästä, mikä on tarpeen viljan tuottamiseen sen pääomanosan avulla, jonka käytöstä ei makseta maankorkoa. Niin ikään olemme nähneet kaikkien teollisuustuotteiden hinnan nousevan ja laskevan sen mukaan, onko niiden tuotantoon käytettävä enemmän tai vähemmän työtä. Maanvuokraaja, joka viljelee sellaista palstaa, mikä määrää (viljan) hinnan, ei enempää kuin teollisuustuotteita valmistava tehtailijakaan uhraa mitään tuotonosaa maankoron hyväksi. Heidän tuotteittensa kokonaisarvo jakaantuu vain kahteen osaan, nim. pääomanvoittoon ja työpalkkaan.

Jos oletamme viljaa ja teollisuustuotteita myytävän aina samasta hinnasta, niin voitto on korkea tai alhainen sen mu-

¹ [33 §.]

² Pyydän lukijaa pitämään mielessään, että minä, helpottaakseni asian käsittämistä, oletan rahan arvon pysyvän muuttumatta, joten jokaisen hinnan muutoksen on katsottava merkitsevän itse hyödykkeen arvon muutosta [28 §.]

kaan, onko työpalkka alhainen vai korkea. Mutta olettakaamme, että viljan hinta nousee, koska sen tuotantoon on käytettävä enemmän työtä; tämä syy ei korota niiden teollisuustuotteiden hintaa, joiden tuotanto ei vaadi lisätyömäärän käyttöä. Jos siis työpalkka jäisi ennalleen, niin tehtailijan voittoa ei pyydyisi muuttumatta; mutta jos, kuten on aivan varmaa, työpalkka nousee viljan hinnan noustessa, niin hänen voittonsa välttämättä laskee.

Jos tehtailija myy aina tavaransa samasta rahamäärästä, esim. 1 000 punnasta, niin hänen voittonsa riippuu sen työn hinnasta, joka on tarpeen näiden tavarain tuottamiseen. Hänen voittonsa on alempi, jos työpalkkoihin menee 800 puntaa, kuin jos niihin menisi vain 600 puntaa. Voitto laskee siis samassa suhteessa kuin työpalkka nousee. Mutta jos raakatuotteiden hinta nousee, voi kysyä, eikö ainakin maanvuokraajan voitto jää entiselle tasolle, vaikka hänen onkin suoritettava työpalkaksi entistä suurempi summa. Varmasti ei; sillä hänen pitää ensiksikin, samoin kuin tehtailijankin, maksaa lisäpalkkaa kullekin työläiselleen, minkä lisäksi hänen on joko maksettava maankorkoa tai käytettävä enemmän työläisiä saadakseen saman tuoton. Raakatuotteiden hinnan nousu on suhteellinen vain tähän maankorkoon tai työläisten lisämäärään eikä siis suo hänelle mitään korvausta työpalkan noususta.

Jos kumpikin, sekä tehtailija että maanvuokraaja, on antanut työtä 10 miehelle ja kunkin vuotuinen palkka on noussut 24 punnasta 25 puntaan, niin kummankin työnantajan maksama kokonaissumma on siis 240 punnan sijasta 250 puntaa. Tehtailijan tarvitsee kuitenkin kestää vain tämä lisämeno saadakseen entisen määrän hyödykkeitä, mutta uutta maata viljelevän vuokraajan on todennäköisesti pakko käyttää lisätyöläistä ja maksaa siis palkaksi 25 punnan lisäsumma, kun taas vanhan maan vuokraajan on suoritettava tarkalleen yhtä suuri lisäsumma eli 25 puntaa maankorkoa; jollei näet tätä lisätyötä tarvittaisi, ei vilja olisi kallistunut eikä maankorko noussut. Kummankin maanvuokraajan on siis maksettava 275 puntaa: toisen yksinomaan työpalkkaa, toisen työpalkkaa ja maan-

korkoa yhteensä; kumpikin maksaa näin ollen 25 punttaa enemmän kuin tehtailija. Tästä jälkimmäisestä 25 punnan lisämenosta maanvuokraaja saa korvauksen raakatuotteiden hinnan noustua, joten hänen voittonsa on yhä sama kuin tehtailijan voitto. Kun tämä väite on tärkeä, koetan selittää sitä tarkemmin.

Olemme osoittaneet, että yhteiskunnan kehityksen varhaisilla asteilla sekä maanomistajan että työläisen osuus maaperän tuoton *arvosta* on varsin vähäinen ja että se kasvaa sitä mukaa, kuin varallisuus lisääntyy ja ravinnonsaanti vaikeutuu. Olemme myös osoittaneet, että vaikka ravinnon korkea arvo korottaa-kin työläisen osuuden arvoa, niin hänen todellinen osuutensa pienenee, mutta maanomistajan osuus kasvaa niin arvon kuin määränsäkin puolesta.¹

Se osa maaperän tuotosta, joka jää jäljelle, sitten kun maanomistajan ja työläisten osuudet on maksettu, kuuluu välttämättä maanvuokraajalle ja muodostaa hänen pääomansa voiton. Mutta voi väittää, että maanvuokraaja, vaikka yhteiskunnan edistyessä hänen osuutensa kokonaistuotosta pieneneekin, siitä huolimatta voi maanomistajan ja työläisen tavoin saada suuremman arvon, koska hänen osuutensa arvo nousee.

Voi esim. sanoa, että jos viljaquarterin hinta nousisi 4 punnasta 10 puntaan, niin 180 quarteria parhaasta maasta saatua viljaa myytäisiin 720 punnan sijasta 1 800 punnasta, joten maanvuokraajan voiton arvo voisi myös lisääntyä, vaikka todetaisiinkin, että maanomistaja ja työläiset ovat maankorkoa ja työpalkkaa saaneet entistä suuremman arvon. Tämä on kuitenkin mahdotonta, kuten heti koetan osoittaa.

Ensiksikin viljan hinta nousee vain sitä mukaa, kuin viljanviljelys huonommalla maalla entisestään vaikeutuu.

On jo huomautettu, että jos 10 miehen työ tietynlaatuisella maalla tuottaa 180 quarteria vehnää, jonka arvo on 4 punttaa quarterilta eli yhteensä 720 punttaa, ja jos 10 lisämiehen työ samalla tai jollakin muulla maalla tuottaa lisää vain 170 quarteria, niin vehnän hinta nousee 4 punnasta 4 puntaan 4 shillinkiin 8

¹ [39 §.]

penceen¹, sillä $170 : 180 = \text{£ } 4 : \text{£ } 4 \text{ } 4 \text{ s. } 8 \text{ d.}$ Toisin sanoen: koska 170 quarterin tuottamiseen on jälkimmäisessä tapauksessa tarpeen 10 miehen, mutta edellisessä vain 9.44 miehen työ, niin hinta nousee suhteessa $9.44 : 10$ eli $\text{£ } 4 : \text{£ } 4 \text{ } 4 \text{ s. } 8 \text{ d.}$ Samalla tavoin voi osoittaa, että jos 10 lisämiehen työ tuottaa vain 160 quarteria, niin hinta nousee 4 puntaan 10 shillinkiin; 150 quarterin tuotto korottaa hinnan 4 puntaan 16 shillinkiin jne.

Mutta milloin 180 quarteria tuotetaan maalla, josta ei makseta korkoa, ja quarterin hinta on $\text{£ } 4$, niin tuoton myyntihinta on $\text{£ } 720$

Ja milloin 170 quarteria tuotetaan maalla, josta ei makseta korkoa, ja quarterin hinta on noussut, ollen $\text{£ } 4 \text{ } 4 \text{ s. } 8 \text{ d.}$, niin tuoton myyntihinta on yhä $\text{£ } 720$

Samoin 160 quarterista, hinnan ollessa $\text{£ } 4 \text{ } 10 \text{ s.}$, saadaan $\text{£ } 720$

Ja 150 quarterista, hinnan ollessa $\text{£ } 4 \text{ } 16 \text{ s.}$, saadaan samoin $\text{£ } 720$

On siis ilmeistä, että jos maanvuokraajan täytyy näistä yhtä suurista arvoista maksaa työpalkat, jotka toisina aikoina määrää 4 punnan suuruinen ja toisina aikoina sitä korkeampi vehnän hinta, niin hänen voittotasonsa laskee samassa suhteessa, kuin vehnän hinta nousee.

Tässä tapauksessa luulen näin ollen selvästi todistaneeni, että viljan hinnan nousu, joka korottaa työläisen rahapalkkaa, alentaa maanvuokraajan voiton rahallista arvoa.

Mutta vanhan ja hedelmällisemmän maan vuokraajakaan ei ole paremmassa asemassa. Hänenkin on pakko maksaa korotettua työpalkkaa, eikä hän, olipa tuoton hinta miten korkea tahansa, voi koskaan pidättää sen arvosta enempää kuin 720 puntaa, jaettaviksi hänen itsensä ja hänen työläistensä kesken, joiden lukumäärä jää aina samaksi; hänelle täytyy siis jäädä sitä vähemmän, mitä enemmän he saavat.

Kun viljan hinta on 4 puntaa, kuuluvat kaikki 180 quarteria maanviljelijälle, joka myy ne 720 punnasta. Hinnan noustessa 4 puntaan 4 shillinkiin 8 penceen hänen on pakko maksaa 180

¹ [Tarkemmin sanoen: 4 puntaan 4 shillinkiin $8 \frac{1}{2}$ penceen.]

quarteristaan maankorkoa 10 quarterin arvo, joten jäljelle jäävät 170 quarteria eivät tuota hänelle enempää kuin 720 puntaa. Kun hinta on noussut 4 puntaan 10 shillinkiin, hän maksaa maankorkoa 20 quarteria tai niiden arvon, joten hänelle jää 160 quarteria, joista hän saa saman summan, 720 puntaa.

Tästä näkyy siis, että nousipa viljan hinta miten suuresti tahansa sen johdosta, että tietyn lisätuotemäärän saamiseksi on käytettävä enemmän työtä ja pääomaa, sellaisen nousun arvon vastapainona on aina samanarvoinen lisämaankorko tai lisätyömäärä, joten olipa viljan myyntihinta 4 puntaa, 4 puntaa 10 shillinkiä tai 5 puntaa 2 shillinkiä 10 penceä, maanvuokraaja saa siitä tuoton osasta, mikä hänelle jää, sitten kun maankorko on maksettu, aina saman todellisen arvon. Näemme siis, että olipa maanvuokraajalle kuuluva tuotto 180, 170, 160 tai 150 quarteria, hän saa siitä aina saman summan, 720 puntaa, sillä hinta nousee kääntäen verrannollisesti määrään.

Näin ollen osoittautuu, että maankorko kohtaa aina kuluttajaa, eikä koskaan maanvuokraajaa; sillä jos hänen vuokratilansa tuotto olisi pysyvästi 180 quarteria, niin hinnan noustessa hän pidättäisi itselleen pienemmän määrän arvon ja antaisi suuremman määrän arvon maanomistajalle; mutta tämä vähennys olisi sellainen, että hänelle jäisi aina sama summa, 720 puntaa.

Lisäksi näemme, että kaikissa tapauksissa sama 720 punnan summa on jaettava työpalkan ja voiton kesken. Jos maasta saatujen raakatuotteiden arvo ylittää tuon summan, niin ylijäämä, olipa se miten suuri tahansa, tulee maankoron osalle. Jos siis ei ole mitään ylijäämää, ei ole mitään maankorkoakaan. Nousipa tai laskipa työpalkka tai voitto, kumpikin on maksettava tästä 720 punnan summasta. Voitto ei kuitenkaan voi koskaan nousta niin paljon, että se nielisi näistä 720 punnasta niin suuren osan, että jäännös ei riittäisi hankkimaan työläisille ehdottomasti välttämättömiä tarvikkeita; toiselta puolen työpalkka ei voi koskaan nousta niin paljon, että tästä summasta ei jäisi mitään voiton osalle.

Täten joka tapauksessa niin maanviljelyksen kuin teollisuudenkin alalla voitto laskee raakatuotteiden hinnan noustessa, jos

niiden kallistumista seuraa työpalkan nousu.¹ Jos maanvuokraaja ei saa mitään lisäarvoa viljasta, joka hänelle jää, sitten kun maankorko on maksettu, jos tehtailija ei saa mitään lisäarvoa tavaroista, joita hän valmistaa, ja jos kummankin on pakko maksaa suurempi arvo työpalkaksi, niin voiko mikään muu tosiasiassa olla ilmeisempi kuin se, että työpalkan noustessa voiton täytyy laskea?

Näin ollen, vaikka maanvuokraaja ei maksakaan mitään osaa maanomistajan maankorosta, jonka aina määrää tuotteiden hinta ja joka jää aina rasittamaan kuluttajia, niin hänelle on kuitenkin aivan ilmeistä etua siitä, että maankorko tai paremmin sanoen tuotteiden luonnollinen hinta pysyy alhaisena. Kun hän näet itse kuluttaa raakatuotteita ja niitä sisältäviä tavaroita, on hänen samoin kuin muidenkin kuluttajien edun mukaista, että ne eivät kallistu. Mutta tuntuvimmin viljan korkea hinta koskee häneen siitä syystä, että se vaikuttaa työpalkkaan. Viljan hinnan jokainen uusi nousu pakottaa hänet maksamaan tuosta samasta, muuttumattomasta 720 punnan summasta lisäpalkkaa niille 10 miehelle, jotka hän edellytyksemme mukaan pysyvästi pitää työssä. Työpalkasta puhuessamme havaitsimme sen aina nousevan raakatuotteiden kallistuessa. Sivulla 140 esitetyn laskelman perusteella näemme, että jos vehnän hinnan ollessa 4 puntaa quarterilta työpalkka on 24 puntaa vuodessa, niin

vehnän hinnan ollessa			työpalkka on oleva		
£	s.	d.	£	s.	d.
4	4	8	24	14	—
4	10	—	25	10	—
4	16	—	26	8	—
5	2	10	27	8	6

Muuttumattomasta 720 punnan summasta, joka on jaettava työläisten ja maanvuokraajan kesken,

¹ Lukija tietää, että me jätämme huomioonottamatta ne tilapäiset vaihtelut, jotka aiheutuvat huonoista ja hyvistä sadoista tahi kysynnän lisääntymisestä tai vähenemisestä väestötilassa sattuneiden äkillisten muutosten johdosta. Me puhumme luonnollisesta ja pysyväisestä, emmekä tilapäisestä ja vaihtelevasta viljan hinnasta.

vehnän hinnan ollessa			työläiset saavat		vuokraaja saa	
£	s.	d.	£	s.	£	s.
4	—	—	240	—	480	—
4	4	8	247	—	473	—
4	10	—	255	—	465	—
4	16	—	264	—	456	—
5	2	10	274	5	445	15 ¹

¹ Vehnän hinnan näin muuttuessa edellämainitut 180 quarteria jakaantuvat maanomistajan, vuokraajan ja työläisten kesken seuraavasti:

Quarterin hinta			Maankorko	Voitto	Palkka	Yhteensä
			vehnämääräisenä			
£	s.	d.	quarteria	quarteria	quarteria	quarteria
4	—	—	—	120	60	180
4	4	8	10	111.7	58.3	180
4	10	—	20	103.4	56.6	180
4	16	—	30	95	55	180
5	2	10	40	86.7	53.3	180

Maankorko, voitto ja palkka ovat tällöin rahamääräisinä seuraavat:

Quarterin hinta			Maankorko			Voitto			Palkka			Yhteensä		
£	s.	d.	£	s.	d.	£	s.	d.	£	s.	d.	£	s.	d.
4	—	—	—	—	—	480	—	—	240	—	—	720	—	—
4	4	8	42	7	6	473	—	—	247	—	—	762	7	6
4	10	—	90	—	—	465	—	—	255	—	—	810	—	—
4	16	—	144	—	—	456	—	—	264	—	—	864	—	—
5	2	10	205	13	4	445	15	—	274	5	—	925	13	4

[Nämä taulukot eivät ole aivan niin tarkat, kuin miltä ne näyttävät. Jälkimmäisen taulukon toisella ja viidennellä rivillä osoitetut yhteismäärät eivät ole tarkasti lasketut. 10 quarterin hinta, kun yksikköhinta on £ 4 4 s. 8 d., ei ole £ 42 7 s. 6 d., vaan £ 42 6 s. 8 d.; lisäksi 180 quarterin myyntihinta saman yksikköhinnan mukaan ei ole £ 762 7 s. 6 d., vaan £ 762; samoin 180 quarterin myyntihinta, kun yksikköhinta on £ 5 2 s. 10 d., ei ole £ 925 13 s. 4 d., vaan £ 925 10 s. Oikaistuinä taulukot näyttävät seuraavilta (pyörein luvuin):

Quarterin hinta			Maankorko	Voitto	Palkka	Yhteensä
			vehnämääräisenä			
£	s.	d.	quarteria	quarteria	quarteria	quarteria
4	—	—	—	120	60	180
4	4	8	9.92	111.73	58.35	180
4	10	—	20	103.4	56.6	180
4	16	—	30	95	55	180
5	2	10	39.97	86.69	53.34	180

Maankorko, voitto ja palkka rahamääräisinä:

Quarterin hinta			Maankorko		Voitto		Palkka		Yhteensä	
£	s.	d.	£	s.	£	s.	£	s.	£	s.
4	—	—	—	—	480	—	240	—	720	—
4	4	8	42	—	473	—	247	—	762	—
4	10	—	90	—	465	—	255	—	810	—
4	16	—	144	—	456	—	264	—	864	—
5	2	10	205	10	445	14	274	5	925	10]

Jos oletamme maanvuokraajan alkuperäisen pääoman olleen 3 000 puntaa, niin hänen pääomanvoittonsa, ollen ensimmäisessä tapauksessa 480 puntaa, on siis 16 %. Kun hänen voittonsa on laskenut 473 puntaan, on se 15.7 %.¹ Kun voitto laskee

465	puntaan,	on sen	prosenttimäärä	15.5
456	»	»	»	15.2
445	»	»	»	14.8

Mutta voittotaso² laskee vieläkin enemmän, sillä maanvuokraajan pääomaan, kuten muistettaneen, kuuluu suurelta osalta sellaisia raakatuotteita kuin hänen viljansa ja heinävarastonsa, puimaton vehnänsä ja ohransa, minkä lisäksi siihen kuuluvat myös hänen hevosensa ja lehmänsä, joiden kaikkien hinta nousee tuotteiden kallistuessa. Hänen absoluuttinen voittonsa laskee siis 480 punnasta 445 puntaan 15 shillinkiin; mutta jos hänen pääomansa juuri mainitsemastani syystä lisääntyy 3 000 punnasta 3 200 puntaan, niin hänen voittotasonsa, viljan hinnan ollessa 5 puntaa 2 shillinkiä 10 penceä, laskee alle 14 %:n.

Jos tehtailija on niin ikään käyttänyt yritykseensä 3 000 puntaa, on hänen työpalkan noustua pakko lisätä pääomaansa, voidakseen jatkaa liikettään entiseen tapaan. Jos hänen tuotteensa myytiin ennen 720 punnasta, myydään ne yhä edelleenkin samasta hinnasta, mutta työpalkkamenot, jotka olivat ennen 240 puntaa, nousevat viljan hinnan ollessa 5 puntaa 2 shillinkiä 10 penceä 274 puntaan 5 shillinkiin. Edellisessä tapauksessa hänelle jäi 3 000 punnan voitoksi 480 puntaa, mutta jälkimmäisessä tapauksessa hän saa suuremman pääomansa käytöstä voittoa vain 445 puntaa 15 shillinkiä, joten hänenkin voittonsa määräytyy maanvuokraajan muuttuneen voittotason mukaan.

Hyödykkeitä, joiden hintaan raakatuotteiden kallistuminen

¹ [Oikeastaan 15.8 eli tarkalleen 15.76 %.]

² [Tähän asti Ricardo on, puhuessaan »voittotasosta» (rate of profits), voinut tarkastella maanvuokraajan tai tehtailijan kokonaisarvosta saaman osuuden (Ricardon »voittotason») vähenemistä sellaisena ilmiönä, jota aina seuraa vastaava prosenttimäärän väheneminen (vrt. kuitenkin 18 §:ssä mainittua ehtoa). On siis jotenkin yhdentekevää, käytetäänkö sanaa »voittotaso» toisessa tai toisessa merkityksessä. Tässä sillä kuitenkin tarkoitetaan prosenttimäärää. Kursivoimalla tämän sanan Ricardo näyttää itse halunneen osoittaa, että hän tietoisesti käyttää sitä tässä erikoisessa merkityksessä.]

ei suuremmassa tai pienemmässä määrin vaikuta, on varsin vähän, koska jokin maasta saatu raaka-aine sisältyy useimpien hyödykkeiden kokoomukseen. Puuvilla- ja pellavakankaan sekä veran hinta nousee vehnän kallistuessa, mutta se nousee siitä syystä, että enemmän työtä on käytetty siihen raaka-aineeseen, josta ne on valmistettu ¹, eikä siitä syystä, että tehtailija on maksanut enemmän niille työläisille, jotka ovat nämä hyödykkeet valmistaneet.

Kaikissa tapauksissa hyödykkeet kallistuvat sen johdosta, että niihin käytetään enemmän työtä, eivätkä siitä syystä, että niihin käytetyllä työllä on korkeampi arvo. Jalokivikorut sekä rauta-, kulta-, hopea- ja vaskivalmisteet eivät kallistu, koska niiden kokoomukseen ei sisälly mitään maan pinnalta saatavaa raakatuotetta.

43 §. Voidaan ehkä sanoa, että minä olen pitänyt selviönä, että raakatuotteiden kallistuessa rahamääräinen työpalkka nousee, mutta että sen nousu ei ole lainkaan välttämätön, koska työläinen voi tyytyä pienempäänkin nautinnonvälineiden määrään. Tosinhan työpalkka on aiemmin voinut olla korkealla tasolla, joten siinä on jonkin verran alentamisen varaa. Jos niin on asian laita, niin voiton lasku estyy. Mutta on mahdotonta käsittää, että työn rahahinta laskisi tai pysyisi muuttumatta, samalla kun tarvikkeiden hinta vähitellen nousee. Tästä syystä voi pitää varmana, että tavallisissa oloissa mitään jatkuvaa tarvikkeiden hinnan nousua ei voi tapahtua aiheuttamatta työpalkan nousua tai työpalkan nousun käymättä sen edellä.

Sama tai miltei sama vaikutus kohdistuu voittoon, milloin

¹ [Tämä väite kaipaa selitystä. Jos oletamme, että tarvittava tuotemäärä pysyy entisen suuruisena, niin pääoman ja työn tuottavuuden muutos vaikuttaa maankorkoon, ja jos vaikutus kohdistuu siihen maankorkoon, jonka jokin palsta tuottaa silloin, kun sitä käytetään johonkin tiettyyn tarkoitukseen, kohdistuu se myös siihen maankorkoon, jonka sama palsta tuottaa silloin, kun sitä käytetään mihin muuhun tarkoitukseen tahansa. Näin ollen tuottavuuden muutos, joka vaikuttaa jonkin raakatuotteen hintaan, vaikuttaa muidenkin raakatuotteiden ja todellisuudessa jokaisen sellaisen hyödykkeen hintaan, joka voidaan tuottaa samalla palstalla. Ricardon lähtökohta on kuitenkin paljon yksinkertaisempi. Hän näet olettaa, että viljantuotannon vaatima suurempi työmäärä johtuu yhteisestä syystä, joka vaikuttaa samalla tavoin kaikkien raaka-aineiden tuotantoon.]

ravinnon ohella kallistuvat muutkin tarvikkeet, joihin työpalkka kulutetaan. Kun työläisen on välttämättä maksettava sellaisista tarvikkeista korkeampi hinta, on hänen pakko vaatia lisää palkkaa; ja kaikki, mikä korottaa palkkaa, alentaa välttämättä voittoa. Mutta olettaakamme, että silkki, sametti, huonekalut ja kaikki muut sellaiset hyödykkeet, joita työläinen ei tarvitse, kallistuvat sen johdosta, että niihin on käytettävä enemmän työtä. Vaikuttaako niidenkin kallistuminen voittoon? Ei tietenkään: voittoon ei näet voi vaikuttaa mikään muu kuin työpalkan nousu. Silkkiä ja samettia taasen työläinen ei kuluta, joten niiden kallistuminen ei voi korottaa hänen palkkaansa.

On oltava selvillä siitä, että minä puhun voitosta yleensä. Olen jo huomauttanut, että hyödykkeen markkinahinta voi ylittää sen luonnollisen eli välttämättömän hinnan, sillä hyödykettä voidaan tuottaa vähemmän, kuin uusi kysyntä vaatii. Tämä on kuitenkin vain ohimenevä ilmiö. Se korkea voitto, minkä tällaisen hyödykkeen valmistukseen käytetty pääoma tuottaa, houkuttelee tietenkin uutta pääomaa tähän tuotannonhaaraan, ja heti kun tarpeelliset varat on saatu ja hyödykemäärä riittävästi lisääntynyt, hyödykkeen hinta laskee, ja kysymyksessä olevan tuotannonhaaran voitto palaa yleiselle tasolle. Yleisen voittotason lasku ei lainkaan merkitse sitä, etteikö yksityisten tuotannonhaarain voitto voisi osaksi nousta. Juuri voittojen epätasaisuus saattaa pääoman siirtymään toisesta yrityksestä toiseen. Niinpä samalla kun yleiset voitot ovat laskemassa ja vähitellen asettumassa alemmalle tasolle sen johdosta, että työpalkat nousevat ja tarvikkeiden hankinta kasvavalle väestölle yhä enemmän vaikeutuu, maanvuokraajan voitto voi lyhyehkön ajan pysytellä entisen tason yläpuolella. Jokin seikka saattaa niin ikään tietyn ajan tavattomasti edistää jotakin ulko- tai siirtomaankaupan erikoishaaraa. Mutta tämän tosiasian myöntäminen ei lainkaan kumoa sitä teoriaa, että voitto riippuu korkeasta tai alhaisesta työpalkasta, työpalkka tarvikkeiden hinnasta ja tarvikkeiden hinta pääasiallisesti ravinnon hinnasta, koska kaikkien muiden tarvikkeiden määrää voi lisätä miltei rajattomasti.

On muistettava, että markkinoilla hinnat aina vaihtelevat, ensi sijassa kysynnän ja tarjonnan suhteellisen tilan mukaan. Vaikka verkaa voidaan toimittaa 40 shillingistä yardi¹, jolloin se tuottaa tavallisen pääomanvoiton, niin sen hinta voi nousta 60 tai 80 shillinkiin yleisen muodinmuutoksen johdosta tai jostakin muusta syystä, joka äkkiä ja odottamatta lisää veran kysyntää tai vähentää sen tarjontaa. Verkatehtailijat saavat jonkin ajan tavatonta voittoa, mutta silloin pääoma alkaa tietenkin virrata tähän teollisuudenhaaraan, kunnes tarjonta ja kysyntä pääsevät jälleen tasapainoon, jolloin veran hinta laskee taas 40 shillinkiin, ts. sen luonnollisen eli välttämättömän hinnan tasalle. Samalla tavoin viljan kysynnän lisääntyessä sen hinta voi nousta niin paljon, että se tuottaa maanvuokraajalle tavallista suuremman voiton. Jos hedelmällistä maata on runsaasti, laskee viljan hinta kuitenkin jälleen entiselle tasolle, sen jälkeen kun tuotantoon on käytetty tarpeellinen pääomamäärä, jolloin voittokin on taas entisen suuruinen; mutta jos hedelmällistä maata ei ole runsaasti, jos siis viljan tarpeellisen lisämäärän tuottamiseen vaaditaan tavallista enemmän pääomaa ja työtä, niin viljan hinta ei laske entiselle tasolle. Silloin sen luonnollinen hinta nousee, ja maanvuokraajan, sen sijaan että hän saisi jatkuvasti nauttia suurempaa voittoa, on pakko tyytyä alempaan voittotasoon, mikä on välttämätön seuraus siitä, että tarvikkeiden kallistuessa työpalkka on noussut.

44 §. Voitolla on siis luonnollinen taipumus laskea, koska yhteiskunnan edistyessä ja varallisuuden karttuessa tarpeellinen ravinnon lisämäärä on saatavissa vain uhraamalla yhä enemmän ja enemmän työtä.² Onneksi tällaista voiton taipumusta, tätä

¹ (Yardi, engl. pituusmitta = 0.914 m. — Suom. huom.)

² [Tämä tärkeä jakso, jossa käsitellään voiton taipumusta laskea sen johdosta, että vähitellen on pakko turvautua yhä huonompaan maahan, palauttaa mieleen erään kiintoisan kohdan kirjekokoelmasta »Letters of Ricardo to Malthus», s. 120 (5:ntenä lokakuuta 1816 päivätty kirje): »Sanotte luulevanne minun joskus myöntäneen, että jos väestönkasvu jonkin ihmeen kautta pysähtyisi silloin, kun mitä hedelmällisimpiä maita on vielä viljelemättä, niin voitto laskisi sillä edellytyksellä, että pääoman lisääntyminen vielä jatkuisi. Myönnän sen nyt. Voitto riippuu, kuten ajattelen, työpalkasta ja työpalkka taas työvoiman kysynnästä ja tarjonnasta sekä niiden tarvikkeiden kustannuksista, joihin työpalkka kulutetaan. Nämä kaksi syytä voivat vaikuttaa voit-

sen niin sanoaksemme painovoimaista pyrkimystä aika ajoin ehkäisevät tarvikkeiden tuotantoon käytettävien koneiden parannukset sekä sellainen maataloustekniikan edistyminen, joka sallii meidän säästää osan ennen tarvitusta työstä ja siten alentaa työläisen tärkeimmän tarvikkeen hintaa. Tarvikkeiden hinnan ja työpalkan nousulla on kuitenkin rajansa; sillä heti kun työpalkka nousee (aikaisemmassa esimerkissä mainittuun määrään eli) 720 puntaan, ts. nielee maanvuokraajan koko tulon, täytyy pääoman karttumisen lakata, koska mikään pääoma ei silloin enää voi tuottaa voittoa, eikä mitään lisätyövoiman kysyntää voi enää olla; väestö on siis silloin saavuttanut suurimman lukumääränsä. Kuitenkin jo kauan ennen tätä ajankohtaa hyvin alhainen voittotaso pysähdyttää kaiken pääoman karttumisen, ja maan miltei koko tuotto, sitten kun työläiset ovat saaneet palkkansa, joutuu maanomistajille sekä kymmenyksien ja verojen kantajille.

Jos siis rakennamme laskelmamme aiemmin esitetylle, tosin hyvin epätäydelliselle perustalle, niin näemme, että viljaquarterin hinnan ollessa 20 puntaa maan koko puhdas tulo joutuu maanomistajille, sillä silloin sama työmäärä, joka alkuaan oli tarpeen 180 quarterin tuottamiseen, tarvitaan tuottamaan 36 quarteria (koska £ 20: £ 4 = 180: 36). Siis maanvuokraaja, joka tuottaa 180 quarteria (jos sellaista vuokraajaa enää olisi, sillä maahan käytetty vanha ja uusi pääoma olisi siinä määrin toisiinsa sekoittunut, ettei toista voisi mitenkään erottaa toisesta), myy

toon samanaikaisesti, joko samaan tai päinvastaiseen suuntaan. Teidän edellyttämässänne tapauksessa työpalkka pyrki säilyttämään entisen tasonsa, koska ravinnonsaannin edellytykset eivät aiheuttaisi siihen muutosta, mutta toisaalta se pyrki nousemaan työvoiman kysynnän lisääntymisen johdosta, koska edellytätte sen tarjonnan pysyvän muuttumatta. Silloin voitto tietenkin laskisi. — Teidän on kuitenkin myönnettävä, että tällainen tapaus on aivan poikkeuksellinen.» Vertauksen vuoksi mainitkaamme, mitä Smith on tästä asiasta sanonut (Smith, m. t., I kirja, IX luku, s. 38 b): »Sitä mukaa kuin siirtomaa kasvaa, pääomanvoitto vähitellen laskee, kun kaikki hedelmällisimmät ja asemapaikkansa puolesta parhaat maat on vallattu, laskee voitto viljeltäessä laadun ja asemapaikan puolesta huonompia maita, ja niihin käytetystä pääomasta voidaan maksaa vain alempi korko.»]

180 quarteria à £ 20 ja saa siis	£ 3 600
144 quarterin arvo maksettava maanomistajalle maan-	
koroksi, sillä sen määrä on = 180—36 quarteria ..	£ 2 880
36 quarteria ¹	£ 720
36 quarterin arvo maksettava 10 työläiselle	£ 720

Voitoksi ei siis jää mitään.

Olen näet edellyttänyt, että viljan hinnan ollessa £ 20 kukin työläinen edelleen kuluttaa vuodessa 3 quarteria, arvoltaan

£ 60	
ja että hän käyttää muihin hyödykkeisiin	£ 12
eli yhteensä	£ 72
joten kaikkien 10 työläisen vuotuinen ylläpito maksaa	£ 720

Kaikilla näillä laskelmilla olen halunnut vain valaista itse puheenaolevaa periaatetta, ja minun tuskin tarvitsee huomauttaa, että laskelmani perustuvat umpimähkään, yksinomaan esi-merkin vuoksi otettuihin lukuihin. Mutta vaikka minä olisin mitä tarkimmin osoittanut ne erilaiset työläisten lukumäärät, jotka ovat tarpeen kasvavan väestön vaatimien, yhä suurempien viljamäärien tuottamiseen, määritellyt työläisperheen kulutuksen jne., niin aste-erosta huolimatta tulokset olisivat olleet periaatteellisesti samat. Tutkimuksen kohteen yksinkertaistamiseksi olen jättänyt työläisten muiden tarvikkeiden, paitsi ravinnon, hinnan nousun huomioonottamatta. Näiden tarvikkeiden kallistuminen johtuisi niiden valmistukseen käytettävien raaka-aineiden arvon noususta sekä tietenkin vielä enemmän korottaisi työpalkkaa ja alentaisi voittoa.

Olen jo sanonut, että kauan ennen kuin tällainen hintaintila muodostuisi pysyväksi, pääoman kartuttamisen vaikutin häviäisi; sillä eihän kukaan kokoa pääomaa muuten kuin tehdäkseen sen tuottavaksi ², koska se vain tuottavasti käytettynä vai-

² (Lue: 36 quarteria jää siis maanvuokraajalle työpalkkoihin ja voitoksi; niiden arvo 720 punttaa. — Suom. huom.)

³ [Vrt. s. 148. Tästä väitteestä voi olla eri mieltä. Sitä on arvostellut W. L. Sargent teoksessaan »Recent Political Economy», ss. 75—77. Suuri osa siitä varallisuudesta, joka muodostaa maan pääoman, on kartutettu vanhuuden turvaksi, sairauden varalta tai lasten tai muiden tarpeiksi. Niinpä esim. yleishyödyllisten laitosten keräämät varat (niihin luettuina säästöpankeissa oleva pääoma), joiden määrä on arvioitu 200 000 000 punnaksi (»Stat. Soc.

kuttaa voittoon. Ilman tällaista vaikutinta pääoma ei voi karttua, joten mainittua hintaintilaakaan ei voi koskaan muodostua. Maanvuokraaja ja teollisuudenharjoittaja eivät voi elää voittoa enempää kuin työläinenkään palkatta.¹ Vaikutin, joka saattaa heidät kartuttamaan pääomaansa, heikkenee sitä mukaa, kuin voitto vähenee, ja se häviää kokonaan, kun heidän voittonsa on supistunut niin pieneksi, ettei se enää suo heille asianmukaista korvausta heidän vaivannäöstään eikä siitä tappionvaarasta, joka välttämättä liittyy heidän tuotannolliseen pääomankäyttöön.

Minun täytyy uudelleen huomauttaa, että voittotaso on laskeva paljon nopeammin, kuin olen laskelmissani otaksunut; sillä tuoton arvon ollessa edellyttämässäni oloissa sellainen kuin olen osoittanut, maanvuokraajan pääoman arvo huomattavasti lisääntyisi, koska tähän pääomaan ehdottomasti kuuluu paljon sellaisia hyödykkeitä, joiden arvo on noussut. Ennen kuin viljan arvo voisi nousta 4 punnasta 12 puntaan, hänen pääomansa vaihtoarvo todennäköisesti kaksinkertaistuisi, nousten 3 000 punnasta 6 000 puntaan. Jos siis hänen alkuperäisen pääomansa voitto oli 180 puntaa eli 6 %, niin voittotaso olisi nyt todellisuudessa enintään 3 %, koska 6 000 puntaa tuottaa 3 %:n mukaan 180 puntaa; ja vain tällaisilla edellytyksillä uusi vuokraaja, jolla on taskussaan 6 000 puntaa, voisi ryhtyä tilaa viljelemään.

Monet elinkeinot hyötyisivät suuremmassa tai pienemmässä määrin tästä samasta syystä. Niinpä oluenpanijan, viinatehtai-

Journal», XLVIII nide, I osa, v:ltä 1885), voi katsoa kartutetuiksi sellaisten vaikuttimien ansiosta. Voi todella olla epätietoista, lisääntyisikö vai vähenisikö tällaisten säästöjen määrä, jos korkotaso laskisi. Säästäjät haluavat turvata tiettyjen tarpeiden tyydyttämisen. Lakkaisivatko he sitä haluamasta, jos heidän käy jonkin verran vaikeammaksi saada kokoon tarpeellista pääomamäärää?

Kuten toisessa paikassa on huomautettu, Ricardo ei valitettavasti lainkaan lausu mieltään tietyn korkotason välttämättömyydestä. Ks. kuitenkin 45 §:ään liittyvää huomautusta, s. 153, ja vrt. Ricardon kannan arvostelua Böhm-Bawerkin teoksessa »Capital and Interest» (engl. käännös), ss. 87—96.]

¹ [Voitto on epämääräinen termi, johon sisällytetään niin erilaiset maksut kuin rahankorko, yrittäjänvoitto, johtajanpalkka. Ricardo ei lainkaan erittele voittoa.]

lijan ja pellavatehtailijan voiton lasku korvautuisi osaksi heidän raaka-aineittensa ja valmiiden tavarainsa varaston arvon nousulla. Mutta metalliteosten, jalokivikorujen ja monien muiden hyödykkeiden valmistajat, samoin kuin nekin, joiden pääomana on yksinomaan raha, joutuisivat kokemaan voittotason laskun täydessä määrin, saamatta mitään korvausta.

Voisi myös odottaa, että vaikka pääomanvoittotaso laskisi miten paljon tahansa viljelyspääoman karttumisen ja työpalkan nousun johdosta, niin voittojen kokonaismäärä kuitenkin lisääntyisi. Jos siis oletamme, että jokaisen uuden 100 000 punnan pääoman muodostuttua voittotaso laskee 20 %:sta 19, 18, 17 %:iin ja edelleen jatkuvasti aleten, niin olisi odotettava, että voittojen kokonaismäärä, minkä nuo toisiaan seuranneet pääomanomistajat ovat saaneet, yhä lisääntyy, ollen siis suurempi, milloin pääoma on 200 000 puntaa, kuin milloin se oli 100 000 puntaa, ja vieläkin suurempi, milloin se on noussut 300 000 puntaan jne., kasvaen siis, vaikka pienenevässä suhteessa, sikäli kuin pääoma lisääntyy. Tämä kasvu on kuitenkin havaittavissa vain tietyn ajanjakson kuluessa; niinpä 19 % 200 000 punnasta on enemmän kuin 20 % 100 000 punnasta ja 18 % 300 000 punnasta enemmän kuin 19 % 200 000 punnasta; mutta kun pääomaa on karttunut suuri määrä ja voittotaso yhä laskenut, pääoman jatkuva karttuminen vähentää voittojen kokonaismäärää. Oletta-kaamme, että pääomaa on karttunut esim. 1 000 000 puntaa, voittotason ollessa 7 %; silloin voittojen kokonaismäärä on 70 000 puntaa. Jos tämä miljoona kasvaa vielä 100 000 puntaa ja voittotaso laskee 6 %:iin, niin pääomanomistajat saavat 66 000 puntaa eli 4 000 puntaa vähemmän, siitä huolimatta, että pääoman kokonaismäärä on lisääntynyt 1 000 000 punnasta 1 100 000 puntaan.

45 §. Pääoma, niin kauan kuin se yleensä tuottaa jotakin voittoa, ei kuitenkaan voi karttua aiheuttamatta tuoton lisääntymistä sekä määrän että arvon puolesta.¹ 100 000 punnan lisäpääoman käyttö ei vähennä minkään entisen pääomanosan tuotavuutta. Maaperän ja työn tuoton täytyy kasvaa; ja sen arvoa

¹ [122 §, s. 361, huom.]

korottaa sekä entisten lisäksi tulleiden tuotteiden arvo että se uusi arvo, jonka maaperän kokonaistuotto saa sen johdosta, että sen viimeisen osan tuottaminen käy yhä vaikeammaksi. Kun pääomaa on kuitenkin karttunut hyvin suuri määrä, niin tämä (tuoton) arvo lisääntymisestään huolimatta jakaantuu siten, että voiton osalle tulee entistä pienempi arvo, mutta maankoron ja työpalkan osalle entistä suurempi. Niinpä 100 000 punnan suuruisten peräkkäisten lisien liittyessä pääomaan ja voittotason laskiessa 20 %:sta 19, 18, 17 %:iin jne. vuotuisen tuoton määrä lisääntyy ja on arvoltaan suurempi kuin se kokonaislisäarvo, jonka lisäpääoman lasketaan tuottaneen. Tuoton arvo nousee 20 000 punnasta enemmän kuin 39 000 puntaan ja sen jälkeen enemmän kuin 57 000 puntaan. Ja milloin käytetty pääoma on, kuten olemme aiemmin edellyttäneet, yksi miljoona puntaa ja siihen lisätään vielä 100 000 puntaa, niin vaikka voiton kokonaismäärä onkin silloin todellisuudessa pienempi kuin ennen, kansallistulo lisääntyy kuitenkin enemmän kuin 6 000 puntaa. Mutta tämä lisä liittyy silloin maanomistajain ja työläisten tuloon. He saavat enemmän kuin tuotto on lisääntynyt, voivatpa asemansa nojalla anastaa pääomanomistajien entisiäkin voittoja. Olettakaamme esim., että viljaquarterin hinta on 4 puntaa ja että siitä syystä, kuten edellä laskimme, jokaisesta 720 punnan määrästä, mikä maanvuokraajalle jää sen jälkeen, kun maankorko on maksettu, hän pidättää itselleen 480 puntaa ja suorittaa työläisilleen 240 puntaa. Kun viljaquarterin hinta nousee 6 puntaan, hänen on pakko maksaa työläisilleen 300 puntaa, joten hänelle jää voitoksi vain 420 puntaa; hänen täytyy näet maksaa heille 300 puntaa, jotta he voisivat kuluttaa saman määrän tarvikkeita kuin ennen, mutta ei enempää. Jos käytetty pääoma on niin suuri, että se tuottaa 100 000 kertaa 720 puntaa eli 72 000 000 puntaa, on voittojen kokonaismäärä 48 000 000 puntaa, milloin vehnäquarterin hinta on 4 puntaa; ja jos käyttämällä vieläkin suurempaa pääomaa saadaan 105 000 kertaa 720 puntaa, vehnän hinnan ollessa 6 puntaa, eli siis 75 600 000 puntaa, laskevat voitot todellisuudessa 48 000 000 punnasta 44 100 000 puntaan, mikä määrä on sama kuin 105 000 kertaa 420 puntaa,

jolloin työpalkat nousevat 24 000 000 punnasta 31 500 000 puntaan. Työpalkat nousevat, koska samassa suhteessa, kuin pääoma kasvaa, käytetään myös enemmän työläisiä, joista kukin saa enemmän rahapalkkaa; mutta työläisen tila, kuten jo olemme osoittaneet, huononee sikäli, että hänen käytettävissään on pienempi osuus maan tuotosta. Ainoat todelliset hyötyjät ovat maanomistajat. Heidän maankorkotulonsa näet lisääntyvät ensiksi siitä syystä, että tuoton arvo on korkeampi, ja toiseksi sen johdosta, että he saavat tästä tuotosta paljon suuremman osuuden.

Vaikka tuotetaankin suurempi arvo, niin tuottajat kuluttavat suuremman osan siitä, mikä tästä arvosta jää jäljelle, sitten kun maankorko on maksettu, ja juuri tämä osa yksin määrää voitot. Niin kauan kuin maa tuottaa runsaasti, työpalkka voi väliaikaisesti nousta ja tuottajat saattavat kuluttaa enemmän kuin tavallisen osuutensa; mutta se kannustin, joka täten annetaan väestönkasvulle, pakottaa työläiset pian palaamaan tavalliseen kulutukseen. Milloin taasen huonoja maita otetaan viljelykseen tai enemmän pääomaa ja työtä käytetään vanhaan maahan, jonka tuotto pienenee, täytyy vaikutusten olla pysyväistä laatua. Silloin työläisille joutuu suurempi osuus siitä tuoton osasta, joka maankoron maksamisen jälkeen jää jaettavaksi pääomanomistajien ja työläisten kesken. Joka työläinen voi tosin saada ja todennäköisesti saakin pienemmän absoluuttisen määrän, mutta koska maanvuokraajan pidättämän tuoton mukaisessa suhteessa työläisiä käytetään enemmän, niin työpalkat nielevät suuremman osan tämän tuoton arvosta, joten voitoksi jää pienempi osa. Tämä ilmiö jää välttämättä pysyväiseksi luonnonlakien vaikutuksesta, ne kun ovat rajoittaneet maan tuotantovoimia.

Näin ollen me tulemme uudelleen samaan johtopäätökseen, jonka olemme jo edellä yrittäneet tehdä: että kaikissa maissa ja kaikkina aikoina voitto riippuu siitä työmäärästä, joka on käytettävä työläisten tarvikkeiden saamiseksi siitä maasta tai sen pääoman avulla, joka ei tuota maankorkoa.¹ Pääoman

¹ {On epäilemättä aivan totta, että Ricardon sanonnan mukaisesti voitto

karttumisen vaikutukset ovat siis erilaiset eri maissa ja riippuvat etupäässä maaperän hedelmällisyydestä. Olipa maa miten suuri tahansa, jos maaperän laatu on huono ja ravinnon tuonti kielletty, niin mitä vaatimattomintakin pääoman karttumista seuraa voittotason huomattava lasku ja maankoron nopea nousu. Ja päinvastoin pienikin, mutta hedelmällinen maa, varsinkin jos se sallii ravinnon vapaan tuonnin, voi kartuttaa runsaan pääoman, mutta seurauksena ei ole voittotason suuri lasku eikä maankoron huomattava nousu. Työpalkkaa käsittelevässä luvussa olemme koettaneet osoittaa, että työpalkan nousu ei korota hyödykkeiden rahahintaa, olipa kulta eli rahan kanta kotimainen tuote tai tuotu ulkomailta.¹ Mutta vaikka asian laita olisi toisinkin, vaikka siis korkea työpalkka pysyvästi korottaisi hyödykkeiden hinnat, niin sittenkin pitäisi paikkansa se

riippuu siitä tuotetun arvon määrästä, joka on luovutettava työpalkaksi. Mutta jos hyödykkeiden arvon määräisi kuhunkin hyödykkeeseen aineistunut työmäärä, niin hinta olisi tarkalleen tämän arvon mukainen. Kuten Ricardo itse huomauttaa, tätä hinnan määräytymisen tapaa modifioi pääoman esiintyminen. Pääomanvoitto on kuin jäännös, joka syntyy, kun hinnasta vähennetään se osa, mikä on maksettu työn korvaukseksi. Tämä hinnan ylijäämä, vaikka se aina lisääntyikin tai vähenee sen mukaan, väheneekö vai lisääntykö sanottu osa, on ehdottomasti riippuvainen jostakin muusta; sillä jos niin ei olisi asian laita, niin miksi tällaista ylijäämää lainkaan ilmenee, ts. miksi työpalkka ei niele koko hintaa? Täytyy siis edellyttää, että on olemassa jokin välttämätön voittotaso; jollei sitä saavuteta, niin pääoman sijoittaminen aktiiviseen toimintaan lakkaa. Toisin sanoen: ihmisille on tarjona tietty kannustin, jonka on määrä taivuttaa heidät säästämään ja sijoittamaan. Voittotaso voi vaihdella kulloistenkin tapojen ja tottumusten mukaan. Eräässä Malthukselle lähettämässään, 21:nä heinäkuuta 1821 päivätyssä kirjeessä (»Letters of Ricardo to Malthus», ss. 188—189) Ricardo ottaa puheeksi sen hypoteettisen tapauksen, että säästäminen saattaisi tulla niin yleiseksi, ettei pääomankäyttö voisi enää tuottaa mitään voittoa. Parannuskeino olisi silloin hänen mielestään työläisten lukumäärän lisääntyminen; mutta jollei parannusta saada aikaan, niin, kuten hän huomauttaa, »kaikki ne varat, joiden pitäisi muodostaa ja jotka säännöllisissä tapauksissa muodostavat voitot, käytetään työpalkkoihin, jolloin ne kohtuuttomasti paisuttavat niitä varoja, jotka on tarkoitettu työvoiman ylläpitoon». Hän jatkaa: »En luule, että pysähdystila on sopiva termi käytettäväksi sellaisesta asiaintilasta, jonka vallitessa mikään vaikutin ei toistaiseksi edistä tuotannon lisääntymistä. Kun tällöin voitto painuu hyvin alhaiselle tasolle siitä syystä, että pääomaa on karttunut runsaasti, mutta puuttuu keinoja ravinnon hankkimiseksi lisääntyvälle väestölle, niin mikään ei enää kannusta jatkuvaan säästämiseen; mutta mitään pysähdystilaa ei silti synny; kaikilla tuotteilla on silloin oikeat suhteelliset hinnat, ja tuotteita vaihdetaan vapaasti.»]

¹ [40 §.]

väite, että korkea työpalkka aina ulottaa vaikutuksensa työntajiin, riistämällä heiltä osan heidän todellisesta voitostaan. Olettakaamme, että hattujen, sukkien ja kenkien tuottajat maksavat kukin 10 puntaa enemmän työpalkkaa tietyn hyödykemäärän valmistamisesta ja että hattujen, sukkien ja kenkien hinta on noussut määrällä, joka riittää palauttamaan teollisuudenharjoittajille nuo 10 puntaa; silloin heidän asemansa ei ole parempi, kuin jos tällaista nousua ei olisi tapahtunut. Jos esim. sukki tuottaja myy sukkinsa 100 punnan sijasta 110 punnasta, on hänen voittonsa tarkalleen saman rahamäärän suuruinen kuin ennenkin; mutta kun hän vaihdannassa saa tämän saman summan vastikkeeksi $\frac{1}{10}$ vähemmän hattuja, kenkiä ja kaikkia muita hyödykkeitä, ja kun hän entisillä säästö määrillään voi työpalkan noustua käyttää vähemmän työläisiä ja hintojen noustua ostaa vähemmän raaka-aineita, niin hänen asemansa ei ole parempi, kuin jos hänen rahamääräinen voittonsa olisi todellisuudessa vähennyt, mutta kaikkien hyödykkeiden hinnat olisivat jääneet ennalleen. Olen siis koettanut osoittaa ensiksi, että työpalkan nousu ei korota hyödykkeiden hintoja ¹, vaan aina alentaa voittoja, ja toiseksi, että jos kaikkien hyödykkeiden hinnat voisivat nousta, niin tällaisen nousun vaikutus voittoihin olisi kuitenkin sama, ja että silloin todellisuudessa laskisi vain sen mittavälineen arvo, jonka määräisenä hinnat ja voitot ilmaistaan.

¹ [18 §:stä kuitenkin näemme, että hinnat voivat muuttua, koska työn suhde pääomaan on eri tuotannonhaaroissa erilainen.]

VII l u k u.

ULKOMAANKAUPASTA.

46 §.

Mikään ulkomaankaupan laajeneminen ei voi heti lisätä maassa olevaa arvomäärää, vaikka se hyvin voimakkaasti edistääkin hyödykemäärän ja siis nautinnonvälineiden summan kasvua.¹ Koska kaikkien ulkomaisten tavarain arvo mitataan niiden vastikkeeksi annettavien oman maaperämme ja työmme tuotteiden määrällä, niin me emme saa suurempaa arvoa, vaikka uusien markkinain löydön johdosta saisimmekin omien tavaraimme tietyn määrän vastikkeeksi kaksinkertaisen määrän ulkomaisia tavaroita. Jos kauppias, ostettuaan englantilaisia tavaroita 1 000 punnan arvosta, voi niillä saada sellaisen määrän ulkomaisia tavaroita, että ne voidaan myydä Englannin markkinoilla 1 200 punnasta, niin hän käyttämällä pääomansa tällä tavoin saa voittoa 20 %; mutta näin saatujen ulkomaisten tavarain suurempi tai pienempi määrä ei lisää eikä vähennä hänen voittoaan enempää kuin tuotujen hyödykkeiden arvoakaan. Toipa hän maahan esim. 25 tai 50 tynnyriä viiniä, tämä seikka ei lainkaan vaikuta hänen voittoonsa, jos hän kerran myy edellisessä tapauksessa 25 ja jälkimmäisessä 50 tynnyriä samasta 1 200 punnan hinnasta. Kummassakin tapauksessa hänen voittonsa rajoittuu 200 puntaan, mikä vastaa 20 % hänen pääomastaan, ja kummassakin tapauksessa Englantiin tuodaan sama arvomäärä. Jos taasen 50 tynnyriä saadaan kaupaksi

¹ [Jotta arvomäärän ja hyödykemäärän välinen ero täysin selviäisi, ks. XX lukua.]

1 200 punttaa korkeammasta hinnasta, tämän yksityisen kauppiaan voitto ylittää yleisen voittotason, jolloin pääoma alkaa luonnostaan virrata tähän tuottavaan kaupanhaaraan, kunnes viinin hinnan lasku palauttaa asiaintilan ennalleen.

On tosin väitetty, että ne suuret voitot, joita yksityiset kauppiaat ulkomaankaupassa joskus saavat, korottavat yleistä voittotasoa ¹ maassa ja että pääoman siirtyminen muista elinkeinoista uuteen ja edulliseen ulkomaankauppaan korottaa hintoja yleisesti ja siten lisää voittoja. Onpa sangen arvovaltaiselta taholta huomautettu, että koska on pakko käyttää vähemmän pääomaa viljanviljelykseen sekä veran, hattujen, kenkien ym. valmistukseen, samalla kun kysyntä pysyy ennallaan, niin näiden hyödykkeiden hinnat nousevat siinä määrin, että maanvuokraaja, hatuntekijä, verankutoja ja suutarimestari saavat lisävoittoa samoin kuin henkilö, joka harjoittaa ulkomaankauppaa. ²

Ne, jotka näin väittävät, ovat minun kanssani yhtä mieltä siitä, että eri elinkeinojen voitot pyrkivät tasoittumaan, nousten ja laskien yhdessä. Eri mieltä olemme taasen seuraavan seikan suhteen: he väittävät voittojen tasaisuuden johtuvan niiden yleisestä noususta, mutta minä olen sitä mieltä, että suosituimman kaupanhaaran voitot pian laskevat yleiselle tasolle.

Sillä ensiksikään minä en myönnä, että viljanviljelykseen sekä veran, hattujen, kenkien ym. valmistukseen tullaan välttämättä käyttämään vähemmän pääomaa, mikäli näiden hyödykkeiden kysyntä ei vähene; ja jos tämä pitää paikkansa, niin niiden hinta ei nouse. Ulkomaisten hyödykkeiden ostamiseen tullaan käyttämään joko entinen tai suurempi tahi pienempi osa Englannin maaperän ja työn tuotosta. Jos siihen käytetään entinen osa, niin veran, kenkien, viljan ja hattujen kysyntä pysyy ennallaan, ja niiden tuotantoon käytetään entinen osa pääomasta. Jos taasen ulkomaisten hyödykkeiden hinnan halvemuuden johdosta niiden ostamiseen käytetään pienempi osa

¹ [Tässä ja seuraavissa kohdissa Ricardo käyttää termiä »voittotaso» sen teknillisessä merkityksessä, tarkoittaen suhdetta. Tämä ilmenee selvästi tuonempana, muutamien sivujen jälkeen.]

² Ks. Smith, m.t., I kirja IX luku [s. 39 a.].

Englannin maaperän ja työn vuotuisesta tuotosta, jää enemmän muiden tavarain ostamiseen. Jos hattujen, kenkien, viljan ym. kysyntä kasvaa, mikä on mahdollista, koska ulkomaisten hyödykkeiden kuluttajien käytettäväksi jää entistä suurempi osa heidän tulostaan, niin on käytettävissä myös pääomaa, jolla ennen ostettiin suurempi arvomäärä ulkomaisia hyödykkeitä. Koska siis viljan, kenkien ym. kysynnän kasvaessa ovat käytettävissä myös varat niiden lisätarjonnan turvaamiseksi, eivät hinnat enempää kuin voitotkaan voi jatkuvasti nousta. Ja jos ulkomaisten hyödykkeiden ostamiseen käytetään entistä suurempi osa Englannin maaperän ja työn tuotosta, niin sitä pienempi osa jää käytettäväksi muiden tavarain hankkimiseen, joten hattuja, kenkiä ym. kysytään vähemmän. Sitä mukaa kuin pääoma vapautuu kenkien, hattujen ym. tuotannosta, sitä on käytettävä enemmän niiden hyödykkeiden valmistukseen, joilla ostetaan ulkomaisia hyödykkeitä. Näin ollen maan tulo ja pääoma rajoittavat kaikissa tapauksissa, mitä arvoon tulee, ulkomaisten ja kotimaisten hyödykkeiden yhteistä kysyntää. Toisen kysynnän lisääntyessä toisen täytyy vähetä. Jos se viinimäärä, joka ostetaan entisellä määrällä englantilaisia hyödykkeitä, kaksinkertaistuu, niin Englannin kansa voi kuluttaa joko kaksi kertaa niin paljon viiniä kuin ennen tai entisen määrän viiniä ja entistä suuremman määrän englantilaisia hyödykkeitä. Jos tuloni ovat 1 000 puntaa ja ostan joka vuosi tynnyrin viiniä, joka maksaa 100 puntaa, sekä 900 punnalla tietyn määrän englantilaisia hyödykkeitä, niin viinin hinnan laskettua 50 puntaan tynnyriltä voin käyttää säästyneet 50 puntaa siten, että ostan joko lisätynnyrin viiniä tai enemmän englantilaisia hyödykkeitä. Jos ostan enemmän viiniä ja jokainen viininkäyttäjä menettelee samoin, ei ulkomaankauppa häiriinny siitä millään tavoin, sillä viinin vastikkeeksi maasta viedään silloinkin entinen määrä englantilaisia hyödykkeitä, joten saamme tosin kaksinkertaisen viinimäärän, mutta emme kaksinkertaista arvomäärää. Jos taasen minä ja muut tyydymme entiseen viinimäärään, niin englantilaisia hyödykkeitä viedään maasta vähemmän, ja viininkäyttäjät voivat kuluttaa joko niitä hyödyk-

keitä, jotka ennen vietiin ulkomaille, tai joitakin muita, mielihalujensa mukaan. Niiden tuotantoon tarpeellinen pääoma saadaan silloin siitä pääomasta, mikä on vapautunut ulkomaankaupasta.

Pääomaa voi kartuttaa kahdella tavalla: sitä voi säästää joko tulojen lisääntyttyä tai kulutuksen supistuttua. Jos voittoni lisääntyy 1 000 punnasta 1 200 puntaan menojeni pysyessä ennallaan, kartutan pääomaani joka vuosi 200 puntaa enemmän kuin ennen. Jos supistan menojeni 200 puntaa voittoni pysyessä ennallaan, on tulos sama: pääomani kasvaa vuodessa 200 puntaa. Kauppias, joka toi maahan viiniä sen jälkeen, kun voitto oli noussut 20 %:sta 40 %:iin, maksaa ostamistaan englantilaisista tavaroista 1 000 punnan sijasta 857 puntaa 2 shillinkiä 10 penceä, jos hän myy näiden tavarain vastikkeeksi tuomansa viinin yhä vielä 1 200 punnasta; tai hänen on pakko, jos hän edelleen ostaa englantilaiset tavaransa 1 000 punnasta, korottaa viininsä hinta 1 400 puntaan. Tällä tavoin hän saa pääomastaan voittoa 20 %:n sijasta 40 %. Mutta jos kaikkien niiden hyödykkeiden halpuuden takia, joihin hän tulonsa kuluttaa, hän ja kaikki muut kuluttajat voivat säästää 200 punnan arvon jokaisesta 1 000 punnan määrästä, minkä he ennen kuluttivat, niin he tehokkaammin lisäävät maan todellista varallisuutta; edellisessä tapauksessa säästö on silloin syntynyt tulojen lisääntymisen ja jälkimmäisessä menojen supistumisen johdosta.

Jos kaikkien niiden hyödykkeiden arvo, joihin minä tuloni kulutan, on koneellisen tuotannon johdosta laskenut 20 %, voin säästää yhtä tehokkaasti, kuin jos tuloni olisivat lisääntyneet 20 %; mutta edellisessä tapauksessa voittotaso on jäänyt muuttumatta ja jälkimmäisessä noussut 20 %. Jos minä halpojen ulkomaisten tavarain tuonnin johdosta voin säästää menoistani 20 %, on tulos tarkalleen sama, kuin jos koneet olisivat alentaneet hyödykkeiden tuotantokustannuksia, mutta voitto ei olisi noussut.

Markkinain laajeneminen ei siis korota voittotasoa, vaikka voikin vastaavasti lisätä hyödykemäärää ja siten tehdä meille mahdolliseksi lisätä työvoiman ylläpitoon tarkoitettuja varoja

ja niitä aineita, joiden käsittelyyn työtä voidaan käyttää. Ihmiskunnan onnellalle on aivan yhtä tärkeitä, lisääntyvätkö nautinnonvälineemme paremmasta työnjaosta, ts. siitä, että kukin maa tuottaa niitä hyödykkeitä, joiden valmistukseen se asemansa, ilmastonsa ja muiden luonnollisten tai keinollisten edellytystensä puolesta soveltuu, sekä vaihtaa ne muiden maiden tuotteisiin, vai lisääntyvätkö nautinnonvälineet voittotason noususta.

Koko tässä teoksessani olen pyrkinyt osoittamaan, että voittotaso voi nousta vain, jos työpalkka laskee ja että työpalkka taasen voi jatkuvasti laskea vain, mikäli ne tarvikkeet halpenevat, joihin työpalkka kulutetaan. Jos siis ulkomaankaupan laajenemisen tai koneiden parannusten johdosta työläisen ravinto ja muut tarvikkeet voidaan toimittaa markkinoille alemmasta hinnasta, niin voitot nousevat. Jos me sen sijaan, että itse tuotamme viljamme tai valmistamme työläisen vaatteet ja muut tarvikkeet, löydämme uudet markkinat, mistä voimme hankkia nämä hyödykkeet halvemmalla¹, niin palkat laskevat ja voitot nousevat. Mutta jos ulkomaankaupan laajenemisen tai koneiden parannusten johdosta halvemmalla saatavat hyödykkeet ovat yksinomaan sellaisia, joita rikkaat kuluttavat, ei voittotaso millään tavoin muutu. Palkkatasossa ei näet tapahdu mitään muutosta, vaikka viini, sametti, silkki ja muut kalliit hyödykkeet halpenevat 50 %, joten voitotkin jäävät muuttumatta.

Vaikka siis ulkomaankauppa onkin maalle suureksi hyödyksi, se kun lisää niiden esineiden määrää ja moninaisuutta, joihin tulot voi kuluttaa, sekä hyödykkeiden runsaudella ja halpuudella kannustaa säästämään ja kartuttamaan pääomaa, niin se ei pyri lainkaan korottamaan pääomanvoittoa, paitsi milloin maahan tuodut hyödykkeet ovat niitä, joihin työpalkka kulutetaan.

Ulkomaankaupasta tehdyt huomautukset pitävät paikkansa myös kotimaankaupan suhteen. Voittotaso ei koskaan nouse sen johdosta, että toteutetaan parempi työnjako, keksitään koneita, rakennetaan teitä ja kanavia tai muilla tavoin vähenne-

¹ [ts. käyttämällä vähemmän työtä ym.]

tään tavarain tuotantoon tahi kuljetukseen käytettävää työtä. Nämä seikat vaikuttavat kyllä hintoihin ja tuottavat aina suurta hyötyä kuluttajille, sallimalla heidän samalla työllä tai saman työn tuoton arvolla saada vaihdannassa suuremman määrän sitä hyödykettä, jonka tuotantoa on siten parannettu, mutta niillä ei ole mitään vaikutusta voittoihin. Toisaalta jokainen työpalkan lasku korottaa kyllä voittoja, mutta ei lainkaan vaikuta hyödykkeiden hintoihin. Hintojen lasku koituu kaikkien luokkien hyödyksi, sillä kaikki luokat ovat kuluttajia; työpalkan lasku sen sijaan hyödyttää vain tuottajia, jotka voittavat enemmän, samalla kun kaikkien tavarain hinnat jäävät muuttumatta. Edellisessä tapauksessa he voittavat saman verran kuin ennenkin, mutta kaikkien niiden tavarain vaihtoarvo, joihin he voittonsa kuluttavat, laskee.

47 §. Sama sääntö, joka määrää hyödykkeiden suhteellisen arvon jossakin maassa, ei määrää niiden hyödykkeiden suhteellista arvoa, jotka vaihdetaan kahden tai useamman maan kesken.

Täydellisen vapaakauppajärjestelmän vallitessa kukin maa käyttää tietenkin pääomansa ja työnsä sellaisiin tuotannonhaaroihin, jotka ovat sille edullisimmat. Tämä yksilöllisen edun tavoittelu on ihmeellisellä tavalla sopusoinnussa kokonaisuuden yleisen edun kanssa. Kannustamalla utteruutta, palkitsemalla kekseliäisyyttä ja käyttämällä mitä tehokkaimmin hyväkseen luonnon tarjoamia erikoisvoimia se jakaa työn mitä tarkoituksenmukaisimmin ja taloudellisimmin, ja samalla se lisäämällä tuotteiden kokonaismäärää levittää kaikki sivistyskansat yleismaailmalliseksi yhteisöksi. Juuri tämä periaate määrää, että viiniä on tuotettava Ranskassa ja Portugalissa, viljaa viljeltävä Amerikassa ja Puolassa sekä metalli- ja muita tavaroita valmistettava Englannissa.

Samassa maassa voitot ovat yleensä aina samalla tasolla tai eroavat toisistaan vain sikäli, kuin jokin pääoman käyttötapa on enemmän tai vähemmän varma ja miellyttävä kuin toinen. Mutta asian laita on toisin, mitä eri maihin tulee. Jos Yorkshiresa käytetyn pääoman voitto ylittää Lontoossa käytetyn

pääoman voiton, siirtyy pääomaa nopeasti Lontoosta Yorkshireen, ja voittojen tasaisuus palautuu.¹ Mutta jos Englannin maanviljelyksen tuottotason laskun sekä pääoman ja väestön lisääntymisen johdosta työpalkat nousevat ja voitot laskevat, ei siitä vielä seuraa, että pääomaa ja väestöä välttämättä siirtyy Englannista Hollantiin tai Espanjaan tahi Venäjälle, missä voitot ehkä ovat korkeammat.

Jos Portugli ei olisi lainkaan kauppayhteydessä muiden maiden kanssa, niin sen täytyisi, sen sijaan että se nyt käyttää suuren osan pääomastaan ja työstään niiden viinien tuotantoon, joilla se ostaa muista maista tarvitsemansa verkatuotteet ja metalliteokset, sijoittaa osa tästä pääomasta näiden hyödykkeiden valmistukseen, jolloin se saisi niitä todennäköisesti vähemmän ja laadultaan huonompia.

Sitä viinimäärää, joka sen on annettava englantilaisen veran vastikkeeksi, eivät määrää asianomaiset, kummankin hyödykkeen tuotantoon käytetyt työmäärät, kuten asian laita olisi, jos molempia hyödykkeitä valmistettaisiin joko Englannissa tai Portugalissa.

Englannissa olot ovat ehkä sellaiset, että verantuotantoon tarvitaan 100 miehen työ yhden vuoden aikana, mutta viinintuotantoon, jos tämä maa sitä yrittäisi, olisi tarpeen 120 miehen työ saman ajan kuluessa. Tästä syystä Englanti pitää edullisempaan tuoda viiniä ulkomailta ja ostaa sitä viemällä maasta verkaa.

Portugalissa viinintuotanto vaatii ehkä vain 80 miehen työn yhden vuoden aikana, mutta verantuotantoon tarvittaisiin ehkä 90 miehen työ saman ajan kuluessa. Siitä syystä sen on edullisempaa hankkia verkaa viininvienillä. Tällaista vaihdantaa voisi harjoittaa siinäkin tapauksessa, että Portugaliin tuotua tavaraa voisi tuottaa siellä pienemmällä työmäärällä kuin Eng-

¹ [Tämä pitää epäilemättä paikkansa paljon suuremmassa määrin nyky-aikana kuin Ricardon eläessä. »Teollisuuden historiassa ei ole ollut toista aikakautta, jolloin pääoman ja luoton laajaperäinen ja nopea siirtäminen kansalta toiselle olisi voitu toimittaa niin helposti ja nopeasti kuin meidän päivinämmme.» — Neumann Spallart, »Uebersichten der Weltwirtschaft», 1887, s. 4. Vrt. Bagehot, »Postulates of Engl. Political Economy», ss. 106—114, ja Goshen, »Foreign Exchanges», ss. 13—16.]

lannissa. Vaikka Portugali voisi itse valmistaa verkkaa 90 miehen työllä, se tuo sitä kuitenkin maasta, missä sen valmistus vaatii 100 miehen työn. Sen on näet edullisempaa käyttää pääomansa viinintuotantoon, koska se saa viinillä Englannista enemmän verkkaa, kuin se voisi itse tuottaa, jos se siirtäisi osan pääomaansa viininviljelyksestä veranvalmistukseen.

Englanti vaihtaa täten 100 miehen työn tuotteen 80 miehen työn tuotteeseen. Tällainen vaihdanta olisi mahdoton saman maan asukkaiden kesken. 100 englantilaisen työtä ei voi antaa 80 englantilaisen työstä, mutta 100 englantilaisen työn tuotteen voi antaa 80 portugalilaisen, 60 venäläisen tai 120 itä-intialaisen työn tuotteesta. Ero, joka tässä suhteessa ilmenee yksityisen maan ja useiden maiden välillä, on helposti käsitettävissä, kun ottaa huomioon, miten vaikea pääoman on hakiessaan edullisempaa käyttöä siirtyä toisesta maasta toiseen, ja miten helposti se aina siirtyy saman maan toisesta osasta toiseen.¹

Sekä englantilaisille pääomanomistajille että molempien maiden kuluttajille olisi epäilemättä edullista, että tällaisten edellytysten vallitessa niin viiniä kuin verkaakin valmistettaisiin Portugalissa ja että siis se pääoma ja työ, joka Englannissa käytetään verantuotantoon, siirrettäisiin Portugaliin käytettäväksi samaan tarkoitukseen. Siinä tapauksessa näiden hyödykkeiden suhteellinen arvo määräytyisi aivan saman periaatteen mukaan, kuin jos toista hyödykettä tuotettaisiin Yorkshiressa

¹ Näin ollen osoittautuu, että maa, jolla on hyvin huomattavia etuja koneiden ja ammattitaidon korkean tason johdosta ja joka siitä syystä kykenee valmistamaan hyödykkeitä paljon pienemmällä työmäärällä kuin naapurimaat, voi näiden hyödykkeiden vastikkeeksi tuoda ulkomailta osan kulutukseensa tarpeellisesta viljasta siinäkin tapauksessa, että sen oma maaperä olisi hedelmällisempi ja viljaa voitaisiin viljellä vähemmällä työllä kuin siinä maassa, josta se tuodaan. Kaksi miestä voi valmistaa sekä kenkiä että hattuja, ja toinen on toista etevämpi kummassakin työssä. Hattujen valmistuksessa hän kuitenkin ylittää kilpailijansa saavutukset vain viidenneksellä eli 20 %:lla, mutta kenkien teossa kolmanneksellä eli 33 %:lla. Eikö silloin ole kummallekin edullisempaa, että taitavampi mies valmistaa yksinomaan kenkiä ja vähemmän taitava yksinomaan hattuja?

[Prof. Bastable on tätä kysymystä arvostellessaan tehnyt erittäin arvokkaita huomautuksia («Theory of International Trade», ss. 14—15), mutta hänkin, puhuessaan (s. 20) toisesta miehestä, joka on «taitavampi kenkien kuin hattujen teossa», unohtaa vertailevansa häntä tuottajiin yleensä, eikä siihen mieheen, joka tässä on toinen asianosainen.]

ja toista Lontoossa. Samoin kaikissa muissa tapauksissa, jolloin pääoma pääsisi vapaasti virtaamaan niihin maihin, missä sitä voisi edullisimmin käyttää, voittotason täytyisi olla kaikkialla yhtäläinen, eikä hyödykkeiden todellisessa eli työmääräisessä hinnassa voisi olla muuta eroa kuin se, joka vastaa sitä lisätymäärää, mikä on tarpeen hyödykkeiden toimittamiseksi eri myyntimarkkinoille.

Kokemus osoittaa kuitenkin, että pääoman kuviteltu tai todellinen turvattomuus, milloin se ei enää ole omistajansa välittömän valvonnan alaisena, sekä joka ihmisen luonnollinen haluttomuus lähteä synnyinmaastaan, purkaa entiset suhteensa ja jättäytyä vakiintuneine tapoineen ja tottumuksineen vieraan maan hallituksen ja uusien lakien varaan, pidättävät pääoman siirtymistä ulkomaille.¹ Nämä tunteet, joiden heikkenemistä minä valittaisin, saattavat useimmat varakkaat henkilöt mieluummin tyytymään alempaan voittotasoon omassa maassa kuin hakemaan varoilleen edullisempaa käyttömahdollisuutta vieraiden kansojen keskuudessa.

48 §. Koska kulta ja hopea on valittu yleiseksi vaihdonvälineeksi (medium of circulation), niin kaupallinen kilpailu jakaa ne maailman eri maiden kesken sellaisissa suhteissa, että ne mukautuvat sen luonnollisen vaihdannan tarpeisiin, jota harjoitettaisiin siinä tapauksessa, että mitään tällaisia metalleja ei esiintyisi, vaan kansainvälinen kauppa olisi pelkkää vaihtokauppaa.

Niinpä verkaa ei voi tuoda Portugaliin, jollei sen myynnistä voi siellä saada enemmän kultaa, kuin mitä verka maksaa siinä maassa, josta sitä tuodaan; eikä viiniä voi tuoda Englantiin, jollei sitä voi siellä myydä kalliimmasta, kuin mitä se maksaa Portugalissa. Jos kauppa olisi pelkkää vaihtokauppaa, niin se voisi jatkua vain niin kauan, kuin Englanti kykenee valmistamaan verkaa niin halvalla, että se käyttämällä tietyn työmäärän sen

¹ [Bastable, »Theory of Int. Trade», I luku; Laughlin, »Mill», s. 379. Sellaisen siirtymisen pääasiallisena esteenä on todennäköisesti ulkomaisten sijoitusten todellinen tai luuloteltu epävarmuus. Tämä epävarmuus on kyllä olemassa, mutta sen määrä vaihtelee hyvin suuresti, ollen nykyään paljon pienempi kuin Ricardon aikana.]

valmistukseen saa enemmän viiniä kuin käyttämällä saman työ-
määrän viiniviljelykseen, ja niin kauan, kuin Portugalissa asian
laita on päinvastoin. Olettakaamme nyt Englannissa keksityn
sellaisen viininvalmistusmenettelyn, että tämän maan on edulli-
sempaa itse viljellä viiniä kuin tuoda sitä ulkomailta; silloin se
tietenkin siirtää osan pääomaansa ulkomaankaupasta kotimaan-
kauppaan, lakkaa valmistamasta verkaa vientiä varten ja ryh-
tyy viljelemään viiniä omiksi tarpeikseen. Näiden hyödykkeiden
rahahinta määräytyy silloin uuden asiointilan mukaisesti: Eng-
lannissa viinin hinta laskee samalla kun veran hinta pysyy en-
nallaan, mutta Portugalissa kummankaan hyödykkeen hinta ei
muutu. Veranvientimme jatkuu vielä jonkin aikaa, koska veran
hintaa pysyy Portugalissa yhä edelleen korkeampana kuin Eng-
lannissa, mutta sen vastikkeeksi saadaan viinin sijasta rahaa,
kunnes rahan karttumisen Englannissa ja sen väheneminen
Portugalissa siinä määrin vaikuttaa veran suhteelliseen arvoon
kummassakin maassa, että veranvienti lakkaa olemasta edul-
lista. Jos viininvalmistuksen parannus on hyvin merkitykselli-
nen, voi molemmille maille olla edullista vaihtaa tuotannon-
aloja siten, että Englanti valmistaa kaiken viinin ja Portugali
kaiken veran, minkä molemmat kuluttavat; mutta tämä vaatisi
välttämättä jalometallien uutta jakoa, mikä korottaisi veran
hintaa Englannissa ja alentaisi sitä Portugalissa. Viinin suh-
teellinen hinta laskisi Englannissa sen johdosta, että viinin-
valmistuksen parannuksesta olisi koitunut todellista etua, ts. sen
luonnollinen hinta laskisi; sen sijaan veran suhteellinen hinta
nousisi Englannissa rahan karttumisen johdosta.

Olettakaamme siis, että Englannissa viinin hinta oli ennen
valmistusmenettelyn parannusta 50 puntaa tynnyriltä ja tietyn
verkamäärän hinta 45 puntaa, kun taas Portugalissa sama viini-
määrä maksoi 45 puntaa ja sama verkamäärä 50 puntaa; silloin
viininvienti Portugalista tuotti voittoa 5 puntaa ja veranvienti
Englannista yhtä suuren voiton.

49 §. Olettakaamme, että valmistusmenettelyn parannuksen
jälkeen viinin hinta Englannissa laskee 45 puntaan, veran hin-
nan jäädessä muuttumatta. Jokainen kauppatoimi on itsenäi-

nen toimi. Niin kauan kuin kauppias voi ostaa Englannista verkkaa 45 punnasta ja myydä sitä Portugaliin saaden tavallisen voiton, hän jatkaa sen vientiä Englannista. Koko hänen toimintansa supistuu siihen, että hän ostaa englantilaista verkkaa ja maksaa sen vekselillä, jonka hän ostaa Portugalin rahalla. Hänestä on aivan yhdentekevää, miten tämän rahan käy: onhan hän suorittanut velkansa lähettämällä vekselin. Hänen liiketoimensa määräävät tosin ne ehdot, joilla hän voi saada tämän vekselin, mutta ne hänelle silloin tunnetut; ne syyt taasen, jotka voivat vaikuttaa vekselien markkinahintaan eli vekselikurssiin, eivät häntä lainkaan liikuta.

Jos markkinat ovat suotuisat viininviennille Portugalista Englantiin, niin viininviejä esiintyy vekselin myyjänä, ja sen ostaa joko verantuojaja tai se henkilö, joka on myynyt hänelle vekselinsä. Täten kummankin maan tavarantuoja saavat tavaroistaan maksun, eikä rahaa tarvitse lähettää maasta toiseen. Verantuojan Portugalissa maksama rahamäärä suoritetaan portugalilaiselle viininviejälle, vaikka nämä henkilöt eivät olekaan keskenään missään välittömissä liikesuhteissa, ja Englannissa saman vekselin siirto oikeuttaa verantuoja saamaan sen arvon viinintuojalta.

Mutta jos viinin hinnat ovat sellaiset, että viiniä ei voi viedä Englantiin, ostaa verantuojaja kuitenkin vekselin; mutta sen hinta on silloin korkeampi, koska sen myyjä tietää, ettei markkinoilla ole sellaista vastavekseliä, jolla hän voisi lopulta selvittää molempien maiden väliset liiketoimet. Hän ehkä tietää, että se kulta- tai hopearahamäärä, jonka hän saa vekselinsä vastikkeeksi, hänen on todella lähetettävä kauppatuttavalleen Englantiin, voidakseen maksaa kauppatuttavan saatavan, jonka hän oli sitoutunut suorittamaan, ja siitä syystä hän voi sisällyttää vekselinsä hintaan kaikki vastaiset kulunsa sekä kohtuullisen ja tavanmukaisen voittonsa.

Jos nyt tämä Englannissa maksettava vekselin lisähinta (palkkio) on yhtä suuri kuin verantuonnista saatava voitto, niin verantuonti tietysti lakkaa. Mutta jos vekselin lisähinta on vain 2 %, ts. jos 100 punnan velan suorittamiseksi Englannissa on

maksettava Portugalissa 102 puntaa, samalla kun 45 puntaa maksanut verkamäärä myydään siellä 50 punnasta, niin verantuonti jatkuu, vekseleitä ostetaan ja rahaa viedään maasta edelleen, kunnes rahan väheneminen Portugalissa ja sen karttuminen Englannissa saa aikaan sellaisen hintaintilan, jonka vallitessa näiden liiketoimien jatkaminen ei ole enää edullista.

Mutta rahan väheneminen toisessa maassa ja sen lisääntyminen toisessa ei vaikuta ainoastaan yhden hyödykkeen hintaan, vaan kaikkien hintoihin. Siitä syystä niin viinin kuin verankin hinta nousee Englannissa, mutta laskee Portugalissa. Veran hinta, oltuaan 45 puntaa toisessa maassa ja 50 puntaa toisessa, laskee todennäköisesti 49 tai 48 puntaan Portugalissa, mutta nousee 46 tai 47 puntaan Englannissa, joten se, sitten kun vekselin lisähinta on maksettu, ei enää tuota riittävää voittoa voidakseen kannustaa kauppiaita tuomaan maahan tätä hyödykettä.

Juuri tällä tavoin raha jakaantuu eri maiden kesken siten, että kunkin osalle tulee vain sellainen määrä, joka on välttämätön edullisen vaihtokaupan tarpeisiin. Englanti vei verkkaa saaden vastikkeeksi viiniä, koska niin meneteltäessä sen oman työn tuottavuus oli suurempi, se kun sai verkkaa ja viiniä enemmän, kuin jos se olisi valmistanut itselleen kumpaakin. Portugalin taasen toi verkkaa ja vei viiniä, koska Portugalin työn käyttö viinin tuotantoon tuotti kummallekin maalle suurempaa etua.

50 §. Olettakaamme, että Englannissa käy vaikeammaksi tuottaa verkkaa tai Portugalissa vaikeammaksi tuottaa viiniä tahi että Englannissa viinin- tai Portugalissa verantuotanto käy helpommaksi; silloin kaupan täytyy heti lakata.

Jos Portugalissa olot eivät millään tavoin muutu, mutta Englanti havaitsee voivansa käyttää työnsä tuottavammin viininvalmistukseen, niin molempien maiden välinen vaihtokauppa heti muuttuu. Portugalin viinvienti lakkaa, minkä lisäksi tapahtuu uusi jalometallien jakaantuminen, ja Portugalin verantuonti niin ikään estyy.

Kumpikin maa luultavasti havaitsisi silloin etunsa vaativan, että kumpikin valmistaisi erikseen oman viininsä ja oman ver-

kansa. Tuloksena olisi seuraava merkillinen ilmiö: Englannissa viini tosin halpenisi, mutta veran hinta nousisi, ja kuluttaja joutuisi maksamaan siitä enemmän, kun taas Portugalissa sekä veran että viinin kuluttajat voisivat ostaa näitä hyödykkeitä halvemmalla. Maassa, missä tuotantomenetelmää on parannettu, hinnat nousisivat, ja maassa, jossa ei ole tapahtunut mitään muutosta, mutta jolta on riistetty edullinen ulkomaankaupanhaara, hinnat laskisivat.¹

Tämä olisi Portugalille kuitenkin vain näennäinen etu, sillä siinä maassa tuotetun veran ja viinin yhteismäärä vähenisi, kun taas Englannissa tuotettu määrä lisääntyisi. Rahan arvo muuttuisi jonkin verran kummassakin maassa, laskien Englannissa ja nousten Portugalissa. Rahamääräisesti arvioituna Portugalin kokonaistulo vähenisi, mutta Englannin lisääntyisi.

Näin ollen osoittautuu, että jossakin maassa tuotantomenetelmiin tehty parannus pyrkii muuttamaan jalometallien jakaantumista maailman eri kansojen kesken; se pyrkii lisäämään hyödykemäärää ja samalla korottamaan keskihintoja siinä maassa, missä se on toteutettu.

51 §. Tämän kysymyksen yksinkertaistamiseksi olen edellyttänyt, että kahden maan välinen kauppa rajoittuu kahteen hyödykkeeseen, viiniin ja verkaan; mutta kaikkihan tietävät, että vienti- ja tuontitavarain luetteloihin sisältyy paljon erilaisia hyödykkeitä. Rahan poistuminen toisesta maasta ja sen kertyminen toiseen vaikuttaa kaikkien hyödykkeiden hintoihin ja siis kiihoittaa viemään maasta rahan lisäksi paljon muitakin hyödykkeitä, mikä taasen heikontaa sitä vaikutusta, jonka kohteeksi kummankin maan rahan arvo muuten joutuisi.

Paitsi tekniikan ja koneiden parannuksia on vielä useita

¹ [Mainittu muutos tapahtuisi suunnilleen seuraavalla tavalla:

Englanti lopettaa viinintuonnin, koska sen edellytetään voivan itse tuottaa viininsä halvemmalla. Portugali sitä vastoin jatkaa verantuontia ja, kuten Ricardo edellisessä §:ssä selittää, maksaa sen vekseleillä, joiden lunastamiseksi Englantiin on lähetettävä metallirahaa. Rahamäärä lisääntyy siis vähitellen Englannissa ja vähenee Portugalissa, kunnes veran hinta on lopulta Englannissa sellainen ja Portugalissa sellainen, että jälkimmäisen maan ei enää kannata tuoda verkaa ulkomailta. — Tällä tavoin rahamäärän lisääntyminen saa Englannissa aikaan yleisen hintojen nousun.]

muitakin syitä, jotka aina vaikuttavat kaupan luonnolliseen kulkuun, häiritsevät rahan tasapainotilaa ja muuttavat sen suhteellista arvoa. Niinpä vienti- ja tuontipalkkiot sekä uudet hyödykeverot vaikuttavat luonnolliseen vaihdantaan suoraan tai välillisesti häiritsevästi, tehden siis välttämättömäksi rahan tuonnin tai -viennin, jotta hinnat voisivat mukautua kaupan luonnolliseen kulkuun. Eikä tämä vaikutus ilmene ainoastaan siinä maassa, missä häiriön syy on esiintynyt, vaan suuremmassa tai pienemmässä määrin kauppamaailman kaikissa maissa.

Tämä selittää meille jossakin määrin eri maiden rahan erilaisen arvon. Se selittää myös, miksi kotimaiset ja tilaavaativat, vaikka verraten vähäarvoiset hyödykkeet ovat muista syistä riippumatta kalliimmat niissä maissa, missä teollisuus kukoistaa. Jos kahdessa maassa väestön lukumäärä on tarkalleen sama, yhtä hedelmällisten viljelmien pinta-ala on sama ja viljelystaitokin on sama, niin raakatuotteiden hinnat ovat korkeammat siinä maassa, missä vientiteollisuus työskentelee paremman ammattitaidon ja parempien koneiden varassa. Voittotasot eroavat toisistaan todennäköisesti vain vähän, sillä työpalkka eli työläiselle maksettu todellinen korvaus voi olla sama kummassakin maassa. Mutta työpalkka samoin kuin raakatuotteetkin ovat suuremman rahasumman määräisiä siinä maassa, johon sen ammattitaidon ja koneiden paremmuuden johdosta vientitavarain vastikkeeksi tuodaan runsaasti rahaa.

Jos toinen näistä kahdesta maasta on etevämpi jonkin tietyn tavaralajin valmistuksessa ja toinen taasen toisen tavaralajin tuotannossa, ei huomattavaa jalometallien virtaamista havaita kumpaankaan suuntaan; mutta jos etevämyys on ratkaisevasti toisen puolella, täytyy tällaisen vaikutuksen välttämättä ilmetä.

Tämä teoksen edellisessä osassa olemme todisteluamme varten edellyttäneet rahan aina säilyttävän saman arvon. Nyt koetamme osoittaa, että paitsi rahan arvon tavallisia, koko kauppamaailmalle yhteisiä vaihteluja on myös havaittavissa osittaisia muutoksia, joille raha on alttiina yksityisissä maissa, ja että todellisuudessa rahan arvo ei ole koskaan sama kahdessa maassa, koska se riippuu suhteellisesta verotuksesta, teollisuusammatti-

taidosta, ilmastollisista eduista, luonnonrikkauksista ja monista muista syistä.

52 §. Mutta vaikka rahan arvo onkin jatkuvasti alttiina sellaisille muutoksille ja siis useimmille maille yhteisten hyödykkeiden hinnatkin voivat olla huomattavasti erilaisia, ei rahan maahantulo enempää kuin sen maastapoistumisenkaan vaikuttamillaan tavoin voittotasoon. Pääoma ei lisääny siinä, että vaihdonvälineiden määrä kasvaa. Jos maankorko, jonka maanvuokraaja maksaa maanomistajalle, ja työpalkka, jonka hän maksaa työläisilleen, ovat jossakin maassa 20 % korkeammat kuin toisessa ja jos samaan aikaan maanvuokraajan pääoman nimellisarvo on 20 % korkeampi, niin hänen voittotasonsa jää tarkalleen entiseksi, vaikka hän saakin raakatuotteistaan 20 % korkeamman hinnan.

*Ei voi liian usein toistaa, että voitto riippuu työpalkasta; ei nimellisestä, vaan todellisesta työpalkasta; ei niiden puntien määrästä, jotka työläiselle ehkä vuotuisesti maksetaan, vaan niiden päivien määrästä, jotka on käytettävä työhön niiden puntien saamiseksi.*¹ Työpalkka voi siis olla kahdessa maassa tarkalleen sama, vieläpä samassa suhteessa maankorkoon ja maaperän kokonaistuottoon, vaikka työläinen saakin toisessa maassa 10 shillinkiä viikossa ja toisessa 12.

Yhteiskunnan kehityksen varhaisilla asteilla, jolloin teollisuus on vasta vähän edistynyt ja kaikki maat tuottavat miltei samoja tilaavaativia, kaikkein tähdellisimpiä hyödykkeitä, määrää rahan arvon eri maissa pääasiallisesti niiden etäisyys jalometallikaivoksista. Mutta sitä mukaa kuin yhteiskunnassa ammatit kehittyvät, parannuksia tehdään yhä enemmän ja eri kansat saavuttavat etevämmyyden joidenkin erikoistuotteiden valmistuksessa, määrää jalometallien arvon etupäässä juuri tämä etevämmyys tietyn teollisuudenhaaran alalla, joskin mainittu etäisyys on sekin yhä vielä lukuunotettava tekijä.

Olettakaamme, että kaikki kansat tuottavat vain viljaa, karjaa ja karkeata verkkaa ja että näiden hyödykkeiden viennillä

¹ [Julkaisijan kursivoima. Tämä on koko teoksen täsmällisimpiä väitteitä, mitä tulee voiton ja työpalkan väliseen suhteeseen. Vrt. 45 §:ää.]

kultaa voi saada maista, jotka sitä tuottavat tai joiden vallon alaisia kullantuotantomaat ovat. Silloin kullan vaihtoarvo olisi tietenkin suurempi Puolassa kuin Englannissa niiden suurempien kustannusten vuoksi, jotka aiheutuvat sellaisen tilaavaativan hyödykkeen kuin viljan kuljetuksesta pitemmän välimatkan päähän, ja myös koska kullan toimittaminen Puolaan aiheuttaa enemmän menoja.

Tämä kullan arvon eli, mikä on sama asia, viljan arvon erilaisuus näissä maissa säilyisi, vaikka viljantuotanto maaperän suuremman hedelmällisyyden sekä työläisten taidon ja viljelysvälineiden paremmuuden johdosta olisi Englannissa paljon helpompaa kuin Puolassa.

Mutta jos Puola olisi ensimmäinen maa, joka kehittäisi teollisuutensa, jos sen onnistuisi valmistaa jokin pienikokoinen, mutta suuriarvoinen ja kaikkialla kysytty hyödyke tai jos siellä löydettäisiin jokin luonnontuote, jota yleisesti kysyttäisiin ja jota ei olisi missään muussa maassa, niin Puola saisi tämän hyödykkeensä vastikkeeksi lisämäärän kultaa, mikä vaikuttaisi sen viljan, karjan ja karkean veran hintoihin. Etäisyyden haitat tasoittaisi silloin todennäköisesti enemmän kuin riittävästi se etu, joka sisältyy suuriarvoisen vientihyödykkeen omistamiseen, ja rahan arvo olisi Puolassa pysyvästi alempi kuin Englannissa. Jos sitä vastoin ammattitaidon ja koneiden paremmuus olisi Englannin puolella, niin ilmestyisi uusi syy entisen lisäksi selittämään, miksi kullan arvon pitää olla alempi Englannissa kuin Puolassa ja miksi viljan, karjan ja veran pitää olla kalliimpia edellisessä maassa.

Nämä ovat mielestäni ne kaksi syytä ¹, jotka yksinomaan määräävät rahan suhteellisen arvon maailman eri maissa; sillä vaikka verotus saakin aikaan rahan tasapainotilan häiriön, niin se syntyy siten, että verot riistävät siltä maalta, jossa ne on saa-

¹ [Etäisyys kaivoksista ja teollisuuden tila, mutta »Ollaksemme aivan täsmällisiä . . . meidän on sanottava, että ne maat, joiden suuriarvoisia, mutta pienikokoisia vientituotteita ulkomailla eniten kysytään, jotka ovat lähimpänä kaivoksia ja vähiten tarvitsevat ulkomaisia tuotteita, ovat niitä maita, missä rahan arvo on alin, t.s. missä hinnat ovat tavallisesti korkeimmat.» — Mill, »Principles», III kirja, XIX luku, 2 §, s. 368.]

tettu voimaan, eräitä etuja, mitkä johtuvat ammattitaidosta, uutteruudesta ja ilmastosta.

Olen pyrkinyt tarkasti erottamaan toisistaan rahan alhaisen arvon ja viljan tai jonkin muun sellaisen hyödykkeen korkean arvon, johon rahaa voi verrata. Tavallisesti katsotaan, että kysymyksessä on sama ilmiö, mutta selvää on, että kun viljabushe- lin hinta nousee 5 shillingistä 10 shillinkiin, niin tämä kallistu- minen johtuu joko rahan arvon laskusta tai viljan arvon nou- susta. Niinpä olemme nähneet, että koska lisääntyvän väestön elättämiseksi on välttämätöntä turvautua vähitellen yhä huo- nomman maan viljelemiseen, niin viljan arvon täytyy nousta verrattuna muiden tavarain arvoon. Jos siis rahan arvo pysyy jatkuvasti ennallaan, saadaan viljasta suurempi rahamäärä, ts. viljan hinta nousee. Samanlainen viljan hinnan nousu johtuu myös sellaisesta teollisuustuotantoon käytettävien koneiden pa- rannuksesta, jonka avulla me voimme valmistaa hyödykkeitä erittäin edullisesti; sillä seurauksena on oleva rahan virtaaminen maahan ja rahan arvo laskee, joten rahan vastikkeeksi saadaan vähemmän viljaa. Mutta ne seuraukset, jotka johtuvat viljan korkeasta hinnasta, milloin sen on aiheuttanut viljan oman arvon nousu, ovat aivan erilaiset kuin ne, jotka johtuvat vil- jan korkeasta hinnasta, milloin sen on aiheuttanut rahan arvon lasku. Kummassakin tapauksessa työpalkan rahahinta nousee, mutta jos tämä nousu aiheutuu rahan arvon laskusta, niin se ei rajoitu ainoastaan työpalkkaan ja viljaan, vaan kaikki muutkin hyödykkeet kallistuvat. Vaikka tehtailijan onkin maksettava enemmän työpalkkaa, niin hän saa myös enemmän tuottamis- taan tavaroista, ja voittotaso jää muuttumatta. Mutta jos vil- jan hinnan nousu johtuu tuotannon vaikeutumisesta, niin voitto laskee; sillä tehtailijan on pakko maksaa enemmän työpalkkaa, mutta hän ei kykene hankkimaan itselleen vastaavaa korvausta korottamalla tuotteidensa hintoja.

53 §. Jokainen kaivostyötä helpottava parannus, joka mah- dollistaa jalometallien saannin pienemmällä työmäärällä, alen- taa rahan arvoa yleisesti. Rahan vastikkeeksi saadaan silloin vähemmän hyödykkeitä kaikissa maissa. Mutta jos jokin yksi-

tyinen maa erityisesti kunnostautuu teollisuustuotannon alalla, niin että rahan virtaaminen siihen maahan lisääntyy, niin rahan arvo tulee siellä olemaan alempi sekä viljan ja työn hinta suhteellisesti korkeampi kuin missään muussa maassa.

Tämä rahan korkeampi arvo ei osoittaudu vekselikurssissa; vekseleitä voidaan edelleen myydä alpari-hinnasta, vaikka viljan ja työn hinta on toisessa maassa 10, 20 tai 30 % korkeampi kuin toisessa. Edellytetyissä oloissa tällainen hintojen erilaisuus on luonnollinen ilmiö, ja vekselikurssi voi olla alpari-tasolla vain silloin, kun teollisuustuotannon alalla edistyneeseen maahan on virrannut sellainen määrä rahaa, joka riittää korottamaan viljan ja työn hintaa. Jos muut maat kieltävät rahanviennin ja niiden onnistuu pakkotoimin turvata tällaisen lain teho, niin ne tosin voivat estää viljan ja työn hinnan nousun teollisuusmaassa; sillä sellainen nousu voi tapahtua vain jalometallien karttumisen jälkeen, edellyttäen, ettei käytössä ole paperirahaa; mutta ne eivät voisi estää sitä, että vekselikurssi olisi niille hyvin epäedullinen. Jos Englanti olisi tämä teollisuusmaa ja rahantuonti voitaisiin estää, niin Englannin vekselikurssi Ranskan, Hollannin ja Espanjan kanssa voisi olla 5, 10 tai 20 % näiden maiden vahingoksi.

Kun rahankierto pakkokeinoin pysähdytetään ja raha estetään asettumasta normaaliselle tasolle, ei vekselikurssin mahdollisilla muutoksilla ole rajaa. Seuraukset ovat samanlaiset kuin ne, jotka syntyvät silloin, kun paperiraha, joka ei ole haltijan halutessa lunastettavissa metallirahalla, saa pakkokurssin. Tällaisen rahan käyttö rajoittuu välttämättä siihen maahan, missä se on laskettu liikkeeseen: se ei siis voi, milloin sitä on liian runsaasti, levitä yleisesti muihin maihin. Rahankierron tasapainotila on silloin häiriintynyt, ja vekselikurssi on välttämättä epäedullinen maalle, missä tällaista rahaa on ylettömästi. Aivan samanlaiset olisivat metallirahankin vaikutukset, jos pakkokeinoin, laeilla, joita ei voi kiertää, raha pidätettäisiin jossakin maassa, vaikka kaupan virta ajaisi sitä muita maita kohti.

Milloin kullakin maalla on juuri se rahamäärä, mikä sillä pitäisi olla, ei rahan arvo tosin ole sama kaikkialla, sillä monen hyödykkeen suhteen ero voi olla 5, 10, vieläpä 20 %, mutta vek-

selikurssi on silloin alpari-tasolla. 100 punnalla eli 100 puntaan sisältyvällä hopeamäärällä voi Englannissa ostaa 100 punnan vekselin eli yhtä suuren hopeamäärän Ranskasta, Espanjasta tai Hollannista.

Puhuessamme eri maiden vekselikursseista ja rahan suhteellisesta arvosta me emme saa ottaa vähimmässäkään määrin huomioon rahan hyödykemääräistä arvoa asianomaisissa maissa. Vekselikurssi ei ole koskaan todettavissa laskemalla rahan suhteellinen arvo viljan, veron tai minkään muun hyödykkeen määräisenä, vaan se todetaan laskemalla toisen maan rahan arvo toisen maan rahan määräisenä.

Vekselikurssi on todettavissa myös vertaamalla rahan arvoa johonkin molemmille asianomaisille maille yhteiseen mittaan. Jos Englannissa maksettavalla 100 punnan vekselillä voi ostaa Ranskasta tai Espanjasta saman määrän tavaroita kuin Hampurissa maksettavalla 100 punnan vekselillä, niin Hampurin ja Englannin välinen vekselikurssi on alpari-tasolla. Mutta jos Englannissa maksettavalla 130 punnan vekselillä ei voi ostaa enemmän tavaroita kuin Hampurissa maksettavalla 100 punnan vekselillä, niin vekselikurssi on 30 % Englannin vahingoksi.

Englannissa voi ehkä 100 punnalla ostaa vekselin, joka tuottaa oikeuden saada Hollannista 101, Ranskasta 102 ja Espanjasta 105 puntaa. Siinä tapauksessa sanotaan, että Englannin ja näiden maiden välinen vekselikurssi on 1 % Hollannin, 2 % Ranskan ja 5 % Espanjan vahingoksi. Tämä osoittaa, että näissä maissa rahamäärä on suurempi, kuin sen pitäisi olla, ja että niiden ja Englannin rahan keskinäinen arvo palaisi heti alpari-tasolle, jos rahamäärä niissä vähenisi tai Englannissa lisääntyisi.

Ne, jotka ovat väittäneet meidän rahamme arvon laskeneen 10 viime vuoden kuluessa, jolloin vekselikurssi vaihteli 20:stä 30 %:iin maamme vahingoksi, eivät ole, vaikka heihin onkin kohdistettu sellaisia syytöksiä, koskaan tahtoneet sillä sanoa, että rahalla, verrattuna eri hyödykkeisiin, ei voisi olla toisessa maassa suurempaa arvoa kuin toisessa. He ovat vain väittäneet, että 130 puntaa ei olisi voinut pysyä Englannissa, jos punnan

arvo ei olisi laskenut, sillä tämä summa, arvioituna Hampurin tai Hollannin rahan määräisenä, ei edustanut suurempaa arvoa kuin 100 punnan harkko.

Jos lähetän Hampuriin 130 hyvää Englannin sterlinkipuntaa, vaikka 5 punnan kustannuksinkin, on minulla siellä 125 punnan saatava. Miksi olisin siis suostunut maksamaan 130 puntaa vekselistä, josta saisin Hampurissa vain 100 puntaa, jollen siitä syystä, että puntani eivät olleetkaan täysarvoisia sterlinkipuntia? Ne olivat huononneita, niiden sisäinen arvo oli laskenut Hampurin puntien alapuolelle, ja jos ne olisi todella lähetetty sinne 5 punnan kustannuksin, niin niistä olisi saatu vain 100 puntaa. Kukaan ei kiellä, että kysymyksen ollessa metallirahasta minä voin 130 punnalla saada Hampurissa 125 puntaa, mutta paperipunnat tuottavat minulle siellä vain 100 puntaa. Ja kuitenkin on väitetty, että 130 paperipuntaa vastaisi arvoltaan 130 hopea- tai kultapuntaa.

Jotkut ovat tosin järkevämmin väittäneet, että 130 paperipunnan arvo ei kylläkään vastannut 130 metallipunnan arvoa, mutta että arvon menetys oli kohdannut metallirahaa, eikä paperirahaa. He ovat tahtoneet rajoittaa käsitteen »arvon lasku» (depreciation) merkitsemään arvon todellista laskua sinänsä, eikä sitä suhteellista eroa, joka on rahan arvon ja sen perusmitan välillä, millä rahan arvo lain mukaan määrätään. 100 punnalla Englannin rahaa oli ennen sama arvo kuin 100 punnalla Hampurin rahaa, ja edellisellä määrällä saattoi ostaa jälkimmäisen määrän; jokaisessa muussa maassa 100 punnan määräisellä vekselillä, olipa se maksettava Englannissa tai Hampurissa, voitiin ostaa hyödykkeitä tarkalleen sama määrä. Mutta äsken, saadakseni saman tavaramäärän, minun oli pakko suorittaa 130 puntaa Englannin rahaa, vaikka Hampuri saattoi saada sen 100 punnalla omaa rahaansa. Jos siis Englannin rahan arvo on pysynyt ennallaan, niin Hampurin rahan arvon on täytynyt nousta. Mutta millä sen voi todistaa? Miten voi saada selville, onko Englannin raha halvennut vaiko Hampurin kallistunut? Eihän ole mitään sellaista perusmittaa, jonka avulla asian voisi ratkaista. Kysymyksessä on olettamus, joka ei ole todistettavissa; sitä ei

voi osoittaa ehdottomasti oikeaksi eikä ehdottomasti vääräksi. Maailman kansojen on täytynyt jo varhain vakuuttua siitä, että luonto ei tarjoa mitään sellaista arvon perusmittaa, johon ne voisivat erehtymättä turvautua, ja siitä syystä ne ovat valinneet mittavälineeksi hyödykkeen, joka niistä näytti yleensä vähemmän muuttuvaiselta kuin mikään muu hyödyke.

Tätä perusmittaa meidän on sovellettava, kunnes laki on muutettu ja on löydetty jokin muu hyödyke, jonka käyttö tarjoaa meille nykyistä täydellisemmän perusmitan. Niin kauan kuin kulta on tässä maassa yksinomainen arvon perusmitta, rahan arvo laskee, milloin sterlinkipunta ei ole samanarvoinen kuin 5 drakhmaa 3 graania¹ rahanlyöntikultaa (standard gold), siitä riippumatta, nouseeko vai laskeeko kullan yleinen arvo.

¹ (1 drakhma = 60 graania = 3.75 g. — Suom. huom.)

VIII l u k u.

VEROISTA.

54 §.

Verot ovat se osa maaperän ja työn tuotosta, joka siirtyy maan hallituksen käytettäväksi; ne maksetaan aina viime sijassa joko maan pääomasta tai maan tulosta.

Olemme jo osoittaneet, että maan pääoma on joko kiinteätä tai liikkuvaa sen mukaan, onko se enemmän tai vähemmän kestävää laatua. On vaikea tarkasti määritellä, mistä liikkuvan ja kiinteän pääoman välinen ero alkaa, sillä pääoman kestävyysasteita on miltei lukemattomia. Maan ravinto kulutetaan ja tuotetaan uudestaan vähintään kerta vuodessa; työläisen vaatteet kulutetaan ja tuotetaan uudestaan todennäköisesti enintään kerta kahdessa vuodessa, kun taas hänen asumuksensa ja sen sisustuksen lasketaan kestävän 10 tai 20 vuotta.

Milloin jonkin maan vuotuinen tuotemäärä ylittää sen vuotuisen kulutuksen, sen pääoman sanotaan lisääntyvän; milloin maan vuotuinen tuotemäärä ei korvaa edes sen vuotuista kulu- tusta, sen pääoman sanotaan vähenevän. Pääoma voi siis kart- tua joko siten, että tuotanto lisääntyy, tai siten, että tuottama- ton kulutus vähenee.

Jos lisäverojen kantamisen johdosta lisääntynyt hallituksen kulutus tasoittuu sillä, että kansa joko lisää tuotantoa tai vähentää kulutustaan, niin verot kohtaavat tuloa, ja kansallispääoma pysyy vähenemättä. Mutta jos kansa ei lisää tuotantoa eikä vähennä kulutustaan, niin verot kohtaavat välttämättä pää-
12 — *Ricardo*, Kansantalouden ja verotuksen periaatteet

omaa, ts. ne vähentävät niitä varoja, jotka on määrätty tuottavaan kulutukseen.¹

Sitä mukaa kuin maan pääoma vähenee, sen tuotantokin välttämättä supistuu. Jos siis kansan ja hallituksen tuottamattomat menot jatkuvat entisin määrin, samalla kun vuotuinen uudestituoianto jatkuvasti vähenee, niin kansan ja valtion apulähteet ehtyvät yhä nopeammin, ja seurauksena on oleva kurjuus ja rappiotila.

Niistä suunnattomista menoista huolimatta, jotka Englannin hallitus on 20 viime vuoden aikana ² suorittanut, voi tuskin epäillä, että lisääntynyt kansallistuotanto on ne korvannut enemmän kuin riittävästi. Kansallis pääoma ei ole ainoastaan pysynyt koskemattomana, vaan vieläpä huomattavasti kasvanutkin, ja kansan vuotuinen tulo on verojen vähentämisen jälkeenkin tätä nykyä todennäköisesti suurempi kuin minään historiamme varhaisempaa ajanjaksona.

Tämän todistamiseksi voimme viitata väestön lisääntymiseen, maanviljelyksen laajenemiseen, merenkulun ja teollisuuden kehittymiseen, telakkojen rakentamiseen, lukuisain kanavien avaamiseen ja moniin muihin kalliisiin yrityksiin; kaikki ne osoittavat sekä pääoman että vuotuisen tuotannon kasvua.

Varmaa on kuitenkin, että jollei olisi pitänyt maksaa veroja, tämä pääoman karttumisen olisi ollut paljon suurempi. Sellaisia veroja ei näet ole, jotka eivät pyrkisi heikontamaan pääoman kartuttamisen kykyä. Kaikki verot on maksettava joko pääomasta tai tulosta. Jos ne kohtaavat pääomaa, täytyy niiden varojen vastaavasti vähetä, joiden suuruus aina määrää maan tuotantotoiminnan laajuuden; jos ne taasen kohtaavat tuloa,

¹ On oltava selvillä siitä, että maan kaikki tuotteet kulutetaan; mutta äärettömän suuri ero on sillä seikalla, ovatko tuotteiden kuluttajat ne, jotka tuottavat niiden sijaan uuden arvon, vaiko ne, jotka sitä eivät tuota. Sanoesamme, että tuloa säästetään ja lisätään pääomaan, me tarkoitamme, että sen osan tulosta, joka sanotaan lisättävän pääomaan, kuluttavat ne työläiset, jotka tuottavat, eivätkä ne, jotka eivät tuota. Suurempaa erehdystä ei voi olla kuin sellainen oletamus, että pääoma lisääntyisi kuluttamatta jättämisen johdosta. Jos työn hinta nousisi niin paljon, että pääoman karttumisesta huolimatta työtä ei voisi enempää käyttää, niin sanoisin, että sellainen pääomallisä yhä vieläkin kulutettaisiin, joskin tuottamattomasti.

² [Vuodesta 1793 vuoteen 1815.]

täytyy niiden joko heikontaa pääoman karttumista tai pakottaa veronmaksajat säästämään veromäärä, vastaavasti supistamalla tarvikkeiden ja ylellisyysesineiden aikaisempaa tuottamatonta kulutusta. Eräät verot saavat aikaan tällaisia vaikutuksia paljon enemmän kuin toiset; mutta se suuri paha, mikä verotukseen sisältyy, ei osoittaudu niin paljon sen objektien valinnassa kuin sen vaikutusten kokonaismäärässä.

Verojen ei välttämättä tarvitse olla pääomaveroja, kun verotetaan pääomaa, eikä tuloveroja, kun verotetaan tuloa. Jos minun on 1 000 punnan vuotuisesta tulostani maksettava veroa 100 puntaa, niin kysymyksessä on todellinen tulovero, jos tyydyn kuluttamaan vain jäännöksen eli 900 puntaa, mutta pääomavero, jos jatkuvasti kulutan 1 000 puntaa.

Pääoma, joka tuottaa minulle tuloa 1 000 puntaa, on ehkä 10 000 punnan arvoinen. 1 %:n vero sellaisesta pääomasta on 100 puntaa. Mutta pääomani jää koskemattomaksi, jos minä, maksettuaani tämän veron, tyydyn samalla tavoin käyttämään tarpeisiini vain 900 puntaa.

Kun joka ihminen haluaa säilyttää taloudellisen asemansa ennallaan ja siis pysyttää varallisuutensa sillä tasolla, minkä se on kerran saavuttanut, niin tästä pyrkimyksestä johtuu, että useimmat verot, olivatpa ne pääoma- tai tuloveroja, maksetaan tulosta. Näin ollen, sitä mukaa kuin verot nousevat, ts. hallitus lisää menojaan, täytyy kansan vuotuisesti kuluttamien nautinnonvälineiden määrän vähetä, mikäli kansa ei kykene vastaavasti lisäämään pääomaansa ja tuloansa.

55 §. Hallitusten politiikan tulisi edistää tällaista kansan pyrkimystä, joten ei pitäisi koskaan säätää sellaisia veroja, jotka välttämättä joutuvat maksettaviksi pääomasta; sillä niin menetellen hallitukset vähentävät työvoiman ylläpitoon tarkoitettuja varoja ja siten supistavat maan tulevaa tuotantoa.

Englannissa tällaista politiikkaa ei ole noudatettu, vaan on verotettu testamentinvahvistuksia, perintöjä ja yleensä kaikkia varainsiirtoja vainajilta eläville. Jos 1 000 punnan perinnöstä menee veroa 100 puntaa, perillinen pitää perintöään vain 900 punnan arvoisena, tuntematta mitään erityistä halua säästää

tuota 100 punnan veromäärää omista menoistaan; tällä tavoin maan pääoma vähenee. Mutta jos hän olisi todella saanut 1 000 punttaa ja olisi velvollinen maksamaan 100 punttaa tulo-, viini-, hevos- tai palvelijaverona, niin hän luultavasti supistaisi tai paremmin sanoen olisi lisäämättä menojaan tuolla summalla; silloin maan pääoma ei vähenisi.¹

»Verot, jotka kannetaan varainsiirrosta vainajilta eläville», Adam Smith sanoo, »kohtaavat lopullisesti ja välittömästi niitä henkilöitä, joille omaisuus siirtyy. Maanmyyntiverot kohtaavat yksinomaan myyjää. Hänen on miltei aina pakko myydä ja siis hyväksyä se hinta, jonka hän voi saada. Ostajan on tuskin koskaan pakko ostaa, joten hän suostuu maksamaan vain sellaisen hinnan, minkä hyväksi katsoo. Hän laskee, mitä maa tulee veroineen hänelle maksamaan. Mitä enemmän hänen on maksettava veroa, sitä alemman hinnan hän on halukas suorittamaan. Nämä verot kohtaavat siis useimmiten hädänalaisia henkilöitä, joten niiden täytyy tuntua hyvin raskailta ja sietämättömiltä.»²

— »Leimaverot sekä velkakirjain ja -sopimusten rekisteröinnistä suoritettavat maksut kohtaavat yksinomaan lainansaajaa, joka ne myös todellisuudessa aina maksaa. Samanluontoiset oikeudenkäyntimaksut kohtaavat asianosaisia. Ne vähentävät riidanalaisen esineen pääoma-arvoa kummankin osalta. Mitä enemmän varallisuuden hankkiminen maksaa, sitä pienemmäksi jää hankitun varallisuuden puhdas arvo. Kaikki varainsiirtoverot, mikäli ne vähentävät kysymyksessäolevan omaisuuden pääoma-arvoa, pyrkivät vähentämään työvoiman ylläpitoon tarkoitettuja varoja. Ne ovat kaikki suuremmassa tai pienemmässä määrin epätaloudellisia veroja, sillä ne lisäävät hallitsijan tuloa,

¹ [Tämä on epäilemättä totta, mutta toisaalta on muistettava ensiksikin, että sellaiset verot, jollei verotaso ole hyvin korkea, vaikuttavat vain vähän pääoman karttumista ehkäisevästi; toiseksi, että ne ovat hyvin helposti kannettavissa ja yleensä vaikeasti vältettävissä; ja kolmanneksi, että muista kuin fiskaalisista syistä varainsiirto- ja perintöveroja voisi lisätäkin juuri tämän viimeksimainitun ominaisuuden johdosta; ks. Mill, »Principles», II kirja, II luku, 3 §. Toisessa paikassa Mill tekee sen arvokkaan huomautuksen, että jos maa on ryhtynyt maksamaan valtionvelkaansa, niin pääomasta otettu verojen osa jää yhä edelleen pääomaksi. — Mill, m.t., V kirja, IX luku, 1 §. Vrt. Say, »Economie Politique», III kirja, VIII luku, ss. 311—312.]

² [Smith, m.t., V kirja, II luku, s. 364.]

jolla harvoin ylläpidetään muita kuin tuottamattomia työläisiä, ja vastaavasti supistavat kansan pääomaa, jolla ylläpidetään yksinomaan tuottavia työläisiä.»¹

Mutta tämä ei ole ainoa varainsiirtoveroja vastaan tehty muistutus. Ne estävät myös kansallispääoman jakaantumista yhteiskunnalle edullisimmalla tavalla. Yleinen hyvinvointi edellyttää kaikin mahdollisin keinoin helpotettavan kaikenlaisen omaisuuden siirtymistä ja vaihdantaa, koska pääoman eri lajit voivat siten varmimmin joutua niiden haltuun, jotka osaavat niitä parhaiten käyttää maan tuotannon lisäämiseen. »Miksi», herra Say kysyy, »joku tahtoo myydä maansa? Siksi, että hänellä on mielessä toinen sijoitus, jossa hänen varansa tuottavat enemmän. Miksi toinen haluaa ostaa saman maan? Siksi, että hän tahtoo sijoittaa pääoman, joka on tuottanut hänelle liian vähän tai ollut toimeettomana, tahi että hän luulee voivansa parantaa maankäyttöä. Tällainen vaihdanta lisää yleistä tuloa, koska se lisää näiden asianosaisten tuloja. Mutta jos kustannukset ovat niin rasittavia, että ne estävät koko vaihtotoimen, niin ne ehkäisevät myös yleisen tulon lisääntymistä.»² Näiden verojen kannanta on kuitenkin helppoa, ja tämä seikka monen mielestä tasoittaa jonkin verran niiden vahingollisia vaikutuksia.

¹ [Smith, m.t., V kirja, II luku, s. 364 b.]

² [Say, m.t., III kirja, VIII luku, s. 309.]

IX l u k u.

RAAKATUOTEVEROT.

56 §.

Eräessä tämän teoksen edellisessä jaksossa ¹ olen nähdäkseni tyydyttävästi todistanut sen periaatteen, että viljan hinnan määräävät ne tuotantokustannukset, jotka ovat syntyneet viljeltäessä yksinomaan sellaista maata tai, paremmin sanoen, käytettäessä yksinomaan sellaista pääomaa, jonka tuotosta ei makseta maankorkoa. Tästä seuraa, että kaikki, mikä voi lisätä tuotantokustannuksia, korottaa hintaa, ja kaikki, mikä voi niitä vähentää, alentaa hintaa. Huonomman maan viljelemisen pakko tai tuoton väheneminen käytettäessä tiettyä lisäpääomaa jo ennestään viljeltyyn maahan välttämättä korottaa raakatuotteiden vaihtoarvoa. Sellaisten koneiden keksintä, jotka sallivat maanviljelijän saada viljansa pienemmin tuotantokustannuksin, välttämättä alentaa sen vaihtoarvoa. Jokainen maanviljelijän maksettavaksi pantu vero, olipa se muodoltaan maavero tai kymmenykset tahi kohdistuipa se jo saatuun tuottoon, lisää tuotantokustannuksia ja korottaa siis raakatuotteiden hintaa.

Jos raakatuotteiden hinnan nousu ei ole riittävä korvaamaan maanviljelijälle veroa, luopuu hän tietenkin sellaisesta elinkeinosta, jossa hänen voittonsa on laskenut yleisen voittotason alapuolelle. Tämä aiheuttaa tarjonnan vähenemisen, kunnes ennallaan pysynyt kysyntä saattaa raakatuotteiden hinnan siinä määrin nousemaan, että niiden viljelys tulee jäl-

¹ [27 §:ssä.]

leen yhtä kannattavaksi kuin pääoman sijoitus mihin muuhun elinkeinon tahansa.

Hinnan nousu on ainoa keino, jonka avulla maanviljelijä voi maksaa veron ja saada edelleen tavallisen keskimääräisen voiton pääomansa käytöstä. Hän ei voi vähentää veroa maankorosta, siirtääkseen sen siten maanomistajan rasitukseksi, sillä hän ei maksa mitään maankorkoa. Hän ei myöskään vähennä veroa voitostaan, sillä hänellä ei ole mitään syytä jatkaa sellaisen elinkeinon harjoittamista, joka tuottaa vähän voittoa, silloin kun kaikki muut elinkeinot tuottavat enemmän. On siis kaiken epäilyksen ulkopuolella, että hän kykenee korottamaan raakatuotteiden hinnan summalla, joka vastaa veron määrää.

Raakatuoteveroa ei näin ollen maksa maanomistaja eikä maanvuokraaja, vaan sen maksaa kuluttaja suorittamalla korkeamman hinnan.

On muistettava, että maankorko on niiden tuotemäärien välinen ero, jotka saadaan käyttämällä yhtä suuret määrät pääomaa ja työtä samanlaatuiseen tai erilaatuiseen maahan. Niin ikään on muistettava, että rahamääräinen maankorko ei muutu samassa suhteessa kuin viljamääräinen maankorko.

Raakatuotevero, maavero ja kymmenykset muuttavat viljamääräistä maankorkoa, mutta eivät aiheuta muutosta rahamääräiseen maankorkoon.

Jos, kuten olemme aiemmin edellyttäneet ¹, viljelmät ovat kolmea eri laatua ja saman pääomamäärän käytöllä

palstasta n:o 1 saadaan 180 quarteria viljaa,

» n:o 2 » 170 » »

» n:o 3 » 160 » »

niin palstasta n:o 1 maksettava maankorko on 20 quarteria eli sama kuin palstojen n:o 1 ja n:o 3 tuottomäärien välinen ero; palstasta n:o 2 maksettava maankorko on 10 quarteria eli sama kuin palstojen n:o 2 ja n:o 3 tuottomäärien välinen ero; palstasta n:o 3 ei makseta maankorkoa lainkaan.

Jos viljan hinta on 4 puntaa quarterilta, on palstasta n:o 1

¹ [S. 112, huom.]

maksettava rahamääräinen maankorko 80 puntaa ja palstasta n:o 2 40 puntaa.

Olettakaamme säädetyksi viljavero, jonka määrä on 8 shillinkiä quarterilta; silloin viljan hinta nousee 4 puntaan 8 shillinkiin, ja jos maanomistajat saisivat saman viljamääräisen maankoron kuin ennenkin, niin se olisi palstasta n:o 1 88 puntaa ja palstasta n:o 2 44 puntaa. Mutta he eivät saa entistä viljamääräistä maankorkoa; vero rasittaa palstaa n:o 1 raskaammin kuin palstaa n:o 2 ja palstaa n:o 2 raskaammin kuin palstaa n:o 3, koska se kannetaan suuremmalta viljamäärältä. Hinnan määrää tuotannon vaikeus palstalla n:o 3, ja vilja kallistuu 4 puntaan 8 shillinkiin, jotta palstaan n:o 3 sijoitetun pääoman voitto olisi samalla tasolla kuin yleinen pääomanvoitto.

Näiden kolmen erilaatuisen palstan tuotto ja vero tulevat olemaan seuraavat:

palstan n:o 1: tuotto 180 quarteria à £ 4 8s.	£792
vähennys 16.3 quarterin arvo eli 180 quarterilta à 8s.	» 72
puhdas viljatuotto 163.7 quarteria; puhdas rahatuotto	<u>£720;</u>
palstan n:o 2: tuotto 170 quarteria à £ 4 8s.	£748
vähennys 15.4 quarterin arvo à £ 4 8s. eli 170 quarterilta à 8s.	» 68
puhdas viljatuotto 154.6 quarteria; puhdas rahatuotto	<u>£680;</u>
palstan n:o 3: tuotto 160 quarteria à £ 4 8s.	£704
vähennys 14.5 quarterin arvo à £4 8s. eli 160 quarterilta à 8s.	» 64
puhdas viljatuotto 145.5 quarteria; puhdas rahatuotto	<u>£640.</u>

Palstan n:o 1 rahamääräinen maankorko on edelleen oleva 80 puntaa eli 720:n ja 640 punnan välinen ero ja palstan n:o 2 40 puntaa eli 680:n ja 640 punnan välinen ero, siis tarkalleen yhtä suuri kuin ennenkin; mutta viljamääräinen maankorko on laskeva palstalta n:o 1 20:sta 18.2 quarteriin, mikä vastaa

163.7:n ja 145.5 quarterin välistä eroa, sekä palstalta n:o 2 10:stä 9.1 quarteriin, mikä vastaa 154.6:n ja 145.5 quarterin välistä eroa.

Viljavero kohtaa siis kuluttajia ja korottaa viljan arvoa, verrattuna kaikkiin muihin hyödykkeisiin, veron mukaisessa suhteessa. Mikäli raakatuotteita sisältyy muiden hyödykkeiden kokoomukseen, näidenkin arvo vastaavasti nousee, jos muut syyt eivät tasoita veron vaikutusta. Nekin joutuvat siis todellisuudessa välillisesti verotetuiksi ja niiden arvo nousee veron mukaisessa suhteessa.

Raakatuotteiden ja työläisen muiden tarvikkeiden verotuksella on lisäksi toinenkin vaikutus: se korottaa työpalkkaa. Väestöperiaatteen vaikutus ihmiskunnan lisääntymiseen saa näet aikaan, että alimman luokan työpalkka ei voi koskaan jatkuvasti pysyä paljon yläpuolella sen tason, jonka luonto ja tapa ¹ säättävät työvoiman ylläpitämiseksi. Tämä luokka ei voi koskaan kestää huomattavaa verotusta, joten, jos sen pitää suorittaa 8 shillinkiä lisää joka vehnäquarterilta ja suhteellisesti pienempi lisämaksu muista tarvikkeista, se ei kykene tulemaan toimeen entisellä työpalkalla eikä ylläpitämään työväen lukumäärää. Työpalkka nousee siis ehdottomasti ja välttämättä, ja sitä mukaa kuin se nousee, voitto laskee. Hallitus saa veroa 8 shillinkiä quarterilta kaikesta maassa kulutetusta viljasta; osan tästä verosta maksavat välittömästi viljankuluttajat; toisen osan ² maksavat välillisesti työnantajat, ja se vaikuttaa voittoon samalla tavoin, kuin jos työpalkka olisi noussut sen johdosta, että työvoiman kysyntä on tarjontaan verrattuna lisääntynyt tai työläisten ravinnon ja muiden tarvikkeiden saanti entisestään vaikeutunut.

57 §. Mikäli tämä vero kohtaa kuluttajia, se on tasainen, mutta mikäli se vaikuttaa voittoon, se on yksipuolinen, koska se ei rasita maanomistajaa eikä rahapääomanomistajaa (stockholder) ³, jotka saavat jatkuvasti toinen entisen rahamääräisen

¹ [Tämä on tärkeä lisäys.]

² [Ts. sen osan, joka kohtaa työväenluokan ravintoa ym.]

³ [Ricardo erottaa toisistaan *yrittäjä-pääomanomistajan* eli varsinaisen kapitalistin (maanvuokraajan, teollisuudenharjoittajan, kauppiaan, rakennus-

maankorkonsa ja toinen entisen rahaosinkonsa. Maantuotteiden verotus vaikuttaisi näin ollen seuraavasti:

1) se korottaa raakatuotteiden hinnan veromäärällä ja koh-
taa siis kutakin kuluttajaa hänen kulutuksensa mukaisessa
suhteessa;

2) se korottaa työpalkkaa ja alentaa voittoa.

Tällaista veroa vastaan voi siitä syystä tehdä seuraavat muistut-
ukset:

1) että se korottaessaan työpalkkaa ja alentaessaan voittoa
vaikuttaa epätasaisesti, koska se vähentää maanvuokraajan,
kauppiaan ja teollisuudenharjoittajan tuloa, mutta ei rasita
maanomistajan, rahapääomanomistajan eikä muiden pysyvätuloisten henkilöiden tuloa;

2) että viljan hinnan nousun ja työpalkan nousun välillä ku-
luu melko pitkä aika, jolloin työläiset kärsivät suurta hätää;

3) että työpalkan nousu ja voiton lasku lamauttavat pää-
oman karttumista ¹, vaikuttaen samalla tavoin kuin maa-
perän luonnollinen köyhtyminen;

4) että raakatuotteiden hinnan noustessa kaikki raaka-
tuotteita sisältävät hyödykkeet kallistuvat, joten me emme
kykene samoin edellytyksin kilpailemaan maailmanmarkki-
noilla ulkomaisten teollisuudenharjoittajien kanssa.

58 §. *Ensimmäiseen* ² muistutukseen — nim. että tämä vero korottaessaan työpalkkaa ja alentaessaan voittoa vaikuttaa epätasaisesti, koska se vähentää maanvuokraajan, kauppiaan ja teollisuudenharjoittajan tuloa, mutta ei rasita maanomistajan, rahapääomanomistajan eikä muiden pysyvätuloisten henkilöiden tuloa, — voi vastata, että jos veron vaikutus on epätasainen, niin lainsäätäjän asia on tehdä se tasaiseksi verottamalla välittömästi maankorkoa ja rahapääomantuottoa. Näin menetellen saavutettaisiin kaikki tuloveron tarkoitukset, eikä tarvitsisi

urakoitsijan ym.), joka saa pääomastaan enemmän tai vähemmän vaihtelevaa voittoa (profit), ja rahapääomanomistajan eli koroillaaneläjän (stockholder, monied man), joka saa nimenomaan valtiolle lainaksi antamistaan varoista tietynsuuruista rahankorkoa eli »osinkoa» (interest, dividend). — Suom. huom.)

¹ [Tämä on niitä harvoja kohtia, joissa viitataan rahankorkotason ja pääoman karttumisen väliseen yhteyteen; vrt. 44 §:ää ja johdantoa.]

² [Julkaisijan kursivoima.]

turvautua niin vastenmielisiin toimenpiteisiin kuin jokamiehen asiain penkomiseen ja viranomaisten valtuuttamiseen tehtäviin, jotka ovat vapaan maan tapojen ja tunteiden vastaisia.

59 §. *Toiseen*¹ muistutukseen — nim. että viljan hinnan nousun ja työpalkan nousun välillä kuluu melko pitkä aika, jolloin varattomat luokat kärsivät suurta hätää — minä vastaan, että nopeus, jota työpalkka osoittaa seuratessaan raakatuotteiden hintaa, on oloista riippuen hyvin erilainen; eräissä tapauksissa viljan hinnan nousulla ei ole työpalkkaan mitään vaikutusta; toisissa tapauksissa työpalkan nousu edeltää viljan hinnan nousua; vaikutus työpalkkaan ilmenee toisinaan hitaasti, toisinaan nopeasti.

Ne, jotka väittävät, että tarvikkeiden hinta määrää työn hinnan aina huomioonottaen yhteiskunnan kulloisenkin kehitystason, näyttävät liian helposti myöntävän, että tarvikkeiden kallistumista tai halpenemista seuraa hyvin hitaasti työpalkan nousu tai lasku. Ravinnon kalleus saattaa näet johtua varsin erilaisista syistä ja voi siis saada aikaan hyvin erilaisia seurauksia.² Se saattaa johtua:

- 1) tarjonnan riittämättömyydestä;
- 2) kysynnän asteittaisesta lisääntymisestä, jota voi lopulta seurata tuotantokustannusten nousu;

¹ [Julkaisijan kursivoima].

² [Seuraavassa tarkastelussa on otettu huomioon kaksi näkökohtaa; ensimmäinen ja määräävä on vilja- yms. verojen vastustaminen siitä syystä, että ne aiheuttavat hätää ja kurjuutta; toinen on edellisestä seuraava johtopäätös, että julkisen vallan olisi ryhdyttävä toimiin työpalkan sovittamiseksi tarvikkeiden hinnan mukaan. Sellaiset toimenpiteet, kuten Ricardo osoittaa käsitellessään riittämätöntä tarjontaa, kävisivät kuitenkin luonnollisista syistä mahdottomiksi.

Pääkysymyksen suhteen on pantava merkille, että Ricardon jättää täysin huomioonottamatta sen väitteen, että konservatiivinen tunne, mitä tulee tiettyistä palveluksista maksettavaan asianmukaiseen työpalkkaan rahamääräisesti ilmaistuna, estää kaikki *nopeat* mukauttamiset. Hinnat muuttuvat helpommin, sillä ns. hintamarkkinat ovat paremmin järjestyneet kuin työpalkkamarkkinat. Ensimmäisen ja neljännen syyn lopullisten vaikutusten erilaisuus on kiistaton. Sitä vastoin on vaikeampi käsittää, miksi meidän pitäisi uskoa Ricardon tavoin, että näiden syiden välittömät seuraukset olisivat niin pahat, kuin hän tässä kuvaa. Ricardo tekee kuitenkin erään myönnytyksen, jonka kantavuutta nyt puheenaolevassa asiassa hän tuskin itsekään oivaltaa, sanoessaan, että viljelyspääoma voitaisiin siirtää maanviljelyksestä muuhun elinkeinon. Siinä tapauksessa hätäkausi ei tietenkään olisi vältettävissä.]

3) rahan arvon laskusta tai

4) tarvikeveroista.

Ne, jotka ovat tutkineet tarvikkeiden kalleuden vaikutusta työpalkkaan, eivät ole riittävästi erottaneet toisistaan näitä neljää syytä. Tarkastelkaamme niitä kutakin erikseen.

Huono ¹ sato aiheuttaa elintarvikkeiden kallistumisen, ja korkea hinta on ainoa keino, jolla kulutus pakotetaan mukautumaan tarjonnan tilaan. Jos kaikki viljanostajat olisivat rikkaita, niin hinta voisi nousta miten paljon tahansa, mutta tulos jäisi kuitenkin samaksi. Hinta olisi näet lopulta niin korkea, että vähimmin rikkaiden olisi pakko luopua kuluttamasta osaa siitä määrästä, jonka he tavallisesti kuluttivat, koska vain supistamalla kulutusta kysyntä on alennettavissa tarjonnan tasalle. Näin ollen ei voi olla mielettömämpää politiikkaa kuin rahamääräisen työpalkan pakollinen säännöstely ravinnon hinnan mukaan, kuten usein tapahtuu köyhäinhoitolakeja väärin sovellettaessa. Tällainen toimenpide ei tuota työläiselle mitään todellista helpotusta, sillä sen vaikutuksesta viljan hinta nousee vielä enemmän, ja lopulta hänen on kuitenkin pakko supistaa kulutustaan vähenneen tarjonnan mukaisesti. Kun asiain meno on luonnollinen eikä siihen puututa turmiollisin ja nurinkurisin toimenpitein, niin huonosta sadosta johtuvaa tarjonnan riittämättömyyttä ei seuraa työpalkan nousu. Sen nousu on vain nimellinen palkansaajien kannalta; se lisää kilpailua viljamarkkinoilla, ja sen lopullinen seuraus on, että viljantuottajien ja viljakauppiaiden voitto nousee. Työpalkka määräytyy todellisuudessa sen suhteen mukaan, joka kulloinkin vallitsee tarvikkeiden tarjonnan ja kysynnän sekä työvoiman tarjonnan ja kysynnän välillä, ja raha on vain se väline eli mitta, jonka määräisenä työpalkka ilmaistaan. — Tässä tapauksessa työläisen hätä ei siis ole vältettävissä, eikä mikään lainsäädäntö voi sitä poistaa; ainoa parannuskeino on lisäravinnon maahantuonti tai sopivien korvikkeiden käyttö.

Jos ² taasen viljan kalleus johtuu kysynnän lisääntymisestä,

¹ [Elintarvikkeiden kallistumisen ensimmäinen syy.]

² [Toinen syy.]

käy sen edellä aina työpalkan nousu, sillä kysyntä ei voi kasvaa, jollei kansalla ole enemmän varoja ostaa sitä, mitä se haluaa. Pääoman karttuminen lisää luonnollisesti kilpailua työnantajien kesken ja korottaa siis työn hintaa. Palkanlisää ei aina käytetä välittömästi ravintoon, vaan aluksi työläinen hankkii sillä itselleen muita nautinnonvälineitä. Hänen tilansa paraneminen herättää hänessä kuitenkin halun ja suo mahdollisuuden mennä naimisiin, ja silloin hänen perheensä elatukseen tarpeellisen ravinnon kysyntä tietenkin syrjäyttää niiden muiden nautinnonvälineiden kysynnän, joihin hän väliaikaisesti käytti työpalkkansa. Vilja siis kallistuu, koska sen kysyntä kasvaa, koska yhteiskunnassa on ihmisiä, joilla on nyt enemmän varoja sen ostamiseen, ja maanvuokraajan voitto nousee yleisen voittotason yläpuolelle, kunnes viljantuotantoon on ehditty siirtää tarpeellinen määrä pääomaa. Laskeeko viljan hinta jälleen entiselle tasolle sen jälkeen, kun tämä on tapahtunut, vai pysyykö se jatkuvasti korkeampana, riippuu sen maan laadusta, josta viljan lisämäärä on saatu. Jos se on saatu maasta, joka on yhtä hedelmällinen kuin viimeksi viljelty, eivätkä työkustannukset ole olleet suuremmat, laskee hinta entiselle tasolle; mutta jos se on saatu huonommasta maasta, pysyy hinta jatkuvasti korkeampana. Edellisessä tapauksessa korkeampi työpalkka johtui työvoiman kysynnän lisääntymisestä; mikäli se edisti avioliittoisuutta ja käytettiin lasten elatukseen, sen seurauksena oli työvoiman tarjonnan kasvu. Mutta kun työvoiman tarve on tyydytetty, työpalkka laskee jälleen entiselle tasolle, jos viljan hinta on laskenut entiselle tasolle; jos taas viljan lisämäärä on saatu huonommasta maasta, jää työpalkka laskunkin jälkeen entistä korkeammalle tasolle. Korkea hinta ei ole lainkaan ristiriidassa runsaan tarjonnan kanssa: hinta ei pysy korkeana siitä syystä, että määrä on riittämätön, vaan siitä syystä, että tuotantokustannukset ovat nousseet. On todella yleinen ilmiö, että milloin väestönkasvu on saanut kannustimen, sen vaikutus osoittautuu voimakkaammaksi kuin asiaintila vaatii: väestö voi näet kasvaa ja yleensä kasvaakin niin paljon, että se työvoiman kysynnän lisääntymisestä huolimatta

tulee työvoiman ylläpitovaroihin katsoen olemaan suhteellisesti suurempi kuin ennen pääoman lisääntymistä. Silloin ilmenee vastavaikutus: työpalkka laskee luonnollisen tasonsa alapuolelle ja pysyy siinä tilassa, kunnes tarjonnan ja kysynnän välille on palannut tavallinen suhde. Tässä tapauksessa siis työpalkan nousu käy viljan kallistumisen edellä, joten työläinen ei joudu hätää kärsimään.

Ravinnon¹ hinnan nousu voi vielä johtua rahan arvon laskusta, minkä aiheuttaa jalometallikaivosten runsas tuotto tai setelinanto-oikeuden väärinkäyttö; mutta rahan arvon lasku ei millään tavoin muuta ravinnon tuotantomäärää. Työläisten lukumäärä jää niin ikään entiseksi, samoin työvoiman kysyntä, sillä pääoma ei lisääny eikä vähene. Työläisen osalle tuleva tarvikemäärä riippuu tarvikkeiden kysynnän ja tarjonnan välisestä suhteesta verrattuna työvoiman kysynnän ja tarjonnan väliseen suhteeseen; sillä raha on vain mittaväline, jolla määrä ilmaistaan; ja koska kumpikaan niistä ei ole muuttunut, niin ei myöskään työläisen saama todellinen korvaus muutu. Hänen rahapalkkansa kyllä nousee, mutta se sallii hänen saada vain entisen määrän tarvikkeita. Ne, jotka tämän periaatteen kieltävät, ovat velvolliset todistamaan, miksi rahamäärän lisääntyminen ei aiheuttaisi työn hinnan nousua, milloin työ määrä ei ole lisääntynyt, vaikka se heidänkin tunnustuksensa mukaan aiheuttaisi kenkien, hattujen ja viljan hinnan nousun, jos näiden hyödykkeiden määrä ei ole lisääntynyt. Hattujen ja kenkien suhteellisen markkina-arvon määräävät hattujen kysyntä ja tarjonta verrattuina kenkien kysyntään ja tarjontaan, sillä raha on vain mittaväline, jonka määräisenä niiden arvo ilmaistaan. Jos kenkien hinta kaksinkertaistuu, niin kaksinkertaistuu hattujenkin hinta, ja niiden keskinäinen arvo pysyy ennallaan. Samoin jos viljan ja kaikkien muiden työläisen tarvikkeiden hinta kaksinkertaistuu, tulee työnkin hinta kaksinkertaiseksi; ja niin kauan kuin tarvikkeiden ja työvoiman tavallinen kysyntä ja tarjonta pysyy ennallaan, ei niiden keskinäisellä arvolla ole mitään syytä muuttua.

¹ [Kolmas syy.]

Vaikka¹ sekä rahan arvon lasku että raakatuotteiden verotus korottavat hintaa, ei kumpikaan niistä *välttämättä* vaikuta raakatuotteiden määrään eikä niiden ihmisten lukumäärään, jotka kykenevät ostamaan ja haluavat kuluttaa näitä tuotteita. On hyvin helppo käsittää, miksi maan pääoman epäsäännöllisesti lisääntyessä työpalkka nousee, samalla kun viljan hinta pysyy ennallaan tai nousee vähemmässä määrin, ja siksi maan pääoman vähetessä työpalkka laskee, samalla kun viljan hinta pysyy ennallaan tai laskee paljon vähemmässä määrin; ja miksi tällainen olotila jatkuu lisäksi melko pitkän ajan. Syynä on se seikka, että työ on sellainen hyödyke, jota ei voi mielin määrin lisätä eikä vähentää. Jos markkinoilla on kysyntään verraten liian vähän hattuja, niin niiden hinta nousee, mutta vain lyhyen ajan; sillä jo yhden vuoden kuluessa voi hattujen määrää, käyttämällä enemmän pääomaa niiden tuottamiseen, lisätä minkä verran tahansa, joten niiden markkinahinta ei voi kauan pysytellä huomattavasti yläpuolella niiden luonnollisen hinnan. Mutta työläisten suhteen asianlaita on toisin. Heidän lukumääränsä ei ole lisättävissä vuodessa tai parissa, silloin kuin pääoma on kasvanut, eikä nopeasti vähennettävissä, kun pääoman määrä on supistumassa. Koska siis työvoima lisääntyy tai vähenee hitaasti, samalla kun sen ylläpitovarot lisääntyvät tai vähenevät nopeasti, niin täytyy kulua melko pitkä aika, ennen kuin työn hinta tarkalleen määräytyy viljan ja muiden tarvikkeiden hinnan mukaan. Mutta rahan arvon laskiessa viljantuotantoa verotettaessa ei välttämättä ilmene työvoiman liikatarjontaa eikä kysynnän vähenemistä, joten työläisen palkan todelliseen laskuun ei voi olla mitään syytä.²

Viljavero ei välttämättä vähennä viljan määrää; se vain korottaa sen rahahintaa. Se ei myöskään välttämättä supista työvoiman kysyntää verrattuna sen tarjontaan. Miksi sen siis pitäisi vähentää työläiselle maksettavaa osuutta? Olettakaamme todeksi, että vero vähentää työläiselle annettavaa määrää,

¹ [Neljäs syy.]

² [Tämä menee hieman liian pitkälle. On näet huomattava, ettei pääomanomistajakaan käsitä, miksi hänen on alistuttava korko- tai voittotason todelliseen laskuun.]

ts. että se ei korota hänen rahamääräistä työpalkkaansa samassa suhteessa, kuin se korottaa työläisen kuluttaman viljan hintaa. Eikö silloin viljan tarjonta ylitä sen kysyntää? Eikö viljan hinta laske? Ja eikö työläinen näin ollen saa tavallista osuuttaan? Tässä tapauksessa pääoma todella siirtyisi pois maanviljelyksestä; sillä jollei viljan hinta nouse koko veromäärällä, niin maanviljelyksen voitto jää yleisen voittotason alapuolelle, ja pääoma hakeutuu edullisempaan sijoitukseen. Mitä siis tulee raakatuoteveron vaikutukseen, jota me nyt tarkastelemme, niin minusta näyttää, että raakatuotteiden hinnan nousun ja työläisen palkan nousun välillä ei kulu mitään sellaista väliaikaa, jolloin työläisen tila suuresti huononee, ja että työväenluokka ei siis joudu kärsimään mitään muuta haittaa, kuin minkä sille tuottaa jokainen muukin verotustapa; tämä haitta on se vaara, että vero voi vähentää työvoiman ylläpitoon tarkoitettuja varoja ja siten pidättää tai supistaa työvoiman kysyntää.

60 §. Raakatuoteveroja vastaan esitetty *kolmas*¹ muistutus oli se, että työpalkan nousu ja voiton lasku heikontaa pääoman karttumista ja vaikuttaa samalla tavoin kuin maaperän luonnollinen köyhtyminen. Tämän väitteen johdosta huomautan koettaneeni osoittaa eräässä tämän teoksen toisessa kohdassa, että säästöjä voi tehdä yhtä hyvin kulutusta supistamalla kuin tuotantoa lisäämällä, sekä hyödykkeiden arvon laskiessa että voittotason noustessa. Jos voittoni nousee 1 000 punnasta 1 200 puntaan hintojen pysyessä ennallaan, voin säästämällä kartuttaa pääomaani entistä enemmän. Mutta kartuttamiskykyni ei silloin kasva niin paljon kuin se kasvaisi siinä tapauksessa, että voittoni jäisi ennalleen, mutta hyödykkeet halpenisivat siinä määrin, että voisin ostaa niitä 800 punnalla saman verran kuin ennen 1 000 punnalla.

Kun veromäärä on joka tapauksessa saatava kootuksi, koskee kysymys vain sitä, onko tämä määrä otettava yksilöiltä vähentämällä heidän voittojaan vai korottamalla niiden hyödykkeiden hintoja, joihin nämä voitot kulutetaan.

Verotus, olipa sen muoto mikä tahansa, ei ole muuta kuin

¹ [Julkaisijan kursivoima.]

valinta kahdesta pahasta: jos se ei kohdistu voittoon eikä muihin tulolähteisiin, niin sen täytyy vaikuttaa menoihin; ja onkin yhdentekevää, mitä se kohtaa, kunhan rasitus jakaantuu tasaisesti eikä vaikeuta uudestituoitantoa. Tuotanto- eli pääomanvoittovaroilla, kohdistuivatpa ne voittoihin suoraan tai välillisesti maaperän tai sen tuoton verotuksen kautta, on muiden verojen rinnalla se etu, että — edellyttäen veroa maksettavan kaikesta muustakin tulosta — mikään yhteiskuntaluokka ei voi niitä välttää, ja kukin joutuu maksamaan varojensa mukaan.

Kulutusveroja saituri voi välttää; hänen vuotuinen tulonsa on ehkä 10 000 puntaa, joista hän kuluttaa vain 300. Mutta pääomanvoittoveroja, olivatpa ne välittömiä tai välillisiä, hän ei voi välttää. Hän on maksava niitä joko luovuttamalla tuotonsa osan tai sen arvon tahi siten, että hän tuotantotarvikkeiden kallistuttua ei enää voi kartuttaa pääomaansa samassa määrin kuin ennen. Hänen tulonsa arvo voi tosin pysyä ennallaan, mutta hänen käytettävissään ei ole enää entistä määrää työtä eikä niitä aineita, joiden käsittelyyn tämä työ voidaan käyttää.

Jos jokin maa on eristetty kaikista muista eikä käy kauppaa naapuriensa kanssa, ei se voi millään tavoin siirtää mitään osaa omista veroistaan muiden maksettavaksi. Osa sen maaperän ja työn tuotosta luovutetaan valtion tarpeisiin, ja sillä kysymyksellä, kannetaanko verot tuloista, maatalous- vaiko teollisuustuotteista, on nähdäkseni vähän merkitystä, kunhan verot eivät rasita epätasaisesti pääomaa kartuttavaa ja säästävää luokkaa. Jos tuloni ovat 1 000 puntaa vuodessa ja minun on maksettava veroja 100 puntaa, niin sillä seikalla ei ole suurta merkitystä, maksanko ne tuloistani, jättäen itselleni vain 900 puntaa, vai suoritanko 100 puntaa lisää tarvitsemistani maataloustuotteista tai teollisuustavaroista. Jos 100 puntaa on minun oikeudenmukainen osuuteni maan menoista, niin verotuksen oivallisuus on siinä, että minun on maksettava juuri nämä 100 puntaa, ei enempää eikä vähempää. Ja tämä tulos saavutetaan varmin verottamalla työpalkkaa, voittoa ja raakatuotteita.

61 §. Vielä jää tarkastettavaksi *neljäs*¹ ja viimeinen muistutus, nim. että raakatuotteiden hinnan noustessa kaikki raakatuotteita sisältävät hyödykkeet kallistuvat, joten me emme kykene samoin edellytyksin kilpailemaan maailmanmarkkinoilla ulkomaisten teollisuudenharjoittajien kanssa.

Ensiksikään viljan ja *kaikkien* kotimaisten hyödykkeiden hinnat eivät voi huomattavasti nousta, jollei jalometalleja virtaa maahan; sillä korkeiden hintojen vallitessa sama rahamäärä ei voi saattaa liikkeeseen samaa hyödykemäärää, joka on liikkeessä silloin, kun hinnat ovat alhaiset; jalometalleja taasen ei voi koskaan ostaa kalliilla hyödykkeillä. Jos tarvitaan enemmän kultaa, on sen saamiseksi annettava enemmän hyödykkeitä, eikä vähemmän. Rahan puutetta ei voi myöskään korvata paperilla, sillä eihän paperi määrää kullan hyödykearvoa, vaan päinvastoin kulta määrää paperin arvon. Jos siis kullan arvoa ei voi alentaa, ei liikkeeseen voi laskea paperirahaa sen arvon laske-matta. Että taasen kullan arvoa ei voi alentaa, käy selväksi, kun otamme huomioon, että kullan hyödykearvon on pakko määräytyä sen tavaramäärän mukaan, joka kullan vastikkeeksi on ulkomaalaisille annettava. Kun kulta on halpaa, hyödykkeet ovat kalliita, ja kun kulta on kallista, hyödykkeet ovat halpoja ja niiden hinnat laskevat. Koska ei ole osoitettu mitään syytä, miksi ulkomaalaisten pitäisi myydä kultansa tavallista halvemmalla, ei ole todennäköistä, että kultaa lainkaan virtaisi maahan. Mutta ilman kullan maahantuloa sen määrä ei voi lisääntyä eikä sen arvo laskea, joten ei myöskään voi syntyä mitään tavarain hintojen yleistä nousua.²

Raakatuoteveron todennäköinen seuraus on, että raakatuotteet ja kaikki niitä sisältävät hyödykkeet kallistuvat, mutta eivät suinkaan veron mukaisessa suhteessa. Sen sijaan muut hyödykkeet, jotka eivät sisällä raakatuotteita, kuten metalli- ja saviteokset, halpenevat. Näin ollen entinen rahamäärä riittää koko kiertokulun tarpeisiin.

¹ [Julkaisijan kursivoima.]

² Voi epäillä, tokko hyödykkeiden kallistuessa yksinomaan verotuksen johdosta on tarpeen käyttää enemmän rahaa niiden kiertokulun turvaamiseksi. Luulen, että tällaista tarvetta ei ole.

Vero, joka aiheuttaisi kaikkien kotimaisten tuotteiden hintain nousun, lamauttaisi vientiä vain hyvin lyhyen ajan. Jos hyödykkeet kallistuisivat kotimaassa, ei niitä tosin voisi heti edullisesti viedä maasta, koska ne olisivat täällä sellaisen rasituksen alaisia, josta ne ovat ulkomailla vapaat. Vero tuottaisi saman vaikutuksen kuin sellainen rahan arvon muutos, joka ei ulottuisi kaikkiin maihin, vaan rajoittuisi yhteen ainoaan. Jos tämä maa olisi Englanti, se ei ehkä kykenisi myymään, mutta voisi ostaa, koska tuontihyödykkeiden hinnat eivät olisi nousseet. Ulkomaisten hyödykkeiden vastikkeeksi voisi tällöin viedä vain kultaa, mutta sellainen kauppa ei saata jatkua kauan. Kansakunnan rahavarat eivät voi ehtyä, sillä kun tietty rahamäärä on maasta poistunut, jäännöksen arvo nousee, aiheuttaen hyödykkeiden asettumisen sellaiselle hintatasolle, että niitä voi jälleen edullisesti viedä maasta. Rahan kallistuttua me emme siis enää vie maasta tavarain vastikkeeksi rahaa, vaan niitä valmisteita, joiden hinnat ensin nousivat niiden raakatuotteiden kallistumisen johdosta, mistä ne on tehty, mutta sittemmin rahanviennin vaikutuksesta jälleen laskivat.

Tätä vastaan voi kuitenkin väittää, että kun rahan arvo täten nousee, niin nousun vaikutus kohdistuisi sekä koti- että ulkomaisiin hyödykkeisiin, joten mikään ei enää kannustaisi tuomaan ulkomaisia tavaroita. Jos siis oletamme, että olemme tuoneet maahan tavaroita, jotka maksoivat ulkomailla 100 puntaa, mutta jotka myytiin täällä 120 punnasta, niin lakkaisimme niitä tuomasta, kun rahan arvo olisi Englannissa noussut niin paljon, että niistä saataisiin täälläkin vain 100 puntaa. Mutta niin ei voi koskaan tapahtua. Vaikuttimena, joka saattaa meidät tuomaan maahan jotakin tavaraa, on sen suhteellinen halpuus ulkomailla, sen ulkomaisen ja kotimaisen hinnan vertailu. Jos jokin maa vie hattuja ja tuo verkaa, niin se menettelee niin siitä syystä, että se valmistamalla hattuja ja vaihtamalla niitä verkaan voi saada enemmän verkaa kuin tuottamalla sitä itse. Jos raakatuotteiden kallistuminen aiheuttaa hattujen tuotantokustannusten nousun, niin se lisäisi myös veran tuotantokustannuksia. Jos siis kumpikin hyödyke valmistettaisiin kotimaassa,

niin kummankin hinta nousisi. Koska toinen näistä hyödykkeistä on kuitenkin sellainen, jonka me tuomme ulkomailta, niin se ei kallistu eikä myöskään halpene rahan arvon noustessa; ja koska se ei halpene, niin sen ja vientihyödykkeen välinen suhde muodostuu jälleen luonnolliseksi. Raakatuotteiden kallistuminen korottaa hatun hinnan 30 shillingistä 33 shillinkiin eli 10 %, ja jos me itse tuottaisimme verkaa, niin sama syy korottaisi sen hinnan 20 shillingistä 22 shillinkiin yardilta. Tämä korotus ei kuitenkaan muuta veran ja hattujen välistä suhdetta: hattu maksoi ja maksaa edelleen 1 1/2 yardia verkaa. Mutta jos me tuomme maahan verkaa, niin sen hinta on edelleen 20 shillinkiä yardilta siitä huolimatta, että rahan arvo ensin laski ja sitten nousi; hattujen hinta taas, joka nousi 30 shillingistä 33 shillinkiin, laskee jälleen 30 shillinkiin eli tasolle, joka palauttaa veran ja hattujen välisen suhteen ennalleen.

Tämän asian tarkastelun yksinkertaistamiseksi olen edellyttänyt, että raaka-aineiden arvon nousu vaikuttaa samassa suhteessa kaikkiin kotimaisiin hyödykkeisiin, ts. että jos sen johdosta jokin hyödyke kallistuu 10 %, niin kaikki muutkin kallistuvat 10 %. Mutta koska hyödykkeiden arvo on hyvin erilaisella tavalla kokoonpantu raaka-aineen ja työn arvosta ja kun maanpinnalta saatavien raakatuotteiden kallistuminen ei lainkaan kohtaisi eräitä hyödykkeitä, esim. metallivalmisteita, niin on ilmeistä, että raakatuotevero vaikuttaa hyödykkeiden arvoon mitä erilaisimmalla tavalla. Mikäli tämä vaikutus ilmenee, se edistää tai jarruttaa tiettyjen hyödykkeiden vientiä, ja siihen liittyy epäilemättä sama haitta kuin itse hyödykkeidenkin verotukseen: se rikkoo niiden arvojen välisen luonnollisen suhteen. Niinpä hatun luonnollinen hinta, sen sijaan, että se olisi sama kuin 1 1/2 yardia verkaa, voi olla vain 1 1/4 tai sitten 1 3/4 yardia verkaa, ja siitä syystä ulkomaankauppa voi helposti saada toisen suunnan. Nämä haitat eivät kuitenkaan todennäköisesti vaikuta viennin ja tuonnin *arvoon*;¹ ne vain estävät koko maailman pääomaa jakaantumasta parhaalla mahdollisella tavalla, sillä sen jakaantuminen tapahtuu parhaiten silloin, kun joka

¹ [Tämä sana on huomattava, sillä se on koko tarkastelun avain.]

hyödykkeen hinta saa vapaasti, keinotekoisten rajoitusten estämättä, asettua luonnolliselle tasolle.¹

Vaikka siis useimpien kotimaisten hyödykkeittemme hinnan nousu ehkäisisi jonkin aikaa vientiä yleensä ja saattaisi jatkuvastikin estää joidenkin hyödykkeiden vientiä, ei se kuitenkaan voisi olennaisesti häiritä ulkomaankauppaa eikä asettaisi meitä suhteellisesti epäedulliseen asemaan, mitä tulee ulkomaanmarkkinoilla esiintyvään kilpailuun.

¹ [Lisäksi on huomattava niin pääoman kuin työnkin taipumus hakeutua sellaisiin maihin, missä ne voivat ryhtyä tuotantotoimeen edullisemmissä oloissa.]

X l u k u.

MAANKORKOVEROT.

62 §.

Maankorkovero kohdistuu vain maankorkoon; se joutuu kokonaan maanomistajien maksettavaksi, eikä sitä voi siirtää minäkään kuluttajaluokan rasitukseksi. Maanomistaja ei voi korottaa maankorkoa, koska hän ei voi muuttaa vähimmin tuottavan viljelysmaan ja jokaisen sitä paremman maan tuottojen välistä eroa. Viljelyksessä on kolmenlaatuista maata, nim. palstat n:o 1, 2 ja 3, jotka samalla työmäärällä tuottavat vastaavasti 180, 170 ja 160 quarteria vehnää. Mutta palstasta n:o 3 ei makseta maankorkoa, joten se jää verottamatta. Palstan n:o 2 maankorko ei siis voi ylittää 10 quarterin arvoa eikä palstan n:o 1 maankorko 20 quarterin arvoa. Maankorkovero ei voi korottaa raakatuotteiden hintaa, koska palstan n:o 3 viljelijällä, hän kun ei maksa maankorkoa enempää kuin veroakaan, ei ole mitään mahdollisuutta korottaa tuottamansa hyödykkeen hintaa. Maankorkovero ei estä ottamasta viljelykseen uutta maata, koska se ei tuota korkoa ja jää siis verottamatta. Jos viljelykseen otettaisiin palsta n:o 4, joka tuottaisi 150 quarteria, ei sellaisesta maasta maksettaisi korkoa; mutta silloin syntyisi 10 quarterin korko palstalla n:o 3, josta siis alettaisiin maksaa veroa.

63 §. Vero, joka kohdistuisi maankorkoon sellaisena, kuin se kokoomukseltaan tavallisesti esiintyy, vaikuttaisi maanviljelykseen lamauttavasti, koska kysymyksessä olisi (myös) maanomistajan pääomanvoiton verotus. Kuten olen edellä ¹ huo-

¹ [24 §:ssä.]

mauttanut, termiä »maankorko» käytetään merkitsemään koko sitä arvomäärää, jonka maanvuokraaja maanomistajalle maksaa, vaikka vain osa siitä on varsinaista maankorkoa tarkoin rajoitetussa merkityksessä. Rakennukset, kiinteä kalusto ja muut maanomistajan kustantamat laitteet muodostavat näet varsinaisesti osan maatilan pääomasta, ja vuokraaja olisi joutunut ne itse kustantamaan, jollei omistaja olisi niitä hankkinut. Maankorko on se summa, joka maksetaan omistajalle maan-, yksinomaan maankäytöstä. Se, mikä hänelle maksetaan tämän summan lisäksi, joskin yhä edelleen maankoron nimellä, on korvausta rakennusten ym. käytöstä ja siis todellisuudessa maanomistajalle kuuluvan pääoman voittoa. Jos maankorkoa verotettaessa ei erotettaisi toisistaan sitä osaa, joka maksetaan maankäytöstä, ja sitä, joka maksetaan maanomistajan pääoman käytöstä, niin osa verosta kohdistuisi maanomistajan voittoon ja vaikuttaisi siis maanviljelykseen lamauttavasti, jollei raakatuotteiden hinta nousisi. Milloin taasen on kysymyksessä maa, jonka käytöstä maankorkoa ei makseta, voitaisiin maanomistajalle suorittaa maankoron nimellä korvausta hänen rakennustensa käytöstä. Sillä niitä ei pystytettäisi eikä raakatuotteita viljeltäisi sellaisella maalla, jollei näiden tuotteiden myyntihinta korvaisi sekä kaikkia tavallisia menoja että myös veron vaatimaa lisämenoa. Tämä veronosa ei kohtaa maanomistajaa eikä -vuokraajaa, vaan raakatuotteiden kuluttajaa.

On todennäköistä, että jos maankorkoa ryhdyttäisiin verottamaan, maanomistajat oppisivat piankin erottamaan toisistaan sen osan, joka heille maksetaan maankäytöstä, ja sen, joka maksetaan niiden rakennusten ja parannusten käytöstä, jotka on tehty heidän pääomansa avulla. Jälkimmäistä osaa sanottaisiin talon ja rakennusten vuokraksi.¹ Mutta uudella viljelysmaalla tarpeelliset rakennukset pystyttäisi ja parannukset tekisi maanvuokraaja, eikä maanomistaja. Tähän tarkoitukseen voitaisiin tosin käyttää maanomistajan pääomaa, jolloin kustannukset suorittaisi nimellisesti maanvuokraaja, mutta maanomistaja antaisi hänelle varat ja myöntämällä lainan tai osta-

¹ (Ks. suomentajan huomautusta s. 97. — Suom. huom.)

malla tietyn vuotuisen tulon, joka olisi hänelle suoritettava vuokrakauden kestäessä. Erotettiinpa nämä osat toisistaan tai ei, joka tapauksessa on olemassa todellinen ero niiden korvausten olemuksessa, jotka maanomistaja saa näistä eri lähteistä; ja on aivan varmaa, että varsinaisen maankoron verotus rasittaa yksinomaan maanomistajaa, mutta sen korvauksen verotus, jonka maanomistaja saa tilaan sijoittamansa pääoman käytöstä, kohtaa edistyvässä maassa raakatuotteiden kuluttajaa. Jos maankorkovero saatettaisiin voimaan säätämättä mitään menettelytapaa sen korvauksen erittelemiseksi, jota maanvuokraaja nykyään maankoron nimellä maanomistajalle maksaa, niin tämä vero, mikäli sen kohteena olisi rakennusten ja kiinteän kaluston käytöstä maksettu vuokra, siirtyisi ajan pitkään maanomistajan hartioilta kuluttajan rasitukseksi. Näihin rakennuksiin ym. käytetyn pääoman täytyy näet tuottaa tavalinen pääomanvoitto; mutta se lakkaisi tuottamasta tätä voittoa viljelykseen viimeksi otetulla maalla, jos näiden rakennusten ym. aiheuttamat kustannukset eivät kohtaisi vuokraajaa. Ja jos ne taasen rasittaisivat vuokraajaa, niin hänen tavallinen pääomanvoittonsa jäisi saamatta, jollei hän puolestaan voisi siirtää näitä kustannuksia kuluttajan maksettaviksi.

XI l u k u.

KYMMENYKSET.

64 §.

Kymmenykset ovat maaperän kokonaistuotosta maksettava vero, joka raakatuoteverojen tavoin kohtaa yksinomaan kuluttajaa. Maankorkoverosta kymmenykset eroavat sikäli, että ne rasittavat sellaistakin maaperää, johon maankorkovero ei ulottuisi, ja korottavat raakatuotteiden hintaa, jota mainittu vero ei muuttaisi. Kymmenykset suoritetaan sekä huonoimmasta että parhaasta maasta ja tarkalleen niistä saadun tuotemäärän mukaisessa suhteessa. Kymmenykset ovat siis tasainen vero.

Jos laadultaan huonoin maa eli se, josta ei makseta maankorkoa ja joka määrää viljan hinnan, tuottaa riittävästi antaakseen vuokraajalle tavallisen pääomanvoiton vehnän hinnan ollessa 4 puntaa quarterilta, niin kymmenysten säätämisen jälkeen hinnan täytyy nousta 4 puntaan 8 shillinkiin, jotta vuokraaja voisi saada saman voiton, koska hänen on kultakin vehnäquarterilta maksettava kirkon hyväksi 8 shillinkiä; jollei hän taasen saa samaa voittoa, niin hänellä ei ole mitään syytä jatkaa entistä elinkeinoaan, kun hän kerran voi saada tuon voiton muusta yrityksestä.

Ainoa ero kymmenyksillä ja raakatuoteveroilla on siinä, että edelliset on muuttuvaisia ja jälkimmäiset kiinteitä rahaveroja. Pysähdystilassa olevassa yhteiskunnassa, jossa viljantuotannon helppous ei lisäännä eikä vähene, molempien verojen vaikutus on tarkalleen sama, sillä sellaisen tilan vallitessa viljan hinta pysyy muuttumatta, joten verokaan ei muutu. Yhteiskunnan

taantuessa tai ollessa sellaisessa tilassa, jolloin maanviljelyksessä on toteutettu suuria parannuksia ja raakatuotteiden arvo niiden johdosta laskee verrattuna muiden tavarain arvoon, kymmenykset rasittavat vähemmän kuin kiinteä rahavero; sillä jos vilja halpenisi 4 punnasta 3 puntaan, niin verokin laskisi 8 shillingistä 6 shillinkiin. Yhteiskunnan edistyessä, mutta jäädessä vaille huomattavia viljelysparannuksia, viljan hinta nousee ja kymmenykset rasittavat enemmän kuin kiinteä rahavero. Jos vilja kallistuu 4 punnasta 5 puntaan, niin samasta maasta maksettavat kymmenykset nousevat 8 shillingistä 10 shillinkiin.

Kymmenykset eivät enempää kuin rahaverokaan muuta maanomistajalle maksettavaa rahamääräistä maankorkoa, mutta molemmilla on tuntuva vaikutus viljamääräiseen maankorkoon. Olemme jo nähneet, miten rahavero vaikuttaa viljamääräiseen maankorkoon, ja kymmenysten vaikutus olisi ilmeisesti samanlainen. Jos palstat n:o 1, 2 ja 3 tuottavat vastavasti 180, 170 ja 160 quarteria, niin palstan n:o 1 maankorko on 20 ja palstan n:o 2 10 quarteria. Mutta kymmenysten suorituksen jälkeen tämä suhde muuttuu; sillä jos palstojen tuotoista vähennetään kymmenesosa, niin jäännökset ovat vastaavasti 162, 153 ja 144 quarteria, joten palstan n:o 1 viljamääräinen maankorko laskee 18 quarteriin ja palstan N:o 2 9 quarteriin. Mutta viljan hinta nousee 4 punnasta 4 puntaan 8 shillinkiin 10 $\frac{2}{3}$ penceen (sillä 144 quarteria: £ 4 = 160 quarteria: £ 4 8 s. 10 $\frac{2}{3}$ d.), joten rahamääräinen maankorko jää ennalleen, ollen palstasta n:o 1 80 puntaa ¹ ja palstasta n:o 2 40 puntaa.²

Kymmenyksiä moititaan pääasiallisesti siitä syystä, että ne eivät ole kiinteä ja vakiomääräinen vero, vaan sellainen, jonka arvo nousee sitä mukaa, kuin viljantuotannon vaikeus kasvaa. Jos tämä vaikeus määrää viljan hinnaksi 4 puntaa, niin vero on 8 shillinkiä; jos tuotannon edelleen vaikeutuessa viljan hinta nousee 5 puntaan, on vero 10 shillinkiä, ja hinnan noustua 6 puntaan se on 12 shillinkiä. Mutta ei ainoastaan veron arvo

¹ 18 quarteria à £ 4 8 s. 10 $\frac{2}{3}$ d.

² 9 quarteria à £ 4 8 s. 10 $\frac{2}{3}$ d.

nouse, vaan sen määräkin. Niinpä kun viljellään vain palstaa n:o 1, kannetaan veroa vain 180 quarterilta; kun myös palsta n:o 2 on otettu viljelykseen, kannetaan veroa 180 + 170 eli 350 quarterilta, ja kun on ryhdytty viljelemään palstaa N:o 3, kannetaan veroa jo 180 + 170 + 160 eli 510 quarterilta. Tuoton lisääntyttyä 1 000 000 quarterista 2 000 000 quarteriin veron määrä kasvaa 100 000 quarterista 200 000 quarteriin, mutta sen arvo nousee vieläkin enemmän; sillä toisen miljoonan tuottamiseen tarvittun lisätyön johdosta raakatuotteiden suhteellinen arvo nousee siinä määrin, että mainituilla 200 000 quarterilla, vaikka ne edustavatkin vain kaksinkertaista määrää verrattuina ennen maksettuihin 100 000 quarteriin, voi siitä huolimatta olla kolminkertainen arvo.

Jos joillakin muilla keinoin kirkon hyväksi koottaisiin sama arvomäärä, joka kymmenysten tavoin lisääntyisi sitä mukaa, kuin viljantuotannon vaikeus kasvaa, niin tulos olisi sama. Siitä syystä on erehdys luulla, että kymmenykset, koska ne kannetaan maasta, vaikuttavat maanviljelykseen epäsuotuisammin, kuin jos sama määrä kannettaisiin jollakin muulla tavoin. Kummassakin tapauksessa kirkko saisi yhä suurenevan osan maaperän ja työn puhtaasta tuotosta. Edistyvässä yhteiskuntatilassa maaperän puhdas tuotto pysyvästi vähenee verrattuna kokonaistuottoon, ja kuitenkin kaikki verot maksetaan viime sijassa maan puhtaasta tulosta, olipa kysymyksessä edistytvä tai pysähdystilassa oleva maa. Veron, joka kasvaa kokonaistulon lisääntyessä, mutta joka on maksettava puhtaasta tulosta, täytyy pakostakin olla hyvin rasittava ja sietämätön vero. Kymmenykset ovat kymmenesosa maaperän kokonaistuotosta, eikä puhtaasta tuotosta, joten yhteiskunnan varallisuuden lisääntyessä niiden täytyy, vaikka ne pysyvätkin entisessä suhteessa kokonaistuottoon, niellä puhtaasta tuotosta yhä suureneva osa.

65 §. Kymmenyksiä voi kuitenkin pitää maanomistajille sikäli vahingollisina, että ne vaikuttavat tuontipalkkion tavoin: samalla kun kotimaisen viljan tuotantoa rasitetaan tällä verolla, ulkomaisen viljan tuonti pysyy vapaana. Jos siis maan-

omistajien suojelemiseksi maan kysynnän vähenemisen seurauksilta, jota vähenemistä tällaisen palkkion täytyy edistää, ryhdyttäisiin verottamaan myös ulkomailta tuotua viljaa samassa määrin kuin kotimaassa kasvatettua, ja tämän veron tuotto joutuisi valtiolle, niin tällainen toimenpide olisi mitä oikeudenmukaisin ja kohtuullisin; sillä tästä verosta valtiolle kertyvät varat sallisivat alentaa muita veroja, jotka hallituksen menot tekevät välttämättömiksi. Jos taasen tätä veroa käytettäisiin vain kirkolle maksettavien varojen lisäämiseen, niin se voisi tosin yleensä lisätä tuotteiden kokonaismäärää, mutta se vähentäisi sitä osaa tästä määrästä, joka tulee tuotavien luokkien hyväksi.

Jos verkakauppa jätettäisiin täysin vapaaksi, voisivat tehtailijamme ehkä myydä verkkaa halvemmalla, kuin me voimme tuoda sitä ulkomailta. Jos kotimaisen tehtailijan täytyisi maksaa veroa, josta verantuojaa olisi vapaa, niin sillä voisi olla se vahingollinen vaikutus, että pääoman olisi pakko siirtyä verantuotannosta jonkin muun hyödykkeen valmistukseen, koska verkkaa voisi silloin tuoda halvemmalla ulkomailta kuin valmistaa kotimaassa. Mutta jos tuontiverkakin joutuisi veronalaiseksi, voitaisiin kotimaassa jälleen ryhtyä veranvalmistukseen. Alussa kuluttaja ostaa kotimaista verkkaa, sillä se on halvempaa kuin ulkomainen; sitten hän ryhtyy ostamaan ulkomaista verkkaa, koska se on verosta vapaana halvempaa kuin veronalainen kotimainen; lopuksi hän ostaa jälleen kotimaista verkkaa, koska se, veron kohdistuessa sekä koti- että ulkomaiseen verkaan, on halvempaa kuin ulkomainen. Viimeksimainitussa tapauksessa hän maksaa verasta korkeimman hinnan, mutta koko lisämaksu tulee valtion hyväksi. Toisessa tapauksessa hän maksaa enemmän kuin ensimmäisessä, mutta hänen suorittamansa lisämaksu ei joudu valtiolle; tämän hinnan nousun on aiheuttanut tuotannon vaikeutuminen sen johdosta, että vero on riistänyt meiltä mahdollisuuden tuottaa tätä tavaraa helpoimmalla tavalla.

XII l u k u.

MAAVERO.

66 §.

Maavero, joka kannetaan tietyssä suhteessa maankorkoon ja muuttuu sen joka vaihtelun mukaan, on todellisuudessa maankorkovero. Kun tällainen vero ei siis koske maata, josta ei makseta maankorkoa, eikä sen pääoman tuottoa, joka käytetään maahan yksinomaan voiton saamiseksi ja jonka tuotosta ei koskaan makseta maankorkoa, niin se ei millään tavoin vaikuta raakatuotteiden hintaan, vaan kohtaa koko painollaan maanomistajia. Sellainen vero ei eroaisi maankorkoverosta missään suhteessa. Mutta jos maaveroa kannetaan kaikista viljelysmaista, niin se, olipa miten kohtuullinen tahansa, esiin-tyy tuottoverona ¹ ja siis korottaa tuotteiden hintaa. Jos viljelykseen on viimeksi otettu palsta n:o 3, niin vaikka siitä ei maksetakaan maankorkoa, ei sitä veron säätämisen jälkeen kannata viljellä, koska se ei enää voisi tuottaa yleisen tason mukaista voittoa, jollei tuotteiden hinta nousisi veroa vastaa-valla määrällä. Pääoma silloin joko välttää tällaista sijoitusta, kunnes viljan hinta on kysynnän johdosta sen verran noussut, että pääoma voi tuottaa tavallisen voiton, tai jos se on jo käytetty sellaiseen maahan, hylkää sen hakeutuakseen edullisem-pan sijoitukseen. Veroa ei voi siirtää maanomistajan rasituk-seksi, koska edellytyksemme mukaan hän ei saa maankorkoa.

¹ (Ts. raakatuoteverona, jota termiä Ricardo on edellä käyttänyt. — Suom. huom.)

Tällainen vero voidaan joko sovittaa maan laadun ja tuottavuuden mukaiseksi, jolloin se ei missään suhteessa eroa kymmenyksistä, tai säätää vakiomääräiseksi kutakin viljelysmaan acria¹ kohden, sen laadusta riippumatta.

67 §. Viimeksimainitunluontoinen maavero olisi hyvin epätasainen. Sen kanssa joutuisi ristiriitaan yksi niistä neljästä yleisestä verosäännöstä, joiden — Adam Smithin mukaan — tulisi olla määrääviä kaikille veroille.² Nämä neljä sääntöä ovat seuraavat:

1. »Kunkin valtion kansalaisten tulee ottaa osaa hallituksen ylläpidon vaatimiin menoihin määrällä, joka mahdollisimman tarkoin vastaa itsekunkin maksukykyä.
2. Veron, joka kunkin yksityisen on maksettava, tulee olla tarkoin määrätty, eikä mielivaltainen.
3. Joka vero on kannettava sellaisena ajankohtana tai sellaisella tavalla, joka kaiken todennäköisyyden mukaan on veronmaksajalle sopivin.
4. Joka vero on suunniteltava sellaiseksi, että kansan taskusta otetaan ja pidätetään niin vähän kuin suinkin sen lisäksi, mitä vero tuottaa valtionrahastoon.»

Tasainen maavero, joka rasittaa erotuksetta kaikkea viljelysmaata, ottamatta huomioon sen laadun erilaisuutta, korottaa viljan hintaa sen veronmäärän mukaisessa suhteessa, jonka huonoimman maan viljelijä maksaa. Erilaatuiset maat tuottavat yhtä suurin pääomin hyvin erilaiset määrät raaka- tuotteita. Jos maalle, joka tietynsuuruisen pääoman käytöllä tuottaa 1 000 quarteria viljaa, pannaan 100 punnan vero, nousee viljan hinta 2 shillinkiä quarterilta, jotta maanvuokraaja saisi veronsa korvatuksi. Mutta paremmasta maasta voi saman pääoman avulla saada 2 000 quarteria, jotka hinnan kallistuessa 2 shillinkiä tuottavat siis lisää 200 puntaa. Kun veromäärä on kuitenkin sama kummankin maan osalta eli 100 puntaa sekä paremmasta että huonommasta maasta, niin viljankuluttaja joutuu maksamaan valtion tarvitseman määrän lisäksi vielä

¹ (Acre = 0.4 hehtaaria. — Suom. huom.)

² [Smith, m. t., V kirja, II luku, ss. 347 b—348.]

paremman maan vuokraajalle 100 puntaa vuodessa koko vuokra-kauden ajan sekä sen jälkeen korottamaan maanomistajan maan korkotuloa tällä määrällä.¹ Tämänlaatuinen vero olisi siis ristiriidassa Adam Smithin neljännen verosäännön kanssa, se kun ottaisi ja pidättäisi kansan taskusta enemmän, kuin se tuottaisi valtionrahastoon. Sellainen vero oli Ranskan maavero (taille) ennen vallankumousta; verotettiin näet vain niitä maita, jotka olivat aatelittomien hallussa, ja kun raakatuotteiden hinta nousi veroa vastaavalla määrällä, niin kaikki ne, joiden maat olivat verosta vapaat, saivat vielä lisäetua maankorkonsa nousun johdosta. Tämä muistutus ei koske raakatuoteveroja eikä kymmenyksiä; nekin tosin korottavat raakatuotteiden hintaa, mutta kultakin maanlaadulta maksettava veromäärä on tietyssä suhteessa sen todelliseen tuottoon, eikä vähimmän hedelmällisen maan tuoton mukainen.

Se omituinen käsitys, joka Adam Smithillä oli maankorosta, ja se seikka, ettei hän huomannut joka maassa käytettävän paljon pääomaa sellaiseen maaperään, josta ei makseta mitään korkoa, saattoivat hänet tekemään sen johtopäätöksen, että kaikki maahan kohdistuvat verot — olipa kysymyksessä maaperän välitön verotus maaveron tai kymmenysten muodossa tahi maan tuoton taikka maanvuokraajan voiton verotus — joutuvat kaikissa tapauksissa rasittamaan maanomistajaa, joka on aina todellinen veronalainen, vaikka veron yleensä mak-

¹ [Tämä pitää paikkansa veron välittömään vaikutukseen nähden; mutta varmaa on, että hinnan nousu, minkä maavero siten aiheuttaa kohdatessaan tavattoman raskaana vähimmän hedelmällistä maata, ts. sellaista, jonka viljelys juuri ja juuri kannattaa, tekisi edulliseksi käyttää enemmän pääomaa hedelmällisempiin maihin. Sellainen pääomankäyttö voisi tuottaa keskinkertaista suuremman voiton, koska vero, joka on määrätty pinta-alan perusteella, ei vaikuttaisi tuotantokustannuksiin tuoton suuruuden mukaan. Tämän johdosta hinta pyrkii laskemaan, ja sen lasku saa aikaan, että viljelys tietyllä maa-alalla lakkaa. Tämä prosessi tulee jatkumaan, kunnes pääoman viimeinen osa, joka on käytetty näihin hedelmällisempiin maihin, tuottaa saman verran kuin huonompiin maihin käytetty pääoma. Silloin ja vasta silloin uudestijärjestelyn prosessi on päättynyt. Silloin myös vero on kohtaava kulluttajaa, mutta häntä ei veroteta sitä varten, että hän joutuisi, kuten Ricardo väittää, «korottamaan maanomistajan maankorkotuloa». — Tällaisissa todisteluissa on syytä palauttaa mieleen ne edellytykset, jotka on asetettu maankorko-opin esityksessä.]

saakin nimellisesti maanvuokraaja. »Maantuottoverot¹⁾, hän sanoo, »ovat todellisuudessa maankorkoveroja; ja vaikka maanvuokraaja voikin ne ennakolta maksaa, niin lopullisesti ne kuitenkin suorittaa maanomistaja. Kun tietty tuotonosa on maksettava verona, laskee maanvuokraaja niin hyvin kuin taitaa, miten suuri on tämän osan todennäköinen vuotuinen keskiarvo, ja tekee sitten vastaavan vähennyksen siitä maankorosta, jonka hän suostuu maksamaan maanomistajalle. Ei ole sellaista maanvuokraajaa, joka ei ennakolta arvioisi, mihin määrään kirkonkymmenykset, jotka ovat juuri tämänluontoinen maavero, todennäköisesti vuodessa keskimäärin nousevat.»² Totta on epäilemättä, että vuokraaja, sopiessaan maanomistajan kanssa tilasta maksettavasta maankorosta, ottaa huomioon kaikenlaatuiset todennäköiset menonsa; ja mikäli kirkolle suoritettavat kymmenykset tai maantuottovero eivät korvautuisi tilan tuotteiden suhteellisen arvon nousulla, niin hän tietysti koettaisi saada ne vähennetyiksi maankorosta. Mutta juuri tämä onkin riidanalainen kysymys: vähentääkö hän ne lopullisesti maankorosta vai korvautuvatko ne tuotteiden hinnan nousulla? Niistä syistä, jotka olen jo esittänyt, en lainkaan epäile sanoessani, että nämä verot korottaisivat tuotteiden hintaa ja että Adam Smithin käsitys tästä tärkeästä kysymyksestä on siis erheellinen.

Nojaten luultavasti juuri tähän käsitykseensä toht. Smith on väittänyt, että »kymmenykset ja jokainen muukin tämänluontoinen maavero ovat näennäisestä täydellisestä tasaisuudesta huolimatta hyvin epätasaisia veroja, koska tietty tuotonosa vastaa eri tapauksissa hyvin erilaista maankoronasaa.»³ Olen koettanut osoittaa, että tällaiset verot eivät rasita epätasaisesti eri maanvuokraaja- tai maanomistajaluokkia, koska niin vuokraajat kuin omistajatkin saavat niistä korvauksen raakatuotteiden kallistuttua ja maksavat itse veroa vain mikäli raakatuotteita kuluttavat. Asian laita on todellakin niin, että

¹ (Tämä termi vastaa Ricardon edellä käyttämää termiä »raakatuoteverot». — Suom. huom.)

² [Smith, m.t., V kirja, II luku, s. 352 b.]

³ [Smith, m.t., V kirja, II luku, s. 352 b.]

mikäli vero saa aikaan työpalkan ja sen kautta voittotason muutoksen, maanomistajaluokka ei ainoastaan ole maksamatta täyttä osuuttaan tästä verosta, vaan on päinvastoin siitä erikoidesti vapautettu. Juuri pääomanvoitosta otetaan näet se veronosa, mikä kohtaa niitä työläisiä, jotka varojen puutteessa eivät kykene veroja maksamaan. Tämän osan suorittavat yksinomaan ne, jotka saavat tulonsa pääomankäytöstä, joten tämä osa ei rasita lainkaan maanomistajia.

68 §. Tästä käsityksestä ei kuitenkaan vielä seuraa, että kymmenykset sekä maa- ja maantuottoverot eivät vaikuta maanviljelykseen haitallisesti. Kaikki, mikä korottaa yleisen kysynnän kohteena olevien eri hyödykkeiden vaihtoarvoa, pyrkii lamauttamaan sekä maanviljelystä että muutakin tuotantoa. Mutta tämä paha liittyy erottamattomasti kaikkeen verotukseen eikä siis rajoitu vain niihin erikoisveroihin, joista nyt on puhe.

Tämän välttämättömän pahan voi todella katsoa haittaavan kaikkia veroja, jotka valtio kantaa ja kuluttaa. Jokaisesta uudesta verosta tulee uusi tuotannon rasitus, ja se korottaa hyödykkeiden luonnollista hintaa. Osa maan työstä, joka oli ennen veronmaksajan käytettävissä, joutuu valtion haltuun, joten sitä ei voi enää käyttää tuottavasti. Tämä osa voi paisua niin suureksi, että riittävää tuoton ylijäämää ei enää jää kannustamaan ponnistuksiin niitä, jotka tavallisesti säästöillään lisäävät maan pääomaa. Onneksi verotus ei ole yhdessäkään vapaassa maassa vielä saavuttanut sellaisia mittasuhteita, että se jatkuvasti, vuodesta vuoteen, vähentäisi maan pääomaa. Sellaista verotusta ei voitaisi kauan kestää; tai jos sitä siedettäisiin, niin se nielisi jatkuvasti niin suuren osan maan vuotuisesta tuotosta, että seurauksena tulisi olemaan mitä surkein kurjuus, nälänhätä ja autioituminen.

»Maavero», Adam Smith sanoo, »joka, kuten Isossa-Britanniassa voimassaoleva, on pantu kunkin piirin maksettavaksi määrätyn muuttumattoman normin mukaan, muodostuu mahdollisesta alkuperäisestä tasaisuudestaan huolimatta ajan pitkään välttämättä epätasaiseksi sen johdosta, että maan eri

osissa viljelystaso nousee tai laskee eri määrässä. Englannissa se arviointi, jonka mukaan maavero Wilhelmin ja Marian neljäntenä hallitusvuonna pantiin eri kreivikuntien ja pitäjäen maksettavaksi, oli jo alun perinkin hyvin epätasainen. Näin ollen tämä vero loukkaa ensimmäistä edellämainituista neljästä verosäännöstä, mutta on täysin sopusoinnussa muiden kolmen säännön kanssa. Se on tarkoin määrätty. Sen maksuaika on sama kuin maankoronkin ja siis veronmaksajalle mitä sopivin. Vaikka todellisena veronmaksajana onkin kaikissa tapauksissa maanomistaja, niin veron suorittaa kuitenkin tavallisesti ennakolta maanvuokraaja, jolle maanomistajan on pakko myöntää vastaava maankoron alennus.»¹

Mutta jos maanvuokraaja siirtää veron kuluttajan, eikä maanomistajan, rasitukseksi, niin vero ei voi koskaan tulla epätasaiseksi, jollei se ollut epätasainen jo alkuaan; sillä tuotteiden hinta on heti noussut veron mukaisessa suhteessa eikä voi enää myöhemmin muuttua samasta syystä. Jos vero on epätasainen, jollainen se, kuten olen koettanut osoittaa, tulee olemaan, niin se voi olla ristiriidassa edellämainitun neljännen verosäännön kanssa, mutta ensimmäistä sääntöä se ei loukkaa. Se voi kylläkin ottaa kansan taskusta enemmän, kuin se tuo valtionrahaan, mutta se ei rasita epätasaisesti mitään erityistä veronmaksajaluokkaa. Herra Say näyttää minusta väärinkäsittäneen Englannin maaveron luonteen ja vaikutukset sanoessaan: »Monet pitävät Englannin maatalouden suurta kukoistusta juuri tämän vakiomääräisen verotuksen ansiona. Epäilemättä se on sitä suuresti edistänyt. Mutta mitä me sanoisimme hallituksesta, joka kääntyisi pienyrittäjien puoleen puhuen seuraavaan tapaan: 'Pienellä pääomalla te voitte harjoittaa elinkeinoanne vain ahtaissa rajoissa, ja teidän välitön verotaakkanne on siis hyvin kevyt. Lainatkaa ja kartuttakaa pääomaa; laajentakaa liiketänne, että se tuottaa teille suunnattomia voittoja, — teidän veronne eivät siitä kuitenkaan kasva. Sitä paitsi: kun voittonne siirtyvät perillisillenne ja he ovat niitä vieläkin lisänneet, ei niitä tulla verotuksessa arvioimaan suuremmiksi kuin nytkään, joten

¹ [Smith, m. t., V kirja, II luku, s. 349 b.]

perillistenne kannettava osuus julkisista rasituksista ei myöskään tule olemaan nykyistä suurempi.'

»Epäilemättä tämä antaisi voimakkaan sysäyksen teollisuuden ja kaupan kehitykselle; mutta olisiko tällainen menettelytapa oikeudenmukainen? Onko niiden kehityksestä välttämättä maksettava tällainen hinta? Eikö Englanti itse ole voinut todeta teollisuutensa ja kauppansa kehittyneen vieläkin enemmän samasta ajasta lähtien, vaikka ne eivät olekaan nauttineet sellaisia yksipuolisia etuja? Maanomistaja lisää uutteruudellaan, säästäväisyydellään ja taidollaan vuotuista tuloaan 5 000 frangilla. Jos valtio vaatii itselleen viidenneksen hänen lisääntyneestä tulostaan, niin eikö hänelle jäävä 4 000 frangin lisätulo enää kannusta häntä jatkuviin ponnistuksiin?»¹

Herra Say edellyttää siis, että »maanomistaja lisää uutteruudellaan, säästäväisyydellään ja taidollaan vuotuista tuloaan 5 000 frangilla». Mutta eihän maanomistajalla ole mitään mahdollisuutta käyttää uutteruuttaan, säästäväisyyttään ja taitoaan maahansa, jollei hän viljele sitä itse; jos hän taasen itse sitä viljelee, niin hän tekeekin parannuksia pääomanomistajana ja maanviljelijänä (»maanvuokraajana»), eikä maanomistajana. On käsittämätöntä, miten hän voisi siinä määrin lisätä maatilansa tuottoa omalla erityisellä taidollaan, jollei hän ensin lisää maahan käytettävän pääoman määrää. Jos hän taasen lisää pääomaa, niin hänen suurempi tulonsa voisi olla samassa suhteessa hänen lisättyyn pääomaansa kuin kaikkien muiden maanvuokraajien tulo heidän pääomiinsa.

Jos valtio herra Sayn ehdotuksen mukaisesti vaatisi itselleen viidenneksen maanvuokraajan lisätulosta, niin kysymyksessä olisi yksipuolinen vero (partial tax), joka kohdistuisi vain maanvuokraajien, mutta ei muiden yrittäjien voittoon. Tämä vero maksettaisiin kaikenlaatuisesta maasta, sekä niukasti että runsaasti tuottavasta, joten sitä ei voisi korvata vastaavalla maankoron vähennyksellä niissä tapauksissa, jolloin korkoa maasta ei makseta. Mutta yksipuolinen voittovero ei jää koskaan rasittamaan sitä elinkeinoa, jonka maksettavaksi se on pantu, sillä yrit-

¹ [Say, m.t., III kirja, VIII luku, II nide, ss. 353—354.]

täjä joko luopuu elinkeinostaan tai hankkii itselleen veronsuoritukselta korvauksen. Ne, jotka eivät maksa maankorkoa, voisivat kuitenkin saada tällaisen korvauksen vain korottamalla tuotteittensa hintaa, joten herra Sayn ehdottama vero kohtaisikin kuluttajaa, eikä maanomistajaa tai -vuokraajaa.

Jos ehdotettu vero nousisi sitä mukaa, kuin maaperän kokonaistuoton määrä tai arvo lisääntyy, niin se ei missään suhteessa eroaisi kymmenyksistä, ja se siirrettäisiin samalla tavoin kuluttajan rasitukseksi. Verotettiinpa siis maaperän kokonais- tai puhdasta tuottoa, kysymyksessä olisi kummassakin tapauksessa kulutusvero, joka rasittaisi maanomistajaa ja -vuokraajaa vain samalla tavoin kuin muutkin raakatuoteverot.

Jos maata ei olisi lainkaan verotettu, vaan sama summa olisi koottu jollakin muulla tavoin, niin maanviljelys olisi kehittynyt ainakin nykyiselle tasolle; sillä on mahdotonta, että mikään maavero voisi *edistää* maanviljelystä; kohtuullinen vero voi tosin olla aiheuttamatta eikä luultavasti aiheutakaan tuotannolle suurta haittaa, mutta se ei voi sitä edistää. Englannin hallitus ei ole puhunut mitään sellaista kuin herra Say on olettanut. Se ei ole luvannut vapauttaa maanviljelijäluokkaa perillisineen mistään vastaisesta verotuksesta eikä koota lisävaroja, jotka valtio voi tarvita, muilta yhteiskuntaluokilta. Se on vain sanonut: »Tällä tavoin me emme tahdo enää rasittaa maata; mutta me pidätämme itsellemme ehdottoman oikeuden saattaa teidät jossakin muussa muodossa ottamaan täysin määrin osaa valtion tulevien tarpeiden tyydyttämiseen.»

Puhuessaan luontoisveroista eli veroista, joiden määrä on tietty osa tuotosta ja jotka siis ovat täysin samanlaiset kuin kymmenykset, herra Say sanoo: »Tämä verotustapa näyttää oikeudenmukaisimmalta, ja kuitenkin ei ole toista, joka olisi epäoikeudenmukaisempi: sehän jättää täysin huomioonottamatta tuottajan suorittamat kustannukset ja määräytyy kokonaistulon, eikä puhtaan tulon mukaan. Kaksi maanviljelijää viljelee erilaisia raakatuotteita. Toinen viljelee viljaa laadultaan keskinkertaisella maalla, ja hänen vuotuiset menonsa ovat keski-

määrin 8 000 frangia. Kun hän myy raakatuotteensa 12 000 frangista, jää hänelle puhdasta tuloa 4 000 frangia.

»Hänen naapurillaan on laidun- tai metsämaata, joka tuottaa hänelle joka vuosi niin ikään 12 000 frangia, mutta hänen menonsa ovat vain 2 000 frangia. Hänen keskimääräinen puhdas tulonsa on siis 10 000 frangia.

»Laki määrää, että $\frac{1}{12}$ kaikista maaperän tuotteista, lajiin katsomatta, on suoritettava luonnossa. Lain mukaan otetaan edelliseltä maanviljelijältä viljaa 1 000 frangin arvosta ja jälkimmäiseltä heiniä, karjaa tai puita niin ikään 1 000 frangin arvosta. Mitä on siis tapahtunut? Edelliseltä on otettu neljännes hänen puhtaasta tulostaan, joka oli 4 000 frangia, mutta jälkimmäiseltä, jonka puhdas tulo oli 10 000 frangia, vain kymmenennes. Tulo on se puhdas voitto, joka jää jäljelle, sitten kun pääoma on palautettu tarkalleen entiseen tilaansa. Onko kaupiaan tulo sama kuin kaikkien niiden myyntien summa, jotka hän vuodessa toimittaa? Eipä tietenkään. Hänen tulonsa on vain se määrä, jolla hänen myyntinsä ylittävät hänen menonsa, ja tuloverot olisi otettava vain tästä ylijäämästä.»¹

Herra Say erehtyy olettaessaan edellälainatussa kohdassa, että koska toisen maatilán tuoton arvo, pääoman palautuksen jälkeen, ylittää toisen tuoton arvon, niin toisen maanviljeliján puhdas tulokin ylittää toisen puhtaan tulon samalla määrällä. Metsämaanomistajan ja -vuokraajan yhteinen puhdas tulo voi olla paljon suurempi kuin viljanviljelysmaanomistajan ja -vuokraajan yhteinen puhdas tulo, mutta se ei johdu voittotason, vaan maankoron erilaisuudesta. Herra Say on jättänyt kokonaan huomioonottamatta näiden vuokraajien maksettavat eri suuret maankorkomäärät. Saman elinkeinon alalla ei voi olla kahta erilaista voittotasoa; jos siis tuoton arvo on erilaisessa suhteessa pääomaan, niin se merkitsee, että maankorko on erilainen, eikä voitto. Minkä syyn varjolla joku voisi saada 2 000 frangin pääoman käytöstä puhdasta tuloa 10 000 frangia, kun toinen, joka käyttää 8 000 frangin pääomaa, saa siitä vain 4 000 frangia?

¹ [Say, m.t., ss. 344, 350.]

Jos herra Say ottaisi asianmukaisesti huomioon maankoron, jos hän lisäksi ottaisi lukuun sen vaikutuksen, joka tällaisella verolla olisi näiden erilaisten raakatuotteiden hintoihin, niin hän havaitsisi, että tämä vero ei ole epätasainen ja että tuottajat itse tulevat ottamaan osaa sen maksamiseen aivan samalla tavoin kuin jokainen muu kuluttajaluokka.

XIII l u k u.

KULTAVEROT.

69 §.

Verotus tai tuotannon vaikeutuminen johtaa aina lopulta hyödykkeiden hinnan nousuun. Mutta sen väliajan pituus, joka kuluu, ennen kuin hyödykkeen markkinahinta mukautuu sen luonnolliseen hintaan, riippuu hyödykkeen luonnosta ja siitä, miten nopeasti sen määrä on vähennettävissä. Jos veronalaisen hyödykkeen määrää ei voitaisi vähentää, jos esim. maanvuokraajat tai hatuntekijät eivät voisi siirtää pääomaansa muihin tuotannonhaaroihin, niin mitään seurauksia ei aiheutuisi siitä, että heidän voittonsa verotuksen johdosta laskee yleisen tason alapuolelle. Jos heidän tuotteittensa kysyntä ei lisääntyisi, niin he eivät koskaan kykenisi korottamaan viljan ja hattujen markkinahintaa niiden nousseen luonnollisen hinnan tasalle. Heidän uhkauksiaan, että he luopuvat elinkeinostaan ja siirtävät pääomansa edullisempiin yrityksiin, pidettäisiin vain turhana puheena, koska he eivät voisi panna niitä täytäntöön eivätkä siis myöskään korottaa hintaa supistamalla tuotantoa. Asian laita on kuitenkin niin, että kaikenlaisten hyödykkeiden määrä on vähennettävissä ja pääoma siirrettävissä vähemmän edullisista elinkeinoista tuottavampiin, joskin vähentämis- ja siirtämisen nopeus on erilainen. Mitä helpommin jonkin yksityisen hyödykkeen tarjontaa voi vähentää tuottajan joutumatta kärsimään haittaa, sitä nopeammin hyödykkeen hinta nousee, sen jälkeen kun hyödykkeen tuotanto on verotuksen johdosta tai muista syistä vaikeutunut. Koska vilja on hyödyke, jota jokai-

nen välttämättä tarvitsee, niin vero tuskin vaikuttaa sen kysyntään, joten sen tarjonta ei todennäköisesti pysyisi kauan liian suurena, vaikka pääoman siirto maanviljelyksestä muuhun elinkeinon kävisikin tuottajille hyvin vaikeaksi. Tästä syystä verotus korottaa nopeasti viljan hintaa, ja maanvuokraaja voi siirtää veron kuluttajan rasitukseksi.

Jos kaivokset, joista me saamme kultamme, olisivat omassa maassamme ja kultaa verotettaisiin, ei sen arvo muiden hyödykkeiden suhteen voisi nousta, ennen kuin sen määrä olisi vähentynyt. Tämä ilmiö esiintyisi erityisen huomattavana, jos kultaa käytettäisiin yksinomaan rahanlyöntiin. Silloin vähimmin tuottavat kaivokset, ts. ne, joista ei makseta kaivosmaankorkoa, epäilemättä lakkaisivat tuottamasta yleisen tason mukaista voittoa, joten niiden käynnissäpito olisi keskeytettävä siihen saakka, kunnes kullan suhteellinen arvo olisi noussut veroa vastaavalla määrällä. Kullan ja siis myös rahan määrä hitaasti väheneisi; se supistuisi vähän yhtenä vuonna ja hieman enemmän toisena, ja lopulta kullan arvo olisi noussut veroa vastaavassa suhteessa. Mutta sillä välin joutuisivat kärsimään (kaivosten) omistajat tai haltijat, koska veron maksaisivat he, eivätkä rahankäyttäjät. Jos jokaisesta maassa tuotetusta 1 000 vehnäquarterin määrästä ja jokaisesta vastedes tuotettavasta 1 000 vehnäquarterin määrästä hallitus vaatii veroa 100 quarteria, niin jäljellejäävät 900 quarteria vaihdetaan samaan määrään muita hyödykkeitä kuin ennen vaihdettiin 1 000 quarteria. Mutta jos samoin menetettäisiin kullan suhteen, jos siis jokaisesta 1 000 punnan rahamäärästä, joka nyt on maassa tai vastedes siihen tulee, hallitus voisi ottaa veroa 100 puntaa, siihen jäljellejäävillä 900 punnalla voitaisiin ostaa vain hyvin vähän enemmän kuin ennen 900 punnalla. Vero kohtaisi tällöin niitä, joiden omaisuus on raha, ja tämä rasitus jatkuisi siksi, kunnes rahamäärä olisi supistunut samassa suhteessa, kuin vero on lisännyt kullan tuotantokustannuksia.

70 §. Tämä ilmiö havaitaan ehkä selvemmin kysymyksen ollessa metallista, jota käytetään rahana, kuin kysymyksen ollessa jostakin muusta hyödykkeestä. Rahan kysyntä ei näet ole

tietyn määrän kysyntää, kuten on laita silloin, kun kysytään vaatteita ja ravintoa.¹ Rahan kysyntä on riippuvainen yksinomaan sen arvosta, ja sen arvo riippuu sen määrästä. Jos kullan arvo kaksinkertaistuisi, niin toinen puoli sen määrästä riittäisi suorittamaan vaihdannassa samat tehtävät; ja jos kullan arvo laskisi puoleen, niin samoihin tehtäviin tarvittaisiin kaksinkertainen määrä. Jos viljan markkina-arvo verotuksen tai tuotannon vaikeutumisen johdosta nousee $\frac{1}{10}$:n, niin on epävarmaa, vaikuttaako tämä seikka lainkaan kulutuksen määrään, sillä joka ihminen tarvitsee tietyn määrän viljaa ja siis, mikäli hänellä on varoja sen ostamiseen, jatkuvasti kuluttaa sitä saman verran kuin ennenkin. Mutta rahan kysyntä on suoraan verrannollinen sen arvoon. Kukaan ei voi kuluttaa kaksinkertaisesti sitä viljamäärää, joka on tavallisesti tarpeen hänen elatukseensa, mutta jokaisen, joka ostaa tai myy vain saman määrän tavaroita, voi olla pakko käyttää entinen rahamäärä kaksin-, kolmin- tai useammankertaisesti.

Juuri esittämäni todistelu koskee kuitenkin vain sellaista yhteiskuntatilaa, jossa rahana käytetään jalometalleja ja paperirahaa ei ole laskettu liikkeeseen. Kultametallin, kuten kaikkien muidenkin hyödykkeiden, markkina-arvon määrää viime sijassa sen tuotannon suhteellinen helppous tai vaikeus. Vaikka kullan kestävyys ja sen määrän vähentämisen vaikeuden johdosta sen markkina-arvo ei olekaan suuresti alttiina vaihteluille,

¹ [Tämä todistelu näyttää jonkin verran epäselvältä, sillä rahan (kullan) kysyntä vähenee vain silloin, kun sen arvo nousee, joten jäljellejäävien 900 punnan (ks. edellä) arvo pyrki jatkuvasti nousemaan. Voimme sanoa ainoastaan, että se ei nousisi niin paljon, kuin jos kysyntä olisi kvantitatiivisesti vähemmän riippuvainen rahan (kullan) arvosta ja vailla kaikkea joustavuutta.

Ricardon kanta on kuitenkin pääasian puolesta aivan oikea. Koska verotus lisää hyödykkeen todellista eli tuotantokustannusarvoa, niin se seikka, miten nopeasti hyödykkeen markkina-arvo mukaantuu sen uuteen todelliseen arvoon, riippuu 1) tarjonnan vähentämisen helppoudesta tai vaikeudesta ja 2) kysynnän joustavuudesta tai jäykkyydestä. Mitä kultaan tulee, muuttuu sen tarjonta eli markkinoilla oleva määrä vain hitaasti, kun taas sen kysyntä on erittäin joustava. On kuitenkin huomattava, kuten edellä on sanottu, että kysyntä on riippuvainen arvosta. Tietenkin on mahdollista, että tapojen muutos voi saada aikaan vaihdannan nopeuden kasvamisen ja sitä tietä johtaa kvantitatiivisen kysynnän vähenemiseen. Tätä mahdollisuutta ei kuitenkaan voi edellyttää normaaliseksi tapaukseksi.]

niin tätä vaikeutta lisää kuitenkin huomattavasti se seikka, että kultaa käytetään rahana. Jos markkinoilla olisi yksinomaan kauppatarkoituksiin käytettävänä kultaa 10 000 unssia ¹ ja teollisuutemme kuluttaisi sitä 2 000 unssia vuodessa, niin sen arvo voisi nousta neljänneksen eli 25 % yhdessä vuodessa, jos sen kuluessa maahan ei tuotaisi tavallista uutta kultamäärää. Mutta jos sen johdosta, että kultaa käytetään rahana, sen määrä olisi 100 000 unssia, niin sen arvo nousisi neljänneksen aikaisintaan 10 vuoden kuluttua. Koska paperirahan määrää voi helposti vähentää, niin sen arvo, vaikka sen kantana olisi kulta, nousisi yhtä nopeasti kuin kullan oma arvo, jos tämä metalli, muodostaessaan vaihdonvälineistä sangen vähäisen osan, olisi hyvin höllässä yhteydessä rahan kanssa.

71 §. Jos kultaa tuotettaisiin vain yhdessä ainoassa maassa, mutta käytettäisiin rahana kaikkialla, niin sille voitaisiin panna hyvin tuntuva vero, joka rasittaisi kutakin maata vain sikäli, kuin se käyttäisi kultaa teollisuuden tarpeisiin ja erinäisten astiain valmistukseen; mutta rahana käytetystä kullanosasta kukaan ei maksaisi veroa, vaikka sitä kannettaisiinkin suuri määrä.² Tämä johtuu rahan erikoisominaisuudesta. Kaikki muut hyödykkeet, joiden määrä on rajallinen ja joita ei voi kilpailun avulla lisätä, ovat arvonsa puolesta riippuvaisia ostajien makusuunnista, oikuista ja taloudellisesta asemasta. Mutta raha on sellainen hyödyke, jonka määrän lisääntyminen ei ole minkään maan halun eikä tarpeen mukaista: 20 miljoonan käytöstä rahana ei näet koidu suurempaa etua kuin 10 miljoonan käytöstä. Maalla voi olla silkin- tai viinintuotannon monopoli, ja kuitenkin silkin ja viinin hinnat voivat laskea, jos oikun johdosta tahi muodin tai makusuunnan muututtua näiden tavarain sijasta ruvetaan suosimaan ja käyttämään verkkaa ja paloviinaa.

¹ (Unssi jalometallien ja lääkkeiden painomittana (troy-mittana) = $\frac{1}{12}$ naulaa = n. 31 grammaa. — Suom. huom.)

² [Tässä tarkoitetaan tuotantoveroa. Kuten paria sivua tuonempana huomautetaan, yksilöllinen tappio aiheutuisi epäilemättä niiden kaivosten omistajille, joita ei voitaisi enää pitää käynnissä. Lisäksi tulisi joitakin väliaikaisia tappioita, ja voidaan kysyä, eivätkö kaikki maat joutuisi kärsimään haittaa siitä, että niiden olisi pakko hoitaa liiketoimensa riittämättömän rahamäärän avulla.]

Samanlainen vaikutus voi jossakin määrin ilmetä kullankin suhteen, mikäli sen käyttö rajoittuu teollisuustarkoituksiin. Mutta sikäli kuin kulta on yleinen vaihdonväline, ei sen kysyntä koskaan riipu valinnasta, vaan se on aina välttämättömyys: on suorastaan pakko ottaa kultaa tavarain vastikkeeksi. Jos siis kullin arvo laskee, ei sillä kultamäärällä ole rajaa, jonka ulkomaankauppa voi pakottaa tavarantiejän vastaanottamaan, ja päinvastoin kullin arvon noustessa hänen on alistuttava mihin kultamäärän vähenemiseen tahansa. Kullin sijasta voidaan tosin ottaa käyttöön paperiraha, mutta sillä keinoin ei vähennetä eikä voidakaan vähentää rahamäärää, sillä se riippuu sen perusmitan arvosta, johon paperiraha voidaan vaihtaa. Vain korottamalla hyödykkeiden hintaa voidaan estää niiden vienti maasta, missä ne ostetaan vähäisellä rahamäärällä, sellaiseen maahan, missä ne voidaan myydä kalliimmasta; ja tällainen korotus on toteutettavissa vain tuomalla metallirahaa ulkomailta tai laskemalla liikkeeseen tahi lisäämällä paperirahaa kotimaassa. Jos siis Espanjan kuningas — edellyttäen, että hän yksin omistaisi kaivokset ja rahana käytettäisiin vain kultaa — panisi kullalle huomattavan suuren veron, niin hän korottaisi hyvin suuresti kullin luonnollista arvoa. Ja kun kullin eurooppalaisen markkinaarvon määrää viime sijassa se luonnollinen arvo, joka sillä on Espanjan Amerikassa, niin Eurooppa antaisi entisen kultamäärän vastikkeeksi enemmän hyödykkeitä. Mutta silloin Amerikan kullantuotantoa supistettaisiin, koska kullin arvo nousisi vain samassa suhteessa kuin sen määrä vähenisi tuotantokustannusten nousun johdosta. Näin ollen Amerikka ei koko kullinvientinsä vastikkeeksi saisi entistä suurempaa tavaramäärää. Voi siis kysyä, mitä hyötyä Espanja ja sen siirtomaat saisivat tästä verosta. Hyöty olisi siinä, että pienemmän kultamäärän tuottamiseen käytettäisiin vähemmän pääomaa. Euroopasta saataisiin silloin pienemmän pääoman käytöllä sama tavaramääräinen arvo, jonka saamiseksi oli aiemmin käytettävä enemmän pääomaa. Tämän johdosta kaikki ne tuotteet, mitkä syntyisivät kultakaivoksista vapautuneen pääoman avulla, muodostaisivat sen edun, jonka Espanja saisi kullantuotannon vero-

tuksesta ja jota se ei voisi saada yhtä runsain määrin eikä yhtä varmasti, jos sillä olisi hallussaan jonkin muun hyödykkeen tuotantomonopoli. Sellaisesta verosta, mikäli asia koskee rahaa, Euroopan kansat eivät kärsisi mitään vahinkoa, sillä niillä olisi käytettävissään sama määrä tavaroita ja siis samat nautinnonvälineet kuin ennenkin. Näiden tavarain kiertokulku vain tapahtuisi rahan arvon nousun johdosta pienemmän rahamäärän avulla.

Jos veron johdosta kaivoksista saataisiin vain $\frac{1}{10}$ nykyisestä kullantuotannosta, niin tämä kymmenennes olisi samanarvoinen kuin nykyään tuotetut kymmenen kymmenennestä. Mutta Espanjan kuningas ei ole jalometallikaivosten ainoa omistaja; ja jos hän olisikin, niin niiden omistuksesta ja verotusoikeudesta johtuva etu vähenisi sangen huomattavasti kysynnän ja kulutuksen supistuttua Euroopassa, jos täällä otettaisiin suuremmassa tai pienemmässä laajuudessa yleiseen käyttöön metallirahan sijasta paperiraha. Kaikkien hyödykkeiden markkinahinnan ja luonnollisen hinnan keskinäinen mukautuminen riippuu aina siitä, miten helposti niiden tarjontaa voi lisätä tai vähentää. Kysymyksen ollessa kullasta, taloista ja työstä sekä monista muistakin tavaroista tällainen tulos ei tietyissä oloissa ole nopeasti saavutettavissa. Toisin on niiden hyödykkeiden laita, jotka kulutetaan ja uudestaan tuotetaan vuodesta vuoteen ja joita ovat esim. hatut, kengät, vilja ja verka. Niiden määrää voi tarpeen vaatiessa vähentää, eikä voi kestää kauan, ennen kuin niiden tarjonta on supistunut samassa suhteessa, kuin niiden tuotantokustannukset ovat nousseet.

Maanpinnalta saatavia raakatuotteita kohtaava vero joutuu, kuten olemme nähneet, rasittamaan kuluttajaa, mutta ei vaikuta lainkaan maankorkoon, paitsi mikäli se vähentämällä työvoiman ylläpitoon tarkoitettuja varoja alentaa työpalkkaa, vähentää väestön lukumäärää ja supistaa viljan kysyntää. Mutta kultakaivosten tuottoveron, se kun korottaa kullan arvoa, täytyy välttämättä vähentää tämän metallin kysyntää ja siis myös välttämättä karkoittaa pääomaa kullantuotannosta. Vaikka Espanja näin ollen saisikin kultaverosta kaikki mainitsemani

edut, niin niiden kaivosten omistajat, joista pääoma poistettaisiin, menettäisivät koko kaivosmaankorkonsa. Koska kaivosmaankorko ei luo varallisuutta, vaan ainoastaan siirtää sitä toisiin käsiin, niin tällöin olisi kysymyksessä yksityishenkilöiden, mutta ei mikään kansantaloudellinen tappio: Espanjan kuningas ja niiden kaivosten omistajat, jotka edelleen pidettäisiin käynnissä, saisivat yhdessä sekä kaiken sen, minkä näin vapautunut pääoma tuottaisi, että lisäksi kaiken senkin, minkä muut omistajat menettäisivät.

Olettakaamme, että käynnissä on kolme erilaatuista kaivosta, joista n:o 1 tuottaa 100, n:o 2 80 ja n:o 3 70 naulaa kultaa; kaivosmaankorko on siis n:o 1:n osalta 30 ja n:o 2:n osalta 10 naulaa. Olettakaamme lisäksi, että vero on 70 naulaa kultaa vuodessa kultakin käynnissä olevalta kaivokselta ja että sen johdosta vain kaivosta n:o 1 voidaan edullisesti käyttää; silloin on ilmeistä, että kaivosmaankorko heti häviää. Ennen verotusta maksettiin kaivoksesta n:o 1 saaduista 100 naulasta kaivosmaankorkoa 30 naulaa, joten kaivoksenkäyttäjälle jäi 70 naulaa eli saman verran kuin vähimmän tuottavan kaivoksen koko tuotto. Kaivoksen n:o 1 pääomanomistajalle¹ jäävän määrän arvon pitää siis pysyä ennallaan, sillä muutenhan hän ei saisi tavallista pääomanvoittoa. Näin ollen niiden 30 naulan arvo, jotka hänelle jäävät sen jälkeen, kun hän on maksanut 100 naulan tuotostaan veroa 70 naulaa, täytyy olla yhtä suuri kuin entisten 70 naulan arvo ja siis myös kaikkien 100 naulan arvo yhtä suuri kuin ennen 233 naulan arvo.² Niiden arvo voi olla suurempikin, mutta ei saa olla pienempi, sillä muutenhan tämäkin kaivos suljettaisiin. Koska kulta olisi tällöin monopoloitu hyödyke, niin sen (markkina-)arvo voisi ylittää sen luonnollisen arvon; silloin kaivos tuottaisi korkoa sanottua ylitystä vastaavan määrän. Mutta jos kullan markkina-arvo alittaisi sen luonnollisen arvon, niin kukaan ei sijoittaisi varojaan kaivoksen käyttöön. Siis vain kolmanneksella entisestä kaivoksiin käytetystä työ- ja

¹ (Ts. kaivoksenkäyttäjälle. — Suom. huom.)

² (Sillä koska $30: 70 = 100: x$, niin $x = \frac{7\ 000}{30} = 233$. — Suom. huom.)

pääomamäärästä Espanja saisi sellaisen kultamäärän, joka vaihdettaisiin yhtä suureen tai miltei yhtä suureen hyödykemäärään kuin ennenkin. Lisäksi Espanjan rikkaus kasvaisi sillä hyödykemäärällä, minkä tuottaisivat kaivoksista vapautuneet kaksi kolmannelta entisestä työ- ja pääomamäärästä. Jos 100 kulta-
naulan arvo olisi sama kuin ennen saatujen 250 naulan arvo, niin Espanjan kuninkaan osuus, 70 naulaa, vastaisi arvoltaan ennen tuotettuja 175 naulaa; ts. vain vähäinen osa kuninkaalle maksettusta verosta jäisi rasittamaan hänen alamaisiaan; suurempi osa saataisiin pääoman paremman jakaantumisen avulla.

Espanjan tili olisi tällainen:

Entinen tuotanto:

250 naulaa kultaa, arvoltaan (edellytyk-
sen mukaan) 10 000 yardia verkkaa.

Nykyinen tuotanto:

Molemmat kultakaivoksista luopuneet
pääomanomistajat tuottavat nyttem-
min saman arvon, johon ennen vaih-
dettiin 140 naulaa kultaa ja joka vas-
taa 5 600 yardia verkkaa
Kaivosta n:o 1 käyttävä pääomanomis-
taja tuottaa 30 naulaa kultaa, jonka
määrän arvo on noussut suhteessa
1 : 2 1/2 ja vastaa siis nykyään 3 000 » »
Kuninkaalle tuleva vero, määrältään 70
naulaa, jonka arvo on niin ikään
noussut suhteessa 1 : 2 1/2 ja vastaa
siis nykyään 7 000 » »

Yhteensä 15 600 yardia verkkaa.

Niistä 7 000 verkayardista, jotka kuningas saa, Espanjan kansa maksaisi vain 1 400, joten 5 600 jäisi puhtaaksi voitoksi, jonka vapautunut pääoma tuottaisi.

Jos vero, sen sijaan että se olisi vakiomääräinen summa kul-
takin käynnissäolevalta kaivokselta, olisi tietty osa kunkin tuo-

tosta, ei kullantuotanto heti vähenisi veron vaikutuksesta. Vaikka veroksi otettaisiin toinen puoli, neljännes tai kolmannes kunkin kaivoksen tuotosta, niin omistajien etu siitä huolimatta vaatisi, että kaivoksista saataisiin yhtä runsas tuotto kuin ennenkin. Mutta jos tuottomäärä ei vähenisi, vaan ainoastaan osa siitä siirtyisi omistajilta kuninkaalle, niin tuoton arvo ei nousisi; silloin vero kohtaisi siirtomaiden väestöä eikä tuottaisi mitään etua. Tällaisella verolla olisi sama vaikutus, mikä Adam Smithin mielestä raakatuoteveroilla on maankorkoon: se kohdistuisi yksinomaan kaivosmaankorkoon. Vähänkin korotettuna se nielisi todella koko kaivosmaankoron ja lisäksi riistäisi kaivoksenkäyttäjältä tavallisen pääomanvoiton, joten hän poistaisi pääomansa kullantuotannosta. Veron lisäkorotus nielisi myös rikkaampien kaivosten koron ja karkoittaisi pääoman niistäkin. Täten tuottomäärä yhä vähenisi samalla kun sen arvo nousisi, ja seuraukset olisivat samat kuin ne, jotka olemme jo maininneet: osan verosta maksaisi Espanjan siirtomaiden väestö, ja toinen osa merkitsisi uuden tuoton luomista sen kautta, että vaihdonvälineenä käytetyn hyödykkeen arvo nousisi.

Kultaveroja on kahta eri lajia: toinen kohdistuu kulloinkin liikkeessäolevaan määrään, toinen kaivosten vuotaiseen tuottoon. Kumpikin vero pyrkii vähentämään kultamäärää ja korottamaan sen arvoa, mutta kumpikin saa kullan arvon nousemaan vasta sitten, kun sen määrä on vähennyt. Tästä syystä nämä verot väliaikaisesti, kunnes kullan tarjonta on vähennyt, kohtaavat rahanomistajia, mutta lopulta sen osan, joka pysyvästi rasittaa yhteiskuntaa, maksavat toisaalta kaivoksenomistajat korkonsa laskun muodossa ja toisaalta sen kullanosan ostajat, joka käytetään ylellisyysesineiden tuotantoon ja jota siis ei eroteta käytettäväksi yksinomaan vaihdonvälineenä.

XIV l u k u.

TALOVEROT.

72 §.

Kullan lisäksi on muitakin hyödykkeitä, joiden määrää ei voi nopeasti vähentää. Jokainen niistä maksettava vero kohtaa siitä syystä omistajaa, jos niiden hinnan nousu supistaa kysyntää.

Tällaisia veroja ovat taloverot. Vaikka ne pannaankin vuokralaisen maksettavaksi, niin ne kohtaavat kuitenkin usein omistajaa, vähentämällä hänen vuokratuloaan. Maaperän tuotto, kuten monet muutkin hyödykkeet, kulutetaan ja uudestaan tuotetaan vuodesta vuoteen. Koska niiden määrä on siis nopeasti saatettavissa kysynnän tasalle, ei niiden markkinahinta voi kauan ylittää niiden luonnollista hintaa. Mutta kun taloveroa voi pitää eräänlaisena vuokralaisen maksettavana lisävuokrana, niin se pyrkii supistamaan niiden talojen kysyntää, joiden vuotuinen vuokra on sama, voimatta kuitenkaan supistaa niiden tarjontaa. Sen johdosta vuokra laskee, ja omistaja joutuu siis välillisesti maksamaan osan verosta.

73 §. »Talonvuokra», Adam Smith sanoo, »on jaettavissa kahteen osaan, joista toista voi hyvin asianmukaisesti sanoa rakennuskoroksi (building rent) ja toisen yleisenä nimityksenä on tonttimaankorko (ground rent). Rakennuskorko on talon rakentamiseen käytetyn pääoman korko (interest) eli voitto. Jotta rakennustoimi olisi kannattavuuden puolesta muiden elinkeinojen tasalla, täytyy rakennuskoron välttämättä olla niin korkea, että se riittää ensiksikin saman rahankoron maksami-

seen rakentajalle, minkä hän olisi voinut saada, jos olisi antanut pääomansa lainaksi hyvää vakuutta vastaan, ja toiseksi talon pitämiseen hyvässä kunnossa eli, mikä on sama asia, rakennuspääoman kuolettamiseen määrävuosien kuluessa». — »Jos rakennustoimi tuottaa jonakin aikana rahankorkoon verraten paljon korkeamman voiton, niin se vetää pian muista elinkeinoista niin runsaasti pääomaa, että voitto painuu asianmukaiselle tasolle. Jos se taas joskus tuottaa rahankorkoon verraten paljon korkeamman voiton, niin se vetää pian muista elinkeinoista niin runsaasti pääomaa, että voitto painuu asianmukaiselle tasolle. Jos se taas joskus tuottaa rahankorkoon verraten paljon alemman voiton, niin muut elinkeinot vetävät pian siitä niin runsaasti pääomaa, että rakentajan voitto jälleen nousee. Se osa talon kokonaisvuokrasta, joka ylittää tällaisen kohtuullisen voiton, on tietenkin tonttimaankorkoa. Milloin tontinomistaja ja talonomistaja ovat kaksi eri henkilöä, tämä korko maksetaan useimmiten kokonaisuudessaan edelliselle. Maalaisaloissa, jotka sijaitsevat melko kaukana suurkaupungista olevalla paikkakunnalla, missä tonttimaata on valittavana runsaasti, tonttimaankorko on miltei merkityksetön tai ei ainakaan ylitä sitä tuloa, jonka talon tontti tuottaisi viljelykseen käytettynä. Suurkaupungin läheisissä maaseutuhuviloissa tonttimaankorko on välistä huomattavasti korkeampi, ja erikoismukavuuksista tai kauniista asemapaikasta maksetaan usein hyvinkin paljon. Korkein on tonttimaankorko tavallisesti pääkaupungeissa, varsinkin sen niissä osissa, missä talojen kysyntä on suurin, olipa tämän kysynnän syy mikä tahansa, aiheuttivatpa sen kaupan ja elinkeinoelämän tarpeet, huvittelu ja seuraelämä tai pelkkä turhamaisuus ja muoti.»¹ Talonvuokravero voi kohdata joko vuokralaista tai tontin- tai talonomistajaa. Tavallisissa tapauksissa voi kuitenkin olettaa, että koko veron maksaa sekä välittömästi että lopullisesti vuokralainen.

Jos vero on kohtuullinen ja maa on olojensa puolesta joko pysähdys- tai edistyvässä tilassa, ei vuokralaisella ole syytä tyytyä huonompaan taloon. Mutta jos vero on korkea tai jotkin

¹ [Smith, m. t., V kirja, II luku, s. 354 a ja 354 b.]

muut seikat vähentävät talojen kysyntää, niin omistajan tulo vähenee, sillä vuokralainen hankkii silloin itselleen korvauksen veronosasta vähentämällä sen vuokrasta. On kuitenkin vaikea sanoa, minkä suhteen mukaan se veronosa, jonka vuokralainen on siten vuokran vähennykseksi säästänyt, jakaantuu rakennuskoron ja tonttimaankoron kesken. Todennäköistä on, että se ensimmäisessä tapauksessa vähentäisi kumpaakin; mutta koska talot varmasti, joskin hitaasti, rappeutuvat ja hajoavat, ja kun uusia ei rakennettaisi, ennen kuin rakentajan voitto olisi jälleen saavuttanut yleisen tason, niin rakennuskorko palaisi väliajan jälkeen luonnollisen hintansa tasalle. Kun näet rakentaja saa vuokraa vain sen ajan, minkä rakennus kestää, ei hän kaikkein tukalimmissa oloissa voisi kauan maksaa mitään osaa verosta.

Tämän veron joutuvat näin ollen lopulta maksamaan vuokralainen ja tontinomistaja, mutta »minkä suhteen mukaan tämä lopullinen maksu jakaantuu heidän kesken», Adam Smith sanoo, »ei liene hyvinkään helppoa selvittää. Jakaantuminen on todennäköisesti eri oloissa hyvin erilainen, ja tällainen vero voi näistä eri oloista riippuen kohdata niin talonvuokraajaa kuin tontinomistajaakin hyvin epätasaisesti.»¹

Adam Smithin mielestä tonttimaankorko on erinomaisen sopiva verotusobjekti. »Sekä tonttimaankorko että tavallinen maankorko», hän sanoo, »ovat sellaisen tulon lajeja, jota omistaja useissa tapauksissa nauttii ilman mitään omakohtaista vaivanäköä tai huolenpitoa. Vaikka osa tästä tulosta otettaisiinkin häneltä valtion menojen suoritukseen, ei tällainen toimenpide lamauttaisi mitään tuotannonalaa. Yhteiskunnan maan ja työn vuotuinen tuotto, suuren väestöjoukon todellinen varallisuus ja tulo voisivat jäädä tällaisen verotuksen jälkeen samoiksi, kuin ne olivat sitä ennen. Tonttimaankorko ja tavallinen maankorko ovat siitä syystä ehkä juuri ne tulon lajit, jotka voivat parhaiten kestää niille pannun erikoisveron.»² On myönnettävä, että Adam Smith on oikein kuvannut näiden verojen vaikutukset. Mutta varmasti olisi hyvin epäoikeudenmukaista verottaa yksin-

¹ Smith, m. t., V kirja, II luku [s. 355 a].

² [Smith, m. t., V kirja, II luku, s. 356 a.]

omaan jonkin tietyn yhteiskuntaluokan tuloa.¹ Valtionmenojen taakka on jaettava kaikkien kannettavaksi, kunkin varojen mukaisessa suhteessa; sehän on yksi niistä neljästä säännöstä, joiden Adam Smithin mukaan tulee olla määrääviä kaikelle verotukselle. Vuokratuloa nauttivat usein ne, jotka monivuotisen uurastuksen jälkeen ovat realoineet ansionsa ja käyttäneet varallisuutensa maan tai talojen ostoon. Tämän tulon epätasainen verotus loukkaisi varmasti sitä periaatetta, joka olisi aina pidettävä pyhänä — omaisuuden koskemattomuutta. On valitettavaa, että maaomaisuuden siirtoa rasittava leimavero olennaisesti vaikeuttaa maan joutumista niiden käsiin, jotka todennäköisesti tekisivät sen tuottavimmaksi. Huomattava on, että maa, jos sitä pidettäisiin yksinomaisen verotuksen sopivana objektina, ei ainoastaan menettäisi osaa hinnastaan verotusuhan korvaukseksi, vaan myös, sikäli kuin tämän uhan olemus ja arvo on epämääräinen, muodostuisi otolliseksi keinottelun kohteeksi, keinottelun, joka muistuttaisi enemmän peliä kuin tervettä kaupankäyntiä. On siis todennäköistä, että maa tällöin joutuisi helpoimmin juuri niiden käsiin, joilla on enemmän pelurin kuin sellaisen tervejärkisen omistajan ominaisuuksia, joka osaa käyttää maataan kaikkein edullisimmalla tavalla.

¹ [Tämä kohta samoin kuin seuraavat lauseet ilmaisevat selvästi, mille kannalle Ricardo asettui maanomistajien verotuksen suhteen. Hänen mielestään voi tehdä kaksi muistutusta maan yksinomaista verotusta vastaan; ne ovat 1) vääryys ja 2) maakeinottelun lisääntyminen.

Voi kuitenkin epäillä, tokko jälkimmäinen vastaväite pitäisi paikkaansa siinä tapauksessa, että maa kansallistettaisiin, edellyttäen, ettei tällaiseen toimeen ryhtyminen aiheuttaisi yleistä turvallisuuden häiriintymistä. Mitä tulee edelliseen vastaväitteeseen, emme voi sanoa, mille kannalle Ricardo olisi asettunut sellaisen suunnitelman suhteen, joka, kuten esim. Wallace on teoksesaan »Land Nationalization» yksityiskohtaisesti esittänyt, edellyttää täysin turvattavaksi elinikäisen hallussapidon. Millistä tällainen suunnitelma olisi tietenkin näyttänyt miltei moitteettomalta, koska hän oli lujasti vakuuttunut testamenttausoikeuden lakisääteisen rajoituksen tarpeellisuudesta. Ricardo ei kuitenkaan jättänyt mitään johtolankaa, jota myöten voisi päästä selville hänen kannastaan.]

XV l u k u.

PÄÄOMANVOITTOVEROT.

74 §.

Ylellisyysesineiden nimellä käyvistä hyödykkeistä maksettavat verot kohtaavat vain niitä, jotka näitä hyödykkeitä käyttävät. Viiniveron maksaa viininkuluttaja. Loistohevosille ja vauuille pannun veron maksavat ne, jotka käyttävät tällaisia nautinnonvälineitä, ja tarkalleen samassa suhteessa, kuin he niitä itselleen hankkivat. Tarvikeverot sitä vastoin eivät rasita tarvikkeiden kuluttajia ainoastaan sen määrän mukaisessa suhteessa, jonka he voivat kuluttaa, vaan usein paljon raskaammin. Olemmehan nähneet, että viljavero kohtaa teollisuudenharjoittajaa sekä sikäli kuin hän perheineen viljaa kuluttaa että lisäksi alentamalla hänen pääomanvoittotasoaan, jolloin se siis myös vähentää hänen tuloaan. Kaikki, mikä korottaa ¹ työpalkkaa, alentaa pääomanvoittoa; siitä syystä jokainen työläisen kulutushyödykkeelle pantu vero pyrkii alentamaan voittotasoa.

Hattuvero korottaa hattujen, kenkävero kenkien hintaa. Jollei niin kävisi, maksaisi veron lopulta tehtailija; hänen voittonsa laskisi yleisen tason alapuolelle, ja hän luopuisi elinkeinostaan. Yksipuolinen voittovero korottaa sen hyödykkeen hintaa, johon se kohdistuu: esim. hatuntekijän voittovero korottaisi hattujen hintaa; sillä jos vain hänen voittoaan verotettaisiin, mutta muiden elinkeinojen harjoittajain voitot olisivat verosta vapaat, niin hänen voittonsa, mikäli hän ei voisi korottaa hattujensa hintaa, laskisi yleisen voittotason alapuolelle, jolloin hän luopuisi tästä elinkeinosta ja siirtyisi toiseen.

¹ [todellista]

Samalla tavoin maanvuokraajan voittovero aiheuttaisi viljan hinnan nousun; verkatehtailijan voittovero korottaisi veran hintaa; ja jos voitonmukainen vero pantaisiin kaikkien elinkeinojen maksettavaksi, niin kaikki hyödykkeet kallistuisivat. Mutta jos se kaivos, josta saamme rahamme kantana olevan metallin, olisi omassa maassamme ja verotettaisiin myös kaivoksenkäyttäjän voittoa, niin minkään hyödykkeen hinta ei nousisi, koska silloin jokainen luovuttaisi tulostaan yhtä suuren osan; kaikki jäisi siis ennalleen.

Jos raha jää verottamatta ja niin ollen säilyttää entisen arvonsa, samalla kun kaikkien muiden tavarain arvo verotuksen johdosta nousee, niin hatuntekijä, maanvuokraaja ja verkatehtailija — mikäli he käyttävät kukin yhtä suurta pääomaa ja saavat saman verran voittoa — maksavat veroa saman määrän. Jos vero on 100 puntaa, niin hattujen, veran ja viljan arvo nousee 100 puntaa. Jos hatuntekijä ansaitsee hatuillaan 1 000 punnan sijasta 1 100 puntaa, maksaa hän hallitukselle veroa 100 puntaa, joten hänelle jää vielä 1 000 puntaa, jotka hän voi käyttää omaan kulutukseensa. Mutta kun verka, vilja ja kaikki muut hyödykkeet samasta syystä kallistuvat, ei hän saa 1 000 punnallaan enempää kuin sai ennen 910 punnalla, joten hän ottaa osaa valtion tarpeiden tyydyttämiseen supistamalla omia menojaan. Maksaessaan veron hän, sen sijaan että itse kuluttaisi tietyn osan maaperän ja työn tuotosta, asettaa sen hallituksen käytettäväksi. Jos hän taasen, sen sijaan että kuluttaisi mainittua 1 000 puntaa, liittää ne pääomaansa, niin hän on työpalkan sekä raaka-aineiden ja koneiden kustannusten noustua havaitseva, että hänen 1 000 punnan säästönsä ei ole suurempi kuin entinen 910 punnan säästö.

Jos raha joutuu veronalaiseksi tai sen arvo jostakin muusta syystä muuttuu, samalla kun kaikkien hyödykkeiden hinnat jäävät tarkalleen entisiksi, niin teollisuudenharjoittajien ja maanvuokraajan voittokin jää ennalleen, ollen edelleenkin 1 000 puntaa. Koska kunkin on maksettava hallitukselle 100 puntaa, jää kullekin vain 900 puntaa, jolloin heidän käytettävissään on entistä pienempi osa maaperän ja työn tuotosta, kuluttivatpa

he sen tuottavaan tai tuottamattomaan työhön. Juuri sen veron kuin he menettävät, voittoa hallitus. Edellisessä tapauksessa veronmaksaja saa 1 000 punnalla saman määrän tavaroita kuin ennen 910 punnalla; jälkimmäisessä tapauksessa hän saa vain yhtä paljon kuin ennen 900 punnalla, sillä tavarain hinnat pysyvät muuttumatta ja hänelle jää omiin menoihinsa vain 900 puntaa. Tämä johtuu veromäärän erilaisuudesta; edellisessä tapauksessa vero on näet vain $\frac{1}{11}$, mutta jälkimmäisessä $\frac{1}{10}$ maksajan tulosta, koska rahan arvo on näissä tapauksissa erilainen.

75 §. Mutta vaikka rahan jäädessä verottamatta ja säilyttäessä entisen arvonsa kaikkien hyödykkeiden hinnat nousevatkin, niin ne eivät kuitenkaan nouse samassa suhteessa. Verotuksen jälkeen hyödykkeiden keskinäinen arvosuhde ei näet ole enää sama kuin se oli sitä ennen. Eräässä tämän teoksen edellisistä luvuista me tarkastelimme, miten pääoman jakaantuminen kiinteään ja liikkuvaan tai paremmin sanoen kestävään ja helpostikuluvaan pääomaan vaikuttaa hyödykkeiden hintoihin. Me osoitimme, että kaksi teollisuudenharjoittajaa voi käyttää tarkalleen saman määrän pääomaa ja saada siitä tarkalleen saman määrän voittoa, mutta että he myyvät tuotteensa hyvin erilaisista rahasummista sen mukaan, kulutetaanko ja tuotetaanko uudestaan heidän käyttämänsä pääomat nopeasti vaiko hitaasti.¹ Toinen voi myydä tavaransa 4 000 punnasta ja toinen 10 000:sta, vaikka kumpikin on voinut käyttää 10 000 punnan pääomaa ja saada voittoa 20 % eli 2 000 puntaa.² Toisen pääomana voi olla esim. 2 000 puntaa liikkuvaa pääomaa, joka on uudestaan tuotettava, ja 8 000 puntaa kiinteätä pääomaa rakennuksina ja koneina; toisen pääoma voi päinvastoin käsittää 8 000 puntaa liikkuvaa ja vain 2 000 puntaa kiinteätä pääomaa rakennuksina ja koneina. Jos kummankin tehtailijan on maksettava tulostaan veroa 10 % eli 200 puntaa, niin toisen täytyy korottaa tavarainsa hinta 10 000 punnasta 10 200 puntaan, saadakseen yrityksestään edelleen yleisen tason mukaisen voiton; toisen on niin ikään pakko korottaa tavarainsa hinta 4 000 punnasta 4 200

¹ [18 §.]

² [Vrt. Mill, »Principles», V kirja, IV, 1 §.]

puntaan. Ennen verotusta toisen tehtailijan myymät tavarat olivat $2\frac{1}{2}$ kertaa toisen tavaroita arvokkaammat, mutta verotuksen jälkeen niiden arvokkaammuus on enää vain 2.42-kertainen: edellinen tavaralaji on kallistunut 2 %, mutta jälkimmäinen 5 %. Jos siis rahan arvo pysyy ennallaan, niin tulovero muuttaa hyödykkeiden suhteelliset hinnat ja arvot. Samoin käy siinäkin tapauksessa, että verotetaan voiton sijasta itse hyödykkeitä. Jos oletetaan hyödykkeitä verotettavan niiden tuotantoon käytetyn pääoman arvon mukaisessa suhteessa, niin ne, olipa niiden arvo mikä tahansa, kallistuvat samassa määrin, joten niiden keskinäinen suhde ei ole enää sama kuin ennen. Hyödyke, jonka hinta on noussut 10 000 punnasta 11 000 puntaan, ei ole enää entisessä suhteessa toiseen hyödykkeeseen, jonka hinta on noussut 2 000 punnasta 3 000 puntaan. Jos tällöin rahankin arvo syystä tai toisesta nousee, ei sen nousu vaikuta samassa määrin hyödykkeiden hintoihin. Sama syy, joka alentaa jonkin hyödykkeen hinnan 10 200 punnasta 10 000 puntaan eli vähemmän kuin 2 %, alentaa toisen hyödykkeen hinnan 4 200 punnasta 4 000 puntaan eli $4\frac{3}{4}$ %. Jos hinnat laskisivat toisessa suhteessa, niin voitot eivät olisi yhtä suuret; sillä jotta ne pysyisivät yhtä suurina, täytyy toisen hyödykkeen hinnan ollessa 10 000 puntaa toisen hinnan olla 4 000 puntaa ja toisen hinnan ollessa 10 200 puntaa toisen olla 4 200 puntaa.¹

¹ [Seuraavassa kohdassa esitetyllä tärkeällä periaatteella on, kuten tulemme näkemään, lujempikin perusta kuin Ricardon kuvaama. Hänen selittelynsä jää jossakin määrin vaillinaiseksi, sillä hän ei ottanut huomioon sitä seikkaa, että hinnan muutos vaikuttaa sekä pääoman raha-arvoon että siihen raha-arvoon, josta hyödykkeitä yleisölle myydään. Tutkikaamme tarkemmin hänen selittelyään. Jos hinnat laskevat 2 %, niin toinen hyödyke halpenee 10 200 punnasta n. 10 000 (tarkemmin ilmaistuna 9 996) puntaan ja toinen 4 200 punnasta 4 116 puntaan, samalla kun palautettavan kiertävän pääoman raha-arvo laskee edellisessä tapauksessa 7 840:een ja jälkimmäisessä 1 960 puntaan. Jos vähennämme palautettavat arvomäärät asianomaisten hyödykkeiden hinnoista, jää voitoksi ja veronmaksuun koko käytetyltä pääomalta kummassakin tapauksessa 2 156 puntaa. Jos veroa maksetaan edelleenkin 200 puntaa, jää meille siis koko pääomalta, joka (uudelta arvoltaan eli 2 %:n vähennyksen jälkeen) on 9 800 puntaa, voitoksi 1 956, eikä 1 960 puntaa, mikä jälkimmäinen määrä vastaisi 20 %:n voittoa. Kummaankaan kysymyksessä olevan hyödykkeen suhteen voittomäärä ei ole muuttunut. Kummassakin tapauksessa voittotaso on laskenut, koska kummassakin tapauksessa vero sisältyy hintaan määrältään alennettuna, mutta hallitus edel-

Tämän tosiasian huomioonottaminen helpottaa erään hyvin tärkeän periaatteen käsittämistä, periaatteen, jota luullakseni ei ole tähän asti oivallettu. Se on seuraava: maassa, jossa ei ole lainkaan veroja, rahan niukkuudesta tai runsaudesta johtunut rahan arvon muutos vaikuttaa samassa suhteessa kaikkien hyödykkeiden hintoihin, niin että jos jonkin hyödykkeen arvo, oltuun sitä ennen 1 000 punttaa, nousee 1 200:aan tai laskee 800 puntaan, niin toisen hyödykkeen arvo, joka oli 10 000 punttaa, nousee 12 000:een tai laskee 8 000 puntaan. Mutta maassa, missä hintojen nousu on verotuksen aiheuttama ja siis keinotekoinen, rahantuonnista johtunut rahan runsaus ei enempää kuin ulkomaisen kysynnän aiheuttamasta rahanviennistä johtunut rahan niukkuuskaan vaikuta samassa suhteessa kaikkien

lytyksemme mukaan kantaa sitä entisen vakiosumman eli 200 punttaa. Jos sitä maksettaisiin vain 196 punttaa, niin voittotaso jäisi 20 %:ksi.

Edellyttäkäämme, että vero pysyy vakiomääräisenä. Silloin on ilmeistä, että pääoma vähitellen poistuisi tällaisen veron alaisten hyödykkeiden tuotannosta. Päinvastainen on taasen seuraus, jos rahan arvo ei nouse, vaan laskee. Tämä on juuri Ricardon väite. Ilmiön syy on selvä. Jos rahamäärän muuttumisen johdosta kaikki hinnat nousevat samassa suhteessa, niin veronalaisten hyödykkeiden tuottajat saavat lisävoittoa, mikäli voivat hyötyä (muuttumattomasta) veromäärästä. Niinpä jos jonkin hyödykkeen arvo on 10 200 ja vero 200 punttaa ja oletamme yleisen hintatason nousevan 100 %, niin hyödykkeen uusi hinta tulee olemaan 20 400 punttaa, joten, mikäli vero jää edelleen 200 punnan määräiseksi, teollisuudenharjoittaja on ilmeisesti saava lisävoittoa 200 punttaa. Silloin pääoma alkaa virrata siihen elinkeinon.

Näin ei kuitenkaan kauan jatku, ja vähän aikaa häilyttyään hinnat tasaantuvat sellaisiksi, että pääoman jakaantuminen on jälleen oleva samanlainen kuin ennenkin. Miten käy silloin hintojen? Rahan arvon muutokset vaikuttavat siihen hinnan osaan, joka jää jäljelle, kun vero on vähennetty. Sen jälkeen uusi hinta tulee olemaan yhtä suuri kuin tämä osa ynnä vero yhteensä.

Vielä on selvitettävä, miten tämä tasaantuminen tapahtuu niiden hyödykkeiden suhteen, jotka, kuten Ricardo sanoo, tuotetaan samalla määrällä (eri tavoin jakaantunutta) pääomaa, mutta myydään eri hinnoista. Tarkastelkaamme edellistä esimerkkiä. Kokonaishintoihin rahan arvon muutos ei vaikuta. Sen vaikutuksen alaisia ovat vain ne osat, jotka jäävät jäljelle, kun vero on vähennetty, ts. 10 000 ja 4 000 punttaa. Hintojen laskettua 2 % nämä osat ovat vast. 9 800 ja 3 920 punttaa sekä kokonaishinnat 10 000 ja 4 120 punttaa. Hinnat muuttuvat, mutta eri suhteissa. Muutos 10 200 punnasta 10 000 puntaan tapahtuu 1.96 %:n mukaan ja 4 200 punnasta 4 120 puntaan 1.907 %:n mukaan. Huomataan siis, että nämä muuttumissuhteet ovat aivan toiset kuin tekstissä mainitut, jälkimmäisissä kun ei ole lainkaan otettu lukuun pääoman arvossa tapahtuneita muutoksia. Koska 200 punttaa on verrattuna 4 000 puntaan huomattavampi summa kuin verrattuna 10 000 puntaan, on aivan luonnollista, että kokonaisvähennys on edellisessä tapauksessa suhteellisesti pienempi kuin jälkimmäisessä.]

hyödykkeiden hintoihin: muutammat kallistuvat tai halpenevat 5, 6 tai 12 %, toiset 3, 4 tai 7 %. Jos maassa ei olisi veroja ja rahan arvo laskisi, niin rahan runsaus tuottaisi kaikilla markkinoilla samat seuraukset. Jos liha kallistuu 20 %, niin myös leipä, olut, kengät, työ ja yleensä kaikki hyödykkeet kallistuvat niin ikään 20 %. Tällainen yleinen hintatason nousu onkin välttämätön, jotta kaikkien elinkeinojen voittotaso pysyisi samana. Mutta asian laita muuttuu, milloin jokin näistä hyödykkeistä joutuu verotuksen kohteeksi. Jos silloinkin kaikki hyödykkeet kallistuisivat samassa suhteessa kuin rahan arvo laskisi, niin voittotaso muodostuisi erilaiseksi. Hyödykkeitä verotettaessa voitot nousisivat yleisen tason yläpuolelle, ja pääoma siirtyisi toisesta tuotannonhaarasta toiseen, kunnes voitot jälleen tasaantuisivat, mikä voisi tapahtua vasta suhteellisten hintojen muututtua.

Eikö tämä periaate selitä niitä erilaisia vaikutuksia, jotka, kuten on huomattu, ilmenivät hyödykkeiden hinnoissa rahan arvon muuttumisen johdosta sinä aikana, jolloin Englannin Pankin maksurajoitukset olivat voimassa? Niille, jotka väittivät rahan arvon sinä ajanjaksona laskeneen setelien liiallisen runsauden johdosta, sanottiin, että jos niin olisi asian laita, niin kaikkien hyödykkeiden olisi pitänyt kallistua samassa suhteessa; kuitenkin osoittautui, että monien hyödykkeiden hinnat olivat muuttuneet paljon enemmän kuin toisten, ja siitä tehtiin se johtopäätös, että hintojen nousu oli aiheutunut jostakin hyödykkeiden arvoon vaikuttaneesta syystä, eikä mistään rahan arvon muutoksesta. Mutta me olemme juuri havainneet, että maassa, missä hyödykkeitä verotetaan, kaikkien hinnat eivät muutu samassa suhteessa rahan arvon nousun tai laskun johdosta.

76 §. Jos kaikkien elinkeinonharjoittajain, paitsi maanvuokraajan, voittoja verotetaan, niin kaikkien tavarain, paitsi raakatuotteiden, raha-arvo nousee. Maanvuokraaja saa saman viljämääräisen tulon kuin ennenkin ja myös myy viljansa entisestä rahahinnasta. Mutta kun hänen on pakko maksaa lisähinta kaikista kulutushyödykkeistään, paitsi viljasta, niin se

merkitsee hänelle kulutusveroa. Tästä verosta häntä ei vapauta rahan arvon muutoskaan, koska se voi painaa kaikkien veronalaisten hyödykkeiden hinnat niiden entiselle tasolle, mutta verottamatta jääneen hyödykkeen hinta laskee entisen tasonsa alapuolelle. Vaikka maanvuokraaja siis voi ostaa tarvikkeensa entisestä hinnasta, niin hänellä on vähemmän rahaa niiden hankkimiseen.

Tarkalleen samassa asemassa on myös maanomistaja. Jos kaikkien ¹ hyödykkeiden hinnat nousevat, mutta rahan arvo jää ennalleen, niin hän saa saman vilja- ja rahamääräisen maankoron kuin ennenkin. Jos sitä vastoin kaikkien ¹ hyödykkeiden hinnat jäävät muuttumatta, niin hän saa tosin saman viljamääräisen, mutta alemman rahamääräisen maankoron. Näin ollen hän joutuu kummassakin tapauksessa välillisesti ottamaan osaa veronmaksuun, vaikka hänen tuloaan ei suoranaisesti veroteta-kaan.

Olettakaamme nyt, että maanvuokraajankin voitto joutuu verotettavaksi. Silloin hänkin on samassa asemassa kuin muut elinkeinonharjoittajat. Hänen raakatuotteensa kallistuvat, ja kun hän on suorittanut veronsa, hänelle jää entinen rahatulo. Mutta sen sijaan hänen on maksettava lisähinta kaikista kulutus-
hyödykkeistään, raakatuotteetkin mukaan luettuina.

Mutta maanomistajan asema on silloin toinen. Hän hyötyy vuokraajan voiton verotuksesta, sillä hän saa korvauksen siitä lisähinnasta, joka hänen on maksettava teollisuustuotteista, jos ne kallistuvat; ja hän saa saman rahatulon, jos näitä tuotteita rahan arvon noustua myydään entisestä hinnasta. Maanvuokraajan voittovero ei ole määrättyssä suhteessa maaperän kokonaistuottoon, vaan siihen puhtaaseen tuottoon, joka jää jäljelle, sitten kun maankorko, työpalkka ja muut kustannukset on maksettu. Koska erilaatuisten maapalstojen n:o 1, 2 ja 3 viljelijät käyttävät tarkalleen samansuuruisia pääomia, niin heidän voittonsakin ovat tarkalleen yhtä suuret, olipa jonkun viljelijän kokonaistuoton määrä miten paljon tahansa suurempi kuin toisen. Näin ollen heitä verotetaan kaikkia samalla tavoin.

¹ [Lue: kaikkien muiden.]

Olettakaamme, että palstan n:o 1 kokonaistuotto on 180, palstan n:o 2 170 ja palstan n:o 3 160 quarteria ja että kustakin maksettava vero on 10 quarteria. Silloin palstojen n:o 1, 2 ja 3 tuottojen välinen ero on veronmaksun jälkeen sama kuin sitä ennen: jos näet palstan n:o 1 tuotto vähenee 170:een, n:o 2 160:een ja n:o 3 150 quarteriin, niin palstojen n:o 1 ja 3 tuottojen välinen ero on, kuten ennenkin, 20 quarteria, ja palstojen n:o 2 ja 3 tuottojen välinen ero on edelleen 10 quarteria. Jos veron säätämisen jälkeen viljan ja kaikkien muiden hyödykkeiden hinnat jäävät ennalleen, niin myös rahamääräinenkin maankorko jää muuttumatta. Mutta jos viljan ja kaikkien muiden hyödykkeiden hinnat veron johdosta nousevat, nousee rahamääräinenkin maankorko samassa suhteessa. Jos viljaquarterin hinta on 4 puntaa, niin palstan n:o 1 maankorko on 80 ja palstan n:o 2 40 puntaa, mutta jos vilja kallistuu 5 % eli 4 puntaan 4 shillinkiin, nousee maankorkokin 5 %, sillä 20 viljaquarterin arvo on silloin 84 ja 10 quarterin 42 puntaa. Näin ollen sellainen vero ei missään tapauksessa kohtaa maanomistajaa. Pääomanvoittovero jättää aina viljamääräisen maankoron muuttamatta, ja siitä syystä rahamääräinen maankorko vaihtelee viljan hinnan mukaan. Sen sijaan raakatuotevero ja kymmenykset muuttavat aina viljamääräistä maankorkoa, mutta yleensä jättävät rahamääräisen ennalleen. Eräässä tämän teokseni toisessa luvussa olen huomauttanut, että jos kaikenlaatuista viljelysmaata hedelmällisyyteen katsomatta rasi-tettaisiin rahamäärältään yhtä suurella maaverolla, niin sen vaikutus olisi hyvin epätasainen, koska se tuottaisi etua hedelmällisempien maiden omistajille. Sellainen vero korottaisi viljan hintaa sen rasituksen mukaisessa suhteessa, joka joutuisi huonoimman maan vuokraajan kannettavaksi. Mutta kun tämä lisähinta saataisiin myös siltä suuremmalta tuotemäärältä, minkä paremmat maat tuottavat, niin jälkimmäisten vuokraajat nauttisivat koko vuokrakauden ajan ylimääräistä etua, joka sittemmin siirtyisi maanomistajille maankoron nousun muodossa. Aivan sama vaikutus on tasaisella verolla, joka kohdistuu maanvuokraajien voittoihin. Sekin korottaa maanomistajien

rahamääräistä maankorkoa, jos rahan arvo säilyy ennallaan. Mutta koska kaikkien muiden elinkeinojen voittoja verotetaan samalla tavoin kuin maanvuokraajien voittoja, ja siis viljan hinnan noustessa kaikki muutkin tavarat kallistuvat, niin maanomistaja menettää niiden tavarain ja viljan rahahinnan nousun johdosta, joihin hän maankorkonsa kuluttaa, yhtä paljon, kuin hän hyötyy maankorkonsa noususta. Jos rahan arvo nousee ja pääomanvoittoveron tultua säädetyksi kaikkien tavarain hinnat laskevat entiselle tasolle, niin maankorkokin palaa ennalleen. Maanomistaja saa entisen rahamääräisen maankoron ja ostaa kaikki ne hyödykkeet, joihin hän sen kuluttaa, entisistä hinnoista. Näin ollen hän jää kaikissa tapauksissa verosta vapaaksi.¹

Tämä ilmiö on merkillinen. Verottamalla maanvuokraajan voittoa häntä ei rasiteta enempää, kuin jos hänen voittonsa olisi verosta vapaa. Ja samalla maanomistajalle on hyvin tärkeätä, että hänen maansa vuokraajan voittoa verotetaan, koska hän vain sillä ehdolla jää itse tosiasiallisesti verottamatta.²

77 §. Jos kaikki hyödykkeet kallistuvat pääomanvoittoveron mukaisessa suhteessa, kohtaa tämä vero myös rahapääomanomistajaa³, vaikka hänen rahankorkonsa jäisikin verottamatta. Mutta jos rahan arvon muuttumisen johdosta kaikkien hyödykkeiden hinnat laskevat entiselle tasolle, ei rahapääomanomistaja osallistu lainkaan veronmaksuun. Hän ostaa näet kaikki hyödykkeensä entisistä hinnoista, mutta saa kuitenkin entisen rahatulonsa.

78 §. Jos myönnetään, että vain yhden teollisuudenharjoittajan voittoa verotettaessa hänen tavarainsa hinnan täytyy nousta, jotta hänen asemansa pysyisi samana kuin kaikkien muiden teollisuudenharjoittajien, ja että kahden teollisuudenharjoittajan voittoja verotettaessa kahdenlaisten tavarain on pakko kallistua, niin en käsitä, miten voidaan kieltää, että kaik-

¹ Maanomistajille olisi erinomaisen edullista, että verotettaisiin vain maanvuokraajien, mutta ei muiden pääomanomistajien voittoja. Silloin olisi tosiasiallisesti kysymyksessä raakatuotteiden kuluttajien verotus osaksi valtion ja osaksi maanomistajien hyväksi.

² [Pitkin matkaa edellytetään, että viljan kulutusmäärä ei voi vähetä.]

³ (= stockholder; ks. suomentajan huomautusta ss. 185—186. — Suom. huom.)

kien teollisuudenharjoittajien voittoja verotettaessa kaikki tavarat kallistuvat, edellyttäen, että kaivos, josta saamme rahamme, on omassa maassamme ja pysyy verottamatta. Mutta koska raha eli jalometalli on ulkomailta tuotava hyödyke, niin kaikkien tavarain hinnat eivät voi nousta; sillä sellainen nousu olisi mahdollinen vain rahamäärän lisääntyessä¹, mutta tätä lisämäärää, kuten s. 132 on osoitettu, ei voida saada vaihtamalla kalliisiin tavaroihin. Jos sellainen nousu kuitenkin ilmenee, ei se voisi olla pitkäaikainen, koska se vaikuttaisi voimakkaasti ulkomaankauppaan. Hyödykkeiden tuontia ei näet voitaisi korvata näiden kalliiden tavarain viennillä, joten meidän olisi pakko, vaikka olisimmekin lakanneet myymästä, jokin aika jatkaa ostojamme viemällä ulkomaille rahaa tai harkkoja, kunnes hyödykkeiden suhteelliset hinnat olisivat painuneet suunnilleen entiselle tasolle. Minusta näyttää ehdottomasti varmalta, että hyvin säännöstelty voittovero lopulta palauttaisi sekä koti- että ulkomaisten teollisuustuotteiden rahahinnat samalle tasolle, jolla ne olivat ennen veron säätämistä.

Koska raakatuoteverot, kymmenykset sekä työpalkasta ja työläisen tarvikkeista kannettavat verot korottamalla työpalkkaa alentavat voittoa, niin kaikkien niiden vaikutukset ovat samat, joskin eriasteiset.

¹ Harkittuani asiaa uudelleen minä epäilen, tokko saman hyödykemäärän kiertokulun turvaamiseksi tarvittaisiinkaan entistä enemmän rahaa, jos hyödykkeiden kallistumisen aiheuttaisi verotus, eikä tuotannon vaikeutuminen. Olettakaamme, että tietyllä paikkakunnalla on tietyntyyppinen ajankohtana myytävänä 100 000 quarteria viljaa 4 punnan hinnasta quarterilta. Jos sen johdosta, että viljalle on pantu välitön vero, määrältään 8 shillinkiä quarterilta, sen hinta nousee 4 puntaan 8 shillinkiin, niin luullakseni entinen rahamäärä täysin riittää tämän viljamäärän liikkeeseen saattamiseksi, vaikka hinta onkin entistä korkeampi. Jos minä näet ennen, hinnan ollessa 4 puntaa, ostin 11 quarteria ja minun on veron johdosta pakko supistaa kulutukseni 10 quarteriin, niin minä en tarvitse entistä suurempaa rahamäärää, sillä joka tapauksessa ostan viljaa vain 44 punnan arvosta. Väestö tulisi siis todellisuudessa kuluttamaan $\frac{1}{11}$:aa vähemmän, ja tämä määrä joutuisi hallituksen käytettäväksi. Sen ostamiseen tarpeelliset varat saataisiin niistä 8 shillingistä quarteria kohden, jotka kannettaisiin maanvuokraajilta veroksi, mutta samalla koko kannettu veromäärä palautettaisiin heille maksuksi heidän viljastaan. Siitä syystä tämä vero on todellisuudessa luontoisvero, joka ei tee tarpeelliseksi entistä suuremman rahamäärän käyttöä, tai jos tekeekin, niin kysymyksessä on niin vähäinen määrä, että sen voi huoletta jättää huomioonottamatta.

Kotimaisia elinkeinoja suuresti edistävien koneiden keksintä pyrkii aina korottamaan rahan suhteellista arvoa ja siitä syystä kannustamaan rahantuontia. Sitä vastoin kaikki verot, kaikki teollisuudenharjoittajaa tai maanviljelijää kohtaavat uudet vaikeudet pyrkivät alentamaan rahan suhteellista arvoa ja siten edistämään rahanvientiä.

XVI l u k u.

TYÖPALKKAVEROT.

79 §.

Työpalkkaverot korottavat työpalkkaa ja alentavat siis pääomanvoittotasoa. Olemme jo nähneet, että tarvikevero korottaa tarvikkeiden hintoja, mistä seuraa työpalkan nousu. Tarvikeverolla ja työpalkkaverolla onkin vain se ainoa ero, että edellinen välttämättä aiheuttaa tarvikkeiden hintain nousun, mutta jälkimmäinen ei aiheuta. Siitä syystä työpalkkaveron ei kohtaa rahapääomanomistajia, maanomistajia eikä mitään muuta yhteiskuntaluokkaa, lukuunottamatta työnantajia. Työpalkkaveron on kokonaan voittoveroa, tarvikevero on osaksi voittoveroa ja osaksi rikkaiden maksettavaa kulutusveroa. Näiden verojen lopulliset vaikutukset ovat siis tarkalleen samat kuin ne, jotka johtuvat välittömästi voittoverosta.

»Alempien työläisryhmien palkan», Adam Smith sanoo, »määrää välttämättä kaikkialla, kuten olen koettanut osoittaa ensimmäisessä kirjassa, kaksi eri seikkaa, nim. työvoiman kysyntä ja elintarvikkeiden tavallinen eli keskimääräinen hinta. Sen mukaan kuin työvoiman kysyntä kasvaa, pysyy ennallaan tai vähenee eli siis vaatii lisääntyvää, entisenmääräistä tai pienenevää väestöä, se säännöstelee työläisen elatuksen ja ratkaisee, missä määrin se on oleva runsas, keskinertainen tai niukka. Elintarvikkeiden *tavallisesta eli keskimääräisestä* hinnasta riippuu se rahamäärä, joka on työläiselle maksettava, jotta hän voisi vuodesta vuoteen hankkia itselleen tuon runsaan, keskinertaisen tai niukan toimeentulon. Niin kauan kuin siis työvoiman ky-

syntä ja elintarvikkeiden hinta pysyvät muuttumatta, välittömällä työpalkkaverolla voi olla vain se vaikutus, että työpalkka nousee vähän enemmän kuin veron määrällä.»¹

80 §. Tätä toht. Smithin väitettä vastaan herra Buchanan tekee kaksi muistutusta. Ensiksikään hän ei myönnä rahamääräisen työpalkan riippuvan elintarvikkeiden hinnasta ja toiseksi hän ei myönnä työpalkkaveron korottavan työn hintaa. Ensimmäisen kohdan suhteen herra Buchananin todistelu on seuraava (s. 59):² »Työpalkka, kuten jo on huomautettu, ei ole rahaa, vaan sitä, mitä rahalla voi ostaa, nim. ravintoa ja muita tarvikkeita; ja työläisen osuus yhteisestä varastosta on aina oleva suhteellinen tarjontaan. Missä elintarvikkeita on *runsaasti ja ne ovat halpoja*, siellä hänen osuutensa on suurempi, ja missä niitä on *niukasti ja ne ovat kalliita*, siellä se on pienempi. Työpalkka antaa hänelle aina hänen oikeudenmukaisen osuutensa, mutta enempää se ei voi antaa. Toht. Smith ja useimmat muut kirjailijat ovat tosin sitä mieltä, että työn rahahinnan määrää elintarvikkeiden rahahinta ja että niiden kallistuessa työpalkkaakin vastaavasti nousee. Mutta selvää on, että työn hinta ei ole missään välttämättömässä yhteydessä ravinnon hinnan kanssa, koska se kokonaan riippuu työvoiman tarjonnasta verrattuna sen kysyntään. Lisäksi on huomattava, että ravinnon korkea hinta on varma merkki sen riittämättömästä tarjonnasta ja esiintyy asiain luonnolliseen järjestykseen kuuluvana ilmiönä, jonka tarkoitus on saada kulutus supistumaan. Ravinnon tarjonnan vähetessä ja kuluttajien lukumäärän pysyessä ennallaan kunkin osalle tulee ilmeisesti pienempi määrä, ja työläinen täytyy kantaa osuutensa yleisestä puutteesta. Hinta nouseekin juuri sitä varten, että tämä taakka jakaantuisi tasaisesti ja työläinen estetäisiin kuluttamasta ravintoa yhtä runsaasti kuin ennen. Näyttää kuitenkin siltä, kuin työpalkan täytyisi nousta rinnan hinnan nousun kanssa, jotta työläinen voisi edelleenkin käyttää saman määrän harvinaisemmaksi käynyttä hyödykettä. Näin ollen luonto esiintyy omia tarkoituksiaan vastaan toimivana: ensin

¹ [Smith, m.t., V kirja, II luku, s. 365a ja b.]

² [Smith, m.t., Buchananin julkaisema, 1814, IV nide, ss. 59—60.]

korottamalla ravinnon hintaa supistaakseen kulutusta ja sen jälkeen korottamalla työpalkkaa antaakseen työläiselle entisen määrän.»

Minusta näyttää, että tämä herra Buchananin todistelu on suuri sekoitus totuutta ja erhettä. Sen perusteella, että riittämätön tarjonta joskus aiheuttaa ravinnon hinnan nousun, herra Buchanan pitää sitä riittämättömän tarjonnan varmana merkkinä. Hän katsoo johtuvan vain yhdestä ainoasta syystä sen, mikä voi aiheutua useista. On epäilemättä totta, että jos tarjonta on riittämätön, niin pienempi ravintomäärä jaetaan samojen kuluttajien kesken, joten kukin saa pienemmän osuuden. Hinta nousee, jotta tämä puute jakaantuisi tasaisesti eikä työläinen voisi kuluttaa ravintoa yhtä runsaasti kuin ennen. On siis pakko myöntää herra Buchananin olevan oikeassa väittäessään, että jokainen riittämättömän tarjonnan aiheuttama ravinnon kallistuminen ei välttämättä korota rahamääräistä työpalkkaa, koska kulutuksen pitää supistua; tämän supistuksen voi taasen saada aikaan vain kuluttajien ostokyvyn heikkeneminen. Mutta se seikka, että ravinto kallistuu riittämättömän tarjonnan johdosta, ei suinkaan oikeuta meitä herra Buchananin tavoin päättämään, että runsasta tarjontaa ei voi olla korkean hinnan vallitessa, nim. milloin hinta on korkea sekä rahan että kaikkien muidenkin hyödykkeiden suhteen.

Hyödykkeiden luonnollinen hinta, joka aina lopulta määrää niiden markkinahinnan, riippuu tuotannon helppoudesta; mutta tuotettu määrä ei ole suhteellinen tähän helppouteen. Vaikka nykyiset viljelysmaat ovatkin laadultaan paljon huonommat kuin ne, joita viljeltiin 300 vuotta sitten, ja vaikka siis tuotannon vaikeus on lisääntynyt, ei kukaan voi epäillä, että nykyisen tuotannon määrä hyvin suuresti ylittää silloin tuotetun määrän. Korkea hinta ei ole suinkaan ristiriidassa kasvavan tarjonnan kanssa, vaan vieläpä miltei aina seuraakin sitä. Jos siis verotuksen tai tuotannon vaikeutumisen johdosta ravinnon hinta nousee, mutta sen määrä ei vähene, niin rahamääräinen työpalkka nousee; sillä, kuten herra Buchanan on aivan oikein huomautanut, »työpalkka ei ole rahaa, vaan sitä, mitä rahalla voi ostaa,

nim. ravintoa ja muita tarvikkeita; ja työläisen osuus yhteisestä varastosta on aina oleva suhteellinen tarjontaan.»¹

81 §. Toisesta kohdasta, nim. kysymyksestä, korottaisiko työpalkkavero työn hintaa, herra Buchanan sanoo: »Voiko työläinen, saatuaan työstään oikeudenmukaisen korvauksen, vaatia työnantajaltaan vielä korvausta siitä, mitä hänen on myöhemmin maksettava veroiksi? Mikään laki enempää kuin muukaan ihmisten yhdyselämässä noudatettu periaate ei oikeuta tekemään sellaista johtopäätöstä. Kun työläinen on saanut palkkansa, se on hänen hallussaan, ja hänen täytyy, mikäli suinkin kykenee, itse kantaa kaikkien niiden rasitusten taakka, jotka häntä myöhemmin ehkä kohtaavat; sillä hän ei ilmeisestikään voi millään keinoin pakottaa niitä, jotka jo ovat maksaneet hänen työstään oikeudenmukaisen hinnan, vielä korvaamaan hänelle näitä rasituksia.»² Herra Buchanan on kuitenkin itse, ilmaisten täyden hyväksyntänsä, siteerannut herra Malthuksen »Essay on Population»-teoksesta seuraavan mainion kohdan, joka nähdäkseni antaa hänen vastaväitteeseensä tyhjentävän vastauksen. »Työn hinta — kun se saa vapaasti hakeutua luonnolliselle tasolle — on mitä tärkein poliittinen ilmapuntari, se kun osoittaa, millainen suhde kulloinkin vallitsee elintarvikkeiden tarjonnan ja kysynnän, kulutettavan määrän ja kuluttajien lukumäärän välillä. Työn keskimääräinen, satunnaisista seikoista riippumaton hinta osoittaa sitä paitsi selvästi yhteiskunnan tarpeet väestön suhteen. Toisin sanoen: tarvittiinpa nykyisen väestömäärän ennallaan säilyttämiseksi avioliittoa kohden mikä lapsimäärä tahansa, työn kulloinenkin hinta on joko juuri riittävä tämän määrän elättämiseen tai korkeampi tahi alempi sen mukaan, pysyvätkö työvoiman ylläpitoon tarkoitettut todelliset varat entisessä tilassaan vai ovatko lisääntymässä vai vähenemässä. Mutta sen sijaan, että tarkastelisimme työn hintaa tältä kannalta, me pidämme sitä jonakin sellaisena suureena, jota voimme mieleemme mukaan lisätä tai vähentää, sellai-

¹ [Smith, m.t., Buchananin julkaisema, IV nide, »Observations», s. 59; vrt. s. 46.]

² [Smith, m.t., Buchananin julkaisema, III nide, s. 338, huom.]

senä, joka pääasiallisesti riippuu kuninkaallisista rauhantuomareista. Kun elintarvikkeiden hinnan nousu ilmaisee, että niiden kysyntä on liian suuri verrattuna tarjontaan, niin me saattaaksemme työläisen entiseen asemaan korotamme työn hintaa, ts. lisäämme kysyntää, ja sitten suuresti ihmettelemme, että elintarvikkeiden hinta yhä nousee. Tällöin me menettelemme aivan samalla tavoin, kuin jos me tavallisen ilmapuntarin elohopean osoittaessa 'myrskyä' väkivaltaisesti painamalla saattaisimme sen nousemaan 'kauniin sään' kohdalle ja sitten olisimme suuresti kummissamme, että sade yhä jatkuu.»¹

»Työn hinta osoittaa selvästi yhteiskunnan tarpeet väestön suhteen»; se on juuri riittävä elättämään sen väestömäärän, jota työvoiman ylläpitoon tarkoitettujen varojen kulloinenkin tila edellyttää. Jos entinen työpalkka riitti elättämään vain tarpeellisen väestön, niin verotuksen jälkeen se ei siihen enää riitä, sillä työläisellä ei silloin enää ole käytettävissään samoja varoja perheensä ylläpitoon. Työn hinta on siis nouseva, koska kysyntä jatkuu, ja tarjonnan väheneminen on ehkäistävissä vain hintaa korottamalla.

On mitä tavallisin ilmiö, että hatut ja maltaat kallistuvat verotuksen johdosta: ne kallistuvat, koska niitä ei tuotettaisi tarpeellista määrää, jos niiden hinnat eivät nousisi. Samoin on työnkin laita: jos työpalkkaa verotetaan, nousee työn hinta, sillä muuten ei ylläpidettäisi tarpeellista väestömäärää. Eikö herra Buchanan itsekin myönnä kaikkea tätä sanoessaan, että »jos hän (työläinen) todella joutuisi elämään vain kaikkein välttämättömimpien tarvikkeiden varassa, niin hän ei voisi kestää palkkansa utta laskua, koska sellaisissa oloissa hän ei enää voisi jatkaa sukuaan»?² Olettakaamme maassa vallitsevien olojen vaativan, että alimmat työväenkerrokset eivät ainoastaan jatka sukuaan, vaan vieläpä lisäävätkin sitä; silloin näiden työläisten palkka määräytyisi tällaisen vaatimuksen mukaan. Mutta voivatko he lisääntyä tarpeellisessa määrin, jos vero riistää heiltä

¹ [Malthus, »Essay on Population», II nide, III kirja, V luku, ss. 165, 166.]

² [Smith, m.t., Buchananin julkaisema, III nide, s. 338, huom.]

osan palkasta ja pakottaa heidät tyytymään vain kaikkein välttämättömmimpiin tarvikkeisiin?

On epäilemättä totta, ettei veronalainen hyödyke kallistu veronmukaisessa suhteessa, jos sen kysyntä vähenee, mutta sen määrää ei voi supistaa. Jos metallirahaa käytettäisiin yleisesti, ei sen arvo nousisi veron johdosta pitkäksi aikaa veronmukaisessa suhteessa, koska korkeamman hinnan vallitessa metallirahan kysyntä vähenisi, mutta sen määrä ei supistuisi. Sama syy vaikuttaa epäilemättä usein työpalkkaan. Työläisten lukumäärää ei näet voi nopeasti lisätä eikä vähentää sen mukaan, kuin työvoiman käyttöön tarkoitettut varat lisääntyvät tai vähenevät. Mutta edellyttämässämme tapauksessa työvoiman kysynnän ei välttämättä tarvitse vähetä. Mikäli se kuitenkin vähenisi, niin se ei vähene veronmukaisessa suhteessa. Herra Buchanan unohtaa, että hallitus käyttää veron tuoton työläisten, tosin tuottamattomien, mutta kuitenkin työläisten ylläpitoon. Jollei työpalkan verotus korottaisi työn hintaa, niin kilpailu työvoiman kysynnästä suuresti lisääntyisi, koska pääomanomistajilla, joiden ei siis tarvitsisi maksaa mitään osaa tästä verosta, olisi käytettävissään entiset varat työvoiman ostamiseen ja hallituksella, joka on veron kantanut, olisi vielä lisäveroja käytettäväksi samaan tarkoitukseen. Näin ollen hallitus ja kansa joutuisivat kilpailemaan keskenään, ja kilpailun tuloksena olisi työn hinnan nousu. Työläisiä käytettäisiin tosin vain entinen määrä, mutta he saisivat korkeamman palkan.

Jos vero pantaisiin heti pääomanomistajien maksettavaksi, niin heidän työvoiman ylläpitoon tarkoitettut varansa vähenisivät samassa määrin, kuin samaan tarkoitukseen käytettävät hallituksen varat lisääntyisivät. Tämän johdosta työpalkka ei lainkaan nousisi, sillä vaikka kysyntä pysyisikin ennallaan, niin ei olisi kuitenkaan entistä kilpailua. Jos hallitus kannettuaan veron heti lähettäisi sen tuoton avustukseksi jollekin ulkomaiselle valtiolle ja näillä veroilla siis ylläpidettäisiin englantilaisten työläisten sijasta ulkomaisia sota- tai merimiehiä ym., silloin työvoiman kysyntä todella vähenisi, eikä työpalkka verotuksesta huolimatta voisi nousta. Mutta sama ilmiö esiin-

tyisi, jos verotettaisiin kulutushyödykkeitä tai pääomanvoittoa tahi jos mainitun avustuksen suorittamiseksi sama summa koottaisiin jollakin muulla tavoin: kotimaassa ei voitaisi käyttää entistä työmäärää. Edellisessä tapauksessa estyisi työpalkan nousu, jälkimmäisessä työpalkan täytyisi ehdottomasti laskea. Mutta olettakaamme, että työpalkkaveron tuotto, sen jälkeen kun se olisi työläisiltä saatu, luovutettaisiin ilmaiseksi heidän työnantajilleen. Silloin se lisäisi jälkimmäisten hallussa olevia, työvoiman ylläpitoon tarkoitettuja rahavaroja, mutta ei lisäisi hyödykkeitä eikä työtä. Se lisäisi siis vain työnantajien keskinäistä kilpailua, eikä vero lopulta tuottaisi tappiota isännälle enempää kuin työläisellekään. Isäntä maksaisi työstä korkeamman hinnan; työläisen täten saama lisä maksettaisiin veroksi hallitukselle ja palautettaisiin jälleen isännille. Tällöin ei kuitenkaan saa unohtaa, että verojen tuotto käytetään yleensä tuhlaavasti, että verot saadaan aina kansan mukavuuksien ja nautintojen kustannuksella ja että ne tavallisesti joko vähentävät pääomaa tai hidastuttavat sen karttumista. Vähentäessään pääomaa ne pyrkivät vähentämään työvoiman ylläpitoon tarkoitettuja todellisia veroja ja siten supistamaan työvoiman todellista kysyntää. Näin ollen verot yleensä, mikäli ne vähentävät maan todellista pääomaa, vähentävät työvoiman kysyntää, ja siitä syystä työpalkkaveron todennäköinen, joskaan ei välttämätön eikä yksinomaan sille ominainen seuraus on se ilmiö, että vaikka työpalkka nousisikin, niin se ei nouse veroa tarkalleen vastaavalla määrällä.

82 §. Kuten olemme nähneet, Adam Smith on täysin myöntänyt, että työpalkkaveron vaikutuksesta työpalkka nousisi vähintään veroa vastaavalla määrällä ja että tämän veron maksaisi — joskaan ei välittömästi, niin kuitenkin lopullisesti — työnantaja. Tähän asti me olemme täysin ¹ samaa mieltä; mutta käsityksemme eroavat toisistaan olennaisesti, mitä tulee sellaisen veron myöhempisiin vaikutuksiin.

»Välittömästi työpalkkaverosta», Adam Smith huomauttaa, »ei näin ollen oikeastaan voisi sanoa, että työläinen, vaikka hän

¹ [Ei täysin; ks. edellä s. 244.]

ehkä saattaisi maksaa sen omakätisesti, edes suorittaisi sen ennakolta; ei ainakaan silloin, jos työvoiman kysyntä ja elintarvikkeiden keskimääräinen hinta olisivat verotuksen jälkeen jääneet samoiksi kuin sitä ennen. Kaikissa sellaisissa tapauksissa se henkilö, joka työläistä välittömästi käyttää, suorittaisi todellisuudessa ennakolta summan, mikä olisi veromäärää jonkin verran suurempikin. Lopullinen maksu kohtaisi eri tapauksissa eri henkilöitä. Sen työpalkan korotuksen, minkä tällainen vero voisi aiheuttaa teollisuudessa, suorittaisi ennakolta teollisuudenharjoittaja, *jolla olisi oikeus ja jonka täytyisikin lisätä se voittoineen tavarainsa hintaan.*¹ Sen työpalkan korotuksen, minkä tällainen vero voisi aiheuttaa maataloudessa, suorittaisi ennakolta maanvuokraaja, jonka olisi pakko käyttää enemmän pääomaa, jotta hän voisi ylläpitää entisen työläismääränsä. Mutta saadakseen takaisin tämän suuremman pääoman *ynnä tavallisen pääomanvoiton* hänen täytyisi pidättää itselleen maaperän tuotosta suurempi osuus eli, mikä on sama asia, suuremman osuuden hinta, joten hänen olisi maksettava maanomistajalle vähemmän korkoa. Maanomistaja joutuisi siis tässä tapauksessa lopullisesti maksamaan tämän lisätyöpalkan *ynnä sen ennakolta suorittaneen maanvuokraajan lisävoiton.* Välittömän työpalkkaveron täytyisi joka tapauksessa ajan pitkään aiheuttaa sekä maankoron suurempi lasku että teollisuustuotteiden hinnan suurempi nousu, kuin mikä esiintyisi silloin, jos tämän veron tuottoa vastaava summa olisi asianmukaisesti pantu maksettavaksi osaksi maankorosta ja osaksi kulutushyödykkeistä.»² III nide, s. 337. Tässä kohdassa siis väitetään, että maanvuokraajien maksama lisätyöpalkka lopulta kohtaa maanomistajia, joiden maankorko laskee, mutta että teollisuudenharjoittajien maksama lisätyöpalkka aiheuttaa teollisuustuotteiden hintojen nousun ja näin ollen kohtaa näiden hyödykkeiden kuluttajia.

Olettakaamme, että yhteiskunnan muodostavat maanomis-

¹ [Tämän jälkeen seuraa väliin jätetty lause: »Tämän lisätyöpalkan ynnä teollisuudenharjoittajan lisävoiton lopullinen suoritus jäisi siis rasittamaan kuluttajaa.»]

² [Koko sitaatti on esitetty jonkin verran epätarkasti. Smith, m.t., V kirja, II luku, ss. 365 b, 366 a.]

tajat, teollisuudenharjoittajat, maanvuokraajat ja työläiset. Edellyttäkäämme, että työläiset saavat korvauksen maksamastaan verosta. Mutta keneltä he sen saavat? Kuka maksaa sen osan, joka ei kohtaa maanomistajia? Teollisuudenharjoittajat eivät voi maksaa siitä mitään osaa; sillä jos heidän hyödykkeittensä hinta nousisi heidän maksamansa lisätyöpalkan mukaisessa suhteessa, niin he olisivat verotuksen jälkeen paremmassa asemassa kuin sitä ennen. Jos ne, jotka tuottavat verkkaa, hatuja, kenkiä jne., voisivat kukin korottaa tavarainsa hintaa 10 % — edellyttäen, että 10 % täysin korvaa heille heidän maksamansa lisätyöpalkan —, jos, kuten Adam Smith sanoo, »heillä olisi oikeus ja heidän täytyisikin lisätä maksamansa lisätyöpalkka *voittoineen* tavarainsa hintaan», niin kukin heistä voisi kuluttaa entisen määrän toistensa tavaroita, joten he eivät ottaisi lainkaan osaa puheenaolevan veron maksamiseen. Jos näet verkatehtailija maksaisikin enemmän hatuista ja kengistä, niin hän saisi myös enemmän verastaan, ja jos hattutehtailija maksaisikin enemmän verasta ja kengistä, niin hän saisi myös enemmän hatuistaan. Näin ollen he ostaisivat kaikki teollisuustuotteet yhtä edullisesti kuin ennenkin, ja mikäli vilja Adam Smithin edellytyksen mukaan ei kallistuisi, sellainen vero ei koituisi heille, niin kauan kuin heidän käytettävissään olisi lisäsumma viljan oston, miksikään vahingoksi, vaan päinvastoin eduksi.

Jos siis työläiset eivät enempää kuin tehtailijatkään ottaisi osaa tällaisen veron maksamiseen ja maanvuokraajatkin saisivat korvauksen maankoron laskun muodossa, niin koko verotaakan täytyisi jäädä rasittamaan maanomistajia, joiden olisi lisäksi pakko myötävaikuttaa tehtailijain voiton lisääntymiseen. Mutta sitä varten heidän pitäisi kuluttaa maan kaikki teollisuushyödykkeet, sillä niiden kokonaismäärän lisähinta on vähän suurempi sitä veroa, joka alun perin pantiin teollisuustyöläisten maksettavaksi.

On kuitenkin ilmeistä, että verkatehtailija, hattutehtailija ja kaikki muut teollisuudenharjoittajat kuluttavat toistensa tuotteita; yhtä kiistatonta on, että työläiset kuluttavat saippuaa,

verkaa, kenkiä, kynttilöitä ja erilaisia muita hyödykkeitä. On siis mahdotonta, että nämä verot rasittaisivat koko painollaan yksinomaan maanomistajia.

Mutta jos työläiset eivät maksa mitään osaa verosta ja teollisuustuotteet siitä huolimatta kallistuvat, niin työpalkankin täytyy nousta, jotta työläiset saisivat korvauksen sekä verosta että teollisuustuotteiden hintojen noususta. Tämä seikka, mikäli se koskee maanviljelystyötä, on oleva uutena syynä maankoron laskuun ja, mikäli se tukee teollisuustyötä, uutena syynä teollisuustuotteiden hintojen jatkuvaan nousuun. Mutta teollisuustuotteiden kallistuminen korottaa jälleen työpalkkaa. Näin ollen työpalkka vaikuttaa ensin tavarain hintoihin ja sitten jälkimmäiset vaikuttavat työpalkkaan; tällä tavoin niiden keskinäinen vaikutus ja vastavaikutus voi jatkua rajattomiin. Todisteet, joilla tätä teoriaa tuetaan, vievät niin mielettömiin johtopäätöksiin, että koko periaatteen kestämyys käy heti ilmeiseksi.

Kaikki ne vaikutukset, jotka maankoron nousulla ja tarvikkeiden kallistumisella on pääomanvoittoon ja työpalkkaan silloin, kun yhteiskunta kehittyä luonnollisesti ja tuotannon vaikeus kasvaa, ilmenevät myös työpalkan noustessa verotuksen johdosta. Siitä syystä puheenaoleva vero supistaa sekä työläisen että työnantajan kulutusta. Tällainen seuraus ei kuitenkaan johdu ainoastaan tästä verosta, vaan jokaisesta muustakin, jota koottaisiin yhtä suuri summa, sillä kaikki verot pyrkivät vähentämään työvoiman ylläpitoon tarkoitettuja varoja.

Adam Smithin erehdys johtuu ennen kaikkea siitä hänen olettamuksestaan, että kaikkien maanvuokraajien maksamien verojen täytyy välttämättä kohdata maanomistajaa maankorosta tehtävän vähennyksen muodossa. Olen jo tyhjentävästi lausunut ajatukseni tästä asiasta ja toivon tyydyttävästi todistaneeni lukijalle, että koska maahan, joka ei tuota korkoa, käytetään runsaasti pääomaa ja koska juuri tämän pääomankäytön tulos määrää raakatuotteiden hinnan, niin maankorosta ei voi vähentää mitään. Näin ollen maanvuokraaja joko ei saa työpalkkaverosta mitään korvausta tai saa sitä vain korotettuaan raakatuotteiden hintaa.

Jos verot rasittavat maanvuokraajaa epätasaisesti, voi hän korottaa raakatuotteiden hintaa päästäkseen samalle tasolle muiden elinkeinojen harjoittajain kanssa. Mutta työpalkkaveron, joka ei rasittaisi häntä enemmän kuin muiden elinkeinojen harjoittajia, ei olisi siirrettävissä eikä korvattavissa raakatuotteiden hinnan korotuksella; sillä sama vaikutin, joka saattaisi hänet korottamaan viljan hintaa, nim. veron korvaamisen halu, saattaisi myös ne teollisuudenharjoittajat, jotka tuottavat verkaa, kenkiä, hattuja tai huonekaluja, korottamaan näiden tavarain hintoja.

Jos he kaikki voisivat korottaa tavarainsa hintoja niin, että saisivat verosta korvauksen voittoineen, on ilmeistä — koska he ovat kaikki toistensa tuotteiden kuluttajia — että vero jäisi kokonaan maksamatta; sillä kuka olisi veronmaksaja, jos kaikki saisivat korvauksen?

Toivottavasti minun on onnistunut osoittaa, että joka vero, minkä vaikutuksesta työpalkka nousee, maksetaan voiton vähennyksen muodossa ja että työpalkkaveron on siis todellisudessa voittovero.

Tämä periaate, jonka olen koettanut asettaa ja jonka mukaan työn ja pääoman tuotto jakaantuu työpalkan ja pääomanvoiton kesken, näyttää minusta niin varmalta, että mielestäni — jos välittömät vaikutukset jätetään huomioonottamatta — on miltei yhdentekevää, verotetaanko pääomanvoittoa vai työpalkkaa. Pääomanvoiton verotus muuttaisi todennäköisesti sitä suhdetta, jonka mukaan työvoiman ylläpitoon tarkoitettut varat lisääntyvät, ja työpalkka, ollen liian korkea, ei enää olisi oikeassa suhteessa näiden varojen tilaan. Työpalkan verotus taas saisi aikaan, että työläiselle maksettu korvaus, ollen liian alhainen, niin ikään lakkaisi olemasta oikeassa suhteessa näiden varojen tilaan. Voiton ja työpalkan palauttaisi luonnolliseen tasapainoon edellisessä tapauksessa rahamääräisen työpalkan lasku ja jälkimmäisessä sen nousu. Työpalkkaveron ei siis kohtaa maanomistajaa, vaan rasittaa pääomanvoittoa. Tästä verosta ei näin ollen voi sanoa, että »tehtailijalla on oikeus ja hänen täytyykin lisätä se voittoineen tavarainsa hintaan», sillä

hän ei kykene korottamaan niiden hintaa. Siitä syystä hänen on itsensä maksettava tämä vero kokonaan ja korvausta saamatta.¹

83 §. Jos työpalkkaverojen vaikutus on sellainen kuin olen kuvannut, niin ne eivät ansaitse sitä moitetta, jonka toht. Smith on niihin kohdistanut. Niistä puhuessaan hän huomauttaa: »Sanotaan, että nämä ja eräät muut samanlaiset verot ovat korottamalla työn hintaa saattaneet häviöön suuremman osan Hollannin teollisuutta. Samanlaiset, joskaan ei aivan yhtä raskaat verot ovat voimassa Milanon ja Genovan valtioissa, Modenan, Parman, Piacenzan ja Guastallan herttuakunnissa sekä Kirkkovaltiossa. Eräs jotenkin tunnettu ranskalainen kirjailija on ehdottanut, että hänen oman maansa raha-asiat järjestettäisiin uudelle kannalle korvaamalla muut verot tällä kaikkein turmiollisimmalla. 'Mikään ei ole niin mieletöntä', Cicero sanoo, 'että joku filosofi ei olisi joskus sellaista väittänyt.'»² Ja toisessa kohdassa toht. Smith huomauttaa: »Korottamalla työpalkkaa tarvikeverot välttämättä pyrkivät korottamaan kaikkien teollisuustuotteiden hintoja ja siis supistamaan niiden menekkiä ja kulutusta.»³ Ne eivät ansaitsisi tällaista moitetta siinäkään tapauksessa, että toht. Smithin periaate olisi oikea, ts. jos sellaiset verot todella korottaisivat teollisuustuotteiden hintoja; sillä tällainen vaikutus voisi olla vain väliaikainen eikä tuottaisi ulkomaankaupallemme mitään haittaa. Jos jokin syy aiheuttaisi muutamien harvojen teollisuustuotteiden kallistumisen, niin se estäisi tai pidättäisi niiden vientiä; mutta jos sama syy vaikuttaisi yleisesti kaikkiin hyödykkeisiin, niin sen vaikutus

¹ Herra Say näyttää tässä asiassa omaksuneen yleisen katsantokannan. Viljasta puhuessaan hän sanoo: »Siitä johtuu, että sen hinta vaikuttaa *kaikkien* muiden hyödykkeiden hintoihin. Maanvuokraajan, tehtailijan tai kauppiaan palveluksessa on tietty lukumäärä työläisiä, jotka kaikki tarvitsevat kulutukseensa tietyn määrän viljaa. Jos sen hinta nousee, on hänen pakko vastaavasti korottaa tuotteitensa hintoja.» Say, m.t., I nide, s. 255.

² [Ricardo on erehtynyt olettaessaan, että Adam Smith puhuu tässä kohdassa (V kirja, II luku, s. 370 b) välittömistä työpalkkaveroista. Hän puhuu siinä tarvikeveroista, jotka saattaisivat työpalkat nousemaan ja vaikuttaisivat samalla tavoin kuin työpalkkaverot. Että hänellä oli kuitenkin sama käsitys välittömistä työpalkkaveroista, käy selville useista hänen teoksensa kohdista; niinpä hän sanoo (V kirja, II luku, s. 366 a): »Niin mielettömiä ja turmiollisia kuin sellaiset verot ovatkin, ne ovat kuitenkin voimassa useissa maissa» jne.]

³ [Smith, m.t., V kirja, II luku, s. 369 a.]

olisi vain nimellinen, sillä se ei muuttaisi hyödykkeiden suhteellista arvoa eikä vähimmässäkään määrin heikontaisi kannustinta vaihtokaupan harjoittamiseen, vaihtokaupan, jota niin koti- kuin ulkomaankauppakin itse asiassa on.¹

Olen jo koettanut osoittaa, että milloin jokin syy korottaa kaikkien hyödykkeiden hinnat, sen seuraukset ovat miltei samat kuin ne, jotka johtuvat rahan arvon laskusta. Jos rahan arvo

¹ [Tätä asiaa koskevan Ricardon opin voi pelkistää kahteen väitteeseen:

a) Koska hyödykkeiden keskinäisen vaihtosuhteen määrää niiden tuotannon helppous tai vaikeus, niin yleisen palkkatason muutos, ts. sen osuuden muutos, jonka kaikki työläiset saavat työllään tuottamistaan hyödykkeistä, ei voi vaikuttaa mainittuun vaihtosuhteeseen. Päinvastaisen väittäminen tietäisi näet samalla sellaista väitettä, että arvojen yleinen nousu tai lasku olisi mahdollinen.

Näin olisi epäilemättä asian laita, jos eri hyödykkeiden tuotantoon sisältyisi aina sama työmäärä. Mutta kun niiden tuotantoon käytetään hyvinkin erilaisia työmääriä (19, 20 §), niin työpalkan nousu voi muuttaa eri hyödykkeiden vaihtosuhdetta.

b) Ulkomaankaupassa hyödykkeitä ei tosin vaihdeta niiden tuotantokustannusten mukaisessa suhteessa, vaan suhteellisten kustannusten lakien mukaan (47 §). Mutta näin ollen työpalkan muutoksella, jollei se, kuten edellisessä tapauksessa on laita, pyri muuttamaan hyödykkeiden suhteellista arvoa, ei tule olemaan mitään vaikutusta ulkomaankaupan suuntautumiseen. Jos hinta jätetään toistaiseksi huomioonottamatta ja ulkomaankauppaa pidetään vaihtokauppana, niin eikö ole ilmeistä, että sen kokonaistuotto, ts. tuotantoon osallistuville maksettavan korvauksen määrä riippuu sellaisen tuotantotoiminnan edellytyksistä? Jos siis tuotannossa työskentelevät henkilöt vaativat työstään ja vaivastaan vähemmän kuin heidän mahdollisuutensa sallivat, niin he hyödyttävät niitä, joiden kanssa he tuotannossa toimivat, ts. voitto nousee. Jos kaikki työnantajat, pääomanomistajat ja työläiset vaatisivat vähemmän kuin osuutensa, niin he toimisivat ulkomaankaupassa omaksi vahingokseen. Mutta niin he eivät menettele.

Tämän johdosta voi tehdä seuraavat rajoittavat huomautukset.

Tällainen uhraus voi tuottaa hyötyä, milloin se tehdään lujan jalansijan saamiseksi tietyillä markkinoilla tulevaisuutta silmälläpitäen. Tämä pyrkimys saattaa tehtailijat ja muut myymään tuotteitaan jonkin aikaa kustannushintoja halvemmalla, jotta leviäisi se käsitys, että heidän tavaransa ovat halvemmat kuin muiden. He luottavat tällaisen käsityksen vakiintumiseen.

Toiseksi ei pidä sekoittaa korkean työpalkan vaatimuksen vaikutusta korkeaan työpalkkaan sinänsä. Edellinen voi hävittää ja usein todella hävittääkin maan kaupan.

Kolmanneksi on huomattava, että verotuksen aiheuttama korkea työpalkka voi lopulta saattaa maan koko tuotantotoiminnan häviöön. Maahan jääminenkin voi käydä mahdottomaksi, kuten Ricardo toisessa paikassa (87 §:ssä) huomauttaa.

Palkkatasoa ja ulkomaankauppaa koskevaa kysymystä on yksityiskohtaisesti käsitellyt J. E. Cairnes teoksessaan »Some Leading Principles of Political Economy», III osa, I ja II luku. Adam Smith asettui toiselle kannalle (m.t., I kirja, IX luku, s. 41 a): »Nopeasti edistyvissä maissa» jne.]

laskee, nousevat kaikkien hyödykkeiden hinnat. Jos tämä seuraus rajoittuu yhteen maahan, niin se vaikuttaa sen ulkomaankauppaan samalla tavoin kuin yleisen verotuksen aiheuttama hyödykkeiden kallistuminen. Tutkiessamme siis yhteen maahan rajoittuvia rahan alhaisen arvon seurauksia me tutkimme samalla yhteen maahan rajoittuvia hyödykkeiden korkeiden hintojen seurauksia. Adam Smith oli epäilemättä täysin tietoinen näiden kahden tapauksen yhtäläisyydestä ja sen mukaisesti väitti, että vientikiellosta johtunut rahan eli, niinkuin hän sanoo, hopean alhainen arvo Espanjassa aiheutti sen teollisuudelle ja ulkomaankaupalle hyvin suurta vahinkoa. »Mutta sellainen hopean arvon lasku, joka aiheutuu jonkin yksityisen maan erikoisasemasta tai valtiollisesta järjestelmästä ja siitä syystä ilmenee vain siinä maassa, saa aikaan erittäin merkityksellisiä seurauksia, koska se tekemättä ketään todella rikkaammaksi päinvastoin pyrkii tekemään jokaisen todella köyhemmäksi. *Kaikkien hyödykkeiden rahahintojen nousu, mikä on tässä tapauksessa tuolle maalle ominainen ilmiö, pyrkii pienemmässä tai suuremmassa määrin lamauttamaan yritteliäisyyttä kaikilla aloilla siinä maassa sekä suomaan vieraille kansoille, jotka voivat hankkia miltei kaikkia tavaralajeja pienemmästä hopeamäärästä kuin kotimaiset elinkeinonharjoittajat, mahdollisuuden syrjäyttää heidät ei ainoastaan ulko-, vaan vieläpä kotimarkkinoiltakin.»¹ II nide, s. 278.*

Toht. Smith on oivallisesti selittänyt erään ja mielestäni ainoan haitan, joka johtuu hopean alhaisesta arvosta silloin, kun sen on jossakin maassa aiheuttanut tämän metallin pakkokeinoin ylläpidetty runsaus. Jos kullan ja hopean kauppa olisi vapaa, niin »kulta ja hopea, jotka siirtyisivät ulkomaille, eivät häviäisi maasta vastikkeetta, vaan toimittaisivat takaisin arvoaan vastaavan määrän toista tai toista lajia olevia tavaroita. Nämä tavarat eivät olisi suinkaan kaikki pelkkiä ylellisyysesineitä ja kalleuksia joutilaiden ihmisten käytettäväksi, ihmisten, jotka eivät tuota mitään kulutuksensa korvaukseksi. Kun tämä ylimääräinen kullan- ja hopeanvienti ei lisäisi joutilaiden ihmisten

¹ [Smith, m.t., IV kirja, V luku, s. 208 a.]

todellista varallisuutta ja tuloa, ei se myöskään lisäisi heidän kulutustaan. Todennäköisesti suurempi tai ainakin jokin osa näitä tavaroita olisi raaka-aineita, työkaluja ja elintarvikkeita, ja ne käytettäisiin työn ja elatuksen hankkimiseen toimeliaille ihmisille, jotka tuottaisivat uudestaan kulutuksensa täyden arvon, voitto siihen lisättynä. Osa yhteiskunnan kuolleesta pääomasta muuttuisi täten toimivaksi pääomaksi ja panisi liikkeeseen entistä suuremman määrän yritteliäisyyttä.» ¹

Jalometallien vapaan kaupan kieltämisellä, milloin hyödykkeiden hinnat ovat joko verotuksen tai jalometallien maahantulon johdosta nousseet, estetään osaa yhteiskunnan kuolleesta pääomasta muuttumasta toimivaksi pääomaksi, ehkäistään suuremman työmäärän käyttö. Tässä juuri onkin pahan olemus, pahan, joka on täysin tuntematon niissä maissa, joissa hopeanvienti on sallittu tai sitä ainakin siedetään.

Eri maiden välinen vekselikurssi on alpari-tasolla vain niin kauan, kuin asianomaisilla mailla on tarkalleen se määrä rahaa, jonka ne kulloinkin vallitsevissa oloissa tarvitsevat hyödykkeitensä kiertokulun turvaamiseksi. Jos jalometallien kauppa olisi täysin vapaa ja rahaa voisi viedä maasta ilman mitään kustannuksia, niin vekselikurssi olisi kunkin maan osalta välttämättä alpari-tasolla. Jos jalometallien kauppa olisi täysin vapaa ja niitä yleisesti käytettäisiin vaihdonvälineinä, niin vaikka niiden kuljetuksesta aiheutuisi kustannuksia, vekselikurssi ei voisi missään maassa poiketa alpari-tasolta enemmän kuin näitä kustannuksia vastaavassa määrässä. Nämä periaatteet ovat luullakseni nyttemmin kaikkialla tunnustetut. Jos jokin maa käyttäisi lunastamatonta paperirahaa, jota ei siis olisi säännöteltä millään määrättyllä perusmitalla, niin sen maan vekselikurssi voisi poiketa alpari-tasolta samassa suhteessa, kuin sen raha voisi ylittää sen määrän, joka olisi tullut puheenaolevan maan osalle yleisen kaupankäynnin nojalla, jos rahakauppa olisi ollut vapaa ja jalometalleja käytetty rahana tai rahan kantana.²

¹ [Smith, m. t., IV kirja, V luku, s. 209 a.]

² [Paperirahan liällisen liikkeeseenlaskun vaikutus ulkomaisiin vekselikurssisiin on tarkoin selitetty Goschenin teoksessa »Foreign Exchanges», V luvussa.]

Jos yleisen kauppavaihdon tila edellyttäisi, että Englannin rahaosuus olisi 10 miljoonaa painoltaan ja pelkkyydeltään määrättyä sterlinkipuntaa ja niiden sijaan pantaisiin 10 miljoonaa paperipuntaa, ei vekselikurssi siitä muuttuisi. Mutta jos setelin-anto-oikeutta väärinkäyttämällä liikkeeseen laskettaisiin 11 miljoonaa paperipuntaa, niin vekselikurssi olisi 9 % Englannin vahingoksi; jos liikkeessä olisi 12 miljoonaa, olisi vekselikurssi 16 %, ja jos käytettäisiin 20 miljoonaa, olisi se 50 % Englannin vahingoksi. Mutta tällaisen tuloksen aiheuttamiseksi ei ole lainkaan välttämätöntä käyttää paperirahaa: joka syy, mikä pysyttää liikkeessä enemmän puntia, kuin niitä olisi ollut kiertämässä siinä tapauksessa, että kauppa olisi ollut vapaa ja rahana tai rahan kantana olisi käytetty painoltaan ja pelkkyydeltään määrättyjä jalometalleja, tuottaisi näet aivan saman seurauksen. Olettakaamme, että leikkelyn johdosta punnanraha ei enää sisällä lainmukaista kulta- tai hopeamäärää. Silloin voisi liikkeessä olla enemmän puntia, kuin jos niitä ei olisi leikeltä. Jos joka punnasta olisi poistettu $\frac{1}{10}$, niin 10 miljoonan sijasta liikkeessä voisi olla sellaisia puntia 11 miljoonaa; jos $\frac{2}{10}$ olisi leikattu pois, voitaisiin käyttää 12 miljoonaa, ja jos toinen puoli olisi vähennetty, ei 20 miljoonaa voisi pitää liian suurena määränä. Jos liikkeessä olisi 10 miljoonan sijasta viimeksimainittu määrä, niin Englannissa joka hyödykkeen hinta kaksinkertaistuisi, ja vekselikurssi olisi 50 % Englannin vahingoksi. Mutta tämä seikka ei tuottaisi ulkomaankaupalle mitään häiriötä eikä lamauttaisi minkään hyödykkeen tuotantoa. Jos esim. veran hinta nousisi Englannissa 20 punnasta 40 puntaan pakalta, niin me jatkaisimme sen vientiä aivan samoin kuin ennen kallistumistakin, sillä ulkomainen ostaja saisi vekselikurssin muuttumisen johdosta 50 %:n korvauksen: käyttämällä oman maansa rahaa hän voisi näet ostaa 20 punnalla vekselin, jolla maksaisi Englannissa 40 punnan velan. Samoin, jos hän veisi tavaraa, joka hänen kotimaassaan maksaa 20 puntaa ja jonka myyntihinta Englannissa on 40 puntaa, hän saisi siitä vain 20 puntaa, sillä Englannissa voisi 40 punnalla ostaa vain 20 punnan määräisen ulkomailla maksettavan vekselin. Seuraukset olisivat sa-

mat siitä riippumatta, mikä syy saattaisi Englannissa tunkemaan liikkeeseen (hyödykkeiden) kiertokulkua välittämään 20 miljoonaa puntaa, jos vain 10 miljoonaa olisi tarpeen. Jos niin mielettömän lain kuin jalometallien vientikiellon noudattaminen voitaisiin saada pakkokeinoin turvatuksi ja sellaisen kiellon varassa liikkeeseen laskettaisiin 10 miljoonan sijasta 11 miljoonaa hyvää, vastalyötyä puntaa, niin vekselikurssi olisi 9 % Englannin vahingoksi; jos niitä laskettaisiin liikkeeseen 12 tai 20 miljoonaa, niin vekselikurssi olisi vastaavasti 16 % tai 50 % Englannin vahingoksi. Mutta se ei lainkaan lamauttaisi Englannin teollisuutta. Jos kotimaisten hyödykkeiden hinnat olisivat Englannissa korkeat, niin yhtä kalliita olisivat ulkomaisetkin tavarat; ja olivatpa hinnat korkeat tai alhaiset, sillä seikalla olisi ulkomaiselle viejälle ja tuojalle vähän merkitystä, niin kauan kuin hänen olisi pakko saadessaan oman maansa hyödykkeistä korkean hinnan myöntää korvaus vekselikurssissa, ja hän vuorostaan saisi saman korvauksen, milloin hänen täytyisi maksaa englantilaisista hyödykkeistä korkea hinta. Ainoa haitta, mikä maalle voisi koitua siitä, että kieltolakien johdosta liikkeessä pidetään suurempi kulta- ja hopeamäärä, kuin mikä liikkeeseen muuten jäisi, olisi siis se tappio, jonka maa kärsisi käyttäessään osan pääomastaan tuottamattomasti, sen sijaan että käyttäisi sen tuottavasti. Rahana tämä pääoma ei näet tuota mitään voittoa, mutta raaka-aineina, koneina ja ravintona, joihin se voitaisiin vaihtaa, se tuottaisi tuloa ja kartuttaisi valtion varallisuutta ja apulähteitä. Näin ollen toivon tyydyttävästi todistaneeni, että verotuksesta johtuva jalometallien verraten alhainen hinta, ts. hyödykkeiden yleinen kallistuminen ei aiheuttaisi valtiolle mitään haittaa, koska osa näistä metalleista vietäisiin maasta, mikä seikka vuorostaan korottamalla niiden arvoa alentaisi jälleen hyödykkeiden hintoja. Lisäksi olen osoittanut, että vaikka niitä ei vietäisikään ulkomaille, vaan ne voitaisiin kieltolakien nojalla pidättää maassa, niin vekselikurssin muutos tasoittaisi korkeiden hintojen vaikutuksen. Jos siis tarvike- ja työpalkkaverot eivät korota kaikkien niiden hyödykkeiden hintoja, joihin työtä on käytetty, niin niitä ei voi sillä perusteella

pitää tuomittavina. Ja vaikka Adam Smithin käsitys, jonka mukaan nämä verot aiheuttavat sellaisen seurauksen, olisikin hyvin perusteltu, niin ne eivät sittenkään olisi millään tavoin vahingollisia. Niitä vastaan voisi tehdä vain ne samat muistutukset, jotka voi hyvällä syyllä esittää kaikenlaisia veroja vastaan.

Maanomistajia sinänsä tämä verotaakka ei rasittaisi; mutta mikäli he tulojaan kuluttaessaan käyttäisivät työvoimaa välittömästi, pitämällä puutarhureita, kotipalvelijoita jne., he olisivat veron vaikutuksen alaisia.

On epäilemättä totta, että »ylellisyysverot eivät pyri korottamaan muiden kuin veronalaisten hyödykkeiden hintoja»;¹ mutta ei ole totta, että »tarvikeverot korottamalla työpalkkaa välttämättä pyrkivät korottamaan kaikkien teollisuustuotteiden hintoja». On totta, että »ylellisyysverot joutuvat lopulta maksamaan veronalaisten hyödykkeiden kuluttajat, jotka eivät saa mitään korvausta; nämä verot kohdistuvat erotuksetta jokaiseen tulolajiin: työpalkkaan, pääomanvoittoon ja maankorkoon». Mutta ei ole totta, että »tarvikeveroja, mikäli ne kohtaavat työtätekeviä köyhiä, maksavat lopulta osaksi maanomistajat maankorkonsa vähennyksen muodossa ja osaksi rikkaat kuluttajat, olivatpa maanomistajia tai muita, teollisuustavarain lisähinnan muodossa»; sillä *mikäli nämä verot kohtaavat työtätekeviä köyhiä*, ne maksetaan miltei kokonaan pääomanvoitosta, joka siis vähenee; työläiset itse näet suorittavat niistä vain pienen osan työvoiman kysynnän vähenemisen muodossa, jota kaikenlainen verotus aina pyrkii aiheuttamaan.

84 §. Toht. Smithin erheellinen käsitys näiden verojen vaikutuksesta on saattanut hänet tekemään sen johtopäätöksen, että »kansan keski- ja yläluokkien, jos ne käsittäisivät oman etunsa, pitäisi aina vastustaa kaikkia elintarvikeveroja sekä myös kaikkia välittömiä työpalkkaveroja». Tämä väite on seuraavan päättelyn tulos: »Niin toisten kuin toistenkin verojen lopullinen suoritus kohtaa yksinomaan näitä luokkia itseään ja

¹ [Tämä ja seuraavat sitaatit: Smith, m.t., Nicholsonin julkaisema, V kirja, II luku, s. 369 a ja b.]

aina huomattavan lisämaksun seuraamana. Raskaimmin ne rasittavat maanomistajia ¹, jotka aina maksavat kahdessa eri ominaisuudessa, nim. sekä maanomistajina maankorkotulonsa vähennyksen muodossa että rikkaina kuluttajina menojensa lisäyksen muodossa. Sir Matthew Deckerin havainto, että tiettyjen tavarain hinnoissa eräät verot joskus toistuvat ja kasaantuvat nelin- tai viisinkertaisina, on aivan oikea, mitä tulee elintarvikeveroihin. Nahan hinnassa esim. meidän on maksettava sekä omien kenkiemme nahkaan kohdistuva vero että myös osa siitä verosta, joka kohdistuu suutarin ja nahkurin kenkien nahkaan. Niin ikään meidän on maksettava vero siitä suolasta ja saippuasta sekä niistä kynttilöistä, jotka työläiset kuluttavat ollessaan meidän työssämme, kuin myös vero siitä nahasta, jonka suolankeittäjä, saippuankeittäjä ja kynttilänvalaja kuluttavat työskennellessään näitä työläisiä varten.»

Koska toht. Smith ei kuitenkaan väitä, että nahkuri, suolankeittäjä, saippuankeittäjä ja kynttilänvalaja hyötyvät nahka-, suola-, saippua- ja kynttiläverosta, ja kun on varmaa, ettei hallitus saa enempää kuin säädetyn veron, niin on mahdotonta käsittää, miten väestö voisi maksaa enemmän, kohtasipa vero ketä hyvänsä. Rikkaat kuluttajat tosin voivat maksaa ja todella maksavatkin köyhien kuluttajien puolesta, mutta he eivät suorita enempää kuin veron kokonaismäärän; eikä asiain luonnolliseen järjestykseen kuulu, että »vero toistuisi ja kasaantuisi nelin- tai viisinkertaisena».

Verotusjärjestelmä voi olla puutteellinen. Kansalta voidaan ottaa enemmän, kuin mitä valtion kassoihin kertyy, sillä osan veroista, niiden hintoihin kohdistuvan vaikutuksen johdosta, voivat ehkä saada ne, jotka hyötyvät erikoislaatusesta veronkannantatavasta. Sellaiset verot ovat turmiollisia, eikä niitä pitäisi puoltaa; sillä se periaate voidaan asettaa, että verojen, milloin ne ovat vaikutukseltaan oikeudenmukaisia, tulee olla sopusoinnussa toht. Smithin ensimmäisen verosäännön kanssa ja ottaa kansalta niin vähän kuin mahdollista yli sen määrän,

¹ Tämä väite ei pidä ollenkaan paikkaansa, sillä ne tuskin lainkaan kohtaavat maanomistajia ja rahapääomanomistajia.

mikä kertyy julkiseen valtionrahastoon. Herra Say sanoo: »Toiset esittävät rahataloudellisia suunnitelmia ja ehdottavat keinoja hallitsijan kassojen täyttämiseksi alamaisia lainkaan rasittamatta. Mutta jollei rahataloudellinen suunnitelma ole luonteeltaan kaupallinen yritys, ei se voi antaa hallitukselle enempää, kuin se jossakin muussa muodossa ottaa pois yksityisiltä tai hallitukselta itseltään. Taikasauvallakaan ei tyhjästä voi tehdä mitään. Verhottiinpa menettely vaikka millaiseen valhepukuun, pakotettiinpa arvo mihin muotoihin, mihin muunnoksiin tahansa — arvo on saatavissa vain luomalla tai muilta ottamalla. Paras kaikista rahataloudellisista suunnitelmista on se, joka edellyttää vähän menoja, ja paras kaikista veroista se, joka on määrältään pienin.»¹

Toht. Smith väittää pitkin matkaa ja luullakseni oikeutusti, että työtätekevät luokat eivät kykene tuntuvasti ottamaan osaa valtion rasitusten kantamiseen. Tarvike- tai työpalkkavero siirtyy siitä syystä köyhiltä rikkaiden maksettavaksi. Jos siis toht. Smithin mielestä »tiettyjen tavarain hinnoissa eräät verot joskus toistuvat ja kasaantuvat nelin- tai viisinkertaisina» vain tämän tarkoituksen saavuttamiseksi, nim. veron siirtämiseksi köyhiltä rikkaille, niin sen johdosta niitä ei voi moittia.

Olettakaamme, että rikkaan kuluttajan oikeudenmukainen osuus veroista on 100 puntaa ja että hän maksaa sen välittömästi, jos verotusobjekteina ovat tulo, viini tai muut ylellisyysesineet. Hän ei siis kärsisi mitään vääryyttä, jos tarvikkeita verotettaessa hänen tulisi maksaa vain 25 puntaa oman ja perheensä kulutuksen osalta sekä lisäksi suorittaa tämä vero kolmesti, maksamalla lisähinta muista hyödykkeistä, korvatakseen siten työläisille tai heidän työnantajilleen sen veron, joka näiden oli pitänyt suorittaa ennakolta. Mutta tässäkin tapauksessa todistelu ei ole vakuuttava; sillä jollei pidä maksaa enempää kuin hallitus vaatii, niin eikö rikkaasta kuluttajasta ole yhdentekevää, maksaako hän veron välittömästi, suorittamalla korkeamman hinnan jostakin ylellisyysesineestä, vaiko välillisesti, suorittamalla korkeamman hinnan kuluttamistaan tar-

¹ [Say, m.t., III kirja, VIII luku, II osa, s. 298.]

vikkeista ja muista hyödykkeistä? Jos kansa ei maksa enempää kuin hallitus saa, niin rikaskin kuluttaja suorittaa vain kohtuullisen osuutensa. Jos taasen maksetaan enemmän, niin Adam Smithin olisi pitänyt osoittaa, kenelle se (ero) joutuu. Mutta koko hänen todistelunsa perustuu erehdykseen, sillä sellaiset verot eivät korottaisi hyödykkeiden hintoja.

Herra Say ei minusta näytä pysyneen täysin uskollisena sille selvälle periaatteelle, jonka olen edellä lainannut hänen etevästä teoksestaan, sillä jo seuraavalla sivulla hän verotuksesta puhuesaan sanoo: »Liian pitkälle ajettuna se tuottaa surkean tuloksen: se riistää veronmaksajalta osan hänen varallisuuttaan rikastuttamatta kuitenkaan valtiota. Tämä on ymmärrettävissä, jos otamme huomioon, että joka ihmisen kulutuskyky, olipa kysymyksessä tuottava tai tuottamaton kulutus, riippuu hänen tulostaan. Häneltä ei siis voi riistää osaa hänen tulostaan pakottamatta häntä supistamaan vastaavasti kulutustaan. Tämän johdosta vähenee niiden tavarain kysyntä, joita hän ei enää kuluta, nimenomaan veronalaisten tavarain kysyntä. Kysynnän vähemmän johdosta vähenee tuotanto ja siis myös veronalaisten hyödykkeiden määrä. Veronmaksaja menettää täten osan nautinnonvälineistään, tuottaja osan voitosta ja valtionrahasto osan tuloistaan.»¹

Herra Say mainitsee esimerkkinä Ranskassa ennen vallankumousta voimassaolleen suolaveron, jonka hän sanoo supistaneen suolantuotannon puoleen.² Mutta jos suolaa kulutettiin vähemmän, niin sen tuotantoon käytettiin myös vähemmän pääomaa. Vaikka siis tuottaja sai suolantuotannosta vähemmän voittoa, niin muiden tavarain tuotannosta hän sai sitä enemmän. Jos jokin vero, olipa se miten rasittava tahansa, kohtaa tuloa, eikä pääomaa, niin se ei vähennä kysyntää, vaan muuttaa ainoastaan sen luonnetta. Se suo hallitukselle mahdollisuuden kuluttaa valtakunnan maaperän ja työn tuotosta yhtä paljon, kuin veroa maksavat henkilöt ennen kuluttivat. Tämä paha on jo liioittelemattakin riittävän suuri. Jos tuloni ovat 1 000 pun-

¹ [Say, m.t., III kirja, VIII luku, II nide, s. 300.]

² [S.t. s. 300, huom. 1.]

taa vuodessa ja minun on maksettava veroa vuodessa 100 punttaa, niin kysyntäni voi kohdistua vain $\frac{9}{10}$:aan siitä tavaramäärästä, minkä kulutin ennen, mutta minä teen silloin hallitukselle mahdolliseksi kuluttaa jäljellejäävän kymmenenneksen. Jos veronalainen hyödyke on vilja, ei ole välttämätöntä, että minun viljankysyntäni vähenisi, sillä voinhan harkita paremmaksi maksaa vuodessa 100 punttaa enemmän viljasta ja supistaa samalla määrällä viiniin, huonekaluihin tai muuhun ylellisyyteen kohdistuvaa kysyntääni.¹ Vähemmän pääomaa käytettäisiin sen johdosta viiniviljelykseen tai huonekalujen valmistukseen, mutta sitä enemmän niiden hyödykkeiden tuotantoon, joihin hallitus kuluttaisi saamansa verovarot.

Herra Say huomauttaa ², että kun herra Turgot oli alentanut kalan markkinatullit (*les droits d'entrée et de halle sur la marée*) Pariisissa puoleen, ei niiden tuotto vähennyt, joten kalankulutuksen täytyi kaksinkertaistua. Hän tekee tästä sen johtopäätöksen, että kalastajien ja muiden tähän elinkeinon osallistuneiden henkilöiden voittojen täytyi myös kaksinkertaistua ja kansallistulon lisääntyä näiden lisävoittojen kokonaisuudella, minkä seikan vuorostaan, se kun kannusti kartuttamaan pääomaa, täytyi lisätä valtion tulolähteitä.³

Ryhtymättä pohtimaan sitä politiikkaa, joka saneli tämän veronmuutoksen, minä kuitenkin epäilen, tokko se suurestikaan edisti pääoman karttumista. Jos kalastajien ja muiden tähän elinkeinon osallistuneiden henkilöiden voitot olivat kalankulutuksen lisääntymisen johdosta kaksinkertaistuneet, niin muista

¹ Herra Say sanoo: »Kun vero lisätään hyödykkeen hintaan, niin se korottaa sitä. Jokainen hyödykkeen hinnan nousu välttämättä supistaa niiden henkilöiden piiriä, jotka kykenevät hyödykettä ostamaan, tai ainakin sitä määrää, jonka he kuluttavat.» Tämä ei ole lainkaan välttämätön seuraus. En luule, että viljaa verotettaessa sen kulutus vähenisi enemmän kuin veron, viinin tai saippuan kulutus, jos nämä hyödykkeet olisivat veronalaisia.

² [Say, m.t., III kirja, VIII luku, II nide, ss. 301—302.]

³ Seuraava saman kirjailijan huomautus näyttää minusta yhtä erheellisetä: »Kun puuvillalle pannaan korkea tulli, vähenee kaikkien niiden tavarain tuotanto, joiden perusaineena on puuvilla. Jos se kokonaisarvo, joka tietyissä maassa eri valmistusasteilla lisätään puuvillan, olisi 100 miljoonaa frangia vuodessa ja veron vaikutuksesta kulutus vähenisi puoleen, niin vero riistäisi siltä maalta hallituksen saaman summan lisäksi joka vuosi 50 miljoonaa frangia.» [Say, m.t.] II nide, s. 314. [III kirja, VIII luku.]

elinkeinoista piti siirtää pääomaa ja työtä tähän elinkeinoon. Mutta koska muissakin elinkeinoissa pääoma ja työ tuottivat voittoa, niin siitä oli luovuttava, kun pääoma ja työ niistä poistettiin. Maan kyky kartuttaa pääomaa lisääntyi siis vain niiden voittojen välisellä erolla, jotka saatiin toisaalta niistä elinkeinoista, mihin pääomaa äsken sijoitettiin, ja toisaalta niistä, mistä se poistettiin.¹

Otettiinpa verot tulosta tai pääomasta, ne vähentävät niiden hyödykkeiden määrää, joita valtio vain verottaa. Jos minä lakkaan kuluttamasta viiniin 100 puntaa, koska olen maksanut sen määrän veroksi ja siten suonut hallitukselle mahdollisuuden kuluttaa 100 puntaa, sen sijaan että olisin käyttänyt ne itse, niin verotuskelpoisten hyödykkeiden luettelosta poistetaan välttämättä tavaroita 100 punnan arvosta. Jos jonkin maan asukkaiden tulot ovat 10 miljoonaa, on heillä verotuskelpoisia hyödykkeitä vähintään 10 miljoonan arvosta. Jos hallitus verottamalla joitakin näistä hyödykkeistä saa käytettäväkseen yhden miljoonan, ovat asukkaiden tulot tosin nimellisesti yhä vielä 10 miljoonaa, mutta heille jää silloin verotuskelpoisia hyödykkeitä enää vain 9 miljoonan arvosta. Olivatpa olot millaiset tahansa, verotus vähentää aina niiden henkilöiden nautinnonvälineitä, joita verot lopulta kohtaavat, ja ainoa keino, jolla näitä nautinnonvälineitä voi jälleen lisätä, on uuden tulon karttuminen.

Veroja ei voi koskaan jakaa niin tasaisesti, että verotus vaikuttaisi kaikkien hyödykkeiden arvoon samassa suhteessa ja säilyttäisi niiden suhteellisen arvon ennallaan. Välillisesti sen vaikutus eroaa usein hyvinkin suuresti lainsäätäjän tarkoituksesta. Olemme jo nähneet, että välittömän vilja- ja raakatuoteveron vaikutuksesta, jos rahakin tuotetaan samassa maassa, kaikki hyödykkeet kallistuvat samassa suhteessa, kuin raakatuotteita sisältyy niiden kokoomukseen, jolloin niiden kesken ennen vallinnut luonnollinen suhde rikkoutuu. Toinen välillinen seuraus on, että tämä vero korottaa työpalkkaa ja alentaa voitto-

¹ [A. Fonteyrandin julkaisemassa Ricardon teosten (ranskalaisessa) laitoksessa on Sayn huomautus, jossa hän myöntää Ricardon todistelun teorian kannalta oikeaksi, mutta samalla kuitenkin väittää, että se ei pitäisi paikkaansa todellisissa oloissa. S. 187, huom. 2.]

tasoa; ja eräessä tämän teoksen toisessa osassa olemme myös nähneet, että työpalkan nousun ja voiton laskun vaikutuksesta niiden hyödykkeiden rahahinnat laskevat, joiden tuotantoon käytetään suuremmassa määrin kiinteätä pääomaa.

85 §. Veronalaista hyödykettä ei enää voi viedä maasta yhtä edullisesti kuin ennen verotusta. Se on niin ilmeistä, että tällaisen hyödykkeen viennistä myönnetään usein veronperuutus ja hyödykkeen tuontia rasietaan tullilla. Jos nämä peruutukset ja tullit on tarkasti säädetty maksettaviksi sekä asianomaisista hyödykkeistä itsestään että kaikista niistäkin, joihin ne voivat välillisesti vaikuttaa, silloin ei todellakaan tapahdu mitään häiriötä jalometallien arvossa. Kun me näet voisimme viedä hyödykkeitä yhtä helposti niiden verotuksen jälkeen kuin sitä ennenkin, ja kun niiden tuontia ei edistettäisi millään erikoishelpotuksilla, niin jalometallitkaan eivät joutuisi entistä suuremmassa määrin vientitavarain luetteloon.

Kaikista hyödykkeistä soveltunevat parhaiten verotettaviksi ne, joiden luonnollinen tai keinollinen tuotanto on erityisen helppo. Ulkomaiden suhteen nämä hyödykkeet voi lukea kuuluviksi sellaisiin, joiden hinta ei riipu niihin käytetystä työmäärästä, vaan pikemminkin ostajien oikeista, makusuunnista ja varoista. Jos Englannissa olisi tuottavampia tinakaivoksia kuin muissa maissa tai se voisi koneittensa tai polttoaineittensa paremmuuden takia erityisen helposti valmistaa puuvillatavaroita, niin tinan ja puuvillatavarain hinnat määräytyisivät Englannissa yhä edelleenkin niiden tuotantoon käytettävän työn ja pääoman suhteellisen määrän mukaan ja olisivat kauppiaitemme kilpailun johdosta ulkomaisille kuluttajille vain hyvin vähän kalliimmat. Meidän etevämmyytemme näiden hyödykkeiden tuotannossa olisi ehkä niin huomattava, että niille voitaisiin panna ulkomarkkinoilla varsin suurikin lisähinta, eikä niiden kulutus kuitenkaan sen johdosta olennaisesti supistuisi. Mutta niin kauan kuin kotimaassa kilpailu olisi vapaa, tällaista (korkeampaa) hintaa ei niistä voisi saada muuten kuin verottamalla niiden vientiä. Koko tämä vero kohtaisi ulkomaisia kuluttajia, ja täten osa Englannin hallituksen menoista tulisi suori-

tetuksi muiden valtakuntien maaperän ja työn tuotteiden verotuksella. Niinpä teevero, jota Englannin kansa nykyisin maksaa oman hallituksensa menojen suorittamiseen, voitaisiin käyttää Kiinan hallituksen menojen maksamiseen, jos Kiina verotaisi teenvientiään.¹

Ylellisyysveroilla on tarvikeveroihin verraten joitakin etuja. Ne maksetaan yleensä tulosta, joten ne eivät vähennä maan tuotantopääomaa. Jos viinin hinta suuresti nousee verotuksen johdosta, niin jokainen luultavasti mieluummin luopuu viinin nautinnasta kuin käyttää huomattavia pääomanosia sen ostoon. Nämä verot sulautuvat siinä määrin hintaan, että veronmaksaja tuskin oivaltaakaan suorittavansa veroa. Mutta niillä on haittansakin. Ensiksikään ne eivät koskaan tavoita pääomaa, vaikka joissakin poikkeustapauksissa voisi olla välttämätöntä, että pääomakin osallistuisi valtiontalouden ahdingon helpottamiseen; toiseksi ei ole mitään varmuutta veron tuotosta, sillä voi käydä niin, että vero ei kohtaa tuloakaan. Henkilö, joka aikoo säästää, vapautuu viiniveron suorituksesta viininkäytöstä luopumalla. Kansallistulo voi pysyä vähenemättä, ja kuitenkin voi käydä niin, ettei valtio kykene saamaan verolla kokoon shillinkiäkään.

Nautinnosta, johon on totuttu, luovutaan vastenmielisesti, ja kulutus jatkuu hyvinkin rasittavasta verosta huolimatta. Mutta tälläkin vastenmielisyydellä on rajansa, ja kokemus osoittaa joka päivä, että veron nimellismäärän korotus usein vähentää veron tuottoa. Joku, joka juo entisen määrän viiniä, vaikka pullon hinta olisi noussut 3 shillinkiä, kuitenkin mieluummin luopuisi viininkäytöstä kuin maksaisi 4 shillinkiä. Toinen suostuu maksamaan 4, mutta kieltäytyy maksamasta 5 shillinkiä. Samaa voi sanoa muistakin ylellisyysveroista. Hevosen omistuksen tuottamasta huvista monet ovat valmiit maksamaan

¹ [Tämä piti paikkansa niin kauan kuin teentuonti Yhtyneeseen Kuningaskuntaan oli Kiinan monopolina, siis verraten äskeisiin aikoihin saakka. Nyttemmin asian laita on kuitenkin aivan toisin, sillä jo vuonna 1888 teetä tuotiin Yhtyneeseen Kuningaskuntaan

Kiinasta 98 miljoonaa naulaa
Intiasta 113 » » .]

veroa 5 punttaa, mutta eivät suorittaisi 10 tai 20 punttaa. He eivät lakkaa käyttämästä viiniä tai pitämästä hevosia sen takia, että eivät voisi maksaa enempää, vaan siitä syystä, että eivät tahdo maksaa enempää. Jokaisella on näet oma mitta-asteikkonsa, jonka mukaan hän arvioi nautintojaan, mutta tämä asteikko on yhtä vaihteleva kuin ihmisen luonne.¹ Maa, jonka rahallinen asema on muodostunut äärimmäisen luonnottomaksi siitä syystä, että turmiollisella lainanottopolitiikalla on kartuttu suuri valtionvelka² ja siitä johtuva suunnaton verotaakka, on erityisen suuressa määrin alttiina niille haitoille, jotka liittyvät tällaiseen veronkannantamuotoon. Sen jälkeen kun ylellisyysesineiden koko sarja on verotettu, kun hevoset, vaunut, viini, palvelijat ja kaikki muut rikkaiden nautinnonvälineet on saatettu veronalaisiksi, ministerin on pakko turvautua välittömämpiin veroihin, kuten tulon ja varallisuuden verotukseen, ja jättää siten huomioonottamatta herra Sayn kultainen sääntö, »että paras kaikista rahataloudellisista suunnitelmista on se, joka edellyttää vähän menoja, ja paras kaikista veroista se, joka on määrältään pienin.»

¹ [Eikö tämä lausuma osoita Ricardon lähenneen teoriaa, joka johtaa arvon suhteellisesta hyödystä?]

² [Ricardon suhtautuminen valtionvelkaan näkyy parhaiten hänen parlamentissa pitämistään puheista. Hän käytti joka tilaisuutta vastustaakseen valtionvelan lisäämistä. Tämä velka oli hänen mielestään maalle raskas taakka. Ks. erikoisesti puhetta, jonka hän piti 16. 12. 1819.]

XVII l u k u.

MUISTA HYÖDYKKEISTÄ KUIN RAAKATUOTTEISTA KANNETTAVAT VEROT.

86 §.

Sama periaate, jonka mukaan viljavero korottaa viljan hintaa, ilmenee siinä, että jokaisen muunkin hyödykkeen verotus korottaa sen hintaa. Jollei näet hyödykkeen hinta nousisi veroa vastaavalla summalla, ei se antaisi tuottajalle samaa voittoa, minkä hän sai ennen, joten hän siirtäisi pääomansa johonkin muuhun käyttöön.

Kaikkien hyödykkeiden verotus, olivatpa kysymyksessä tarvikkeet tai ylellisyysesineet, korottaa niiden hintoja, niin kauan kuin rahan arvo pysyy muuttumatta ¹, vähintään veroa vastaavalla summalla.² Työläisen tarvitsemien teollisuustuotteiden

¹ [Ricardo ei tässä tarkoita suhteellista arvoa, vaan sitä, mitä hän nimitää todelliseksi eli absoluuttiseksi arvoksi (12 §); mutta sellaisen yleisen hintojen nousun mahdollisuuden suhteen ks. 81 §:ää.]

² Herra Say on huomauttanut, että »teollisuudenharjoittaja ei voi pakkota kuluttajaa maksamaan koko sitä veroa, mikä on pantu hänen tuotteelleen, koska korkeampi hinta vähentää tuotteen kulutusta». Jos niin olisi asian laita, niin eikö kulutuksen vähetessä tarjontakin nopeasti vähenisi? Miksi teollisuudenharjoittajan pitäisi jatkaa entistä elinkeinoaan, jos hänen voittonsa laskee yleisen tason alapuolelle? Herra Say näyttää tässä taaskin unohaneen sen opin, jota hän muualla kannattaa, nim. että »tuotantokustannukset määräävät sen hintatason, jonka alapuolelle hyödykkeiden hinnat eivät voi pitkäksi aikaa laskea, koska tuotanto muuten lakkaisi tai supistuisi.» [II kirja, IV luku.] II nide, s. 26.

»Tässä tapauksessa vero kohtaa siis osaksi kuluttajaa, jonka täytyy maksaa enemmän veronalaisesta hyödykkeestä, ja osaksi tuottajaa, joka veron vähennyksen jälkeen saa tuotteestaan vähemmän. Valtionrahaston hyväksi tulee sekä ostajan maksama lisähinta että se voiton osa, joka tuottajan on uhrattava. Kysymyksessä on ikään kuin ruudin teho, se kun vaikuttaa samalla kertaa ammuksen, jonka se sinkoaa ulos, ja tykkiin, jonka se panee liikahtamaan taaksepäin.» [III kirja, VIII luku.] II nide, s. 333.

verotus vaikuttaa työpalkkaan samalla tavoin kuin viljavero, sillä viljahan eroaa muista tarvikkeista vain sikäli, että se on niiden joukossa tärkeimpänä ensimmäisellä sijalla. Sanottujen tuotteiden verotus vaikuttaa myös pääomanvoittoon ja ulkomaankauppaan tarkalleen samoin kuin viljavero. Mutta ylellisyysveron ainoa vaikutus on ylellisyysesineiden hintojen nousu. Tämä vero joutuu kokonaan kuluttajien maksettavaksi; se ei voi korottaa työpalkkaa eikä alentaa voittoa.

87 §. Verot, jotka kannetaan maassa sodankäyntiä varten tai valtion vakinaiisiin tarpeisiin ja käytetään pääasiallisesti tuottamattoman työvoiman ylläpitoon, otetaan maan tuottavista elinkeinoista; ja kaikki säästöt, jotka voidaan tehdä sellaisia menoja suoritettaessa, lisätään yleensä veronmaksajien tuloihin, jollei niitä lisätä heidän pääomaansa. Jos yhden sota vuoden kustannuksiin kootaan lainanotolla 20 miljoonaa, niin tämä määrä otetaan kansan tuotantopääomasta. Se miljoona, joka vuotuisesti kootaan veroilla tämän lainan koron maksamiseen, vain siirtyy niiltä, jotka sen maksavat, niille, jotka sen saavat, ts. veronmaksajilta valtionvelkojille. Todellinen meno on sanottu 20 miljoonan määrä, eikä siitä maksettava korko.¹ Maksettiinpa korkoa tai oltiin maksamatta, maa ei siitä tule rikkaammaksi eikä köyhemmäksi. Hallitus olisi voinut heti vaatia nuo 20 miljoonaa verojen muodossa; siinä tapauksessa ei olisi ollut tarpeen koota joka vuosi veroilla miljoonan punnan määrää. Tämä ei olisi kuitenkaan muuttanut toimenpiteen ole-

¹ »Melon sanoo valtionvelkojen olevan velkoja, jotka siirtyvät oikeasta kädestä vasempaan, joten ne eivät heikonna ruumista. Totta onkin, että velkärästien korkojen maksaminen ei vähennä kansanvarallisuutta, sillä korot ovat sellainen arvo, joka siirtyy veronmaksajan kädestä valtionvelkojan käteen, ja se seikka, onko tämän arvon kokooja tai kuluttaja valtionvelkoja vaiko veronmaksaja, on, myönnettäköön, yhteiskunnan kannalta varsin vähäpätöinen asia. Mutta entä velan pääomamäärä — miten sen on käynyt? Sitä ei enää ole. Lainanottoa seurannut kulutus on hävittänyt pääoman, joka ei enää koskaan tuota mitään tuloa. Yhteiskunta ei ole menettänyt korkojen määrää, sillä sehän siirtyy edelleen kädestä toiseen, vaan on menettänyt tulon hävitetystä pääomasta. Jos se, joka lainasi tämän pääoman valtiolle, olisi käyttänyt sitä tuottavasti, niin se olisi niin ikään tuottanut hänelle tuloa, mutta tämä tulo olisi silloin saatu todellisesta tuotannosta, eikä muiden kansalaisten taskusta.» — Say [m.t., III kirja, IX luku, II nide, ss. 356, 357], II nide, s. 357. Tämä asia on sekä käsitetty että esitetty tieteen oikean hengen mukaisesti. [J. F. Melon, »Essai Politique sur la Commerce», 1724, s. 246.]

musta. Sen sijaan, että yksilöä olisi vaadittu maksamaan vuotuisesti 100 punttaa, hänet olisi voitu pakottaa suorittamaan kerta kaikkiaan 2 000 punttaa. Silloin hänen olisi ehkä sopinut paremmin ottaa nuo 2 000 punttaa lainaksi ja maksaa niistä lainanantajalle joka vuosi korkoa 100 punttaa kuin luovuttaa isompi summa omista varoistaan. Toisessa tapauksessa on kysymys A:n ja B:n keskeisestä yksityisestä liiketoimesta, toisessa hallitus takaa B:lle koron suorituksen, joka korko on niin ikään A:n maksettava. Jos liiketoimi olisi ollut yksityisluontoinen, ei siitä olisi laadittu mitään julkista asiakirjaa, ja maan kannalta olisi jotenkin yhdentekevää, noudattaako A tunnollisesti B:n kanssa tekemäänsä sopimusta vai pidättäkö epäoikeudenmukaisesti itselleen vuotuisesti 100 punttaa. Maan etu tosin yleensä vaatii sopimusten tunnollista noudattamista, mutta kansanvarallisuuden kannalta maan etu vaatii vain, että jompikumpi, joko A tai B, käyttää nuo 100 punttaa kaikkein tuottavimmalla tavalla. Mutta tätä kysymystä maa ei ole oikeutettu eikä kykenekään ratkaisemaan. Voisi käydä niin, että jos A pidättäisi sanotun summan omaan käyttöönsä, niin hän tuhlaisi sen hyödyttömästi, jota vastoin B, jos puheenaoleva määrä hänelle maksettaisiin, liittäisi sen pääomaansa ja käyttäisi tuottavasti. Päinvastainen tapaus olisi niin ikään mahdollinen: B voisi tuhlaata summan, mutta A käyttää sen tuottavasti. Yksinomaan kansanvarallisuuden kannalta voisi olla yhtä suotavaa tai suotavampaa, että A maksaisi summan kuin jättäisi sen maksamatta. Mutta oikeuden ja kunniallisuuden eli suuremman hyvän vaatimuksia ei saa pakottaa väistymään pienemmän hyvän vaatimusten tieltä; jos siis vedottaisiin valtion ratkaisuun, niin tuomioistuimet velvoittaisivat A:n täyttämään sopimuksensa. Kansakunnan takaama velka ei eroa missään suhteessa edellämainitusta liiketoimesta. Oikeus ja kunniallisuus vaatii, että valtionvelan korko on jatkuvasti maksettava ja että niitä, jotka ovat lainanneet pääomiaan yhteishyvän edistämiseksi, ei saa pakottaa luopumaan oikeutetuista vaatimuksistaan sillä tekosyyllä, että tällainen luopuminen on tarkoituksenmukaista.

Mutta vaikka tämä näkökohta jätettäisiinkin syrjään, ei ole

lainkaan varmaa, että uhraamalla poliittinen oikeudenmukaisuus saavutettaisiin jotakin poliittista etua. Eihän ole suinkaan ilman muuta selvää, että ne, jotka vapautuvat valtionvelan koron suorituksesta, käyttäisivät nämä korkovarot tuottavammin kuin ne, joilla on kiistaton oikeus niiden saantiin. Valtionvelan mitättömäksi julistaminen voisi kyllä korottaa jonkun henkilön tulon 1 000 punnasta 1 500 puntaan, mutta silloin se alentaisi toisen tulon 1 500 punnasta 1 000 puntaan. Näiden kahden henkilön tulot ovat nyt 2 500 puntaa, eivätkä ne olisi suuremmat silloinkaan. Jos hallituksen tarkoitus on kantaa veroja, niin verotettavat pääomat ja tulot olisivat kummassakin tapauksessa tarkalleen yhtä suuret. Valtionvelan koron maksaminen ei siis syökse maata kurjuuteen, eikä vapautuminen sen suorituksesta voi parantaa maan tilaa. Kansallispääomaa voi kartuttaa vain tuloista säästämällä ja menoja supistamalla; mutta valtionvelan mitättömäksi julistamisella ei lisittäisi tuloja eikä supistettaisi menoja. Hallituksen ja yksityisten tuhlaava kulutus sekä lainanotto köyhdyttävät maata; siitä syystä jokainen toimenpide, jolla pyritään edistämään julkista ja yksityistä säästäväisyyttä, on omiaan lieventämään yleistä hätää. Mutta olisi erehdys ja harhaluulo, jos oletettaisiin voitavan poistaa jokin todellinen kansallinen rasitus siten, että jokin yhteiskuntaluokka, jonka oikeudenmukaisesti tulisi se kantaa, vapautettaisiin tästä taakasta ja sen saisi hartioilleen toinen luokka, jonka kaiken kohtuuden nimessä pitäisi kantaa siitä vain oma osuutensa.¹

Edelläsanoista ei kuitenkaan saa tehdä sitä johtopäätöstä, että minä pidän lainanottojärjestelmää tarkoituksenmukaisimpana keinona valtion ylimääräisten menojen suorittamiseksi. Tämä järjestelmähän pyrkii tekemään meidät vähemmän säästäväisiksi, riistämään meiltä kyvyn nähdä todellisen tilamme. Jos

¹ [Sellainen konfiskatiotoimi kuin tässä mainittu aiheuttaisi epäilemättä turmiollisten eettillisten vaikutusten lisäksi vakavia taloudellisiakin vaikeuksia sen turvattomuuden tunteen johdosta, jonka se synnyttäisi. Mutta puhtaasti fiskaaliselta kannalta, mikäli kysymyksessä olisi *vain* tämä toimenpide, huomattavaa etua koituisi siitä, että koko yhteiskunta, tuottavat ja tuottamattomat luokat mukaanluettuina, vapautuisi maksamasta puheenaolevia tappioita, ja vastuu niistä siirtyisi rahapääomanomistajille (valtionobligatioiden haltijoille), joita ei voi pitää taloustoimintaa erikoisemmin edistävinä kansalaisina.]

sotamenot ovat 40 miljoonaa puntaa vuodessa ja osuus, mikä jonkun yksityisen olisi maksettava niiden suorittamiseksi, on 100 puntaa vuodessa, niin asianomainen koettaisi, jos häntä vaadittaisiin maksamaan osuutensa yhdellä kertaa, nopeasti säästää tulostaan nuo 100 puntaa. Mutta lainanottojärjestelmän vallitessa hänen pitää maksaa vain sanottujen 100 punnan korko, ts. vuotuisesti 5 puntaa. Silloin hän katsoo, että hänen kohdaltaan on riittävää, jos hän säästää kulutuksestaan nuo 5 puntaa, ja pettää sitten itseään uskomalla olevansa yhtä rikas kuin ennenkin. Kun koko kansa ajattelee ja toimii tällä tavoin, niin se säästää vain 40 miljoonan koron eli 2 miljoonaa. Täten se ei menetä ainoastaan koko sitä korkomäärää eli voittoa, minkä 40 miljoonan pääoma antaisi tuottavasti käytettynä, vaan lisäksi 38 miljoonaa eli menojensa ja säästöjensä välisen eron.¹ Jos, kuten olen jo huomauttanut, jokainen ottaisi oman lainansa ja suorittaisi täyden osuutensa valtion tarpeiden tyydyttämiseksi, niin verotus lakkaisi heti sodan päätyttyä ja me palaisimme viipymättä luonnolliseen hintatilaan. A:n olisi ehkä pakko yksityisistä varoistaan maksaa B:lle korkoa siitä summasta, jonka hän oli sodan aikana B:ltä lainannut voidakseen suorittaa oman osuutensa menoista, mutta kansakuntaa tämä asia ei koskisi.

Maa, joka on kartuttanut itselleen suuren velan, on mitä luonnottomimmassa asemassa. Vaikka verojen määrä ja työn hinnan nousu eivät ehkä tuottaisikaan eivätkä, kuten luulen, todellisuudessa tuotakaan sille ulkomaiden rinnalla mitään muuta haittaa kuin sen, että nämä verot on välttämättä maksettava, niin jokainen veronmaksaja pyrkii kuitenkin omaa etuaan silmälläpitäen vapautumaan tästä taakasta siirtämällä sen muiden kannettavaksi. Kiusaus siirtyä pääomineen toiseen maahan, missä asianomainen vapautuu tällaisista rasituksista, tulee lopulta ylivoimaiseksi ja voittaa sen luonnollisen vastenmielisyy-

¹ [38 miljoonaa, jotka olisi voitu säästää tulosta, on jätetty säästämättä. Jos tällainen säästö olisi tehty, niin kansan taloudellinen tila olisi seuraavana vuonna ollut sama kuin ennen.]

Toinenkin tärkeä seikka liittyy tähän asiaan. Puheenaolevat 2 miljoonaa vuodessa ovat vero, jonka pääasiallisesti maksaa tuottava luokka niille, jotka eivät tuota. Tätä seikkaa ovat käsitelleet Walker, »Money», ss. 91—94; Maclaren, »History of the Currency», s. 312; Chevalier, »La Monnaie», s. 760.]

den, jota jokainen tuntee ajatellessaan synnyinseutunsa ja nuoruudenmuistojensa näyttämön jättämistä. Maa, joka on kietoutunut tällaisen keinotekoisin järjestelmän aiheuttamiin vaikeuksiin, menettelisi viisaasti vapautuessaan niistä uhraamalla sellaisen osan omaisuudestaan, kuin on tarpeen velan kuolettamiseen. Mikä on järkevää yksilön kannalta, on järkevää kansankin kohdalta. Se, jolla on 10 000 puntaa ja joka saa niistä tuloa 500 puntaa, mistä määrästä hänen on vuotuisesti maksettava velan korkoa 100 puntaa, omistaa todellisuudessa vain 8 000 puntaa ja jää yhtä rikkaaksi, maksoipa hän edelleen vuotuisesti 100 puntaa tai uhrasipa kerta kaikkiaan 2 000 puntaa. Mutta, voidaan kysyä, mistä on löydettävissä sen omaisuuden ostaja, joka hänen on myytävä hankkiakseen nuo 2 000 puntaa? Vastaus on selvä: valtionvelkoja, jonka on määrä saada puheena olevat 2 000 puntaa, tulee tarvitsemaan rahoilleen sijoitusta ja siis olemaan halukas joko lainaamaan ne maanhaltijalle tai teollisuudenharjoittajalle tahi ostamaan heiltä sen omaisuuden osan, josta heidän on pakko luopua. Näin ollen rahapääomanomistajat¹ itsekin suuresti helpottaisivat sellaista maksusuoritusta. Tätä suunnitelmaa on jo usein suositeltu, mutta pelkään, että meiltä puuttuu sen hyväksymiseen riittävää älyä ja rohkeutta. On kuitenkin myönnettävä, että rauhan aikana meidän olisi herkeämättä ponnistettava saadaksemme maksetuksi sen osan velastamme, joka on tehty sodan aikana, ja ettei mikään helpotuksen houkutus, mikään halu päästä nykyisistä, toivottavasti ohimenevistä vaikeuksista saisi laimentaa meidän pyrkimystämme tähän suureen päämäärään.

Mikään kuolelusrahasto ei voi auttaa tehokkaasti vähentämään velkaa, jollei tällaista rahastoa saada muodostetuksi julkisten menojen suorituksen jälkeen jäävästä valtion tulojen ylijäämästä. On valitettavaa, että meidän maamme vastaava rahasto on kuolelusrahasto vain nimellisesti, sillä meillähän ei tuloista jää mitään menojen ylitse. Säästäväisyydellä se pitäisi tehdä ilmoitetun tarkoituksensa mukaiseksi rahastoksi, joka todella kykenee velkaa tehokkaasti kuolettamaan. Jos tulevan

¹ (Ts. valtionvelkojat, valtionobligatioiden haltijat. — Suom. huom.)

sodan puhjetessa velkamme ei ole hyvin huomattavasti supistunut, on edessämme vain kaksi mahdollisuutta: joko on kaikki uudet sotamenot suoritettava vuodesta toiseen koottavilla verovaroilla tai meidän on pakko viimeistään sodan päättyessä julistaa valtion vararikko. Syynä ei ole se, että me emme kykenisi kestämaan velkamme suurtakin lisääntymistä: onhan vaikea määrätä suuren kansan voimien rajoja. Mutta varmaan on rajansa sillä hinnalla, minkä yksilöt suostuvat pysyväisen veron muodossa maksamaan vain siitä etuoikeudesta, että saavat asua kotimaassaan.¹

88 §. Kun jokin hyödyke on kaupan monopolihinnasta, niin se merkitsee, että hyödyke on saavuttanut korkeimman hinnan, minkä kuluttajat suostuvat siitä maksamaan. Hyödykkeillä on monopolihinta vain silloin, kun niiden määrää ei voi millään keinoin lisätä ja kun kilpailua siitä syystä ilmenee vain yhdeltä taholta, nim. ostajien kesken. Monopolihinta voi jonkin ajanjakson kuluessa olla paljon korkeampi tai alhaisempi kuin toisen ajanjakson kuluessa, koska ostajien keskeinen kilpailu välttämättä riippuu heidän varallisuudestaan, makusuunnistaan ja oikuistaan. Jotkin erikoisviinit, joita tuotetaan hyvin suppea määrä, ja eräät taideteokset, jotka erinomaisuutensa tai harvinaisuutensa vuoksi ovat saaneet satumaisen arvon, vaihdetaan mitä erilaisimpiin määriin tavallisen työn tuotteita sen mukaan, onko yhteiskunta rikas vaiko köyhä, onko sillä sellaisia tuotteita runsaasti vaiko niukasti, onko se alhaisella vaiko

¹ »Luotto on yleensä hyödyksi, koska se mahdollistaa pääomien siirtymisen niiden käsistä, jotka eivät käytä niitä hyödyllisesti, niiden käsiin, jotka käyttävät niitä tuottavasti. Luotto ohjaa pääoman pois sellaisesta käytöstä, joka, kuten sijoitus valtion arvopapereihin, on hyödyksi vain pääomanomistajalle, tehdäkseen sen tuottavaksi taloustoiminnassa. Se helpottaa kaikkien pääomien käyttöä eikä jätä mitään käyttämättä.» Say, »Economie Politique», s. 463, II nide, IV painos. — Herra Sayn täytyy katsoa tässä erehtyneen. Arvopaperinhaltijan pääomaa ei voi koskaan tehdä tuottavaksi — todellisuudessa se ei ole lainkaan pääomaa. Jos hän tahtois myydä arvopaperinsa ja käyttää niistä saamansa pääoman tuottavasti, niin se kävisi päinsä vain siten, että hänen arvopaperiensa ostajan pääoma (ensin) poistettaisiin tuottavasta käytöstä. [Erehdys, josta Ricardo on täten huomauttanut, on oikaistu viidennessä painoksessa (Say, m.t., III nide, s. 280). Sitä ei ollut kolmannessa painoksessa (II nide, s. 444).]

korkealla sivistystasolla. Monopolihintaisen hyödykkeen vaihtoarvo ei siitä syystä missään määräydy tuotantokustannusten mukaan.

Raakatuotteilla ei ole monopolihintaa, koska tuotantokustannukset määräävät ohran ja vehnän markkinahinnan aivan samalla tavoin kuin veran ja pellavakankaan markkinahinnan. Ainoa ero on siinä, että viljan hinnan määrää vain osa maanviljelykseen käytetystä pääomasta, nim. se osa, josta ei makseta maankorkoa, kun taas teollisuushyödykkeiden tuotannossa kukin käytetty pääomanosa tuottaa samat tulokset; ja kun mistään osasta ei makseta maankorkoa, niin kukin osa on samassa määrin hinnansäästäjänä. Viljan ja muiden raakatuotteiden määrää voi sitä paitsi lisätä käyttämällä maahan enemmän pääomaa, josta syystä niillä ei ole monopolihintaa. Kilpailu vallitsee niin myyjien kuin ostajienkin kesken. Toisin on niiden harvinaisten viinien ja arvokkaiden taideteosten tuotannon laita, joista olemme puhuneet. Niiden määrää ei voi lisätä, ja niiden hinnan rajana on vain ostajien ostokyky ja tahto. Niinpä se maankorkokin, minkä tällaiset viinitarhat tuottavat, saattaa nousta aivan ylettömiin, niiden kun ei tarvitse pelätä mitään kilpailua, koska mitkään muut maapalstat eivät voi tuottaa tällaisia viinejä.

89 §. Viljaa ja muita raakatuotteita voidaan tosin jonkin aikaa myydä monopolihinnasta, mutta tällainen myynti on jatkuvasti mahdollinen vain siinä tapauksessa, että uutta pääomaa ei enää voi tuottavasti käyttää maiden viljelemiseen ja niiden tuottoa ei näin ollen enää voi lisätä. Sellaisena aikana jokainen viljelysmaanosa ja jokainen maahan käytetty pääomanosa tuottavat maankorkoa, jonka määrät eroavat toisistaan samassa suhteessa kuin tuottomäärät. Sellaisena aikana myös jokainen maanvuokraajan maksettavaksi pantu vero kohtaa maankorkoa, eikä kuluttajaa. Maanvuokraaja ei näet voi korottaa viljansa hintaa, koska viljalla edellytyksemme mukaan on jo hinta, minkä ostajat tahtovat tai voivat maksaa. Mutta hän ei myöskään tyydy alempaan voittotasoon, kuin minkä muut pääomanomistajat saavuttavat. Näin ollen hä-

nelle jää vain yksi vaihtoehto: joko saada maankorko laskemaan tai luopua elinkeinostaan.

Herra Buchananin mielestä viljalla ja muilla raakatuotteilla on monopolihinta, koska ne tuottavat maankorkoa. Hän lähtee siitä olettamuksesta, että kaikilla hyödykkeillä, jotka tuottavat maankorkoa, täytyy olla monopolihinta. Tästä hän tekee sen johtopäätöksen, että kaikki raakatuoteverot kohtaavat maanomistajaa, eivätkä kuluttajaa. Hän sanoo: »Koska maankorkoa aina tuottavan viljan hintaan tuotantokustannukset eivät vaikuta millään tavoin, niin nuo kustannukset on maksettava maankorosta. Kun ne siis nousevat tai laskevat, niin seurauksena ei ole korkeampi tai alempi hinta, vaan korkeampi tai alempi maankorko. Tältä kannalta katsoen kaikki verot, joiden kohteina ovat vuokratilan palvelusväki, hevoset tai viljelysvälineet, ovat todellisuudessa maaveroja, joiden taakka rasittaa maanvuokraajaa vuokrakauden ajan, siirtyen sen jälkeen, kun vuokrasopimus joutuu uudistettavaksi, maanomistajien rasitukseksi. Samalla tavoin kaikki parannetut viljelysvälineet, jotka vähentävät maanvuokraajan kustannuksia, kuten puimaja leikkuukoneet, kaikki, mikä helpottaa hänen pääsyään markkinoille, kuten hyvät tiet, kanavat ja sillat, vaikka ne vähentävätkin viljan alkuperäisiä tuotantokustannuksia, eivät kuitenkaan alenna sen markkinahintaa. Tästä syystä kaikki, mikä näiden parannusten avulla säästyy, kuuluu maanomistajalle hänen maankorkonsa osana.»¹

Ilmeistä on, että jos me myönnämme oikeaksi sen perustan, jolle herra Buchananin todistelu rakentuu, nim. että viljan hinta tuottaa aina maankorkoa, niin meidän on tietenkin tunnustettava kaikki seurauksetkin, joiden hän väittää siitä johtuvan. Maanvuokraajalle pannut verot eivät silloin kohtaisi kuluttajaa, vaan maankorkoa, ja kaikki viljelysparannukset korottaisivat maankorkoa. Mutta minä toivon riittävän selvästi osoittaneeni, että niin kauan kuin maa ei ole vielä joka osaltaan otettu viljelykseen eikä viljelys saavuttanut korkeinta tasoaan, on aina

¹ [Smith, m.t., Buchananin julkaisema, 1814, IV nide, »Observations», ss. 37, 38.]

olemassa jokin sellainen maahan käytetty pääomanosa, joka ei tuota maankorkoa, ja että juuri tämä pääomanosa — jonka tuotto, aivan samoin kuin teollisuudessakin on asian laita, jakaantuu voiton ja työpalkan kesken — määrää viljan hinnan. Kun siis sellaisen viljan hintaan, joka ei tuota maankorkoa, vaikuttavat viljan tuotantokustannukset, ei niitä voi maksaa maankorosta. Näiden kustannusten nousun seurauksena on siis korkeampi hinta, eikä alempi maankorko.¹

On merkillistä, että sekä Adam Smith että herra Buchanan, jotka ovat täysin samaa mieltä siitä, että raakatuoteverot, maaverot ja kymmenykset kohtaavat maankorkoa, eivätkä raakatuotteiden kuluttajia, siitä huolimatta myöntävät, että mallasvero kohtaisi oluen kuluttajaa, eikä maanomistajan maankorkoa. Adam Smith esittää todistelussaan niin taitavasti sen mielipiteen, joka minulla on mallasverosta ja jokaisesta muustakin raakatuoteverosta, etten voi olla kohdistamatta siihen lukijan huomiota.

»Ohranviljelysmaan tuotettavan maankoron ja voiton täytyy aina olla miltei samalla tasolla kuin se maankorko ja se voitto, jotka saadaan muusta yhtä hedelmällisestä ja yhtä hyvin viljelystä maasta. Jos ne olisivat alemmat, niin jokin osa ohranviljelysmaasta käytettäisiin pian johonkin muuhun tarkoitukseen; ja jos ne olisivat korkeammat, niin ohranviljelysmaan alaa ryhdyttäisiin pian laajentamaan. Milloin jonkin erikoisen maantuotteen tavallinen hinta on ns. monopolihinta, alentaa tuotteelle pantu vero välttämättä asianomaisesta viljelysmaasta saatavaa maankorkoa ja voittoa.² Niinpä vero, joka pantaisiin niiden arvokkaiden viinitarhojen tuotteille, joiden viinit ovat siinä määrin riittämättömät tyydyttämään todellista kysyntää,

¹ »Teollisuus lisää tuottoaan kysynnän mukaan, ja hinta laskee; *mutta maan tuottoa ei voi niin lisätä*, ja korkea hinta on yhä välttämätön, jotta estetäisiin kulutus ylittämästä tarjontaa.» Buchanan [Smith, m.t.] IV nide, s. 40. Voiko herra Buchanan todella vakavissaan väittää, ettei maan tuottoa voi lisätä, jos kysyntä kasvaa?

² Olisin suonut, että sana »voitto» olisi jätetty pois. Toht. Smith kaiketi edellyttää, että näiden arvokkaiden viinitarhojen vuokraajien voitot ylittävät yleisen voittotason. Jos ne eivät sitä ylittäisi, niin vuokraajat eivät maksaisi veroa, paitsi jos he voisivat siirtää sen joko maanomistajan tai kuluttajan rasi-tukseksi.

että niiden hinta on aina suhteettomasti korkeampi kuin muun yhtä hedelmällisen ja yhtä hyvin viljellyn maan tuotteiden hinta, välttämättä alentaisi näiden viinitarhojen maankorkoa ja voittoa.¹ Kun näet viinien hinta on jo korkein, mikä on saatavissa markkinoille tavallisesti lähetetystä määrästä, ei sitä voisi korottaa sanottua määrää vähentämättä. Mutta sen vähentäminen ei voisi olla aiheuttamatta vielä suurempaa tappiota, koska viinitarhamaata ei voisi käyttää minkään muun yhtä arvokkaan tuotteen viljelemiseen. Näin ollen koko verorasitus kohtaisi maankorkoa ja voittoa¹, varsinaisesti viinitarhan *maankorkoa.* »Mutta ohran tavallinen hinta ei ole koskaan ollut monopolihinta, ja ohranviljelysmaan maankorko ja voitto eivät ole koskaan ylittäneet luonnollista suhdettaan muun yhtä hedelmällisen ja yhtä hyvin viljellyn maan maankorkoon ja voittoon. Maltaille, oluelle ja ale-juomalle pannut eri verot *eivät ole koskaan alentaneet ohran hintaa* eivätkä ohranviljelysmaan maankorkoa ja voittoa.¹ Oluenpanijan maksettava maltaiden hinta on jatkuvasti noussut mallasverojen mukaisessa suhteessa, ja nämä verot sekä oluen ja ale-juoman verotus ovat jatkuvasti joko korottaneet näiden hyödykkeiden hintaa kuluttajalle tai — mikä on lopulta sama asia — huonontaneet niiden laatua. Näiden verojen lopullinen suoritus on aina kohdannut kuluttajaa, eikä tuottajaa.»² — Tämän kohdan johdosta herra Buchanan huomauttaa: »Mallasvero ei voisi koskaan alentaa ohran hintaa, koska tarpeellista määrää ei toimitettaisi markkinoille, jollei mallastetulla ohralla voitaisi ansaita yhtä paljon kuin myymällä ohra mallastamattomana. On siis ilmeistä, että maltaiden hinnan täytyy nousta mallasveron mukaisessa suhteessa, sillä kysyntä jäisi muuten tyydyttämättä. Ohran hinta on kuitenkin aivan samassa määrin monopolihinta kuin sokerinkin hinta; kumpikin tuottaa maankorkoa, ja kummankin markkinahinta on samalla tavoin täysin irtaantunut alkuperäisistä kustannuksista.»³

¹ Ks. edellistä huomautusta.

² [Edelläolevat sitaatit, Smith, m.t., Nicholsonin julkaisema, V kirja, II luku, s. 378 a ja b.]

³ [Smith, m.t., Buchananin julkaisema, 1814, III nide, s. 386, huom.]

Herra Buchananin käsitys näyttää siis olevan se, että mallasvero korottaisi maltaiden hintaa, mutta maltaiden valmistusaineen, ohran, verotus ei korottaisi ohran hintaa, joten maltaita verotettaessa veron maksaa kuluttaja, mutta ohraa verotettaessa veron suorittaa maanomistaja, sillä hänen maankorkonsa laskee. Herra Buchananin mielestä ohralla on siis monopolihinta, ts. korkein hinta, minkä ostajat suostuvat siitä maksamaan; mutta ohrasta valmistettujen maltaiden hinta ei ole monopolihinta, joten sitä voi korottaa mahdollisen mallasveron mukaisessa suhteessa. Tämä herra Buchananin käsitys mallasveron vaikutuksista näyttää minusta olevan ilmeisessä ristiriidassa sen mielipiteen kanssa, jonka hän itse on esittänyt samanlaisesta verosta, nim. leipäverosta: »Leipäveroa ei lopulta makseta hintaa korottamalla, vaan maankorkoa alentamalla.»¹ Jos mallasvero korottaisi oluen hintaa, täytyisi leipäveron korottaa leivän hintaa.

Seuraava herra Sayn todistelu nojaa samoihin käsityksiin kuin herra Buchananin väitteet: »Viini- tai viljamäärä, minkä tietty palsta tuottaa, jää suunnilleen samaksi, rasitettiinpa palstaa millaisella verolla tahansa. Vero voisi viedä toisen puolen, vieläpä kolme neljännestäkin palstan puhtaasta tuotosta eli, jos niin halutaan sanoa, sen maankorosta, mutta siitä huolimatta palstaa viljeltäisiin edelleenkin sen puolen tai neljänneksen vuoksi, jonka vero jättäisi nielemättä. Maankorko, ts. maanomistajan osuus, jäisi vain jonkin verran pienemmäksi. Käsitämme tämän ilmiön syyt, jos otamme huomioon, että edellytyksissä tapauksessa maasta saatu ja markkinoille toimitettu tuotemäärä jää kaikesta huolimatta muuttumatta. Toisaalta ne vaikuttimet, joihin tuoton kysyntä nojaa, jäävät myös samoiksi.»

»Mutta jos tarjottu ja kysytty tuotemäärä veron säätämisestä tai korottamisesta huolimatta pysyy välttämättä entisen suuruisena, niin puheenaolevan tuotteen hintakaan ei muutu. Jos taasen tuotteen hinta ei muutu, ei kuluttaja maksa tästä verosta pienintäkään osaa.»²

¹ [Smith, m.t., Buchananin julkaisema] III nide, s. 355.

² [Say, m.t., II kirja, II nide, IX luku, ss. 336—338.]

»Väitetäänkö ehkä, että maanvuokraaja, joka hankkii työvoiman ja pääoman, jakaa tämän verotaakan maanomistajan kanssa? Varmasti niin ei ole asian laita; sillä veron säätäminen ei ole aiheuttanut vuokratilojen lukumäärän vähenemistä eikä vuokraajien lukumäärän lisääntymistä. Koska tässäkin tapauksessa tarjonta ja kysyntä jäävät muuttumatta, täytyy myös tiloista maksettavan maankoron pysyä ennallaan. Sellaiset esimerkit kuin suolankeittäjän, joka voi siirtää kuluttajien maksettavaksi vain osan verosta, ja maanomistajan, joka ei voi saada maksamastaan verosta vähäisintäkään hyvitystä, osoittavat niiden olevan väärässä, jotka päinvastoin kuin ekonomistit ¹ väittävät, että kaikki verot kohtaavat lopulta kuluttajaa.»
— II nide s. 338.²

Jos vero nielisi »toisen puolen tai vieläpä kolme neljännestäkin maan puhtaasta tuotosta», eikä tuoton hinta nousisi, niin miten ne vuokraajat voisivat saada tavallisen pääomanvoiton, jotka maksavat hyvin kohtuullista maankorkoa, koska heidän hallussaan on vain senlaatuista maata, joka tietyn tuloksen saamiseksi vaatii suhteellisesti paljon enemmän työtä kuin hedelmällisempi maa? Vaikka heidät vapautettaisiin koko maankoron suorituksesta, niin he saisivat sittenkin vähemmän voittoa kuin muiden elinkeinojen harjoittajat, joten he lakkaisivat viljelemästä maata, mikäli eivät voisi korottaa sen tuoton hintaa. Jos vero kohtaisi maanvuokraajia, niin niiden henkilöiden lukumäärä vähenisi, jotka olisivat halukkaita ottamaan maatiloja vuokralle; jos taasen vero kohtaisi maanomistajia, niin monia tiloja ei lainkaan annettaisi vuokralle, koska niistä ei maksettaisi mitään maankorkoa. Entä mistä varoista maksaisivat veron ne, jotka tuottavat viljaa mitään maankorkoa maksamatta? On siis aivan ilmeistä, että veron täytyy kohdata kuluttajia. Mitenpä sellainenkin maa, jota herra Say kuvailee seuraavassa kohdassa, kykenisi maksamaan veroa toisen puolen tai kolme neljännestä tuotostaan?

»Niinpä näemme Skotlannissa omistajien viljelevän huonoja

¹ (ts. fysiokraatit. — Suom. huom.)

² [Say, m.t., II kirja, II nide, IX luku, s. 338, huom.]

maita, joita kukaan muu ei voisikaan viljellä. Samoin näemme Yhdysvaltain sisäosissa laajoja ja hedelmällisiä alueita, joiden tuotto ei yksin riitä elättämään omistajaa. Ja kuitenkin niitä viljellään; mutta viljelijän pitää olla omistaja itse; toisin sanoen: hänen täytyy lisätä mitättömään tai olemattomaan maankorkoon oman pääomansa ja uutteruutensa voitto, jotta voisi saada riittävän toimeentulon. On hyvin tunnettua, että maa ei viljeltynäkään tuota omistajalleen mitään tuloa, jollei yksikään vuokraaja suostu maksamaan siitä maankorkoa. Tämä todistaa, että sellainen maa antaa korvauksen vain pääomasta ja uutteruudesta, jotka on käytettävä sen viljelemiseen.» Say, II nide, s. 127.¹

¹ [Say, m.t., II painos, II kirja, IX luku.]

XVIII l u k u.

KÖYHÄINHOITOVEROT.

90 §.

Olemme nähneet, että raakatuoteverot samoin kuin maanvuokraajain maksettavat voittoverotkin kohtaavat raakatuotteiden kuluttajia; sillä jollei maanvuokraaja kykenisi hankkimaan itselleen korvausta korottamalla hintaa, niin vero painaisi hänen voittonsa yleisen voittotason alapuolelle ja pakottaisi hänet siirtämään pääomansa johonkin muuhun elinkeinon. Olemme myös havainneet, ettei hän voi maankorosta vähentämällä siirtää veroa maanomistajan rasitukseksi, koska sellainenkin vuokraaja, joka ei maksa maankorkoa, joutuu veronalaiseksi samalla tavoin kuin paremman maan vuokraaja, olipa vero pantu maksettavaksi raakatuotteista tai vuokraajan voitosta. Olen niin ikään koettanut osoittaa, että jos vero on yleinen ja kohdistuu samalla tavoin kaikkiin voittoihin, niin teollisuuden kuin maanviljelyksenkin, niin se ei vaikuta teollisuustavarain enempää kuin raakatuotteidenkaan hintoihin, vaan joutuu sekä välittömästi että lopullisesti tuottajien maksettavaksi. Lisäksi on huomautettu, että maankorkovero kohtaa vain maanomistajaa, joka ei voi millään tavoin siirtää sitä maanvuokraajan rasitukseksi.

Köyhäinhuoltovero yhdistää itseensä kaikkien näiden verojen ominaisuuksia ja olosuhteiden mukaan kohtaa raakatuotteiden ja teollisuustavarain kuluttajaa, pääomanvoittoa ja maankorkoa. Erittäin raskaana tämä vero kohtaa maanvuokraajan voittoa, joten sen voi katsoa vaikuttavan raakatuotteiden hin-

taan. Mikäli se rasittaa tasaisesti teollisuuden ja maanviljelyksen voittoja, se esiintyy yleisenä pääomanvoittoverona eikä aiheuta mitään muutosta raakatuotteiden ja teollisuustavarain hintoihin.¹ Mikäli maanvuokraaja ei kykene raakatuotteiden hintaa korottamalla hankkimaan itselleen korvausta siitä veronosasta, joka kohdistuu erikoisesti häneen, tämä vero esiintyy maankorkona, ja sen maksaa maanomistaja. Voidaksemme siis todeta köyhäinhoitoveron vaikutuksen jonakin tiettyinä aikana, meidän on ensin selvitettävä, kohdistuuko se silloin maanvuokraajan ja tehtailijan voittoihin samalla vaiko eri tavoin ja ovatko olot sellaiset, että maanvuokraaja voi korottaa raakatuotteiden hintaa.

91 §. Köyhäinhoitoveroa sanotaan kannettavan maanvuokraajalta hänen maankorkomaksunsa mukaisessa suhteessa, joten vuokraaja, jonka maankorkomaksu on vähäinen tai joka ei suorita sitä lainkaan, muka maksaa myös vähän veroa tai on siitä täysin vapaa. Jos tämä pitäisi paikkansa, niin köyhäinhoitovero, mikäli maanviljelijäluokka sitä maksaa, kohtaisi yksinomaan maanomistajaa, eikä sitä voisi siirtää raakatuotteiden kuluttajan rasitukseksi. Mutta minä luulen, että asian laita ei ole niin; köyhäinhoitoveroa ei kanneta sen maankoron mukaan, jonka vuokraaja kulloinkin maanomistajalle maksaa, vaan hänen maansa vuotuisen arvon mukaan, siitä riippumatta, saako maa tämän vuotuisen arvonsa maanomistajan vaiko maanvuokraajan pääoman avulla.

Olettakaamme, että kaksi viljelijää on samasta pitäjämästä vuokrannut kaksi erilaatuista aluetta; toinen maksaa vuotuista maankorkoa 100 puntaa 50 acrelta² mitä hedelmällisintä maata ja toinen niin ikään 100 puntaa 1 000 acrelta mitä huonointa maata; silloin he maksavat köyhäinhoitoveroa saman määrän, jollei kumpikaan yritä parantaa maan laatua. Mutta jos huonon maan vuokraaja on hyvin pitkän vuokrakauden toivossa ryhtynyt suurin kustannuksin lannoituksen, ojituksen, aitauksen yms. avulla lisäämään maansa tuotantovoimia, niin hän ei

¹ [Vrt. 78 §:ää.]

² (Acre = 40.468 aaria. — Suom. huom.)

maksa köyhäinhoitoveroa maanomistajalle kulloinkin suorittamansa maankoron, vaan maan kulloisenkin vuotuisen arvon mukaisessa suhteessa. Vero voi olla maankoron määräinen tai ylittääkin sen, mutta maanomistaja ei missään tapauksessa maksa tästä verosta mitään osaa. Maanvuokraaja on näet ottanut sen huomioon ennakkolaskelmissaan; ja jollei tuotteiden hinta riittäisi korvaamaan hänelle kaikkia kustannuksia, niihin luettuna köyhäinhoitoveron aiheuttama lisärasitus, niin hän ei olisi ryhtynyt koko parannuksiin. On siis ilmeistä, että tässä tapauksessa veron maksaa kuluttaja; sillä jollei mitään veroa olisi ollut, niin samat parannukset olisi tehty, ja käytetystä pääomasta olisi saatu tavallisen ja yleisen tason mukainen voitto, vaikka viljan hinta olisi silloin ollut alempi.

Tulos on aivan sama siinäkin tapauksessa, että maanomistaja on itse tehnyt nämä parannukset ja sen johdosta korottanut maankorkonsa 100 punnasta 500 puntaan. Vero siirretään samalla tavoin kuluttajan rasitukseksi; sillä sen kysymyksen ratkaisu, käyttääkö maanomistaja itse suuren rahasumman maittensa parantamiseen, riippuu sen maankoron tai siksi sanotun tulon määrästä, minkä hän saa menojensa korvaukseksi. Tämä vuorostaan riippuu viljan tai muiden raakatuotteiden hintatasosta, ts. siitä, onko hinta riittävän korkea korvaamaan sekä lisämaankoron että sen veron, jolla maata rasitetaan. Jos samaan aikaan koko teollisuuspääomakin ottaisi osaa köyhäinhoitoveron maksamiseen samassa suhteessa kuin se pääoma, minkä maanvuokraaja tai -omistaja on käyttänyt maanparannuksiin, niin kysymyksessä ei silloin enää olisi maanvuokraajan tai -omistajan voittoa kohtaava erikoisvero, vaan kaikkien tuottajien maksettava pääomaveron, jota ei siis enää voisi siirtää raakatuotteiden kuluttajan enempää kuin maanomistajankaan rasitukseksi. Maanvuokraajan voitto ei tuntisi veron vaikutusta suuremmassa määrin kuin teollisuudenharjoittajan voitto, ja maanvuokraaja ei voisi enempää kuin teollisuudenharjoittajankaan käyttää veroa tekosyynä tuotteensa hinnan korottamiseen. Pääoman käyttämistä johonkin tiettyyn elinkeinon ei näet estä

voiton absoluuttinen, vaan sen suhteellinen lasku: pääomaa vetää sijoituksesta toiseen juuri voittotason erilaisuus.

On kuitenkin myönnettävä, että köyhäinhuoltoverojen nykyinen järjestely rasittaa maanvuokraajan voittoa suhteellisesti paljon suuremmalla määrällä kuin teollisuudenharjoittajan voittoa; sillä maanvuokraajaa verotetaan hänen kulloinkin saamansa tuoton mukaan, mutta teollisuudenharjoittajaa vain niiden rakennusten arvon perusteella, joissa hän työskentelee, ottamatta lainkaan huomioon hänen ehkä käyttämiensä koneiden, työn ja pääoman arvoa. Tästä johtuu, että maanvuokraaja voi korottaa tuottonsa hintaa koko tällä erolla. Kun näet vero on epätasainen ja rasittaa erikoisesti maanvuokraajan voittoa, niin hänellä ei olisi syytä pitää pääomaansa edelleen maahan sijoitettuna, vaan hän käyttäisi sen johonkin muuhun elinkeinon, jollei raakatuotteiden hinta nousisi. Jos taas vero rasittaisi teollisuudenharjoittajaa raskaammin kuin maanvuokraajaa, niin teollisuudenharjoittaja voisi niin ikään korottaa tavarainsa hintaa eron määrällä samasta syystä, kuin maanvuokraajakin saattoi samanlaisissa olosuhteissa korottaa raakatuotteiden hintaa. Jos siis maanviljelystä laajentavassa yhteiskunnassa köyhäinhuoltovero rasittaa erikoisen raskaasti maata, niin sen maksavat osaksi pääomankäyttäjät pääomanvoiton laskun muodossa ja osaksi kuluttajat raakatuotteiden hinnan nousun muodossa. Näin ollen vero voi tietyissä oloissa olla maanomistajille jopa pikemminkin edullinen kuin vahingollinen. Jos näet vero, jonka huonoimman maan viljelijä maksaa, olisi saatuun tuottomäärään verrattuna suurempi kuin se vero, minkä suorittavat hedelmällisempien maiden vuokraajat, niin viljan hinnan nousu, joka ulottuisi koskemaan kaikkea viljaa, korvaisi jälkimmäisille veron enemmän kuin riittävästi. Tätä etua he nauttivat koko vuokrakauden ajan, mutta sen päätyttyä se siirtyisi maanomistajille. — Tällaiset olisivat siis köyhäinhuoltoverojen vaikutukset edistyvässä yhteiskunnassa.

Mutta yhteiskunnassa, jossa vallitsee pysähdystila tai joka on taantumassa, asian laita olisi toisin. Mikäli pääomaa ei voisi irroittaa maasta ja köyhien ylläpitämiseksi kannettaisiin

lisäveroerä, maksaisivat maanviljelystä kohtaavan osan siitä maanvuokraajat niin kauan, kuin kulloinenkin vuokrakausi kestää, mutta sen päätyttyä tämä osa joutuisi miltei kokonaan maanomistajien rasitukseksi. Jos vuokraaja oli edellisen vuokrauden aikana käyttänyt pääomansa maanparannuksiin ja sama maa jäisi edelleen hänen haltuunsa, niin uuden veroerän suorittamiseksi häntä verotettaisiin sen uuden arvon mukaan, minkä maa oli saanut parannusten johdosta. Hänen olisi pakko maksaa tämä määrä koko vuokrakauden aikana, vaikka hänen voittonsa sen johdosta ehkä laskisi yleisen voittotason alapuolelle; sillä hänen käyttämänsä pääoma saattaa olla yhtynyt maahan niin kiinteästi, ettei sitä voi saada siitä irti. Jos hän tai maanomistaja (mikäli pääoman olisi käyttänyt jälkimmäinen) voisi todella irroittaa maasta tämän pääoman ja siten alentaa maan vuotuista arvoa, niin vero vastaavasti paranisi, ja kun tuottokin samalla vähenisi, niin sen hinta nousisi; hän saisi korvauksen verosta siirtämällä sen kuluttajan rasitukseksi, joten mikään osa siitä ei kohtaisi maankorkoa. Mutta tämä on mahdotonta ainakin jonkin pääomanosan suhteen¹, joten siltä osalta veron maksavat vuokrakauden aikana maanvuokraajat ja sen päätyttyä maanomistajat. Jos tämä lisävero kohtaisi erityisen raskaana teollisuudenharjoittajia (niin ei kuitenkaan todellisuudessa tapahdu), niin tällaisissa oloissa se lisättäisiin heidän tavarainsa hintaan, koska mikään syy ei voi pakottaa heitä alistumaan siihen, että heidän voittonsa laskisivat yleisen voittotason alapuolelle, kun he kerran voivat helposti siirtää² pääomansa maanviljelykseen.³

¹ (ts. maahan jää aina jokin pääomanosa, jota ei voi siitä irroittaa. — Suom. huom.)

² [Mikäli heidän pääomansa on sijoitettu teollisuustuotannon mekaanisiin välineisiin, ei sitä voi siirtää maanviljelykseen.]

³ Eräässä tämän teoksen edellisessä luvussa olen huomauttanut, että on ero varsinaisella maankorolla ja sillä korvauksella, joka maankoron (vuokran) nimisenä maanomistajalle maksetaan niistä eduista, mitkä hänen pääomansa käyttö on maanvuokraajalle tuottanut. Mutta minä en ehkä ole riittävästi selvittänyt sitä eroa, joka johtuisi tämän pääoman käytön eri tavoista. Koska osa tästä pääomasta, kun se on kerran käytetty vuokratilalla tehtyihin parannuksiin, on erottamattomasti yhtynyt maahan, jonka tuotantovoimia se pyrkii lisäämään, niin sen käytöstä maanomistajalle maksettu korvaus on olemuk-

seltaan selvää maankorkoa ja sellaisena kaikkien maankorkolakien alainen. Siitä riippumatta, tehdäänkö parannukset maanomistajan vaiko -vuokraajan kustannuksella, niihin ei alussa ryhdytä, jollei suuri todennäköisyys puhu sen puolesta, että tuotto on oleva vähintään sen voiton määräinen, joka on saatavissa yhtä suuren pääoman käytöstä toisella tavalla. Mutta kun parannukset on kerran tehty, niin sen jälkeen saatu tuotto on aina oleva täysin maankoron luontoinen ja siis kaikkien maankorolle ominaisten muutosten alainen. Eräät näistä kustannuksista hyödyttävät kuitenkin maata vain väliaikaisesti, lisäämättä pysyvästi sen tuotantovoimia. Niinpä jos ne käytetään rakennuksiin tai muihin häviäviin parannuksiin, niin ne vaativat alituista uusintaa eivätkä siis pysyvästi lisää maanomistajan todellista maankorkotuloa. [Tämän yhteydessä viitattakoon vuoden 1883 maanvuokralain säännöksiin mitä tulee maanomistajan oikeuteen kieltäytyä tekemästä parannuksia, jollei hän pidä niitä etujensa mukaisina. Eräissä tapauksissa, esim. ojituksen suhteen, vuokraaja voi sitä vastoin suorastaan pakottaa vuokralleantajansa sijoittamaan pääomaa maahan.]

XIX l u k u.

KAUPANKÄYNNIN ÄKILLISISTÄ MUUTOKSISTA.

92 §.

Suuri teollisuusmaa on erikoisesti alttiina tilapäisille vaihte-
luille ja satunnaisuuksille, jotka johtuvat pääoman siirtymisestä
toisesta käytöstä toiseen. Maataloustuotteiden kysyntä on yhte-
näinen; siihen eivät vaikuta muodit, ennakkoluulot eivätkä
oikut. Elämän ylläpitoon ravinto on välttämätön, joten sen
kysynnän täytyy jatkua kaikkina aikoina ja kaikissa maissa.
Teollisuuden laita on toisin: tietyn valmisteen kysyntä ei riipu
ainoastaan ostajien tarpeista, vaan myös heidän makusuunnis-
taan ja oikuistaan. Myöskin uusi vero voi hävittää sen suhteel-
lisen edun, jota maa ennen nautti jonkin erikoishyödykkeen
valmistuksen alalla; tai sodan vaikutuksesta tämän hyödykkeen
rahti- ja vakuutuskustannukset voivat siinä määrin nousta, ettei
hyödyke enää kykene kilpailemaan sen maan kotimaisen tuot-
teen kanssa, johon se ennen vietiin. Kaikissa tällaisissa tapauk-
sissa ne, jotka harjoittavat näiden hyödykkeiden valmistusta,
joutuvat kokemaan melkoisia vaikeuksia ja epäilemättä myös
kärsimään joitakin tappioita; eikä tämä epäsuotuisa vaikutus
tunnu ainoastaan itse muutoksen hetkellä, vaan myös koko sen
välikauden kuluessa, jonka aikana he siirtävät pääomansa ja
käytettävissään olevan työvoiman toisesta käytöstä toiseen.

Mutta tämä ahdinkotila ei tunnu ainoastaan siinä maassa,
missä tällaiset vaikeudet ovat syntyneet, vaan myös maissa,
joihin sen hyödykkeitä ennen vietiin. Mikään maa ei näet voi
kauan harjoittaa tuontia, jollei se samalla harjoita vientiä, eikä
voi myöskään kauan harjoittaa vientiä, jollei se samalla harjoita

tuontia. Jos siis ilmenee jokin seikka, joka pysyvästi estää maata tuomasta tavallista määrää ulkomaisia hyödykkeitä, niin se myös välttämättä supistaa joidenkin sellaisten hyödykkeiden tuotantoa, joita maa tavallisesti vie ulkomaille, ja vaikka maan tuotteiden kokonaisarvo muuttuukin todennäköisesti vain vähän, koska yhä käytetään entistä pääomaa, niin tuotteiden määrä kuitenkin vähenee ja ne kallistuvat.¹ Huomattavia vaikeuksia syntyy siitä, että pääoma siirtyy toisille tuotannonaloille. Jos me käyttäessämme 10 000 puntaa puuvillatavarain tuotantoon vientiä varten voimme tuoda maahan joka vuosi 3 000 paria silkkisukkia, arvoltaan 2 000 puntaa, ja jos meidän ulkomaankaupan keskeytyksen johdosta on pakko siirtää mainittu pääoma puuvillatavarain tuotannosta sukkiin valmistukseen, niin me saamme — edellyttäen, että sanottu pääoma on kokonaisuudessaan säilynyt — sukkiä edelleenkin 2 000 punnan arvosta, mutta niiden määrä saattaa olla 3 000 parin sijasta ehkä vain 2 500 paria. Pääoman siirtäminen puuvillateollisuudesta sukateollisuuteen voi siis aiheuttaa paljon vaikeuksia, mutta kansallisvarallisuutta se ei huomattavasti vähennä, vaikka ehkä supistaakin meidän vuotuisen tuotantomme määrää.²

Sota, joka puhkeaa pitkäaikaisen rauhantilan jälkeen, tai rauha, joka tehdään kauan-kestäneen sodan päättyessä, aiheuttaa yleensä alussa melkoista sekasortoa kaupan alalla. Se muut-

¹ [Käytetään kyllä sama määrä työtä ja pääomaa, mutta vähemmän edullisissa oloissa. Tuoton kokonaisarvo voi olla entinen, mutta kun hyödykkeitä tuotetaan vähemmän, niin kukin saa tästä arvosta suuremman osan.]

² »Kauppa suo meille mahdollisuuden saada hyödykkeen siitä paikasta, missä se on tuotettu, ja toimittaa sen toiseen paikkaan, missä se kulutetaan. Kauppa tekee siis mahdolliseksi lisätä hyödykkeen arvoon koko sen eron, joka on edellisessä ja jälkimmäisessä paikassa vallitsevilla hinnoilla.» Herra Say, s. 458, II nide [II painos vuodelta 1814, II nide, ss. 437, 438.] Oikein, mutta miten hyödyke saa tämän lisäarvon? Siten, että tuotantokustannuksiin lisätään ensiksi kuljetuskulut ja toiseksi kauppiaan käyttämän pääoman voitto. Hyödyke on siis arvokkaampi vain samasta syystä, jonka vuoksi jokainen muukin hyödyke voi tulla arvokkaammaksi, koska sen valmistukseen ja kuljetukseen on käytetty enemmän työtä, ennen kuin kuluttaja sen ostaa. Mutta tätä ei saa pitää minään nimenomaan kaupan tuottamana etuna. Asiaa tarkemmin tutkittaessa havaitaankin, että kaikki kaupasta saatavat edut supistuvat siihen, että me voimme sen avulla hankkia ei arvokkaampia, vaan hyödyllisempiä esineitä.

taa suuresti niiden sijoitusten laatua, joihin asianomaisten maiden pääomia oli ennen käytetty. Siirtymäkauden aikana, kunnes pääomat ovat hakeutuneet uusissa oloissa edullisimpiin sijoituksiin, melkoinen osa kiinteätä pääomaa jää käyttämättä, ehkäpä kokonaan menetetäänkin, ja osittainen työttömyys vallitsee. Tällainen ahdinkotila kestää pitemmän tai lyhyemmän ajan riippuen sen haluttomuuden voimasta, jota useimmat ihmiset tuntevat, kun on kysymyksessä luopuminen siitä pääomankäytöstä, mihin he ovat aikoja sitten tottuneet. Ahdinkotilaa pitkittävät usein myös ne rajoitukset ja kiellot, jotka aiheutuvat kauppamaailman eri valtioiden kesken vallitsevasta mielettömästä kateudesta.

93 §. Kaupankäynnin äkillisistä muutoksista johtunut hätä sekoitetaan usein erheellisesti siihen ahdinkotilaan, mikä seuraa kansallispääoman vähenemistä ja yhteiskunnan taantumistilaa. Ja olisikin ehkä vaikea osoittaa mitään tunnusmerkkejä, joiden nojalla ne voisi tarkoin toisistaan erottaa.

Jos kuitenkin sellainen ahdinkotila on ilmennyt heti, kun sodasta on siirrytty rauhaan, niin me voimme, koska tiedämme tämän syyn olevan olemassa, järjellisesti uskoa, että työvoiman ylläpitoon tarkoitettut varat ovat pikemmin suistuneet tavallisilta raiteiltaan kuin olennaisesti vähenneet ja että väliaikaisten kärsimysten jälkeen kansa on jälleen pääsevä lisäämään hyvinvointiaan. On myös muistettava, että taantumus on aina luonnonton yhteiskuntatila. Ihmisen nuoruutta seuraa täysvoimaisuuden ikäkausi; sitten voimat heikkenevät ja hän kuolee. Mutta kansojen kehitys on toinen. Kun ne ovat saavuttaneet suurimman voimallisuuden asteen, niin niiden jatkuva kehittyminen voi tosin pysähtyä, mutta niiden luonnollinen pyrkimys tähtää niiden varallisuuden ja väestön pysyttämiseen muuttumattomana kautta vuosisatojen.

Rikkaissa ja mahtavissa maissa, missä suuria pääomia on sijoitettu koneisiin, kaupankäynnin äkilliset muutokset saavat aikaan enemmän hätää kuin köyhemmissä maissa, missä on suhteellisesti paljon vähemmän kiinteätä ja paljon enemmän liikkuvaa pääomaa ja missä siis enemmän työtä tehdään ihmiskäsin. Liik-

kuva pääoma on näet helpommin kuin kiinteä poistettavissa siitä käytöstä, johon se on sijoitettu. Usein on mahdotonta sovittaa koneita, jotka on rakennettu jotakin teollisuudenhaaraa varten, toisen teollisuudenhaaran tarpeisiin. Mutta jonkin tuotannon alan työläisen vaatteet, ravinto ja asunto voidaan käyttää toisen tuotannon alan työläisen ylläpitoon, tai sama työläinen voi saada saman asunnon ja ravinnon sekä samat vaatteet, vaikka hänen työnsä olisikin muuttunut. Tämä on kuitenkin sellainen paha, johon rikkaan kansan on alistuttava. Jos sen johdosta kuuluisi valitteluja, niin ne olisivat yhtä aiheettomia, kuin jos rikas kauppias voivottelisi, että hänen laivansa on alttiina meren vaaroille, samalla kun hänen köyhän naapurinsa mökki on turvassa sellaisilta sattumilta.

94 §. Maanviljelyskin voi joutua kärsimään tämänlaatuisia satunnaisia vaikeuksia, vaikka tosin pienemmässä määrin. Sota, joka kauppaikäyvässä maassa keskeyttää valtioidenvälisen kaupan, estää usein viljanviennin maista, missä viljaa tuotetaan vähäisin kustannuksin, muihin maihin, jotka eivät ole yhtä edullisessa asemassa. Tällöin maanviljelykseen virtaa tavaton määrä pääomaa, ja maa, johon ennen tuotiin viljaa, ei enää tarvitse ulkomaiden apua.¹ Sodan päätyttyä tuonnin esteet poistuvat, ja kotimainen viljantuottaja joutuu kokemaan murhaavaa kilpailua, josta hän voi vapautua vain uhraamalla suuren osan pääomastaan. Paras politiikka valtion taholta olisi se, että ulkomaisen viljan tuonnille pantaisiin määrävuosiksi säädetty ja asteittain vähenevä vero, jotta kotimainen tuottaja

¹ [Ricardolla ei näin kirjoittaessaan ollut mielessään mitään konstruoitua kuvaa. Hän piti näet silmällä ennen Ranskan sotaa, sen kestäessä ja sen jälkeen vallinneita maanviljelysoloja. Sodan alkuvuosina oli helppo puolustaa sitä käsitystä, että maan edun mukaista oli turvata riittävä kotimaisen viljan saanti, jottei maan toimintavapautta olisi rajoittamassa mikään riippuvaisuus ulkomaisesta tuonnista (vrt. viljakauppaa koskevaa mietintöä 14. 5. 1804). Sodan päätyttyä satamat avautuivat, ja »vehnä, jonka keskimääräinen hinta oli siihen asti ollut 5 puntaa 10 shillinkiä quarterilta, halpeni äkkiä 3 puntaan 5 shillinkiin, minkä johdosta maanviljelijät päästivät heti ilmoille hätähuodon» (Leone Levi, »History of Commerce», s. 213). Tätä kysymystä ovat käsitelleet Held, »Zwei Bücher», ss. 521—529 ja Leone Levi, ss. 211—218, 292—301.

Lainsäädäntötoimenpiteet seurasivat jossakin määrin niitä suuntaviivoja, joita Ricardo suositteli ja jotka käyvät selville sekä tästä teoksesta että hänen alahuoneessa pitämistään puheista.]

saisi tilaisuuden vähitellen irroittaa pääomansa maaperästä.¹ Näin menetellessään maa ei ehkä saa aikaan pääomansa edullisinta jakaantumista, mutta se väliaikainen vero, jonka maa ottaa kantaakseen, tulee juuri sen erityisen luokan hyväksi, jonka pääoman käyttö oli mitä suurimmaksi hyödyksi silloin, kun oli hankittava ravintoa tuonnin ollessa pysähdyksissä. Jos näet sellaisiin ponnistuksiin, jotka tehdään pakottavan hädän vallitessa, liittyisi se vaara, että häviö seuraa vaikeuksien päätyttyä, niin pääoma karttaisi sellaista käyttöä. Maanvuokraajat odottavat siis saavansa tavallisen pääomanvoiton lisäksi korvauksen siitä vahingonvaarasta, jota äkillinen viljantuonti heille merkitsisi. Tästä syystä kuluttaja joutuu niinä aikoina, jolloin hän tarvitsee viljaa eniten, kokemaan sen hinnan nousun sekä kotimaisen tuotannon korkeampien kustannusten vuoksi että sen johdosta, että hänen on pakko suorittaa myös hintaan sisältyvä vakuutusmaksu sen erityisen tappion varalta, jolle tällainen pääomankäyttö on alttiina. Vaikka siis maan varallisuuden karttumisen kannalta olisikin edullisempaa sallia halvan viljan tuonti, merkitsipä se millaisia pääomauhreja tahansa, niin sitenkin on ehkä parempi panna sille tulli muutaman vuoden ajaksi.

Maankorkokysymystä tutkiessamme me havaitsimme, että

¹ Encyclopædia Britannican viimeisessä täydennysniteessä oleva artikkeli »Viljalait ja kauppa» sisältää seuraavat erinomaiset ehdotukset ja huomautukset: »Jos meidän on joskus myöhemmin uusittava sama menettely, niin me voimme ottaa käytäntöön asteittain alenevan tullitariffin, jotta pääoma ehdittäisiin sillä välin siirtää huonojen maittemme viljelyksestä tuottavampiin yrityksiin. Hintaa, jonka vallitessa ulkomaista viljaa sallittaisiin tuoda tullivapaasti, voitaisiin vuotuisesti alentaa 4 tai 5 shillinkiä quarterilta, kunnes se olisi laskenut nykyisestä rajastaan eli 80 shillingistä 50 shillinkiin, jolloin satamat voitaisiin turvallisesti avata ja poistaa rajoitusjärjestelmä ainiaaksi. Kun tämä onnellinen aika on tullut, ei ole enää tarpeen tehdä luonnolle väkivaltaa. Maamme pääoma ja yritteliäisyys kohdistuvat silloin jälleen niihin tuotannonhaaroihin, joissa luonnollinen asemamme, kansallinen luonteemme tai valtiolliset laitoksemme tuottavat meille etevämmyyden. Silloin Puolan vilja ja Karoliinan raaka puuvilla vaihdetaan Birminghamin tavaroihin ja Glasgowin musliineihin. Aito kaupan henki, se, joka pysyvästi turvaa kansojen hyvinvoinnin, ei millään tavoin sopeudu pimeään ja latteaan monopolipolitiikkaan. Maailman kansat ovat ikään kuin saman valtakunnan maakuntia, ja vapaa, esteetön kanssakäyminen edistää samassa määrin yleistä ja paikallista etua.» — Koko artikkeli ansaitsee huomiota; se on hyvin opettavainen, taitavasti laadittu ja osoittaa, että kirjoittaja hallitsee alansa täydellisesti.

jokainen viljan tarjonnan lisäys ja siitä johtuva hinnan lasku aiheuttaa pääoman poistamisen huonommasta maasta, ja parempi maa, josta ei silloin makseta maankorkoa, tulee siksi perustaksi, minkä mukaan viljan luonnollinen hinta määräytyy. Hinnan ollessa 4 puntaa quarterilta voidaan viljellä huonointa palstaa, jonka merkinä olkoon n:o 6; kun hinta on 3 puntaa 10 shillinkiä, viljellään palstaa n:o 5; hinnan laskeessa 3 puntaan — palstaa n:o 4 jne. Jos vilja jatkuvan runsauden johdosta halpenee 3 puntaan 10 shillinkiin, lakataan käyttämästä pääomaa palstaan n:o 6, koska se vain hinnan ollessa 4 puntaa voi tuottaa tavallisen voiton, vaikka siitä ei maksetakaan maankorkoa. Tämä pääoma siirretään siis sellaisten hyödykkeiden tuotantoon, joilla ostetaan ja tuodaan maahan koko se viljamäärä, mikä ennen saatiin palstasta n:o 6. Tällaisen uuden sijoituksen täytyy olla pääomanomistajalle tuottavampi, koska pääomaa ei muuten olisi poistettu entisestä käytöstä; sillä jos hän valmistamillaan hyödykkeillä ei voisi ostaa enemmän viljaa kuin hän sai maasta, josta hän ei maksanut maankorkoa, niin viljan hinta ei voisi laskea alle 4 punnan.

Väitetään tosin, että pääomaa ei voi irroittaa maasta, koska se on käytetty sellaisiin kustannuksiin, joita ei voi saada takaisin, kuten lannoitukseen, aitaukseen, ojitukseen ym., mitkä välttämättä yhtyvät maahan erottamattomasti. Tässä väitteessä on kyllä jonkin verran perää; mutta nautakarjaan, lampaisiin, heinälatoihin, vilja-aittoihin, ajokaluihin ym. sisältyvä pääoma on vapautettavissa, joten riippuu vain laskelmista, kannattaako niitä viljan alhaisesta hinnasta huolimatta edelleen pitää maalla vai onko ne myytävä ja niiden arvo siirrettävä muuhun käyttöön.

Olettakaamme kuitenkin, että sanottu väite on tosiasian mukainen, että siis mitään osaa pääomasta ei voi vapauttaa.¹

¹ Kaiken maahan pysyvästi kiinnitetyn pääoman täytyy vuokrakauden päättyessä välttämättä jäädä maanomistajan, eikä maanvuokraajan, omaksi. Saipa maanomistaja vuokratessaan maansa uudelleen tästä pääomasta millaisen korvauksen tahansa, se on aina esiintyvä maankoron muodossa. Mutta kukaan ei suostu maksamaan maankorkoa, jos samalla pääomalla voi ulkomailta saada enemmän viljaa, kuin mitä tämä vuokra-alue voi tuottaa. Jos

Tällöin maanvuokraaja tuottaisi viljaa edelleen, vieläpä tarkalleen saman määrän, olipa sen myyntihinta mikä tahansa. Hänen olisi näet epäedullista tuottaa vähemmän, ja jos hän ei käyttäisi pääomaansa tällä tavoin, niin hän ei yleensä saisi siitä mitään tuottoa. Viljaa ei voitaisi tuoda maahan, koska hän olisi valmis mieluummin alentamaan hintaa vielä 3 punnasta 10 shillingistäkin kuin olemaan kokonaan myymättä; mutta viljantuojia ei edellytyksemme mukaan voisi myydä sanottua hintaa halvemmalla. Vuokraajat, jotka viljelevät tämänlaatuista maata, joutuisivat siis epäilemättä kärsimään tuotteittensa vaihtoarvon laskusta. Entä mikä vaikutus sillä olisi koko maan talouteen? Meillä olisi tarkalleen sama määrä kaikkia tuotettuja hyödykkeitä, mutta raakatuotteita ja viljaa myytäisiin paljon halvemmalla. Maan pääoman muodostavat sen hyödykkeet, ja kun niiden määrä jäisi muuttumatta, niin niiden uudestituantokin jatkuisi entisensuuruisena. Viljan alhainen hinta tuottaisi kuitenkin vain tavallisen pääomanvoiton palstalla n:o 5, josta ei silloin maksettaisi maankorkoa, ja kaikkien sitä parempien palstojen maankorko laskisi. Myös työpalkka laskisi, ja voitto nousisi.

Laskipa viljan hinta miten paljon tahansa — jollei pääomaa voitaisi irroittaa maasta eikä kysyntä kasvaisi, niin viljaa ei tuotaisi ulkomailta, koska sitä tuotettaisiin kotimaassa sama määrä kuin ennenkin. Vaikka tuotto tällöin jakaantuisi toisiin ja eräät luokat hyötyisivät toisten joutuessa kärsimään, niin kokonaistuotanto jäisi tarkalleen entiseksi, eikä kansa kokonaisuutena rikastuisi eikä köyhtyisi.

yhteiskunnalliset olot vaativat viljantuontia ja tietyllä pääomalla voi saada 1 000 quarteria, ja jos tämä vuokra-alue tuottaa saman pääoman käytöllä 1 100 quarteria, niin 100 quarteria menee välttämättä maankorkoon. Mutta jos ulkomailta voi saada 1 200 quarteria, jää tämä vuokra-alue viljelemättä, koska se ei silloin tuota edes tavallista voittoakaan. Tästä ei kuitenkaan aiheudu mitään vahinkoa, vaikka tuohon maahan olisi kiinnitetty miten suuri pääoma tahansa. Sehän oli sijoitettu siihen tuoton lisäämiseksi, mikä oli, kuten muistuttakoon, tarkoitus. Eikö yhteiskunnasta ole silloin yhdentekevää, onko toinen puoli sen pääomasta menettänyt osan arvoaan tai vaikkapa koko arvonsakin, kunhan se saa joka vuosi enemmän tuotteita? Ne, jotka tässä tapauksessa valittavat pääoman menetystä, kannattavat tarkoituksen uhraamista keinojen hyväksi.

Viljan suhteellisen alhainen hinta tuottaa kuitenkin aina sen edun, että kulloisenkin tuoton jakaantuminen tällöin todennäköisesti lisää työvoiman ylläpitoon tarkoitettuja varoja, sikäli että tuottava luokka saa voiton nimisenä suuremman ja tuottamaton luokka maankoron nimisenä pienemmän osuuden.

Tämä pitää paikkansa, vaikka pääomaa ei voitaisikaan irroittaa maasta, vaan se on joko käytettävä viljelykseen tai jätettävä kokonaan käyttämättä. Mutta jos suuri osa pääomasta voidaan vapauttaa — mikä onkin ilmeisesti mahdollista — niin se vapautetaan vain siinä tapauksessa, että se vapautettuna tuottaa omistajalleen enemmän kuin maahan jätettynä, siis vain silloin, kun se voidaan sijoittaa johonkin muuhun käyttöön, joka on sekä omistajalle että yhteiskunnalle tuottavampi. Omistaja suostuu luopumaan siitä pääomansa osasta, jota ei voi irroittaa maasta, koska hän voi sen osan avulla, mikä on vapautettavissa, saada suuremman arvon ja suuremman määrän raakatuotteita kuin kieltäytymällä luopumasta sanotusta pääomanosasta. Hän on aivan samanlaisessa asemassa kuin henkilö, joka on suurin kustannuksin asennuttanut tehtaaseensa koneet, mutta myöhemmin havaitsee, että uudet keksinnöt ovat siinä määrin parantaneet tällaisia koneita; että hänen tuottamiensa hyödykkeiden arvo on hyvin suuresti laskenut. Hänelle on silloin vain laskelmakysymys, hylkääkö hän vanhat koneet ja asennuttaa täydellisemmät, jolloin hän siis *menettää vanhojen koneiden koko arvon*, vai jatkaako vielä näiden vanhojen, verraten heikkovoi- maisten koneiden käyttöä. Kukapa sellaisissa oloissa kehoittaisi häntä olemaan käyttämättä parempia koneita siitä syystä, että vanhojen arvo silloin vähenisi tai häviäisi? Ja kuitenkin juuri tällainen on niiden todisteluperuste, jotka haluavat saada meidät kieltämään viljantuonnin, koska muuten vähenee tai häviää se osa maanvuokraajan pääomasta, joka on sijoitettu maahan ainiaaksi. He eivät oivalla, että koko kaupan tarkoitus on lisätä tuotantoa ja että tuotannon lisääntyminen edistää yleistä hyvinvointia, vaikka voikin aiheuttaa osittaisia tappioita. Ol- lakseen johdonmukaisia heidän tulisi yrittää ehkäistä kaikki maanviljelykseen ja teollisuuteen kohdistuvat parannukset sekä

kaikki koneiden keksinnät; sillä vaikka ne edistävätkin yleistä hyödykkeiden runsautta ja siis myös yleistä hyvinvointia, niin toteuttamisensa hetkellä ne kuitenkin aina aiheuttavat sen ilmiön, että maanvuokraajien ja teollisuudenharjoittajien kulloisenkin pääoman osan arvo vähenee tai häviää.¹

Kaikkien muiden elinkeinojen tavoin maanviljelyskin on nimenomaan kauppaikäyvissä maissa alttiina taantumukselle, joka seuraa voimaperäisen edistyksen ajanjaksōa. Niinpä kun sota on keskeyttänyt viljantuonnin, viljan kallistuminen houkuttelee pääomaa maanviljelykseen, koska se tällöin tuottaa suuria voittoja. Tästä on todennäköisesti se seuraus, että maanviljelykseen tulee käytetyksi enemmän pääomaa ja markkinoille joutuu enemmän raakatuotteita, kuin maan tarve vaatii. Silloin viljan hinta laskee liikarunsauden johdosta, ja maanviljelys on kokeva suuria kärsimyksiä, kunnes keskimääräinen tarjonta on saatettu keskimääräisen kysynnän tasalle.

¹ Parhaita julkaisuja, joissa osoitetaan viljantuonnin rajoittamisen epätarkoituksenmukaisuus, on majuri Torrensin »Essay on the External Corn Trade». [1815.] Hänen todisteluaan ei ole kumottu eikä mielestäni voidakaan kumota.

XX l u k u.

ARVO JA VARALLISUUS, NIIDEN TUNNUSMERKIT.

95 §.

»Ihminen on rikas tai köyhä», Adam Smith sanoo, »sen mukaan, missä määrin hän kykenee hankkimaan itselleen ihmiselämän tarvikkeita, mukavuuksia ja huveja.»¹

Arvo eroaa siis olennaisesti varallisuudesta, koska arvo ei riipu runsaudesta, vaan tuotannon vaikeudesta tai helppoudesta. Miljoonan teollisuudessa toimivan miehen työ tuottaa aina saman arvon, mutta ei tuota aina samaa varallisuutta. Koneiden keksintä, ammattitaidon kehitys, parempi työnjako tai sellaisten uusien markkinain löytö, missä hyödykkeitä voi vaihtaa edullisemmin — kaikki tämä voi tehdä miljoonalle miehelle mahdolliseksi tuottaa tietyn yhteiskuntatilan vallitessa kaksi tai kolmekin kertaa enemmän varallisuutta eli »tarvikkeita, mukavuuksia ja huveja» kuin toisessa yhteiskuntatilassa, mutta arvoa he eivät sen perusteella lainkaan lisää. Joka esineen arvo näet nousee tai laskee sen tuotannon helppouden tai vaikeuden mukaan, ts. riippuen siitä työmäärästä, joka on käytetty sen valmistukseen. Olettakaamme, että tietty lukumäärä työläisiä tuottaa tietyn pääoman avulla 1 000 paria sukkia ja että koneiden keksinnän johdosta samat työläiset voivat valmistaa 2 000 paria tai että he valmistaessaan jatkuvasti 1 000 paria voivat lisäksi tuottaa 500 hattua. Silloin 2 000 sukkaparin tai 1 000 sukkaparin ja 500 hatun arvo ei ole suurempi eikä pienempi kuin 1 000 sukkaparin arvo ennen koneiden käyttöönottoa, koska ne on tuotettu samalla työmäärällä. Mutta tuotteiden kokonais-

¹ [Smith, m.t., I kirja, V luku, s. 12 b.]

määrän ¹ arvo on silloin kuitenkin laskenut, sillä vaikka parannusten johdosta lisääntyneen tuotemäärän arvo onkin tarkalleen sama kuin sen pienemmän tuotemäärän arvo, joka olisi valmistettu, jollei mitään parannuksia olisi tehty, niin vaikutus kohdistuu kuitenkin myös niihin vielä kuluttamatta oleviin tavaroihin, jotka oli tuotettu ennen parannuksia. Näiden tavarain arvo vähenee, sikäli kuin se välttämättä laskee niiden tavarain vastaavien määrien arvon tasalle, jotka on valmistettu käyttämällä kaikkia parannusten tuottamia etuja. Näin ollen yhteiskunta, huolimatta hyödykemäärän kasvusta, huolimatta varallisuuden ja nautinnonvälineiden lisääntymisestä, omistaa entistä pienemmän arvomäärän. Jatkuvasti lisäämällä tuotannon helppoutta me jatkuvasti vähennämme joidenkin ennen tuotettujen hyödykkeiden arvoa, vaikka samalla lisäämmekin sekä kansallisvarallisuuttamme että myös tulevaisuuden tuotanto-voimia. Monet kansantaloustieteen erheet ovat johtuneet tässä suhteessa tehdyistä virheistä, kun varallisuuden ja arvon lisääntymistä on pidetty samana asiana ja omaksuttu väärä käsitys siitä, mikä on arvon perusmitta.

96 §. Jotkut pitävät arvon mittana rahaa; heidän mielestään kansa rikastuu tai köyhtyy sen mukaan, voiko se vaihtaa kaikenlaiset hyödykkeensä suurempaan vai pienempään rahamäärään. Toiset katsovat, että raha on hyvin mukava vaihtokaupan väline, mutta ei kuitenkaan sovi muiden esineiden arvon mitaksi; heistä todellinen arvon mitta on vilja ², ja maa on rikas tai köyhä sen mukaan, ovatko sen hyödykkeet vaihdettavissa suurempaan vai pienempään viljamäärään.³ On niitäkin, joiden

¹ [johon kuuluu myös ennen koneiden keksintää tuotettu, vielä jäljellä-oleva varasto.]

² Adam Smith sanoo: »Hyödykkeiden ja työn todellisen ja nimellisen hinnan välinen ero ei ole ainoastaan pelkkä teoretisoinnin kohde, vaan sillä voi joskus olla huomattava käytännöllinenkin merkitys.» [Smith, m.t., I kirja, V luku, s. 14 a.] Olen samaa mieltä; mutta työn ja hyödykkeiden todellinen hinta ei ole sen paremmin todettavissa niiden tavarahinnalla eli Adam Smithin todellisella mitalla kuin niiden kulta- ja hopeahinnallakaan eli hänen nimellisellä mitallaan. Työläinen saa työstään todella korkean hinnan vain silloin, kun hän voi palkallaan ostaa suuren työmäärän tuoton.

³ Niinpä herra Say (Say, m.t., I nide, s. 108) [I kirja, II luku; II painos] tekee sen johtopäätöksen, että hopealla on sama arvo nyt kuin Ludvig XIV:n hallitessa, »koska samalla hopeamäärällä voi ostaa saman viljamäärän».

mielestä maa on rikas tai köyhä sen työmäärän mukaan, minkä se voi ostaa. Mutta miksi pitäisi kullan tai viljan tahi työn olla parempi arvon perusmitta kuin hiili tai rauta, parempi kuin verka, saippua, kynttilät tai muut työläisen tarvikkeet? Miksi, lyhyesti sanoen, jonkin hyödykkeen tai kaikkien hyödykkeiden yhteisesti pitäisi olla mittana, kun kerran tällainen mitta on itsekin alttiina arvon vaihteluille? Viljan samoin kuin kullankin arvo voi tuotannon vaikeutumisen tai helpponemisen johdosta muuttua 10, 20 tai 30 % verrattuna muiden hyödykkeiden arvoon. Miksi meidän pitäisi aina sanoa, että juuri noiden muiden hyödykkeiden arvo on muuttunut, mutta ei viljan arvo? Vain sen hyödykkeen arvo pysyy muuttumatta, jonka tuotanto vaatii kaikkina aikoina saman vaivan ja työn uhrauksen. Mutta sellaista hyödykettä me emme lainkaan tunne, joten voimme väitellä ja puhua siitä vain hypoteettisesti, ikään kuin se olisi hallussamme. Me voimme myös täydentää tieteellistä asiantuntemustamme todistamalla selvästi, että kaikki tähän asti sovelletut mitat ovat täysin kelvottomia. *Mutta vaikka olettaisimmekin jonkin niistä oikeaksi arvon mitaksi, niin se ei kuitenkaan olisi mikään varallisuuden mitta, sillä varallisuus ei riipu arvosta.*¹ Ihminen on rikas tai köyhä sen mukaan, miten runsaasti tarvikkeita ja ylellisyysesineitä on hänen käytettävissään; ja olipa niiden vaihtoarvo rahan, viljan tai työn suhteen korkea tai alhainen, ne tulevat kuitenkin samassa määrin tuottamaan omistajalleen nautintoa. Vain siitä syystä, että »arvo»-käsite on sekoitettu »varallisuus- eli rikkaus»-käsitteeseen, on voitu väittää, että vähentämällä hyödykkeiden, ts. ihmiselämän tarvikkeiden, mukavuuksien ja nautintojen määrää, voi lisätä varallisuutta. Jos arvo olisi varallisuuden mitta, niin tällainen väite olisi hyväksyttävä, koskapa hyödykkeiden niukkuus korottaa niiden arvoa; mutta jos Adam Smith on oikeassa, jos siis varallisuus on tarvikkeita ja nautintoja, niin sitä ei voi lisätä niiden määrää vähentämällä.

¹ [Julkaisijan kursivoima. Tämä kohta osoittaa, miten vaikea on yrittää tilastollisesti verrata toisiinsa kahtena eri ajankohtana vallinneita saman kansan varallisuustiloja.]

Totta on, että harvinaisen hyödykkeen omistaja on rikkaampi, jos hän voi sillä hankkia enemmän ihmiselämän tarvikkeita ja nautintoja. Mutta koska yleinen varallisuus, josta kunkin yksityisen varallisuus ammennetaan, vähenee koko sillä määrällä, minkä joku siitä ottaa, niin muiden ihmisten osuuksien on pakko supistua samassa suhteessa, kuin suotuisassa asemassa oleva henkilö kykenee ottamaan itselleen suuremman määrän.

Olettakaamme, että vesi muuttuu harvinaiseksi hyödykkeeksi — lordi Lauderdale sanoo — ja että se on yhden henkilön yksinomaista omaisuutta; koska vedellä on silloin arvoa, niin ihmiset lisäävät hänen varallisuuttaan; ja jos (yleinen) varallisuus on yksityisten varallisuuksien summa, niin ihmiset lisäävät täten (yleistäkin) varallisuutta. Epäilemättä tämän henkilön varallisuus kasvaa, mutta mikäli maanvuokraajan on pakko myydä osa viljastaan, suutarin osa kengistään ja yleensä kaikkien luovuttava omaisuutensa osasta vain saadakseensa itselleen vettä, josta he eivät ennen maksaneet mitään, niin he ovat koko sitä hyödykemäärää köyhemmät, joka heidän on tähän tarkoitukseen uhrattava, ja vedenomistaja voittaa tarkalleen yhtä paljon kuin he menettävät. Yhteiskunta käyttää tosin entisen määrän vettä ja muita hyödykkeitä, mutta ne jakaantuvat toisin. Tämä merkitsee kuitenkin pikemmin veden monopolin kuin sen niukkuuden edellyttämistä. Mutta jos vettä olisi niukasti, niin maan ja sen yksilöiden varallisuus todella vähenisi, koska maa menettäisi osan eräästä nautinnonvälineestään. Silloin maanvuokraajalla olisi ensiksikin vähemmän viljaa vaihdettavaksi muihin välttämättömiin tai haluttuihin hyödykkeisiin, mutta lisäksi hänen samoin kuin jokaisen muunkin yksilön olisi pakko supistaa erään mitä tärkeimmän nautinnonvälineen kulutusta. Tässä tapauksessa siis varallisuus ei ainoastaan jakaantuisi toisin, vaan myös tosiasiallisesti vähenisi.

Näin ollen voi sanoa, että sellaiset kaksi maata, joilla on tarkalleen sama määrä kaikkia elämän tarvikkeita ja mukavuuksia, ovat tosin yhtä rikkaita, mutta kummankin varallisuuden arvo riippuu niiden tuotannon suhteellisesta helppoudesta tai vaikeu-

¹ [Lauderdale, »Inquiry into the Nature and Causes of Wealth», s. 44.]

desta. Jos me näet voimme paremmalla koneella ja lisätyötä käyttämättä valmistaa yhden parin sijasta kaksi paria sukkiä, niin yksi yardi verkää vaihdetaan kaksinkertaiseen sukka-määrään. Jos taasen samanlainen parannus on saatu aikaan verankin tuotannossa, vaihdetaan sukkiä ja verkää toisiinsa samassa suhteessa kuin ennenkin, mutta kummankin hyödykkeen arvo on silloin laskenut; sillä kun ne vaihdetaan hattuihin, kultaan tai yleensä muihin hyödykkeisiin, täytyy niitä antaa entiseen verrattuna kaksinkertainen määrä. Jos tämä parannus ulottuu vielä kullankin ja kaikkien muiden hyödykkeiden tuotantoon, niin entiset suhteet tulevat vaihdannassa jälleen voimaan. Maassa tuotetaan silloin vuotuisesti kaksinkertainen määrä hyödykkeitä, joten maan varallisuus kaksinkertaistuu, mutta sen arvo ei lisääny.

Vaikka Adam Smith onkin oikein esittänyt varallisuuden määritelmän, jonka olen usein maininnut, niin hän myöhemmin määrittelee varallisuuden toisin, sanoessaan, että »ihminen on rikas tai köyhä sen työmäärän mukaan ¹, minkä hän voi ostaa».² Mutta tämä määritelmä eroaa olennaisesti edellisestä ja on varmasti väärä. Olettakaamme kaivosten tulleen tuottavammiksi, niin että kullän ja hopean arvo on niiden tuotannon helppone-misen johdosta laskenut. Tai olettakaamme sametinvalmistukseen tarvittavan niin paljon vähemmän työtä kuin aiemmin, että sametin arvo on laskenut puoleen entisestä. Silloin lisääntyy kaikkien niiden varallisuus, jotka ostavat näitä hyödykkeitä: toinen voi lisätä hopeakalustonsa määrää ja toinen ostaa kaksinkertaisen määrän samettia. Mutta tällä hopeakalustonsa ja samettinsa lisällä he eivät voi käyttää entistä suurempaa työmäärää, sillä sametin ja hopeakaluston vaihtoarvon laskun johdosta heidän on luovutettava vastaavasti suurempi osa tällaista varallisuutta, ostaakseen yhden päivätyön. Varallisuus ei siis ole arvioitavissa sen työmäärän mukaan, minkä se voi ostaa.

97 §. Edelläsanotusta näkyy, että maan varallisuus voi lisääntyä kahdella tavalla: joko siten, että entistä suurempi osa

¹ [Pantava väliin »mikä voi olla hänen käytettävissään tai».]

² [Smith, m.t., I kirja, V luku, s. 12 b.]

tulosta käytetään tuottavan työvoiman ylläpitoon, jolloin sekä hyödykemäärä lisääntyy että myös sen arvo nousee, tai siten, että lisätyötä käyttämättä entinen työvoima tehdään tuottavammaksi, jolloin lisääntyy hyödykkeiden runsaus, mutta niiden arvo ei nouse.

Edellisessä tapauksessa maa ei ainoastaan rikastuisi, vaan sen varallisuuden arvokin nousisi. Se rikastuisi säästäväisyyden avulla: supistamalla ylellisyys- ja nautintomenojaan ja käyttämällä nämä säästönsä uudestituohtantoon.

Jälkimmäisessä tapauksessa ei välttämättä vähennettäisi ylellisyys- ja nautintomenoja eikä lisättäisi tuottavan työn käyttömäärää, vaan samalla työmäärällä tuotettaisiin enemmän; silloin lisääntyisi varallisuus, mutta sen arvo ei nousisi. Näistä kahdesta varallisuuden lisäämisen tavasta jälkimmäiselle on annettava etusija, se kun tuottaa saman tuloksen aiheuttamatta sellaista nautinnonvälineiden puutetta tai vähenemistä, mikä välttämättä liittyy edelliseen tapaan. Pääoma on se osa maan varallisuutta, joka käytetään silmälläpitäen vastaista tuotantoa ja jota voi lisätä samalla tavoin kuin varallisuutta. Lisäpääoma on vastaisen varallisuuden tuottamisessa yhtä tehokas, olipa se saatu parantamalla ammattitaitoa ja koneita tai käyttämällä uudestituohtantoon entistä suurempi osa tuloa. Varallisuus riippuu näet aina tuotettujen hyödykkeiden määrästä, siihen katsomatta, miten helposti tuotannossa käytetyt välineet on voitu hankkia. Tietty määrä vaatetus- ja elintarvikkeita ylläpitää ja käyttää saman lukumäärän työläisiä ja siis turvaa saman työmäärän suorituksen, olipa nuo tarvikkeet tuotettu 100 tai 200 miehen työllä; mutta niiden arvo on kaksinkertainen, jos niiden tuottamiseen on käytetty 200 miehen työ.

98 §. Herra Say ¹, vaikka hän onkin tehnyt oikaisuja teoksensa »*Traité d'Economie Politique*» neljänteen ja viimeiseen painokseen, näyttää minusta suuresti epäonnistuneen määrittelyssä varallisuutta ja arvoa. Hän pitää näitä kahta käsitettä

¹ [Kokoelmassa »*Lettres à Malthus*», ss. 161—167, Say arvostelee Ricardon kantaa ja yhä kieltäytyy tunnustamasta tässä esitettyä arvon ja varallisuuden välistä eroa.]

synonyymeinä. Hänen mielestään ihminen rikastuu sitä mukaa, kuin hän lisää omaisuutensa arvoa ja hänen käytettävissään on yhä suurempi määrä hyödykkeitä. »Tulojen arvo on silloin nousut», hän huomauttaa, »jos tulot keinoista riippumatta voivat hankkia suuremman määrän tuotteita». Jos verantuotannon vaikeus kaksinkertaistuisi ja verka sen johdosta vaihdettaisiin entiseen verrattuna kaksi kertaa suurempaan määrään (muita) hyödykkeitä, niin herra Sayn mukaan ¹ veran arvo olisi kaksinkertaistunut. Tähän minä yhdyn täydellisesti. Mutta jos (muiden) hyödykkeiden tuotanto tulisi erikoisen helpoksi, samalla kun verantuotanto ei entisestään vaikeutuisi, joten verka vaihdettaisiin kuten ennenkin kaksinkertaiseen määrään (muita) hyödykkeitä, niin herra Say väittäisi yhä edelleen veran arvon kaksinkertaistuneen, vaikka minun käsitykseni mukaan hänen pitäisi sanoa, että verka on säilyttänyt entisen arvonsa, mutta (muiden) hyödykkeiden arvo on laskenut puoleen entisestä. Eikö herra Say ole ilmeisesti epäjohdonmukainen, kun hän sanoo, että tuotannon helpponemisen johdosta kaksi säkkiä viljaa on tuotettavissa samoin välinein kuin ennen tuotettiin yksi ja että joka säkin arvo siitä syystä laskee puoleen entisestä, ja kuitenkin väittää, että verantuottaja, joka vaihtaa verkansa kahteen säkkiin viljaa, saa kaksi kertaa suuremman arvon kuin ennen, jolloin hän saattoi verastaan saada vain yhden säkin? Jos kerran kahdella säkillä on sama arvo kuin ennen yhdellä, niin verantuottaja saa ilmeisesti vain saman arvon, eikä enempää. Hän saa tosin kaksinkertaisen määrän varallisuutta, kaksinkertaisen määrän hyödyllisyyttä, kaksinkertaisen määrän sitä, mitä Adam Smith sanoo käyttöarvoksi, mutta hän ei saa kaksinkertaista arvomäärää. Tästä syystä herra Say ei voi olla oikeassa pitäessään arvoa, varallisuutta ja hyödyllisyyttä synonyymeinä. Tosin useat herra Sayn teoksen kohdat selvästi tukevat minun oppiani, jonka mukaan arvolla ja varallisuudella on olennainen ero, mutta toisaalta on myönnettävä, että hänen teoksessaan on myös muita kohtia, joissa esitetään päinvastaista oppia. Kun

¹ [Viittaukset Sayn käsityksiin koskevat hänen edellämainitun teoksensa neljättä painosta.]

minä en kykene sovittamaan niitä keskenään, tahdon esittää ne tässä toistensa vastakohtina, jotta herra Say — jos hän haluaa kunnioittaa minua ottamalla muistutukseni huomioon — voisi jossakin teoksensa myöhemmässä painoksessa selittää kantansa niin, että ne vaikeudet poistuvat, joita minua lukuunottamatta monet muutkin ovat kokeneet yrittäessään selvittää hänen käsitänsä.

1. Vaihtaessamme kaksi tuotetta toisiinsa me itse asiassa vaihdamme vain ne tuotannolliset palvelukset, joiden avulla tuotteet on saatu aikaan. s. 504.
2. Ei ole muuta todellista kalleutta kuin se, joka johtuu tuotantokustannuksista. Todella kallis esine on se, jonka tuottaminen maksaa paljon. s. 497.
3. Kaikkien niiden tuotannollisten palvelusten arvo, jotka on käytettävä tuotteen aikaansaamiseen, muodostaa sen tuotantokustannukset s. 505.
4. Hyödyllisyys määrää hyödykkeen kysynnän, mutta tuotantokustannukset rajoittavat sen kysynnän laajuutta. Milloin sen hyödyllisyys ei riitä korottamaan sen arvoa tuotantokustannusten tasalle, hyödyke ei ole sen arvoinen, mitä se maksaa; tämä seikka osoittaa silloin, että samat tuotannolliset palvelukset olisi voitu käyttää arvokkaamman hyödykkeen valmistukseen. Tuotannonvälineiden omistajat, ts. ne, joiden käytettävissä ovat työ, pääoma tai maa, vertailevat alituisesti tuotantokustannuksia tuotettujen hyödykkeiden arvoon eli, mikä on lopulta sama asia, eri hyödykkeiden keski-
5. Tulojen arvo on silloin noussut, kun tulot keinoista riippumatta voivat hankkia suuremman määrän tuotteita.
6. Hinta on esineiden arvon mitta, ja niiden arvo on niiden hyödyllisyyden mitta . . . II nide, s. 4.
7. Vapaa vaihdanta osoittaa kulloisenaikin ajankohtana sekä kulloisessakin paikassa ja yhteiskuntatilassa sen arvon, mikä vaihdetuille esineille annetaan s. 466.
8. Tuottaminen on arvon luomista antamalla esineelle hyödyllisyyttä tai sitä lisäämällä ja siten aiheuttamalla esineen kysyntää, joka on sen arvon päätekijä II nide, s. 487.
9. Hyödyllisyyden luominen synnyttää tuotteen. Siitä johtuva vaihtoarvo on vain tämän hyödyllisyyden mitta, toteutetun tuotannon mitta s. 490.
10. Hyödyllisyys, minkä jonkin maan väestö havaitsee tuotteessa olevan, on arvostettavissa vain sen hinnan mukaan, jonka väestö tuotteesta maksaa s. 502.
11. Tämä hinta on sen hyödyllisyyden mitta, joka ihmisten mielestä tuotteeseen sisältyy, sen

näistä arvoa. Tuotantokustannukset eivät näet ole mitään muuta kuin niiden tuotannollisten palvelusten arvo, jotka käytetään tuotannon aikaansaamiseen, eikä tuotannollisen palveluksen arvo mitään muuta kuin tuotannon tuloksena olevan hyödykkeen arvo. Hyödykkeen arvo, tuotannollisen palveluksen arvo, tuotantokustannusten arvo ovat siis kaikki yhtä suuria arvoja, jos asiat jätetään luonnollisen kulkunsa varaan.

tyydytyksen mitta, jonka he tuotteen kulutuksesta saavat. He olisivat näet mieluummin käyttämättä hyväkseen tätä hyödyllisyyttä, jos voisivat samasta hinnasta, jonka se maksaa, hankkia sellaista hyödyllisyyttä, mikä tuottaisi heille enemmän tyydytystä . . s. 506.

12. Kaikkien muiden hyödykkeiden määrä, joka voidaan heti saada sen hyödykkeen vastikkeeksi, mistä halutaan luopua, on aina (vaihdettavan hyödykkeen) riidaton arvo. II nide, s. 4.

Jollei ole muuta todellista kalleutta kuin se, joka johtuu tuotantokustannuksista (2. kohta), niin miten voi väittää jonkin hyödykkeen arvon nousevan (5. kohta), jos sen tuotantokustannukset eivät ole lisääntyneet? Siitäkö syystä vain, että sen vastikkeeksi annetaan suurempi määrä halpaa, siis sellaista hyödykettä, jonka tuotantokustannukset ovat laskeneet? Jos minä annan naulasta kultaa 2 000 kertaa enemmän verkaa kuin naulasta rautaa, niin osoittaako se, että minä pidän kultaa 2 000 kertaa hyödyllisempänä kuin rautaa? Ei tietenkään. Sehän osoittaa vain, kuten herra Say itsekin myöntää (4. kohta), että kullan tuotantokustannukset ovat 2 000 kertaa suuremmat kuin raudan. Jos kummankin metallin tuotantokustannukset olisivat yhtä suuret, niin minä maksaisin kummastakin saman hinnan; mutta jos arvon mittana olisi hyödyllisyys, maksaisin todennäköisesti enemmän raudasta. Juuri tuottajien keskeinen kilpailu, he kun »vertailevat alituisesti tuotantokustannuksia valmiiden tuotteiden arvoon» (4. kohta), määrää eri hyödykkeiden arvon. Jos minä siis annan yhden shillingin leivästä ja 21 shillinkiä guineasta ¹, niin se ei todista, että juuri tällainen on arviointini mukaan niiden hyödyllisyyden mittasuhte.

4. kohdassa herra Say esittää miltei muutoksitta samaa arvo-

¹ (Guinea = vanha, Ricardon aikana vielä käytännössä ollut kultaraha, jonka arvo oli 21 shillinkiä; vuodesta 1814 alkaen sitä ei ole enää lyöty. — Suom. huom.)

oppia, jota minä kannatan. Tuotannollisiin palveluksiin hän lukee maan, pääoman ja työn suoritukset; minä puolestani sisällytän niihin vain pääoman ja työn, mutta en lainkaan maata. Erimielisyytemme johtuu siitä, että kantamme eroavat maankoron suhteen: minä näet pidän sitä aina osittaisen monopolin tuloksena, joka todellisuudessa ei koskaan määrää hintaa, vaan on pikemminkin hinnan seuraus. Olen sitä mieltä, että vaikka maanomistajat luopuisivat koko maankorosta, niin maantuotteet eivät kuitenkaan halpenisi, koska osa niistä aina saadaan sellaisesta maasta, josta mitään korkoa ei makseta eikä voidakaan maksaa, tuoton ylijäämä kun riittää vain pääomanvoiton suoritukseen.

Lopuksi, niin taipuvainen kuin olenkin pitämään suuressa arvossa sitä etua, joka kaikille kuluttajaluokille koituu hyödykkeiden todellisesta runsaudesta ja halpuudesta, en voi yhtyä herra Sayn väitteeseen, että hyödykkeen arvon mitta on se määrä muita hyödykkeitä, joka hyödykkeen vastikkeeksi vaihdannassa saadaan. Olen näet samaa mieltä kuin eräs sangen etevä kirjailija, herra Destutt de Tracy, joka sanoo: »Jonkin esineen mittaaminen on samaa kuin sen vertaaminen tiettyyn määrään sitä muuta esinettä, jonka valitsemme vertailuperustaksi eli mittayksiköksi. Pituuden, painon, arvon mittaaminen eli toteaminen merkitsee siis, että selvitetään, miten monta metriä, grammaa, frangia, ts. samanlaista yksikköä niihin sisältyy.» Frangi ei ole joka esineen arvon mitta, vaan sillä voi mitata ainoastaan sen saman metallin eri määrien arvon, josta frangi itsekin on tehty, mikäli frangi ja mitattava esine eivät ole verrattavissa mihinkään muuhun mittaan, joka olisi yhteinen molemmille. Tällainen vertailu käykin mielestäni päinsä, sillä ovathan molemmat työn tuloksia. Työ on siis se yhteinen mitta, jolla niiden sekä todellinen että suhteellinen arvo on määrättävissä. Tämä näyttää ilokseni olevan myös herra Destutt de Tracyn käsitys.¹ Hän sanoo: »Koska on ilmeistä, että meidän ruumiilliset

¹ Destutt de Tracy, »*Eléments d'Idéologie*», IV nide, s. 99. — Tässä teoksessaan herra de Tracy on antanut hyödyllisen ja kelvollisen esityksen kansantalouden yleisistä periaatteista. Valitettavasti minun täytyy lisätä, että hän

ja henkiset kykymme ovat ainoa, alkuperäinen varallisuutemme, niin näiden kykyjen käyttö, ts. kaikenlainen työ, on ainoa alkuperäinen aarteemme. Tämä käyttö se luo kaikki ne esineet, joita sanomme varallisuudeksi, sekä kaikkein välttämättömimmät että ne, jotka tuottavat meille yksinomaan mielihyvää. Varmaa on myös, että kaikki nuo esineet edustavat vain työtä, joka on ne luonut, ja jos niillä on jokin arvo tai vaikkapa kaksikin eri arvoa, niin se johtuu vain sen työn arvosta, josta ne ovat peräisin.»

Puhuessaan Adam Smithin suuren teoksen ansioista ja puutoksista herra Say katsoo hänen viakseen jäävän sen erheen, että »hän myöntää vain ihmisen työn voivan luoda arvoa. Tarkempi erittely osoittaa meille kuitenkin, että arvo syntyy siitä yhteistoiminnasta, johon ottavat osaa ihmisen työ tai paremmin sanoen hänen utteruutensa sekä luonnonvoimien ynnä pääoman vaikutus. Kun hän ei tuntenut tätä periaatetta, hän ei myöskään voinut esittää oikeata teoriaa koneiden vaikutuksesta varallisuuden tuotantoon.»

Vastoin Adam Smithin käsitystä herra Say puhuu neljännessä luvussa siitä arvosta, minkä hyödykkeille antavat luonnonvoimat, kuten aurinko, ilma, ilmakehänpaine jne., jotka välistä korvaavat ihmisen työn ja välistä toimivat tuotannossa yhdessä sen kanssa.¹ Mutta nämä luonnonvoimat, vaikka ne suuresti

arvovallallaan tukee niitä määritelmiä, jotka herra Say on antanut käsitteistä »arvo», »varallisuus» ja »hyödyllisyys».

¹ »Ensimmäinen ihminen, joka oppi sulattamaan metalleja tulella, ei luonut sitä arvoa, minkä tämä menettely antaa sulatetulle metallille. Tuo arvo on näet tulos tulen fyysisestä vaikutuksesta ynnä niiden utteruudesta ja pääomasta, jotka käyttivät tätä taitoa hyväkseen.»

»Tämä erhe saattoi Smithin tekemään sen väärän johtopäätöksen, että kaikkien tuotteiden arvo edustaa ihmisen äskeistä tai varhaisempaa työtä, ts. että *varallisuus ei ole muuta kuin kasaantunutta työtä*; tästä hän on tehnyt toisen, yhtä väärän johtopäätöksen, että *työ on varallisuuden eli tuotteiden arvon ainoa mitta*.» [Say, m.t., I kirja, IV luku, I nide, ss. 31—32.] Herra Sayn esittämät johtopäätökset ovat kuitenkin hänen omiaan, eivätkä toht. Smithin. Ne ovat oikeat, jos arvoa ja varallisuutta pidetään samana asiana, ja tässä kohdassahan herra Say ei niitä lainkaan toisistaan erota. Mutta vaikka Adam Smith, joka on määritellyt varallisuuden ihmiselämän tarvikkeiden, mukavuuksien ja nautintojen runsaudeksi, olisikin myöntänyt koneiden ja luonnonvoimien voivan hyvin suuresti lisätä maan varallisuutta, niin hän ei olisi kuitenkaan myöntänyt niiden millään tavoin lisäävän tuon varallisuuden arvoa.

lisäävätkin hyödykkeen *käyttöarvoa*, eivät koskaan lisää sen vaihtoarvoa, josta herra Say puhuu. Heti kun näet luonnonvoimat koneiden tai luonnontieteiden tuntemuksen avulla pakotetaan suorittamaan sellaista työtä, joka ennen oli ihmisen tehtävänä, tämän työn vaihtoarvo vastaavasti laskee.¹ Jos myllyä on käytetty 10 miehen voimalla ja sitten havaitaankin, että tuulen tai veden avulla näiden 10 miehen työ on säästettävissä, niin jauhojen arvo, mikäli ne ovat myllyn suorittaman työn tuote, heti laskee säästetyn työmäärän mukaisessa suhteessa, ja yhteiskunnan varallisuus lisääntyy sillä hyödykemäärällä, minkä 10 miehen työ voi tuottaa, koska heidän ylläpitoonsa määrätty varat eivät lainkaan vähene. — Herra Say jättää koko ajan huomioonottamatta käyttöarvon ja vaihtoarvon välisen olennaisen eron.

Herra Say moittii toht. Smithiä siitä, että tämä, pitäessään kaikkien esineiden arvoa ihmisen työstä johtuvana, ei muka ottanut huomioon sitä arvoa, jonka hyödykkeille antavat luonnonvoimat ja koneet. Tämä moite näyttää minusta kuitenkin aiheettomalta, sillä Adam Smith ei missään kohdassa aliarvioi niitä palveluksia, joita luonnonvoimat ja koneet meille suorittavat. Mutta hän selittää aivan oikein sen arvon laadun, minkä ne hyödykkeisiin liittävät: ne ovat meille hyödyksi lisäämällä tuotteiden runsautta, tekemällä ihmiset rikkaammiksi ja korottamalla käyttöarvoa. Koska ne kuitenkin suorittavat työnsä ilmaiseksi, sillä ilman, lämmön ja veden käytöstä ei makseta mitään, niin se apu, minkä ne meille suovat, ei vähimmässäkään määrin korota vaihtoarvoa.

¹ [Vaikka tämä väite useissa tapauksissa pitääkin paikkansa, ei sitä olisi kuitenkaan pitänyt esittää yleispätevänä. Rajoituksen tarpeellisuus johtuu siitä tosiasiasta, että luonto voi joissakin tapauksissa suorittaa sen työn, joka muualla on ihmisen tehtävänä, ts. sama hyödyke tuotetaan usein edullisuuden puolesta erilaisissa oloissa, jolloin sen hinnan eli aseman vaihtosuhteessa määrää se osa kysymyksessäolevista hyödykkeistä, joka on tuotettu kaikkein edullisimmissa oloissa.]

XXI l u k u.

PÄÄOMAN KARTTUMISEN VAIKUTUS VOITTOON JA KORKKON.

99 §.

Pääomanvoitosta annetusta selvityksestä ¹ ilmenee, että pääoman karttumisen ei voi pysyvästi alentaa voittoa, jollei jokin pysyväinen syy aiheuta työpalkan nousua. Jos työvoiman ylläpitoon tarkoitettut varat kasvaisivat kaksin-, kolmin- tai nelinkertaisiksi, ei olisi vaikeata ennen pitkää löytää tarpeellinen lukumäärä työläisiä, jotka näiden varojen avulla voitaisiin pitää työssä. Mutta koska käy yhä vaikeammaksi yhtä mittaa lisätä maan ravintomäärää, niin samanarvoiset varat eivät todennäköisesti enää riittäisi ylläpitämään samaa työvoimaa.² Jos työläisen tarvikkeiden määrää voisi yhtä mittaa ja aina yhtä helposti lisätä, niin voitto- ja palkkatasossa ei voisi tapahtua mitään pysyväistä muutosta, karttuipa pääomaa millainen määrä tahansa. Adam Smith ei kuitenkaan ota lainkaan huomioon sitä, että käy yhä vaikeammaksi hankkia ravintoaineita sille lisätyöläismäärälle, jota lisäpääoma käyttää, vaan hän selittää voittotason laskun aina johtuvan pääoman karttumisesta ja siitä

¹ [44—45 §.]

² [Tämä kohta kaipaa paria selvennystä. Ensiksikin on muistettava, että Ricardo puhuu pysyväisistä eli lopullisista ilmiöistä. Olettakaamme, että saksiparissa on kaksi erikokoista terää ja että isompia teriä on saatavissa ylen määrin. Koska niitä ei voi kuitenkaan käyttää ilman pienempiä teriä, niin näiden myyntihinta väliaikaisesti nousee. Tätä Ricardo ei kiellä, mutta hän olettaa, että pienempiä teriä voidaan tuottaa riittävä määrä lyhyen ajan kuluessa. Toiseksi on mahdollista, että työvoima ei lisäännä nopeasti, vaikka elinkanta nouseekin. Vrt. 37 ja 38 §:ää.]

aiheutuvasta kilpailusta. »Pääoman lisääntyminen», hän sanoo, »pyrkii työpalkkaa korottamalla alentamaan voittoa. Milloin useiden rikkaiden kauppiaiden pääomat suuntautuvat samaan elinkeinon, heidän keskinäinen kilpailunsa pyrkii tietenkin alentamaan siitä saatavaa voittoa; ja jos tällaista pääoman lisääntymistä esiintyy kaikissa saman yhteiskunnan piirissä harjoitetuissa elinkeinoissa, täytyy saman kilpailun aiheuttaa niissä kaikissa sama seuraus.»¹ Adam Smith puhuu tässä työpalkan noususta, mutta se on tilapäinen ilmiö, mikä johtuu siitä, että varat kasvavat ennen kuin väestö on lisääntynyt. Hän ei näy huomaavan, että pääoman kasvaessa sen avulla suoritettava työkin vastaavasti lisääntyy. Herra Say on kuitenkin mitä tyydyttävimmän osoittanut², ettei ole sellaista pääomamäärää, jota maassa ei voisi käyttää, koska kysyntää rajoittaa vain tuotanto.

100 §. Jokainen tuottaa vain kuluttaakseen tai myydäkseen ja myy vain ostaakseen jonkin toisen hyödykkeen, joka voi tuottaa hänelle välittömästi hyötyä tai edistää vastaista tuotantoa. Tuottajasta tulee siis välttämättä joko omien tavarainsa kuluttaja tai jonkun toisen tuottajan tavarain ostaja ja kuluttaja. Ei voi odottaa, että hän pysyisi kauan epätietoisena siitä, mitä hyödykkeitä hän voi edullisimmin tuottaa saavuttaakseen tarkoituksensa, ts. saadakseen toisia tavaroita. Tästä syystä ei ole luultavaa, että hän jatkuvasti tuottaisi sellaisia hyödykkeitä, joilla ei ole kysyntää.³

Näin ollen maassa ei voi karttua mitään sellaista pääomamäärää, jota ei voisi käyttää tuottavasti. Tämä pitää paikkansa, kunnes työpalkka tarvikkeiden kallistumisen johdosta siinä mää-

¹ [Smith, m.t., I kirja, IX luku, ss. 36 b, 37 a.]

² [Say, m.t., I kirja, XV luku.]

³ Adam Smith sanoo Hollannin tarjoavan esimerkin siitä, että voitto laskee seurauksena pääoman karttumisesta, minkä johdosta jokaisessa tuotannonhaarassa käytetään liikaa pääomaa. »Hallitus maksaa siellä lainoistaan 2 % ja hyvää luottoa nauttiva yksityishenkilö 3 %.» [I kirja, IX luku, s. 38 a.] On kuitenkin muistettava, että Hollannin on pakko tuoda ulkomailta miltei koko se viljamäärä, minkä se kuluttaa, ja että työläisten tarvikkeiden raskaan verotuksen johdosta työpalkka on siellä hyvin korkea. Nämä tosiasiat selittävät riittävästi, mistä syystä voitto- ja korkotaso on Hollannissa alhainen.

rin nousee ¹ ja pääomanvoitoksi siis jää niin vähän, että kartuttamisen vaikutin häviää. ² Niin kauan kuin pääomanvoitto on korkea, on myös olemassa kartuttamisen vaikutin. Niin kauan kuin ihmisellä on vielä jokin tarve tyydyttämättä, hän haluaa enemmän hyödykkeitä; ja tämä kysyntä on tehokas, niin kauan kuin hänellä on niiden vastikkeeksi tarjottavana jokin uusi arvo. Jos joku, jolla on (tuloja) 100 000 puntaa vuodessa, saa 10 000 puntaa, ei hän kätke niitä arkkuunsa, vaan joko lisää menojaan tällä määrällä tai käyttää sen itse tuottavasti tahi lainaa jollekulle toiselle samaan tarkoitukseen. Kummassakin tapauksessa kysyntä lisääntyy, joskin kohdistuu eri esineisiin. Jos hän lisää menojaan, niin hänen tehokkaan kysyntänsä kohteeksi joutuvat luultavasti rakennukset, huonekalut tai muut sellaiset nautinnonvälineet. Jos hän taas käyttää nuo 10 000 puntaa tuottavasti, kohdistuu hänen tehokas kysyntänsä ravintoon, vaatteisiin ja raaka-aineisiin, mikä voi antaa työtä uusille työläisille. Mutta se on sittenkin kysyntää. ³

¹ [Tämän kuten monen muunkin kohdan suhteen on pidettävä tarkoin mielessä, mitä Ricardo tarkoittaa käsitteellä »työpalkan nousu», niinkuin hän on sen selittänyt 23 §:ssä. Hän ei tarkoita sitä, että palkannauttijat saavat enemmän tarvikkeita ja ylellisyysesineitä, vaan että he saavat suuremman osuuden työn tuotosta. Tämä tuotto voi kyllä lisääntyä, mutta toisaalta se on jaettava useampien kesken kuin ennen.]

² Onko seuraava herra Sayn väite täysin sopusoinnussa hänen oman teorian kanssa? »Mitä runsaammin pääomia on vapaina niiden käyttömäärään verrattuna, sitä enemmän pääomalainojen korkotasoa laskee.» — II nide, s. 108. [Say, m.t., II kirja, VIII luku; II painos.] Jos kerran maa voi käyttää pääomia miten paljon tahansa, niin kuinka voi puhua niiden liikarunsaudesta sijoitusmahdollisuuksiin verrattuna?

³ Adam Smith sanoo: »Milloin jonkin erityisen tuotannonhaaran tuotto ylittää maan kysynnän vaatiman määrän, on ylijäämä lähettävä ulkomaille vaihdettavaksi hyödykkeisiin, joita kotimaassa kysytään. *Ilman sellaista vientiä täytyy osan maan tuottavasta työstä lakata ja sen vuotuisen tuoton arvon laskea.* Ison-Britannian maa ja työ tuottavat yleensä enemmän viljaa, villaa ja metalliteoksia kuin kotimarkkinain kysyntä vaatii. Niiden ylijäämä on siis lähetettävä ulkomaille ja vaihdettava hyödykkeisiin, joita kotimaassa kysytään. Vain sellaisen viennin avulla tämä ylijäämä voi saada arvon, joka riittää korvaamaan sen tuottamiseen käytetyt työn ja kustannukset.» [Smith, m.t., II kirja, V luku, s. 153 a.] Tämän sitaatin nojalla voisi luulla Adam Smithin tehneen sen johtopäätöksen, että meidän on jostakin syystä pakko tuottaa liikaa viljaa, villatavaroita ja metalliteoksia ja että niiden tuotantoon sijoitettua pääomaa ei voisikaan käyttää muulla tavoin. Kuitenkin riippuu vain meidän valinnastamme, millaisen käytön pääoma saa, joten minkään hyödykkeen liikarunsaus ei voi kauan jatkua. Muutenhan hyödykkeen hinta laskisi luonnollisen tasonsa alapuolelle, ja pääoma siirtyisi johonkin tuottavampaan

Tuotteet ostetaan aina tuotteilla tai palveluksilla; raha on vain väline, jonka avulla vaihdanta toimitetaan. Jotakin yksityistä hyödykettä voidaan tuottaa liikaa, ja sitä voi olla markkinoilla niin ylen määrin, että sen hinta ei korvaa siihen käytettyjä pääomamenoja. Mutta tällainen ilmiö ei voi sattua kaikkien hyödykkeiden suhteen. Viljan kysyntää on rajoittamassa niiden suiden lukumäärä, jotka viljaa syövät, ja kenkien ja vaatteiden kysyntää niitä käyttävien henkilöiden lukumäärä. Mutta vaikka yhteiskunta tai sen osa voikin saada niin paljon viljaa ja niin paljon hattuja ja henkiä, kuin se voi tai haluaa kuluttaa, niin samaa ei voi sanoa kaikista hyödykkeistä, jotka luonto tai ammattitaito tuottaa. Jotkut kuluttaisivat enemmän viiniä, jos heillä olisi varoja sen hankkimiseen. Toiset, joilla on riittävästi viiniä, haluaisivat ostaa lisää tai parempia huonekaluja. Eräät taas olisivat halukkaita koristamaan tonttejaan tai laajentamaan asumuksiaan. Halu tehdä tätä kaikkea tai jotakin sentapaista on ominainen kaikille ihmisille; tarvitaan vain varoja, mutta niitä voi saada vain lisäämällä tuotantoa. Jos käytettävissäni olisi ravintoa ja muita tarvikkeita, ei minun tarvitsisi olla kauan vailla työläisiä, jotka valmistaisivat minulle joitakin kaikkein hyödyllisimpiä tai eniten haluamiani esineitä.

Laskeeko voitto vai eikö laske tuotannon lisääntymisen ja siitä aiheutuvan kysynnän johdosta, riippuu yksinomaan työpalkan noususta, joka puolestaan, lyhyttä ajanjaksoa lukuunottamatta, on riippuvainen siitä, miten helposti työläisen ravinto ja muut tarvikkeet ovat tuotettavissa. Sanon: »lyhyttä ajanjaksoa lukuunottamatta», koska mikään väite ei ole paremmin todistettu kuin se, että työvoiman tarjonta on aina lopulta työvoiman ylläpitovarain mukainen.

On vain yksi tapaus, sekin vain tilapäisesti ilmenevä, jolloin pääoman karttuminen voi ravinnon hinnan ollessa alhainen joh-

käyttöön. Kukaan muu kirjailija ei ole osoittanut tyydyttävämmän tai taitavamman kuin toht. Smith, että pääoma pyrkii poistumaan niistä tuotannonhaaroista, joissa tuotettujen tavarain hinta ei korvaa kaikkia niitä menoja, tavallinen voitto mukaanluettuna, mitkä aiheutuvat tavarain valmistuksesta ja markkinoille toimittamisesta. Ks. I kirjan X lukua [yleinen selvittely, s. 41 b].

taa voiton laskuun. Näin käy silloin, kun työvoiman ylläpito-varat lisääntyvät paljon nopeammin kuin väestö kasvaa; työpalkka on silloin korkea ja voitto alhainen. Jos jokainen luopuisi ylellisyysesineiden käytöstä ja pyrkisi vain kartuttamaan pääomaansa, niin voitaisiin tuottaa niin suuri määrä tarvikkeita, ettei sitä kyettäisi nopeasti kuluttamaan. Silloin kaikki markkinat saattaisivat epäilemättä ylen määrin täyttyä näistä harvalajisista hyödykkeistä, ja seurauksena olisi, ettei niiden lisäämäärällä voisi olla kysyntää eikä lisöpääoman käyttö voisi tuottaa voittoa. Jos ihmiset lakkaisivat kuluttamasta, niin he lakkaisivat myös tuottamasta. Tämä myönnytys ei ole ristiriidassa yleisen periaatteen kanssa. On vaikea olettaa, että sellaisessa maassa kuin esim. Englannissa voisi ilmetä taipumusta käyttää maan koko pääoma ja työ yksinomaan tarvikkeiden tuotantoon.¹

101 §. Kun kauppiat sijoittavat pääomansa ulkomaankauppaan tai (ulkomaidenväliseen) rahti- eli välityskauppaan (carrying trade), he eivät menettele niin välttämättömyyden pakosta, vaan aina valinnan nojalla: sellainen kauppa tuottaa näet heille jonkin verran enemmän voittoa kuin kotimaan-kauppa.

¹ [Tämä on Ricardon vastaus niiden viittauksiin, jotka pitävät yleistä liikatuotantoa mahdollisena. On tarpeetonta sanoa, että J. S. Mill on omaksunut samanlaisen katsantokannan (»Principles», III kirja, XIV luku). Tätä kysymystä on melko laajasti käsitellyt prof. Lexis (Schönbergs Handbuch, ss. 535—540), joka, vaikka toteakin tuotannon ja kysynnän teoreettisen samaisuuden, kuitenkin väittää, että nykyisten olojen ja tuotantotapojen vallitessa yleinen liikatuotanto on mahdollinen. Silloin syntyy pula, joka aiheuttaa mitä surkeinta hätää ja kurjuutta. Huomattakoon kuitenkin, ettei hän pidä pulan syynä liikatuotantoa, vaan sellaista kilpailua, jonka vallitessa eräitä hyödykkeitä ei saada kaupaksi kannattavasta hinnasta. Kun niiden tuottajat eivät silloin kykene ostamaan toisia hyödykkeitä, jotka on valmistettu nimenomaan heidän kysyntäänsä silmälläpitäen, syntyy häiriötila, joka voi levitä laajoille aloille. Monet saattavat jäädä vaille tavaroita, joita he tarvitsevat ja jotka he voivat hankkia vasta sitten, kun suostuvat myymään omat varastonsa niin ikään polkuhinnasta. Silloin yleisö alkaa epäröidä, ja yleinen epävarmuuden tila syntyy.

Ilmiön todellisena syynä on tietenkin eräiden hyödykkeiden suhteen jo ilmennyt liikatuotanto, joka, jos se on määrältään riittävän suuri, saa aikaan, että muidenkin tuotteiden kokonaismäärä osoittautuu liian suureksi. Kysymyksessä on tällöin väärään suuntaan kehittynyt tuotanto, joka muuttaa koko taloustoiminnan kulun.

Tällainen liikatuotannon tapaus ei sellaisenaan kumoa Ricardon teoriaa, mutta voi saattaa meidät huolellisemmin erottamaan toisistaan teorian ja todelliset olot.]

Adam Smith on oikein huomauttanut, että »joka ihmisen ravinnotarvetta on rajoittamassa ihmisvatsan suppea tilavuus, mutta mukavuuden- ja koreilunhalulla, mitä tulee asuntoon, vaatteisiin, ajoneuvoihin ja huonekaluihin, ei näytä olevan mitään varmaa rajaa».¹ Näin ollen luonto välttämättä rajoittaa sitä pääomamäärää, joka kulloinkin voidaan edullisesti käyttää maanviljelykseen, mutta ei aseta mitään rajoja sille pääomamäärälle, joka on käytettävissä »elämän mukavuuksien ja koreuksien» hankkimiseen. Päämääränä on hankkia suurin mahdollinen paljous näitä tyydytyksenvälineitä, ja vain siitä syystä, että ulkomaankaupan tai rahtikaupan avulla tämä päämäärä on helpommin saavutettavissa, pääomaa sijoitetaan mieluummin näihin kaupanhaaroihin kuin haluttujen hyödykkeiden tai niiden korvikkeiden kotimaiseen tuotantoon. Mutta jos jotkin erityiset seikat estäisivät meitä käyttämästä pääomaamme ulkomaankauppaan tai rahtikauppaan, niin me sijoittaisimme sen, vaikkakin vähemmän edullisesti, kotimaiseen käyttöön. Ja niin kauan kuin »mukavuuden- ja koreilunhalulla, mitä tulee asuntoon, vaatteisiin, ajoneuvoihin ja huonekaluihin», ei ole mitään rajaa, ei myöskään niiden hankkimiseen käytettävissä olevalla pääomalla voi olla mitään muuta rajaa kuin niiden varojemme määrä, jotka voimme käyttää näitä esineitä tuottavien työläisten ylläpitoon.

Adam Smith puhuu kuitenkin rahtikaupasta ², ikään kuin se ei olisi valinnanvarainen, vaan välttämättömyyden osoittama elinkeino, ikään kuin siihen sijoitettu pääoma jäisi joutilaaksi, jollei sitä käytettäisi juuri siihen, ikään kuin kotimaankauppaan käytetty pääoma tulvisi yli äyräiden, jollei se rajoittuisi tiettyyn määrään. Hän sanoo: »Kun jonkin maan kokonaispääoma on kasvanut niin suureksi, *ettei sitä enää voi kokonaan käyttää kysymyksessäolevan maan kulutuksen tyydyttämiseen ja tuottavan työ-*

¹ [Smith, m.t., I kirja, XI luku, s. 69 b.]

² [Sen merirahtikaupan laajuutta, jota Englanti nykyisin harjoittaa ulkomaiden laskuun, selvittelee R. Giffen, »Essays in Finance», I sarja (1886), s. 151 ss., II sarja (1887) s. 132 ss.; ks. myös »Discussion on Mr. Giffen's paper», »Stat. Soc. Journal», kesäkuu 1882, ss. 284—296.]

voiman ylläpitoon, tulvii sen liikaosa itsestään rahtikauppaan ja käytetään samojen palvelusten tekemiseen muille maille.»¹

»Osalla Ison-Britannian taloustoiminnan tuoton ylijäämästä ostetaan vuotuisesti noin 96 000 härkätynnyriä (hogshead)² tupakkaa. Mutta Ison-Britannian oma kysyntä ei vaadi enempää kuin ehkä 14 000. Jollei siis jäljelläolevia 82 000 härkätynnyriä voisi lähettää ulkomaille ja vaihtaa joihinkin sellaisiin hyödykkeisiin, joilla kotimaassa on suurempi kysyntä, niin tuon liikamäärän tuonti lakkaisi heti, ja samalla loppuisi kaikkien niiden Ison-Britannian asukkaiden tuottava työ, joita nyt käytetään valmistamaan niitä tavaroita, millä nuo 82 000 härkätynnyriä joka vuosi ostetaan.»³ Mutta eikö tätä Ison-Britannian tuottavan työn osaa voisi käyttää joidenkin muunlaisten tavarain valmistukseen, joilla voisi ostaa kotimaassa enemmän kysytyjä hyödykkeitä? Ja jollei se kävisi päinsä, niin emmekö voisi, vaikka vähemmän edullisesti, käyttää tätä tuottavaa työtä noiden haluttujen tavarain tai ainakin niiden korvikkeiden kotimaiseen valmistukseen? Jos tarvitsisimme samettia, niin emmekö voisi itse yrittää sen valmistusta? Ja jos emme voisi onnistua, niin eikö meidän olisi mahdollista tuottaa enemmän verkaa tai jotakin muuta haluamaamme tavaraa?

Me valmistamme hyödykkeitä ja ostamme niillä tavaroita ulkomailta, koska siten voimme saada niitä suuremman määrän, kuin voisimme itse tuottaa kotimaassa. Jos tällaisen kaupankäynnin mahdollisuus meiltä riistettäisiin, niin me alkaisimme heti jälleen itse tuottaa näitä tavaroita. Mutta tämä Adam Smithin käsitys on ristiriidassa kaikkien hänen yleisten oppiensä kanssa, mitä tähän asiaan tulee. »Jos vieras maa voi hankkia meille jonkin hyödykkeen halvemmalla, kuin me itse voimme sen tuottaa, on parempi ostaa se sieltä osalla sitä tuottoa, minkä meidän oma uutteruutemme antaa käytettynä sellaiseen tuotantoon, jossa olemme etevämmät. *Maan koko taloustoiminta, koska se on aina suhteellinen siihen sijoitettuun pää-*

¹ [Smith, m.t., II kirja, V luku, s. 153 b.]

² (Engl. tilavuusmitta = 52 $\frac{1}{2}$ gallonia à 4 $\frac{1}{2}$ litraa. — Suom. huom.)

³ [Smith, m.t., II kirja, V luku, s. 153 b.]

omaan, ei tämän johdosta vähene; ¹ sen on vain itsensä löydetävä se tapa, jolla sitä voidaan edullisimmin käyttää.» ²

Ja edelleen: »Näin ollen ne, joiden käytettävissä on enemmän ravintoa, kuin mitä he itse voivat kuluttaa, aina suostuvat vaihtamaan tämän ylijäämän eli, mikä on sama asia, sen hinnan toisenlaisiin tyydytyksenvälineisiin. Kaikki se, mikä jää yli, kun rajalliset tarpeet on täytetty, käytetään niiden halujen tyydyttämiseen, jotka ovat täyttymättömiä, koska niillä ei näy olevan äärtä eikä rajaa. Ravintoa saadakse köyhät ponnistelevat rikkaiden mielitekojen noudattamiseksi, ja varmistaakseen sen saannin he kilpailevat keskenään työnsä halpuudessa ja hyvydessä. Työläisten lukumäärä kasvaa sitä mukaa kuin ravinnon määrä lisääntyy, ts. sitä mukaa kuin maanviljelys paranee ja laajenee. Mutta koska heidän toimintansa luonne sallii toteutettavan äärimmilleen kehitetyn työnjaon, niin heidän jalostamiensa raaka-aineiden määrä lisääntyy paljon suuremmassa suhteessa kuin heidän oma lukumääränsä. Tästä johtuu, että kaikenlaiset raaka-aineet, joita ihmisten kekseliäisyys osaa käyttää hyödyksi tai koristeiksi rakennuksissa, vaatteissa, ajokaluissa tai huonekaluissa, saavat kysyntää, joka ulottuu myös maan uumenissa oleviin kivettyymiin ja kivennäisiin, jalometalleihin ja jalokiviin.» ³

Näistä myönnytyksistä voi siis tehdä sen johtopäätöksen, että kysyntä on rajaton, että pääomankäyttö on rajaton niin kauan kuin se tuottaa jotakin voittoa ja että, olipa pääomaa karttunut miten runsaasti tahansa, työpalkan nousu on ainoa riittävä syy, joka aiheuttaa voiton laskun. Tähän voi vielä lisätä, että työpalkan nousun ainoa riittävä ja pysyväinen syy on se yhä lisääntyvä vaikeus, mikä liittyy ravinnon ja muiden tarvikkeiden hankkimiseen yhä kasvavalle työväenjoukolle.

102 §. Adam Smith on oikein huomauttanut, että on ääretömän vaikea saada selville pääoman voittotasoa. »Voitto vaihtelee siinä määrin, että sen keskimääräisen tason osoittaminen

¹ [Asiaan kuulumaton lause jätetty väliltä pois.]

² [Smith, m.t., IV kirja, II luku, s. 185 a.]

³ [Smith, m.t., I kirja, XI luku, s. 69 b.]

olisi vaikea jo yksityisessäkin elinkeinossa, saati sitten koko tuotantotoiminnan alalla. Varmaan on täysin mahdotonta jottenkin tarkoin arvioida, miten korkea voitto on ollut aiemmin tai jo kauan sitten kuluneina ajanjaksoina.»¹ Koska kuitenkin on ilmeistä, että rahankäytöstä maksetaan paljon silloin, kun sillä on paljon ansaittavissa, niin hän arvelee, että »markkinoilla vallitsevan korkotason avulla me voimme saada jonkinlaisen käsityksen voittotasosta, ja rahankoron kehityksen historia kertoo meille myös voittotason kehityksen vaiheet.»² Varmaa onkin, että jos markkinakorkotaso olisi tarkoin todettavissa huomattavan pitkältä ajanjaksolta, niin meillä olisi välttävän tarkka peruste voittotason kehityksen arvioimiseksi.

Mutta kaikissa maissa valtio on erheellisten poliittisten näkökohtien harhauttamana sekaantunut tähän prosessiin. Se on ehkäissyt kohtuullisen ja vapaan markkinakorkotason muodostumisen säätämällä raskaat, häviöön saattavat rangaistukset kaikille niille, jotka ottavat laissa säädettyä tasoa korkeamman koron. Näitä lakeja on todennäköisesti kierretty kaikissa maissa, mutta tästä seikasta asiakirjat antavat meille varsin niukasti tietoja, sillä niistä käy selville pikemminkin laillinen ja säädetty korkotaso kuin markkinakorkotaso. Nykyisen sodan aikana³ on valtionrahaston ja amiraliteetin maksusitoumuksia diskontattu useinkin niin korkean korkotason mukaan, että niiden ostajat ovat saaneet rahoistaan korkoa 7 tai 8 %, vieläpä enemmänkin. Hallitus on ottanut lainoja, joista on maksettava korkoa enemmän kuin 6 %, ja yksityishenkilöt ovat usein joutuneet välillisesti maksamaan rahankorkoa enemmän kuin 10 %. Ja kuitenkin laillinen korkotaso on koko tämän ajan ollut muuttumatta 5 %. Selvityksen saannin kannalta on siis vähän luottamista siihen, mikä kulloinkin on säädetty ja laillinen korkotaso, koska me näemme sen voivan niin huomattavasti poiketa mark-

¹ [Smith, m.t., I kirja, IX luku, s. 37 a. Tätä voi tuskin sanoa sitaatiksi, vaan pikemminkin selittelyksi.]

² [Sama huomautus kuin edellisen »sitaatin» suhteen. Smith, m.t., I kirja, IX luku, s. 37 a.]

³ (Tarkoitettaneen Napoleonin sotien viimeistä vaihetta, jonka aikana Ricardo valmisti tätä teosta. Sen ilmestyessä v. 1817 vallitsi jo rauha. — Suom. huom.)

kinakorkotasosta. Adam Smith kertoo meille¹, että Henrik VIII:n 37:nnestä hallitusvuodesta Jaakko I:n 21:een hallitusvuoteen laillinen korkotaso oli jatkuvasti 10 %. Pian restoration jälkeen se alennettiin 6 %:iin ja Annan 12:ntena hallitusvuonna 5 %:iin. Hän arvelee laillisen korkotason seuranneen markkinakorkotasoa, eikä sitä edeltäneen. Ennen Amerikan sotaa hallitus otti 3 %:n lainoja, ja niin pääkaupungissa kuin useissa muissakin kuningaskunnan osissa luottoa nauttivat henkilöt maksoivat lainoistaan 3 1/2, 4 ja 4 1/2 %.

103 §. Mutta vaikka korkotaso lopullisesti ja pysyvästi määräytyykin voittotason mukaan, niin se voi kuitenkin väliaikaisesti muuttua muista syistä. Jokainen rahan määrän ja arvon muutos vaikuttaa tietenkin hyödykkeiden hintoihin. Ne muuttuvat niin ikään, kuten olemme jo osoittaneet, milloin tarjonnan ja kysynnän välinen suhde muuttuu, vaikka tuotanto ei helpponsi eikä vaikeutuisi. Milloin tavarain markkinahinnat laskevat liiallisen tarjonnan, kysynnän vähenemisen tai rahan arvon nousun johdosta, kasaantuu tehtailijalle tietenkin tavaton määrä valmiita tavaroita, koska hän ei halua myydä niitä polkuhinnasta. Suorittaakseen juoksevat maksunsa, joista hän tavallisesti selviytyi tavaroitaan myymällä, hän turvautuu nyt luotonottoon, josta hänen on usein maksettava korkeampi korko. Tämä on kuitenkin vain ohimenevä ilmiö; sillä joko tehtailijan laskelmat olivat hyvin perustellut, ja hänen tuotteittensa markkinahinta nousee, tai hän havaitsee kysynnän vähenneen pysyvästi ja alistuu uuteen asiaintilaan. Silloin hinnat laskevat, ja raha sekä korko palaavat todelliseen arvoonsa. Jos uuden kaivoksen löydön tai pankkitoimessa ilmenneiden väärinkäytösten johdosta tahi jostakin muusta syystä rahan määrä suuresti lisääntyy, on siitä se lopullinen seuraus, että hyödykkeiden hinnat nousevat samassa suhteessa kuin rahan määrä on lisääntynyt. Mutta siihen mennessä kuluu todennäköisesti aina tietty aika, jolloin korkotaso jonkin verran muuttuu.

Valtion arvopaperien kurssi ei ole mikään varma peruste korkotason arvioimiseksi. Sodan aikana hallituksen yhtämittä-

¹ [Smith, m.t., I kirja, IX luku, s. 37 a.]

nen lainanotto rasittaa siinä määrin arvopaperimarkkinoita, ettei valtionpaperien kurssi ehdi asettua asianmukaiselle tasolle, ennen kuin uusi laina taas lasketaan liikkeeseen, jota paitsi kurssi on alttiina poliittisten tapahtumien ennakkovaikutuksille. Rauhan aikana sitä vastoin kuoletusrahaston toiminta ja se seikka, että eräs ihmisluokka on haluton sijoittamaan varojaan muuhun käyttöön kuin sellaiseen, johon se on tottunut, jota se pitää varmana ja joka takaa sille mitä säännöllisimmän koronmaksun, korottavat valtionpaperien kurssia ja siis painavat niiden korkotason yleisen markkinakorkotason alapuolelle. Lisäksi on huomattava, että hallitus maksaa eri sitoumuksistaan hyvin erilaisia korkomääriä. Samalla kun 100 punnan pääoma 5 %:n obligatioina myydään 95 punnasta, saadaan 100 punnan määräisestä valtionrahaston sitoumuksesta joskus 100 puntaa 5 shillinkiä, vaikka siitä maksetaankin vuotuista korkoa vain 4 puntaa 11 shillinkiä 3 penceä. Mainittujen hintojen välillä edellinen näistä arvopapereista tuottaa siis ostajalleen korkoa enemmän kuin $5\frac{1}{4}$ %, mutta jälkimmäinen vain vähän enemmän kuin $4\frac{1}{4}$ %. Pankkiirit ovat näet halukkaat ostamaan tietyn määrän näitä valtionrahaston sitoumuksia varmana ja helposti rahaksimuutettavana sijoituksena. Mutta jos niiden määrää lisättäisiin niin runsaasti, että se suuresti ylittäisi tämän kysynnän, niin niiden arvo todennäköisesti laskisi yhtä paljon kuin 5 %:n obligatioiden. Paperi, joka tuottaa vuotuista korkoa 3 %, myydään aina suhteellisesti korkeammasta hinnasta kuin 5 %:n paperi, koska kummankin pääomavelka voidaan kuolettaa vain alpari-kurssin mukaan eli maksamalla 100 punnan paperista 100 puntaa rahaa. Markkinakorkotaso voi näet laskea 4 %:iin; silloin hallitus maksaa 5 %:n paperin haltijalle pääomavelan alpari-kurssin mukaan, jollei hän suostu koron alentamiseen 4 %:iin tai muuhun määrään, joka alittaa 5 %; mutta hallituksen olisi epäedullista suorittaa sellaista maksua 3 %:n paperin haltijalle, ennen kuin markkinakorkotaso on laskenut alle 3 %:n. — Valtionvelan korkojen maksamiseksi liikkeestä poistetaan neljästi vuodessa muutamiksi päiviksi hyvin suuret rahamäärät. Kun tämä rahan kysyntä on vain

ohimenevä ilmiö, vaikuttaa se harvoin hintoihin; siitä selviydytään tavallisesti maksamalla korkeampi korko.¹

¹ »Kaikenlaiset valtionlainat», herra Say huomauttaa, »ovat sikäli haitallisia, että ne siirtävät pääomaa tuotannollisesta käytöstä kulutukseen; ja milloin lainat otetaan maassa, jonka hallitus ei nauti suurta luottamusta, johtuu niistä vielä sekin haitta, että pääomankorko nousee. Kukapa suostuisi lainaamaan pääomaansa maanviljelykselle, teollisuudelle ja kaupalle 5 %:n vuotuista korkoa vastaan, kun kerran on olemassa lainanottaja, joka on valmis maksamaan 7 tai 8 %? Näin ollen se tulon laji, jota sanotaan pääomanvoitoksi, lisääntyisi kuluttajien kustannuksella. Kulutus vähenisi tuotteiden hintojen noustua. Sitä paitsi vähenisi muiden tuotannollisten palvelusten kysyntä, ja niistä maksettaisiin vähemmän. Sellaisesta asiaintilasta joutuisi kärsimään koko kansa, lukuunottamatta pääomanomistajia.» (Say, m.t., III kirja, IX luku, II nide, s. 360; II painos.) Kysymykseen: »Kuka suostuisi lainaamaan rahaa maanvuokraajille, tehtailijoille ja kauppiaille 5 %:n vuotuista korkoa vastaan, kun toinen lainanottaja, joka nauttii vähäistä luottoa, maksaisi 7 tai 8 %?» minä vastaan, että siihen suostuisi jokainen harkitseva ja järkevä ihminen. Jos korkotasoa on 7 tai 8% siellä, missä lainanantajaa on uhkaamassa erityisen suuri tappionvaara, niin miksi sen pitäisi olla yhtä korkea sielläkin, missä hän on sellaisilta vaaroilta turvassa? Herra Say tosin myöntää, että korkotasoa on riippuvainen voittotasosta; mutta eihän siitä vielä seuraa, että voittotasoa on riippuvainen korkotasosta. Edellinen on syy ja jälkimmäinen seuraus, eivätkä mitkään olosuhteet voi pakottaa niitä vaihtamaan paikkaa.

XXII l u k u.

VIENTIPALKKIOT JA TUONTIKIELLOT.

104 §.

Viljanvientipalkkio pyrkii alentamaan ulkomaisten kuluttajien maksettavaa viljan hintaa, mutta sillä ei ole pysyväistä vaikutusta viljan hintaan kotimarkkinoilla.

Olettakaamme, että viljan hinnan, jotta se tuottaisi tavallisen ja yleisen pääomanvoiton, pitää olla Englannissa 4 puntaa quarterilta. Silloin viljaa ei voi viedä ulkomaille, missä sen myyntihinta on 3 puntaa 15 shillinkiä quarterilta. Mutta jos sen viennistä maksetaan palkkiota 10 shillinkiä quarterilta, niin sitä voi myydä ulkomarkkinoilla 3 punnasta 10 shillingistä. Viljantuottaja saa siis saman voiton, myipä hän viljansa 3 punnasta 10 shillingistä ulkomarkkinoilla tai 4 punnasta kotimarkkinoilla.

Näin ollen palkkio, joka alentaa brittiläisen viljan hinnan vieraassa maassa sen maan omien viljantuotantokustannusten alapuolelle, lisää tietenkin brittiläisen ja vähentää sikäläisen viljan kysyntää. Tällainen brittiläisen viljan kysynnän lisääntyminen välttämättä korottaa väliaikaisesti viljan hintaa kotimarkkinoilla ja saman ajan kuluessa estää myös viljan hintaa laskemasta ulkomarkkinoilla sille alhaiselle tasolle, jolle palkkio pyrkii sitä painamaan. Mutta niillä syillä, jotka täten vaikuttavat viljan markkinahintaan Englannissa, ei ole mitään vaikutusta viljan luonnolliseen hintaan eli sen todellisiin tuotantokustannuksiin. Viljanviljelykseen ei näet tarvita entistä enem-

män työtä eikä pääomaa.¹ Jos siis maanvuokraajan pääomanvoitto oli ennen vain sama kuin muiden elinkeinonharjoittajien pääomanvoitto, niin hinnan noustua se kohoaa huomattavasti jälkimmäisen yläpuolelle. Korottamalla maanvuokraajan pääomanvoittoa vientipalkkio vaikuttaa edistävasti maanviljelykseen, joten siihen siirtyy teollisuudesta pääomaa, kunnes ulkomarkkinain lisääntynyt viljankysyntä on tyydytetty. Silloin viljan hinta laskee kotimarkkinoilla jälleen luonnolliseen ja välttämättömään määräänsä, ja voitto palaa vakinaiselle ja tavalliselle tasolle. Ulkomarkkinoilla ilmenevä viljantarjonnan lisääntyminen alentaa myös viljan hintaa vientimaassa, painaen siten viljanviejän voiton siihen alimpaan määrään, joka vielä voi tehdä viennin harjoittamisen mahdolliseksi.

Viljanvientipalkkion lopullinen vaikutus ei siis osoittaudu viljan hinnan nousuna tai laskuna kotimarkkinoilla, vaan viljan halpenemisena ulkomaisille kuluttajille — koko palkkion määrällä, jos ulkomainen hinta ei ennen ollut kotimaista alempi, ja pienemmällä määrällä, jos ulkomainen hinta oli kotimaista alempi.

Eräs kirjoittaja, joka on Edinburgh Review'n viidennessä niteessä ² käsitellyt viljanvientipalkkiota, on hyvin selvästi osoittanut sen vaikutukset ulko- ja kotimaiseen kysyntään. Hän on myös oikein huomauttanut, ettei tämä palkkio voi olla edistämättä maanviljelystä vientimaassa; mutta hänkin näyttää omaksuneen sen yleisen etheellisen käsityksen, joka on johtanut harhaan toht. Smithin ja luullakseni useimmat muutkin tätä kysymystä käsitelleet kirjailijat. Hänen mielestään näet viljan hinta, koska se lopulta määrää työpalkan, määrää myös kaikkien muidenkin hyödykkeiden hinnat. Hän sanoo: »Korottamalla maanvuokraajan voittoa viljanvientipalkkio vaikuttaa edistävasti maanviljelykseen. Tekemällä viljan kalliimmaksi kotimaisille kuluttajille se väliaikaisesti vähentää heidän viljanostokykyään ja siten supistaa heidän todellista varallisuuttaan. On

¹ [Tässä on jäänyt mainitsematta eräs ehto; ks. tämän §:n loppua (s. 320) ja myös 108 §:ää. Viljan hinnan määrää sen viljan hinta, joka on tuotettu kaikkein epäedullisimmissa oloissa.]

² [Lokakuu, 1804.]

kuitenkin ilmeistä, että jälkimmäisen vaikutuksen täytyy olla ohimenevää laatua, sillä työläiskuluttajien palkka oli jo ennen määräytynyt kilpailun perusteella, ja sama periaate sovittaa sen jälleen entisen tason mukaiseksi, korottamalla työn rahahinnan ja *sen kautta muidenkin hyödykkeiden rahahinnat viljan rahahintaa vastaaviksi*. Näin ollen vientipalkkio lopulta johtaa viljan rahahinnan nousuun kotimarkkinoilla, ei kuitenkaan välittömästi, vaan siten, että kun ulkomarkkinain kysyntä on ensin lisääntynyt, niin siitä aiheutuu todellisen hinnan nousu kotimaassa. *Ja tämä rahahinnan nousu, kun se on kerran ulottunut muihin hyödykkeisiin, jää tietenkin pysyväiseksi.*»

Jos minun on kuitenkin onnistunut osoittaa, että rahamääräisen työpalkan nousu ei korota hyödykkeiden hintoja, vaan aina vaikuttaa voittoon, niin siitä seuraa, että hyödykkeiden hinnat eivät nouse vientipalkkion johdosta.¹

Mutta viljan hinnan väliaikainen nousu, joka on johtunut lisääntyneestä ulkomaisesta kysynnästä, ei lainkaan vaikuta työn rahahintaan. Viljan kallistumisen aiheuttaa kilpailu siitä määrästä, joka oli ennen varattu yksinomaan kotimarkkinoille. Voiton lisääntyminen vetää maanviljelykseen lisäpääomaa, ja tuloksena on suurempi tarjonta. Mutta kunnes tarjonta on täten ehtinyt lisääntyä, korkea hinta on ehdottomasti välttämätön ylläpitämään kulutuksen ja tarjonnan välistä tasapainotilaa, jota työpalkan nousu häiritsisi. Viljan kallistuminen on sen niukkuuden seuraus ja keino kotimaisen kysynnän vähentämiseksi. Jos työpalkka nousisi, niin kilpailu lisääntyisi, ja viljan hintaa olisi taas pakko korottaa. Tässä vientipalkkion vaikutusten selvittelyssä on edellytetty, ettei tapahdu mitään sellaista, mikä korottaisi viljan luonnollista hintaa, joka lopulta määrää sen markkinahinnan; ei siis ole edellytetty, että tietyn tuoton saamiseksi maahan on käytettävä jokin määrä lisätyötä, ja sehän yksin voi korottaa viljan luonnollista hintaa. Jos veran luonnollinen hinta on 20 shillinkiä yardilta, niin ulkomaisen kysynnän suuri lisääntyminen voi korottaa hinnan 25 shillinkiin tai enemmänkin, mutta voitto, minkä verkatehtailija silloin saa,

¹ [16—18 §.]

ei voi olla vetämättä pääomaa verantuotantoon; ja vaikka kysyntä kaksin-, kolmin- tai nelinkertaistuisi, niin tarpeellinen verkamäärä saadaan kuitenkin lopulta tuotetuksi, jolloin myös veran hinta laskee jälleen luonnolliselle tasolle eli 20 shillinkiin. Samoin on viljantarjonnan laita: vaikka veisimme viljaa vuotuisesti 200 000, 300 000 tai 800 000 quarteria, niin sitä tuotetaan kuitenkin lopulta luonnollisesta hinnasta, joka ei koskaan vaihtele, paitsi milloin tuotantoon käytettävä työmäärä muuttuu.

105 §. Adam Smithin täydellä syyllä kuuluisassa teoksessa antanevat eniten aihetta muistutuksiin juuri ne johtopäätökset, jotka sisältyvät sen vientipalkkioita käsittelevään lukuun.¹ Ensiksikin hän puhuu viljasta hyödykkeenä, jonka tuotanto ei

¹ [Tässä ja seuraavissa §§:ssä Ricardo arvostelee Smithin johtopäätöksiä vientipalkkioiden suhteen. Hänen yritystään selittää Smithin kantaa voi tuskin sanoa onnistuneeksi, niin terävää kuin hänen arvostelunsa ehkä onkin. Smith tuomitsee vientipalkkiot kokonaan (IV kirja, V luku). Hän esittää johtopäätöksensä seuraavasti (s. 210 b):

»Kaikkien kotimaisten tuotteiden viennistä maksettavat palkkiot antavat aihetta

ensiksi siihen yleiseen muistutukseen, jonka voi tehdä kaikkia merkantiili-järjestelmän käyttämiä keinoja vastaan, nim. että vientipalkkio pakottaa kansallisen taloustoiminnan jonkin osan suuntautumaan vähemmän edulliseen uomaan, kuin mihin se itsestään virtaisi;

toiseksi siihen erikoismuistutukseen, että vientipalkkio pakottaa sen suuntautumaan ei ainoastaan vähemmän edulliseen, vaan suorastaan epäedulliseen uomaan, sillä elinkeino, jota voi harjoittaa vain vientipalkkion varassa, on ehdottomasti tappiotatuottavaa kauppaa»;

kolmanneksi »viljanvientipalkkio aiheuttaa vielä sen muistutuksen, että se ei voi millään tavoin edistää sen erikoishyödykkeen aikaansaamista, jonka tuotantoa sen on määrä lisätä»;

neljänneksi »alentamalla jonkin verran hopean todellista arvoa he (ts. vientipalkkion aikaansaajat, aateliset maanomistajat) jossakin määrin lamauttivat maan yleistä taloustoimintaa»;

viidenneksi »sen sijaan, että olisivat jouduttaneet maittensa parantamista, he päinvastoin suuremmassa tai pienemmässä määrin sitä hidastuttivat.»

Arvostelussaan Ricardo sivuuttaa kaksi ensinmainittua haittaa, vaikka hän voisi huomauttaa, että jokaista elinkeinoa, joka ei tuota keskimääräistä voitto- ja palkkatasoa, voi sanoa tappiotatuottavaksi. Kolmannen vastaväitteen hän laajentaa kahdeksi ja käsittelee niitä 105 ja 106 §:ssä; neljättä vastaväitettä hän arvostelee 107 §:ssä ja viidettä 108 §:ssä. Ensimmäinen tässä esitetty vastaväite on sama, jonka hän on esiintuonut ennen, puhuessaan viljan väitetystä erikoisesta »todellisesta arvosta». »Asiain luonnollinen järjestys», Adam Smith sanoo, »on painanut viljaan todellisen arvon leiman.» — Lopuksi huomauttetaan, että Smith ei erota toisistaan »lopullista hyödyllisyyttä» ja »kokonaisuhyödyllisyyttä». Ricardo pitää tässä luvussa tärkeänä vain edellistä.]

voi lisääntyä vientipalkkion johdosta; hän näet aina olettaa, että palkkio vaikuttaa vain kulloinkin jo tuotettuun viljamäärään, olematta minään kannustimena tuotannon lisäämiseksi. Hän sanoo: »Aiheuttamalla runsassatoisina vuosina ylimääräistä vientiä palkkio välttämättä pitää viljan hinnan kotimarkkinoilla korkeammalla tasolla, kuin mille se muuten luonnollisesti laskisi. Vaikka palkkion maksaminen niukkasatoisina vuosina usein keskeytetäänkin, täytyy sen ylimääräisen viennin, jonka palkkio aiheuttaa runsassatoisina vuosina, kuitenkin usein olla suurempana tai pienempänä esteenä sille mahdollisuudelle, että toisen vuoden sadon runsaus korvaisi toisen vuoden sadon niukkuuden. Näin ollen palkkio pyrkii sekä runsaasti niukkasatoisina vuosina välttämättä korottamaan viljan rahahinnan jonkin verran yläpuolelle sen tason, jolla se muuten olisi kotimarkkinoilla.»¹

Adam Smith näyttää olleen täysin selvillä siitä, että hänen todistelunsa oikeellisuus riippuu kokonaan sen kysymyksen ratkaisusta, onko viljan rahahinnan nousu, joka tekee tämän hyödykkeen viljelemisen maanvuokraajalle edullisemmaksi, myös välttämättä edistävä sen tuotantoa.

¹ [Tämä sitaatti ei ole tarkasti sananmukainen. Smith, m.t., IV kirja, V luku, s. 206 b.]

Toisessa paikassa hän sanoo: »Laajenivatpa ulkomarkkinat palkkion johdosta miten paljon tahansa, koko tämän laajenemisen täytyy kunakin vuonna tapahtua kotimarkkinain kustannuksella, sillä jokainen palkkion avulla maastaviety viljabusheli olisi ilman tätä palkkiota jäänyt kotimarkkinoille lisäämään viljan kulutusta ja alentamaan sen hintaa. On näet huomattava, että viljanvientipalkkio, samoin kuin jokainen muukin vientipalkkio, rasittaa kansaa kahdella eri verolla: ensiksi sillä, joka kansan on suoritettava palkkion maksamiseksi, ja toiseksi sillä, joka johtuu hyödykkeen kallistumisesta kotimarkkinoilla ja — kysymyksen ollessa tässä tapauksessa viljasta, jota koko väestö ostaa — välttämättä joutuu kaikkien kansankerrosten suoritettavaksi. Mitä siis nimenomaan kysymyksessäolevaan hyödykkeeseen tulee, tämä jälkimmäinen vero on edellistä paljon raskaampi.» — »Näin ollen jokaista 5 shillingin määrää kohden, minkä kansa maksaa edellisiksi veroksi, sen on suoritettava jälkimmäistä veroa 6 puntaa 4 shillinkiä.» — »Palkkion aiheuttama ylimääräinen viljanvienti ei siis ainoastaan kunakin vuonna supista kotimarkkinoita ja kotimaista kulutusta tarkalleen saman verran kuin se laajentaa ulkomarkkinoita ja ulkomaista kulutusta, vaan lisäksi rajoittamalla maan väestöä ja taloustoimintaa pyrkii lopulta ehkäisemään ja rajoittamaan kotimarkkinain asteittaista laajenemista ja siten ajan pitkään pikemminkin supistamaan kuin lisäämään kaikkia markkinoita ja viljankulutusta.» [Smith, m.t., IV kirja, V luku, s. 207 a, b.]

»Minä vastaan», hän sanoo, »että niin voisi käydä siinä tapauksessa, että palkkio saisi aikaan viljan todellisen hinnan nousun eli sallisi maanvuokraajan samalla viljamäärällä ylläpitää suuremman lukumäärän työläisiä samalla tavoin, ts. yhtä hyvissä, kohtuullisissa tai niukoissa oloissa, kuin muuta työväkeä yleensä pidetään hänen ympäristössään.»¹

Jos työläinen ei kuluttaisi mitään muuta kuin viljaa ja saisi sitäkin vain mitä pienimmän osuuden, joka juuri riittäisi hänen henkensä pitimeksi, niin silloin voisi ehkä olla jotakin aihetta olettaa, että työläiselle maksettavaa määrää ei voi missään tapauksessa vähentää. Mutta työn rahahinta ei usein nouse lainkaan eikä koskaan nouse samassa suhteessa kuin viljan rahahinta kohoaa, koska vilja on työläisen kulutuksesta vain osa, joskin tärkeä osa. Jos hän käyttää työpalkastaan toisen puolen viljaan ja toisen puolen saippuaan, kynttilöihin, polttoaineisiin, teehen, sokeriin, vaatteisiin ym. sellaisiin hyödykkeisiin, joiden hinnan ei edellytetä nousseen, niin on ilmeistä, että saadessaan vehnää 1 1/2 bushelia sen hinnan ollessa 16 shillinkiä bushelilta tai rahaa 24 shillinkiä hän on aivan yhtä hyvin palkattu kuin ennenkin, jolloin hän sai vehnää 2 bushelia sen maksaessa 8 shillinkiä bushelilta tai rahaa 16 shillinkiä. Hänen työpalkkansa nousee siis vain 50 %, vaikka vilja on kallistunut 100 %, joten on riittävästi syytä käyttää enemmän pääomaa maanviljelykseen, jos muiden elinkeinojen voitot pysyvät entisellä tasolla. Mutta sellainen työpalkan nousu saattaa myös teollisuudenharjoittajat siirtämään pääomaansa teollisuudesta maanviljelykseen; sillä samalla kun maanvuokraaja korottaa tuotteensa hintaa 100 %, mutta työpalkkaa vain 50 %, teollisuudenharjoittajan on niin ikään pakko korottaa työpalkkaa 50 %, vaikka hän ei saa tästä tuotantokustannusten noususta mitään korvausta valmistensa kallistumisen muodossa. Pääomaa virtaa siis teollisuudesta maanviljelykseen, kunnes tarjonta alentaa

¹ [Jotta Adam Smithin käsitys kävisi selvemmäksi, on syytä tähän lisätä seuraavat lauseet: »Mutta palkkio ei enempää kuin mikään muukaan ihmisten keksimä laitos voi saada aikaan sellaista vaikutusta. Palkkio voi näet huomattavasti vaikuttaa vain viljan nimelliseen, mutta ei sen todelliseen hintaan.» Smith, m.t., IV kirja, V luku, s. 207 b.]

jälleen viljan hinnan 8 shillinkiin bushelilta ja työpalkan 16 shillinkiin viikolta; silloin teollisuudenharjoittaja saa jälleen saman voiton kuin maanvuokraaja, ja pääoman virtaaminen elinkeinosta toiseen lakkaa. Juuri tällä tavoin viljanviljelys todellisuudessa aina laajenee ja markkinain kasvavat tarpeet tyydytetään. Työvoiman ylläpitovarot lisääntyvät ja työpalkka nousee. Työläisen suotuista asema saattaa hänet solmimaan avioliiton — väestö lisääntyy, ja kysyntä korottaa viljan hintaa muiden hyödykkeiden suhteen. Silloin maanviljelykseen käytetään edullisesti runsaammin pääomaa, joka virtaa siihen jatkuvasti, kunnes tarjonta tyydyttää kysynnän, jolloin hinta jälleen laskee, ja maanviljelyksen ja teollisuuden voitot pääsevät taas tasapainoon.

Mutta sillä seikalla, pysyykö työpalkka ennallaan viljan hinnan noustua vai nouseeko sekin kohtuullisessa tai hyvin suuressa määrin, ei ole tälle kysymykselle mitään merkitystä, sillä työpalkan maksaa teollisuudenharjoittaja yhtä hyvin kuin maanvuokraajakin, joten viljan hinnan nousun täytyy tässä suhteessa kohdata kumpaakin samalla tavoin. Sen sijaan viljan kallistuminen vaikuttaa aivan eri tavoin heidän voittoihinsa, sillä maanvuokraajahan myy tuotteensa korotetusta, mutta teollisuudenharjoittaja entisestä hinnasta. Ja kuitenkin juuri voiton erilaisuus aina kiihoittaa siirtämään pääomaa käytöstä toiseen. Siitä syystä tuotetaan enemmän viljaa ja vähemmän teollisuushyödykkeitä. Jälkimmäisten hinta ei nouse niiden tuotannon vähemmän johdosta, sillä niitä saadaan myös vaihtamalla maastavietyyn viljaan.

Jos vientipalkkio korottaa viljan hintaa, niin se joko nousee tai ei nouse verrattuna muiden hyödykkeiden hintoihin. Jos viljan suhteellinen hinta nousee, on mahdotonta kieltää, että maanvuokraajat saavat suuremman voiton, joka houkuttelee pääomansiirtoihin, kunnes runsas tarjonta jälleen alentaa viljan hintaa. Jos taasen viljan hinta ei nouse verrattuna muiden hyödykkeiden hintoihin, niin mitä vahinkoa palkkiosta koituu kotimaiselle kuluttajalle, paitsi veronmaksun haittaa? Jos teollisuudenharjoittaja maksaakin viljasta korkeamman hinnan, niin

hän saa korvauksen myymällä korkeammasta hinnasta oman hyödykkeensä, jolla hän lopulta ostaa tarvitsemansa viljan.

106 §. Adam Smithin erehdys johtuu juuri samasta virheellisestä peruskäsityksestä kuin Edinburgh Review'n artikkelin kirjoittajan erehdys: kumpikin on näet sitä mieltä, että »viljan rahahinta määrää kaikkien muiden kotimaisten hyödykkeiden rahahinnan».¹ »Se määrää», Adam Smith sanoo, »työn rahahinnan, jonka täytyy aina olla sellainen, että työläinen kykenee ostamaan sen viljamäärän, joka riittää antamaan hänelle ja hänen perheelleen niin runsaan, kohtuullisen tai niukan elatuksen, kuin edistyvää, pysähdystilassa oleva tai taantuva yhteiskunta pakottaa työnantajan työläiselleen hankkimaan. Määrätessään kaikkien muiden maasta saatavien raakatuotteiden rahahinnan se määrää miltei kaikkien teollisuuden raaka-aineiden rahahinnan. Määrätessään työn rahahinnan se määrää ammattitaidon ja uutteruuden rahahinnan, ja määrätessään kummankin se määrää koko valmisteen rahahinnan. *Työn rahahinnan samoin kuin jokaisen maan tai työn tuotteen rahahinnan täytyy välttämättä nousta tai laskea samassa suhteessa, kuin viljan rahahinta muuttuu.*»²

Tämän Adam Smithin käsityksen olen jo edellä koettanut kumota.³ Pitäessään hyödykkeiden hintojen nousua viljan hinnan nousun välttämättömänä seurauksena hän päättelee, ikään kuin ei olisi olemassa mitään muita varoja, joista lisäkustannukset voidaan maksaa. Hän on jättänyt kokonaan huomioonottamatta voitot, joiden vähenemisestä nämä varat saadaan hyödykkeiden hintojen nousematta. Jos tämä toht. Smithin käsitys olisi oikea, niin voitot eivät todellisuudessa voisi koskaan laskea, karttuipa pääomaa miten paljon tahansa. Jos työpalkan nousussa maanvuokraaja voisi korottaa viljansa hintaa, jos ne, jotka tuottavat verkkaa, hattuja, kenkiä, sekä kaikki muutkin teollisuudenharjoittajat voisivat niin ikään korottaa tavarainsa hintoja työpalkan nousun mukaisessa suhteessa, niin, vaikka kaikki

¹ Tämä on myös herra Sayn mielipide. [Say, m.t.] II nide, s. 335.

² [Tämän sitaatin keskeltä on eräs kohta jätetty pois. Smith, m.t., IV kirja, V luku, ss. 207 b, 208 a.]

³ [S. 194.]

nämä tuotteet rahamääräisesti arvioituina kallistuisivatkin, niiden keskinäinen arvosuhde jäisi kuitenkin ennalleen. Kukin näiden elinkeinojen harjoittajista voisi siis saada entisen määrän muiden elinkeinojen tuotteita, ja sehän onkin ainoa seikka, jolla on hänelle merkitystä, koska varallisuus on tavaraa, eikä rahaa. Näin ollen raakatuotteiden ja tavarain hintojen nousu olisi vahingoksi vain niille, joiden omaisuus on kultaa ja hopeaa tai jotka saavat vuotuisen tulonsa yhteisesti maksettuna määränä näitä metalleja harkkojen tai rahan muodossa. Olettakaamme, että rahan käytöstä on täysin luovuttu ja kauppaa harjoitetaan vain vaihdannan muodossa. Voisiko silloin viljan vaihtoarvo nousta muiden tuotteiden suhteen? Jos voisi, niin ei ole totta, että viljan arvo määrää kaikkien muiden hyödykkeiden arvon, koska sitä varten olisi välttämätöntä, että viljan suhteellinen arvo ei muuttuisi. Jollei voisi, niin olisi pakko väittää, että siitä riippumatta, onko vilja saatu hyvästä vai huonosta maasta, runsaalla vai vähäisellä työllä, käyttämällä koneita vai niitä käyttämättä, se aina vaihdetaan samaan määrään kaikkia muita hyödykkeitä.

Mutta vaikka Adam Smithin yleiset opit ovatkin sopusoinnussa sen hänen väitteensä kanssa, jonka olen juuri esittänyt, on kuitenkin huomautettava, että eräässä teoksensa osassa hän näyttää ilmaisseen oikean käsityksen arvon olemuksesta. »Kullan ja hopean arvon sekä kaikenlaisten muiden tavarain arvon välinen suhde r i i p p u u k a i k i s s a t a p a u k s i s s a», hän sanoo, »sen työmäärän, joka on tarpeen tietyn kulta- ja hopeamäärän markkinoille toimittamiseen, suhteesta siihen työmäärään, joka tarvitaan toimittamaan sinne tiety määrä kaikenlaisia muita tavaroita.»¹ Eikö hän tässä täysin myönnä, että jos se työmäärä lisääntyy, joka on tarpeen jonkin tavaralajin markkinoille toimittamiseen, samalla kun toinen tavaralaji toimitetaan sinne entisellä työmäärällä, niin edellisen lajin suhteellinen arvo nousee? Jos veran tai kullan markkinoille toimittamiseen ei tarvita entistä suurempaa työmäärää, ei myöskään niiden suhteellinen

¹ [Tämä sitaatti on vaillinainen. Poisjätetty osa ei kuitenkaan vaikuta itse väitteen sisällykseen. Smith, m.t., II kirja, II luku, s. 135 a.]

arvo muutu; mutta jos on tarpeen enemmän työtä, jotta viljaa ja kenkiä saataisiin toimitetuksi markkinoille, niin eikö silloin viljan ja kenkien arvo nouse veran ja kultarahan suhteen?

107 §. Adam Smithin mielestä vientipalkkio aiheuttaa lisäksi rahan arvon osittaisen laskun. »Sillä hopean arvon laskulla», hän sanoo, »joka johtuu kaivosten tuottavuudesta ja vaikuttaa samalla tavoin tai miltei samalla tavoin suuremmassa osassa kauppamaailmaa, on yksityiselle maalle hyvin vähän merkitystä. Siitä aiheutuva kaikkien rahahintojen nousu ei tee niitä, jotka saavat näitä korkeampia hintoja, todellisuudessa rikkaammiksi eikä köyhemmiksi. Hopeakalusto kylläkin todellakin halpenee, mutta kaikkien muiden tavarain todellinen arvo pysyy tarkasti ennallaan.»¹ Tämä huomautus on aivan oikea.

»Mutta sellaisella hopean arvon laskulla, joka johtuu yksityisen maan erikoistilasta tai poliittisista laitoksista ja ilmenee vain siinä maassa, on hyvin suuri merkitys, sillä se ei ainoastaan ole tekemättä ketään todella rikkaammaksi, vaan päinvastoin pyrkii tekemään kaikki todellisuudessa köyhemmiksi. Kaikkien hyödykkeiden rahahintojen nousu, joka on tällöin puheena-olevalle maalle ominaista, pyrkii suuremmassa tai pienemmässä määrin lamauttamaan kaikkea siinä maassa harjoitettua taloustoimintaa ja suomaan vieraille kansoille mahdollisuuden, koska ne voivat hankkia miltei kaikkia tavaroita pienemmästä hopeamäärästä kuin tuon maan omat työläiset, syrjäyttää viimeksimainitut ei ainoastaan ulko-, vaan vieläpä kotimarkkinoiltakin.»¹

Olen jo toisessa paikassa ² koettanut osoittaa, että rahan arvon osittainen lasku, joka vaikuttaa sekä maatalous- että teollisuustuotteisiin, ei voi missään tapauksessa jäädä pysyväiseksi. Jos sanotaan rahan tässä merkityksessä menettäneen osan arvostaan, merkitsee se, että kaikkien hyödykkeiden hinnat ovat korkeat. Mutta niin kauan kuin kultaa ja hopeaa voi esteettömästi käyttää ostoksiin kaikkein halvimmilla markkinoilla, niitä vie-dään maasta vaihdettavaksi muiden maiden halvempiin tava-

¹ [Smith, m.t., IV kirja, V luku, s. 208 a.]

² [S. 194.]

roihin, jolloin niiden määrän väheneminen lisää niiden arvoa kotimaassa. Hyödykkeiden hinnat palaavat silloin entiselle tasolle, ja ulkomarkkinoille soveltuvia hyödykkeitä ryhdytään jälleen viemään maasta.

Tästä syystä olen sitä mieltä, että tällä perusteella ei voi tehdä muistutuksia vientipalkkiota vastaan.

Jos siis vientipalkkio korottaa viljan hintaa kaikkien muiden hyödykkeiden suhteen, niin maanvuokraaja saa siitä hyötyä, ja uutta maata otetaan viljelykseen. Mutta jos palkkio ei lisää viljan arvoa muiden hyödykkeiden suhteen, niin siitä ei silloin johdu mitään muuta haittaa kuin se, joka liittyy itse palkkion maksamiseen; tätä haittaa en halua kieltää enkä aliarvioida.

108 §. Toht. Smith toteaa: »Kun aateliset maanomistajat saivat säädetyiksi korkeat viljantuontitullit ja viljanvientipalkkiot, niin he nähtävästi jäljittelivät teollisuudenharjoittajien menettelyä.»¹ Molemmat yrittivät samoin keinoin korottaa tuotteittensa arvoa. »He eivät luultavasti ottaneet huomioon, että luonnon oman säännöksen mukaan viljalla ja miltei jokaisella muulla tavaralajilla on suuri ja olennainen ero. Milloin jompikumpi edellämainituista keinoista sallii teollisuudenharjoittajiemme myydä tuotteensa jonkin verran korkeammasta hinnasta, kuin minkä he muuten voisivat niistä saada, niin näiden tuotteiden sekä nimellinen että todellinenkin hinta nousee. Silloin nousee myös sekä nimellinen että todellinenkin voitto, ts. näiden teollisuudenharjoittajien todellinen varallisuus ja todellinen tulo lisääntyvät — puheenaoleva teollisuus on saanut todellisen kannustimen. Mutta milloin samoin keinoin korotetaan viljan nimellistä eli rahahintaa, ei sen todellinen arvo nouse, eikä siis myöskään maanvuokraajiemme enempää kuin aatelisten maanomistajiemmekaan todellinen varallisuus lisääny — viljanviljelys ei ole saanut mitään kannustinta. Asiain luonnollinen järjestys on näet painanut viljaan sellaisen todellisen arvon leiman, joka ei ole muutettavissa pelkällä viljan rahahinnan

¹ [Smith, m.t., IV kirja, V luku, s. 210 a.]

muutoksella. Kaikkialla maailmassa tämä arvo on sama kuin sen työvoiman määrä, jonka vilja voi ylläpitää.»¹

Olen jo edellä² koettanut osoittaa, että kysynnän lisääntyä vientipalkkion vaikutuksesta viljan markkinahinta ylittää sen luonnollisen hinnan, kunnes tarpeellinen lisämäärä on tuotettu, jolloin viljan markkinahinta laskee jälleen sen luonnollisen hinnan tasolle. Mutta viljan luonnollinen hinta ei ole niin kiinteä kuin muiden hyödykkeiden luonnollinen hinta; sillä joka kerta, kun viljan kysyntä suuresti lisääntyy, viljelykseen on otettava huonompaa maata, johon tietyn viljamäärän saamiseksi on käytettävä enemmän työtä, jolloin viljan luonnollinen hinta nousee. Pysyväinen viljanvientipalkkio pyrkii näin ollen pysyvästi korottamaan viljan hintaa, ja tämä seikka, kuten olen edellä³ osoittanut, aiheuttaa aina maankoron nousun. Tästä syystä aatelisten maanomistajien etu ei vaadi ainoastaan väliaikaisia, vaan pysyviä viljantuontikieltoja ja viljanvientipalkkioita. Mutta tehtailijoille ei koidu mitään pysyvää etua siitä, että hyödykkeiden tuontia rasitetaan korkeilla tulleilla ja niiden viennistä maksetaan palkkioita; he hyötyvät niistä vain väliaikaisesti.

Teollisuustuotteiden viennistä maksettava palkkio, kuten toht. Smith väittää, epäilemättä korottaa väliaikaisesti näiden tavarain markkinahintoja, mutta niiden luonnollisia hintoja se ei korota. 200 miehen työ tuottaa näitä tavaroita kaksi kertaa niin paljon, kuin ennen tuotti 100 miehen työ. Kun siis tarpeellinen pääomamäärä on käytetty tarpeellisen tavaramäärän tuottamiseen, niin tavarat halpenevat jälleen luonnollisten hintojensa tasolle, ja korkeista markkinahinnoista ennen saatu etu häviää. Näin ollen teollisuudenharjoittajat saavat suuria voittoja vain väliaikaisesti, ts. sen jälkeen kun näiden hyödykkeiden markkinahinnat ovat nousseet ja kunnes niiden lisämäärä on markkinoille toimitettu; sillä heti kun hinnat ovat laskeneet, heidän voittonsakin painuvat yleiselle tasolle.

¹ [Sitaatti on vaillinainen; poisjätetty osa ei kuitenkaan vaikuta asiaan. Smith, m.t., IV kirja, V luku, s. 210 a.]

² [S. 319.]

³ Ks. maankorkoa käsittelevää lukua [nimenomaan 27—29 §:ää.]

Tästä syystä en voi yhtyä Adam Smithiin, jonka mielestä aatelisille maanomistajille on viljantuontikiellosta vähemmän etua kuin teollisuudenharjoittajille koituu teollisuustuotteiden maahantuonnin kieltämisestä, vaan päinvastoin väitän, että edellisten kannalta tällöin on kysymyksessä paljon suurempi etu, sillä se on pysyväistä laatua, kun taas jälkimmäisten saama etu on vain väliaikainen. Toht. Smith huomauttaa, että luonnon oman säännöksen mukaan viljalla ja muilla tavaroilla on suuri ja olennainen ero; mutta tästä seikasta tehtävä oikea johtopäätös on hänen johtopäätöksensä suoranainen vastakohta, sillä juuri tämän eron perusteella syntyy maankorko, ja aateliset maanomistajat saavat etua viljan luonnollisen hinnan noususta. Sen sijaan, että toht. Smith on verrannut teollisuudenharjoittajien etua aatelisten maanomistajien etuun, hänen olisi pitänyt verrata sitä maanvuokraajien etuun, joka on aivan toinen kuin maanomistajien etu. Teollisuustuotteiden luonnollisten hintojen nousu ei näet koske teollisuudenharjoittajan etua enempää kuin viljan tai muiden raakatuotteiden luonnollisten hintojen nousu koskee maanvuokraajain etua, vaikka nämä molemmat luokat hyötyvätkin niin kauan, kuin tuotteiden markkinahinnat ylittävät niiden luonnolliset hinnat. Mutta maanomistajille on mitä suurinta etua viljan luonnollisen hinnan noususta, koska maankoron nousu on välttämätön seuraus raakatuotteiden tuotannon vaikeutumisesta, jota ilman viljan luonnollinen hinta ei voisikaan nousta. Tuotannon vaikeutta taasen välttämättä lisäävät juuri viljanvientipalkkiot ja viljantuontikiellot, koska ne lisäävät kysyntää ja siten pakottavat meitä viljelemään huonompia maita.

Teollisuustuotteiden tai viljan korkeiden tuontitullien tahi niiden vientipalkkioiden ainoa seuraus on pääoman osittainen siirtyminen sellaiseen käyttöön, johon se ei luonnostaan hakeutuisi. Tällaiset tullit ja palkkiot johtavat siihen, että yhteiskunnan koko varallisuus jakaantuu vahingollisella tavalla. Ne lahjovat teollisuudenharjoittajan aloittamaan verraten epäedullisen yrityksen tai sitä jatkamaan. Ne ovat huonoin verotustapa, sillä ne eivät edes anna ulkomaille kaikkea, minkä ne otta-

vat kotimaasta; tämä puhdas tappio johtuu juuri kokonaispääoman vähemmän edullisesta jakaantumisesta. Niinpä jos viljan hinta on Englannissa 4 puntaa ja Ranskassa 3 puntaa 15 shillinkiä (quarterilta), niin 10 shillingin vientipalkkio lopulta alentaa hinnan Ranskassa 3 puntaan 10 shillinkiin, mutta pitää Englannissa voimassa saman 4 punnan hinnan. Kultakin maastaviedyiltä viljaquarterilta Englanti maksaa veroa 10 shillinkiä, mutta kultakin Ranskaan tuodulta viljaquarterilta Ranska hyötyy vain 5 shillinkiä. Näin ollen 5 shillingin arvo quarteria kohden on mennyt maailmalta täysin hukkaan sen johdosta, että varat ovat jakaantuneet sellaisella tavalla, joka saa aikaan tuotannon vähenemisen; tämä väheneminen ei todennäköisesti kohdistu viljaan, vaan joihinkin muihin tarvikkeisiin tai nautinnonvälineisiin.

109 §. Herra Buchanan näyttää havainneen toht. Smithin vientipalkkioita koskevan todistelun erheellisyyden, koska hän viimeksi lainaamastani kohdasta huomauttaa hyvin sattuvasti: »Väittäessään luonnon painaneen viljaan sellaisen todellisen arvon leiman, joka ei ole muutettavissa pelkällä viljan rahahinnan muutoksella, toht. Smith sekoittaa viljan käyttöarvon sen vaihtoarvoon. Yksi busheli vehnää ei niukkasatoisena vuonna ravitse useampia ihmisiä kuin runsassatoisena vuonna, mutta niukkuuden vallitessa vehnäbusheli voidaan vaihtaa suurempaan määrään ylellisyydesineitä ja mukavuuksia kuin runsauden aikana. Siitä syystä maanomistajat, joiden hallussa on ylijäämä ravintoa, rikastuvatkin silloin, kun sato on ollut niukka, sillä vaihtaessaan ylijäämänsä muihin nautinnonvälineisiin he saavat suuremman arvon, kuin milloin viljaa on runsaammin. On siis turha väittää, että jos vientipalkkio lisää viljanvientiä, se ei samalla aiheuta todellista hinnan nousua.»¹ Herra Buchananin koko todistelu näyttää minusta täysin selvältä ja tyydyttävältä, mitä tulee tähän palkkiokysymyksen puoleen.

Mutta kysymyksen ollessa työn hinnan nousun vaikutuksesta teollisuustuotteisiin herra Buchananin mielipiteet ovat mie-

¹ [Smith, m. t., Buchananin julkaisema, 1814, II nide, s. 287, huom.]

lestäni yhtä erheelliset kuin toht. Smithin tai Edinburgh Review'n artikkelin kirjoittajan. Nojaten omalaatuisiin käsityksiinsä, joista olen jo edellä ² huomauttanut, hän arvelee, että työn hinnalla ei ole mitään yhteyttä viljan hinnan kanssa ja että viljan todellinen arvo siitä syystä voi nousta ja myös nousee lainkaan vaikuttamatta työn hintaan. Mutta jos työn hinta tällöin kuitenkin nousisi, niin hän väittäisi samoin kuin Adam Smith ja Edinburgh Review'n artikkelin kirjoittaja, että teollisuustuotteiden hinnat myös nousisivat. En kuitenkaan käsitä, miten hän osaisi erottaa sellaisen viljan hinnan nousun rahan arvon laskusta tai miten hän voisi tulla muuhun johtopäätökseen kuin toht. Smith. »Wealth of Nations»-teoksen I:n niteen sivulla 276 olevassa huomautuksessaan herra Buchanan sanoo: »Mutta viljan hinta ei määrää kaikkien muiden raakatuotteiden rahahintaa. Se ei määrää metallien hintaa enempää kuin muidenkaan hyödyllisten aineiden, kuten hiilen, puun, kivien ym. hintaa; ja koska se ei määrää työn hintaa, niin se ei myöskään määrää teollisuustuotteiden hintaa. Näin ollen vientipalkkio, mikäli se korottaa viljan hintaa, epäilemättä tuottaa maanvuokraajalle todellista etua. Tämän nojalla ei siis palkkiojärjestelmää voi arvostella. On myönnettävä, että se korottamalla viljan hintaa edistää maanviljelyksen kehitystä. Kysymys on vain siitä, onko syytä edistää sitä tällä tavoin.» — Herra Buchananin mielestä palkkio tuottaa siis maanvuokraajalle todellista etua, koska se ei korota työn hintaa. Mutta jos se vaikuttaisi siihen korottavasti, niin se korottaisi samassa suhteessa kaikkien hyödykkeiden hintoja, jolloin se ei olisi maanviljelykselle minään erikoisena kannustimena.

On kuitenkin myönnettävä, että minkä hyvänsä hyödykkeen viennistä maksettava palkkio pyrkii vähäisessä määrin alentamaan rahan arvoa. Kaikki, mikä helpottaa vientiä, edistää rahan karttumista maassa, ja päinvastoin kaikki, mikä ehkäisee vientiä, pyrkii vähentämään rahan määrää. Verotus, joka korottaa veronalaisten hyödykkeiden hintoja, pyrkii yleensä supistamaan vientiä ja siten pidättämään rahan virtaamista maahan.

² [80, 81 §:ssä.]

Vientipalkkio taasen samasta syystä edistää rahan maahantuloa. Tämä on tarkemmin selitetty verotusta koskevissa yleisissä huomautuksissa.

Toht. Smith on tyhjentävästi osoittanut merkantiilijärjestelmän vahingolliset seuraukset.¹ Tämän järjestelmän ainoa tarkoitus oli estämällä ulkomaiden kilpailu saada hyödykkeiden hinnat kotimarkkinoilla nousemaan. Mutta tämä järjestelmä oli yhteiskunnan muillekin luokille aivan yhtä vahingollinen kuin maanviljelijäluokille. Työntämällä pääomaa sellaisiin tuotannonhaaroihin, joihin se ei olisi itsestään suuntautunut, tämä järjestelmä vähensi hyödykkeiden tuotannon kokonais määrää.² Vaikka hinnat olivat pysyvästi korkeammat, niin ne eivät pysyneet korkeina hyödykkeiden niukkuuden, vaan tuotannon vaikeuden johdosta. Vaikka siis näiden hyödykkeiden myyjät saivatkin niistä korkeammat hinnat, niin — huomioonottaen niiden tuotantoon käytettävän pääomamäärän — he eivät saaneet niistä korkeampaa voittoa.³

¹ Smith, m. t., IV kirja.]

² [Heldin arvostelu 18:n:n vuosisadan talouspolitiikasta on valaiseva. »On myönnettävä, että maan teollisuuden suojaksi säädetyt tullit tukivat teollisuutta kuluttajien kustannuksella, ts. niiden kustannuksella, jotka saivat elatuksensa maanviljelyksestä, ja että vehnätulleilla oli samanlainen vaikutus: ne tukivat maanviljelystä teollisuudessa toimivien kustannuksella.» Lopuksi hän sanoo: »Teollisuutta siis avustettiin; mutta kun havaittiin, ettei suojele voinut enää jäädä näin yksipuoliseksi, niin rajoittamisen sijasta sitä laajennettiin, ja tasapuolisuuteen pyrittiin asettamalla avustamisen vastapainoksi vahingoittaminen.» Held, »Zwei Bücher«, ss. 15, 16.]

³ Herra Sayn mielestä kotimaisten teollisuudenharjoittajien saama etu ei ole vain väliaikainen. »Hallitus, joka ehdottomasti kieltää tiettyjen ulkomaisien tavarain tuonnin, asettaa monopolin niiden hyväksi, jotka kotimaassa tuottavat samoja hyödykkeitä, ja niiden vahingoksi, jotka niitä kuluttavat. Toisin sanoen: kotimaiset tuottajat, joilla on siis yksinomainen oikeus myydä näitä hyödykkeitä, voivat korottaa niiden hinnan luonnollisen hinnan yläpuolelle, ja kotimaisten kuluttajien, jotka eivät voi hankkia näitä hyödykkeitä muualta, on pakko maksaa niistä korkeampi hinta.» Say, m. t., I nide, s. 201. [II painos, I kirja, XVII luku, ss. 200, 201.]

Mutta miten nämä tuottajat voivat jatkuvasti pitää tavarainsa markkinahinnan niiden luonnollisen hinnan yläpuolella, kun kullakin saman maan kansalaisella on vapaa valta ryhtyä harjoittamaan samaa elinkeinoa? Hehän ovat turvassa vain ulkomaiselta, mutta ei kotimaiselta kilpailulta. Todellinen paha, minkä tällaiset monopolit maalle aiheuttavat — jos niitä voi yleensä monopoleiksi sanoakaan — ei ole siinä, että ne korottavat näiden tavarain markkinahintaa, vaan siinä, että ne korottavat niiden todellista eli luonnollista hintaa. Tuotantokustannusten lisääntyessä osa maan työstä käytetään vähemmän tuottavalla tavalla.

Mutta teollisuudenharjoittajien oli itsensäkin kuluttajina maksettava lisähinta sellaisista hyödykkeistä. Tästä syystä se väite ei voi olla oikea, että »molempien (ammattikuntalakien ja ulkomaisille hyödykkeille pantujen korkeiden tuontitullien) aiheuttaman hintojen korotuksen maksavat lopulta kaikkialla maanomistajat, maanvuokraajat ja työläiset.»¹

Tämä huomautus on tehtävä sitäkin suuremmalla syyllä, kun aateliset maanomistajat nykyisin vetoavat Adam Smithin arvovaltaan saadakseen ulkomaisen viljan tuonnin verotetuksi sellaisilla korkeilla tulleilla. Koska lainsäätäjän erehdyksen takia tuotantokustannukset ja siis myös kuluttajan maksettavat eri teollisuustuotteiden hinnat ovat jo nousseet, niin meitä kehoitetaan oikeudenmukaisuuden nimessä tyynesti alistumaan vielä uusiin veroihin. Koska me kaikki jo maksamme lisähinnan pel-lava- ja puuvillakankaistamme ja musliinistamme, niin katsotaan oikeaksi, että meidän pitäisi maksaa vielä lisähinta viljastakin. Koska me olemme maailman yleisessä työnjaossa jo riistäneet itseltämme mahdollisuuden saada omalla työosuudellamme niin paljon teollisuustuotteita kuin suinkin, niin meidän olisi vielä rangaistava itseämme vähentämällä kansallisen työmme tuotantovoimia raakatuotteidenkin hankinnan alalla. Menettelimme paljon viisaammin tunnustamalla ne virheet, jotka erheellinen politiikka on saattanut meidät tekemään, ja panemalla heti alulle asteittaisen paluun yleisen vapaakaupan terveisiin periaatteisiin.²

Herra Say lausuu: »Puhuessani siitä, mitä virheellisesti sanotaan kauppataiseksi, minulla on jo ollut tilaisuus huomauttaa, että jos kauppias pitää edullisempänä viedä ulkomaille jalo-

¹ [Smith, m.t., I kirja, X luku, s. 54 a.]

² »Sellainen maa kuin Iso-Britannia, missä on runsaasti kaikenlaisia taloustoiminnan tuotteita ja jokaisen yhteiskunnan tarpeita tyydyttäviä kauppatavaroita, tarvitsee vain kaupan vapautta turvatakseen itsensä (viljan)puutteen mahdollisuudelta. Maailman kansat eivät ole tuomitut heittä-mään arpaa määrätäkseen, minkä niistä on alistuttava kärsimään nälänhätää. Maailmassa on aina runsaasti ravintoa. Voidaksemme jatkuvasti nauttia niiden runsaudesta meidän tarvitsee vain kumota kaikki kieltomme ja rajoituksemme sekä lakata toimimasta vastoin kaitselmuksen suopeatu viisautta.» Encyclopædia Britannican täydennysosan kirjoitus »Corn Laws and Trade».

metalleja kuin muita tavaroita, niin edellisten vienti on valtionkin edun mukaista, koska valtio voittaa tai menettää vain kansalaistensa välityksellä, ja että ulkomaankaupassa kaikki, mikä tuottaa suurimman hyödyn yksilölle, hyödyttää myös eniten valtiota. Jos siis asetetaan esteitä jalometallien viennille, jota yksityishenkilöt olisivat halukkaita harjoittamaan, niin se merkitsee vain sitä, että heidät pakotetaan viemään jalometallien sijasta joitakin muita hyödykkeitä, joiden vienti tuottaa vähemmän voittoa niin heille itselleen kuin valtiollekin. On kuitenkin huomattava, että minä puhun näin tarkoittaen vain *ulkomaankauppaa*; sillä ne voitot, jotka kauppiaat saavat ollessaan liikesuhteissa omiin maanmiehiinsä tai käydessään kauppaa yksinomaan siirtomaiden kanssa, eivät koidu täydessä määrin valtion hyväksi. Saman maan kansalaisten keskeisessä kaupankäynnissä ei saada muuta voittoa kuin tuotetun hyödyllisyyden arvo, *que la valeur d'une utilité produite.*¹ I nide, s. 401.² — Minä en voi käsittää, mikä ero on kotimaan- ja ulkomaankaupan voitoilla. Onhan kaiken kaupankäynnin tarkoituksena tuotteiden lisääminen. Jos minä ostaakseni tynnyrin viiniä voisin viedä ulkomaille jalometalliharkon, joka on ostettu 100 työpäivän tuoton arvolla, mutta hallitus kieltämällä harkon viennin pakottaisi minut hankkimaan viinini hyödykkeellä, joka on ostettu 105 työpäivän tuoton arvolla, niin 5 työpäivän tuotto menee hukkaan minulta ja minun kauttani myös valtiolta. Mutta jos tällainen liiketoimi suoritettaisiin saman maan eri maakunnissa asuvien yksityishenkilöiden kesken, niin sekä ostajalle että hänen kauttaan maalle olisi yhtä edullista, jos hänellä olisi

¹ Eivätkö seuraavat kohdat ole ristiriidassa tekstissä esitetyn sitaatin kanssa? — »Kotimaankauppa, vaikka vähemmän huomiotaherättävä (koska sitä harjoittavat hyvin monet henkilöt), on kaikkein merkityksellisin, mutta lisäksi myös eniten voittoa tuottava. Tässä kaupassa vaihdetut hyödykkeet ovat välttämättä saman maan tuotteita.» I nide, s. 84. [Say, m.t., I kirja, IX luku.]

»Englannin hallitus ei ole huomannut, että eniten voittoa tuottavat kaupat ovat ne, jotka maa tekee itsensä kanssa, koska niitä ei voi tehdä, jollei kansa ole tuottanut kahta arvoa: sitä, joka myydään, ja sitä, jolla ostetaan.» I nide, s. 221. [S.t., I kirja, XVIII luku.]

Tämän mielipiteen oikeutuksen otan tutkittavaksi XXVI luvussa.

² [S. t., II painos, I kirja, XXII luku.]

vapaa valta valita ne hyödykkeet, joilla hän tekee ostoksensa, ja toisaalta yhtä epäedullista, jos hallitus pakottaisi hänet maksamaan ostoksensa vähimmän tuottavilla hyödykkeillä. Jos teollisuudenharjoittaja voisi saman pääoman avulla valmistaa enemmän rautaa siellä, missä hiiltä on runsaasti, kuin siellä, missä sitä on niukasti, niin maa hyötyisi koko erotuksen. Mutta jos hiiltä ei olisi missään runsaasti ja hän toisi maahan rautaa ja voisi saada tämän lisämäärän käyttämällä saman pääoman ja työn jonkin hyödykkeen valmistukseen, niin hän samoin rikastuttaisi maataan raudan koko lisämäärällä. Tämän teokseni VI luvussa ¹ olen jo koettanut osoittaa, että kaikki kaupankäynti, olipa kysymyksessä kotimaan- tai ulkomaankauppa, tuottaa hyötyä lisäämällä tuotteiden määrää, eikä niiden arvoa. Mitään suurempaa arvoa me emme näet saa, harjoitimmepa mitä tuottavinta koti- ja ulkomaankauppaa tai olipa meidän kieltolakien johdosta pakko tyytyä vähimmän edulliseen kaupankäyntiin. Sekä voittotaso että tuotettu arvo jäävät ennalleen. Hyöty supistuu aina siihen, minkä herra Say näyttää rajoittavan vain kotimaankauppaan. Kummassakaan tapauksessa ei näet saada mitään muuta voittoa kuin tuotetun hyödyllisyyden arvo, *que la valeur d'une utilité produite*.

¹ [VII luvussa.]

XXIII l u k u.

TUOTANTOPALKKIOISTA.

110 §.

On ehkä opettavaista tarkastella myös raakatuotteiden ja muiden hyödykkeiden *tuotannosta* maksettujen palkkioiden vaikutuksia, jotta voitaisiin huomioida niiden periaatteiden pätevyyttä, jotka olen koettanut asettaa mitä tulee pääomanvoittoon, maaperän ja työn vuotuisen tuoton jakaantumiseen sekä teollisuus- ja raakatuotteiden suhteellisiin hintoihin. Oletakaamme ensiksi, että erikoisvero on pantu maksettavaksi kaikista hyödykkeistä¹, jotta hallituksen käytettäväksi kertyisi rahasto *viljantuotannon* palkitsemista varten. Kun hallitus ei siis käytä omiin tarpeisiinsa mitään osaa tämän veron tuotosta, vaan kaikki, mikä saadaan toiselta kansanluokalta, luovutetaan toiselle, niin kansa kokonaisuudessaan ei rikastu eikä köyhdy sellaisesta verosta ja palkkiosta. Jokainen on valmis myöntämään, että se hyödykevero, jonka tuotosta puheenaoleva rahasto muodostetaan, kohottaa veronalaisten hyödykkeiden hintoja, joten kaikki näiden hyödykkeiden kuluttajat joutuvat kartuttamaan sanottua rahastoa; toisin sanoen; koska niiden luonnolliset eli välttämättömät hinnat nousevat, niin kohoavat myös niiden markkinahinnat. Mutta sama syy, joka korottaa näiden hyödykkeiden luonnollisia hintoja, aiheuttaa viljan luonnollisen hinnan laskun. Ennen tuotantopalkkion maksamista maanvuokraajat saivat viljastaan sellaisen välttämättömän hinnan, joka korvasi maankoron ja kustannukset sekä tuotti yleis-

¹ (paitsi viljasta. — Suom. huom.)

sen tason mukaisen voiton. Tuotantopalkkion maksamisen jälkeen he saavat sanotun tason ylittävän voiton, jollei viljan hinta laske vähintään palkkion määrällä. Veron ja palkkion seurauksena on siis hyödykkeiden hintojen nousu kannetun veron mukaisessa suhteessa ja viljan hinnan lasku maksetun palkkion määrällä. Samalla havaitaan, että mitään pysyväistä muutosta ei voi tapahtua pääoman jakaantumisessa maanviljelyksen ja teollisuuden kesken, koska viljan ja teollisuustuotteiden kysyntä jää tarkoin ennalleen siitä syystä, että mitään muutosta ei tapahdu pääoman eikä väestön määrässä.¹ Viljan hinnan laskettua maanvuokraajan voitto ei enää ylitä yleistä tasoa, eikä teollisuudenharjoittajan voitto laske sen jälkeen, kun teollisuustuotteiden hinnat ovat nousseet. Näin ollen palkkio ei lisää viljanviljelykseen eikä vähennä teollisuustuotantoon käytettävää pääomaa. Entä miten palkkio vaikuttaa maanomistajan etuihin? Samojen periaatteiden mukaan, joiden nojalla raaka-tuotevero alentaa viljamääräistä maankorkoa, jättäen rahamääräisen maankoron muuttamatta, tuotantopalkkio, joka on veron suoranainen vastakohta, korottaa viljamääräistä maankorkoa, jättäen rahamääräisen maankoron muuttamatta.² Maanomistajan, joka siis saa entisen rahamääräisen maankoron, on pakko maksaa teollisuustuotteista korkeammat hinnat; mutta kun hän ostaa viljansa halvemmalla, niin hän ei todennäköisesti rikastu eikä köyhdy.

111 §. On vielä tutkittava, vaikuttaako tällainen toimenpide työpalkkaan. Vastaus riippuu siitä, maksaako työläinen hyödykkeitä³ ostaessaan veroa saman verran, kuin hän saa palkkion vaikutuksesta hyvitystä ravintonsa halpenemisen muodossa. Jos nämä kaksi määrää ovat yhtäläiset, niin työpalkka jää muuttumatta; mutta jos veronalaiset hyödykkeet eivät kuulu työläisen kulutustavaroihin, niin hänen työpalk-

¹ [Jos palkkiota kuitenkin maksettaisiin sellaisen hyödykkeen tuotannosta, jota voi käyttää toisen hyödykkeen sijasta, mutta jonka liian korkea hinta on ennen estänyt sellaisen sijaiskäytön, niin pääoman jakaantumisessa tapahtuisi muutos. Lisäksi on huomattava, että hyödykkeen kysyntä usein vaihtelee hinnasta riippuen.]

² Ks. s. 184.

³ (muita kuin viljaa. — Suom. huom.)

kansa laskee, ja erotus jää työnantajan hyväksi. Työnantajalle siitä ei kuitenkaan koidu mitään todellista etua. Hänen voittotasonsa tosin silloin nousee, kuten aina työpalkan laskiessa; mutta mitä pienemmän osuuden työläinen suorittaa siihen rahastoon, josta palkkio maksetaan ja joka edellytyksemme mukaan on koottava verotuksella, sitä suurempi täytyy olla työnantajan osuus. Toisin sanoen: työnantaja maksaa menojaan suorittaessaan veroa saman verran, kuin hän hyötyy palkkion vaikutuksesta ja voittotasonsa noususta yhteensä. Hän saa korkeamman tason mukaisen voiton, jonka tulee korvata hänelle sekä hänen oman vero-osuutensa että myös hänen työläisensä vero-osuuden suoritus. Se korvaus, jonka hän saa työläisensä osuuden maksamisesta, ilmenee työpalkan laskuna eli, mikä on sama asia, voiton nousuna, kun taas korvaus hänen oman osuutensa suorituksesta ilmenee hänen kuluttamansa viljan hinnan laskussa, minkä palkkio on aiheuttanut.

112 §. Tämän yhteydessä on paikallaan osoittaa, miten eri tavoin pääomanvoittoon vaikuttavat toisaalta viljan todellisen, työmääräisen eli luonnollisen arvon muutos ja toisaalta verotuksesta ja palkkioista johtunut viljan suhteellisen arvon muutos. Jos vilja halpenee sen työhinnan laskun johdosta, niin ei ainoastaan pääomanvoittotaso muutu, vaan myös pääomanomistajan tila paranee. Voittonsa lisääntymisestä huolimatta hänen ei tarvitse maksaa tavaroista, joihin voitto kulutetaan, enempää kuin ennen; mutta, kuten juuri näimme, asian laita on toisin, jos viljan hinnan lasku on saatu aikaan keinotekoisesti, palkkion avulla. Milloin viljan arvo todella laskee sen johdosta, että tarvitaan vähemmän työtä tuottamaan yhtä ihmisen tärkeimmistä kulutushyödykkeistä, on työ tullut tuottavammaksi. Kun siis saman pääoman avulla käytetään samaa työmäärää, on tuloksena suurempi määrä tuotteita. Tällöin ei nouse ainoastaan voittotaso, vaan myös voitonsaajan tila paranee. Saman rahapääoman käytöllä jokainen pääomanomistaja ei saa ainoastaan suurempaa rahatuloa, vaan hankkii näillä rahoilla myös suuremman määrän hyödykkeitä: hänen nautinnonvälineensä lisääntyvät. Mutta palkkiota maksettaessa on sen edun, joka

hänelle koituu jonkin hyödykkeen halpenemisesta, vastapainona se haitta, että hänen on toisesta hyödykkeestä maksettava suhteellisesti korkeampi hinta, ja voidakseen sen suorittaa hän saa korkeamman voiton. Näin ollen hänen todellinen tilansa ei tosin huonone, mutta ei myöskään millään tavoin parane; sillä vaikka hänen voittotasonsa onkin noussut, niin hänen käytettävissään ei kuitenkaan ole entistä suurempaa osaa valtakunnan maaperän ja työn tuotosta. Milloin taasen viljan arvon lasku on aiheutunut luonnollisista syistä, ei sen vaikutusta ole tasoittamassa muiden hyödykkeiden kallistuminen; päinvastoin, nekin halpenevat, koska sen raaka-aineen arvo laskee, josta ne on tehty. Mutta jos viljan arvon lasku on saatu aikaan keino-tekoisesti, niin sen vastapainona on aina jonkin muun hyödykkeen arvon todellinen nousu; jos siis vilja ostetaan halvemmalla, on muista hyödykkeistä maksettava enemmän.

Tässä on siis lisätodistus siitä, että tarvikeverot eivät aiheuta erityistä haittaa sen perusteella, että ne korottavat työpalkkaa ja alentavat voittotasoa. Voitto tosin laskee, mutta vain määrällä, joka vastaa työläisen vero-osuutta, ja senhän joutuu joka tapauksessa maksamaan joko hänen työnantajansa tai hänen työnsä tuotteen kuluttaja. Vähennetäänkö työnantajan vuotuisesta tulosta 50 puntaa vai lisätäänkö 50 puntaa niiden hyödykkeiden hintaan, jotka hän kuluttaa, — tällä kysymyksellä on hänelle tai yhteiskunnalle merkitystä vain sikäli, kuin se voi koskea samalla tavoin kaikkia muitakin yhteiskuntaluokkia. Jos tämä summa lisätään hyödykkeiden hintaan, niin saituri voi välttää veron pidättymällä kulutuksesta; mutta jos se välillisesti vähennetään jokaisen tulosta, niin saiturikaan ei voi päästä maksamasta oikeudenmukaista osuuttaan julkisista rasituksista.

Viljantuotantopalkkiolla ei siis ole mitään todellista vaikutusta valtakunnan maaperän ja työn vuotuisen tuottoon, joskin se tekee viljan suhteellisen halvaksi ja teollisuustuotteet suhteellisen kalliiksi.

113 §. Mutta olettaamme, että ryhdytään päinvastaiseen toimeen, että viljasta kannetaan veroa sellaisen rahaston muo-

dostamiseksi, josta maksetaan palkkioita muiden hyödykkeiden¹ tuottajille.

On ilmeistä, että tällöin vilja kallistuu ja muut hyödykkeet halpenevat. Työn hinta pysyy muuttumatta, jos työläinen hyötyy muiden hyödykkeiden halpuudesta saman verran kuin menettää viljan kalleuden johdosta. Mutta jollei niin käy, niin työpalkka nousee ja voitto laskee, samalla kun rahamääräinen maankorko pysyy ennallaan. Voitto laskee, koska, kuten juuri selitimme, työnantaja sillä tavoin maksaa työläisen vero-osuuden. Työpalkan nousu korvaa työläiselle sen veron, jonka hän maksaa viljan lisähinnan muodossa. Jollei hän käytä mitään osaa palkastaan teollisuustuotteiden oston, ei hän myöskään saa mitään osaa palkkiosta. Palkkio joutuu silloin kokonaisuudessaan työnantajalle, ja veron maksaa osaksi työläinen, jonka palkka nousee korvaukseksi siitä lisärasituksesta, mikä on täten sälytetty hänen hartioilleen. Tämä taas alentaa voittotasoa. — Tällöinkin on siis kysymyksessä mutkikas toimenpide, joka ei kuitenkaan tuota kansalle mitään seurauksia.

Tämän kysymyksen selvittelyssä olemme tahallisesti jättäneet huomioonottamatta tällaisen toimenpiteen vaikutuksen ulkomaankauppaan; pikemminkin olemme edellyttäneet tapauksen koskevan eristettyä maata, joka ei käy lainkaan kauppa muiden maiden kanssa. Olemme nähneet, että viljan ja muiden hyödykkeiden kysynnän pysyessä ennallaan ei synny mitään houkutusta pääoman siirtämiseen käytöstä toiseen, kääntyipä palkkio mihin suuntaan tahansa. Mutta asian laita olisi toisin, jos harjoitettaisiin ulkomaankauppaa, ja se olisi vapaa. Muuttamalla viljan ja muiden hyödykkeiden suhteellista arvoa ja vaikuttamalla tuntuvasti niiden luonnollisiin hintoihin me loisimme voimakkaan kannustimen niiden hyödykkeiden viennille, joiden luonnolliset hinnat ovat laskeneet, ja yhtäläisen kannustimen niiden hyödykkeiden tuonnille, joiden luonnolliset hinnat ovat nousseet. Sellainen rahataloudellinen toimenpide voisi siis kokonaan muuttaa elinkeinojen luonnollisen jakaantumisen. Se koituisi epäilemättä ulkomaiden eduksi, mutta sen maan turmioksi, joka ryhtyisi harjoittamaan näin mieletöntä politiikkaa.

¹ (ts. teollisuustuotteiden. — Suom. huom.)

XXIV l u k u.

ADAM SMITHIN MAANKORKO-OPPI.

114 §.

»Markkinoille voi yleensä toimittaa», Adam Smith sanoo, »vain sellaisia maantuotteita, joiden tavallinen hinta riittää palauttamaan niiden sinne toimittamiseen käytettävän pääoman tavallisine voittoineen. Jos tavallinen hinta on tätä korkeampi, niin ylijäämä menee luonnollisesti maankorkoon. Jos se ei ole korkeampi, niin — vaikka hyödyke onkin markkinoille toimitettavissa — se ei voi tuottaa maanomistajalle mitään maankorkoa. Onko hinta korkeampi vai eikö ole, riippuu kysynnästä.»¹

¹ [Smith, m.t., I kirja, XI luku, s. 61 a. Smithin käsitykset maankorosta eivät ole saaneet Ricardon esityksessä osakseen riittävän yksityiskohtaista ja laajaa selvittelyä. Jättäen toistaiseksi syrjään ne erikoiset näkökohdat, joita Smithin oli pakko puolustaa viljan arvoa koskevan käsityksensä takia, me voimme johtaa edellämainitusta luvusta seuraavan teorian. Maankorko ei ole verrannollinen absoluuttiseen, vaan suhteelliseen hedelmällisyyteen (s. 73 a); hyödykkeen hinta voi olla sellainen, että se kõrvaa vain työpalkan ja voiton, mutta ei maankorkoa (s. 70 a). Silloin ei makseta maankorkoa, vaikka tuotanto jatkuukin tällä tasolla. Jos edullisempia tuotantomahdollisuuksia ilmenee, niin niiden käyttäjien kilpailu estää vähemmän edullisissa oloissa työskenteleviä jatkamasta toimintaansa, josta he siis luopuvat (s. 73 a). Tällaisen edun tarjoaa maan hedelmällisyys yhtä hyvin kuin sen asemaikkakin (s. 62 a).

Maankorko on siis hinnan seuraus, koska siihen vaikuttavat hinnan muutokset. Maankorko sisältyy hintaan aivan eri tavoin kuin työpalkka ja voitto (s. 61 b).

Mutta sen jälkeen Adam Smith kautta koko mainitun luvun pitää lähtökohtanaan sitä käsitystä, jonka hän oli alussa esittänyt viljan arvosta. Kun vilja säilyttää aina arvonsa, niin viljanviljelyspalstat tuottavat aina maankorkoa, ja koska siis tällainen korkotulo on aina saatavissa kaikista viljanviljelyskelpoisista maista, niin on olemassa tietty minimimaankorko, jota sellaiset maat muussakin viljelyksessä ollessaan aina tuottavat; jne.

Viljan arvoa sinänsä koskevaa kysymystä Ricardo on käsitellyt jo ennen, nim. 8 §:ssä. Mutta vaikka Smithin viimeksimainittu väite on paljon suuremmassa määrin ajatuksia ja vastaväitteitä herättävä, niin Ricardo ei siihen valittavasti puuttanut.]

Tämän kohdan nojalla lukija voisi tietenkin päättää, että sen kirjoittaja ei ole saattanut erehtyä maankoron olemuksesta ja että hänen on täytynyt havaita, että sen maan laatu, jonka viljelemistä yhteiskunnan tarpeet voivat vaatia, riippuu *»sen tuoton tavallisesta hinnasta», siitä, onko hinta »riittävä palauttamaan sen viljelykseen käytettävän pääoman tavallisine voittoineen.»*

Mutta hän on omaksunut sen käsityksen, että *»on olemassa eräitä maantuotteita, joiden kysynnän täytyy aina olla niin suuri, että niiden hinta on korkeampi kuin se, mikä riittää toimittamaan ne markkinoille.»*¹ Tällaisina tuotteina hän pitää mm. ravintoa.

Hän sanoo: *»Maa tuottaa miltei joka tilassa suuremman määrän ravintoa, kuin mikä riittää ylläpitämään sen markkinoille toimittamiseen tarpeellisen työvoiman, vaikka tämä ylläpito olisi runsain mahdollinen, mikä koskaan on tullut työvoiman osaksi. Ylijäämä on niin ikään aina enemmän kuin riittävä palauttamaan tätä työtä käyttäneen pääoman voittoineen. Jokin määrä jää siis aina maanomistajan maankoroksi.»*²

Mutta miten hän todistaa tämän? Vain väittämällä, että *»Norjan ja Skotlannin autioimmatkin nummet tuottavat jonkinlaista rehua karjalle, jonka maito ja jälkeläistö ovat aina enemmän kuin riittävät ei ainoastaan kaikkien karjanhoitotyöläisten ylläpitoon ja maanvuokraajan eli karjan- tai laumanomistajan tavalliseen voittoon, vaan myös maanomistajalle tulevaan pieneen maankorkoon.»*³ Tämän väitteen suhteen sallittakoon minun kuitenkin esittää epäilykseni. Olen näet sitä mieltä, että joka maassa, alkukantaisimmasta kehittyneimpään, on yhä vielä senlaatuksia alueita, joiden tuotto ei ole arvoltaan suurempi, kuin että se riittää palauttamaan niihin käytetyn pääoman ja tuottamaan siinä maassa tavallisen ja yleisen voiton. Me kaikki tiedämme, että niin on asian laita Amerikassa, ja kukaan ei toki väittäne, että maankorkoa säännöstelevät periaatteet ovat Amerikassa toiset kuin Euroopassa. Mutta vaikka olisikin totta, että

¹ [Smith, m.t., I kirja, XI luku, s. 61 a.]

² [S.t., I kirja, XI luku, s. 61 b.]

³ [S.t., I kirja, XI luku, ss. 61 b, 62 a.]

Englannin maanviljelys on nyttemmin edistynyt niin pitkälle, että meillä ei enää ole sellaisia alueita, jotka eivät tuota maankorkoa, niin yhtä varmaa on, että ennen niitä täytyi olla. Muutoin koko se seikka, onko niitä vielä olemassa vai eikö ole, on tämän kysymyksen kannalta vailla kaikkea merkitystä. Sillä jos Isossa-Britanniassa vielä käytetään pääomaa sellaiseenkin maahan, jonka tuotto palauttaa vain pääoman tavallisine voittoineen, niin on aivan yhdentekevää, käytetäänkö se vanhaan vaiko uuteen maahan. Vuokratessaan maan 7:ksi tai 14:ksi vuodeksi vuokraaja aikoo ehkä käyttää siihen pääomaa 10 000 puntaa, sillä hän tietää nykyisten viljan ja muiden raakatuotteiden hintojen vallitessa voivansa saada takaisin sen pääomansa osan, joka hänen on sijoitettava, maksaa maankoron ja saada yleisen tason mukaisen voiton. Mutta hän ei sijoita maahan 11 000 puntaa, jollei viimeistä 1 000 punnan määrää voida käyttää niin tuottavasti, että sekin tuottaa hänelle tavallisen pääomanvoiton. Laskiessaan, kannattaako hänen tehdä tällainen lisäsijoitus vai eikö, hän ottaa huomioon vain sen seikan, riittääkö raakatuotteiden hinta korvaamaan hänen kulunsa ja tuottamaan hänelle voittoa, sillä hän tietää, ettei hänen tarvitse maksaa lisää maankorkoa. Vuokrakauden päättyessäkin hänen maankorkonsa ei nouse; sillä jos maanomistaja vaatisi lisää maankorkoa sen perusteella, että maahan on käytetty 1 000 punnan lisäpääoma, niin vuokraaja poistaisi sen käytöstä. Edellytyksemme mukaan hän saa näet siitä vain yleisen ja tavallisen voiton, jonka hän voisi saada sijoittamalla pääomansa mihin muuhun käyttöön tahansa. Näin ollen hänen ei kannata maksaa sen käytöstä maankorkoa, paitsi jos raakatuotteiden hinta nousee eli, mikä on sama asia, tavallinen ja yleinen voittotaso laskee.

115 §. Jos Adam Smith, joka osoitti niin laajaa ymmärtämystä, olisi kohdistanut huomionsa tähän tosiasiaan, niin hän ei olisi väittänyt, että maankorko sisältyy raakatuotteiden hintaan yhtenä sen osatekijöistä; sillä hinnan määrää kaikkialla se tuotto, joka saadaan sillä viimeisellä pääomanosalla, minkä käytöstä ei makseta mitään maankorkoa. Jos hän olisi oivalta-

nut tämän periaatteen, niin hän ei olisi erottanut toisistaan niitä lakeja, jotka säännöstelevät kaivosmaankorkoa ja maankorkoa.¹

»Voiko esim. jokin hiilikaivos», hän sanoo, »tuottaa maankorkoa, riippuu osaksi sen tuottavuudesta, osaksi sen asemapaikasta. Olipa kysymyksessä mikä kaivos tahansa, sitä voi pitää rikkaana tai köyhänä sen mukaan, onko se kivennäismäärä, joka tietyllä työmäärällä on siitä saatavissa, suurempi tai pienempi sitä kivennäismäärää, joka samalla työmäärällä on saatavissa useimmista muista samanlaisista kaivoksista. Eräitä edullisesti sijaitsevia hiilikaivoksia ei voi pitää käynnissä niiden köyhyyden vuoksi. Niiden tuotto ei näet korvaa kustannuksia. Niistä ei voi saada voittoa eikä maankorkoa. On myös sellaisia kaivoksia, joiden tuotto riittää vain maksamaan työn ja palauttamaan käyttöpääoman tavallisine voittoineen. Ne tuottavat siis yrittäjälle jonkin verran voittoa, mutta eivät tuota kaivoksenomistajalle maankorkoa. Niitä voi edullisesti pitää käynnissä vain omistaja itse, joka tällöin yrittäjänä saa käyttämästään pääomasta tavallisen voiton. Useita Skotlannin hiilikaivoksia pidetään käynnissä juuri tällä tavoin, eikä niitä muuten voisikaan käyttää. Omistaja ei näet salli kenenkään käyttää niitä maksamatta jonkin verran maankorkoa, mutta sitä ei kenenkään kannata suorittaa.

Toisia samassa maassa olevia, riittävän runsastuottoisia hiilikaivoksia ei taasen voi pitää käynnissä niiden asemapaikan vuoksi. Kivennäismäärä, joka riittäisi korvaamaan käyttökustannukset, olisi niistä tosin saatavissa tavallisella tai sitä pienemmälläkin työmäärällä; mutta harvaanasutussa sisämaassa, missä ei ole hyviä teitä eikä vesireittejä, tätä kivennäismäärää ei voisi saada kaupaksi.»² Koko maankorkoperiaate on

¹ [On kuitenkin hyvin tärkeätä ottaa huomioon se maankoron ja kaivosmaankoron välinen ero, että jälkimmäiseen sisältyy aina korvaus omaisuuden arvon välttämättömästä vähenemisestä.]

Kaivoksenomistajan itsensä kannattaa käyttää kaivosta voiton ollessa tavallisen tason mukainen vain silloin, kun hän joistakin erityisistä syistä ei voi saada tätä tavallista voittoa muualta.]

² [Smith, m.t., I kirja, XI luku, s. 70 a; vrt. s. 71 a: »Hiilikaivoksen arvo sen omistajalle riippuu usein yhtä paljon sen asemapaikasta kuin tuottavuudesta» jne.]

tässä selitetty ihailtavan selkeästi, mutta joka sana on sovellettavissa maahan yhtä hyvin kuin kaivoksiinkin. Ja kuitenkin hän väittää: »Toisin on maanpinnalla olevien maaomaisuuksien laita. Niiden tuoton ja maankoron suhde¹ on verrannollinen niiden absoluuttiseen, eikä suhteelliseen, hedelmällisyyteen.» Mutta olettaamme, ettei olisi yhtään sellaista palstaa, joka ei tuottaisi maankorkoa. Silloin huonoimmasta palstasta maksettava maankorko olisi sen ylijäämän mukainen, joka jäisi jäljelle, sitten kun tuoton arvosta on vähennetty pääomamenot ja tavallinen voitto. Sama periaate määräisi paremmanlaatuisen tai asemapaikkansa puolesta edullisemmän palstan maankoron, joka siis sellaisen palstan tarjoamien suurempien etujen vuoksi ylittäisi huonomman palstan maankoron. Samaa voisi sanoa vielä paremmasta palstasta jne. aina parhaaseen saakka. Eikö siis ole ilmeistä, että juuri maaperän suhteellinen hedelmällisyys määrää sen tuoton osan, joka on maksettava maankoroksi, aivan samoin kuin kaivosten suhteellinen tuottoisuus määrää sen tuoton osan, joka on maksettava kaivosmaankoroksi?

Adam Smithin selitettyä, että on kaivoksia, joita vain niiden omistajat voivat käyttää, koska niiden tuotto riittää korvaamaan vain käyttökustannukset ja tuottamaan käyttöpääoman tavallisen voiton, meillä olisi oikeus odottaa hänen myöntävän, että juuri nämä kaivokset määräävät kaikkien kaivosten tuotteiden hinnat. Jos vanhat kaivokset eivät voi hankkia tarvittavaa hiilimäärää, nousee hiilen hinta jatkuvasti, kunnes uuden ja köyhemmän kaivoksen omistaja havaitsee, että hänen kaivoksensa käyttö voi tuottaa hänelle tavallisen pääomanvoiton. Jos hänen kaivoksensa on välttävästi tuottava, ei hinnan tarvitse suurestikaan nousta, ennen kuin hän huomaa edulliseksi ryhtyä tällä tavoin pääomaansa käyttämään. Mutta jos se on hyvin niukkatuottoinen, on ilmeistä, että hinnan täytyy vieläkin nousta, kunnes se suo hänelle mahdollisuuden saada korvauksen kuluista ja tavallisen pääomanvoiton. Näin ollen hiilen hinnan

¹ (Sitaatissa virhe, joka tekee ajatuksen hämäräksi. Smith sanoo: »Niiden tuoton ja maankoron *arvo* [value], eikä suhde [proportion]. Ks. Smith, m.t., McCullochin julkaisema, I kirja, XI luku, s. 287. — Suom. huom.)

määrää aina vähemmän tuottava kaivos. Adam Smith on kuitenkin eri mieltä. Hän näet huomauttaa: »Runsastuottoisin hiilikaivos määrää myös sen hiilen hinnan, joka saadaan kaikista muista saman paikkakunnan kaivoksista. Sekä kaivoksenomistaja että yrittäjä havaitsevat, että myymällä vähän halvemmalla kuin kaikki heidän naapurinsa he voivat saada, edellinen korkeamman koron ja jälkimmäinen suuremman voiton. Heidän naapuriensa on pian pakko myydä samasta hinnasta, vaikka he eivät voikaan sitä yhtä hyvin kestää ja vaikka se aina supistaa heidän korkoaan ja voittoaan, vieläpä ne toisinaan täysin hävittääkin. Eräät kaivokset hylätään silloin kokonaan; toiset lakkaavat tuottamasta maankorkoa, ja niitä voi käyttää vain omistaja.»¹ Jos hiilen kysyntä vähenisi tai uudet menettelytavat lisääisivät sen tuotantoa, niin sen hinta laskisi, ja jotkin kaivokset hylättäisiin. Mutta hinnan täytyy joka tapauksessa olla riittävä maksamaan sen kaivoksen käyttökustannukset ja voitto, joka on vapaa maankorkorasituksesta. Juuri tästä syystä hinnan määrää vähemmän tuottava kaivos. Adam Smith itsekin toteaa tämän toisessa kohdassa, sillä hän sanoo: »Alin hinta, josta hiiliä samoin kuin kaikkia muitakin hyödykkeitä voi pitkähkön ajan kuluessa myydä, on se, joka juuri riittää palauttamaan niiden markkinoille toimittamiseen käytettävän pääoman tavallisine voittoineen. Hiilikaivoksessa, josta sen omistaja ei voi saada maankorkoa ja joka hänen on siis pakko joko itse pitää käynnissä tai kokonaan hylätä, hiilen hinnan täytyy yleensä olla lähellä tätä hintaa.»²

116 §. Mutta juuri sama seikka, nim. hiilen runsaus, aiheutuipa se mistä syystä tahansa, ja siitä johtuva hiilen halpuus, mikä tekisi välttämättömäksi hylätä ne kaivokset, jotka eivät

¹ [Smith, m.t., I kirja, XI luku, s. 70 b.]

² [S.t., I kirja, XI luku, ss. 70 b, 71 a; vrt. s. 72 b. Alin hinta, josta jalometalleja voi myydä, . . . määräytyy samojen periaatteiden mukaan, jotka määräävät kaikkien muidenkin tavarain alimman tavallisen hinnan. . . . Sen pitää olla vähintään riittävä palauttamaan pääoma tavallisine voittoineen; vrt. lisäksi 114 §:n kohdalla tehtyä huomautusta, s. 343. Adam Smithin edellisen väitteen tarkoitus käy parhaiten selville erästä sen arvostelun kohdasta, jonka Ricardo kohdisti köyhäinhuutoverojen vaikutuksiin; ks. XVIII luvun 91 §:ää.]

tuota maankorkoa tai tuottavat sitä vain hyvin vähän, pakot-
taisi myös, jos samanlainen runsaus ja siitä johtuva halpuus
vallitsisi raakatuotteiden suhteen, lopettamaan sellaisten pals-
tojen viljelemisen, joista ei makseta korkoa tai maksetaan sitä
vain hyvin vähän. Jos esim. perunasta tulisi sellainen yleinen ja
tavallinen kansanravinto, kuin riisi on eräissä maissa, niin nel-
jännes tai toinen puoli nykyisestä viljelysalasta luultavasti heti
hylättäisiin, sillä jos, kuten Adam Smith sanoo, »yksi acre
perunamaata tuottaa 6 000 naulaa kiinteätä (vedetöntä) ra-
vintoa eli kolme kertaa niin paljon kuin yksi acre vehnäpeltoa»¹,
niin väestö ei voisi pitkiin aikoihin kasvaa kyllin runsaslukui-
seksi voidakseen kuluttaa koko sen perunamäärän, joka saatai-
siin entiseltä vehnänviljelysalalta. Tästä syystä paljon maata
jätettäisiin viljelemättä, ja maankorko laskisi. Vasta sitten,
kun väestö olisi kasvanut kaksin- tai kolminkertaiseksi, voitai-
siin jälleen ottaa viljelykseen entinen maa-ala, jolloin maan-
korkokin nousisi entiselle tasolle.

Maanomistaja ei myöskään saisi suurempaa osaa kokonais-
tuotosta, olipa se perunoita, jotka ravitsevat 300 henkeä, tai
vehnää, jolla ravitaan vain 100. Syy on tämä: vaikka tuotanto-
kustannukset hyvin suuresti laskisivatkin, jos työpalkka mää-
räytyisi pääasiallisesti perunain, eikä vehnän, hinnan mukaan,
ja vaikka siis työpalkan suorituksen jälkeen jäljellejäävä ko-
konaistuoton osa suuresti lisääntyisikin, niin mikään osa tästä
lisäylijäämästä ei tulisi maankoron hyväksi, vaan kaikki jou-
tuisi aina lisäämään voittoa, koska se kaikkina aikoina nousee
työpalkan laskiessa ja laskee sen noustessa. Maankorkoa hallit-
see näet sama periaate, viljeltiinpä perunoita tai vehnää —
maankorko on aina sama kuin niiden tuotemäärien välinen ero,
jotka yhtä suurien pääomien avulla saadaan joko samasta tai
erilaatuisesta maasta. Niin kauan kuin siis viljellään saman-
laatuisia palstoja, eikä mitään muutoksia tapahdu niiden suh-
teellisessa hedelmällisyydessä tai muissa eduissa, maankoron
suhde kokonaistuottoon pysyy aina samana.

¹ [Smith, m.t., I kirja, XI luku, s. 67 b.]

Adam Smith kuitenkin väittää, että maanomistajalle tuleva osuus lisääntyisi tuotantokustannusten laskiessa ja hän siis saisi runsaasta tuotosta suuremman osuuden ja suuremman määrän kuin niukasta tuotosta. »Riisipelto», hän sanoo, »tuottaa paljon suuremman määrän ravintoa kuin hedelmällisinkään viljapelto. Yhden acren tavallinen tuotto kuuluu olevan kaksi satoa vuodessa, kumpikin 30—60 bushelia. Vaikka sen viljeleminen siis vaatiikin enemmän työtä, niin koko työvoiman ylläpitokustannusten vähennyksen jälkeen jää kuitenkin jäljelle paljon suurempi ylijäämä. Riisimaissa, missä riisi on kansan suosima yleinen kasvisravinto ja viljelijänsä pääasiallinen ylläpitäjä, *täytyy siis maanomistajan saada tästä suuremmasta ylijäämästä suurempi osuus kuin viljamaissa.*»¹

Herra Buchanan huomauttaa niin ikään: »On aivan ilmeistä, että jos jostakin muusta maantuotteesta, jota saadaan runsaammin kuin viljaa, tulisi yleinen kansanravinto, niin maanomistajan maankorko nousisi tämän tuotteen suuremman runsauden mukaisessa suhteessa.»²

Jos perunasta tulisi yleinen kansanravinto, niin maanomistajien olisi pitkät ajat pakko tyytyä tavattomasti laskeneeseen maankorkoon. He eivät todennäköisesti saisi elintarvikkeita läheskään niin paljon kuin nyt, ja niiden arvo laskisi kolmanneksen nykyisestä. Mutta kaikki teollisuustuotteet, joiden hankkimiseen osa maanomistajien maankorosta kulutetaan, halpenisivat vain sikäli, kuin niihin sisältyvät raaka-aineet olisivat halvenneet sen maan suuremman hedelmällisyyden johdosta, joka olisi silloin käytettävissä raaka-aineiden tuotantoon.

Kun väestön lisääntyttä täytyisi jälleen ryhtyä viljelemään samanlaatuista maata kuin ennen, niin maanomistaja saisi taas entisen osuutensa tuotosta, ja tämän osuuden arvokin palaisi ennalleen. Maankorko olisi silloin sama kuin ennen, mutta voitto olisi paljon suurempi, koska ravinnon hinta ja siis työpalkkakin suuresti laskisivat. Suuret voitot edistävät pääoman kertymistä. Työvoiman kysyntä kasvaisi edelleen, ja maan-

¹ [Smith, m.t., I kirja, XI luku, s. 67 a, b.]

² [S.t., Buchananin julkaisema, I nide, I kirja, XI luku, s. 266.]

omistajat hyötyisivät jatkuvasti maan kysynnän lisääntymisestä.

Samoja maita viljeltäisiin epäilemättä paljon voimaperäisemmin, jos niistä voisi saada niin runsaasti ravintoa. Tästä syystä nämä maat voisivat yhteiskunnan edistyessä tuottaa paljon korkeamman maankoron ja elättää entistä paljon lukuisamman väestön. Tämä seikka tietenkin suuresti hyödyttäisi maanomistajia, mikä on sopusoinnussa sen periaatteen kanssa, jonka tämä tutkimus on luullakseni selvittävä, nim. että kaikki ylimääräiset voitot ovat luonnostaan sellaisia, että niiden saanti voi kestää vain rajallisen ajan, koska maaperän koko lisätuotto, sitten kun siitä on vähennetty vain sellaiset kohtuulliset voitot, jotka riittävät edistämään pääoman kartuttamista, välttämättä lopulta joutuu maanomistajille.

Työn hinnan ollessa niin alhainen, kuin tällainen tuoton runsaus saisi aikaan, eivät ennestään viljeltyt maat ainoastaan tuottaisi paljon suurempaa ravintomäärää, vaan niihin kannattaisi myös käyttää suuri lisäpääoma, jolloin niistä saataisiin suurempi arvo. Paljon huonompienkin maiden viljeleminen voisi silloin tuottaa runsaan voiton, mikä suuresti hyödyttäisi sekä maanomistajia että koko kuluttajaluokkaa. Maaperä — tuo maaperä, joka tuottaa tärkeimmän kulutustarvikkeen — paranisi ja saisi hyvän maksun palveluksistaan, sikäli kuin niitä tarvittaisiin. Kaikki edut tulisivat aluksi työläisten, pääomistajien ja kuluttajain hyväksi, mutta väestön kasvaessa ne vähitellen siirtyisivät maanomistajille.

117 §. Lukuunottamatta näitä parannuksia, jotka kiinnostavat yhteiskuntaa välittömästi, mutta maanomistajia vain kaukaa, maanomistajien edut ovat aina ristiriidassa kuluttajien ja teollisuudenharjoittajien etujen kanssa. Viljan hinta voi pysyä korkeana vain siitä syystä, että sen tuotanto vaatii lisätyötä, että sen tuotantokustannukset ovat siis nousseet. Sama syy korottaa aina maankorkoa.¹ Näin ollen viljan tuotantokustannusten nousu on maanomistajan etujen mukaista. Mutta kuluttajan etujen mukaista se ei ole. Hän näet haluaisi, että vilja

¹ [rahamääräistä maankorkoa.]

olisi rahan ja muiden hyödykkeiden suhteen halpaa, koska se aina ostetaan hyödykkeillä tai rahalla. Viljan korkea hinta on epäedullinen myös teollisuudenharjoittajalle, sillä se aiheuttaa työpalkan nousun, mutta ei korota hänen tuotteittensa hintaa. Tästä syystä hänen ei ole ainoastaan pakko luovuttaa enemmän tuotteitaan eli, mikä on sama asia, suuremman tuotemäärän arvoa sen viljan vastikkeeksi, jonka hän itse kuluttaa, vaan hänen on myös annettava enemmän tuotteitaan eli suuremman tuotemäärän arvo työpalkaksi työläisilleen, saamatta tästä lisämenosta mitään korvausta. Viljan hinnan nousu tuottaa siis vahinkoa kaikille yhteiskuntaluokille, lukuunottamatta maanomistajia. Maanomistajien ja yleisön välinen asiointi ei ole kauppatoimien kaltainen, niistä kun kummankin, sekä myyjän että ostajan, voi sanoa hyötyvän samalla tavoin, vaan tällaisessa asiointissa koko tappio jää toiselle ja koko voitto toiselle puolelle. Ja jos viljaa voisi ulkomailta saada halvemmalla, niin tappio, jonka tuomatta jättäminen aiheuttaa, on paljon suurempi toisaalla kuin voitto toisaalla.

Adam Smith ei koskaan erota toisistaan rahan alhaista ja viljan korkeata arvoa ja tekee siitä syystä sen johtopäätöksen, että maanomistajien edut eivät ole ristiriidassa muun yhteiskunnan etujen kanssa. Edellisessä tapauksessa raha on kaikkien muiden hyödykkeiden suhteen halpaa; jälkimmäisessä vilja on kaikkien muiden hyödykkeiden suhteen kallista. Edellisessä tapauksessa vilja ja muut hyödykkeet säilyttävät samat suhteelliset arvonsa; jälkimmäisessä viljan arvo on muiden hyödykkeiden ja rahan suhteen korkeampi.

Seuraava Adam Smithin huomautus soveltuu kylläkin rahan alhaiseen ¹ arvoon, mutta ei lainkaan sovellu viljan korkeaan ¹ arvoon. »Jos (viljan)tuonti olisi aina vapaa, niin meidän maanvuokraajamme ja aateliset maanomistajamme saisivat luultavasti vuodesta vuoteen viljastaan vähemmän rahaa kuin nykyisin, jolloin tuonti on useimmiten tosiasiallisesti kielletty; mutta sillä rahalla, jonka he saisivat, olisi enemmän arvoa: sillä voisi

¹ {Määräyssanain sijoitus erheellinen; luettava: rahan korkeaan arvoon, viljan alhaiseen arvoon.}

ostaa enemmän kaikkia muunlaisia tavaroita ja käyttää enemmän työtä. Näin ollen heidän todellinen varallisuutensa, heidän todellinen tulonsa olisi sama kuin nykyinen, vaikka ehkä ilmeneisi pienemmän hopeamäärän muodossa, ja he havaitsisivat, että viljanviljelys sen nykyisessä laajuudessa ei ole mahdotonta eikä vähemmän kannattavaa. Päinvastoin, koska viljan rahahinnan laskun aiheuttama hopean todellisen arvon nousu jonkin verran alentaa kaikkien muiden hyödykkeiden rahahintaa, niin se antaa sen maan tuotantotoiminnalle, jossa se esiintyy, eräitä etuja kaikilla ulkomarkkinoilla, pyrkien siten kannustamaan ja lisäämään mainittua toimintaa. Mutta kotimaan viljamarkkinain laajuuden täytyy olla suhteellinen sen maan yleiseen tuotantotoimintaan, missä tämä vilja tuotetaan, eli niiden ihmisten lukumäärään, jotka tuottavat joitakin muita hyödykkeitä vaihtaa ne viljaan. Kun kotimarkkinat ovat kuitenkin joka maassa lähimmät ja sopivimmat, niin ne ovat samalla suurimmat ja tärkeimmät viljamarkkinat. Näin ollen hopean todellisen arvon nousu, joka johtuu viljan keskimääräisen rahahinnan laskusta, pyrkii laajentamaan suurimpia ja tärkeimpiä viljamarkkinoita sekä siten lamauttamisen sijasta kannustamaan viljanviljelystä.»¹

Viljan korkealla tai alhaisella rahahinnalla, mikäli se johtuu kullaan ja hopean runsaudesta ja halpuudesta, ei ole maanomistajalle mitään merkitystä, koska silloin, juuri niinkuin Adam Smith on huomauttanut, hinnan nousu tai lasku kohtaa samalla tavoin kaikkia tuotteita. Mutta viljan suhteellinen kalleus on maanomistajalle aina erittäin edullinen: ensiksikin se tuottaa hänelle maankoroksi suuremman viljamäärän, ja toiseksi kukin viljayksikkö suo hänelle mahdollisuuden saada käytettäväkseen sekä suuremman rahamäärän että myös suuremman määrän kaikkia hyödykkeitä, joita rahalla voi ostaa.

¹ [Smith, m.t., IV kirja, V luku, s. 219 a; vrt. IV kirja, II luku, s. 187 a.]

XXV l u k u.

SIIRTOMAANKAUPASTA.

118 §.

Siirtomaankauppaa tarkastellessaan Adam Smith on erittäin tyydyttävästi osoittanut vapaan kaupan edut ja sen vääryyden, jota siirtomaat joutuvat kärsimään sen johdosta, että niiden emämaat estävät niitä myymästä tuotteitaan kalleimmilla ja ostamasta teollisuustavaroita ja varastoja halvimmilla markkinoilla. Hän on osoittanut, että sallimalla kunkin maan vapaasti vaihtaa utteruutensa tuotteet milloin ja missä se haluaa, saadaan aikaan paras mahdollinen työn jakaantuminen maailmassa sekä turvataan ihmiselämän tarvikkeiden ja nautinnonvälineiden suurin runsaus.

Hän on myös koettanut osoittaa, että tällainen kaupan vapaus, joka epäilemättä edistää kokonaisuuden etuja, edistää myös kunkin yksityisen maan etuja ja että se ahdasmielinen politiikka, jota Euroopan valtiot siirtomaittensa suhteen harjoittavat, on emämaille itselleen yhtä vahingollinen kuin siirtomaille, joiden edut uhrataan.

»Siirtomaankaupan monopoli», hän sanoo, »kuten kaikki muutkin merkantiilijärjestelmän alhaiset ja pahansuovat keksinnöt, lamauttaa kaikkien muiden maiden, mutta nimenomaan siirtomaiden taloustoimintaa, samalla kun se ei vähääkään edistä, vaan päinvastoin taannuttaa sen maan taloustoimintaa, jonka hyväksi se on säädetty.»¹

Tätä aiheensa osaa hän ei ole kuitenkaan käsitellyt yhtä sel-

¹ [Smith, m. t., IV kirja, VII luku, s. 252 a.]

keästi ja vakuuttavasti kuin sitä, jossa hän osoittaa tämän järjestelmän vääryyden siirtomaita kohtaan.

119 §. Mielestäni voi kuitenkin otaksua emämaan joskus sentään hyötyvänkin niistä rajoituksista, jotka se asettaa siirtomailleen. Kuka voisi esim. epäillä, etteikö Ranska, jos Englanti olisi sen siirtomaa, saisi hyötyä siitä suuresta palkkiosta, jota Englanti maksaisi viljan, veran tai jonkin muun hyödykkeen viennistä? Palkkiokysymystä tutkiessamme havaitsemme, että edellyttäen viljan hinnaksi Englannissa 4 puntaa ja vientipalkkioksi 10 shillinkiä quarterilta viljan hinta laskisi Ranskassa 3 puntaan 10 shillinkiin. Jos viljan hinta olisi Ranskassa ennen ollut 3 puntaa 15 shillinkiä quarterilta, niin ranskalaiset kuluttajat hyötyisivät 5 shillinkiä jokaista tuontiviljan quarteria kohden, ja jos viljan luonnollinen hinta olisi Ranskassa ennen ollut 4 puntaa, niin he voittaisivat koko palkkion määrän eli 10 shillinkiä quarterilta. Tällä tavoin Ranska hyötyisi sen, minkä Englanti menettäisi, eikä Englannin tappio koituisi Ranskan hyväksi ainoastaan osaksi, vaan kokonaan.

Voi kuitenkin huomauttaa, että vientipalkkio on sisäpoliittinen toimenpide, joten emämaa ei voisi helposti määrätä sitä (siirtomaansa) maksettavaksi.

Jos Jamaikan ja Hollannin olisi edullista vaihtaa keskenään, ilman Englannin välitystä, niitä hyödykkeitä, joita kumpikin tuottaa, niin on aivan varmaa, että tällaisen välittömän vaihdannan estäminen vahingoittaisi sekä Hollannin että Jamaikan etuja. Mutta jos Jamaikan olisi pakko lähettää tavaransa Englantiin ja vaihtaa ne siellä Hollannin tuotteisiin, niin englantilainen pääoma tai asioimisto ottaisi osaa sellaiseen kauppaan, jossa sen palveluksia ei muuten käytettäisi. Sen houkuttelee siihen palkkio, jota ei suorita Englanti, vaan jonka maksavat Hollanti ja Jamaika.

Adam Smith on itse selittänyt, että se tappio, joka on syntynyt työn epäedullisesta jakaantumisesta kahdessa maassa, voi olla hyödyksi toiselle maalle, kun taas toinen joutuu kärsimään enemmän vahinkoa, kuin sellainen jakaantuminen sinänsä tosiasiallisesti aiheuttaa. Jos tämä käsitys on oikea, niin siitä tie-

tenkin seuraa, että toimenpide, joka voi tuottaa siirtomaalle suurta vahinkoa, voi olla emämaalle osittaiseksi hyödyksi.

Kauppasopimuksista puhuessaan hän sanoo: »Kun kansa sopimuksessa sitoutuu joko sallimaan jostakin vieraasta maasta tuotavan tiettyjä tavaroita, joiden tuonti kaikista muista maista on kielletty, tai vapauttamaan jonkin maan tavarat tullimaksuista, joiden alaisia ovat kaikkien muiden maiden tavarat, niin kauppansa puolesta täten suositun maan tai ainakin sen kauppiaiden ja teollisuudenharjoittajien täytyy välttämättä saada sopimuksesta suurta etua. Silloin nuo kauppiaat ja teollisuudenharjoittajat nauttivat eräänlaista monopolia siinä maassa, joka osoittaa heille sellaista suopeutta. Tämä maa tarjoaa heidän tavaroilleen laajemmat ja edullisemmat markkinat; laajemmat, koska muiden maiden tavarain ollessa poissuljettuja tai raskaiden tullimaksujen alaisia he saavat sinne sijoitetuksi suuremman määrän omiaan; edullisemmat, koska suositun maan kauppiaat, nauttiessaan siellä eräänlaista monopolia, saavat myymistään tavaroista usein korkeamman hinnan, kuin jos kaikkien muiden maiden kauppiaiden sallittaisiin vapaasti kilpailla heidän kanssaan.»¹

Olettakaamme, että ne kaksi maata, joiden kesken kauppasopimus on tehty, ovat emämaa ja sen siirtomaa; silloin Adam Smith epäilemättä myöntää, että emämaa voi hyötyä sortamalla siirtomaataan. Voi tosin jälleen huomauttaa, että jollei kaupan monopoli ulkomarkkinoilla kuulu yksinoikeutetulle yhtiölle, niin ulkomaiset ostajat eivät maksa hyödykkeistä enempää kuin kotimaisetkaan ostajat; molempien maksama hinta ei eroa suuresti hyödykkeiden tuotantomaassa vallitsevasta luonnollisesta hinnasta. Esim. Englanti voi tavallisissa oloissa aina ostaa ranskalaisia tavaroita niiden luonnollisesta hinnasta Ranskasta, ja Ranskalla olisi samanlainen etuoikeus englantilaisten tavarain ostamiseen niiden luonnollisesta hinnasta Englannista. Mutta näistä hinnoistahan tavaroita ostettaisiin ilman sopimustakin. Mitä etua tai haittaa sopimus siis tuottaa kummallekin puolelle?

¹ [Smith, m. t., IV kirja, VI luku, s. 222 b.]

Sopimuksesta koituisi tuontimaalle seuraava haitta: maa olisi velvollinen ostamaan jotakin tavaraa sen luonnollisesta hinnasta esim. Englannista, vaikka se voisi ehkä ostaa sitä paljon alemmasta luonnollisesta hinnasta jostakin muusta maasta. Sopimus saattaa siis kokonaisuutensa jakeantumaan epäedullisella tavalla, mistä joutuu kärsimään pääasiallisesti se maa, joka on sopimuksen nojalla velvollinen ostamaan tavaroita vähemmän tuottavilta markkinoilta. Mutta myyjällekään sopimus ei tuota mitään etua oletetun monopolin perusteella, sillä hänen omien maanmiestensä kilpailu estää häntä myymästä tavaroita kalliimmasta kuin niiden luonnollisesta hinnasta, siis samasta, josta hän myisi niitä yleensäkin, olipa kysymyksessä vienti Ranskaan, Espanjaan tai Länsi-Intiaan tahi kotimaan kulutus.

Entä mikä olisi sopimuksesta koituva etu? Etu on siinä, että kysymyksessäolevia erikoistavaroita ei voitaisi Englannissa lainkaan tuottaa vientiä varten, jollei Englannilla olisi yksinomaista oikeutta näiden erikoismarkkinain tarpeiden tyydyttämiseen; muutenhan sen maan kilpailu, missä puheenaolevien hyödykkeiden luonnollinen hinta on alempi, riistäisi Englannilta kaiken mahdollisuuden myydä niitä.

120 §. Tällä seikalla ei olisi kuitenkaan Englannille suurtaakaan merkitystä, jos tämä maa olisi aivan varma siitä, että se voi myydä saman summan arvosta -jotakin muita tavaroita, joita se kykenee tuottamaan, joko Ranskaan tai yhtä edullisesti johonkin muuhun maahan. Englannin tarkoitus on esim. ostaa 5 000 punnan arvosta Ranskan viinejä; tästä syystä se haluaa myydä jonnekin omia tuotteitaan, joilla se voisi saada mainittuun tarkoitukseen 5 000 puntaa. Jos Ranska myöntää Englannille monopolin verkamarkkinoillaan, niin sanottua tarkoitusta silmälläpitäen Englanti vie heti sinne verkaa; mutta jos kauppa on vapaa, voi muiden maiden kilpailu estää veran luonnollisen hinnan olemasta Englannissa niin alhainen, että tämä maa saattaisi hankkia veranmyynnillä 5 000 puntaa, saaden samalla sellaisesta pääomansa käytöstä tavallisen voiton. Englannin teollisuuden täytyy silloin siirtyä jonkin muun hyödykkeen valmis-

tukseen; mutta sen tuotteiden joukossa ei ehkä ole yhtään sel-laista, jonka se, rahan silloiseen arvoon katsoen, voisi myydä muiden maiden vastaavien tuotteiden luonnollisesta hinnasta. Mikä on seuraus? Englantilaiset viininkäyttäjät ovat edelleen valmiit maksamaan viinistä 5 000 puntaa, joten Ranskaan vie-dään sitä varten 5 000 puntaa rahaa. Tämän rahanviennin joh-dosta rahan arvo nousee Englannissa ja laskee muissa maissa, jolloin myös kaikkien brittiläisen uutteruuden tuotteiden *luon-nollinen hinta* laskee. Rahan arvon nousu on näet samaa kuin hyödykkeiden hinnan lasku. 5 000 punnan saamiseksi voidaan silloin ryhtyä brittiläisten tuotteiden maastavientiin; sillä kun niiden luonnollinen hinta on laskenut, niin ne voivat kilpailla muiden maiden tuotteiden kanssa. Alhaisen hinnan takia tava-roita on kuitenkin myytävä enemmän, jotta saataisiin nuo tar-peelliset 5 000 puntaa; mutta kun tuo summa on saatu, ei sillä voidakaan enää hankkia entistä viinimäärää, sillä samalla kun rahan väheneminen Englannissa on alentanut sikäläisten tava-rain luonnollista hintaa, rahan lisääntyminen Ranskassa on ko-rottanut viinin niinkuin muidenkin tavarain luonnollista hintaa. Näin ollen Englantiin tuodaan sen hyödykkeiden vastikkeeksi täysin vapaan kaupan vallitessa vähemmän viiniä kuin silloin, kun Englanti nauttii erikoisetuja kauppasopimusten nojalla. Voittolaso ei kuitenkaan muutu. Sen sijaan rahan suhteellinen arvo muuttuu näissä kahdessa maassa, ja Ranskan saama etu ilmenee siinä, että se vaihtaa tietyn määrän omia tuotteitaan entistä suurempaan määrään englantilaisia tuotteita, kun taas Englannin kärsimä tappio ilmenee siinä, että se vaihtaa tietyn määrän omia tuotteitaan entistä pienempään määrään ranska-laisia tuotteita.

Näin ollen ulkomaankauppa siitä riippumatta, pannaanko sille esteitä, edistetäänkö sitä vai onko se vapaa, tulee aina jat-kumaan, olipa tuotannon suhteellinen vaikeus eri maissa millai-nen tahansa. Mutta sitä voi säännöstellä vain muuttamalla kun-kin maan tuotteiden luonnollista hintaa — ei luonnollista ar-voa —, ja tällainen muutos saadaan aikaan muuttamalla jalo-metallien jakaantumista. Tämä selitys vahvistaa sitä käsitystä,

jonka olen toisaalla esittänyt, nim. ettei ole sellaista hyödykkeiden tuontiin tai vientiin kohdistuvaa veroa, palkkiota eikä kielltoa, joka ei aiheuttaisi jalometallien erilaista jakaantumista ja siitä syystä kaikkialla muuttaisi hyödykkeiden sekä luonnollista että markkinahintaa.

On siis ilmeistä, että kaupankäynti siirtomaan kanssa voidaan säännöstellä niin, että se on samalla siirtomaalle epäedullisempi ja emämaalle edullisempi kuin täysin vapaa kauppa: Kuten yksityinen kuluttaja kärsii vahinkoa, jos hänen on tehtävä ostoksensa yhdestä ainoasta myymälästä, samoin tuottaa koko kuluttajayhteisölle tappiota, jos sen on pakko ostaa yhdestä ainoasta maasta. Jos tämä myymälä tai maa toimittaa tarpeelliset tavarat halvimmalla, niin se saisi ne varmaan kaupaksi ilman tällaista yksinoikeuttakin. Jos se taasen ei myy niitä halvemmalla, niin yleinen etu vaatii, ettei sitä kannusteta jatkamaan sellaista kauppaa, jota se ei kykene harjoittamaan yhtä edullisesti kuin muut. Myymälä tai myyvä maa joutuu ehkä kärsimään tappiota taloustoiminnan muutoksesta, mutta yhteishyvä turvataan aina täydellisimmin kokonaispääoman tuottavimmalla jakaantumisella, ts. yleisellä vapaalla kaupalla.

Hyödykkeen tuotantokustannusten nousu, milloin kysymyksessä on ehdottomasti tarpeellinen esine, ei välttämättä vähennä sen kulutusta. Vaikka näet jokaisen yksityisen hyödykkeen kallistuminen vähentääkin ostajien yleistä kulutuskykyä, niin he voivat lakata kuluttamasta jotakin muuta hyödykettä, jonka tuotantokustannukset eivät ole nousseet. Siinä tapauksessa tarjottu ja kysytty määrä jää ennalleen; vain tuotantokustannukset ovat nousseet, ja kuitenkin hinta nousee ja sen täytyykin nousta, jotta kallistuneen hyödykkeen tuottajan voitto pysyisi samalla tasolla kuin muista elinkeinoista saatavat voitot.

Herra Say ¹ tunnustaa tuotantokustannukset hinnan perustaksi, mutta siitä huolimatta väittää teoksensa eri osissa, että hinnan määrää kysynnän ja tarjonnan välinen suhde. Minkä hyvänsä kahden hyödykkeen suhteellinen arvo riippuu todellisuudessa viime sijassa asianomaisten hyödykkeiden tuotanto-

¹ [Ks. sitaatteja s. 398 ja muualla.]

kustannuksista, eikä niiden tuotettavissa olevista määristä enempiä kuin ostajien kilpailustakaan.

121 §. Adam Smithin mukaan siirtomaankauppa, koska siihen saa käyttää vain brittiläistä pääomaa, on korottanut kaikkien muiden kaupanhaarojen voittotasoa. Ja koska hänen mielestään suuret voitot samoin kuin korkeat työpalkatkin korottavat hyödykkeiden hintoja, niin hän katsoo siirtomaankaupan monopolin tuottaneen emämaalle vahinkoa, vähentämällä sen kykyä myydä teollisuustuotteita yhtä halvalla kuin muut maat. Hän sanoo: »Monopolin johdosta siirtomaankaupan kasvu ei ole siinä määrin lisännyt Ison-Britannian ennestään käymää kauppaa, kuin se on perin pohjin muuttanut sen suuntautumista. Toiseksi tämä monopoli on välttämättä myötävaikuttanut siihen, että kaikkien Ison-Britannian kaupan eri haarojen voittotaso on pysynyt korkeammalla, kuin se olisi luonnostaan ollut, jos kaikkien kansojen olisi sallittu vapaasti harjoittaa kauppaa Ison-Britannian siirtomaiden kanssa.»¹ »Mutta kaikki, mikä jossakin maassa nostaa tavallisen voittotason korkeammalle, kuin se muuten olisi, välttämättä saattaa tämän maan sekä absoluuttisesti että suhteellisesti epäedulliseen asemaan kaikissa niissä kaupanhaaroissa, joissa sillä ei ole monopolia. Maa joutuu kokemaan absoluuttista haittaa sen johdosta, että tällaisissa kaupanhaaroissa sen kauppiaat eivät voi saada tätä suurempaa voittoa myymättä sekä maahan tuomiaan ulkomaisia että maastaviemiään kotimaisia tavaroita kalliimmasta, kuin he muuten myisivät. Heidän kotimaansa täytyy sekä ostaa että myydä korkeammasta hinnasta, sekä ostaa että myydä vähemmän; sen on siis pakko sekä kuluttaa että tuottaa vähemmän, kuin se muuten kuluttaisi ja tuottaisi.»¹

»Kauppiamme usein valittavat brittiläisen työn korkean palkan olevan syynä siihen, että heidän teollisuustuotteensa eivät kalleutensa takia pysty kilpailemaan ulkomaan markkinoilla, mutta suuresta pääomanvoitosta he vaikenivat. He valittavat muiden kohtuutonta ansaitsemista, mutta omastaan eivät puhu mitään. Ja kuitenkin brittiläisen pääoman suuret

¹ [Smith, m. t., IV kirja, VII luku, s. 246 b.]

voitot voivat vaikuttaa brittiläisten teollisuustuotteiden hintojen nousuun useissa tapauksissa yhtä paljon ja joissakin ehkä enemmänkin kuin brittiläisen työn korkea palkka.»¹

Myönnän, että siirtomaankaupan monopolointi muuttaa pääoman suuntautumista, vieläpä usein epäedullisella tavalla. Mutta siitä, mitä edellä olen voitosta sanonut, näkyy, että siirtyminen toisesta ulkomaankaupanhaarasta toiseen tai kotimaankaupasta ulkomaankauppaan ei mielestäni voi vaikuttaa voittotasoon.² Olen juuri osoittanut sellaisen siirtymisen vahingolliset seuraukset: tuloksena on kokonaispääoman ja uutteruuden huonompi jakaantuminen ja siitä johtuva tuotannon supistuminen; hyödykkeiden luonnolliset hinnat nousevat, joten kuluttaja saa vähemmän hyödykkeitä, vaikka kykeneekin ostamaan niitä samasta rahallisesta arvosta. Lisäksi havaitaan, että vaikka monopolilla olisikin voittoja korottava vaikutus, niin se ei kuitenkaan aiheuttaisi vähäisintäkään hintojen muutosta, koska hintoja ei määrää työpalkka eikä voitto.

Eikö Adam Smith itsekkin yhdy tähän käsitykseen sanoessaan, että »hyödykkeiden hinnat eli kullan ja hopean arvo hyödykkeisiin verrattuna riippuvat niiden *työmäärien* välisestä suhteesta, jotka tarvitaan toimittamaan markkinoille toisaalta tietty määrä kultaa ja hopeaa sekä toisaalta tietty määrä kaikkia muita tavaralajeja»? Nämä määrät eivät muutu, olipa voitto suuri tai pieni tahi työpalkka korkea tai alhainen. Miten siis suuri voitto voi korottaa hintoja?

¹ [Smith, m.t., IV kirja, VII luku, s. 247 a.]

² [Vrt. 83 §:ään liittyvää huomautusta s. 251.]

XXVI l u k u.

KOKONAISTULOSTA JA PUHTAASTA TULOSTA.¹

122 §.

Adam Smith ylistelee lakkaamatta niitä etuja, jotka maalle koituvat suuresta kokonais-(brutto-)tulosta, verrattuina etuihin, jotka suuri puhdas (netto-)tulo tuottaa. »Mitä suurempi osa maan pääomasta käytetään maanviljelykseen», hän sanoo, »sitä

¹ [Tämä luku on omistettu Adam Smithin arvostelulle (Smith, m.t., II kirja, V luku, »Pääoman käytöstä»). Voi hieman epäillä, tokko Ricardo itsekin oivalsi Smithin erehdyksen erikoista luonnetta. Smith, joka jakoi elinkeinot neljään luokkaan, nim. raakatuotteiden hankkimiseen, jalostamiseen, kuljetukseen ja vähittäiskauppaan, havaitsi niiden sijoittavan pääomiaan (s. 149) yhä vähenevässä määrin työn todelliseen käyttämiseen ja yhä enenevässä määrin raakatuotteiden ostamiseen. Mutta hän ei havainnut, että kukin järjestyksessä toistaan seuraava elinkeino suorittaa pääomansijoituksen, jotta sen edeltäjä voisi saada pääomansa irti hyödykkeestä ennen sen kuluttajalle myymistä, käyttääkseen näin vapautuneen pääoman uudelleen työn teettämiseen. Uusi pääoma antaa siis uusia työmahdollisuuksia, joten se tavallaan käyttää työtä. Hän ei käsittänyt, että tietty odotusaika on tällöin välttämätön ja että pääomaa tarvitaan juuri tuon odotusajan tarpeiden tyydyttämiseksi. Prof. Nicholson (Smith, m.t., Nicholsonin julkaisema; johdanto, s. 22) väittää Adam Smithin yrittäneen kuvailla sitä etua, mikä saadaan, kun tuottaja saatetaan lähemmäksi kuluttajaa. Epäilemättä siitä on etua, mikäli se on toteutettavissa *haitatta*; mutta me voisimme aivan yhtä hyvin puhua siitä edusta, mikä syntyy, jos kuluttaja saataisiin syömään ravintonsa keittämättömänä tai verhoutumaan villaan tai puuvillaan, jota ei ole valmistettu kankaaksi. Kaikki, mikä tekee odotusajan tai välimatkan tarpeettomaksi, on tietenkin hyödyllistä, mutta vain, jos tarkoitus saavutetaan *haitatta*.

Ricardo ei nimenomaan vastusta tätä kantaa, vaikka hän ei toisaalta myönnä sitä oikeaksikaan, kuten näemme hänen omista sanoistaan. Hän vain kieltää Adam Smithin todistelun pätevyuden kansan veronmaksukyvyyn suhteen.

Aivan toisin on asian laita, mitä tulee maanviljelyksen suurempaan edullisuuteen, jota Adam Smith erityisesti tähdentää. Ne edut, joita maanviljelys tuottaa, eroavat selvästi muiden edellämäinnittujen elinkeinojen eduista. Mielestäni olisi kuitenkin aivan erheellistä olettaa (Nicholson, johdanto, s. 22), että

suurempi on se tuottavan työn määrä, jonka tämä pääoma panee maassa liikkeelle, ja sitä suurempi on myös se arvo, jonka tällainen pääomankäyttö lisää yhteiskunnan maan ja työn vuotuisen tuottoon. Maanviljelykseen käytetyn pääoman jälkeen se pääoma, joka käytetään teollisuuteen, panee liikkeelle suurimman määrän tuottavaa työtä ja lisää vuotuisen tuottoon suurimman arvon. Kaikista kolmesta pääomasta on vientikauppaan käytetyllä vähäisin vaikutus.»¹

Myöntäkäämme hetkeksi, että asian laita on todella näin. Mitä etua koituisi silloin maalle siitä, että se käyttää suuren määrän tuottavaa työtä, jos kerran — käyttipä se sitä niin suuren tai pienemmän määrän — sen puhdas maankorkotulo ja voitto yhteensä pysyvät muuttumatta? Joka maan työn ja maan kokonaistuotto jakaantuu kolmeen osaan, joista yksi menee työpalkkaan, toinen voittoon ja kolmas maankorkoon. Vain kahdesta viimeksimainitusta osasta voi tehdä joitakin vähennyksiä veroihin ja säästöihin, sillä ensinmainittu osa on aina

Ricardo yhtyi tässä suhteessa Smithin kantaan. Smith piti maanviljelykseen käytettyä pääomaa erityisen tuottavana siitä syystä, että se lisätyömäärän liikkeelle panemisen ohessa saattaa toimimaan luonnonvoimat, jotka tuottavat oman osuutensa. Tämän hän katsoi todistetuksi maankoron maksulla. Suoraan sanoen hän tarkoitti, että pääoma ja työ tuottavat maanviljelykseen käytettyinä enemmän »varallisuutta» kuin muissa elinkeinoissa. Ricardo sen sijaan pitää silmällä jotakin aivan toista kirjoittaessaan 123 §:n alussa »Vaikka myönnänkin» jne. Hän sanoo mitä selkeimmin, että yhtä suuri pääomamäärä vain silloin, kun se käytetään *jokaiseen muuhun paitsi viimeksi viljeltyyn palstaan*, panee liikkeelle suuremman työmäärän kuin teollisuuteen käytettynä. Tämä johtuu siitä, että pääoma käytetään silloin sellaisissa oloissa, joissa pienempi työ- ja pääomamäärä tuottaa saman tuloksen kuin suurempi työ- ja pääomamäärä epäedullisemmissä oloissa. Tuotot on kummassakin tapauksessa, kuten hän sanoo (115 §), saatava vaihdetuiksi muihin hyödykkeisiin sen tuoton mukaisessa suhteessa, joka on saatu epäedullisemmissä oloissa. Hän otaksuu kuitenkin, että teollisuuden alalla luonnonvoimia ei ole monopoloitu, vaan että ne ovat samalla tavoin kaikkien yrittäjien käytettävissä (27 §). Toimiva kokonaistyömäärä on tästä syystä suurempi. — Päinvastoin kuin Adam Smith hän erottaa tarkasti toisistaan »arvon» ja »varallisuuden».]

¹ Herra Say on samaa mieltä kuin Adam Smith: »Koko maan kannalta tuottavin pääomankäytön kohde on maanviljelyksen jälkeen teollisuus ja kotimaankauppa, koska näissä kummassakin pääoma panee toimimaan uutteruuden, jonka voitot saadaan omassa maassa, kun taas ulkomaankauppaan käytetty pääoma tekee tuottavaksi erotuksetta kaikkien maiden uutteruuden ja maaperän.

Kansalle vähimmän edullinen pääomankäyttötapa on toisen vieraan maan tuotteiden kuljetus toiseen maahan.» Say, m. t., II nide, s. 120. [II kirja, VIII luku; II painos; ss. 120, 121.]

sama kuin välttämättömät tuotantokustannukset.^{1 2} Henkilöstä, jolla on 20 000 punnan pääoma ja joka saa siitä voittoa 2 000 puntaa vuodessa, on täysin yhdentekevää, antaako hänen pääomansa työtä sadalle vaiko tuhannelle miehelle, myydäänkö tuotto 10 000 vaiko 20 000 punnasta, kunhan vain hänen voittonsa ei missään tapauksessa laske alle 2 000 punnan. Eikö koko kansankin todellinen etu ole samanlainen? Jos vain kansan puhdas todellinen tulo, sen maankorko ja pääomanvoitto pysyvät muuttumatta, niin sillä seikalla ei ole mitään merkitystä, onko kansan lukumäärä 10 vaiko 12 miljoonaa henkeä. Sen kyky ylläpitää laivastoa ja armeijaa sekä kaikenlaista muuta tuottamatonta työvoimaa on välttämättä suhteellinen sen puhtaaseen tuloon, eikä sen kokonaistuloon. Jos 5 miljoonaa ihmistä voisi tuottaa niin paljon ravintoa ja vaatteita, kuin 10 miljoonaa tarvitsee, niin 5 miljoonan ravinto ja vaatteet olisivat puhdas tulo. Koituisiko maalle mitään etua siitä, että tämän saman puhtaan tulon tuottamiseen olisi tarpeen 7 miljoonaa ihmistä, ts. että 7 miljoonaa käytettäisiin tuottamaan sellainen määrä ravintoa ja vaatteita, joka riittäisi 12 miljoonalle? 5 miljoonan ihmisen ravinto ja vaatteet olisivat siinäkin tapauksessa puhdas tulo. Suuremman ihmismäärän käyttö ei antaisi meille mahdollisuutta lisätä yhdelläkään miehellä armeijamme ja laivastomme vahvuutta eikä maksaa guineaakaan lisää veroja.

Pitäessään parempana sellaista pääomankäyttöä, joka saattaa toimimaan suurimman mahdollisen määrän uutteruutta, Adam Smith ei perustele sen paremmuutta millään oletetulla edulla, joka johtuisi väestön suuruudesta, eikä myöskään sillä hyvinvoinnilla, jota tällöin voisi päästä nauttimaan suurempi ihmismäärä, vaan hän pitää tällaista pääomankäyttöä parempana nimenomaan siitä syystä, että se lisää maan valtaa.³ Hän

¹ (Lue: sama kuin *työvoiman* välttämättömät tuotantokustannukset. — Suom. huom.)

² Tämä sanonta on ehkä liian jyrkkä, sillä työpalkan nimellä työläinen saa yleensä enemmän kuin ehdottomasti välttämättömät tuotantokustannukset. Siinä tapauksessa työläinen saa osan maan puhtaasta tuotosta. Tämän osan hän voi säästää tai kuluttaa. Se voi myös suoda hänelle mahdollisuuden avustaa maan puolustusta.

³ Herra Say on käsittänyt minut aivan väärin olettaessaan, että minä en

näet sanoo: »Joka maan varallisuuden ja vallan, mikäli valta riippuu varallisuudesta, täytyy aina olla suhteellinen maan vuotuisen tuoton eli niiden varojen arvoon, joista kaikki verot on lopulta maksettava.»¹ On kuitenkin ilmeistä, että veronmaksukyky on riippuvainen puhtaasta tulosta, eikä kokonaistulosta.

123 §. Kaikkien maiden keskeisessä elinkeinojen jaossa köyhempien maiden pääoma tulee luonnollisesti käytettäväksi sellaisiin tuotannonhaaroihin, jotka mahdollistavat suuren työvoiman ylläpitämisen kotimaassa, koska sellaisissa maissa ravinto ja muut tarvikkeet ovat kasvavalle väestölle helpoimmin hankittavissa. Sitä vastoin rikkaissa maissa, missä ravinto on kallista, pääoma virtaa vapaan kaupan vallitessa luonnollisesti sellaisiin elinkeinoin, jotka vaativat pienimmän mahdollisen työvoiman pitämistä kotimaassa; sellaisia ovat esim. rahtikauppa, kaupankäynti etäisten vieraiden maiden kanssa ja tuotannonhaarat, joissa on käytettävä kalliita koneita, siis yleensä elinkeinot, joissa voitto on suhteellinen käytettyyn pääomaan, eikä käytettyyn työmäärään.²

Vaikka myönnänkin, että maankoron olemuksen mukaisesti tietty pääoma, joka maanviljelyksessä käytetään mihin palstaan tahansa, paitsi viimeksi viljeltyyn, saattaa toimimaan suuremman työmäärän kuin samansuuruinen pääoma, joka on sijoitettu teollisuuteen ja kauppaan, niin en voi kuitenkaan myöntää olevan mitään eroa sillä työmäärällä, jota käyttää kotimaan-kauppaan sijoitettu pääoma, ja sillä, jota käyttää ulkomaan-kauppaan sijoitettu yhtä suuri pääoma.³

pidä niin lukuisain ihmisten hyvinvointia minkään arvoisena. Tekstihän osoittaa mielestäni riittävän selvästi, että olen rajoittanut huomautukseni koskemaan vain niitä erityisiä perusteita, joihin Adam Smithin käsitys nojaa. [Vrt. huomautusta s. 222, II nide; vrt. Ricardon »Periaatteiden» ranskannosta (1819).]

¹ [Smith, m. t., II kirja, V luku, s. 153 a.]

² »Onneksi asiain luonnollinen kulku ei vedä pääomaa sellaisiin sijoituksiin, jotka tuottavat suurimmat voitot, vaan sellaisiin, joissa pääomankäyttö on edullinen koko yhteiskunnalle.» — II nide, s. 122. [II kirja, VIII luku.] Herra Say on kuitenkin jättänyt mainitsematta, mitkä ne elinkeinot ovat, jotka tuottavat suurimman voiton yksityishenkilölle, mutta eivät ole yhtä edulliset valtiolle. Jos maat, joissa on vähän pääomia, mutta runsaasti hedelmällisiä alueita, eivät ryhdy varhain harjoittamaan ulkomaankauppaa, niin syynä on se, että tämä kauppa on vähemmän edullinen yksityishenkilölle ja siis myös vähemmän edullinen valtiolle.

³ [Vrt. 122 §:ään liittyvää huomautusta ja 45 §:ää.]

»Pääoma, joka lähettää skotlantilaisia teollisuustuotteita Lontooseen ja tuo takaisin Edinburgiin englantilaisia teollisuustuotteita ja viljaa», Adam Smith sanoo, »välttämättä korvaa jokaisella sellaisella liiketoimella kaksi brittiläistä pääomaa, jotka kumpikin oli käytetty Ison-Britannian maanviljelykseen tai teollisuuteen.»

»Pääoma, joka käytetään ulkomaisten tavarain ostamiseen kotimaan kulutusta varten, korvaa — milloin tällainen osto suoritetaan kotimaan taloustoiminnan tuotteilla — jokaisella sellaisella liiketoimella niin ikään kaksi eri pääomaa; mutta vain toinen niistä käytetään kotimaan taloustoiminnan ylläpitämiseen. Pääoma, joka lähettää brittiläisiä tavaroita Portugaliin ja tuo takaisin Isoon-Britanniaan portugalilaisia tavaroita, korvaa näet jokaisella sellaisella liiketoimella vain brittiläisen pääoman, sillä toinen pääoma on portugalilainen. Vaikka siis kulutustavaroilla käytävän ulkomaankaupan vaihto olisi yhtä nopea kuin kotimaankaupan, niin siihen sijoitettu pääoma on maan taloustoiminnalle eli tuottavalle työlle vain puolinaisena kannustimena.»¹

Tämä todistelu näyttää minusta erheelliseltä; sillä joskin, kuten toht. Smith olettaa, käytetään kahta pääomaa, joista toinen on portugalilainen ja toinen englantilainen, niin ulkomaankauppaan käytettävä pääoma on kuitenkin kaksi kertaa niin suuri kuin se, joka käytetään kotimaankauppaan. Olettakaamme, että Skotlanti käyttää 1 000 punnan pääoman pellavakankaan valmistukseen ja vaihtaa sen niihin silkkivalmisteisiin, jotka Englannissa on tuotettu yhtä suuren pääoman avulla; silloin molemmat maat käyttävät 2 000 puntaa ja vastaavan määrän työtä. Olettakaamme edelleen, että Englanti havaitsee voitonsa saada Saksasta enemmän pellavakangasta niiden silkkivalmisteiden vastikkeeksi, jotka se ennen vei Skotlantiin, ja että Skotlanti havaitsee voitonsa saada Ranskasta pellavakankaansa vastikkeeksi enemmän silkkivalmisteita, kuin se ennen sai Englannista. Eivätkö Englanti ja Skotlanti silloin heti lakkaa käy-

¹ [Smith, m. t., II kirja, V luku, s. 151 b.]

mästä kauppaa keskenään ja eikö kulutustavarain kotimaan-
kauppa vaihdu kulutustavarain ulkomaankauppaan? Mutta
vaikka kaksi uutta pääomaa, saksalainen ja ranskalainen, ottaa
osaa tähän kauppaan, niin eikö edelleen käytetä samaa määrää
skotlantilaista ja englantilaista pääomaa ja eikö se pane liik-
keelle samaa työmäärää kuin ollessaan sijoitettuna kotimaan-
kauppaan?

XXVII l u k u.

RAHASTA JA PANKEISTA.¹

124 §.

Rahasta on jo kirjoitettu niin paljon, että näiden asiain harrastajista vain ennakkoluulojen vallassa olevat eivät tunne rahankierron todellisia periaatteita. Tästä syystä rajoitun vain lyhyesti selostamaan eräitä yleisiä lakeja, jotka säännöstelevät rahan määrää ja arvoa.

Kullan ja hopean, kuten kaikkien muidenkin hyödykkeiden arvo riippuu vain siitä työmäärästä, joka on tarpeen niiden tuottamiseen ja markkinoille toimittamiseen. Se seikka, että kulta on noin 15 kertaa hopeata kalliimpi, ei johdu siitä, että sen kysyntä on suurempi, eikä siitä, että hopean tarjonta on 15 kertaa runsaampi kuin kullan, vaan yksinomaan siitä, että tietyn kulta-määrän tuottamiseen on tarpeen 15 kertaa enemmän työtä kuin vastaavan hopeamäärän tuottamiseen.

Rahan määrän, joka voidaan jossakin maassa käyttää, täytyy riippua sen arvosta. Jos siis hyödykkeiden kierron välittämiseen käytettäisiin yksinomaan kultaa, niin sitä tarvittaisiin vain $\frac{1}{15}$ siitä määrästä, joka olisi tarpeen, jos samaan tarkoitukseen käytettäisiin (yksinomaan) hopeata.

Rahaa ei voi koskaan olla liikkeessä liikaa, sillä sen arvoa

¹ [Tämän yhteydessä on mahdotonta ryhtyä pohtimaan Ricardon rahateorioita. Tässä luvussa esittämässään lyhyessä supistelmassa hän kohdistaa lukijan huomion niiden pääkohtiin, jotka ovat

a) kvantitatiivinen rahateoria;

b) paperirahan edut ja lunastettavien setelien rajattoman liikkeeseenlaskun edullisuus sekä

c) kaksimetallikannan soveltamistapojen lisääminen.]

alennettaessa lisätään samassa suhteessa sen määrää ja sen arvoa korotettaessa vähennetään sen määrää.

Niin kauan kuin valtio lyöttää rahaa lyöntimaksua kantomatta, rahalla on sama arvo kuin jokaisella muulla saman metallin kappaleella, jonka paino ja pelkkyys ovat samat. Mutta jos valtio ottaa rahanlyönnistä maksun, ylittää metallirahan arvo yleensä rahaksi lyömättömän metallikappaleen arvon koko kannetun lyöntimaksun määrällä, koska metallirahan tuottaminen vaatii enemmän työtä eli, mikä on sama asia, suuremman työmäärän tuoton arvon.

Niin kauan kuin valtio yksin lyöttää rahaa, ei lyöntimaksun suuruudella voi olla mitään rajaa, sillä supistamalla metallirahan määrää sen arvo voidaan nostaa miten korkealle tahansa.

125 §. Tähän periaatteeseen perustuu paperirahankin liikkeessäolo: kaikki sen aiheuttamat kustannukset voidaan näet pitää lyöntimaksuna. Vaikka paperirahalla ei olekaan mitään sisäistä arvoa, voidaan sen vaihtoarvo määrää rajoittamalla pysyttää yhtä suurena kuin samannimisen metallirahan tai sen määräisen harkon arvo. Saman periaatteen mukaisesti, nim. määrän rajoituksen avulla, myös huonolaatuinen metalliraha kävisi täysarvoisesta, ikään kuin sillä olisi laillinen paino ja pelkkyys, eikä sen metallimäärän arvoisesta, joka siihen todellisuudessa sisältyy. Niinpä havaitsemme Englannin rahalaitoksen historiasta, että rahan arvo ei ole koskaan laskenut samassa suhteessa, kuin sen laatu on huononnut; syynä on ollut se, että rahan määrää ei ole koskaan lisätty sitä mukaa, kuin sen sisäinen arvo on laskenut.¹

Paperirahaa liikkeeseen laskettaessa mikään ei ole tärkeämpää, kuin että ollaan täysin tietoisia niistä seurauksista, jotka johtuvat määrän rajoittamisen periaatteesta. Tuskin kukaan uskoo 50 vuoden kuluttua, että meidän aikamme pankinjohtajat ja ministerit ovat sekä parlamentissa että sen asettamissa komiteoissa vakavissaan väittäneet, että Englannin Pankin setelinannolla, vaikka sitä ei rajoittaisikaan mikään setelinhaltijain

¹ Kaikki, mitä sanon kultarahasta, soveltuu niin ikään hopearahaan, mutta kummankin maininta jokaisessa eri tapauksessa on tarpeeton.

oikeus vaatia lunastamista metallirahalla tai harkkoilla, ei ollut eikä voisi olla mitään vaikutusta hyödykkeiden eikä harkkojen hintoihin enempää kuin vekselikursseihin.

Pankkien perustamisen jälkeen valtiolla ei enää ole yksinoikeutta lyöttää tai laskea liikkeeseen rahaa. Sen määrää voi näet lisätä yhtä tehokkaasti paperilla kuin metallillakin. Jos siis valtio aikoi huonontaa rahaansa, mutta samalla rajoittaa sen määrää, niin se ei voisi ylläpitää sen arvoa, koska pankeilla olisi samanlainen mahdollisuus lisätä liikkeessäolevan rahan kokonaisuutta.

Näistä periaatteista käy selville, ettei ole välttämätöntä, että paperiraha, jotta se säilyttäisi arvonsa, on lunastettava metallirahalla. Välttämätöntä on vain, että sen määrä säännöstellään sen metallin arvon mukaan, joka on julistettu rahan kannaksi. Jos kantametallina olisi kulta, jonka paino ja pelkkyys on määrätty, niin paperirahan määrää voisi lisätä joka kerran, kun kullan arvo laskee eli, mikä on sama asia vaikutuksensa puolesta, kun tavarain hinnat nousevat.

126 §. »Laskettuaan liikkeeseen», toht. Smith sanoo, »liian suuren määrän paperirahaa, jonka liikaosa jatkuvasti palasi vaihdettavaksi kultaan ja hopeaan, Englannin Pankin täytyi monena vuonna perätysten lyödä rahaksi kultaa 800 000 punnasta 1 000 000 puntaan eli keskimäärin noin 850 000 puntaa vuodessa. Tätä suurta rahanlyöntiä varten pankin oli pakko — koska kultaraha oli joitakin vuosia sitten joutunut kulumisen takia huonoon tilaan — usein ostaa harkkoja ja maksaa niistä niin korkea hinta kuin 4 puntaa unssilta, laskeakseen ne pian sen jälkeen liikkeeseen kultarahana, jonka hinta oli vain 3 puntaa 17 shillinkiä 10 ½ penceä unssilta. Tällä tavoin pankki kärsi näin suuren summan arvoisesta rahanlyönnistä tappiota 2 ½—3 %. Vaikka pankki ei sen johdosta suorittanutkaan mitään lyöntimaksua, vaikka lyöntikustannuksetkin jäivät oikeastaan hallituksen rasitukseksi, ei tämä hallituksen aulius kuitenkaan säästänyt pankkia kaikilta kulungeilta.»¹

Edellätodetun periaatteen mukaan minusta näyttää aivan

¹ [Smith, m. t., II kirja, II luku, s. 123 a.]

ilmeiseltä, että jollei pankkiin palautettua paperirahaa olisi laskettu uudestaan liikkeeseen, niin koko liikkeessäolleen metallirahan, sekä huonolaatuisten että uusien kultarahakappaleiden, arvo olisi noussut, jolloin olisi myös lakattu esittämästä pankille mitään vaatimuksia.

Herra Buchanan on kuitenkin eri mieltä, sillä hän sanoo: »Ne suuret kustannukset, jotka silloin rasittivat pankkia, eivät aiheutuneet, kuten toht. Smith näyttää luulevan, paperirahan varomattomasta liikkeeseenlaskusta, vaan metallirahan huonosta tilasta ja siitä johtuneesta harkkojen korkeasta hinnasta. On näet huomattava, että pankin, kun se saattoi hankkia guineoita vain lähettämällä rahapajaan harkkoja rahaksi lyötäväksi, oli pakko aina lunastaa palautetut setelinsä vastalyödyillä guineoilla. Ja kun liikkeessäoleva metalliraha oli yleensä vajaanpainoista ja harkkojen hinta oli sen mukaan korkea, niin kävi edulliseksi vaatia pankista sen setelien lunastukseksi noita täyspainoisia guineoita, sulattaa ne harkkoiksi ja myydä voitolla pankinseteleitä vastaan, jotka jälleen esitettiin pankille lunastettavaksi uudella määrällä guineoita, mitkä taas sulatettiin ja myytiin. Tällaista metallirahan poisvirtaamista pankki ei voi koskaan välttää, niin kauan kuin liikkeessä oleva metalliraha on vajaapainoista, koska silloin setelien alituinen metallirahaan vaihtaminen tuottaa helposti varman voiton. On kuitenkin huomattava, että kaikista niistä haitoista ja kustannuksista huolimatta, jotka metallirahan poisvirtaaminen silloin pankille aiheutti, ei koskaan pidetty välttämättömänä, että se vapautettaisiin velvollisuudesta lunastaa setelinsä metallirahalla.»¹

Herra Buchanan on ilmeisesti sitä mieltä, että kaiken rahan arvon täytyy välttämättä laskea huonolaatuisten rahakappaleiden arvon tasalle. Kuitenkin on varmaa, että määrää supistamalla voidaan koko liikkeeseen jäävän rahan arvo korottaa parhaiden rahakappaleiden arvon tasalle.

Toht. Smith näyttää unohtavan oman periaatteensa käsitellessään siirtomaiden paperirahaa. Sen sijaan, että hän olisi lukenut sen arvon laskun sen liikarunsauden syyksi, hän kysyy,

¹ [Smith, m. t., Buchananin julkaisema, 1814, I nide, s. 477, huom.]

edellyttäen siirtomaiden tarjoaman vakuuden täysin varmaksi, olisiko 100 punnan paperi, joka lunastetaan 15 vuoden kuluttua, samanarvoinen kuin heti maksettavat 100 puntaa.¹ Vastaa tähän kysymykseen myöntävästi, jos sellaisia papereita ei ole liikkeessä liian runsaasti.

127 §. Kokemus kuitenkin osoittaa, että valtio tai pankki, jolla on ollut rajaton setelinanto-oikeus, on sitä aina väärinkäyttänyt. Setelinannon pitäisi siitä syystä olla kaikissa valtioissa jonkinlaisen rajoituksen ja valvonnan alainen. Tähän tarkoitukseen sopivin keino näyttää olevan setelinantajien velvoittaminen lunastamaan setelinsä kultarahalla tai -harkoilla.

[»Yleisön² turvaaminen kaikilta muilta rahan arvon muutoksilta paitsi niiltä, jotka kohtaavat itse kantametallia, ja samalla vaihdannan toimittaminen halvimmalla välineellä merkitsevät rahan saattamista täydellisyyden korkeimmalle mahdolliselle tasolle. Me saavuttaisimme kaikki nämä edut, jos velvoittaisimme pankin³ lunastamaan setelinsä guineain sijasta rahaksi lyömättömällä kullalla tai hopealla, jonka pelkkyys ja hinta vastaisivat rahapajan noudattamia normeja. Täten kävisi mahdolliseksi aina silloin, kun setelien kurssi laskisi harkkojen arvon alapuolelle, heti supistaa setelien määrää. Ehkäistäkseen taasen setelien kurssin nousun harkkojen arvon yläpuolelle pankki olisi myös velvollinen luovuttamaan seteleitään rahanlyöntikultaa (standard gold) vastaan 3 punnan 17 shillingin hinnasta unssilta. Jotta pankki säästyisi liikatyöltä, pitäisi sen kultamäärän, joka voitaisiin pankilta vaatia sen setelien vastikkeeksi rahapajahinnasta eli 3 punnan 17 shillingin 10 1/2 pence hinnasta tai pankille myydä 3 punnan 17 shillingin hinnasta, olla aina vähintään 20 unssia. Toisin sanoen: pankin tulisi olla velvollinen ostamaan mikä hyvänsä sille tarjottu kultamäärä,

¹ [Smith, m.t., II kirja, II luku, s. 134 a, b.]

² Tämä ja seuraavat kappaleet, jotka ovat sulkumerkkien sisällä, on otettu kirjasta »Proposals for an Economical and Secure Currency», jonka tekijä on julkaissut vuonna 1816.

³ (Tässä ja seuraavissa tämän luvun §§:ssä pankilla tarkoitetaan Englannin Pankkia ja rahapajalla Yhtyneen Kuningaskunnan rahapajaa. — Suom. huom.)

jollei se alita 20 unssia, 3 punnan 17 shillingin hinnasta¹ unssilta sekä myymään mikä hyvänsä siltä vaadittu kultamäärä 3 punnan 17 shillingin 10 $\frac{1}{2}$ penceen hinnasta unssilta. Niin kauan kuin pankilla on mahdollisuus itse säännöstellä seteliensä määrää, ei tällainen määräys voi aiheuttaa sille mitään haittaa.

Kaikenlaisten harkkojen viennin ja tuonnin pitäisi samalla olla täysin vapaa. Tällaiset harkkoja koskevat liiketoimet jäisivät muutoin hyvin harvalukuisiksi, jos pankki järjestäisi lainansa ja setelinantonsa useinmainitsemani perusteen, nim. rahanlyöntiharkon hinnan mukaan, ottamatta huomioon liikkeessäolevien setelien absoluuttista määrää.

Päämäärä, jota pidän silmällä, olisi suureksi osaksi saavutettu, jos pankki olisi velvollinen lunastamaan setelinsä harkkoilla, joiden hinta ja pelkkyys vastaisivat rahapajan noudattamia normeja, vaikka pankki ei olisikaan samalla velvollinen ostamaan kaikkia sille tarjottuja harkkoja määrätystä hinnasta, varsinkin jos rahapaja olisi edelleen yleisön käytettävissä rahanlyöttämistä varten. Ehdottamani järjestelyn tarkoitus on näet vain ehkäistä se mahdollisuus, että rahan arvon ja harkkojen arvon välinen ero muodostuisi suuremmaksi kuin se mitätön ero, joka olisi olemassa pankin sovellettavien osto- ja myyntihintojen välillä. Tällainen järjestely toisi meidät lähemmäksi sitä rahan arvon yhdenmukaisuutta (uniformity), jota pidetään niin suotavana.

Jos pankki mielivaltaisesti rajoittaisi seteliensä määrää, niin niiden arvo nousisi, ja kullan arvo voisi nähtävästi laskea sen rajan alapuolelle, jonka olen ehdottanut pankin sovellettavaksi ostohinnaksi. Siinä tapauksessa kulta voitaisiin lähettää rahapajaan. Palattuaan sieltä rahaksi muuttuneena se lisäisi liikkeessäolevan rahan määrää ja vaikuttaisi alentavasti sen arvoon, sovittaen sen jälleen normin (standard) mukaiseksi. Mutta tämä

¹ Tässä mainittu hinta, 3 puntaa 17 shillinkiä, on tietenkin mielivaltainen. Olisi ehkä syytä määrätä se joko vähän alemmaksi tai hieman korkeammaksi. Olen valinnut mainitun 3 punnan 17 shillingin hinnan vain valaistakseni itse periaatetta. Hinta olisi määrättävä niin, että myyjän olisi edullisempi myydä kulta pankille kuin lähettää se rahapajaan rahaksi lyötäväksi.

Sama huomautus koskee myös mainitsemaani 20 unssin vähimmäysmäärää. Voisi näet olla syytä vahvistaa täksi määräksi 10 tai 30 unssia.

muutos ei tapahtuisi niin varmasti, niin taloudellisesti eikä niin nopeasti kuin minun ehdottamieni keinojen avulla, joita vastaan pankilla ei voi olla mitään muistuttamista, koska sen on edullisempi varustaa rahaliike paperilla kuin pakottaa muut varustamaan se metallilla.

Tällaisen järjestelmän vallitessa ja rahan ollessa näin säännöstelty pankki ei joutuisi koskaan minkäänlaisiin vaikeuksiin, paitsi niissä poikkeustapauksissa, jolloin maa joutuu yleisen paniikin valtaan ja jokainen haluaa saada jalometalleja, koska omaisuus on niiden avulla mukavimmin realoitavissa tai salatavissa. *Mikään järjestelmä* ei turvaa pankkeja sellaisen paniikin seurauksilta. Pankithan ovat jo luonnostaan niille alttiina, sillä pankissa tai maassa ei voi koskaan olla niin paljon metallirahaa eikä harkkoja, kuin sen maan rahamiehet ovat oikeutetut vaatimaan. Jos kaikki vaatisivat pankkiirilta saatavansa samana päivänä, niin nykyään liikkeessäoleva pankinsetelimäärä ei moninkertaisenakaan riittäisi tyydyttämään sellaista kysyntää. Vuoden 1797 pula aiheutui juuri tällaisesta paniikista, eikä, kuten on oletettu, niistä suurista lainoista, jotka pankki oli siihen aikaan hallitukselle myöntänyt.¹ Pankkia ei enempää kuin hallitustakaan voitu silloin moittia. Yhteiskunnan aran osan aiheeton pelko levisi tartunnan tavoin ja aiheutti rynnistykseen pankkiin. Tämä rynnistys olisi tapahtunut siinäkin tapauksessa, että pankki ei olisi myöntänyt hallitukselle mitään lainoja ja sen pääoma olisi ollut nykyistä kaksi kertaa suurempi. Jos pankki olisi jatkuvasti maksanut metallirahalla, niin paniikki olisi todennäköisesti asettunut, ennen kuin pankin metallikassa olisi tyhjennyt.

¹ [Vaikka tämä onkin totta, niin on kuitenkin syytä epäillä, että pankin hallitukselle myöntämät suuret lainat olivat edistäneet niiden melkoisten vaikeuksien syntymistä, joihin pankki joutui. Pulan syynä oli se yleinen turvattomuuden tunne, jonka ranskalaisten eteneminen oli aiheuttanut ja jota lisäsivät tämän etenemisen seurauksia koskevat huhut. Kun yleisö oli jo ryhtynyt vaatimaan setelien vaihtamista kultaan ja uusi rynnistys pankkiin oli pelättävissä, oikeutettiin pankin johtokunta 26 p:nä helmikuuta 1797 keskeyttämään setelien lunastus. Edellisenä päivänä johtokunnalla oli sitoumustensa täyttämiseen käytettävissä metallirahaa ja harkkoja enää vain 1 272 000 punnan arvosta. — Ricardo todennäköisesti erehtyi esittäessään oman olettamuksensa siitä, mitä olisi voinut tapahtua, jos pankki olisi jatkanut seteliensä lunastusta.]

Kun tuntee pankin johtajien mielipiteet setelinannon sääntöstelystä, voi sanoa heidän käyttäneen valtuuksiaan varsin pidättyvästi. He ovat ilmeisesti soveltaneet omaa periaatettaan äärimmäisen varovasti. Nykyisen lainsäädännön vallitessa heillä on näet oikeus ilman minkäänlaista rajoitusta harkintansa mukaan lisätä tai supistaa liikkeessäolevaa rahamäärää — oikeus, jota ei pitäisi myöntää millekään laitokselle valtiossa eikä edes valtiolle itselleenkaan, koska mitään takeita rahan arvon yhdenmukaisuudesta ei voi olla, niin kauan kuin rahamäärän lisääntyminen tai väheneminen riippuu vain sen liikkeeseenlaskijain tahdosta. Pankin oikeutta supistaa rahamäärä mitä ahtaimpiin rajoihin eivät kiellä nekään, jotka ovat johtajien kanssa samaa mieltä siinä suhteessa, että nämä eivät saa sitä rajattomasti lisätä. Vaikka olenkin täysin vakuuttunut siitä, ettei pankki halua ja ettei sen olisi edullistakaan käyttää tätä valtaansa yleisön vahingoksi, niin kuitenkin, ottaen huomioon ne turmiolliset seuraukset, jotka voivat aiheutua rahamäärän äkillisestä ja tuntuvasta supistuksesta samoin kuin sen tuntuvaasta lisäyksestäkin, minä voin vain valittaa sitä kevytmielisyttä, jota valtio on osoittanut myöntäessään pankille niin peloittavan etuoikeuden.

Niiden haittojen, joille maaseutupankit olivat alttiina ennen metallirahamaksujen rajoittamista, on täytynyt olla välistä sangen suuret. Kaikkina levottomina aikoina tai niitä odotettaessa näiden pankkien on ollut pakko varustautua guinea-varastoilla, ollakseen valmiit tyydyttämään kaikki niille ehkä asetettavat vaatimukset. Guineat saatiin tällöin Englannin pankista suurehkoja seteleitä vastaan, ja luotettavat henkilöt toimittivat ne maaseutupankkeihin niiden kustannuksella ja vastuulla. Suoritettuaan tehtävänsä guineat hakeutuivat takaisin Lontooseen ja kaiken todennäköisyyden mukaan joutuivat jälleen pankkiin, mikäli ne eivät olleet menettäneet painostaan niin paljon, että alittivat laillisen normin.

Jos hyväksyttäisiin nyt ehdottamani suunnitelma, että pankinsetelit lunastettaisiin harkoilla, niin olisi välttämätöntä joko myöntää sama erioikeus maaseutupankeillekin tai tehdä

Englannin pankin setelit lailliseksi maksunvälineeksi. Jälkimmäisessä tapauksessa ei tarvitsisi tehdä mitään muutoksia maaseutupankkeja koskevaan lakiin, sillä nämä pankit olisivat aivan samoin kuin nykyäänkin velvolliset vaadittaessa vaihtamaan setelinsä Englannin pankin seteleihin.

Melkoinen säästö syntyisi siitä, että guineat eivät enää olisi alttiina painonmenetykselle, mikä pakostakin aiheutuu niiden hankautumisesta uusiutuvien vaellusten aikana; lisäksi säästisivät lähetyskustannukset. Mutta verrattomasti suurin etu johtuisi siitä, että niin maaseudun kuin Lontoonkin pysyväinen rahantarve pienehköjen maksujen osalta tyydytettäisiin hyvin halvalla välineellä, nim. paperilla, sen sijaan että tähän tarkoitukseen edelleen käytettäisiin niin arvokasta välinettä kuin kultaa. Maa voisi täten hyötyä koko sen voiton, joka olisi saatavissa vastaavan pääomamäärän tuottavasta käytöstä. Meillä ei tosiaankaan olisi mitään syytä torjua luotamme näin selvää etua, jollei voida osoittaa joitakin erikoisia haittoja, jotka todennäköisesti liittyisivät halvemman välineen käyttöön.»]

Raha on täydellisimmässä tilassaan silloin, kun se on yksinomaan paperia, mutta sellaista paperia, jonka arvo on sama kuin kullan, mitä se ilmoittaa edustavansa. Paperin käyttö kullan sijasta korvaa kalleimman välineen halvimmalla ja sallii maan ketään yksityistä vahingoittamatta vaihtaa kaiken tähän tarkoitukseen aiemmin käyttämänsä kullan raaka-aineisiin, työkaluihin ja ravintoon, joiden käyttö lisää maan varallisuutta ja nautinnonvälineitä.

128 §. Kansalliselta kannalta on yhdentekevää, onko tämän hyvin säännöstellyn paperirahan antajana hallitus vaiko pankki, koska paperiraha tuottaa yleensä varallisuutta yhtäläisesti kummassakin tapauksessa. Mutta yksityisten etujen kannalta asian laita on toisin. Maassa, missä markkinakorkotaso on 7 % ja missä valtio vaatii johonkin erikoistarkoitukseen 70 000 puntaa vuodessa, kansalaisille on suuri merkitys sillä kysymyksellä, onko heidän koottava nuo 70 000 puntaa vuodessa verotuksella vai voisivatko he saada ne kokoon muulla tavoin. Olettakaamme, että jonkin retkikunnan varustamiseen on tarpeen rahaa

yksi miljoona. Jos valtio laskee liikkeeseen miljoonan arvosta paperirahaa ja siten poistaa liikkeestä miljoonan arvosta metallirahaa, niin retkikunta varustetaan kansaa millään tavoin räsittämättä. Mutta jos pankki antaa miljoonan arvosta paperirahaa ja lainaa tuon määrän hallitukselle 7 %:n korkoa vastaan, poistaen siten liikkeestä miljoonan arvosta metallirahaa, niin maata räsitetään pysyväisellä verolla, määrältään 70 000 puntaa vuodessa. Kansa maksaa veron, jonka pankki saa, ja yhteiskunta on kummassakin tapauksessa yhtä rikas kuin ennenkin; retkikunta on todellisuudessa saanut varusteensa rahajärjestelmämme parannuksen avulla, siten, että miljoonan arvoinen pääoma on tehty tuottavaksi hyödykkeiden muodossa, sen sijaan että se olisi jätetty tuottamattomaksi metallirahan muotoon. Mutta etu tulee aina paperirahanantajien hyväksi; ja kun valtio edustaa kansaa, niin kansa on säästynyt puheenaolevan veron maksulta, jos tämän miljoonan on laskenut liikkeeseen valtio, eikä pankki.

Olen jo huomauttanut, että jos olisi täysi varmuus siitä, ettei paperirahan antamisen oikeutta tulla käyttämään väärin, niin kansallisvarallisuuden kannalta olisi yhdentekevää, kuka esiintyy sen antajana. Viimeksi olen osoittanut, että yleisölle olisi suoranaista etua siitä, että antajana olisi valtio, eikä kauppiaiden tai pankkiirien muodostama yhtiö. Väärinkäytön vaara on kuitenkin suurempi silloin, kun tämä oikeus kuuluu hallitukselle eikä pankkiyhtiölle. Yhtiö näet olisi, niin sanotaan, suuremmassa määrin lain sitoma, ja vaikkakaan sen voisikin olla edullista lisätä paperirahanantoa ylettömiin, niin sen lisäämistä rajoittaisi ja ehkäisisi kuitenkin yksityisten oikeus vaatia harkko- tai metallirahalunastusta. Väitetään, että jos paperirahan antamisen erioikeus kuuluisi hallitukselle, niin se ei antaisi tällaisen esteen kauankaan itseään pidättää, että se olisi sangen taipuvainen ottamaan huomioon pikemmin nykyhetken edut kuin vastaisen turvallisuuden ja että se näin ollen voisi tarkoituksenmukaisuussyihin viitaten olla liiankin halukas poistamaan ne esteet, jotka rajoittavat sen paperirahanannon määrää.

Mielivaltaisen hallituksen suhteen tämä pitäisi hyvinkin

paikkansa. Mutta vapaassa, valistuneen lainsäädännön maassa oikeus laskea liikkeeseen haltijan vaatimuksesta lunastettavaa paperirahaa voitaisiin turvallisesti uskoa sitä varten erikoisesti asetetuille komissaareille, jotka voisivat olla täysin riippumattomia ministerien valvonnasta.

Hoitavathan kuoleusrahastoakin vain parlamentille vastuulliset komissaarit, joiden haltuun uskottujen varain sijoitukset toimitetaan mitä säännöllisimmin. Mitä syytä olisi siis epäillä, ettei paperirahanantoa suoritettaisi yhtä tunnollisesti, jos sen johto järjestettäisiin samalla tavoin?

129 §. Voi tosin sanoa, että vaikka paperirahanannosta valtiolle ja siis myös väestölle koituva etu onkin riittävän ilmeinen, koska siten osa valtionvelasta, josta väestö maksaa korkoa, muunnetaan korottomaksi lainaksi, niin paperirahananto on kuitenkin epäedullinen kaupalle, koska kauppiailta siten riistetään mahdollisuus saada rahaa lainaksi ja vekselinsä diskontatuiksi, mikä on juuri se tapa, jolla osa pankinseteleistä lasketaan liikkeeseen.

Tämä kuitenkin edellyttää, ettei rahaa voi saada lainaksi mistään muualta kuin pankista ja että markkinakorkotasoa ja voitto ovat riippuvaisia rahan liikkeeseenlaskun määrästä ja tavasta. Mutta niinkuin maa ei kärsi veran, viinin eikä minkään muun hyödykkeen puutetta, jos sillä on varoja sen maksamiseen, samoin ei ole myöskään puutetta lainaksi saatavasta rahasta, jos lainanottajat tarjoavat hyvän vakuuden ja suostuvat maksamaan markkinatason mukaisen koron.

Olen eräessä tämän teokseni osassa koettanut osoittaa, että hyödykkeen todellista arvoa eivät määrää ne tilapäiset edut, joita jotkut sen tuottajista voivat nauttia, vaan ne todelliset vaikeudet, jotka kohtaavat vähimmin suotuisassa asemassa olevaa tuottajaa. Samoin on myös rahankoron laita: sitä ei määrää pankin antolainauskorko, olipa se 5, 4 tai 3 %, vaan se voittotasoa, joka voidaan saavuttaa pääomaa käyttämällä ja joka on täysin riippumaton rahan määrästä tai arvosta. Pankki ei voi pysyvästi muuttaa markkinakorkotasoa, antoipa se lainaksi yhden miljoonan, 10 tai 100 miljoonaa; se muuttaa vain

sen rahan arvoa, jonka se täten käytettäväksi luovuttaa. Saman liikkeen harjoittamiseen voi jossakin tapauksessa olla tarpeen 10 tai 20 kertaa enemmän rahaa kuin toisessa tapauksessa. Lainain hakeminen pankista riippuu siis vertailusta, missä vastakkain asetetaan se voittotaso, joka on saavutettavissa lainapääomaa käyttämällä, ja se korkotaso, jota pankki noudattaa lainoja myöntäessään. Jos pankin antolainauskorko alittaa markkinakorkotason, on lainojen kysyntä rajaton, mutta jos se ylittää sanotun tason, voi pankki saada lainanottajikseen vain mässäjiä ja tuhlaajia. Niinpä näemmekin, että milloin markkinakorkotaso ylittää 5 %, jonka koron pankki aina vaatii lainoistaan, pankin diskontto-osasto on lainanhakijain piirittämä, ja että päinvastoin, milloin markkinakorkotaso vaikka ohimenevästikin alittaa 5 %, tämän osaston henkilökunta istuu toime-tonna.

Jos siis pankki on, kuten sanotaan, kahdenkymmenen viime vuoden aikana voimallisesti tukenut kauppaa avustamalla kauppiaita rahallisesti, niin tämä seikka saa selityksensä siitä, että pankki on koko tämän ajan myöntänyt lainoja alittaen markkinakorkotason, ts. sen koron, jota vastaan kauppiaat olisivat voineet saada lainoja muualta. Minun täytyy kuitenkin tunnustaa, että tällainen menettely puhuu mielestäni pikemminkin puheenaolevaa laitosta vastaan kuin sen puolesta.

Mitä sanoisimme laitoksesta, joka säännöllisesti hankkisi toiselle puolelle verkatehtailijoista villan markkinahintaa halvemmalla? Mitä hyötyä siitä koituisi yhteiskunnalle? Se ei laajentaisi kauppaamme, koska villa ostettaisiin joka tapauksessa, vaikka siitä vaadittaisiinkin markkinahinta. Se ei alentaisi kuluttajan maksettavaa veran hintaa, koska hinnan määräävät, kuten olen edellä sanonut, niiden tehtailijain tuotantokustannukset, jotka ovat vähimmin suotuisassa asemassa. Ainoa tulos olisi siis se, että osa verkatehtailijoista saisi voittonsa nousemaan yleisen ja tavallisen voittotason yläpuolelle. Kysymyksessäoleva laitos jäisi vaille kohtuullista voittoa, ja toinen yhteiskunnan osa vastaavasti hyötyisi. Juuri tällainen on pankkilaitostemmekin toiminnan tulos. Laki määrää koron, joka alit-

taa markkinoilla vallitsevan lainauskorkotason, ja tätä korkoa vastaan pankin on pakko myöntää lainoja tai olla niitä lainkaan myöntämättä. Pankkilaitoksen olemukseen kuuluu, että sillä on runsaasti varoja, jotka se voi sijoittaa vain lainoihin; mutta tällöin osa maan elinkeinonharjoittajista pääsee kohtuuttomasti ja maalle hyötyä tuottamatta edullisempaan asemaan, sillä se voi hankkia itselleen ansainnanvälineen pienemmin kustannuksin kuin ne, joiden on pakko maksaa siitä markkinahinta.

Koko taloustoiminta, jota yhteiskunta kokonaisuutena voi harjoittaa, riippuu sen pääoman määrästä, ts. niiden raaka-aineiden, koneiden, ravinnon, laivojen ym. määrästä, jotka käytetään tuotantoon. Kun hyvin säännöstelty paperiraha on otettu käyttöön, ei niiden määrää voi pankkitoimin lisätä eikä vähentää. Jos siis valtio laskisi liikkeeseen maan paperirahan, niin, vaikka se ei koskaan diskonttaisi ainoatakaan vekseliä eikä lainaisi yleisölle shillinkiäkään, taloustoiminnan laajuus ei vähääkään muuttuisi, sillä meillä olisi edelleen sama määrä raaka-aineita, koneita, ravintoa ja laivoja. Lisäksi on todennäköistä, että myös entinen rahamäärä voitaisiin antaa lainaksi, ei tosin aina laissasäädettyä 5 %:n korkoa vastaan, milloin se alittaisi markkinakorkotason, vaan 6, 7 tai 8 %:n korkoa vastaan siitä riippuen, mikä kulloinkin on markkinoilla lainanantajien ja -ottajien keskeisen rehellisen kilpailun tulos.

Adam Smith puhuu niistä eduista, jotka kauppiaille koituvat liike-elämän skotlantilaisen, kassa(kreditivi)tileihin perustuvan avustusmuodon paremmuudesta verrattuna englantilaiseen järjestelmään.¹ Nämä kassatilit edustavat luottoa, jonka skotlantilainen pankkiiri myöntää asiakkailleen sen lisäksi, että hän diskonttaa heitä varten vekseleitä. Mutta koska pankkiiri, sikäli kuin hän antaa lainaksi rahaa ja laskee sen liikkeeseen tällä tavoin, samalla estyy laskemasta sitä saman verran liikkeeseen toisella tavoin, niin on vaikea käsittää, missä nämä edut piilevät. Jos koko rahaliikkeeseen mahtuu paperia vain yhden miljoonan arvosta, niin liikkeessä tulee olemaan vain yksi miljoona, joten pankkiirille enempiä kuin kauppiallekaan ei voi

¹ [Smith, m.t., II kirja, II luku, ss. 120 b—122 a.]

olla mitään todellista merkitystä sillä seikalla, onko tämä määrä laskettu liikkeeseen vain diskonttaamalla vekseleit¹ vaiko osaksi siten ja osaksi avaamalla mainittuja kassatilejä.¹

130 §. On ehkä vielä tarpeen lausua joitakin sanoja niistä kahdesta metallista, kullasta ja hopeasta, joita käytetään rahana, varsinkin kun tämä kysymys näyttää monen mielessä sekoittaneen rahaliikkeen selvät ja yksinkertaiset periaatteet. »Englannissa», Adam Smith sanoo, »kultaa ei pidetty laillisena maksuvälineenä vielä pitkiin aikoihin senkään jälkeen, kun sitä oli jo lyöty rahaksi. Kulta- ja hopearahan arvojen välistä suhdetta ei säännöstelty millään yleisellä lailla eikä julistuksella, vaan se jätettiin markkinain määrättäväksi. Jos velallinen tarjosi maksuksi kultaa, saattoi velkoja joko kokonaan hylätä sellaisen maksun tai hyväksyä sen sellaisen kullanarvostuksen mukaan, josta hän ja hänen velallisensa saattoivat sopia.»²

On selvää, että asiain näin ollen guinean käypä kurssi saattoi välistä olla 22 shillinkiä tai enemmän ja joskus 18 shillinkiä tai vähemmän, riippuen kokonaan kullan ja hopean suhteellisen markkina-arvon vaihtelusta. Lisäksi kaikki niin kultan kuin hopeankin arvon muutokset arvioitiin kultarahan määräisinä — näytti siltä, ikään kuin hopean arvo oli muuttumaton ja vain kultan arvo alttiina nousulle ja laskulle. Vaikka siis guinea arvioitiin 18 shillingin sijasta 22 shillingiksi, niin kultan arvo oli saattanut pysyä muuttumatta; muutos oli tällöin voinut tapahtua vain hopean arvossa, joten saattoi käydä niin, että 22 shillinkiä ei edustanut suurempaa arvoa kuin ennen 18 shillinkiä. Ja päinvastoin: koko muutos oli saattanut tapahtua vain kultan arvossa, jolloin guinea, oltuaan ennen 18 shillingin arvoinen, oli voinut nousta 22 shillingin arvoon.

Jos nyt oletamme, että tätä hopearahaa on leikkelemällä

¹ [Teoriassa Ricardo on oikeassa, mutta käytännössä vain sillä edellytyksellä, että pääoman liikkuvaisuus on täydellinen ja että pienet, mutta kehittyvät teollisuuslaitokset voivat saada luottoa yhtä helposti englantilaisen kuin skotlantilaisenkin järjestelmän vallitessa. Kaiken todennäköisyyden mukaan näin ei kuitenkaan ollut asian laita, ja luotonsaantimahdollisuudet huononiivat entisestään, sitten kun vuoden 1844 laki oli pankkien osalta toteuttanut Ricardon ehdottaman muutoksen.]

² [Smith, m. t., I kirja, V luku, s. 16 b.]

huononnettu ja sen määrää samalla lisätty, niin guinea voisi käydä 30 shillingistä, sillä hopealla, joka sisältyy 30 shillinkiin sellaista turmeltua rahaa, ei voisi olla suurempaa arvoa kuin yhteen guineaan sisältyvällä kullalla. Jos hopearaha palautetaan vastalyödyn rahan arvoon, niin se kallistuisi; mutta silloin näyttäisi siltä, ikään kuin kulta halpenisi, sillä guinean arvo ei luultavasti olisi suurempi kuin 21 sellaista hyvää shillinkiä.

Jos kultakin julistetaan lailliseksi maksunvälineeksi ja joka velallinen oikeutetaan suorittamaan velkansa maksamalla joko 420 shillinkiä tai 20 guineaa kultakin 21 punnan määrältä, minkä hän on velkaa, niin hän valitsee jommankumman maksunvälineen sen mukaan, kumpi suo hänelle mahdollisuuden suoriutua velasta vähimmällä. Jos hän voi viidellä vehnäquarterilla hankkia sellaisen kultaharkon, josta rahapajassa lyödään 20 guineaa, tai samalla vehnämäärällä niin paljon harkkohopecta, että rahapaja lyö siitä hänelle 430 shillinkiä, niin hän maksaa velkansa mieluummin hopealla, sillä hän voittaa tällöin 10 shillinkiä. Mutta jos hän päinvastoin voi saada vehnästä niin paljon kultaa, että siitä lyödään 20 $\frac{1}{2}$ guineaa, tai vain sen verran hopeaa, että siitä tulee 420 shillinkiä, niin hän tietenkin pitää parempana maksaa velkansa kullalla. Jos taasen hänen hankkimastaan kultamäärästä voi lyödä vain 20 guineaa tai hopeamäärästä 420 shillinkiä, niin hänestä on täysin yhdentekevää, kummalla rahalajilla, hopealla vaiko kullalla, hän velkansa suorittaa. Tämä ei siis ole sattumanvaraista; jos velat maksetaan mieluummin kullalla, niin se ei johdu siitä, että kulta sopii paremmin rikkaan maan vaihdonvälineeksi, vaan syynä on yksinomaan se seikka, että kullankäyttö velanmaksuun on velalliselle edullisempi.

Pitkän ajan kuluessa ennen vuotta 1797, jolloin pankin metallirahamaksuja rajoitettiin, kulta oli hopeaan verrattuna niin halpaa, että Englannin Pankin ja kaikkien muiden velallisten oli edullista ostaa markkinoilta hopean sijasta kultaa, toimittaakseen sen rahapajaan rahaksilyöntiä varten, sillä tällä metallirahalla ne saattoivat maksaa velkansa halvemmalla. Suuri osa tästä ajanjaksosta oli sellaista aikaa, jolloin hopearaha oli

hyvin huonoa; mutta kun sen suhteen vallitsi tietty niukkuus, niin edellä selittämäni periaatteen mukaan sen käypä kurssi ei koskaan laskenut. Vaikka hopearaha olikin niin huonoa, oli velallisten kuitenkin edullisempi maksaa velkansa kultarahalla. Jos sitä vastoin tämän huonon hopearahan määrä olisi ollut ylettömän suuri tai rahapaja olisi laskenut liikkeeseen niin huonoja rahakappaleita, niin velallisten etu olisi ehkä vaatinut maksamaan tällä huonolla rahalla; mutta kun sen määrä oli rajoitettu ja se säilytti arvonsa, niin rahan todellisena kantana oli käytännössä kulta.

Kukaan ei kiellä, että juuri näin oli asian laita; mutta on väitetty sen johtuneen lain määräyksestä, laki kun sääti, ettei hopea ollut laillinen maksunväline, mikäli velka ylitti 25 puntaa, paitsi jos maksu suoritettiin painon mukaan, noudattaen rahapajan normeja.¹

Mutta tämä lakihan ei estänyt ketään velallista maksamasta velkaansa, olipa se miten suuri tahansa, vastalyödyllä hopearahalla. Jos siis velallinen ei maksanut tällä metallilla, niin hänen menettelynsä ei johtunut sattumasta eikä pakosta, vaan täysin vapaasta valinnasta: hänen oli näet epäedullista lähettää rahapajaan hopeata, joten hän piti parempana lähettää sinne kulta. On todennäköistä, että jos liikkeessä olisi ollut ylettömän paljon tätä huonoa hopearahaa ja se olisi samalla ollut laillinen maksunväline, niin guinea olisi jälleen ollut 30 shillingin arvoinen. Mutta silloin olisi tapahtunut huonon shillingin arvon lasku, eikä guinean arvon nousu.

Tästä näkyy siis, että niin kauan kuin kumpikin metalli oli velan määrään katsomatta yhtä laillinen maksunväline, arvon perusmitta oli alttiina alituisille muutoksille. Tänä mittana oli välistä kulta, välistä hopea, riippuen yksinomaan molempien metallien suhteellisen arvon muutoksista; ja tällöin se metalli, joka ei enää ollut arvon mitta, poistettiin liikkeestä ja sulatettiin, koska sillä oli harkkona suurempi arvo kuin rahana. Tämä oli epäkohta, jonka poistaminen oli mitä suotavinta. Mutta

¹ [Tämä määräys oli voimassa, kunnes Yrjö III:n 56:n hallitusvuoden 68:s säännös annettiin.]

niin hitaasti käy edistymisen parannusten tiellä, että vaikka jo herra Locke ¹ oli kiistattomasti osoittanut tämän haitan ja sen olivat huomanneet kaikki hänen jälkeensä rahakysymystä käsitelleet kirjailijat, niin parlamentti hyväksyi paremman järjestelmän vasta vuoden 1816 istuntokaudella, jolloin säädettiin, että kulta yksin oli oleva laillinen maksunväline, milloin suoritettava määrä ylitti 40 shillinkiä.

Toht. Smith ei näytä olleen täysin selvillä niistä seurauksista, jotka johtuvat kahden metallin käytöstä rahana sekä samalla laillisena maksunvälineenä kaikkensuuruisten velkojen suorittamiseksi, sillä hän sanoo: »Niin kauan kuin eri rahametallien arvojen välinen suhde on jollakin tavoin säännöstelty, määrää kalleimman metallin arvo todellisuudessa kaiken metallirahan arvon.» ² Koska kulta oli hänen aikanaan se väline, jolla velalliset mieluummin velkansa maksoivat, niin hän ajatteli, että kullalla oli jokin siihen luonnostaan kuuluva ominaisuus, jonka avulla se silloin määräsi ja oli aina määräävä hopearahan arvon.

Kun kultarahanuudistus oli toteutettu vuonna 1774, vaihdettiin uusi, vastalyöty guinea vain 21 huonokuntoiseen shillinkiin. Mutta kuningas Wilhelmin hallitessa, jolloin hopearaha oli aivan yhtä huonossa kunnossa, samanlainen uusi, vastalyöty guinea vaihdettiin 30 shillinkiin. Tämän johdosta herra Buchanan huomauttaa: »Tämä on mitä omituisin ilmiö, jota tavalliset rahateoriat eivät kykene selittämään: yhteen aikaan guineasta saadaan 30 shillinkiä eli sen sisäinen arvo ilmaistuna huonossa hopearahassa, ja myöhemmin saman guinean vaihtoarvo on vain 21 yhtä huonoa shillinkiä. On selvää, että näiden kahden ajanjakson välillä on rahan tilassa täytynyt tapahtua jokin suuri

¹ [Locke, »Some Considerations of the Consequences of the lowering of Interest and raising the Value of Money», II painos, 1696. Ks. varsinkin johtopäätöstä, s. 171: »Vakaumukseni perusteella väitän joka maan edun vaativan, että sen liikkeessäoleva raha olisi kokonaisuudessaan samaa metallia, että eri rahakappaleet olisivat kaikki samaa, eikä yksikään niistä huonompaa sekoitusta ja että siten kerran määrätty pelkkyys pysytettäisiin loukkaamatta ja muuttamatta voimassa ikuisesti.» Vrt. »Further Considerations concerning raising the Value of Money», s. 20 ss.]

² [Smith, m.t., I kirja, V luku, s. 17 a, b. Tämä on tietenkin tosiasian vastaista. Oikean käsityksen esitti Sir Thomas Gresham. Vrt. edellisessä huomautuksessa nimettyä Locken teosta »Some Considerations», ss. 165, 166.]

muutos, joka ei ole selitettävissä toht. Smithin olettamuksen avulla.»¹

Tämä pulma näyttää minusta olevan selvitettävissä hyvin yksinkertaisesti, nim. siten, että näinä kahtena ajanjaksona ilmennyt guinean erilainen arvo asetetaan yhteyteen kulloinkin liikkeessöolleen huonon hopearahan erilaisten *määrien* kanssa. Kuningas Wilhelmin hallitessa kulta ei ollut laillinen maksunväline; sitä käytettiin maksuihin vain ennakolta sovitun arvon mukaan. Kaikki suuret maksut suoritettiin todennäköisesti hopealla, varsinkin kun paperiraha ja pankkiliiketoimet olivat siihen aikaan vielä vähän tunnetut. Tämän huonon hopearahan määrä ylitti sen hopearahan määrän, joka olisi pysynyt liikkeessä, jos olisi käytetty yksinomaan hyvää rahaa; tästä syystä se oli sekä huonoa että vajaa-arvoista. Mutta seuraavana ajanjaksona, jolloin kulta oli laillinen maksunväline ja maksuihin käytettiin jo pankinseteleitäkin, huonon hopearahan määrä ei ylittänyt sen vastalyödyn hopearahan määrää, joka olisi ollut liikkeessä, jollei olisi käytetty mitään huonoa hopearahaa; tästä syystä huononkaan rahan arvo ei laskenut. Herra Buchanan selittää asian vähän toisin. Hänen mielestään toissijaisen rahan arvo ei ole alttiina laskulle, mutta päärahan arvo voi laskea. Kuningas Wilhelmin hallitessa hopea oli pääraha, joten sen arvo saattoi laskea. Vuonna 1774 se oli toissijainen raha ja säilytti siis arvonsa. Arvon lasku ei kuitenkaan riipu siitä, onko kysymyksessä toissijainen raha vaiko pääraha, vaan se johtuu yksinomaan rahan liiallisesta runsaudesta.²

¹ [Smith, m. t., Buchananin julkaisema, 1814, I nide, s. 64, huom.]

² Lordi Lauderdale on äsken parlamentissa väittänyt, että nykyisten rahanlyöntimääräysten vallitessa pankki ei voisi lunastaa seteleitään metallirahalla, koska puheenaolevien kahden metallin suhteellinen arvo on sellainen, että kaikkien velallisten on edullisempi maksaa velkansa hopealla, eikä kullalla, samalla kun laki oikeuttaa kaikki pankin velkojat vaatimaan pankinseteleistä kultasuoritusta. Tämä kulta voitaisiin lordin mielestä edullisesti viedä ulkomaille, mutta siinä tapauksessa, kuten hän väittää, pankin olisi kultavarastonsa turvaamiseksi pakko aina ostaa kultaa ylihinnasta (at a premium) ja myydä sitä alpari-hinnasta. Jos kaikki muut velalliset voisivat maksaa velkansa hopealla, niin lordi Lauderdale olisi oikeassa; mutta niin eivät voi menetellä ne, joiden velka ylittää 40 shillinkiä. [Yrjö III:n 56:n hallitusvuoden 68:s säännös.] Tämä seikka rajoittaisi siis liikkeessöolevan hopearahan määrää (jollei hallitus olisi pidättänyt itselleen oikeutta hopearahanlyönnin

Kohtuullinen rahanlyöntimaksu ei voi antaa aihetta painaviin muistutuksiin, varsinkin mitä tulee niihin rahakappaleisiin, joilla suoritetaan pienehköjä maksuja. Rahan arvo yleensä nousee koko lyöntimaksun määrällä, joten lyöntimaksu on sellainen vero, joka ei lainkaan kohtaa maksajia, niin kauan kuin rahan määrä ei ole liian suuri. On kuitenkin huomattava, että joskin maassa, missä käytetään paperirahaa, sen antajat ovat velvolliset vaadittaessa lunastamaan sen metallirahalla, niin siitä huolimatta sekä setelien että metallirahan arvo voi laskea sen metallirahan lyöntimaksun koko määrällä, joka on yksin laillinen maksunväline, ennen kuin paperirahan määrää rajoittava este alkaa vaikuttaa. Jos kultarahan lyöntimaksu on esim. 5 %, niin liiallinen pankinsetelinanto voi todella alentaa liikkeessä olevan rahan arvoa 5 %, ennen kuin setelinhaltijain on edullista vaatia metallirahaa harkoiksisulatusta varten. Tällaista arvon laskua ei voisi meillä koskaan tapahtua, jos kultarahanlyönnistä ei kannettaisi mitään maksua tai jos lyöntimaksun voimassa ollessa pankinsetelien haltijat saisivat vaatia niiden lunastamista kultaharkoilla, eikä kultarahalla, rahapajahinnan eli 3 punnan 17 shillingin 10 $\frac{1}{2}$ penceen mukaan (unssilta). Jollei siis pankkia velvoiteta vaadittaessa lunastamaan seteleitään harkoilla tai metallirahalla, niin äsken annettu laki, joka hopearahanlyönnistä sallii kannettavan maksua 6 % eli 4 penceä unssilta, mutta säättää kultarahanlyönnin toimitettavaksi rahapajassa maksutta, on ehkä mitä tarkoituksenmukaisiin, sillä se tulee erittäin tehokkaasti ehkäisemään kaikki tarpeettomat rahan arvon vaihtelut.

lakkauttamiseen, milloin sen tarpeelliseksi harkitsi), sillä jos rahaksi lyötäisiin liian paljon hopeata, niin sen arvo kullan suhteen laskisi, eikä kukaan ottaisi sitä 40 shillinkiä ylittävän velan maksuksi, jollei saisi korvausta sen alemmasta arvosta. 100 punnan velan maksamiseen olisi tarpeen 100 sovereignia tai pankinseteleitä 100 punnan arvosta, mutta hopearahaa ehkä 105 punnan arvosta, jos sitä olisi liikkeessä liian paljon. Hopearahan liikarunsautta on siis ehkäisemässä kaksi seikkaa: ensiksi se suoranainen este, jonka hallitus voi milloin tahansa asettaa lakkauttamalla jatkuvan hopearahanlyönnin, ja toiseksi se tosiasia, että mahdollisesta luvasta huolimatta kenenkään ei ole edullista lähettää hopeaansa rahapajaan, sillä jos se lyötäisiin rahaksi, niin sitä ei kuitenkaan otettaisi maksuksi sen rahamääräisen arvon, vaan ainoastaan sen markkina-arvon mukaan. [Ks. lordi Lauderdale'n vastalauseita, Hansard, 27. 5. 1818.]

XXVIII l u k u.

KULLAN, VILJAN JA TYÖN SUHTEELLISESTA ARVOSTA RIKKAISSA JA KÖYHISSÄ MAISSA.¹

131 §.

»Kulta ja hopea, kuten kaikki muutkin hyödykkeet», Adam Smith sanoo, »hakeutuvat luonnostaan niille markkinoille, missä niistä saadaan paras hinta; ja paras hinta annetaan tavallisesti joka esineestä siinä maassa, joka kykenee sen parhaiten hankkimaan. On muistettava, että työ on se lopullinen hinta, mikä joka esineestä maksetaan, ja maissa, missä työ on yhtä hyvin palkattua, työn rahahinta on suhteellinen työläisen elintarvik-

¹ [Tässä luvussa Ricardo arvostelee Smithiä jotenkin hajanaisella tavalla. (Smith, m.t., I kirja, XI luku, III osa.) Ricardo ei valitettavasti ottanut huomioon Smithin teoksen asianomaisen luvun koko sisällystä, vaan suuntasi arvostelunsa eräisiin sen erillisiin kohtiin. — Smithin tarkoitus on varsin yksinkertainen. Hän tutkii niitä suhteita, joiden mukaan tarvikkeita ja ylellisyysesineitä vaihdetaan toisiinsa erilaisten varallisuudentilojen vallitessa. Edistyksen mukana ylellisyysesineiden arvo oli jatkuvasti nouseva verrattuna tarvikkeiden arvoon, koska jälkimmäisten tarve oli tyydytettävissä yhä helpommin. Päätarvikkeena hän pitää viljaa. Todistaakseen väitteensä hän suorittaa *erikoistutkimuksen hopean arvon vaihteluista*. Siinä hän tilaston avulla osoittaa, että suuria hopealöytöjä edeltäneinä vuosina viljan hinta laski yhtä mittaa; hän pitää tätä ilmiötä luonnollisena seurauksena siitä, että hopean käyttö sekä rahallisiin että koristelutarkoituksiin vähitellen lisääntyi. Vilja edustaa siis yhä vähenevää osaa kokonaisarvosta maassa. Mutta hän myöntää, että Hollannin ja Genovan kaltaisissa kaupungeissa ja maissa, jotka eivät kykene itse tuottamaan tarvitsemaansa ravintoa, voi esiintyä ilmeinen poikkeus tästä säännöstä kuljetus- ym. kustannusten johdosta, jotka saavat aikaan *viljan todellisen kalleuden*. Hän ei kuitenkaan ottanut huomioon tuoton vähenemisen lain vaikutusta.

Ricardo sivuuttaa koko tämän päätodistelun, jossa toisistaan erotetaan ensi- ja toissijaiset hyödykkeet. Hän kohdistaa hyökkäyksensä irrallisiin lauseisiin, joiden tarkoituksen hän on usein käsittänyt väärin. Hän ei myönnä sitä, mikä Smithin todistelusta käy selvästi ilmi, nim. että rikas maa on se, jossa elintarvikkeita on runsaasti.]

keiden rahahintaan. Mutta kulta ja hopea vaihdetaan tietenkin rikkaassa maassa, jossa on runsaasti elintarvikkeita, suurempaan määrään niitä kuin köyhässä maassa, jossa elintarvikkeita on vain niukasti.»¹

Mutta viljakin on hyödyke yhtä hyvin kuin kulta, hopea ja muut esineet. Jos siis kaikilla hyödykkeillä on rikkaassa maassa suuri vaihtoarvo, niin vilja ei voi olla minään poikkeuksena²; tästä syystä me olemme oikeassa sanoessamme, että vilja vaihdetaan suureen rahamäärään, koska vilja on kallista, ja että raha vaihdetaan myös suureen viljamäärään, koska rahakin on kallista; mikä merkitsee, että vilja on samalla kertaa kallista ja halpaa. Mikään kansantaloustieteen väittäjä ei ole paremmin todistettavissa kuin se, että ravinnonsaannin lisääntyvä vaikeus ehkäisee väestönkasvua samassa määrin rikkaassa kuin köyhäsäkin maassa. Tämän vaikeuden täytyy välttämättä korottaa ravinnon suhteellista hintaa ja edistää sen tuontia. Miten siis raha eli kulta ja hopea voidaan rikkaissa maissa vaihtaa suurempaan viljamäärään kuin köyhissä? Vain rikkaissa maissa, missä vilja on kallista, maanomistajat saavat lainsäätäjän kieltämään viljantuonnin.³ Onko kukaan koskaan kuullut, että laki kieltäisi tuomasta raakatuotteita Amerikkaan tai Puolaan? — Luonto itse estää tehokkaasti niiden tuonnin, tekemällä niiden tuotannon mainituissa maissa suhteellisen helpoksi.

Miten siis voi olla totta, että »lukuunottamatta viljaa ja muita yksinomaan ihmisuutteruuden tuottamia kasvisaineita kaikki muut raakatuotelajit, kuten nauta- ja siipikarja, kaikenlainen riista, hyödylliset kivettymät ja kivennäiset ym. luonnostaan kallistuvat, sitä mukaa kuin yhteiskunta edistyy».⁴ Miksi

¹ [Smith, m.t., I kirja, XI luku, s. 80 a.]

² [Tämä on Smithin sanonnan väärintulkintaa. »Joka esine» ja »se» tarkoittavat sitä erikoista hyödykettä, jonka maa kykenee parhaiten hankkimaan, joten näitä sanoja ei saa tulkita yleistävästi.]

³ [Tämäkin arvostelu johtuu väärinkäsityksestä. Smith pitää rahaa tai paremmin sanoen kultaa ja hopeaa ylellisyystavarana sekä tutkii, vaihdetaanko ne suurempaan elintarvikemäärään rikkaissa vaiko köyhissä maissa.]

⁴ [Smith, m.t., I kirja, XI luku, s. 91 b. Vrt. saman luvun muita kohtia, esim. s. 78 b: »On sanottu, että vilja, ollen eräänlainen jaloste, oli noina kehittymättöminä aikoina suhteellisesti paljon kalliimpaa kuin useimmat muut hyödykkeet, joilla tarkoitettaneen sellaisia jalostamattomia hyödykkeitä kuin nauta- ja siipikarjaa, kaikenlaista riistaa jne.»]

poikkeuksena ovat vain vilja ja muut kasvisaineet? Toht. Smithin erehdys, joka toistuu kautta koko hänen teoksensa, on siinä olettamuksessa, että viljan arvo on muuttumaton, että kaikkien muiden hyödykkeiden arvo voi kyllä nousta, mutta viljan arvo ei koskaan. Hänen mielestään viljalla on aina sama arvo, koska se ravitsee aina saman määrän ihmisiä.¹ Samalla tavoin voisi sanoa, että verolla on aina sama arvo, koska siitä voi aina valmistaa saman määrän takkeja. Mitä tekemistä voi arvolla olla ravitsemis- ja verhoamiskyvyn kanssa?

132 §. Viljalla, niinkuin jokaisella muullakin hyödykkeellä, on joka maassa luonnollinen hintansa, ts. se hinta, joka on välttämätön viljan tuottamiseksi ja jota ilman viljaa ei voisi viljellä. Juuri tämä hinta määrää viljan markkinahinnan, ja siitä riippuu myös viljanviennin tarkoituksenmukaisuus. Jos viljantuonti Englantiin olisi kielletty, niin viljan luonnollinen hinta voisi Englannissa nousta 6 puntaan quarterilta, samalla kun se olisi Ranskassa puolta halvempi. Jos tuontikielto silloin kumottaisiin, laskisi viljan hinta Englannin markkinoilla, mutta lopullisesti ja pysyvästi se ei asettuisi millekään 6 punnan ja 3 punnan väliselle, vaan Ranskassa vallitsevan luonnollisen hinnan tasalle, ts. uusi hinta tulisi olemaan se, joka tekisi mahdolliseksi viljanviennin Englantiin ja samalla tuottaisi ranskalaiselle pääomalle tavallisen, keskimääräisen voiton. Ja tälle tasolle sen hinta jäisi, kuluttipa Englanti 100 000 tai 1 000 000 quarteria. Jos Englannin kysyntä olisi viimeksimainitun määrän suuruinen, niin viljan luonnollinen hinta Ranskassa todennäköisesti nousisi, koska näin suuren tarpeen tyydyttämiseksi Ranskan olisi pakko turvautua huonompien maiden viljelykseen; tämä seikka vaikuttaisi tietenkin myös viljan hintaan Englannissa. Väitän siis, että vientimaan hyödykkeiden luonnollinen hinta lopulta määrää sen hinnan, josta nämä hyödykkeet — mikäli ne eivät ole monopolin kohteena — on myytävä tuontimaassa.

¹ [Smithin sanonta on kieltämättä epäselvä. Hän pitää näitä muita ravinto- hyödykkeitä kansalle lahjoitettuina esineinä, tuskin työn tuloksina. Niiden arvo on, kuten hän sanoo, varhaisina aikoina sangen alhainen, kun taas viljan arvo on hyvin korkea; mutta ajan kuluessa niiden arvo nousee, koska niiden määrää ei voi helposti lisätä sitä mukaa, kuin niiden kysyntä kasvaa. Näin ollen hän väittää, että ne ovat viljaan verrattuina eri asemassa.]

Mutta toht. Smith, joka on niin taitavasti puolustanut sitä oppia, että hyödykkeiden luonnollinen hinta määrää lopulta niiden markkinahinnan, on olettanut sellaisen tapauksen, jolloin markkinahintaa ei hänen mielestään määrää enempää vienti- kuin tuontimaassakaan vallitseva luonnollinen hinta. »Vähennettäköön Hollannin tai Genovan alueen todellista varallisuutta», hän sanoo, »mutta jätettäköön niiden väkiluku ennalleen, vähennettäköön niiden kykyä hankkia tarvikkeita kaukaisista maista — ja viljan hinta, sen sijaan että se laskisi näiden maiden hopeamäärän vähenemisen mukana, jonka täytyy välttämättä seurata tällaista rappiotilaa joko sen syynä tai seurauksena, on nouseva nälänhätähinnan tasolle.»¹

Minusta näyttää, että tuloksena olisi juuri päinvastainen ilmiö: hollantilaisten tai genovalaisten yleisen ostokyvyn heikkeneminen voisi väliaikaisesti painaa viljan hinnan sen luonnollisen hinnan alapuolelle siinä maassa, josta viljaa viedään, samoin kuin niissä maissa, joihin sitä tuodaan, mutta missään tapauksessa se ei voisi korottaa viljan hintaa sen luonnollisen hinnan yläpuolelle.² Vain lisäämällä hollantilaisten tai genovalaisten varallisuutta voitaisiin lisätä kysyntää ja saada viljan hinta nousemaan sen entisen hinnan yläpuolelle; ja tämä jatkuisi vain hyvin lyhyen ajan, jollei tarpeellisen määrän saanti uudestaan vaikeutuisi.

Toht. Smith tekee tästä asiasta vielä seuraavan huomautuksen: »Kun meiltä puuttuu tarvikkeita, on meidän luovuttava kaikista ylellisyyksesineistä, joiden arvo laskee köyhyiden ja

¹ [Smith, m.t., I kirja, XI luku, s. 80 b.]

² [Adam Smithin teoksesta lainattu kohta näyttää tuskin sallivan sellaista tulkintaa, joka tässä lauseessa on tullut sen osaksi. Smith kohdisti huomionsa näiden kahden maan erikoisoloihin ja haluten korostaa niiden ja tavallisen rikkaan maan olojen välistä eroa lausui, että näihin maihin tuotu vilja olisi kalliimpaa kuin vientimaissa. Tällöin hän valaistakseen väitettään, että viljan hinta olisi korkeampi köyhissä kuin rikkaissa maissa, viittasi 1) siihen etuun, jota varallisuus merkitsee sellaisille maille, se kun sallii niiden tuoda viljaa ulkomailta, ja 2) siihen hirvittäväan tilaan, johon ne joutuisivat, jos niiden olisi pakko jäädä oman tuotantonsa varaan. Varallisuutensa avulla ne kuitenkin säästyvät tältä koettelemukselta.]

Ricardon arvostelu näyttää siis ampuvan yli maalin. Mutta jos hänen tulkintansa myönnettäisiin oikeaksi, ei hänen arvosteluaan vastaan voisi tietenkään olla mitään muistuttamista.]

hädän aikoina samoin kuin se nousee varallisuuden ja hyvinvoinnin vallitessa.» Tämä on epäilemättä oikein; mutta hän jatkaa: »Toisin on tarvikkeiden laita. Niiden todellinen hinta — se työmäärä, jonka ne voivat ostaa tai pitää käytettävänä, — nousee köyhyyden ja hädän vallitessa sekä laskee varallisuuden ja hyvinvoinnin aikoina, jotka ovat samalla aina suuren runsauden aikoja, sillä muutenhan ne eivät voisi olla varallisuuden ja hyvinvoinnin aikoja. Vilja on tarvike, hopea pelkkää ylellisyyttä.»¹

Tässä on esitetty kaksi väitettä, jotka eivät ole keskenään missään yhteydessä. Edellinen väite, jonka mukaan vilja voi edellytetyissä oloissa käyttää enemmän työtä, on kiistattomasti oikea; jälkimmäinen väite, että vilja myytäisiin korkeammasta rahahinnasta, että siitä saataisiin vaihdannassa enemmän hopeaa, on sitä vastoin sellainen, jota minä pidän erheellisenä. Se voisi olla oikea, jos viljaa olisi samalla niukasti, jos tavallista määrää ei olisi toimitettu. Mutta tässä tapauksessahan sitä on runsaasti; ei näet väitetä, että sitä on tuotu maahan tavallista pienempi määrä tai että sitä tarvitaan enemmän. Ostaakseen viljaa hollantilaiset tai genovalaiset tarvitsevat rahaa, ja rahan saamiseksi heidän on pakko myydä ylellisyysesineitensä. Silloin näiden ylellisyysesineiden markkina-arvo ja hinta laskee, ja raha näyttää niihin verrattuna kallistuvan. Mutta tämä seikka ei pyri lisäämään viljan kysyntää eikä alentamaan rahan arvoa, mitkä kaksi syytä ovat ainoat, jotka voivat korottaa viljan hintaa.² Raha voi luoton puutteessa ja muista syistä olla suuresti

¹ [Smith, m.t., I kirja, XI luku, s. 80 b.]

² [Tämä arvostelu on omiaan tukemaan edelläolevaa väitettämme (huom. s. 386), että Ricardo ei oivaltanut, mitä Adam Smith nimenomaan tahtoi saada todistetuksi. Smith väitti, että ylellisyysesineitä, joihin hän luki myös hopean eli rahametallin, kysytään hyvinvoinnin vallitessa enemmän kuin köyhinä aikoina. Kun rikas maa on köyhtynyt, laskee ylellisyysesineiden arvo verrattuna tarvikkeiden arvoon. Koska Ricardo, käyttäen arvon mittana työtä, myöntää tarvikkeiden, nimenomaan viljan, arvon tällöin nousevan, niin Adam Smith olisi katsonut, että koko hänen todistelunsa on siten tunnustettu oikeaksi. Tämä todistelu perustuu selvästi kahteen olettamukseen, nim. että ainoana rahana on metalliraha ja että hopean käyttö hyödykkeenä on sangen huomattava sen rahanakäytön rinnalla.]

Edellisen ja tärkeämmän näistä olettamuksista Ricardo oikeutetusti kieltää seuraavassa lauseessa: »Raha voi luoton puutteessa» jne.)

kysytyä ja siis viljaan verrattuna kallista; mutta minkään oikean periaatteen nojalla ei voi väittää, että raha olisi tällöin halpaa ja että viljan hinta siitä syystä nousisi.

Puhuessamme kullan, hopean tai jonkin muun hyödykkeen korkeasta tai alhaisesta arvosta eri maissa meidän pitäisi aina mainita jokin mitta, jonka mukaan me niitä arvioimme, sillä muuten ei asiasta voi saada mitään käsitystä. Niinpä jos sanomme kullan olevan kalliimpaa Englannissa kuin Espanjassa, niin minkä käsityksen tämä väitteemme synnyttää, jollemme samalla nimeä mitään mittahyödykettä? Jos vilja, oliivit, öljy, viini ja villa ovat Espanjassa halvempia kuin Englannissa, niin kulta, arvioituna näiden hyödykkeiden mukaan, on kalliimpaa Espanjassa. Jos taas metalliteokset, sokeri, verka ym. ovat Englannissa halvempia kuin Espanjassa, niin kulta, arvioituna näiden hyödykkeiden mukaan, on Englannissa kalliimpaa. Kulta näyttää täten olevan Espanjassa kalliimpaa tai halvempaa sen mukaan, minkä hyödykkeen huomioitsija katsoo hyväksi valita kullan arvioinnin välineeksi. Adam Smith, joka on leimannut yleiseksi arvon mitaksi viljan ja työn, arvioisi kullan suhteellisen arvon tietenkin sen vilja- ja työmäärän mukaan, johon kulta vaihdetaan. Kun hän siis puhuu kullan suhteellisesta arvosta kahdessa maassa, niin käsitän hänen tarkoittavan sen vilja- ja työmääräistä arvoa.

133 §. Mutta me olemme havainneet, että viljan mukaan arvioituna kullan arvo voi olla hyvin erilainen kahdessa maassa. Olen koettanut osoittaa, että se on alhainen rikkaissa ja korkea köyhissä maissa. Adam Smith on eri mieltä. Hän katsoo, että viljan mukaan arvioituna kullan arvo on korkein rikkaissa maissa.¹ Emme ryhdy tarkemmin tutkimaan, kumpi näistä mielipiteistä on oikea. Kumpikin osoittaa riittävästi, että kullin arvo ei ole välttämättä alempi niissä maissa, jotka omistavat kultakaivokset, vaikka Adam Smith niin väittääkin. Oletta-

¹ [Tämä erimielisyys johtuu siitä, että kumpikin kirjailija tarkoittaa sanoilla »rikas» ja »köyhä» eri asioita. Adam Smithin mukaan »rikas» on sellainen maa, jossa on »runsaasti elintarvikkeita», mutta Ricardo tarkoittaa »rikkaalla» maalla sellaista, jonka asutus on tiheä ja jossa jokainen lisäravintomäärä on tuotettava käyttämällä suhteettoman suurta ponnistusta.]

hädän aikoina samoin kuin se nousee varallisuuden ja hyvinvoinnin vallitessa.» Tämä on epäilemättä oikein; mutta hän jatkaa: »Toisin on tarvikkeiden laita. Niiden todellinen hinta — se työmäärä, jonka ne voivat ostaa tai pitää käytettävänä, — nousee köyhyyden ja hädän vallitessa sekä laskee varallisuuden ja hyvinvoinnin aikoina, jotka ovat samalla aina suuren runsauden aikoja, sillä muutenhan ne eivät voisi olla varallisuuden ja hyvinvoinnin aikoja. Vilja on tarvike, hopea pelkkää ylellisyyttä.»¹

Tässä on esitetty kaksi väitettä, jotka eivät ole keskenään missään yhteydessä. Edellinen väite, jonka mukaan vilja voi edellytetyissä oloissa käyttää enemmän työtä, on kiistattomasti oikea; jälkimmäinen väite, että vilja myytäisiin korkeammasta rahahinnasta, että siitä saataisiin vaihdannassa enemmän hopeaa, on sitä vastoin sellainen, jota minä pidän erheellisenä. Se voisi olla oikea, jos viljaa olisi samalla niukasti, jos tavallista määrää ei olisi toimitettu. Mutta tässä tapauksessahan sitä on runsaasti; ei näet väitetä, että sitä on tuotu maahan tavallista pienempi määrä tai että sitä tarvitaan enemmän. Ostaakseen viljaa hollantilaiset tai genovalaiset tarvitsevat rahaa, ja rahan saamiseksi heidän on pakko myydä ylellisyysesineitensä. Silloin näiden ylellisyysesineiden markkina-arvo ja hinta laskee, ja raha näyttää niihin verrattuna kallistuvan. Mutta tämä seikka ei pyri lisäämään viljan kysyntää eikä alentamaan rahan arvoa, mitkä kaksi syytä ovat ainoat, jotka voivat korottaa viljan hintaa.² Raha voi luoton puutteessa ja muista syistä olla suuresti

¹ [Smith, m.t., I kirja, XI luku, s. 80 b.]

² [Tämä arvostelu on omiaan tukemaan edelläolevaa väitettämme (huom. s. 386), että Ricardo ei oivaltanut, mitä Adam Smith nimenomaan tahtoi saada todistetuksi. Smith väitti, että ylellisyysesineitä, joihin hän luki myös hopean eli rahametallin, kysytään hyvinvoinnin vallitessa enemmän kuin köyhinä aikoina. Kun rikas maa on köyhtynyt, laskee ylellisyysesineiden arvo verrattuna tarvikkeiden arvoon. Koska Ricardo, käyttäen arvon mittana työtä, myöntää tarvikkeiden, nimenomaan viljan, arvon tällöin nousevan, niin Adam Smith olisi katsonut, että koko hänen todistelunsa on siten tunnustettu oikeaksi. Tämä todistelu perustuu selvästi kahteen olettamukseen, nim. että ainoana rahana on metalliraha ja että hopean käyttö hyödykkeenä on sangen huomattava sen rahanakäytön rinnalla.]

Edellisen ja tärkeämmän näistä olettamuksista Ricardo oikeutetusti kieltää seuraavassa lauseessa: »Raha voi luoton puutteessa» jne.)

kysyttyä ja siis viljaan verrattuna kallista; mutta minkään oikean periaatteen nojalla ei voi väittää, että raha olisi tällöin halpaa ja että viljan hinta siitä syystä nousisi.

Puhuessamme kullan, hopean tai jonkin muun hyödykkeen korkeasta tai alhaisesta arvosta eri maissa meidän pitäisi aina mainita jokin mitta, jonka mukaan me niitä arvioimme, sillä muuten ei asiasta voi saada mitään käsitystä. Niinpä jos sanomme kullan olevan kalliimpaa Englannissa kuin Espanjassa, niin minkä käsityksen tämä väitteemme synnyttää, jollemme samalla nimeä mitään mittahyödykettä? Jos vilja, oliivit, öljy, viini ja villa ovat Espanjassa halvempia kuin Englannissa, niin kulta, arvioituna näiden hyödykkeiden mukaan, on kalliimpaa Espanjassa. Jos taas metalliteokset, sokeri, verka ym. ovat Englannissa halvempia kuin Espanjassa, niin kulta, arvioituna näiden hyödykkeiden mukaan, on Englannissa kalliimpaa. Kulta näyttää täten olevan Espanjassa kalliimpaa tai halvempaa sen mukaan, minkä hyödykkeen huomioitsija katsoo hyväksi valita kullan arvioinnin välineeksi. Adam Smith, joka on leimannut yleiseksi arvon mitaksi viljan ja työn, arvioisi kullan suhteellisen arvon tietenkin sen vilja- ja työmäärän mukaan, johon kulta vaihdetaan. Kun hän siis puhuu kullan suhteellisesta arvosta kahdessa maassa, niin käsitan hänen tarkoittavan sen vilja- ja työmääräistä arvoa.

133 §. Mutta me olemme havainneet, että viljan mukaan arvioituna kullan arvo voi olla hyvin erilainen kahdessa maassa. Olen koettanut osoittaa, että se on alhainen rikkaissa ja korkea köyhissä maissa. Adam Smith on eri mieltä. Hän katsoo, että viljan mukaan arvioituna kullan arvo on korkein rikkaissa maissa.¹ Emme ryhdy tarkemmin tutkimaan, kumpi näistä mielipiteistä on oikea. Kumpikin osoittaa riittävästi, että kullan arvo ei ole välttämättä alempi niissä maissa, jotka omistavat kultakaivokset, vaikka Adam Smith niin väittääkin. Oletta-

¹ [Tämä erimielisyys johtuu siitä, että kumpikin kirjailija tarkoittaa sanoilla »rikas» ja »köyhä» eri asioita. Adam Smithin mukaan »rikas» on sellainen maa, jossa on »runsaasti elintarvikkeita», mutta Ricardo tarkoittaa »rikkaalla» maalla sellaista, jonka asutus on tiheä ja jossa jokainen lisäravintomäärä on tuotettava käyttämällä suhteettoman suurta ponnistusta.]

kaamme, että kultakaivokset omistaa Englanti ja että Adam Smith on oikeassa sanoessaan kullan arvon olevan korkeimman rikkaissa maissa. Vaikka tällöin kulta tietenkin virtaisi Englannista kaikkiin muihin maihin niiden *tavarain* vastikkeeksi, niin siitä ei kuitenkaan seuraisi, että kullan arvo verrattuna viljan ja työn arvoon olisi Englannissa välttämättä alempi kuin muissa maissa. Toisessa kohdassa Adam Smith kuitenkin sanoo, että jalometallien arvo on Espanjassa ja Portugalissa välttämättä alempi kuin muissa Euroopan osissa, koska jalometallikaivokset sattuvat olemaan miltei yksinomaan näiden maiden hallussa. »Puola, missä läänityslaitos yhä vielä vallitsee, on tänäkin päivänä yhtä kurja maa, kuin se oli ennen Amerikan löytöä. *Viljan rahahinta on kuitenkin noussut ja jalometallien todellinen arvo laskenut* Puolassa samalla tavoin kuin muissakin Euroopan maissa. Niiden määrän on siis täytynyt lisääntyä siellä niinkuin muuallakin ja suunnilleen samassa suhteessa maan ja työn vuotuisen tuottoon. Näiden metallien määrän lisääntyminen ei kuitenkaan näytä lisänneen mainittua vuotuista tuottoa; se ei ole parantanut maan teollisuutta ja maanviljelystä eikä sen väestön asemaa. Espanja ja Portugali eli ne maat, jotka omistavat kaivokset, ovat lähinnä Puolaa ehkä Euroopan kaksi kurjinta maata. Jalometallien arvon *täytyy kuitenkin olla Espanjassa ja Portugalissa alempi* kuin missään muissa Euroopan maissa, koska nämä metallit tulevat jälkimmäisiin maihin rahdin ja vakuutuksen sekä myös salakuljetuskulujen rasittamina, sillä niiden vienti on joko kielletty tai tullinalainen. *Maan ja työn vuotuisen tuottoon verrattuna niiden määrän täytyy siis olla Espanjassa ja Portugalissa suurempi* kuin missään muualla Euroopassa; ja kuitenkin nuo maat ovat köyhemmät kuin useimmat muut Euroopan maat. Joskin läänityslaitos on poistettu Espanjasta ja Portugalista, ei sen tilalle ole tullut paljonkaan parempaa järjestelmää.»¹

¹ [Smith, m.t., I kirja, XI luku, s. 101 b. Kursiivit ja harvennukset ovat Ricardon. Hän näyttää ajatelleen, että Adam Smith luuli *rahalla* voivan olla hyvin erilaisen arvon eri maissa, jotka käyvät kauppaa keskenään. Adam Smith tutki kuitenkin, kuten edellisissä huomautuksissa on osoitettu, itse asiassa aivan eri kysymystä.

Tässä kohdassa Ricardo väittää miltei samaa kuin varsinaisessa vekselikursseja koskevassa esityksessään. Metallirahan maastavienti ei ala ennen kuin kulta- tai hopeapiste on saavutettu.]

Toht. Smithin johtopäätös näyttää minusta olevan tämä: kulta on viljamääräisesti arvioituna halvempi Espanjassa kuin muissa maissa. Tätä ei todista se, että muut maat antavat Espanjalle sen kullan vastikkeeksi viljaa, vaan se, että nämä maat luovuttavat sille mainitun metallin vastikkeeksi verkaa, sokeria ja metalliteoksia.

XXIX l u k u.

TUOTTAJAN MAKSETTAVAT VEROT.

134 §.

Herra Say liioittelee suuresti niitä haittoja, jotka syntyvät siitä, että teollisuustuotteesta maksettava vero kannetaan valmistuksen varhaisemmalla pikemmin kuin myöhemmällä asteella.¹ Hän huomauttaa, että teollisuudenharjoittajien, joiden käsien kautta hyödyke voi asteittaisesti kulkea, on veron pakollisen ennakkosuorituksen johdosta käytettävä enemmän varoja, mistä usein johtuu melkoisia vaikeuksia sellaiselle teollisuudenharjoittajalle, jonka pääoma ja luotto ovat hyvin vähäiset. Tätä huomautusta vastaan ei voi olla mitään muistuttamista.

Toinen haitta, jota hän korostaa, on se, että veron ennakkosuorituksen takia kuluttajan rasitukseksi on siirrettävä myös tästä suoritusmäärästä saatava voitto ja että tämä veronlisä on sellainen, josta valtionrahasto ei saa mitään hyötyä.

Herra Sayn jälkimmäistä muistutusta en voi myöntää oikeaksi. Olettakaamme, että valtio tarvitsee *heti* 1 000 puntaa ja kantaa tämän määrän tehtailijalta, joka vasta 12 kuukauden kuluttua eli hyödykkeen valmistuttua voi siirtää sen kuluttajan maksettavaksi. Sellaisen viivytyksen johdosta tehtailijan on pakko vaatia hyödykkeestään lisähintana ei ainoastaan 1 000 puntaa eli veron määrä, vaan todennäköisesti 1 100 puntaa, joista 100 puntaa on luettava ennakoilta maksettujen 1 000 punnan koroksi. Mutta korvaukseksi tästä 100 punnan lisämäärästä, minkä kuluttaja maksaa, hän saa todellista etua sikäli, että sen

¹ [Say, m.t., II painos, III kirja, VIII luku, II nide, s. 341.]

veron suoritus, jonka hallitus vaati heti ja joka hänen on kuitenkin lopulta maksettava, on lykkääntynyt koko vuodeksi. Tämän johdosta hänelle on tarjoutunut tilaisuus lainata tehtailijalle, joka tarvitsee rahaa, mainitut 1 000 puntaa 10 %:n tai muuta korkoa vastaan, josta he ovat voineet keskenään sopia. Vuoden lopussa maksettavat 1 100 puntaa eivät rahankoron ollessa 10 % edusta suurempaa arvoa kuin heti maksettavat 1 000 puntaa. Jos hallitus taasen lykkää veronkannon vuodeksi, kunnes hyödyke on täysin valmistunut, niin sen täytyy ehkä laskea liikkeeseen korkoatuottava valtionrahaston sitoumus ja maksaa siitä yhtä paljon korkoa, kuin kuluttaja säästää halvemman hinnan muodossa, lukuunottamatta tosin sitä hinnan osaa, jonka tehtailija veron johdosta voi lisätä omaan todelliseen voittoonsa. Jos hallituksen pitää maksaa valtionrahaston sitoumuksesta korkoa 5 %, niin veroa säästyy 50 puntaa, jollei sitä lasketa liikkeeseen. Jos tehtailija saa lisäpääoman lainaksi 5 %:n korkoa vastaan, mutta rasittaa kuluttajaa 10 %:lla, niin hän myös hyötyy tavallisen voittonsa lisäksi 5 % veron ennakkosuorituksesta. Näin ollen tehtailija ja hallitus yhdessä voittavat tai säästävät tarkalleen saman summan, jonka kuluttaja maksaa.

135 §. Herra Simonde (de Sismondi), joka erinomaisessa teoksessaan *De la Richesse Commerciale* käyttää samaa todistelutapaa kuin herra Say, on laskenut ¹, että jos teollisuustuote kulkee vain viiden eri henkilön käsien kautta, niin 4 000 frangin määräinen vero, jonka aluksi on maksanut 10 %:n kohtuullisen voiton saava tehtailija, kasvaa niin, että kuluttaja joutuu maksamaan 6 734 frangia. Tämä laskelma nojaa siihen edellytykseen, että se, joka on maksanut veron ensin, saa seuraavalta tehtailijalta 4 400 frangia ja tämä vuorostaan seuraavalta 4 840 frangia, niin että joka kerta tuotteen siirtyessä sen arvoon lisätään 10 %. Näin ollen edellytetään, että veron arvo karttuu kasvamalla korkoa korolta, ei siis 10 % vuodessa, vaan 10 %:n absoluuttisin määrin jokaista eri siirtymistä kohden. Tämä herra de Simoniden väite olisi oikea, jos veron ensimmäisen ennakkosuori-

¹ [Simonde de Sismondi, m.t., II nide, ss. 43—46.]

tuksen ja veronalaisen hyödykkeen kuluttajalle myymisen välillä kuluisi viisi vuotta. Mutta jos tämä väliaika on vain yksi vuosi, niin se korvaus, jonka kaikki puheenaolevan veron ennakosuoritukseen osallistuneet henkilöt saavat, on 10 %:n vuosivoittoperusteen mukaan yhteensä vain 400, eikä 2 734 frangia, olipa hyödyke kulkenut viiden tai viidenkymmenen tehtailijan käsien kautta.

XXX l u k u.

KYSYNNÄN JA TARJONNAN VAIKUTUKSESTA HINTOIHIN.

136 §.

Hyödykkeiden hinnan määräävät välttämättä viime sijassa tuotantokustannukset, eikä, kuten on usein väitetty, tarjonnan ja kysynnän välinen suhde. Tämä suhde voi tosin väliaikaisesti vaikuttaa hyödykkeen markkina-arvoon, kunnes hyödykkeen suurempi tai pienempi tarjontamäärä on mukautunut lisääntyneeseen tai vähenneeseen kysyntään. Mutta tämä vaikutus on vain ohimenevää laatua.

Supistettakoon hattujen tuotantokustannuksia, ja niiden hinta on lopulta laskeva niiden uuden luonnollisen hinnan tasalle, vaikka niiden kysyntä kasvaisi kaksin-, kolmin- tai nelinkertaiseksi. Supistettakoon ihmisten elantokustannuksia alentamalla elämän ylläpitoon välttämättömien ravinnon ja vaatetustarvikkeiden luonnollista hintaa, ja työpalkka on lopulta laskeva siitä huolimatta, että työläisten kysyntä voi hyvin suuresti lisääntyä.

Se käsitys, että hyödykkeiden hinta riippuu yksinomaan tarjonnan ja kysynnän tai kysynnän ja tarjonnan välisestä suhteesta, on muodostunut miltei selviöksi kansantaloustieteen alalla ja ollut siinä monen erehdyksen lähteenä. Juuri tämä käsitys on saattanut herra Buchananin väittämään, että työpalkkaan ei vaikuta elintarvikkeiden kallistuminen eikä halpeneminen, vaan yksinomaan työvoiman kysyntä ja tarjonta, ja että työpalkkaverot ei korottaisi työpalkkaa, koska se ei muuttaisi työläisten kysynnän ja tarjonnan välistä suhdetta.

137 §. Ei voi puhua hyödykkeen kysynnän lisääntymisestä, jollei hyödykettä osteta tai kuluteta entistä suurempaa määrää, ja kuitenkin sen rahallinen arvo voi tällöin nousta. Niinpä jos rahan arvo laskee, jokaisen hyödykkeen hinta nousee, koska kukin kilpailija on valmis käyttämään sen ostoon enemmän rahaa kuin ennen. Mutta vaikka sen hinta nousisi 10 tai 20 %, niin mikäli sitä ei ostettaisi entistä enemmän, mielestäni ei saisi sanoa, että hyödykkeen hinnan muutos on aiheutunut sen kysynnän lisääntymisestä. Hyödykkeen luonnollisen hinnan, sen rahamääräisten tuotantokustannusten muutos on silloin todellisuudessa aiheutunut rahan arvon muutoksesta, ja hyödykkeen hinta on kysynnän lisääntymättä luonnollisesti mukautunut tähän uuteen arvoon.

»Olemme havainneet», herra Say sanoo, »että tuotantokustannukset määräävät sen alimman hinnan, josta esineitä voi myydä, ts. sen hinnan, jonka alapuolelle ne eivät voi pitkäksi aikaa jäädä, koska niiden tuotanto muuten kokonaan lakkaisi tai supistuisi.» II nide, s. 26.¹

Jäljempänä hän huomauttaa, että koska kullan kysyntä on kaivosten löytämisen jälkeen lisääntynyt vieläkin suuremmassa määrin kuin sen tarjonta, niin »kullan tavaramääräinen hinta, sen sijaan, että se olisi laskenut suhteessa 10 : 1, laski vain suhteessa 4 : 1, toisin sanoen: sen sijaan, että kullan tavaramääräinen hinta olisi laskenut samassa suhteessa kuin sen luonnollinen hinta, se laski vain samassa suhteessa, kuin tarjonta ylitti kysynnän.»² — *»Joka hyödykkeen arvo nousee aina suoraan verrannollisesti kysyntään ja kääntäen verrannollisesti tarjontaan.»*

Samaa mieltä on myös kreivi Lauderdale.

»Jos me tutkiessamme arvon muutoksia, joille jokainen arvo-

¹ [Say, m.t., II kirja, IV luku.]

² Jos kullan ja hopean kulloinenkin määrä käytettäisiin vain astiain ja korujen valmistukseen, niin näitä metalleja olisi runsaasti ja ne olisivat paljon halvempia kuin nykyään; toisin sanoen: vaihtaessamme näitä metalleja muihin tavaralajeihin meidän täytyisi luovuttaa niitä suhteellisesti enemmän. Mutta kun suuri määrä näitä metalleja käytetään rahana, eikä tämä osa palvele mitään muuta tarkoitusta, niin sitä vähemmän jää käytettäväksi astioihin ja koruihin; tämä niukkuus korottaa niiden arvoa. — Say, m.t., II nide, s. 316; ks. myös huomautusta s. 78.

kas esine on alttiina, voisimme hetkeksi olettaa jollakin aineella olevan sisäisen ja pysyväisen arvon, niin että tietyllä määrällä tätä ainetta olisi kaikissa oloissa sama arvo, niin silloin kaikkien esineiden arvoaste, todettuna tällaisella vakiomitalla, vaihtelisi *niiden määrän* ja kysynnän välisen suhteen mukaan, ja joka hyödykkeen arvo voisi tietenkin muuttua neljästä eri syystä:

- 1) se nousisi, jos hyödykkeen määrä vähenisi;
- 2) se laskisi, jos hyödykkeen määrä lisääntyisi;
- 3) se saattaisi nousta, jos hyödykkeen kysyntä lisääntyisi;
- 4) se saattaisi laskea, jos hyödykkeen kysyntä vähenisi.

Koska kuitenkin on ilmeistä, ettei millään hyödykkeellä voi olla pysyväistä ja sisäistä arvoa, jonka perusteella se soveltuisi muiden hyödykkeiden arvon mitaksi, niin ihmisten on pakko valita käytännölliseksi arvon mitaksi sellainen hyödyke, minkä arvoon näyttää vähimmin vaikuttavan kukin noista neljästä vaihtelujen syystä, *jotka ovat ainoat arvon muuttumisen aiheuttajat.*

Kun me siis jokapäiväisessä puheessa mainitsemme jonkin hyödykkeen *arvon*, niin se voi ajasta toiseen muuttua kahdeksasta eri syystä:

- 1) edellämainituista neljästä syystä, mikäli ne vaikuttavat siihen hyödykkeeseen, jonka arvon haluamme ilmaista, ja
- 2) samoista neljästä syystä, mikäli ne vaikuttavat siihen hyödykkeeseen, jonka olemme valinneet arvon mitaksi.»¹

138 §. Tämä pitää paikkansa monopolihyödykkeiden suhteen ja todellisuudessa myös kaikkien muiden hyödykkeiden markkinahinnan suhteen lyhyehkön ajanjakson kuluessa. Jos hattujen kysyntä kaksinkertaistuu, nousee niiden hinta heti, mutta vain väliaikaisesti, paitsi jos hattujen tuotantokustannuksetkin lisääntyvät, ts. niiden luonnollinen hinta myös nousee. Jos leivän luonnollinen hinta on jonkin suuren maanviljelystieteellisen keksinnön johdosta laskenut 50 %, ei kysyntä suurestikaan lisäännä, sillä kukaan ei halua enempää kuin tarpeensa

¹ [Lauderdale,] »An Inquiry into the Nature and Origin of Public Wealth», s. 13.

tyydyttämiseksi on välttämätöntä, ja koska kysyntä ei kasva, ei tarjontakaan lisääny; sillä eihän hyödykettä tarjota ainoastaan sen takia, että se voidaan tuottaa, vaan siitä syystä, että sitä kysytään. Tässä meillä on siis tapaus, jolloin tarjonta ja kysyntä tuskin muuttuvat tai jos lisääntyvätkin, niin kumpikin samassa suhteessa, ja kuitenkin leivän hinta on laskenut 50 %, vieläpä sellaisena aikana, jolloin rahan arvo on pysynyt muuttumatta.¹

Niiden hyödykkeiden hinta, jotka yksityinen henkilö tai yhtiö on monopoloinut, vaihtelee lordi Lauderdale'n esittämän lain mukaan: se laskee sitä mukaa, kuin myyjät lisäävät hyödykkeiden määrää, ja nousee sitä mukaa, kuin ostajat osoittavat yhä suurempaa ostohalua. Niiden hinta ei ole välttämättä riippuvainen niiden luonnollisesta arvosta. Mutta niiden hyödykkeiden hinta, joiden suhteen vallitsee kilpailu ja joiden määrää voi kohtuuden rajoissa lisätä, ei riipu viime sijassa kysynnän ja tarjonnan tilasta, vaan niiden tuotantokustannusten lisääntymisestä tai vähenemisestä.

¹ [Täytyy valittaa, ettei Ricardo ryhtynyt tutkimaan tarjonnan ja tuotantokustannusten välistä yhteyttä.]

XXXI l u k u.

KONEISTA.¹

139 §.

Tässä luvussa aion tutkia koneiden vaikutusta eri yhteiskuntaluokkien etuihin. Tällä kysymyksellä on suuri merkitys, eikä sitä näytä vielä koskaan tutkitun sillä tavoin, että olisi saavutettu joitakin varmoja tai tyydyttäviä tuloksia. Minun tulee ilmaista käsitykseni tästä kysymyksestä sitäkin suuremmalla syyllä, kun mielipiteeni ovat lisäharkinnan jälkeen huomattavasti muuttuneet. Vaikka en tietääkseni olekaan julkaisuissani koskaan puhunut koneista mitään sellaista, mikä minun pitäisi peruuttaa, olen kuitenkin muulla tavoin kannattanut oppeja, joita nyt pidän erheellisinä. Tästä syystä katson olevani velvollinen esittämään arvosteltaviksi nykyiset mielipiteeni perusteluineen.

Aina siitä lähtien, kun minä ensin kohdistin huomioni kansantaloudellisiin kysymyksiin, olin sitä mieltä, että työtäsäästävien koneiden käyttö jossakin tuotannonhaarassa koituu yhteiseksi hyväksi ja että sitä seuraa vain se haitta, joka useimmissa tapauksissa liittyy pääoman ja työn siirtämiseen käytöstä toiseen. Minusta näytti, että maanomistajat, jos he saavat entisen rahamääräisen maankoron, hyötyvät eräiden sellaisten hyödykkeiden halpenemisesta, joiden ostoon he maankorkonsa käyttävät; tämä halpeneminen taasen on koneiden käytön välttämätön seuraus. Pääomanomistaja näytti minusta niin ikään lopulta hyötyvän aivan samalla tavoin. Se, joka on keksinyt

¹ [Tämä luku ei sisältynyt ensimmäiseen eikä toiseen painokseen.]

koneen tai ensimmäisenä käyttänyt sitä hyödykseen, nauttii tosin lisätua saamalla jonkin ajan kuluessa suurta voittoa; mutta sitä mukaa kuin konetta ryhdytään yleisesti käyttämään, tuotetun hyödykkeen hinta laskee kilpailun vaikutuksesta tuotantokustannusten tasalle, jolloin pääomanomistaja saa jälleen entisen rahamääräisen voiton ja osallistuu yhteiseen etuun vain kuluttajana, voidessaan samalla rahatulolla saada käytettäväkseen entistä suuremman määrän mukavuuksia ja nautinnonvälineitä. Myös työväenluokalle, kuten ajattelin, koneiden käyttö on yhtä edullista, koska sillä on mahdollisuus ostaa enemmän hyödykkeitä samalla rahamääräisellä työpalkalla; arvelin näet, että työpalkka ei laske, koska pääomanomistaja voi kysyä ja käyttää samaa työmäärää kuin ennenkin, joskin hänen on ehkä pakko sijoittaa se jonkin uuden tai ainakin erilaisen hyödykkeen tuotantoon. Jos parannettujen koneiden avulla ja käyttämällä samaa työmäärää sukkiin tuotto voidaan nelinkertaistaa, samalla kun niiden kysyntä kasvaa vain kaksinkertaiseksi, niin sukkatuotannon alalta on kyllä pakko erottaa jokin määrä työläisiä. Mutta koska pääoma, joka on pitänyt heidät työssä, on edelleen olemassa, ja sen omistajien etu vaatii käyttämään sitä tuottavasti, niin minusta näytti, että sillä ryhdytään tuottamaan jotakin muuta hyödykettä, joka tyydyttää yhteiskunnan tarvetta ja jota siis välttämättä kysytään. Olin näet, kuten olen yhä vieläkin, syvästi vakuuttunut siitä, että Adam Smith oli oikeassa huomauttaessaan, että »joka ihmisen ravinnontarvetta on rajoittamassa ihmisvatsan suppea tilavuus, mutta mukavuuden- ja koreilunhalulla, mitä tulee asuntoon, vaatteisiin, ajoneuvoihin ja huonekaluihin, ei näytä olevan mitään varmaa rajaa.» Kun siis minusta näytti, että työvoiman kysyntä pysyisi ennallaan ja työpalkka ei laskisi, niin arvelin, että työväenluokkakin saisi muiden luokkien rinnalla nauttia sitä etua, jota merkitsee koneiden käytöstä johtuva hyödykkeiden yleinen halpuus.

140 §. Tällaiset olivat mielipiteeni, ja ne ovat säilyneet edelleen muuttumatta mitä tulee maan- ja pääomanomistajiin. Mutta nyt olen vakuuttunut siitä, että ihmistyön korvaa-

minen koneilla tuottaa usein suurta vahinkoa työväenluokan eduille.

Erehdykseni aiheutti se olettamus, että aina kun yhteiskunnan puhdas tulo lisääntyy, lisääntyisi myös sen kokonaistulo. Nyt minulla on kuitenkin syytä olla vakuuttunut siitä, että ne varat, joista maan- ja pääomanomistajat saavat tulonsa, voivat lisääntyä samalla kun ne toiset varat, joista työväenluokka on pääasiallisesti riippuvainen, voivat vähetä. Tästä seuraa, jos olen oikeassa, että sama syy, joka voi lisätä maan puhdasta tuloa, voi samalla saada aikaan väestön liikarunsauden ja huonontaa työläisten tilaa.

Olettakaamme, että pääomanomistaja käyttää 20 000 punnan arvoista pääomaa ja toimii samalla kertaa sekä maanvuokraajana että tarviketehtailijana. Edellyttäkäämme lisäksi, että tästä pääomasta 7 000 punttaa on sijoitettu kiinteään pääomaan, nim. rakennuksiin, viljelysvälineisiin jne., ja jäännös 13 000 punttaa käytetään liikkuvana pääomana työvoiman ylläpitoon. Olettakaamme vielä, että voitto on 10 % ja että siis pääomanomistajamme pääoma palautetaan joka vuosi alkuperäiseen tehokkuuden tilaan ja tuottaa voittoa 2 000 punttaa.

Kun pääomanomistaja joka vuosi aloittaa toimintansa, on hänen hallussaan ravintoa ja muita tarvikkeita 13 000 punnan arvosta. Kaikki nämä hän myy vuoden kuluessa työläisilleen sanotusta rahamäärästä ja saman ajan kuluessa maksaa heille työpalkaksi yhtä suuren rahamäärän. Vuoden lopussa he palauttavat hänen haltuunsa ravintoa ja muita tarvikkeita 15 000 punnan arvosta; tästä määrästä hän joko kuluttaa itse tai käyttää oman mielensä ja halunsa mukaan 2 000 punttaa. Mikäli nämä tuotteet ovat kysymyksessä, puheenaolevan vuoden kokonaistuotto on 15 000 ja puhdas tuotto 2 000 punttaa. Olettakaamme nyt, että seuraavana vuonna pääomanomistaja käyttää toisen puolen työstään koneen rakentamiseen ja toisen puolen entiseen tapaan ravinnon ja muiden tarvikkeiden tuotantoon. Sinä vuonna hän maksaa työpalkaksi 13 000 punttaa kuten ennenkin ja myy työläisilleen ravintoa ja muita tarvikkeita niin

ikään saman summan arvosta. Entä miten käy sitä seuraavana vuonna?

Sillä välin kuin kone on rakenteilla, tuotetaan vain puolet tavallisesta ravinnon ja muiden tarvikkeiden määrästä, ja sen arvo on vain puolet ennen tuotetun määrän arvosta. Koneen arvo on 7 500 ja ravinnon sekä muiden tarvikkeiden arvo niin ikään 7 500 puntaa. Pääomanomistajan pääoma on siis entisen-suuruinen, sillä hänellä on näiden kahden arvon lisäksi 7 000 punnan arvoinen kiinteä pääoma, mikä on yhteensä 20 000 puntaa pääomaa ja 2 000 puntaa voittoa. Kun viimeksimainittu summa on vähennetty käytettäväksi hänen omiin menoihinsa, ei hänelle jää liiketoimien jatkamiseen liikkuvaa pääomaa muuta kuin 5 500 puntaa. Näin ollen hänen työnkäyttövaransa vähenevät 13 000 punnasta 5 500 puntaan, joten koko se työmäärä, jota ennen käytettiin 7 500 punnan avulla, käy nyt tarpeettomaksi.

Sen vähenneen työmäärän, jota pääomanomistaja voi käyttää, täytyy tosin koneen avulla tuottaa sellainen arvo, joka koneen korjauskustannukset vähennettyinä vastaa 7 500 puntaa. Sen täytyy palauttaa liikkuva pääoma ja tuottaa koko pääomaa kohden voittoa 2 000 puntaa. Mutta jos näin käy, jos puhdas tulo pysyy vähenemättä, niin eikö pääomanomistajasta ole yhdentekevää, onko kokonaistulon arvo 3 000, 10 000 vaiko 15 000 puntaa?

Vaikka siis puhtaan tuoton arvo ei vähene, vaikka puhtaan tuoton ostokyky voi suuresti lisääntyäkin, niin puheenaolevassa tapauksessa kokonaistuoton arvo laskee 15 000 punnasta 7 500 puntaan. Kun väestönelatus- ja työnkäyttökyky ei kuitenkaan riipu kansan puhtaasta tuotosta, vaan aina sen kokonaistuotosta, niin työvoiman kysyntä on välttämättä vähenevä, väestö osoitautuva liian lukuisaksi ja työväenluokka joutuva kärsimään hätää ja kurjuutta.

141 §. Kun kuitenkin mahdollisuus tehdä tulosta säästöjä ja liittää ne pääomaan välttämättä edellyttää, että puhdas tulo on riittävä tyydyttämään pääomanomistajan tarpeet, niin koneellisen tuotannon aiheuttamasta hyödykkeiden halpenemi-

sesta pitäisi välttämättä seurata, että pääomanomistajalla, mikäli hänen tarpeensa jäävät entisiksi, on entistä parempi mahdollisuus säästää ja muuntaa tulo pääomaksi. Mutta jokainen pääomanlisäys saattaa hänet käyttämään enemmän työläisiä, joten osa niistä, jotka aluksi erotettiin, saa myöhemmin jälleen työtä. Ja jos koneiden käyttö lisää tuotantoa niin suuresti, että ravintoa ja muita tarvikkeita saadaan puhtaaksi tuotoksi yhtä paljon kuin ennen saatiin kokonaistuotoksi, niin työtä voidaan antaa jälleen koko väestölle, eikä mitään väestön liikarunsautta siis välttämättä tarvitse ilmetä.

Tarkoitukseni on vain todistaa, että koneiden keksintää ja käyttöä voi seurata kokonaistuoton väheneminen, joka aina tuottaa vahinkoa työväenluokalle, sillä osa työläisistä jää toimeettomaksi, ja väestö, verrattuna työnkäyttövarojen määrään, osoittautuu liian lukuisaksi.

Edellyttämäni tapaus on yksinkertaisin, minkä saatoinkin valita. Mutta tulos on aivan sama, jos oletamme koneita käytettävän missä teollisuudenhaarassa tahansa, esim. verka- tai puuvillatehtailijan elinkeinossa. Jos koneita ruvetaan käyttämään veranvalmistukseen, niin niiden käyttöönoton jälkeen verkaa tuotetaan vähemmän, koska työnantaja ei enää tarvitse osaa siitä verkamäärästä, jonka avulla hän ennen palkkasi suuren työläisjoukon. Koneiden käytön johdosta hänen täytyy tuottaa uudestaan vain sellainen arvo, joka olisi yhtä suuri kuin kulutettu arvo ynnä koko pääoman voitto. Ja 7 500 puntaa voi saada tämän aikaan yhtä hyvin kuin aiemmin 15 000 puntaa, sillä tämä tapaus ei missään suhteessa eroa edellisestä. Voi kuitenkin väittää, että veran kysyntä pysyy entisensuuruisena, ja silloin voi tiedustella, mistä tämä tarjonta tulee. Mutta kenen taholta veran kysyntää esiintyy? Sitä kysyvät maanvuokraajat ja muut tarvikkeiden tuottajat, jotka käyttävät pääomansa näiden tarvikkeiden tuotantoon saadakseen niillä verkaa: he antoivat verkatehtailijalle veran vastikkeeksi viljaa ja muita tarvikkeita, ja hän luovutti ne työläisilleen verasta, jonka heidän työnsä hänelle hankki.

Tämä kauppa lakkaa nyt; verkatehtailija ei tarvitse ravintoa

eikä vaatetustarvikkeita, koska hän käyttää vähemmän työväkeä ja hänellä on luovutettavana vähemmän verkkaa. Maanvuokraajat ja muut, jotka tuottavat tarvikkeita vain keinona tietyn tarkoituksen saavuttamiseksi, eivät enää voi saada verkkaa sellaisella pääomiensa käytöllä. Siitä syystä he joko ryhtyvät itse käyttämään pääomiaan verantuotantoon tai lainaavat niitä muille, jotta todella tarpeellinen hyödyke olisi saatavissa ja voitaisiin lakata tuottamasta sellaista, jota kenelläkään ei ole varaa ostaa tai jolla ei ole lainkaan kysyntää. — Tässäkin tapauksessa me siis päädymme samaan tulokseen: työvoiman kysyntä vähenee, ja hyödykkeitä, jotka ovat tarpeen työvoiman ylläpitoon, ei enää tuoteta yhtä runsaasti kuin ennen.

Jos tämä käsitys on oikea, niin siitä seuraa:

1) että koneiden keksintä ja hyödyllinen käyttö aina lisäävät maan puhdasta tuottoa, joskaan ne eivät voi lyhyessä ajassa lisätä eivätkä todellisuudessa lisääkään tämän puhtaan tuoton arvoa;

2) että maan puhdas tuotto voi lisääntyä samalla kun sen kokonaistuotto vähenee ja että koneiden käyttö on aina riittävästi perusteltu, jos se lisää puhdasta tuottoa, vaikka se voi ja sen usein ¹ täytyykin vähentää sekä kokonaistuoton määrää että sen arvoa;

3) että työväenluokan keskuudessa vallitseva käsitys, että koneiden käyttö tuottaa usein vahinkoa työläisten eduille, ei perustu ennakkoluuloon eikä erehdykseen, vaan on sopusoinnussa kansantaloustieteen oikeiden periaatteiden kanssa, ja

4) että jos koneiden käytön johdosta paranneet tuotannonvälineet lisäävät maan puhdasta tuottoa niin suuressa määrin, että sen kokonaistuotto ei vähene (tarkoitin aina hyödykkeiden määrää, enkä niiden arvoa), niin kaikkien luokkien tila paranee; maanomistaja ja pääomanomistaja eivät silloin kylläkään hyödy mistään maankoron ja voiton

¹ [Tämä vaikutus voi kuitenkin kestää *hyvin* lyhyen ajan. Senior kieltää, että tällaiset seuraukset voisivat ilmetä »usein». Senior, »Political Economy», III painos, s. 164.]

noususta, vaan niistä eduista, mitkä johtuvat siitä, että he käyttävät entisen maankorkonsa ja voittonsa sellaisten hyödykkeiden hankkimiseen, joiden arvo on melkoisesti laskeutunut; työväenluokan tila niin ikään huomattavasti paranee ensiksi kotipalvelijain kysynnän lisääntymisen johdosta, toiseksi sen johdosta, että näin runsas puhdas tuotto kiihoittaa säästämään tulosta, ja kolmanneksi kaikkien niiden kulutustarvikkeiden halpenemisen johdosta, joihin työpalkka käytetään.

142 §. Mutta työväenluokalle ei ole tärkeä vain koneiden keksintää ja käyttöä koskeva kysymys, johon juuri kohdistimme huomiomme. Sille on näet suuri merkitys myös sillä tavalla, jolla maan puhdas tulo todellisuudessa käytetään, vaikka se pitäisi kaikissa tapauksissa käyttää niiden tyydytykseksi ja hyväksi, joilla on siihen kiistaton oikeus.

Jos maan- tai pääomanomistaja kuluttaa tulonsa entisajan paronin tavoin lukuisain alustalais-käsityöläisten (retainers) tai kotipalvelijain ylläpitoon, niin hän käyttää paljon suurempaa työvoimaa kuin kuluttamalla tulonsa hienoihin pukuihin tai kalliisiin huonekaluihin, ajoneuvoihin, hevosiin tahi muiden ylellisyyksesineiden ostoon.¹

Kummassakin tapauksessa niin puhdas kuin kokonaistulokin on sama, mutta edellinen aineistuu erilaisten hyödykkeiden muotoon. Jos tuloni on 10 000 puntaa, niin miltei sama määrä tuottavaa työtä tulee käytetyksi, hankinpa tulollani hienoja pukuja tai kalliita huonekaluja jne. taikka samanarvoisen määrän ravintoa ja vaatetustarvikkeita. Jos minä kuitenkin sijoitan tuloni ensinmainittuun hyödykeryhmään, ei mitään työtä enää *myöhemmin* käytetä: minä nautin huonekaluistani ja puvuistani, ja siihen koko asia päättyy. Mutta jos minä ostan tulollani ravintoa ja vaatetustarvikkeita ja haluan pitää kotipalvelijoita, niin kaikki ne, joille minä voin siten antaa työtä 10 000 punnan tulollani tai sillä ostetulla ravinnolla ja vaatetustarvikkeilla, lisäävät niiden työläisten lukua, joilla on ennestään kysyntää, ja tämä lisäys tapahtuu vain siitä syystä, että minä

¹ [Ks. tämän luvun lopussa olevaa huomautusta.]

valitsen juuri tällaisen tulonkäyttötavan. Ja kun työvoiman kysyntä on työläisten edun mukaista, niin he tietenkin haluavat, että suurin mahdollinen osa tulosta käytettäisiin ylellisyysesineiden hankkimisen sijasta kotipalvelijain ylläpitoon.

Samalla tavoin sotaan joutunut maa, jonka on pakko ylläpitää suurta laivastoa ja armeijaa, käyttää paljon suurempaa miesjoukkoa, kuin se tulee käyttämään sodan päätyttyä, jolloin sodankäynnin aiheuttamat vuotuiset menot lakkaavat.

Jollei minun tarvitsisi sodan aikana suorittaa 500 punnan määräistä veroa, joka käytetään maa- ja merisotilaiden ylläpitoon, voisin luultavasti kuluttaa tämän tuloni osan huonekaluihin, pukuihin, kirjoihin jne. Ja kulutinpa sen tavalla tai toisella, tuotantoon käytetään sama työmäärä, sillä maa- ja merisotilaiden ravinnon ja vaatetustarvikkeiden tuotanto vaatii yhtä paljon uutteruutta kuin ylellisempien hyödykkeiden valmistus. Mutta sodan aikana ilmenee miesten lisäkysyntää armeijan ja laivaston tarpeisiin. Näin ollen sota, jota käydään maan tulon, eikä sen pääoman varassa, vaikuttaa edistävästi väestönkasvuun.

Sodan päätyttyä, jolloin osa tulostani palaa luokseni ja joutuu entiseen tapaan käytettäväksi viinin, huonekalujen tai muiden ylellisyystavarain ostoon, se väestö, jonka syntymiseen sota myötävaikutti ja jota puheenaoleva tuloni osa ylläpiti, osoittautuu liian lukuisaksi. Sen vaikutus väestön muuhun osaan ja kilpailu sen kanssa työnsaannista saa aikaan työpalkan arvon laskun ja hyvin suuresti huonontaa työväenluokan tilaa.

On huomattava toinenkin tapaus, jolloin maan puhtaan tulon, vieläpä sen kokonaistulonkin määrä voi lisääntyä samalla, kun työvoiman kysyntä vähenee, nim. tapaus, jolloin ihmistyö korvataan hevostyöllä. Jos minä käytän maatilallani 100 miehen työtä ja havaitsen, että 50 miehen ravinto voidaankin käyttää hevosten ylläpitoon, jolloin se, sitten kun hevosten ostoon menevän pääoman korko on vähennetty, voi tuottaa minulle suuremman määrän raakatuotteita, niin minun on edullista korvata miehet hevosilla, joten myös niin menettelenkin. Mutta tällainen toimenpide on ristiriidassa työläisten edun

kanssa, ja jollei tuloni lisäännny niin suuressa määrin, että saatan käyttää sekä hevosia että työläisiä, niin on ilmeistä, että väestö osoittautuu liian lukuisaksi ja työläisen tila yleensä huononee. On selvää, että maanviljelys ei voi missään tapauksessa tarjota hänelle työtä. Mutta jos maaperän tuotto lisääntyy sen johdosta, että ihmisiä on korvattu hevosilla, niin hän voi saada työtä tehtaissa tai kotipalvelijana.

143 §. Esittämäni toteamukset eivät toivottavasti anna aihetta siihen johtopäätökseen, että koneiden käyttöä ei ole edistettävä. Valaistakseni puheenaolevaa periaatetta olen näet edellyttänyt, että parannetut koneet keksitään *äkkiä* ja niitä käytetään laajalti. Mutta totuushan on se, että näitä keksintöjä tehdään vähitellen ja että ne pikemminkin vaikuttavat määräävästi säästetyn ja kartutetun pääoman käyttöön kuin poistavat (toimivan) pääoman sen kulloisestakin sijoituksesta.

Jokainen pääoman ja väestön lisääntyminen merkitsee yleensä ravinnon kallistumista, koska sen tuotanto yhä enemmän vaikeutuu. Ravinnon kallistuminen taasen johtaa työpalkan nousuun, ja jokainen työpalkan nousu pyrkii suuntaamaan säästetyn pääoman entistä suuremmassa määrin koneiden käyttöön. Koneet ja työ kilpailevat keskenään alituisesti, mutta koneita ei voi useinkaan käyttää, ennen kuin työn hinta nousee.

Amerikassa ja useissa muissa maissa, missä ihmisen ravinto on helposti saatavissa, ei ole läheskään niin suurta houkutusta koneiden käyttöön kuin Englannissa, missä ravinto on kallista ja sen tuotanto vaatii paljon työtä. Koska sama syy, joka korottaa työn hintaa, ei korota koneiden arvoa, niin pääoman karttuessa yhä suurempi osa siitä käytetään koneisiin. Työvoiman kysyntä tulee kyllä jatkuvasti lisääntymään pääoman karttuessa, mutta ei samassa suhteessa kuin pääoma lisääntyy, vaan välttämättä vähenevässä suhteessa.¹

¹ Työvoiman kysyntä riippuu liikkuvan, eikä kiinteän, pääoman lisääntymisestä. Jos olisi perää siinä väitteessä, että näiden kahden pääomalajin välinen suhde on sama kaikkina aikoina ja kaikissa maissa, niin silloin voisi todella tehdä sen johtopäätöksen, että työssäolevien lukumäärä on suhteellinen valtion varallisuuteen. Mutta tällainen väite ei ole lainkaan todennäköinen. Sitä mukaa kuin taiteet kehittyvät ja sivistys leviää, kiinteä pääoma lisääntyy liikkuvaan verrattuna yhä enemmän ja enemmän. Kiinteän pää-

Olen edellä jo huomauttanut, että hyödykemääräisesti arvioidun puhtaan tulon lisääntyminen, joka on aina koneiden parannuksen seuraus, johtaa uusiin säästöihin ja pääoman kartuttamiseen. On muistettava, että näitä säästöjä tehdään joka vuosi, joten niistä muodostuvien varojen täytyy pian suuresti ylittää se kokonaistulo, joka alkuaan menetettiin koneiden keksinnän johdosta. Silloin työvoiman kysyntä tulee jälleen olemaan yhtä suuri kuin ennenkin, ja kansan tila on vielä lisäksi paraneva niiden lisääntyvien säästöjen avulla, jotka voidaan tehdä lisääntyneestä puhtaasta tulosta.

Koneiden käyttöä ei valtiossa voi koskaan ryhtyä vaaratta vastustamaan, sillä jos pääoman ei sallita saada suurinta puhdasta tuloa, jonka koneiden käyttö voi täällä tuottaa, niin se siirtyy ulkomaille. Mutta tällaisen pääomanpaon täytyy vähentää työvoiman kysyntää paljon enemmän kuin mitä laajin koneiden käyttö; sillä niin kauan kuin pääomaa tässä maassa käytetään, sen täytyy jossakin määrin luoda työvoiman kysyntää; koneita ei näet voi rakentaa ilman ihmistyön myötävaikutusta eikä niitä käyttää ilman työläisten apua. Sijoittamalla osan pääomastamme parannettuihin koneisiin me vain pidätämme työvoiman kysynnän kasvua, mutta viemällä pääomamme toiseen maahan me hävitämme koko kysynnän.¹

oman määrä, joka käytetään brittiläisen musliinikappaleen tuottamiseen, on vähintään sata, mutta luultavasti tuhatkin kertaa suurempi kuin se kiinteän pääoman määrä, joka käytetään samanlaisen intialaisen musliinipalan valmistukseen. Ja liikkuvaa pääomaa käytetään vastaavasti sata tai tuhat kertaa vähemmän. On siis helppo käsittää, että tietyissä oloissa uutteran kansan kaikki vuotuiset säästöt voidaan lisätä kiinteään pääomaan, jossa tapauksessa ne eivät lainkaan lisääisi työvoiman kysyntää.» — Barton, »On the Condition of the Labouring Classes of Society», s. 16. [Teoksen täydellinen nimi: »Observations on the Circumstances which influence the Condition of the Labouring Classes of Society», by John Barton, 1817.]

Minusta on vaikea käsittää, että pääoman lisääntymisestä ei missään oloissa seuraisi työvoiman kysynnän kasvua. Enintään voi sanoa, että kysyntä tulee suhteellisesti väheneään. Herra Barton on edellämäinitussa teoksessaan esittänyt mielestäni oikean käsityksen eräistä kiinteän pääoman lisääntymisen vaikutuksista työväenluokan tilaan. Hänen tutkielmansa sisältää runsaasti arvokkaita tietoja.

¹ [Koneiden käytön yleinen vaikutus työväenluokan tilaan on ollut runsaan pohdinnan kohteena. Prof. Kleinwächter on hyvin tasapuolisesti esittänyt niiden käytön tärkeimmät seuraukset (Schönberg, Handbuch, I nide, ss. 180—182).]

Sitä paitsi hyödykkeiden hinnat määräytyvät niiden tuotantokustannusten mukaan. Käyttämällä parannettuja koneita me alennamme tuotantokustannuksia ja voimme siis myydä hyödykkeitä ulkomarkkinoilla halvemmalla. Mutta jos me luopuisimme koneiden käytöstä, samalla kun kaikki muut maat niiden käyttöä edistäisivät, niin meidän olisi pakko viedä rahaamme ulkomaisten tavarain vastikkeeksi, kunnes tavaraimme luonnolliset hinnat laskisivat ulkomaisten tavarain hintojen tasalle. Harjoittaessamme vaihdantaa ulkomaiden kanssa me voisimme antaa tavaran, joka maassamme maksaa kaksi päivätyötä, tavarasta, joka ulkomailla maksaa vain yhden päivätyön. Näin epäedullinen vaihdanta olisi oman menettelymme seuraus, sillä vientitavaramme, joka maksaa meille kaksi päivätyötä, olisi maksanut meille vain yhden, jos emme olisi lakanneet käyttämästä koneita, joiden palveluksia naapurimme osasivat järkevämmiin käyttää hyödykseen.

[Huomautus. — S. 407 esitetty väite antaa aiheita vaikean kysymyksen pohdintaan. Ricardon todistelua kannatti innokkaasti J. St. Mill (»Principles of Political Economy», I kirja, V luku, 9 §), joka aloitti esityksensä väittämällä, että »hyödykkeiden kysyntä ei ole työvoiman kysyntää».

On ilmeistä, että tällainen toteamus, johon Ricardon ja Millin väitteet lopullisesti huipentuivat, tarvitsee runsaasti selittelyä; mutta jo Ricardon esitystapaakin vastaan voi tehdä muistutuksia. Verratkaamme toisiinsa »entisajan paronia» ja oman aikamme maan- tai pääomanomistajaa. Edellisellä oli ympärillään epäilemättä paljon suurempi joukko alustalaisia, kuin kumpikaan viimeksimainituista pitäisi tarpeellisena. Hän ylläpiti lukuisia käsityöläisiä, koska hän tarvitsi heidän palveluksiaan. Niihin kuului mm. useiden sellaisten kulutustarvikkeiden tuottaminen, jotka nykyisin tehtailija valmistaa ja myy kuluttajalle. Jos hän halusi huonekaluja, valmisti ne hänen oma puuseppänsä; hienoja kankaita kudottiin usein linnan muurien sisäpuolella; seppä ja hevosenkengittäjä olivat hekin paronin alustalaisia. Jos paroni halusi saada jonkin tavaran esim. jouluksi, hän saattoi panna alustalaisensa aloittamaan sen valmistuksen esim. edellisenä kesänä. He saivat häneltä ravinnon ym. ehkä viiden tai kuuden kuukauden aikana, jotta heidän työnsä tulos joutuisi hänen haltuunsa jouluksi. Mutta nykyään pääoman- tai maanomistaja ryhtyy toimiin hyödykkeen hankkimiseksi ehkä päivää tai paria ennen kuin hän sitä tarvitsee; hän ostaa sen ja lähetyttää kotiinsa. — Ricardo väittää, että paroni käyttää enemmän työtä kuin nykyaikainen ostaja.

Näillä kahdella hyödykkeentarvitsijalla on tietenkin suuri ero. Ylimalkaisesti puhuen voi sanoa, että paroni maksaa ennakolta, mutta toinen ei maksa.

He tekevät siis kaupan aivan eri aikoina. Paroni tekee sen kesällä, nykyaikainen kuluttaja ehkä jouluaattona, mutta kumpikin saa hyödykkeensä jouluksi. Jos pääomanomistaja — saadaksemme molemmille tapauksille yhteisen vertauskohdan — päättäisi ostonsa niinkään jo edellisenä kesänä ja tallettaisi maksettavan summan pankkiin, niin näillä tapauksilla ei olisi mitään eroa, koska hinta olisi kummassakin ennakolta suoritettu, edellisessä tapauksessa välittömästi, jälkimmäisessä tosin välillisesti, mutta silti yhtä varmasti lainamarkkinain välityksellä. Ja varasipa pääomanomistaja täten rahansa lopullisesti tähän tarkoitukseen tai ei, käytännössä asia muodostuu miltei tai aivan varmasti sellaiseksi, että kysymyksessäoleva summa on nyttemmin osa maan luottopääomasta ja sellaisena elinkeinoelämälle ennakolta luovutettu. Ricardo yrittää erottaa toisistaan ne erilaiset edut, joita työväenluokalle tuottaa erilainen pääoman tai tarkemmin sanoen varallisuuden käyttö; mutta tällaista eroa ei voi tehdä. Tälle luokalle ei näet tuottaisi suurempaa etua, jos varallisuudenomistaja käyttäisi kodissaan tietynsuuruista palveluskuntaa sen sijaan, että hän käyttää tehtaassaan tietynsuuruista työläismäärää tuottamaan jotakin kallista kalustoa, jota hän tarvitsee. Lisäksi voimme sanoa, että työväenluokalle ei koituisi etua siitä, jos hän kuutta kuukautta ennen kuin tarvitsisi puheenaolevaa kalustoa realisoisi sijoituksensa ja teettäisi kaluston omilla palvelijoillaan.

Ainoa etu, minkä tällainen järjestely tuottaisi, olisi siinä, että tulevan kysynnän laatu tunnettaisiin tuotannon varhaisemmalla asteella.

Ricardon esittämä esimerkki nojaa kauttaaltaan siihen olettamukseen, että edellisessä tapauksessa ostaja maksaisi kauppahinnan heinäkuussa, mutta jälkimmäisessä pitäisi sen *käyttämättä* joulun asti. On tietenkin totta, että työväenluokka hyötyisi edellisessä tapauksessa, eikä jälkimmäisessä. Mutta nykyoloissa työväenluokka saa saman verran etua siinäkin tapauksessa, että pääomanomistaja esiintyy itse kuluttajana, koska hyödykkeiden ostoon tarvittavan summan ei anneta jäädä käyttämättä. Toisin sanoen: voi katsoa, että mainittua summaa käytetään pääomaksi niiden hyödykkeiden tuotantoon, jotka pääomanomistaja aikoo ostaa ja kuluttaa. Kummassakin tapauksessa saatava hyöty johtuu siitä, että kuuden kuukauden aikana pidätetään kulluttamasta.

Tarkalleen samalla tavoin voi arvostella Millin mielipiteitä tästä kysymyksestä. Tutkikaamme erästä hänen esimerkkiään. Kuluttaja, joka on ostanut samettia vuoden ajan, sanokaamme vuonna 1880, päättää käyttää tuon summan tiilenvalmistus- tai lammenkaivuutyöhön. Mill väittää, että tämä päätös ja pääomalle annettu uusi suunta saavat aikaan, että markkinoille tällöin sijoitetaan työvoimaa käyttämään kahta pääomaerää, nim. ensiksi sitä, joka siellä ennestään teetti työtä, ja toiseksi sitä, joka kulutettiin sametin ostoon. Hän ei kuitenkaan huomaa, että koska jälkimmäinen erä luovutetaan työnkäyttötarkoitukseen vasta vuoden lopussa, ts. sametin valmistuttua, niin vain edellinen näistä pääomista on oleva markkinoilla vuoden 1881 alussa

jälkimmäisen vapautuessa vasta saman vuoden lopussa. Kuten jo mainitsin, nykyoloissa on luultavaa, että jälkimmäinenkin pääoma, niin pian kuin se on sijoitettu, todella käytetään kokonaisuudessaan johonkin tuottavaan yritykseen. Kun se siis vuoden 1881 lopussa vapautuu, niin kuluttamisen sijasta se käytetään, samoin kuin edellinenkin pääoma, välittömästi lammenkaivajien tai tiilentekijäin ylläpitoon. Työläinen hyötyy siis siitä, että pääomanomistaja-kuluttaja vuoden 1881 lopussa, päinvastoin kuin sitä ennen, pidättyy noudattamasta mielitekojaan.

Tästä näemme, miten on käsitettävissä lause »hyödykkeiden kysyntä ei ole työvoiman kysyntää». Jos joku suorittaisi tiilentekijälle palkan vasta vuoden lopussa, kuten hän menettelee sametinkutojan suhteen, niin hän kohtelisi kumpaakin samalla tavoin; ja jos »entisajan paroni» olisi pestannut käsityöläisensä vuosipalkalla, maksamatta heille mitään työn kestäessä, niin hän ei olisi hyödyttänyt työläisiä suuremmassa määrin, kuin meidän aikamme kuluttaja hyödyttää. Työläisten etu ei ole riippuvainen siitä, millä tavoin työnantajat varallisuutensa käyttävät, vaan siitä, että he pidättyvät yksilöllisestä kulutuksesta. Työnkäytön piiri on laajentunut, ja kilpailu työpalveluksesta on käynyt yhä kovemmaksi. — Tätä kohtaa koskeva Seniorin arvostelu ei ole varsin sattuvaa (Senior, »Pol. Econ.», ss. 170—172.)]

XXXII l u k u.

HERRA MALTHUKSEN KÄSITYKSET MAANKOROSTA.

144 §.

Vaikka maankoron olemus onkin tämän teoksen edellisissä luvuissa jo saanut osakseen melko perusteellisen tarkastelun, olen kuitenkin mielestäni velvollinen huomauttamaan vielä eräistä tätä asiaa koskevista mielipiteistä, jotka näyttävät minusta erheellisiltä. Ne ovat sitä merkityksellisempiä, kun ne sisältyvät sellaisen henkilön kirjoituksiin, jolle eräät kansantaloustieteen haarat ovat suuremmassa kiitollisuudenvelassa kuin kenellekään muulle nykyään elävistä tutkijoista. Olen iloinen saadessani täten tilaisuuden ilmaista ihailuni herra Malthuksen »Essay on Population»-teoksen johdosta. Tämän suuren teoksen vastustajien hyökkäykset ovat olleet vain omiaan osoittamaan hänen oppinsa pätevyyttä, ja minä olen vakuuttunut siitä, että sen ansaittu maine on leviävä rinnan sen tieteen viljelyn kanssa, jonka erinomainen koristus tämä teos on. Herra Malthus on lisäksi tyydyttävästi selittänyt maankoron periaatteet sekä osoittanut, että maankorko nousee ja laskee niiden suhteellisten etujen mukaan, joita erilaiset viljelysmaat nauttivat joko hedelmällisyytensä tai asemapaikkansa perusteella. Hän on siten huomattavasti valaissut monia maankorkoilmiön yhteydessä olevia hämäreitä kohtia, joita ei ennen lainkaan tunnettu tai jotka käsitettiin vain hyvin epätäydellisesti. Eräissä suhteissa hän näyttää kuitenkin erehtyneen. Hänen erehdystensä osoittaminen on sitä enemmän tarpeen, kun ottaa huomioon hänen nauttimansa arvovallan, ja toisaalta hänen luonteensa vilpit-

tömyys tekee tämän tehtävän minulle vähemmän epämieluisaksi. — Yksi näistä erehdyksistä sisältyy siihen otaksumaan, että maankorko on puhdasta voittoa ja uuden rikkauden luomista.

Minä en hyväksy kaikkia niitä mielipiteitä, jotka herra Buchanan on maankorosta esittänyt, mutta täysin yhdyn seuraavassa kohdassa ilmaistuun käsitykseen, jonka herra Malthus on hänen teoksestaan lainannut. Näin ollen en voi yhtyä siihen muistutukseen, minkä herra Malthus on tehnyt tämän käsityksen johdosta.

»Tältä kannalta katsoen se (maankorko) ei voi olla mikään yhteiskunnan varallisuuden yleinen lisä, sillä puheenaoleva puhdas ylijäämä ei ole mitään muuta kuin tulo, joka on siirtynyt toiselta luokalta toiselle; ja ilmeistä on, että pelkkä omistajan vaihtuminen ei voi synnyttää sellaista varallisuudenlähdettä, josta verot voitaisiin maksaa. Tulo, jolla maksetaan maaperän tuotto, on jo ennestään olemassa niiden käsissä, jotka tämän tuoton ostavat; ja jos elintarvikkeiden hinta olisi alempi, niin se jäisi edelleen heidän käsiinsä ja olisi tällöin aivan yhtä hyvin käytettävissä verotustarkoituksiin, kuin milloin se korkeamman hinnan johdosta siirtyy maanomistajalle.»¹

Tehtyään erinäisiä huomautuksia raaka- ja teollisuustuotteiden erosta herra Malthus esittää kysymyksen: »Voidaanko näin ollen herra de Sismondin tavoin pitää maankorkoa pelkkänä työn tuottona, jonka arvo on puhtaasti nimellistä laatua, ja vain sen korkeamman hinnan tuloksena, jonka myyjä saa silloin, kun hän nauttii erikoista etua, vai voidaanko herra Buchananin tavoin olla sitä mieltä, että maankorko ei ole mikään kansallisvarallisuuden lisä, vaan pelkkä arvon siirto, joka on edullinen vain maanomistajille ja samassa määrin *vahingollinen* kuluttajille?»²

Maankorosta puhuessani olen jo ilmaissut käsitykseni tästä kysymyksestä, joten minun on vain lisättävä, että maankorko luo kyllä arvoa siinä mielessä, kuin minä käsitän tämän sanan, mutta se ei luo varallisuutta. Jos jonkin viljanosan tuotanto

¹ [Smith, m.t., Buchananin julkaisema, 1814, III nide, s. 272, huom.; vrt. IV nide, s. 134.]

² Malthus, »An Inquiry into the Nature and Progress of Rent», s. 15.

vaikeutuu ja viljan hinta sen johdosta nousee 4 punnasta 5 puntaan quarterilta, niin 1 000 000 quarterin arvo on 4 000 000 punnan sijasta 5 000 000 puntaa. Koska tämän viljan vastikkeeksi ei saada ainoastaan suurempaa rahamäärää, vaan myös suurempi määrä kaikkia muita hyödykkeitä, niin omistajat saavat haltuunsa suuremman arvomäärän, ja kun sen johdosta kukaan muukaan ei saa pienempää arvoa, on koko yhteiskunnankin hallussa oleva suurempi arvo. Tässä mielessä maankorko merkitsee arvon luomista. Mutta tämä arvo on sikäli nimellinen, että se ei lisää lainkaan varallisuutta eli yhteiskunnan tarvikkeiden, mukavuuksien ja nautinnonvälineiden määrää.¹ Hallussamme on näet tarkalleen sama, eikä suurempi, määrä hyödykkeitä ja sama miljoona quarteria viljaa kuin ennenkin; mutta seuraus sen hinnan noususta 4 punnasta 5 puntaan quarterilta on se, että osa viljan ja muiden hyödykkeiden arvosta siirtyy entisiltä omistajilta maanomistajille. Maankorko luo siis arvoa, mutta ei varallisuutta; se ei lisää lainkaan maan apulähteitä; se ei tee maata kykeneväksi ylläpitämään laivastoa ja armeijaa. Maan käytettävissä olisi enemmän varoja, jos maaperä olisi hedelmällisempi ja siihen voitaisiin käyttää sama pääoma maankorkoa tuottamatta.

On siis myönnettävä, että herrat Sismondi ja Buchanan, joiden käsitykset ovat olennaisesti samat, olivat oikeassa pitäessään maankorkoa puhtaasti nimellisenä arvona, koska se ei lainkaan lisää kansallisvarallisuutta, vaan on pelkkä arvon siirto, joka tuottaa etua vain maanomistajille ja vastaavasti vahinkoa kuluttajille.

145 §. »Inquiry»-teoksensa toisessa kohdassa Malthus huomauttaa: »Maankoron välitön syy on ilmeisesti se ylijäämä, joka syntyy, kun markkinoilla saatavasta raakatuotteiden myyntihinnasta vähennetään niiden tuotantokustannukset.»² Jäljempänä³ hän sanoo: »Voidaan todeta, että raakatuotteiden korkean hinnan aiheuttavat seuraavat kolme syytä:

¹ [Julkaisussaan »Grounds of an Opinion on the Policy of restricting the Importation of Foreign Corn», s. 35, Malthus lähestyy Ricardon kantaa.]

² [Malthus, »Inquiry», s. 2.]

³ [Malthus, s.t., s. 8.]

ensiksi ja pääasiallisesti se maaperän ominaisuus, että se voidaan saada tuottamaan suurempi määrä elintarvikkeita, kuin maanviljelysväestön ylläpitoon on tarpeen;

toiseksi se elintarvikkeiden erikoinen ominaisuus, että ne voivat luoda oman kysyntänsä eli lisätä kuluttajien lukumäärää oman tuotantomääränsä mukaisessa suhteessa, ja

kolmanneksi kaikkein hedelmällisimmän maan suhteellinen niukkuus» — Puhuessaan viljan korkeasta hinnasta herra Malthus ei ilmeisesti tarkoita viljaquarterin eikä -bushelin hintaa, vaan pikemminkin kokonaistuoton myyntihinnan ylijäämää tuotantokustannusten vähentämisen jälkeen, sisällyttäen aina termiin »tuotantokustannukset» sekä voiton että työpalkan. 150 quarteria viljaa, hinnan ollessa 3 puntaa 10 shillinkiä quarterilta, tuottaisi maanomistajalle korkeamman maankoron kuin 100 quarteria 4 punnan mukaan, jos tuotantokustannukset olisivat kummassakin tapauksessa samat.

Korkeata hintaa, jos sitä sanontaa käytetään tässä mielessä, ei siis voi pitää maankoron *syynä*. Ei voi sanoa, että »maankoron välitön syy on ilmeisesti se hinnan ylijäämä, joka syntyy, kun markkinoilla saatavasta raakatuotteiden myyntihinnasta vähennetään niiden tuotantokustannukset», koska tämä ylijäämä itse on juuri maankorko. Herra Malthuksen määritelmän mukaan maankorko on »se osa kokonaistuoton arvosta, joka jää maanomistajalle sen jälkeen, kun on maksettu kaikki erilaiset viljelysmenot, niihin luettuna käytetyn pääoman voitto, joka lasketaan maanviljelyspääoman kulloisenkin tavallisen ja keskimääräisen voittotason mukaan». Se summa, olipa sen määrä mikä tahansa, joka saadaan tämän ylijäämän myynnistä, on rahamääräinen maankorko. Sitä Malthus juuri tarkoittaaakin sillä »hinnan ylijäämällä, joka syntyy, kun markkinoilla saatavasta raakatuotteiden myyntihinnasta vähennetään niiden tuotantokustannukset». Tutkiessamme siis syitä, jotka voivat korottaa raakatuotteiden hintaa verrattuna niiden tuotantokustannuksiin, me tutkimme samalla syitä, jotka voivat korottaa maankorkoa.

146 §. Käsitellessään ensiksi mainitsemaansa maankoron

nousun syytä, joka on »se maaperän ominaisuus, että se voidaan saada tuottamaan suurempi määrä elintarvikkeita, kuin maanviljelysväestön ylläpitoon on tarpeen», herra Malthus tekee seuraavat huomautukset: »Meidän on vielä selvitettävä, miksi kulutus ja tarjonta ovat sellaisia, että ne saattavat hinnan niin suuresti ylittämään tuotantokustannukset. Pääsyynä on ilmeisesti maan *hedelmällisyys* elintarvikkeiden tuotannossa. Vähennettäköön sen runsautta, vähennettäköön maan hedelmällisyyttä, ja ylijäämä on pienenevä; vähennettäköön sitä vieläkin, ja ylijäämä on häviävä.»¹ Elintarvikkeiden ylijäämä on tietenkin pienenevä ja häviävä, mutta siitähän ei ole kysymys. Kysymys on siitä, onko niiden hinnan ylijäämä tuotantokustannusten vähentämisen jälkeen pienenevä ja häviävä, koska rahamääräinen maankorko riippuu juuri siitä. Onkohan herra Malthus oikeutettu tekemään sen johtopäätöksen, että koska määrän ylijäämä on pienenevä ja häviävä, niin »elintarvikkeiden *korkea hinta*, joka ylittää niiden tuotantokustannukset, johtuu pikemminkin niiden runsaudesta kuin niukkuudesta ja eroaa olennaisesti sekä keinotekoisien monopolien aiheuttamasta korkeasta hinnasta että myös niiden erikoisten maaperän tuotteiden korkeasta hinnasta, jotka eivät ole yhteydessä ravinnon kanssa ja joita voi nimittää luonnollisiksi ja välttämättömiksi monopolihyödykkeiksi?»²

Eikö ole sellaisia olosuhteita, joiden vallitessa maan hedelmällisyys ja sen tuotteiden runsaus voi vähetä aiheuttamatta niiden tuotantokustannukset ylittävän hinnanosan eli hinnan ylijäämän vähenemistä, ts. maankoron laskua? Jos niitä on, niin herra Malthuksen väite on liian yleistävä; sillä hän näyttää minusta asettavan yleispäteväksi, kaikissa oloissa paikkansapitäväksi periaatteeksi, että maankorko nousee maaperän hedelmällisyyden lisääntyessä ja laskee sen vähetessä.

Herra Malthus olisi epäilemättä oikeassa, jos sikäli kuin jonkin tilan maa³ tuottaisi runsaamman sadon, maanomista-

¹ [Malthus, »Inquiry», s. 13.]

² [Malthus, »Inquiry», s. 13.]

³ [Ei ainoastaan kulloinkin puheenaolevan tilan, vaan koko valtakunnan maa. Malthus väittää, että yleisen hedelmällisyyden lisääntyminen ei aiheuta joka tilasta maksettavan maankoron nousua.]

jalle maksettaisiin kokonaistuotosta suurempi osuus. Mutta todellisuudessa asian laita on päinvastoin: milloin viljellään vain kaikkein hedelmällisintä maata, sen omistaja saa kokonaistuotosta pienimmän osuuden samoin kuin pienimmän arvonkin, ja vasta silloin, kun lisääntyvän väestön ravitsemiseksi viljelykseen on otettava huonompia maita, maanomistajan osuus kokonaistuotosta ja hänen saamansa arvo jatkuvasti lisääntyvät.

Olettakaamme, että viljan kysynnän määrä on 1 000 000 quarteria, mikä vastaa nykyään viljelyksessä olevan maan tuottoa. Olettakaamme lisäksi, että koko viljelysmaan hedelmällisyys on siinä määrin vähennyt, että sama pinta-ala tuottaa vain 900 000 quarteria. Koska kysyntä on 1 000 000 quarteria, niin viljan hinta nousee, ja on pakko turvautua huonomman maan viljelykseen aiemmin kuin siinä tapauksessa, että parempi maa olisi jatkuvasti tuottanut 1 000 000 quarteria. Mutta juuri tämä huonomman maan viljelyksen välttämättömyys on syynä maankoron nousuun ja tulee korottamaan sitä edelleen, vaikka maanomistajan saama viljamäärä vähenisikin. On näet muistettava, että maankorko ei ole verrannollinen viljelysmaan absoluuttiseen, vaan sen suhteelliseen hedelmällisyyteen. Joka syy, mikä suuntaa pääomaa huonomman maan viljelykseen, korottaa välttämättä paremmasta maasta maksettavaa maankorkoa; koska maankoron syynä on, kuten Malthus kolmannessa väittämässään selittää, »kaikkein hedelmällisimmän maan suhteellinen niukkuus». Viljan hinta luonnollisesti nousee sitä mukaa, kuin viljan viimeisen osan tuotanto vaikeutuu, ja tietyllä maatilalla tuotetun kokonaismäärän arvo lisääntyy, vaikka itse määrä vähenisikin. Mutta kun hedelmällisemmällä maalla tuotantokustannukset eivät lisäännä, koska työpalkalla ja voitolla on yleensä aina sama arvo¹, niin on ilmeistä, että tuotantokustannukset ylittävän hinnanosan eli ts. maankoron täytyy nousta maan hedelmällisyyden vähetessä, jollei tätä

¹ Ks. ss. 139—141, missä olen koettanut osoittaa, että olipa viljantuotanto miten helppo tai vaikea tahansa, työpalkan ja voiton yhteinen arvo on aina sama. Työpalkka nousee aina voiton kustannuksella, ja sen laskiessa voitto aina nousee.

nousua ole ehkäisemässä suuri pääoman, väestön ja kysynnän vähennys. Herra Malthuksen väite ei siis näytä oikealta: maankorko ei heti ja välttämättä nouse eikä laske maan hedelmällisyyden lisääntyessä tai vähetessä, vaan sen hedelmällisyyden lisääntyminen saa aikaan, että se joskus tulevaisuudessa kykenee tuottamaan korkeamman maankoron. Hyvin vähän hedelmällinen maa ei voi koskaan tuottaa maankorkoa; hedelmällisyydeltään keskinkertainen maa voidaan väestön lisääntyessä saada tuottamaan kohtuullinen korko ja hyvin hedelmällinen maa korkea korko. Mutta eri asia on kyetä tuottamaan korkea maankorko ja eri asia tuottaa se todellisuudessa. Maassa, missä viljelyspalstat ovat erinomaisen hedelmällisiä, maankorko voi olla alempi kuin maassa, missä ne tuottavat kohtuullisen sadon, sillä maankorko on verrannollinen pikemminkin suhteelliseen kuin absoluuttiseen hedelmällisyyteen, tuoton arvoon, eikä sen runsauteen.¹

Herra Malthus olettaa, että sen maan korko, mikä tuottaa niitä erikoisia maaperän tuotteita, joita voi nimittää luonnolliseksi ja välttämättömiksi monopolihyödykkeiksi, määräytyy olennaisesti erilaisen periaatteen mukaan kuin elintarvikkeita tuottavan maan korko. Hänen mielestään korkean maankoron syynä on monopolihyödykkeiden niukkuus, mutta toisaalta saman ilmiön aiheuttaa elintarvikkeiden runsaus.

Tällainen erottelu ei näytä minusta hyvin perustellulta, sillä lisäämällä tuoton määrää voi yhtä varmasti korottaa harvinaisia viinejä tuottavan kuin viljaakin tuottavan maan korkoa, jos tämän erikoishyödykkeen kysyntä samalla lisääntyy; jollei taa-

¹ [Herra Malthus on eräässä äskeisessä julkaisussaan (»Principles of Political Economy considered with a view to their Practical Application» — suom. huom.) huomauttanut, että minä olen käsittänyt hänet tässä kohden väärin, sillä hänen tarkoituksensa ei ollut sanoa maankoron heti ja välttämättä nousevan tai laskevan maan hedelmällisyyden lisääntyessä tai vähetessä. Jos niin on, olen todellakin ymmärtänyt hänet väärin. Herra Malthuksen sanat ovat seuraavat: »Vähennettäköön tätä runsautta, vähennettäköön maan hedelmällisyyttä, ja ylijäämä (maankorko) on pienenevä; vähennettäköön sitä vieläkin, ja ylijäämä on häviävä.» [»Inquiry», s. 13.] Herra Malthus ei esitä tätä väitettään ehdollisena, vaan ehdottomana. Minä olen kieltänyt vain sen, mitä käsitin hänen väittäneen, nim. että maan hedelmällisyyden väheneminen ja maankoron nousu eivät muka sovi yhteen.

sen kysyntä kasva, niin viljankin liian runsas tarjonta on korottamisen sijasta vain alentava viljanviljelysmaan korkoa. Tuottipa maa mitä tahansa, korkea maankorko on välttämättä riippuvainen tuoton korkeasta hinnasta; mutta jos sen hinta on korkea, täytyy maankoron korkeuden olla suhteellinen tuoton runsauteen, eikä sen niukkuuteen.

Meidän ei ole pakko jatkuvasti tuottaa mitään hyödykettä suuremmassa määrin, kuin kysyntä vaatii. Jos sitä sattumalta tuotettaisiin enemmän, laskisi sen hinta luonnollisen hinnan alapuolelle eikä siis voisi korvata tuotantokustannuksia, niihin luettuna tavallinen keskimääräinen pääomanvoitto. Tämän johdosta tarjonta vähenisi, kunnes se olisi jälleen kysynnän mukainen, jolloin markkinahinta nousisi luonnollisen hinnan tasalle.

Herra Malthus on mielestäni liian taipuvainen luulemaan, että väestö kasvaa vain milloin ravintoa on hankittu ennakolta («ravinto luo oman kysyntänsä»¹) ja että vasta ravintovaraston muodostuminen kannustaa solmimaan avioliittoja, vaikka hänen tulisi ottaa huomioon, että väestön yleiseen lisääntymiseen vaikuttavat pääoman karttuminen sekä siitä johtuvat työvoiman kysyntä ja työpalkan nousu ja että ravinnon tuotanto on vain tämän kysynnän seuraus.

Työläisen tila paranee siten, että hänelle annetaan enemmän rahaa tai jotakin muuta hyödykettä, jolla työpalkka maksetaan ja jonka arvo ei ole laskenut. Väestön ja ravinnon lisääntyminen on kyllä yleensä korkean työpalkan seuraus, mutta ei aina välttämätön seuraus. Työläisen tilan paraneminen sen johdosta, että hänelle maksetaan suurempi arvo, ei välttämättä saata häntä solmimaan avioliittoa ja ottamaan kantaakseen perheen ylläpidon raskuudesta. Todennäköisemmin hän hankkii itselleen osalla korkeammasta palkastaan runsaasti ravintoa ja muita tarvikkeita, ja jäännöksellä hän voi, jos haluaa, ostaa joitakin sellaisia hyödykkeitä, jotka lisäävät hänen nautintojaan, kuten tuoleja, pöytiä ja metalliteoksia tai parempia pukimia, sokeria ja tupakkaa. Hänen palkkansa noususta ei siis ole mitään muuta seurausta, kuin että eräät mainituista hyödykkeistä saavat osak-

¹ [Ks. edellä s. 417.]

seen lisääntyneen kysynnän; ja kun työläisten lukumäärä ei huomattavasti kasva, niin heidän palkkansa pysyvät korkeina. Mutta vaikka korkealla työpalkalla voikin olla tällainen seuraus, ovat kotielämän ilot kuitenkin niin suuret, että — kuten käytännössä aina havaitaan — työläisten tilan paranemista seuraa väestön lisääntyminen. Ja vain sen johdosta syntyy, jo mainitiin vähäisin poikkeuksin, uusi ja lisääntynyt ravinnon kysyntä. Tämä kysyntä ei siis ole pääoman ja väestön lisääntymisen syy, vaan sen seuraus. Vain sen johdosta, että kansan menot saavat tämän suunnan, tarvikkeiden markkinahinta ylittää niiden luonnollisen hinnan, ja ravintoa tuotetaan tarpeellinen määrä; mutta kun väestö on lisääntynyt, työpalkka jälleen laskee.

Mikä vaikutin voi saattaa maanvuokraajan tuottamaan enemmän viljaa kuin kulloinkin tarvitaan, jos kerran seurauksena olisi viljan markkinahinnan painuminen sen luonnollisen hinnan alapuolelle, jolloin hän siis menettäisi osan voitostaan, koska se laskisi yleisen tason alapuolelle? Herra Malthus sanoo: »Jos elintarvikkeilla, ts. tärkeimmillä maantuotteilla ei olisi sitä ominaisuutta, että ne lisäävät omaa kysyntäänsä sitä mukaa, kuin niiden määrä lisääntyy, niin siten lisääntynyt määrä aiheuttaisi niiden vaihtoarvon laskun.¹ Olipa tuotteiden määrä maassa miten runsas tahansa, sen väestö voi pysyä entisen suuruisena; ja tällainen runsaus ilman vastaavaa kysyntää, samalla kun työn viljamääräinen hinta olisi näissä oloissa tietenkin hyvin korkea, voisi alentaa raakatuotteiden hinnan teollisuustuotteiden hinnan tavoin tuotantokustannusten tasalle.»²

»Voisi alentaa raakatuotteiden hinnan tuotantokustannusten tasalle.» Pysyykö niiden hinta sitten koskaan pitkähköä aikaa kustannushinnan ylä- tai alapuolella? Eikö herra Malthus itsekin väitä, että niin ei koskaan tapahdu? »Toivon», hän sanoo, »lukijan suovan minulle anteeksi, että viivähdän tässä vähän ja esitän hänelle eri muodoissa sen opin, että vilja, mitä tulee sen *kulloinkin tuotettuun määrään*, myydään teollisuustuotteiden

¹ Mistä lisääntyneestä määrästä herra Malthus puhuu? Kuka sen tuottaa? Kenellä voi olla syytä ryhtyä tuottamaan lisämäärää, ennen kuin ilmenee sen kysyntää?

² [Malthus, »Inquiry», ss. 9, 10.]

tavoin välttämättömästä hinnasta. Tämä on näet mielestäni mitä tärkein tosiasia, jonka ovat jättäneet huomioonottamatta sekä ekonomistit ¹ että Adam Smith ja kaikki ne kirjailijat, joiden esityksen mukaan raakatuotteet myydään aina monopoli-hinnasta.» ²

»Jokaista laajaa maata voi näin ollen pitää eriasteisten viljaa ja raakatuotteita tuottavien koneiden omistajana, mikä asteikko käsittää sekä huonon maaperän kaikki eri laadut, joita on tavallisesti runsaasti joka alueella, että myös vähemmänarvoiset koneet, joita voi sanoa käytettävän silloin, kun hyvä maaperä pakotetaan tuottamaan yhä enemmän ja enemmän. Sitä mukaa kuin raakatuotteiden hinta jatkuvasti nousee, nämä vähemmänarvoiset koneet otetaan käyttöön toinen toisensa jälkeen, ja sitä mukaa kuin raakatuotteiden hinta jatkuvasti laskee, ne vähitellen poistetaan käytöstä. Tämä kuvaannollinen esimerkki on omiaan osoittamaan samalla kertaa *viljan kulloisenkin hinnan välttämättömyyden kulloisellekin tuotolle* ja sen erilaisen vaikutuksen, joka ilmenisi jonkin tietyn teollisuustuotteen hinnan suuresti laskiessa ja raakatuotteiden hinnan suuresti laskiessa.» ³

Miten nämä kohdat ovat sovitettavissa siihen, jossa väitetään, että jollei elintarvikkeilla olisi sitä ominaisuutta, että ne

¹ (ts. fysiokraatit. — Suom. huom.)

² [Malthus, »Inquiry», s. 39.]

³ Malthus, »Inquiry». — »Missään edistyvässä maassa viljan keskimääräinen hinta ei ole koskaan korkeampi sitä hintaa, joka on välttämätön tuotannon keskimääräisen kasvun jatkumiseksi.» Malthus, »Observations on the Effects of the Corn Laws», 1815, s. 21.

»Kun lisääntyvän väestön tarpeiden tyydyttämiseksi maahan on käytävä uutta pääomaa, niin tuo tärkeä kysymys, käytetäänkö uusi pääoma uusien palstojen viljelemiseen vaiko entisen viljelysmaan parantamiseen, ratkaistaan aina sen mukaan, kumpi pääomankäyttötapa lupaa suuremman tuoton. Jokainen kokonaisvoiton väheneminen heikontaa halua käyttää pääomaa sellaiseen vähennykseen johtavalla tavalla. Jokainen hinnan lasku, jota ei täysin ja heti tasoita maatalan kaikkien välttämättömien menojen vastaava väheneminen, jokainen maavero, jokainen maanvuokraajan viljelyspääoma ja tarvikkeita kohtaava vero otetaan laskelmissa huomioon. Ja jos sen jälkeen, kun kaikki nämä kustannukset on vähennetty, tuoton hinnasta ei jää jäljelle kohtuullista, yleisen voittotason mukaista käyttöpääoman korvausta eikä sellaista maankorkoa, joka on vähintään yhtä suuri kuin entisessä tilassa olevan maan tuottama korkotulo, niin ei voi olla riittävää syytä ryhtyä suunniteltuihin parannuksiin.» — »Observations», s. 22 [»Inquiry», ss. 38, 39.]

lisäävät omaa kysyntäänsä sitä mukaa, kuin niiden määrä kasvaa, niin tuotettu liikamäärä silloin, ja vain silloin, alentaisi raakatuotteiden hinnan niiden tuotantokustannusten tasalle? Jollei vilja ole koskaan luonnollista hintaansa halvempi, ei sitä ole koskaan runsaammin, kuin kulloinenkin väestö kulutukseensa tarvitsee. Silloin sitä ei riitä varastoitavaksi muiden kulluttajien tarpeiksi, joten väestönkasvua ei ole kiihoittamassa mikään viljan halpuus ja runsaus. Mitä halvemmalla viljaa voi tuottaa, sitä suurempi on työläisten kyky ylläpitää perheitä korkeamman työpalkan avulla. Amerikassa väestö lisääntyy nopeasti, koska ravinto on tuotettavissa halvalla, eikä siitä syystä, että sitä olisi ennakolta koottu runsas varasto. Euroopassa väestö lisääntyy verraten hitaasti, koska ravintoa ei voi tuottaa halvalla. Tavallisissa ja säännöllisissä oloissa kaikkien hyödykkeiden kysyntä käy niiden tarjonnan edellä. Sanomalla, että vilja teollisuustuotteiden tavoin halpenisi kustannushintansa tasalle, jollei se voisi luoda omaa kysyntäänsä, herra Malthus ei voi tarkoittaa sitä, että koko maankorko häviäisi; sillä hän on itse aivan oikein huomauttanut, että vaikka maanomistajat luopuisivat koko maankorosta, ei viljan hinta kuitenkaan laskisi. Maankorko on korkean hinnan seuraus, eikä sen syy, ja viljelyksessä on aina senlaatuista maata, josta ei makseta mitään korkoa, koska sen tuottaman viljan hinta korvaa vain työpalkan ja voiton.

Seuraavassa kohdassa herra Malthus on taitavasti esittänyt ne syyt, jotka rikkaissa ja edistyvissä maissa aiheuttavat raakatuotteiden hinnan nousun. Yhdyn tämän esityksen joka sanaan. Mutta se näyttää minusta poikkeavan eräistä väitteistä, jotka esiintyvät hänen »Essay on Rent»-julkaisussaan. »En epäröi selittäessäni, että riippumatta maan rahaliikkeen epäsäännöllisyyksistä sekä muista tilapäisistä ja satunnaisista seikoista, viljan korkean suhteellisen rahahinnan syynä on sen korkea suhteellinen *realihinta* eli se suurempi pääoma- ja työmäärä, joka on käytettävä viljantuotantoon, ja että maissa, jotka jo ovat rikkaita ja joiden hyvinvointi ja väestö yhä kasvavat, viljan todellinen hinta on korkeampi ja jatkuvasti nousemassa siitä

syystä, että välttämättömyys pakottaa alituisesti turvautumaan huonompiin palstoihin, koneisiin, joiden käyttö aiheuttaa suurempia menoja; tämän johdosta jokainen uusi raakatuotteiden lisämäärä on sellaisissa maissa ostettava yhä suuremmin kustannuksin. Lyhyesti sanoen: tämän ilmiön syy on löydettävissä siitä tärkeästä tosiasiasta, että edistyvässä maassa vilja myydään hinnasta, joka on välttämätön kulloisenkin tarjonnan turvaamiseksi, ja että sikäli kuin tämän tarjonnan turvaaminen käy vaikeammaksi, hinta vastaavasti nousee.»¹

Tässä on siis oikein todettu, että hyödykkeen todellinen hinta riippuu suuremmasta tai pienemmästä työn ja pääoman (ts. kasaantuneen työn) määrästä, joka on pakko käyttää hyödykkeen tuottamiseen. Päinvastoin kuin eräät ovat väittäneet, hyödykkeen todellinen hinta ei ole riippuvainen sen rahallisesta arvosta eikä myöskään, kuten toiset ovat sanoneet, sen arvosta verrattuna viljan, työn tai jonkin muun hyödykkeen erilliseen tahi kaikkien niiden yhteiseen arvoon, vaan hyödykkeen todellinen hinta riippuu, kuten herra Malthus oikeutetusti huomauttaa, »siitä suuremmasta (tai pienemmästä) pääoma- ja työ- määrästä, joka on käytettävä sen tuotantoon.»

147 §. Maankoron nousua aiheuttavien syiden joukossa herra Malthus mainitsee »sellaisen väestönkasvun, joka alentaa työpalkkaa». Mutta jos työpalkan laskiessa pääomanvoitto nousee ja molemmilla on yhteensä aina sama arvo², niin mikään työpalkan lasku ei voi aiheuttaa maankoron nousua, koska se ei vähennä sitä tuotonosaa eikä sen arvoa, joka joutuu maanvuokraajalle ja työläiselle yhteisesti; siitä syystä maanomistajakaan ei saa suurempaa osaa eikä suurempaa arvoa. Sitä mukaa kuin työpalkan osuus pienenee, voiton osuus suurenee ja *päinvastoin*. Tämän jaon toimittavat keskenään maanvuokraaja ja hänen työläisensä, maanomistajan lainkaan puuttumatta asiaan, johon hän ei todellakaan voi tuntea mitään kiinnostusta muutoin kuin sikäli, että jokin jako voi enemmän kuin toinen edistää uuden pääoman karttumista ja maan kysynnän lisääntymistä.

¹ [Malthus, »Inquiry», ss. 40, 41.]

² Ks. [42 §:ää] s. 141.

Jos siis työpalkka laskee, nousee voitto, eikä maankorko. Ja jos työpalkka nousee, laskee voitto, eikä maankorko. Maankoron ja työpalkan nousu sekä voiton lasku ovat yleensä saman syyn — ravinnon kysynnän kasvamisen, sen tuotantoon tarpeellisen työmäärän lisääntymisen ja siitä johtuvan hinnan nousun — välttämättömät seuraukset. Jos maanomistaja luopuisi koko maankorostaan, eivät työläiset hyötyisi siitä vähääkään. Jos työläiset voisivat luopua koko työpalkastaan, ei siitä koituisi maanomistajalle mitään etua. Mutta kummassakin tapauksessa maanvuokraaja saisi ja pidättäisi kaiken, mistä he luopuisivat. Olen tässä teoksessa koettanut osoittaa, ettei työpalkan laskulla ole mitään muuta vaikutusta kuin voiton nousu. Mutta kun jokainen voiton nousu edistää pääoman karttumista ja jatkuvaa väestönkasvua, niin se kaiken todennäköisyyden mukaan johtaa lopulta maankoronkin nousuun.

148 §. Maankoron nousun syynä ovat herra Malthuksen mukaan myös »sellaiset viljelysparannukset tai sellainen ponnistusten lisääminen, jotka vähentävät tietyn tuloksen tuottamiseksi tarpeellista työläismäärää». Tätä väitettä vastaan minun on tehtävä sama muistutus, minkä olen jo esittänyt sen käsityksen johdosta, että maankoron nousun välittömänä syynä on maan hedelmällisyyden lisääntyminen.¹ Sekä viljelysparannukset että hedelmällisyyden lisääntyminen saavat kylläkin aikaan, että maa joskus tulevaisuudessa kykenee tuottamaan korkeamman maankoron, koska ravinnon hinnan ollessa sama sitä tulee olemaan tuotettuna suuri lisämäärä. Mutta kunnes väestö on lisääntynyt samassa suhteessa, tällaista ravinnon lisämäärää ei tarvita, joten maankorko ei nouse, vaan laskee. Se määrä, joka silloisissa oloissa voidaan kuluttaa, saadaan joko pienemmällä työläismäärällä tai pienemmältä pinta-alalta; silloin raakatuotteiden hinta laskee ja pääomaa poistetaan maanviljelyksestä.² Maankorkoa ei voi korottaa mikään muu kuin uuden, huonomman maan kysyntä tai jokin sellainen syy, jonka vaikutuksesta

¹ [31 §.]

² Ks. s. 108.

vanhan viljelysmaan suhteellinen hedelmällisyys muuttuu.¹ Viljelysparannukset ja työnjaon kehittyminen ulottavat vaikutuksensa kaikkiin palstoihin. Ne lisäävät kustakin palstasta saatavien raakatuotteiden absoluuttista määrää, mutta eivät todennäköisesti suurestikaan muuta niitä (tuotto)suhteita, jotka niiden kesken ennen vallitsivat.

149 §. Herra Malthus on oikaissut toht. Smithin erheellisen väitteen, että vilja on niin erikoisluontoinen hyödyke, ettei sen tuotantoa voi edistää samoin keinoin kuin kaikkien muiden hyödykkeiden tuotantoa. Hän huomauttaa: »En aio suinkaan kieltää sitä suurta vaikutusta, mikä viljan hinnalla on työn hintaan keskimääräisesti monien vuosien aikana; mutta että tämä vaikutus ei ole sellainen, että se estäisi pääoman siirtymistä maanviljelykseen tai siitä pois, mikä on juuri kysymyksen ydin, käy riittävästi selville, jos lyhyestikin tutkitaan sitä tapaa, jolla työ maksetaan ja markkinoille toimitetaan, sekä tarkastellaan niitä seurauksia, joihin Adam Smithin väitteen omaksunta välttämättä johtaisi.»²

Herra Malthus siirtyy sen jälkeen todistamaan, että kysyntä ja korkea hinta edistävät raakatuotteiden tuotantoa yhtä tehokkaasti, kuin jokaisen muunkin hyödykkeen kysyntä ja kor-

¹ Ei ole tarpeen korostaa joka tilaisuudessa, mutta on kuitenkin aina muistettava, että kysymyksen ollessa raakatuotteiden hinnasta ja maankoron noususta tulos on oleva sama, käytettiinpä tietynmääräinen lisäpääoma uuteen maahan, josta ei makseta korkoa, tai jo viljelyksessä olevaan maahan, jos kummankin tuoton määrä on tarkalleen sama. Ks. ss. 101—102.

Herra Say on tämän teoksen [vuonna 1819 ilmestyneeseen] ranskalaiseen käännökseen [II lukuun] liittämässään huomautuksissa yrittänyt osoittaa, ettei viljelyksessä ole koskaan sellaista maata, josta ei maksettaisi korkoa; esitettyään mielestään tyydyttävän todistelun hän katsoo sillä kumonneensa kaikki tähän oppiin perustuvat johtopäätökset. Niinpä hän esim. katsoo minun olevan väärässä sanoessani, että vilja- ja muut raakatuoteverot, korottamalla näiden tuotteiden hintaa, kohtaavat kuluttajaa, eivätkä maankorkoa. Hän väittää, että sellaisten verojen täytyy kohdata maankorkoa. Mutta ennen kuin herra Say voi todistaa tämän väitteensä oikeaksi, hänen täytyy myös näyttää toteen, ettei mitään pääomaa käytetä maahan, josta ei makseta korkoa (ks. tämän huomautuksen alkua sekä tämän teoksen ss. 97 ja 104). Mutta sitä hän ei ole yrittänytkään tehdä. Missään huomautustensa kohdassa hän ei ole näyttänyt vääräksi eikä edes maininnutkaan tätä tärkeätä oppia. Ranskalaisen painoksen toisen niteen s. 182 olevasta herra Sayn huomautuksesta näkyy, ettei hän edes tiedä tällaista oppia esitetynkään. [Ks. 26 ja 27 §:ää.]

² Malthus, »Observations», s. 4 [5].

kea hinta kannustavat sen tuotantoa. Että olen tässä kohden aivan samaa mieltä, näkyy siitä, mitä olen edellä sanonut palkkioiden vaikutuksesta.¹ Olen lainannut edelläesitetyn kohdan herra Malthuksen julkaisusta »Observations on the Corn Laws» osoittaakseni, miten erilaisessa merkityksessä termiä »todellinen hinta» käytetään siinä ja hänen toisessa kirjasessaan »Grounds of an Opinion» jne. Mainitussa kohdassa herra Malthus näet sanoo: »Selvää on, että vain todellisen hinnan nousu voi edistää viljantuotantoa»², ja todellisella hinnalla hän ilmeisesti tarkoittaa viljan arvon nousua verrattuna kaikkien muiden hyödykkeiden arvoon, ts. viljan markkinahinnan nousua sen luonnollisen hinnan eli tuotantokustannusten yläpuolelle. Jos herra Malthus tarkoittaa todellisella hinnalla juuri tätä, niin — vaikka en myönnäkään tällaista sanontaa asianmukaiseksi — hänen käsityksensä on epäilemättä oikea. Viljantuotantoa edistää näet yksinomaan viljan markkinahinnan nousu; sillä poikkeuksetta pätevänä periaatteena voidaan pitää, että ainoa tehokas kannustin jonkin hyödykkeen tuotannon lisäämiseksi on se seikka, että hyödykkeen markkina-arvo ylittää sen luonnollisen eli välttämättömän arvon.

Mutta tämä ei ole se merkitys, jonka herra Malthus muissa tapauksissa liittää termiin »todellinen hinta». »Essay on Rent» teoksessaan hän sanoo: »Todellisella viljanviljelyshinnalla minä tarkoitan sitä todellista työ- ja pääomamäärää, joka on käytetty tuottamaan viimeiset lisät kansallistuottoon.» Toisessa kohdassa hän väittää, että »viljan korkean suhteellisen todellisen hinnan syynä on se suurempi pääoma- ja työmäärä, joka on käy-

¹ [107 §.]

² [Tämä ei ole aivan täsmällistä. Mainittu kohta (»Observations», ss. 4, 5) alkaa seuraavasti:

»Meidän täytyy siis aluksi tutkia Adam Smithin todistelun pätevyyttä» jne.

Hänen todistelunsa ytimenä on se väite, että vilja on niin erikoisluontoinen hyödyke, ettei sen rahahinnan nousu voi korottaa sen todellista hintaa, ja selvää on, että vain todellisen hinnan nousu voi edistää sen tuotantoa.

Malthus tekee lyhyen yhteenvedon Smithin todistelusta. Voi kuitenkin lisätä, että mitä »todelliseen hintaan» tulee, Ricardon tulkinta soveltuisi Malthuksen tulkintaan. Vrt. tämän termin käyttöä »Observations»-julkaisun muissa kohdissa, esim. ss. 8, 21 jne.]

tettävä viljan tuottamiseksi.»¹ Olettakaamme tämä todellisen hinnan määritelmä sovelletuksi edelläesitettyyn sitaattiin; eikö se silloin kuuluisi seuraavasti: »Selvää on, että vain sen työ- ja pääomamäärän lisääntyminen, joka on käytettävä viljan tuottamiseksi, voi edistää sen tuotantoa.» Mutta sehän merkitsisi samaa, kuin jos sanoisimme, että ilmeisesti viljan luonnollisen eli välttämättömän hinnan nousu edistää sen tuotantoa — väite, jota ei voisi puolustaa. Eihän sillä hinnalla, josta vilja voidaan tuottaa, ole mitään vaikutusta tuotettuun määrään, vaan siihen vaikuttaa se hinta, josta vilja voidaan myydä. Pääomaa siirtyy maanviljelykseen tai poistuu siitä samassa suhteessa, kuin viljan hinta ylittää tai alittaa sen tuotantokustannukset. Jos tämä ylitys on sellainen, että maahan käytetty pääoma tuottaa tavalista suuremman voiton, niin viljelyspääoma lisääntyy; jos taa- sen voitto on tavallista pienempi, niin viljelyspääoma vähenee.

Viljantuotantoa ei siis edistä viljan todellisen hinnan, vaan sen markkinahinnan muutos. Jos maa vetää puoleensa enemmän pääomaa ja työtä, niin se ei tapahdu siitä syystä, että »viljan tuottamiseksi on käytettävä suurempi pääoma- ja työmäärä» (herra Malthuksen esittämä oikea todellisen hinnan määritelmä), vaan koska viljan markkinahinta ylittää sen todellisen hinnan ja kustannusten kasvusta huolimatta tekee pääoman sijoituksen maanviljelykseen suhteellisesti tuottavammaksi.

150 §. Seuraavat herra Malthuksen huomautukset Adam Smithin valitsemasta arvon mitasta ovat epäilemättä oikeat.

»Adam Smith joutui tällaisten päätelmien tielle ilmeisesti siitä syystä, että hän oli tottunut pitämään *työtä arvon perusmittana* ja viljaa työn mittana. Mutta oman maamme historia osoittaa riittävän selvästi, että vilja on hyvin epätarkka työn mitta: havaitaanhan työn viljaan verrattuna olleen hyvinkin suurten ja silmiinpistävien muutosten alaisena, eikä vain vuo-

¹ Kun ennen näiden sivujen kirjapainoon lähettämistä näytin tämän kohdan herra Malthukselle, hän huomautti näissä kahdessa tapauksessa tul- leensa epähuomiossa käyttäneeksi termiä *todellinen hinta*, vaikka hän tarkoitti *tuotantokustannuksia*. Kuten edelläolevista sanoistani näkyy, hän on kuitenkin juuri näissä kahdessa tapauksessa mielestäni käyttänyt termiä *todellinen hinta* sen todellisessa ja oikeassa merkityksessä ja vain aikaisemmassa tapauk- sessa soveltanut sitä erheellisesti.

desta vuoteen, vaan vuosisadasta vuosisataan, vieläpä 10, 20 ja 30 peräkkäisen vuoden aikana. *Ei työ eikä mikään muu hyödyke voi olla todellisen vaihtoarvon tarkka mitta* — tämä lausuma on nykyisen katsantokannan mukaan kansantaloustieteen kiistattomimpia oppeja ja johtuu todellisuudessa itse vaihtoarvon määritelmästä.»¹

Jos, kuten on ilmeistä, vilja ei enempää kuin työkään ole todellisen vaihtoarvon tarkka mitta, niin mikä muu hyödyke on sellainen mitta? Ei varmastikaan mikään. Jos siis sanonnalla »hyödykkeiden todellinen hinta» on mieli olla jokin merkitys, täytyy sen olla se, minkä herra Malthus on osoittanut »*Essay on Rent*»-teoksessaan: hyödykkeiden todellinen hinta on mitattava sillä suhteellisella pääoma- ja työmäärällä, joka on tarpeen niiden tuottamiseksi.

»*An Inquiry into the Nature of Rent*»-teoksessaan herra Malthus sanoo, että »riippumatta maan rahaliikkeen epäsäännöllisyyksistä sekä muista tilapäisistä ja satunnaisista seikoista, viljan korkean suhteellisen rahahinnan syynä on sen korkea suhteellinen todellinen hinta eli *se suurempi pääoma- ja työmäärä, joka on käytettävä viljan tuottamiseksi.*»²

Tämä selittää mielestäni oikein kaikki pysyväiset muutokset, jotka voivat ilmetä viljan tai jonkin muun hyödykkeen hinnassa. Hyödykkeen hinta voi pysytellä kauan korkealla tasolla vain siitä syystä, että joko sen tuotantoon on käytettävä suurempi pääoma- ja työmäärä tai rahan arvo on laskenut. Ja päinvastoin, hyödykkeen hinta voi laskea vain siitä syystä, että joko hyödyke voidaan tuottaa pienemmällä pääoma- ja työmäärällä tai rahan arvo on noussut.

Muutos, joka aiheutuu jälkimmäisestä syystä eli rahan arvon muutoksesta, ulottuu heti koskemaan kaikkia hyödykkeitä, mutta edellisestä syystä johtuva muutos rajoittuu siihen yksityiseen hyödykkeeseen, jonka tuotanto vaatii entistä enemmän tai vähemmän työtä. Viljantuonnin vapautus tai viljelysparannukset saivat aikaan raakatuotteiden halpenemisen, mutta

¹ [Malthus, »*Observations*», s. 12.]

² [Malthus, »*Inquiry*»] s. 40.

minkään muun hyödykkeen hintaan tämä vaikutus ei ulottuisi, paitsi sikäli, kuin hyödykkeen kokoomukseen sisältyvän raaka-tuotteen todellinen arvo eli tuotantokustannukset ovat laske-neet.

Koska herra Malthus on tunnustanut tämän periaatteen, hän ei mielestäni voi johdonmukaisesti väittää, että maan kaikkien hyödykkeiden rahallisen kokonaisarvon täytyy laskea tarkal-leen samassa suhteessa, kuin viljan hinta laskee. Jos maassa kulutetaan vuotuisesti viljaa 10 miljoonan arvosta sekä teol-lisuustuotteita ja ulkomaisia hyödykkeitä 20 miljoonan arvosta, kulutuksen kokonaisarvon ollessa siis 30 miljoonaa, niin sen pe-rusteella, että viljan arvo on ehkä laskenut 50 % eli 10 miljoonasta 5 miljoonaan, ei vielä saa päättää, että vuotuismenot ovat supistuneet 15 miljoonaan.

Näiden teollisuustuotteiden kokoomukseen sisältyvän raaka-tuotteen arvo voi olla esim. enintään 20 % niiden kokonais-arvosta, joten teollisuustuotteiden arvo ei laske 20:stä 10:een, vaan ainoastaan 18 miljoonaan. Viljan hinnan laskettua 50 % vuotuismenojen kokonaismäärä ei siis vähene 30:stä 15:een, vaan 30:stä 23 miljoonaan.¹

Tällainen on mielestäni kaikkien kulutushyödykkeiden arvo, jos voi pitää mahdollisena, että viljan ollessa näin halpaa sen ja muiden hyödykkeiden kulutus ei lisääny. Mutta koska kaikki ne, jotka ovat käyttäneet pääomansa viljantuotantoon sellaisilla palstoilla, joiden viljelys nyttemmin lakkaa, voivat siirtää sen teollisuustuotteiden valmistukseen ja vain osa näistä tuotteista luovutetaan ulkomaisen viljan vastikkeeksi — sillä muutenhan tuonnista ja alhaisista hinnoista ei olisi mitään hyötyä — niin kaikkien siten tuotettujen, mutta viemättä jääneiden teollisuus-tuotteiden lisäarvo on lisättävä edellämainittuun arvoon. Näin ollen maan kaikkien hyödykkeiden, myös viljan, arvon — rahal-lisenkin arvon — todellinen lasku supistuu vain siihen vahin-

¹ Teollisuustuotteiden arvo ei todellisuudessa voisi laskea sellaisessa suh-teessa, koska edellyttämässämme oloissa tapahtuisi uusi jalometallien jakaantuminen eri maiden kesken. Meidän halpoja hyödykkeitämme vietäisiin ulko-maille viljan ja kullan vastikkeeksi, kunnes kullan karttumisen johdosta sen arvo laskisi ja hyödykkeiden rahahinta nousisi.

koon, minkä maanomistajat joutuvat kärsimään maanjon laskun johdosta, kun taas nautinnonvälineiden määrä suuresti lisääntyy.

151 §. Sen sijaan, että herra Malthus olisi aikaisemman myönnytyksensä mukaisesti tarkastellut raakatuotteiden arvon laskun vaikutuksia tältä kannalta, hän katsoo tämän laskun merkitsevän tarkalleen samaa kuin rahan arvon 100 %:nen nousu, tehden siitä sen johtopäätöksen, että kaikki hyödykkeet halpenevat puoleen entisestä hinnastaan.

»Kahdenkymmenen vuoden aikana», hän sanoo, »nim. vuodesta 1794 vuoden 1813 loppuun, brittiläisen viljan keskihinta oli noin 83 shillinkiä quarterilta, tämän ajanjakson viimeisten kymmenen vuoden aikana 92 shillinkiä ja viimeisten viiden vuoden aikana 108 shillinkiä. Näiden 20 vuoden kuluessa hallitus otti lainaksi lähes 500 miljoonaa puntaa todellista pääomaa, josta se, lukuunottamatta kuoletusrahastoa, sitoutui maksamaan korkoa keskimäärin noin 5 %. Mutta jos viljan hinta laskisi 50 shillinkiin quarterilta ja muutkin hyödykkeet vastaavasti halpenisivat, niin hallitus, sen sijaan, että se maksaisi korkoa noin 5 %, joutuisi todellisuudessa suorittamaan 7, 8, 9 %, vieläpä viimeksi lainaamistaan 200 miljoonasta 10 %.

Tällainen tavaton aulius valtionvelkojia (rahapääomantajia) ¹ kohtaan ei aiheuttaisi mitään muistutusta minun puoleltani, jollei olisi otettava huomioon, kenen maksettaviksi nämä menot joutuvat. Lyhyt tarkastelu osoittaa, että ne voivat maksaa vain tuotantotoimintaan osallistuvat (industrious) yhteiskuntaluokat ynnä maanomistajat, ts. kaikki ne, joiden nimellinen tulo vaihtelee arvon mitan muuttuessa. Tämän yhteiskunnan osan nimellinen tulo, verrattuna viimeisten viiden vuoden keskimäärään, supistuu puoleen ja tästä nimellisesti vähenneestä tulostaan puheenaolevan yhteiskunnan osan on maksettava sama nimellinen veromäärä.» ²

Ensiksikin luulen jo osoittaneeni, ettei koko maan kokonaistulonkaan arvo laske siinä määrin, kuin herra Malthus tässä

¹ (= stockholders; ks. huom. ss. 185—186. — Suom. huom.)

² Malthus, »The Grounds of an Opinion», s. 36.

väittää. Jos vilja halpenisi 50 %, niin siitä ei vielä suinkaan seuraisi, että joka henkilön kokonaistulon arvo laskisi niin ikään 50 %.¹ Todellisuudessa hänen puhtaan tulonsa arvo voisi noustakin.²

Toiseksi luulen lukijan yhtyvän käsitykseeni siinä suhteessa, että rasituksen lisääntyminen, jos sen myönnetään tapahtuvan, ei kohtaisi yksinomaan »maanomistajia ja tuotantotoimintaan osallistuvia yhteiskuntaluokkia», sillä valtionvelkojatkin kuluksessaan maksavat osuutensa julkisista rasituksista samalla tavoin kuin muutkin yhteiskuntaluokat. Jos siis rahan arvo todella nousisi, niin he, vaikka saisivatkin suuremman arvon, maksaisivat myös suuremman arvon veroiksi. Näin ollen ei voi olla totta, että korkojen todellisen arvon koko lisän suorittaisivat »maanomistajat ja tuotantotoimintaan osallistuvat luokat».

Herra Malthuksen koko todistelu rakentuu muutoin epävarmalle perustalle: se näet edellyttää, että jos kerran maan kokonaistulo pienenee, niin puhtaankin tulon täytyy sen johdosta supistua samassa suhteessa. Tämän teoksen tarkoitus on kuitenkin ollut mm. osoittaa, että joka kerta, kun tarvikkeiden todellinen arvo laskee, työpalkka niin ikään laskee, mutta pääomanvoitto nousee; toisin sanoen: kustakin tuotetusta vuotuisesta arvosta pienempi osa maksetaan työväenluokalle ja suurempi niille, joiden varoilla tätä luokkaa pidetään työssä. Oletakaamme, että jossakin tehtaassa tuotettujen hyödykkeiden arvo on 1 000 puntaa ja että se jaetaan isännän ja hänen työläistensä kesken niin, että edellinen saa 200 ja jälkimmäiset 800 puntaa. Jos näiden hyödykkeiden arvo laskee 900 puntaan ja tarvikkeiden halpenemisen johdosta työpalkasta säästyy 100 puntaa, ei isännän puhdas tulo lainkaan vähene, joten hän voi maksaa saman veromäärän aivan yhtä helposti kuin ennen hinnan laskua.³

¹ Saman teoksensa toisessa kohdassa herra Malthus olettaa hyödykkeiden arvon muuttuvan 25 tai 20 %, milloin viljan arvo muuttuu $33 \frac{1}{3}$ %.

² [Ricardon vastaus on kolmiosainen. Ensiksikään kaikkien hyödykkeiden hinnat eivät laske oletetussa määrin. Toiseksi valtionvelkoja itsekin maksaa osuutensa niistä varoista, jotka kootaan veroilla. Kolmanneksi verot maksetaan puhtaasta tulosta, eikä kokonaistulosta.]

³ Herra Say puhuu puhtaasta tuotosta ja kokonaistuotosta seuraavasti:
28 a — *Ricardo*, Kansantalouden ja verotuksen periaatteet

On tärkeätä erottaa selvästi toisistaan kokonaistulo ja puhdas tulo, sillä kaikki verot on maksettava yhteiskunnan puhtaasta tulosta.¹ Olettakaamme, että kaikki maassa olevat hyödykkeet, kaikki vilja, raakatuotteet, teollisuustuotteet ym., jotka vuoden kuluessa voidaan toimittaa markkinoille, ovat arvoltaan 20 miljoonaa puntaa, että tämän arvon saamiseksi on tarpeen tietyn työläismäärän työ ja että näiden työläisten välttämättömät tarvikkeet vaativat 10 miljoonan menon. Silloin sanoisin, että tällaisen yhteiskunnan kokonaistulo on 20 miljoonaa ja puhdas tulo 10 miljoonaa. Tästä olettamuksesta ei kuitenkaan seuraa, että työläisten pitäisi saada työstään vain 10 miljoonaa; he voivat saada 12, 14 tai 15 miljoonaa, jossa tapauksessa he saavat 2, 4 tai 5 miljoonaa puhtaasta tulosta. Jäännös jaetaan maan- ja pääomanomistajien kesken; mutta koko puhdas tulo ei ylitä 10 miljoonaa. Jos oletetaan sellaisen yhteiskunnan maksavan veroja 2 miljoonaa, niin sen puhdas tulo supistuu 8 miljoonaan.

Olettakaamme nyt, että rahan arvo nousee 10 %. Silloin kaikki hyödykkeet halpenevat ja työnkin hinta laskee, koska työläisen välttämättömät tarvikkeet ovat osa näistä hyödykkeistä; näin ollen kokonaistulo supistuu 18 miljoonaan ja puhdas tulo 9 miljoonaan puntaan. Jos verotkin vähenevät samassa suhteessa ja niitä siis kannetaan 2 miljoonan sijasta vain 1 800 000 puntaa, niin puhdas tulo supistuu edelleen 7 200 000 puntaan, jonka määrän arvo on kuitenkin tarkalleen sama kuin ennen 8 miljoonan punnan arvo. Tällainen tapahtuma ei siis tuota yhteiskunnalle tappiota enempää kuin voittoakaan. Mutta olettakaamme, että rahan arvon noustuakin veroja kannetaan entiseen tapaan 2 miljoonaa puntaa; silloin yhteiskunta köyhtyy 200 000 puntaa vuodessa, koska verot todellisuudessa

»Koko tuotettu arvo on kokonaistuotto; tämä arvo, kun siitä on vähennetty tuotantokustannukset, on puhdas tuotto.» [Say, m. t., V painos] II nide, s. 491. Mutta kun herra Sayn mukaan tuotantokustannukset ovat maankorko, työpalkka ja voitto, niin mitään puhdasta tuottoa ei voi jäädä. S. 508 hän sanoo: »Tuotteen arvo, tuotannollisen palveluksen arvo, tuotantokustannusten arvo ovat siis kaikki samanlaisia arvoja, milloin asiain annetaan mennä luonnollista latuaan.» Vähennettäköön kokonaisesta kokonainen, niin jäljelle ei jää mitään.

¹ [118 §.]

nousevat $\frac{1}{9}$:n. Jos näet hyödykkeiden rahallinen arvo muuttuu rahan arvon muutoksen johdosta, mutta veroja siitä huolimatta kannetaan entinen rahamäärä, niin yhteiskunnan rasitukset epäilemättä lisääntyvät.

Mutta olettakaamme, että 10 miljoonan puhtaasta tulosta maanomistajat saavat maankorkoa 5 miljoonaa ja että tuotannon helpponemisen johdosta tai tuonnin vaikutuksesta viljan välttämättömät työkustannukset laskevat 1 miljoonan. Silloin maankorko laskee 1 miljoonan¹ ja koko tuotetun hyödykemäärän hinta laskee myös saman verran, mutta puhdas tulo jää tarkalleen entisen suuruiseksi. Kokonaistulo on tosin silloin vain 19 miljoonaa, ja sen saamiseksi välttämättä suoritettavat menot ovat 9 miljoonaa, mutta puhdas tulo on kuitenkin 10 miljoonaa. Olettakaamme nyt, että tästä vähenneestä kokonaistulosta kannetaan veroja 2 miljoonaa. Rikastuuko yhteiskunta kokonaisuudessaan sen johdosta vai köyhtyykö? Tietenkin rikastuu, sillä maksettuaan veronsa sillä on, kuten ennenkin, 8 miljoonan puhdas tulo käytettävänä sellaisten hyödykkeiden ostoon, joiden määrä on lisääntynyt, mutta hinta laskenut suhteessa 20 : 19. Näin ollen yhteiskunta ei voi kestää ainoastaan entistä verotaakkaa, vaan suuremmankin, ja siitä huolimatta väestön käytettävissä on enemmän mukavuuksia ja tarvikkeita.

Jos yhteiskunnan puhdas tulo, sen jälkeen kun veroiksi on maksettu sama rahamäärä, on yhtä suuri kuin ennenkin ja maanomistajaluokka menettää maankoron laskun johdosta 1 miljoonan, niin muiden tuottavien luokkien rahatulojen täytyy lisääntyä hintojen laskusta huolimatta. Pääomanomistaja hyötyy silloin kaksinkerroin. Vilja ja liha, joita hän perheineen kuluttaa, halpenevat, ja hänen kotipalvelijainsa, puutarhuriensa ja kaikkien työläistensä palkka niin ikään laskee. Hänen hevosensa ja karjansa maksavat vähemmän, ja niiden ylläpito-kustannukset vähenevät. Kaikki hyödykkeet, joiden arvon pääosana on raakatuotteita, halpenevat. Niiden säästöjen yhteismäärä, jotka pääomanomistaja täten tekee tuloaan kuluttaessaan, ja toisaalta hänen rahatulonsa samanaikainen lisääntymi-

¹ [Koska työtä ei ole enää pakko tehdä entisissä epäsuotuisissa oloissa.]

nen merkitsevät siis hänelle kaksinkertaista etua, jonka varassa hän voi tyydyttää runsaammin mielihalujaan ja myös tarvittaessa maksaa lisäveroja. Pääomanomistajien taholta täten ilmenevä veronalaisten hyödykkeiden kulutuksen lisääntyminen korvaa enemmän kuin riittävästi maanomistajien kysynnän vähenemisen, minkä heidän maankorkonsa supistuminen aiheuttaa. — Nämä huomautukset soveltuvat myös maanvuokraajiin ja yleensä kaikenlaisten elinkeinojen harjoittajiin.

Mutta voihan väittää, ettei pääomanomistajan tulo lisäännäkään, vaan että maanomistajien korkotulosta vähennetty miljoona maksetaan lisäpalkaksi työläisille. Olkoonpa niinkin, mutta todisteluni tulos ei siitä vähääkään muutu. Yhteiskunnan tila on silloin parempi, ja yhteiskunta voi kestää samat rahalliset rasitukset helpommin kuin ennen. Tämähän osoittaa vain, että uusi jako koituisi — mikä onkin vielä toivottavampaa — etupäässä toisen ja juuri kaikkein tärkeimmän yhteiskuntaluokan hyväksi. Kaikki se, minkä tämä luokka saa 9 miljoonan lisäksi, on osa maan puhtaasta tulosta, eikä sitä voi kuluttaa lisäämättä samalla maan tuloa, hyvinvointia tai valtaa. Puhdas tulo voidaan siis jakaa niinkuin halutaan. Jos toiselle luokalle annetaan vähän enemmän ja toiselle hiukan vähemmän, ei puhdas tulo siitä vähene. Samalla työmäärällä tullaan yhä edelleen tuottamaan suurempi määrä hyödykkeitä, vaikka niiden rahallinen kokonaisarvo väheneekin. Mutta maan puhdas rahatulo eli niiden varain määrä, joilla verot maksetaan ja nautinnonvälineet hankitaan, olisi paljon paremmin kuin ennen mukautunut ylläpitämään kulloistakin väestöä, hankkimaan sille nautinnonvälineitä ja ylellisyysesineitä sekä kestäämään jokaista tiettyä verorasitusta.

Valtionvelkojatkin epäilemättä hyötyvät viljan arvon suuresta laskusta. Mutta jollei kukaan kärsi siitä vahinkoa, niin tämä seikka ei saisi olla syynä viljan hinnan korottamiseen. Valtionvelkojien voitot ovat näet nekin kansakunnan voittoja ja lisäävät, kuten kaikki muutkin voitot, maan todellista varallisuutta ja valtaa. Jos he hyötyvät kohtuuttomasti, selvitettäköön tämän kohtuuttomuuden määrä tarkasti, ja lainsäätäjän

asia on sen jälkeen keksiä parannuskeinot. Mutta järjettömämpää politiikkaa ei voi olla kuin kieltäytyä niistä suurista eduista, joita viljan halpuus ja runsas tuotanto tarjoavat, vain siitä syystä, että valtionvelkojat saisivat niistä kohtuuttoman suuren osuuden.

Toistaiseksi ei ole vielä koskaan yritetty säännöstellä valtionvelkapaperien korkoja viljan rahallisen arvon mukaan. Jos oikeudenmukaisuus ja kunniallisuus vaatisivat sellaista säännöstelyä, niin entisille valtionvelkojille oltaisiin suuressa velassa, sillä hehän ovat saaneet enemmän kuin sadan vuoden aikana saman rahamääräisen korkotulon, vaikka viljan hinta on sinä aikana ehkä kaksin- tai kolminkertaistunut.¹

Mutta on suuri erehdys olettaa, että valtionvelkojan tila paranee suuremmassa määrin kuin maanvuokraajan, teollisuudenharjoittajan tai maan muiden pääomanomistajien tila; todellisuudessa hänen tilansa paranee vähemmän kuin jälkimmäisten.

Valtionvelkoja on tosin epäilemättä saava saman rahamääräisen korkotulon, samalla kun hintojen lasku kohtaa sekä raakatuotteita ja työtä että myös monia muita hyödykkeitä, joiden kokoomukseen sisältyy raakatuotteita. Mutta tällöin on kysymyksessä, kuten juuri totesin, sellainen etu, joka koituu yhtä hyvin hänen kuin kaikkien muidenkin henkilöiden hyväksi, joilla on menoihinsa käytettävänä sama rahatulo. Hänen rahatulonsa ei lisääntyisi, mutta maanvuokraajan, teollisuudenharjoittajan ja muiden työnantajien rahatulot lisääntyisivät, joten nämä hyötyisivät kaksinkertaisesti.

Joku voi ehkä huomauttaa, että vaikka pääomanomistajat todella hyötyisivätkin voiton noususta työpalkan laskun johdosta, niin heidän tulojensa täytyy kuitenkin vähetä, koska

¹ Herra MacCulloch on eräässä mainiossa julkaisussaan hyvin voimakkaasti korostanut sellaisen toimenpiteen oikeudenmukaisuutta, että valtionvelkain korot sovitettaisiin viljan alenneen arvon mukaisiksi. Hän puoltaa vapaata viljakauppaa, mutta tahtoo siihen kytkettäväksi valtionvelkojien korkotulojen alennuksen. [Teos, johon tässä on viitattu, on vuonna 1816 ilmestynyt »An Essay on the Question of reducing the Interest of the National Debt», jossa osoitetaan tällaisen toimenpiteen oikeuden- ja tarkoituksenmukaisuus.]

heidän hyödykkeittensä rahallinen arvo laskee. Mutta mikä alentaisi niiden arvoa? Ei suinkaan rahan arvon muutos, sillä edellytyksemme mukaan mitään sellaista ei ole tapahtunut, mikä voisi muuttaa rahan arvoa. Ei myöskään sen työmäärän väheneminen, joka on välttämätön näiden hyödykkeiden tuottamiseksi, sillä sellaista muutosta ei ole tapahtunut ja jos olisikin, niin se ei alentaisi rahamääräistä voittoa, vaikka voisikin alentaa rahamääräisiä hintoja. Mutta olemme edellyttäneet, että raaka-tuotteet, joista hyödykkeet on valmistettu, ovat halvenneet, ja siitä syystä hyödykkeiden hinnat laskevat. Ne todellakin laskevat, mutta niiden laskusta ei suinkaan seuraa, että myös tuottajan rahatulo vähenisi. Jos hän myy hyödykkeensä pienemmästä rahamäärästä, niin hän menettelee siten vain siitä syystä, että hyödykkeen jonkin raaka-aineen arvo on laskenut. Jos verkatehtailija myy verkansa 1 000 punnan sijasta 900 punnasta, ei hänen tulonsa vähene, jos veran raaka-aineen — villan — arvo on laskenut 100 puntaa.

Herra Malthus sanoo: »On totta, että maanviljelyksen tuoton viimeiset lisät eivät edistyvässä maassa aiheuta maankoron nousua. Tämä seikka se juuri saattaakin rikkaan maan tuomaan ulkomailta osan tarvitsemastaan viljasta, jos se voi olla varma sen tasaisesta saannista. Mutta ulkomaisen viljan tuonnin täytyy kaikissa tapauksissa olla ristiriidassa kansallisen edun kanssa, jollei ulkomainen vilja ole niin paljon halvempaa kuin vilja, joka voidaan tuottaa kotimaassa, että erotus vastaa sekä voittoa että maankorkoa, mitkä olisi voitu saada täten korvautta viljamäärältä.»¹

Tämä herra Malthuksen huomautus on aivan oikea. Mutta ulkomailta tuotavan viljan *täytyy* aina olla niin paljon halvempaa kuin vilja, joka voidaan tuottaa kotimaassa, »että erotus vastaa sekä voittoa että maankorkoa, mitkä olisi voitu saada täten korvautta viljamäärältä» Jos asian laita olisi toisin, ei viljantuonnista olisi kenellekään mitään etua.

Koska maankorko on viljan korkean hinnan seuraus, niin maankoron menetys on alhaisen hinnan seuraus. Ulkomainen

¹ Malthus, »Grounds of an Opinion», s. 36.

vilja ei koskaan kilpaile sellaisen kotimaisen viljan kanssa, joka tuottaa maankorkoa. Hinnan lasku vahingoittaa aina maanomistajaa, kunnes se lopulta nielee koko hänen maankorkotulonsa. Jos hinta yhä vieläkin laskee, ei se tuota edes tavallista pääomanvoittoa; silloin pääoma siirtyy maanviljelyksestä johonkin muuhun käyttöön ja vilja, joka ennen tuotettiin sillä maalla, korvataan tällöin, mutta vasta tällöin, tuontiviljalla. Maankoron menetys aiheuttaa tässä tapauksessa arvon, nim. rahamääräisen arvon menetyksen, mutta sen sijaan varallisuus lisääntyy. Raaka- ja muiden tuotteiden kokonaismäärä näet kasvaa, mutta kun niiden tuotanto käy helpommaksi, niin määrän lisääntymisestä huolimatta niiden arvo laskee.

Kaksi henkilöä käyttää yhtä suuria pääomia, toinen maanviljelykseen, toinen teollisuuteen. Maanviljelyksessä toimiva pääoma tuottaa vuodessa 1 200 punnan puhtaan arvon, mistä 1 000 puntaa pidetään voitoksi ja 200 puntaa menee maankoron suoritukseen. Teollisuudessa toimiva pääoma tuottaa vain 1 000 punnan vuotuisen arvon. Olettakaamme, että tuontin avulla sama viljamäärä, joka maksaa 1 200 puntaa, on saatavissa hyödykkeillä, jotka maksavat 950 puntaa, ja että sen johdosta maanviljelykseen käytetty pääoma siirretään teollisuuteen, missä se voi tuottaa 1 000 punnan arvon. Silloin maanpuhtaan tulon arvo laskee, supistuen 2 200 punnasta 2 000 puntaan. Mutta maalla on tällöin kulutukseensa käytettävänä paitsi entinen määrä viljaa ja muita hyödykkeitä vielä lisäksi se määrä, joka voidaan ostaa 50 punnalla eli ulkomaille myytyjen teollisuustuotteiden arvon ja sieltä ostetun viljan arvon välisellä erolla.

Tämä seikka juuri ratkaiseekin kysymyksen, onko viljantuonti vai viljanviljelys edullisempaa. Viljaa ei voi tuoda maahan, ennen kuin ulkomailta tietyn pääoman avulla saatava viljamäärä ylittää sen määrän, jonka me voimme saman pääoman käytöllä tuottaa kotimaassa, ts. ylittää sekä sen määrän, joka tulee maanvuokraajan osalle, että myös sen, joka maankoroksi maksetaan maanomistajalle.

Herra Malthus sanoo: »Adam Smith on oikein huomauttanut,

että sama tuottavan työn määrä ei voi teollisuudessa koskaan saada aikaan niin suurta tuottoa kuin maanviljelyksessä.» Jos Adam Smith puhuu arvosta, on hän oikeassa ¹; mutta jos hän puhuu varallisuudesta — ja tämä juuri on tärkeä kysymys —, niin hän erehtyy; sillä onhan hän itse määritellyt varallisuuden ihmiselämän tarvikkeiden, mukavuuksien ja nautinnonvälineiden summaksi. Toinen tarvikkeiden ja mukavuuksien ryhmä ei ole verrattavissa toiseen. Sellaista mittaa ei tunneta, jolla voisi mitata käyttöarvoa: eri henkilöt arvostavat sitä eri tavoin.

¹ [122 §, s. 361, huom.]

SISÄLLYSLUETTELO.

Julkaisijan esipuhe	Sivu 5
Johdanto	9

KANSANTALouden JA VEROTUKSEN PERIAATTEET.

I l u k u.

ARVOSTA.

I jakso.

1 §. Sanan »arvo» kaksi merkitystä: käyttöarvo ja vaihtoarvo	61
2 §. Arvokkaan esineen pitää välttämättä olla hyödyllinen	61
3 §. Kvantitatiivisen arvon syyt: niukkuus ja useimmissa tapauksissa työ	62
4 §. Niukkuus	62
5, 6 §. Työ tuotantokustannuksina ja vaihtoarvon perustana; tämän periaatteen on hyväksynyt Smith	62
7 §. Smith on kuitenkin myöhemmin esittänyt muina arvon mittoina viljan ja työn, jälkimmäisen sikäli, kuin se on itse vaihdonväline	64
8 §. Smithin erehdys viljan suhteen: sen oma arvo on monista syistä muuttuvainen	65
9 §. Työn arvo on niin ikään muuttuvainen	65
10 §. Smithin erehdys työn suhteen	66
11 §. Asian lisäselvittelyä	67
12 §. Joka hyödykkeen todellinen arvo riippuu siitä työmäärästä, joka on tarpeen hyödykkeen tuottamiseen; työn arvo taasen riippuu siitä työmäärästä, joka on käytettävä työvoiman ylläpidon turvaamiseen	67

II jakso.

13 §. Vaikka työ epäilemättä onkin erilaista, ei tämä seikka kumoa edellistä lakia, sillä erilaisen työn erilainen arvostus pian vakiintuu ja jatkuu muuttumatta	70
--	----

III jakso.

14 §. Pääoma on välttämätön kaikissa yrityksissä, joten hyödykkeiden arvoon ei vaikuta ainoastaan niihin välittömästi käytetty työ, vaan myös se työ, joka on käytetty lopullista tuotantoprosessia helpottavien välineiden valmistukseen	72
---	----

	Sivu
15 §. Tämä ei muuta sitä lakia, että hyödykkeitä vaihdetaan toisiinsa niiden tuotantoon käytettyjen työmäärien mukaisessa suhteessa. Työ on tällöin otettava huomioon sekä välittömästi että välillisesti käytettynä	73
16 §. Tämän todistaisi muuttumaton arvon mitta, jos sellainen olisi olemassa	76

IV jakso.

17 §. Sitä lakia, että hyödykkeiden vaihtosuhte riippuu niiden tuotantoon käytetyistä työmääristä, lieventävät eräät seikat, nim...	78
18 § a) välittömän ja välillisen työnkäytön suhteellinen määrä, ts. koneiden ja muun kestävän pääoman suhteellisten määrien vaihtelu, joka saa aikaan, että työn arvon nousu tai lasku vaikuttaa toisiin hyödykkeisiin enemmän kuin toisiin	80

V jakso.

19 § b) tuotantoon käytetyn pääoman erilainen kestävyys	85
c) tuotantoon käytetyn ajan suhteellinen erilaisuus	85
20 §. Yhdistelmä edellisestä	89

VI jakso.

21 §. Muuttumaton arvon mitta; sen olemassaolon ja käytön välttämättömät edellytykset	90
---	----

VII jakso.

22 §. Raha ei ole muuttumaton arvon mitta	93
23 §. Rahan arvon muutosten seuraukset	94

II l u k u.

MAANKOROSTA.

24 §. Maankoron olemus ja määritelmä. Mistä maankorkoa maksetaan	97
25 §. Historiallinen alkuperä. Syy: maankorko syntyy sen johdosta, että erilaatuisten viljelysmaiden tuotot ovat erilaisia,	99
26 §. tai pikemminkin sen johdosta, että samaan maahan käytettyjen peräkkäisten pääomanosien tuotot ovat erilaisia	101
27 §. Vaihtoarvo ei riipu siitä työmäärästä, joka on käytetty kaikkein edullisimmissa, vaan siitä, joka on käytetty kaikkein epäedullisimmissa oloissa	102
28 §. Maankorkoilmiö ei todista, että maanviljelys olisi poikkeuksellisen edullinen elinkeino	104
29 §. Maankorko on varallisuuden lisääntymisen seuraus, mutta ei sen syy	106
30 §. Maankorko laskee tuotteiden kysynnän vähetessä	107
31 §. Maankoron lasku johtuu myös maaperän hedelmällisyyden lisääntymisestä tai viljelysmenetelmien parantamisesta	108

III l u k u.

KAIVOSMAANKOROSTA.

32 §. Taloudellisen kaivosmaankoron määräävät samat lait, jotka säännöstelevät maankorkoa. Jalometallien arvo on siis kaivosmaankorosta riippumaton	113
---	-----

IV l u k u.

LUONNOLLISESTA HINNASTA JA MARKKINAHINNASTA.

- 33 §. Hyödykkeiden markkinahinta poikkeaa usein niiden luonnollisesta hinnasta. Pääomankäyttö riippuu tällaisista markkinahintojen vaihteluista 116
- 34 §. Eri yritysten voittotasojen erilaisuus johtuu siitä, että eräät yritykset tarjoavat todellisia tai kuviteltuja etuja, joita vailla muut ovat 118

V l u k u.

TYÖPALKASTA.

- 35 §. Työn luonnollinen (normaalinen) hinta riippuu tarvikkeiden hinnoista 121
- 36 §. Työn markkinahinta 122
- 37 §. Pääoman karttuminen korottaa työn markkinahinnan sen luonnollisen hinnan yläpuolelle; sen luonnollinen hinta taasen nousee tarvikkeiden kallistuessa ja elinkannan kohotessa 122
- 38 §. Pääoman karttumisen ja työvoiman lisääntymisen välinen suhde 125
- 39 §. Pääomankasvun heikkeneminen aiheuttaa työn hyödykemääräisen markkinahinnan laskun, vaikka rahamääräisen työpalkan täytyykin nousta sen johdosta, että viljelyksen edistyessä tarvikkeet kallistuvat 127
- 40 §. Tätä ei muuta se seikka, että kulta on tuotava ulkomailta. Työpalkan nousu ei korota hintoja 130
- 41 §. Köyhäinholitolakien vahingollinen vaikutus 132

VI l u k u.

PÄÄOMANVOITOSTA.

- 42 §. Tarvikkeiden hinnan muutos vaikuttaa teollisuudenharjoittajan voittoon, mutta ei teollisuustuotteiden hintaan 137
- 43 §. Tällainen vaikutus on pysyväistä laatua 145
- 44 §. Voitto pyrkii laskemaan. Tietty alin voittotaso on kuitenkin välttämätön pääoman kartuttamisen kannustimena 147
- 45 §. Lisätarkastelua 151

VII l u k u.

ULKOMAANKAUPASTA.

- 46 §. Ulkomaankaupan aiheuttama markkinain laajeneminen ei lisää maassa olevaa arvomäärää eikä vaikuta voittotasoon 156
- 47 §. Eri maiden tuotteita ei kuitenkaan vaihdeta toisiinsa niiden tuotantokustannusten mukaisessa suhteessa, koska tuotannon-tekijöitä ei voi siirtää maasta toiseen. Kukin maa tuottaa niitä hyödykkeitä, joiden tuotannossa se nauttii suurimpia etuja 161

	Sivu
48 §. Rahankäyttö ei muuta tätä periaatetta. Ulkomaankauppa jakaa rahametallit eri maiden kesken niiden tarpeiden mukaan	164
49 §. Vekselien käyttö	165
50 §. Seuraukset, jotka johtuvat tuotantomenetelmien paranemisesta toisessa kahdesta keskenään kauppaa käyvistä maista	167
51 §. Muut syyt, jotka aiheuttavat muutoksia rahan arvoon eri maissa	168
52 §. Nämä hintojen ja rahan arvon muutokset eivät vaikuta voittotasoon. Kaksi pääsyttä, jotka aiheuttavat hintojen paikalliset muutokset: asianomaisen maan etäisyys jalometallikavoksista ja teollisuuden tila	170
53 §. Vekselikurssien vaihtelut	172

VIII l u k u.

VEROISTA.

54 §. Verot on maksettava joko pääomasta tai tulosta	177
55 §. Oikea politiikka edistää niiden maksamista tulosta. Tämä sääntö on syrjäytetty kysymyksen ollessa 1) jäämistö- ja 2) varainsiirtoveroista. Jälkimmäiset verot lisäksi ehkäisevät tuotantotoiminnan edullisinta jakaantumista	179

IX l u k u.

RAAKATUOTEVEROT.

56 §. Raakatuoteverot kohtaavat kuluttajaa, koska ne korottavat tuotantokustannuksia viljelyn rajalla olevalla maalla	182
57 §. Sen johdosta ne lisäksi pyrkivät korottamaan työpalkkaa ja alentamaan voittoa, edellyttäen, että kysymyksessäoleva raakatuote kuuluu työläisten kulutustarvikkeisiin. Näitä veroja vastaan tehdään siitä syystä neljä muistutusta	185
58 §. a) Pysyväistä tuloa nauttivat jäävät verottamatta. Vastaus tähän muistutukseen	186
59 §. b) Työpalkka seuraa vain hitaasti tarvikkeiden hinnan nousua; seuraus: työläiset joutuvat kärsimään hätää. Tätä väitettä tarkastellaan sen mukaan, onko hinnan nousun aiheuttanut 1) tarjonnan riittämättömyys; 2) kysynnän lisääntyminen; 3) rahan arvon lasku vaiko 4) tarvikevero	187
60 §. c) Pääoman karttumisen heikkenee	192
61 §. d) Heikkomuus kilpailussa ulkomaiden kanssa	194

X l u k u.

MAANKORKOVEROT.

62 §. Varsinaisen maankoron verotus ei vaikuta hintaan	198
63 §. Mutta maankoron nimellä suoritettuun maksuun kuuluu tavallisesti kaksi osaa, nim. varsinainen maankorko ja maahan käytetyn pääoman voitto; tämän johdosta vero, joka kohtaa maankorkona suoritettua maksua, voi vaikuttaa hintaan ..	198

XI l u k u.

KYMMENYKSET.

- 64 §. Kymmenykset kohtaavat kuluttajaa 201
 65 §. Ne ovat kuitenkin vahingollisia maanomistajalle, sillä niiden vaikutus on sama kuin tuontipalkkion 203

XII l u k u.

MAAVERO.

- 66 §. Maavero, joka vaihtelee maankoron mukaan, on todellisuudessa maankorkovero, joten se ei vaikuta hintaan 205
 67 §. Sen sijaan vakiomääräinen maavero vaikuttaa hintaan, on huonompien maiden viljelijäin kannalta epäoikeudenmukainen ja kohtaa lopulta kuluttajaa. Näin ollen se voi vaikuttaa työpalkan ja voiton väliseen suhteeseen 206
 68 §. Mutta kaikki maa- ja tuottoverot vaikuttavat tuotantoon haitallisesti, sillä ne muuttavat tarjonnan ja kysynnän välisiä suhteita. Adam Smithin ja J. B. Sayn käsitykset 209

XIII l u k u.

KULTAVEROT.

- 69 §. Kullan hinta tuskin nousee nopeasti kultaveron johdosta, sillä ensiksikin kultamäärä on vähennettävissä vain vähitellen 215
 70 §. Toiseksi kullan kysyntä ei ole niin paljon tietyn määrän kuin tietyn arvon (vaihtokyvyn) kysyntää 216
 71 §. Näin ollen kullasta voidaan tietyissä oloissa kantaa veroa, joka ei joudu rasittamaan ketään. Espanjan tapaus 218

XIV l u k u.

TALOVEROT.

- 72 §. Talovero pyrkii niin ikään kohtaamaan tontinomistajaa, koska talojen määrää ei voi nopeasti vähentää 224
 73 §. Talonvuokran jakaantuminen rakennuskorkoon ja tonttimaan-korkoon 224

XV l u k u.

PÄÄOMANVOITTOVEROT.

- 74 §. Voittoverot kohtaavat kuluttajaa, koska ne korottavat hintoja. Näin ollen yleinen voittovero merkitsee yleistä hintojen nousua, jollei rahan arvo muutu 228

	Sivu
75 §. Hintojen nousu ei ole kuitenkaan sama kaikissa tapauksissa, mikä johtuu siitä, että eri yrityksissä käytetään eri suuret määrät kiinteätä ja liikkuvaa pääomaa. Tästä tehdyt johtopäätökset verrattuina Englannin Pankin maksurajoitusten seurauksiin ym.	230
76 §. Voittoveron erikoisvaikutus maanomistajiin	233
77 §. Voittoveron vaikutus rahapääomanomistajiin (valtionvelkojiin) kuluttajina	236
78 §. Miten voittovero vaikuttaa tavarain hintoihin	236

XVI l u k u.

TYÖPALKKAVEROT.

79 §. Työpalkkaverot kohtaavat pääomanvoittoa, koska on olemassa »normaalinen» työpalkkataso. Tämän tason olemassaolon tunnustaa Adam Smith, mutta kieltää Buchanan, joka väittää	239
80 §. ensiksi, että rahamääräinen työpalkka ei riipu elintarvikkeiden hinnasta	240
81 §. Toiseksi, että vero ei korota työn hintaa	242
82 §. Työpalkkaverojen täytyy lopulta kohdata yrittäjää, joiden voittoa ne alentavat, eikä kuluttajaa, kuten Adam Smith arvelee	245
83 §. Vaikka Adam Smithin käsitys olisikin oikea, niin työpalkkaverot eivät kuitenkaan hävitä maan kilpailukykyä ulkomarkkinoilla, kuten hän olettaa	250
84 §. Hänen käsityksensä tarvike- ja työpalkkaveroista lisätarkastelun kohteena	256
85 §. Verotuksen yleiset vaikutukset	262

XVII l u k u.

MUISTA HYÖDYKKEISTÄ KUIN RAAKATUOTTEISTA KANNETTAVAT VEROT.

86 §. Hyödykeverot korottavat veronalaisten hyödykkeiden hintoja. Jos kaikkia hyödykkeitä verotetaan, niin kaikki hinnat nousevat, mikäli raha jää verottamatta ja sen määrä muuttumatta	265
87 §. Erikoistarkastelu, joka koskee verotuksen vaikutusta tuotantoon. Verotus lainankoron maksamista varten merkitsee vain eräänlaista varainsiirtoa kädestä toiseen. Valtionvelka ja kuoletusrahasto	266
88 §. Kun hyödykkeellä on monopolihinta, niin hyödykkeen verotus ei vaikuta hintaan, vaan maankorkoon	271
89 §. Mutta raakatuotteiden laita on toisin. Tätä kysymystä koskevat Smithin, Buchananin ja Sayn teoriat, joita tarkasteltaessa on nimenomaan huomioitu mallasveron kohtaavaisuutta	272

KÖYHÄINHOITOVEROT.

- 90 §. Köyhäinhoitoverojen kohtaavaisuus voi vaihdella. Mikäli ne kannetaan kaikista voitoista, ne maksaa työnantaja. Mikäli ne rasittavat erikoisesti maanvuokraajan voittoa, ne maksaa kuluttaja. Mikäli ne kohtaavat maankorkoa, ne maksaa maanomistaja 279
- 91 §. Koska köyhäinhoitoverot tavallisesti kohtaavat raskaammin maanviljelystä kuin teollisuutta, niin työnantaja ei maksa niiden koko määrää, vaan niiden suoritukseen osallistuu myös kuluttaja maksamalla raakatuotteista korkeamman hinnan 280

XIX l u k u.

KAUPANKÄYNNIN ÄKILLISISTÄ MUUTOKSISTA.

- 92 §. Äkillisten muutosten vaikutus erinäisiin teollisuudenhaaroihin .. 285
- 93 §. Kansan hyvinvoinnista. Kahden seurauksen välinen ero. Vaikeuksien jälkeen kansa pääsee aina uudestaan vaurastumaan, vaikka sen teollisuus voi saada pysyväisiäkin vaurioita 287
- 94 §. Maanviljelyksen tila, esim. Englannissa sodan päätyttyä 288

XX l u k u.

ARVO JA VARALLISUUS, NIIDEN TUNNUSMERKIT.

- 95 §. Arvo eroaa olennaisesti varallisuudesta, sillä arvo on riippuvainen tuotannon vaikeudesta, mutta varallisuus sen helppoudesta .. 294
- 96 §. Arvon mitta ei siis ole varallisuuden mitta, joten varallisuus ei riipu arvosta 295
- 97 §. Maan varallisuus eli rikkaus voi lisääntyä kahdella tavalla: 1) siten, että maan työvoima lisääntyy, jolloin sekä tuotemäärä kasvaa että sen kokonaisarvo nousee; 2) siten, että tuotannon helppous lisääntyy, jolloin tuoton arvo ei välttämättä nouse 298
- 98 §. Tämä arvon ja varallisuuden välinen ero jätetään valitettavasti usein huomioonottamatta; nimenomaan Say ei ota sitä lukuun 299

XXI l u k u.

PÄÄOMAN KARTTUMISEN VAIKUTUS VOITTOON JA KORKKOON.

- 99 §. Pääoman karttuminen ei alenna pysyvästi voittoa, jollei jokin pysyväinen syy aiheuta työpalkan nousua 306
- 100 §. Tuotanto on kysynnän aineellinen ilmaus 307
- 101 §. Se seikka, että pääomaa käytetään ulkomaankauppaan, ei vielä todista, että se pääomamäärä on ehdottomasti rajallinen, joka voidaan käyttää voittoatuottavasti kotimaassa. Pääomaa käytetään kuitenkin ulkomaankauppaan siitä syystä, että tämän kaupan odotetaan tuottavan enemmän voittoa 310

	Sivu
102 §. Pääomanvoiton ja rahankoron väliset suhteet	313
103 §. Korkotaso määräytyy lopullisesti ja pysyvästi voittotason mukaan, vaikka voikin väliaikaisesti muuttua muista syistä	315

XXII l u k u.

VIENTIPALKKIOT JA TUONTIKIELLOT.

104 §. Vientipalkkio ei välttämättä muuta (pysyvästi) hintaa kotimarkkinoilla. Tämä pitää paikkansa viljanvientipalkkion suhteen, paitsi milloin tuotantoa laajennetaan turvautumalla myös vähemmän edullisten maiden viljelemiseen	318
105 §. Adam Smithin ensimmäinen erehdys: hän oletti, että viljan rahahinnan nousu ei saa aikaan tuotannon lisääntymistä	321
106 §. Toinen erehdys: hän väitti, että viljan rahahinta määrää kaikkien muiden hyödykkeiden hinnat	325
107 §. Kolmas erehdys: vientipalkkio saa muka aikaan rahan arvon pysyvällisen laskun	327
108 §. Neljäs erehdys: maanvuokraajat ja maanomistajat eivät muka hyödy viljanvientipalkkioista, mutta teollisuudenharjoittajat hyötyvät tuotteittensa vientipalkkioista. Maanvuokraajat ja teollisuudenharjoittajat ovat kuitenkin samassa asemassa eivätkä hyödy vientipalkkioista. Mutta maanomistajille viljanvientipalkkiot tuottavat hyötyä, koska maankorko nousee	328
109 §. Kysymyksen lisäksi, huomioonottaen Buchananin ja Sayn mielipiteet	331

XXIII l u k u.

TUOTANTOPALKKIOISTA.

110 §. Viljantuotantopalkkion vaikutukset eristetyssä maassa, jossa palkkiorahasto kootaan teollisuustuotteiden verotuksella. Pääoman jakaantumisessa ei silloin tapahdu mitään pysyvää muutosta	337
111 §. Vaikutukset työpalkkaan ja työnantajien pääomanvoittoon	338
112 §. Osoitetaan, miten eri tavoin pääomanomistajan tilaan vaikuttavat sellainen viljan arvon muutos, joka on aiheutunut viljantuotantoon tarpeellisen työmäärän muuttumisesta, ja sellainen, joka on aiheutunut verotuksesta tai palkkioista	339
113 §. Edellisen tapauksen vastakohta — viljantuotannon verotus sellaisen rahaston hyväksi, josta maksetaan palkkioita teollisuustuotteiden tuottajille, ja tällaisten palkkioiden vaikutukset . .	340

XXIV l u k u.

ADAM SMITHIN MAANKORKO-OPPI.

114 §. Arvostellaan Adam Smithin käsitystä, että viljanviljelysmaan täytyy aina tuottaa korkoa, ja osoitetaan tämä käsitys vääräksi	342
---	-----

- 115 §. Esitetään päinvastainen väite, että viljanviljelysmaan korko mää- Sivu
 räytyy juuri niinkuin Smith selittää hiilikaivosmaan koron
 määräytyvän; Ricardo kohdistaa huomiota siihen tosiasiaan,
 että kummassakin tapauksessa hinnan määrää käytössäoleva
 vähimmän tuottava maa tai kaivos 344
- 116 §. Maanomistajan edut voivat näin ollen vastoin Smithin käsitystä
 joutua kärsimään maan tuotantovoiman lisääntymisestä 347
- 117 §. Maanomistajan edut ovat aina ristiriidassa kuluttajan etujen
 kanssa. Smith ei erota toisistaan rahan alhaista ja viljan kor-
 keata arvoa 350

XXV l u k u.

SIIRTOMAANKAUPASTA.

- 118 §. Adam Smith on oikeassa korostaessaan vapaan kaupan yleistä
 edullisuutta 353
- 119 §. Mutta emämaa voi suuresti hyötyä niistä rajoituksista, jotka se
 asettaa siirtomaalleen 354
- 120 §. Tämän havainnollistaa se yleislaatuisempi tapaus, jolloin rajoituk-
 sia on asetettu kahden maan keskeiselle kaupalle 356
- 121 §. Suuret voitot eivät vaikuta hintoihin 359

XXVI l u k u.

KOKONAISTULOSTA JA PUHTAASTA TULOSTA.

- 122 §. Maan valta, mikäli se riippuu varallisuudesta eli niistä varoista,
 joista verot maksetaan, on suhteellinen puhtaaseen tuloon,
 eikä kokonaistuloon. Tätä Adam Smith ei käsittänyt 361
- 123 §. Smith erehtyy myös mitä tulee kotimaankaupan ja ulkomaan-
 kaupan suhteellisiin etuihin. Toinen ei ole toista edullisempi 364

XXVII l u k u.

RAHASTA JA PANKEISTA.

- 124 §. Rahanlyönnin periaatteet. Arvo riippuu määrästä 367
- 125 §. Paperiraha 368
- 126 §. Sitä ei saa laskea liikkeeseen liian runsaasti 369
- 127 §. Paperirahan liallinen liikkeeseenlasku on estettävä säätämällä,
 että paperiraha on tiettyjen edellytysten vallitessa lunastet-
 tava kullalla. Edut, jotka saadaan siitä, että metallirahan
 sijasta käytetään paperirahaa 371
- 128 §. Paperirahanantajana pitäisi olla hallituksen 375
- 129 §. Tästä kysymyksestä esitetty eri mielipiteitä 377
- 130 §. Yksimetallikanta ja kaksimetallikanta 380

XXVIII l u k u.

KULLAN, VILJAN JA TYÖN SUHTEELLISESTA ARVOSTA RIKKAISSA JA KÖYHISSÄ MAISSA.

- 131 §. Viljamääräisesti mitattuna kullalla on rikkaissa maissa vastoin Adam Smithin väitettä pikemminkin alhainen kuin korkea arvo 386
- 132 §. Kun rikas maa köyhtyy, ei kullan ym. viljamääräinen arvo sen johdosta nouse 388
- 133 §. Kullan arvo ei ole välttämättä alempi niissä maissa, jotka omistavat kultakaivokset 391

XXIX l u k u.

TUOTTAJAN MAKSETTAVAT VEROT.

- 134 §. Oikaistaan kaksi erheellistä käsitystä, mitä tulee veronmaksun vaikutuksiin silloin, kun vero kannetaan hyödykkeen valmistuksen varhemmalla asteella, eikä sen myöhemmässä vaiheessa 394
- a) Kuluttaja, jonka on maksettava korkoa ennakolta suoritetusta veromäärästä, saa tästä koronmaksusta korvauksen sen edun muodossa, että hänen veronmaksuaikansa on lykkääntynyt 394
- 135 §. b) Jos ennakolta suoritetusta veromäärästä peritään korkoa 10 %, niin kysymyksessä on 10 % vuodessa, eikä kultakin siirrolta 395

XXX l u k u.

KYSYNNÄN JA TARJONNAN VAIKUTUKSESTA HINTOIHIN.

- 136 §. Kysynnän ja tarjonnan ei voi sanoa määräävän hintoja, jollei oteta huomioon 397
- 137 §. a) rahan arvon muutoksia 398
- 138 §. b) tuotantokustannusten säännösteleviä vaikutuksia 399

XXXI l u k u.

KONEISTA.

- 139 §. Ensi silmäykseltä näyttää, että koneiden käyttö vaikuttaa tuotannossa mukanaolevien eri luokkien tilaan vain sikäli, kuin se aiheuttaa muutoksia eri tuotannonhaaroissa 401
- 140 §. Mutta pääoman muuntaminen liikkuvasta kiinteäksi vähentää huomattavasti työvoiman välitöntä kysyntää 402
- 141 §. Tämän kysynnän väheneminen on todennäköisesti pysähtyvä, joskaan ei välttämättä heti 404

- 142 §. Työväen edut ovat lisäksi suuresti riippuvaisia niistä eri tavoista, joiden avulla liikkuva pääomaa käytetään 407
- 143 §. Koska koneiden käyttöön siirrytään tavallisesti vähitellen, niin vahingollisten vaikutusten ennakointi on tarpeeton 409

XXXII l u k u.

HERRA MALTHUKSEN KÄSITYKSET MAANKOROSTA.

- 144 §. Malthuksen erheelliset mielipiteet maankorosta. Ensimmäinen erehdys, että maankorko on varallisuuden luomista 414
- 145 §. Malthuksen kolme maankoron synnyn syytä 416
- 146 §. Toinen erehdys, että maankorko johtuu maan hedelmällisyydestä 417
- 147 §. Kolmas erehdys, että yhtenä maankoron nousun syynä on työpalkan lasku 425
- 148 §. Neljäs erehdys, että maan hedelmällisyyden lisääntyminen aiheuttaa maankoron nousua 426
- 149 §. Malthus käyttää termiä »viljan todellinen hinta» ristiriitaisella tavalla 427
- 150 §. Viljan hinnan lasku ei välttämättä aiheuta kaikkien muiden hyödykkeiden hintojen laskua 429
- 151 §. Malthus, joka on aiemmin tunnustanut tämän periaatteen, jättää sen huomioonottamatta käsitellessään valtionvelkojen tilaa 432